JODI PICOULT

MICI LUCRURI MĂREȚE

JODI PICOULT

MICI LUCRURI MĂREȚE

Original: *Small Great Things* (2016)

Traducere din engleză de:
LAURA KARSCH

virtual-project.eu

2017

Faza I – Travaliul timpuriu

Nu se va face dreptate decât atunci când cei care nu au de suferit vor fi la fel de indignați ca toți cei care suferă.

— BENJAMIN FRANKLIN

Ruth

Miracolul s-a petrecut în West Seventy-Fourth Street, în casa în care lucra mama. Era o casă mare, cu fațada de gresie roșie, împrejmuită de un gard din fier forjat, iar de ambele laturi ale ușii bogat împodobite erau niște gargui, ale căror fețe de granit păreau cioplite exact ca în coșmarurile mele. Mă îngrozeau în asemenea măsură, încât nu-mi păsa că noi intram întotdeauna pe ușa laterală, mai puțin impresionantă, ale cărei chei mama le ținea în geantă, legate cu o panglică.

Mama lucra pentru familia lui Sam Hallowell încă dinainte de a ne naște eu și sora mea. După nume nu l-ai fi recunoscut, dar, de îndată ce spunea „bună", îți dădeai seama cine este. El era vocea inconfundabilă care anunța la mijlocul anilor '60, înaintea oricărei emisiuni TV: *următoarea emisiune vă este prezentată în culori de NBC!* În 1976, când s-a petrecut miracolul, el era directorul de programe al postului. Soneria aflată dedesubtul garguielor reproducea celebra melodie din trei note, pe care toată lumea o asocia cu postul NBC. Uneori, când veneam cu mama la lucru, mă strecuram afară, apăsam butonul și intonam melodia.

Motivul pentru care ne aflam în ziua aceea cu mama acolo era că se închiseseră școlile din cauza ninsorii, iar noi eram prea mici pentru a rămâne singure acasă cât timp era mama la lucru – iar ea se ducea la lucru, indiferent dacă era zăpadă sau lapoviță, și s-ar fi dus probabil chiar și în timpul unui cutremur sau dacă era sfârșitul lumii. Mormăia, în timp ce ne vâra în salopete și cizme, că nu conta dacă trebuia să treacă prin viscol, dar Doamne ferește ca doamna Mina să fie nevoită să-și pună singură unt de arahide pe pâine. De fapt, singura ocazie pe care mi-o amintesc, când mama și-a luat liber de la lucru, a fost cea cu douăzeci și cinci de ani mai târziu, când a fost operată la ambele șolduri, intervenție finanțată cu generozitate de familia Hallowell. A stat acasă o săptămână și, chiar și după aceea când nu se prea refăcuse, dar insistase să se întoarcă la lucru, Mina îi dădea sarcini pentru îndeplinirea cărora nu trebuia să stea în picioare. Dar când eram eu mică, dacă era vacanță, aveam febră sau se închideau școlile din cauza ninsorii, mama ne ducea cu metroul B în centru.

Domnul Hallowell era plecat în California în săptămâna aceea, lucru care se întâmpla frecvent, ceea ce însemna că doamna Mina și Christina aveau și mai multă nevoie de mama. Și noi, Rachel și cu mine, aveam nevoie de ea, dar cred că noi eram mai apte să ne purtăm singure de grijă decât era doamna Mina.

Când am ieșit în sfârșit din metrou la Seventy-second Street, lumea

era albă. Nu era doar faptul că Central Park părea închis într-un glob cu zăpadă. Dar fețele bărbaților și femeilor care se îndreptau dârdâind, prin viscol, către serviciile lor nu semănau defel cu a mea, a verilor sau vecinilor mei.

Eu nu pusesem niciodată piciorul într-o altă casă din Manhattan, decât în cea a familiei Hallowell, așa că nu știam cât de extraordinar era faptul că în această clădire imensă locuia o singură familie. Dar îmi amintesc că m-am gândit că e absurd ca Rachel și cu mine să ne înghesuim salopetele și cizmele în minusculul dulap din bucătărie, când în vestibulul de la intrarea principală, acolo unde atârnau paltoanele Christinei și ale doamnei Mina, erau atâtea cârlige și atâtea spații libere. Și mama și-a pus paltonul în dulap, precum și eșarfa ei norocoasă – cea moale, care mirosea a mama și pe care Rachel și cu mine ne certam s-o purtăm în casă, fiindcă atunci când o mângâiai parcă mângâiai un porcușor de Guineea sau un iepuraș. Am așteptat ca mama să traverseze încăperile întunecate, poposind ca Tinker Bell pe câte un întrerupător, o clanță sau un mâner de ușă, trezind treptat la viață spiritul adormit al casei.

— Voi două să fiți cumințI, ne-a spus mama, și atunci o să vă fac o ciocolată caldă de la doamna Mina.

Era o ciocolată adusă de la Paris și avea un gust divin. Așa că eu, în timp ce mama își lega șorțul ei alb, mi-am luat o coală de hârtie dintr-un sertar din bucătărie, precum și creioanele colorate pe care le adusesem de acasă și am început să desenez în tăcere. Am schițat o casă mare, ca aceasta. Am desenat și o familie înăuntru: eu, mama, Rachel. Am încercat să desenez și zăpadă, dar n-am reușit. Fulgii pe care-i făceam cu creionul alb erau invizibili pe hârtie. Singura modalitate de a-i vedea era să înclin hârtia către lumina candelabrului, astfel încât să disting luciul minei de creion.

— Putem să ne jucăm cu Christina? a întrebat Rachel.

Christina avea șase ani; ca vârstă era între Rachel și mine. Christina avea cea mai mare cameră pe care o văzusem eu vreodată și mai multe jucării decât oricare dintre cunoștințele mele. Când era acasă și noi veneam cu mama la lucru, ne jucam cu ea de-a școala și cu ursulețII ei de pluș, beam apă din ceșcuțele ei miniaturale de porțelan și împleteam părul, ca mătasea de porumb, al păpușilor ei. Asta dacă nu avea o prietenă în vizită, situație în care noi rămâneam în bucătărie și coloram.

Dar, înainte ca mama să apuce să răspundă, s-a auzit un țipăt atât de pătrunzător și întretăiat, încât am simțit o înțepătură în piept. Știu că și mama a simțit același lucru, fiindcă a fost cât pe-aci să scape din mâini oala cu apă pe care o ducea spre chiuvetă.

— Rămâneți aici, a spus mama, iar cuvintele ei se stingeau deja în timp ce fugea pe scări în sus.

Rachel a sărit prima de pe scaunul ei; nu-i stătea în fire să facă ce i se cerea. Eu m-am luat după ea, ca un balon legat de încheietura mâinii ei. Mâna mea a trecut în zbor pe deasupra balustradei scării curbate, fără să o atingă.

Ușa de la dormitorul doamnei Mina era larg deschisă, iar ea se chircea pe pat într-o răvășeală de cearșafuri de satin. Burta ei rotundă se înălța ca o lună; albul strălucitor al ochilor ei mă ducea cu gândul la niște călușei încremeniți în zbor.

— E prea devreme, Lou, a icnit doamna Mina.

— Asta să i-o spuneți bebelușului, a replicat mama.

Într-o mână ținea receptorul telefonului. De cealaltă se agăța cu disperare doamna Mina.

— Acum să nu mai împingeți, a spus mama. O să vină imediat salvarea.

Eu m-am întrebat cât de repede putea ajunge salvarea pe o asemenea ninsoare.

— Mami?

Abia când am auzit vocea Christinei, mi-am dat seama că zgomotul o trezise din somn. Stătea între Rachel și mine.

— Voi trei vă duceți în camera domnișoarei Christina, ne-a ordonat mama cu un glas tăios. *Acum!*

Dar noi nu ne-am clintit din loc, iar mama a uitat rapid de noi, absorbită fiind de durerile și frica doamnei Mina, încercând să-i fie acesteia călăuza care să o ajute să se elibereze de ele. Eu mă uitam la venele care se umflau pe gâtul doamnei Mina când gemea; am văzut-o pe mama îngenunchind pe pat, între picioarele doamnei Mina, și ridicându-i acesteia cămașa de noapte deasupra genunchilor. Mă uitam la buzele rozalii dintre picioarele doamnei Mina, cum se strângeau și se umflau, și se desfăceau. Am zărit gămălia rotundă a unui căpșor, nodul unui umăr, un șuvoi de sânge și lichid și apoi, brusc, în palmele mamei se afla un bebeluș.

— Ia te uită, a spus mama cu o expresie de iubire așternută pe chip. Te-ai cam grăbit să vii pe lumea asta, nu-i așa?

Două lucruri s-au întâmplat simultan: cineva a sunat la sonerie și Christina a izbucnit în plâns.

— Of, scumpa mea! a îngânat doamna Mina, care acum nu mai era înspăimântată, ci doar asudată și roșie la față.

I-a întins mâna, dar Christina era prea îngrozită de ceea ce văzuse și s-a dat în schimb și mai aproape de mine. Rachel, cu simțul ei practic dintotdeauna, s-a dus să deschidă ușa. S-a întors însoțită de doi paramedici, care au dat buzna înăuntru și au preluat controlul asupra situației, astfel încât ceea ce făcuse mama pentru doamna Mina a fost la fel ca tot ce făcea ea mereu pentru familia Hallowell: impecabil și invizibil.

Soții Hallowell și-au numit băiețelul Louis, după mama. Era perfect sănătos, deși se născuse cu aproape o lună mai devreme, din cauza presiunii atmosferice care scăzuse odată cu viscolul, fapt care provocase o RPM – adică o ruptură prematură a membranelor. Bineînțeles că pe atunci nu știam asta. Știam doar că într-o zi cu multă zăpadă, în Manhattan, văzusem cum începe o viață. Fusesem cu bebelușul acela înainte ca orice sau oricine de pe lumea asta să aibă ocazia să-l dezamăgească.

Faptul că asistasem la nașterea lui Louis a avut efecte diferite asupra noastră. Christina a recurs la o mamă-surogat pentru copilul ei. Rachel a născut cinci copii. Iar eu am devenit asistentă medicală, specializată în obstetrică.

Când le spun oamenilor această poveste, ei bănuiesc că miracolul la care am asistat cândva, în timpul unui viscol, a fost nașterea unui bebeluș. E drept că și lucrul acesta a fost uimitor. Dar în ziua aceea am asistat la o minune și mai mare. Când Christina mă ținea pe mine de mână și doamna Mina o ținea pe mama de mână, a existat un moment – preț de o bătaie de inimă, preț de o suflare – când toate diferențele de educație și bani, și culoare a pielii s-au destrămat ca un miraj într-un deșert. Când toate am fost egale, când n-a mai contat altceva decât că o femeie îi vine în ajutor unei alte femei.

Acest miracol – aștept de treizeci și nouă de ani să-l mai văd o dată.

Faza I – Travaliul activ

Nu toate lucrurile cu care te confrunți pot fi schimbate.

Dar niciun lucru nu poate fi schimbat până când nu te confrunți cu el.

— JAMES BALDWIN

Ruth

Cel mai frumos bebeluș pe care l-am văzut vreodată s-a născut fără față.

De la gât în jos era perfect: zece degete la mâini, zece degete la picioare, o burtică rotunjoară. Dar acolo unde ar fi trebuit să se afle urechea era un pliu de buze și un dinte. În locul feței era o vâltoare de piele fără trăsături.

Mama lui – pacienta mea – era o femeie de treizeci de ani, care avusese o sarcină și o naștere, și care beneficiase de îngrijire prenatală, inclusiv de o ecografie, însă bebelușul se aflase într-o poziție în care deformația facială nu fusese vizibilă. Coloana vertebrală, inima, toate organele arătaseră bine, așa că nimeni nu se așteptase la una ca asta. Poate tocmai din acest motiv optase mama să nască în micul nostru spital Mercy-West Haven, și nu în Yale-New Haven, care este mai bine dotat pentru situații de urgență. A născut la termen, după un travaliu de șaisprezece ore. Medicul a ridicat bebelușul în brațe și atunci s-a făcut liniște. O liniște albă, vibrantă.

— E bine? a întrebat mama panicată. De ce nu plânge?

Aveam lângă mine o studentă de la Facultatea de asistență medicală, care a scos un urlet.

— Ieși! i-am spus printre dinți și am împins-o pe ușă afară.

Apoi am luat nou-născutul din brațele medicului, l-am așezat pe masa radiantă și i-am șters de pe brațe și picioare stratul de vernix caseosa. Medicul l-a examinat rapid, răspunzând cu o privire mută la privirea mea, și s-a întors către părinți, care de pe-acum știau că se întâmplase ceva cumplit. Le-a explicat cu blândețe că bebelușul lor avea grave defecte congenitale, care erau incompatibile cu viața.

În secția de obstetrică, Moartea este un pacient mult mai obișnuit decât v-ați putea imagina. Când avem cazuri de anencefalie sau moarte fetală, știm că părinții trebuie să stabilească totuși o legătură cu bebelușul lor și să aibă ocazia de a-l plânge. Acest nou-născut – încă în viață, deși nu pentru mult timp – era totuși băiețelul acestui cuplu.

Așa că l-am spălat și l-am înfășat, așa cum aș fi făcut cu orice nou-născut, în timp ce conversația din spatele meu, dintre medic și părinți, se stingea și repornea ca motorul unei mașini pe timp de iarnă. *De ce? Cum? Dar dacă…? Cât timp…?* Întrebări pe care nimeni nu dorește să le formuleze și la care nimeni nu dorește să răspundă.

Mama încă mai plângea, când i-am așezat bebelușul în îndoitura cotului. Mânuțele lui se roteau în aer. Ea i-a zâmbit, cu privirea încărcată de emoție.

— Ian, a șoptit. Ian Michael Barnes.

Avea pe față o expresie pe care n-am mai văzut-o decât în tablourile din muzee: o iubire și o mâhnire atât de aprige, încât se contopeau alcătuind un sentiment nou, brut.

M-am întors către tată.

— Nu doriți să vă țineți în brațe băiețelul?

Tatăl arăta ca și cum ar fi fost pe punctul de a vomita.

— Nu pot, a bălmăjit și a țâșnit afară din salon.

M-am dus după el, dar m-a oprit asistenta-practicantă, care era foarte afectată și și-a cerut scuze.

— Îmi pare rău, a spus. Numai că… era un *monstru.*

— E un *bebeluș,* am corectat-o și am trecut pe lângă ea.

L-am încolțit pe tată în sala rezervată părinților.

— Soția și băiatul dumneavoastră au nevoie să le fiți alături.

— Nu e băiatul meu, a spus el. Chestia… aia…

— Nu va mai fi multă vreme pe lume. Ceea ce înseamnă că ar fi mai bine să-i dăruiți acum toată iubirea pe care ați adunat-o pentru toată perioada vieții lui.

Am așteptat să mă privească în ochi, după care m-am răsucit pe călcâie. N-a fost nevoie să privesc în urma mea, știam că o să mă urmeze.

Când am intrat în salon, soția lui încă își mai dezmierda copilul, cu buzele lipite de suprafața netedă a frunții lui. Am luat din brațele ei ghemotocul acela mititel și i l-am întins bărbatului. El a tras aer în piept și a îndepărtat apoi păturica de pe locul unde ar fi trebuit să se afle fata bebelușului.

Să știți că m-am gândit bine ce fac. Dacă se cuvenea să-l oblig pe tată să-și privească băiețelul aflat pe moarte, dacă asta era datoria mea de asistentă medicală. Dacă m-ar fi întrebat șefa mea la momentul respectiv, i-aș fi răspuns că am fost pregătită profesional pentru a oferi consolare părinților îndurerați. Dacă bărbatul acela nu ar fi admis că s-a întâmplat ceva cu adevărat oribil – sau, mai rău chiar, dacă s-ar fi prefăcut toată viața lui că lucrul acesta *nu* s-a întâmplat –, în sufletul lui s-ar fi creat un gol. Minuscul la început, ar fi crescut cu timpul, s-ar fi făcut tot mai mare, până când într-o bună zi, luat cu totul pe nepregătite, bărbatul și-ar fi dat seama că în interiorul lui nu mai este absolut nimic.

Când tatăl a început să plângă, hohotele îi zguduiau tot trupul, așa cum scutură un uragan un copac. S-a prăbușit pe patul de spital, lângă soția lui, iar ea și-a pus o mână pe spatele lui, iar pe cealaltă pe creștetul bebelușului.

Zece ore și-au ținut pe rând băiețelul în brațe. Mama a încercat chiar să-i dea să sugă. Eu nu-mi puteam desprinde privirea de la el – nu pentru că ar fi fost urât sau alcătuit greșit, ci fiindcă era cel mai

admirabil lucru pe care-l văzusem vreodată. Era ca și cum aș fi privit direct în soare: când îmi întorceam privirea de la el, eram oarbă, nu mai zăream nimic.

La un moment dat am luat-o cu mine în salon pe prostănaca aceea de asistentă-practicantă, chipurile pentru a verifica funcțiile vitale ale mamei, dar în realitate pentru a o face să vadă cu ochii ei că iubirea nu are nimic de-a face cu ceea ce privești, că tot ce contează este cine privește.

Copilașul s-a stins din viață liniștit. Le-am făcut părinților mulaje de ghips după palma și talpa lui. Ulterior am aflat că acest cuplu a revenit după doi ani în spitalul nostru, unde li s-a născut o fetiță sănătoasă, dar eu nu am lucrat în ziua respectivă.

Vedeți, așadar, că orice nou-născut este frumos.

Numai ce proiectăm noi asupra lui îl face să pară urât.

* * *

După ce l-am născut pe Edison, acum șaptesprezece ani, tot în spitalul acesta, nu mi-am făcut griji din pricina sănătății copilului meu sau cum aveam eu să mă descurc singură cu un copil, când soțul meu era plecat din țară ca soldat, sau cum mi se va schimba viața acum, când devenisem mamă.

Mi-am făcut griji din pricina părului meu.

Ultimul lucru la care te gândești în timpul travaliului este cum arăți, dar, dacă ești ca mine, e primul lucru care-ți vine în minte de îndată ce a venit pe lume copilașul tău. Transpirația, care le lipește părul de frunte tuturor pacientelor mele albe, mi-l ondulează pe al meu și mi-l ridică în cap. Dacă îmi perii seara părul în jurul capului, ca un con de înghețată de la aparat, și mi-l înfășor într-un batic, a doua zi, când îmi dau jos baticul, părul meu rămâne întins. Dar care asistentă albă ar fi putut ști acest lucru sau ar fi înțeles că șamponul pe care ți-l oferă gratuit liga de susținere a spitalului îmi încrețește mie și mai rău părul? Eram convinsă că, atunci când colegele mele bine intenționate vor veni să-l vadă pe Edison, vor rămâne mute de uimire la vederea harababurii din vârful capului meu.

Până la urmă mi-am înfășurat părul într-un prosop și le-am spus vizitatorilor că tocmai ieșisem de sub duș.

Cunosc asistente din secția de chirurgie care îmi povestesc despre bărbați scoși pe targă din sala de operație, care insistă să li se fixeze meșele pe cap în camera de trezire, înainte de a le veni nevestele în vizită. Și nici nu mai știu de câte ori am avut paciente care toată noaptea au gemut și au urlat, și au născut în prezența soților lor, pentru ca după naștere să-și dea soții afară din salon, iar eu să le ajut să îmbrace o cămașă de noapte și un halat drăguțe.

Înțeleg nevoia oamenilor de a se prezenta lumii într-un anumit fel. Și de aceea, când ajung la spital dimineața la ora 6:40, nu mă duc

întâi în camera asistentelor, unde asistenta-șefă urmează să ne pună la curent cu cele întâmplate în cursul nopții. Mă duc, în schimb, la pacienta de care m-am ocupat în tura de ieri. Numele ei este Jessie; e o femeie micuță și drăguță, care a sosit în secție semănând mai degrabă cu o Primă Doamnă în plină campanie decât cu o femeie în travaliu activ: era perfect coafată, machiată, până și hainele ei de gravidă erau bine croite și elegante. Un indiciu clar, devreme ce în a patruzecea săptămână de sarcină majoritatea viitoarelor mame ar îmbrăca bucuroase până și un cort. Îi scanez fișa – gestitate 1, paritate 1 – și zâmbesc. Ultimul lucru pe care i l-am spus lui Jessie aseară, înainte de a o lăsa în grija unei colege și a pleca acasă, a fost că data viitoare când am s-o revăd ea va avea un bebeluș, iar eu, mai mult ca sigur, o pacientă nouă. În timp ce eu am dormit, Jessie a născut o fetiță sănătoasă, de trei kilograme și patru sute de grame.

Deschid ușa și o găsesc pe Jessie dormitând. Bebelușul e în pătuțul de lângă patul lui Jessie, înfășat; soțul lui Jessie s-a lungit într-un scaun și sforăie. Când intru, Jessie se trezește, iar eu îmi pun imediat un deget pe buze. *Stai liniștită.*

Scot din poșetă o oglinjoară și un ruj roșu.

Travaliul înseamnă, în parte, conversație; distrăgând atenția, faci ca durerea să se mai domolească și creezi o legătură între asistenta medicală și pacientă. Ce altă situație vă mai puteți imagina, în care un angajat medical se ocupă poate chiar și douăsprezece ore de o singură persoană? Drept urmare, relația pe care o stabilim cu aceste femei este una profundă și durabilă. Aflu despre ele, în numai câteva ceasuri, lucruri pe care nici cele mai bune prietene ale lor nu le știu întotdeauna: că și-a cunoscut partenerul într-un bar odată, când băuse prea mult; că tatăl ei nu a mai apucat să-și vadă acest nepoțel; că-și face griji dacă va fi o mamă bună, fiindcă în adolescență ura să fie babysitter. Aseară, în cele mai cumplite momente ale travaliului, când Jessie era în lacrimi, epuizată și se răstea la soțul ei, i-am propus bărbatului să se ducă să bea o cafea în cafeterie. De îndată ce a ieșit, aerul din încăpere a devenit mai respirabil, iar ea s-a prăbușit pe pernele acelea oribile de plastic, pe care le avem în secția de obstetrică.

— Dacă bebelușul acesta va schimba totul? a întrebat printre suspine.

Mi-a mărturisit că nu se duce nicăieri fără să-și „aranjeze” fața, că soțul ei n-o văzuse niciodată fără rimel; și acum, când el era aici și o vedea cum se schimonosește, cum mai putea s-o privească vreodată la fel?

Ascultați, i-am spus. *Lăsați-mă pe* mine *să mă ocup de asta.*

Îmi place să cred că datorită faptului că i-am luat măcar grija asta a avut ea tăria să ajungă în faza de tranziție.

E ciudat. Când spun cuiva că lucrez de mai bine de douăzeci de ani ca asistentă medicală specializată în obstetrică, persoana respectivă e impresionată de faptul că am asistat la cezariene, că-i pot pune și în somn unei paciente o branulă în braț, că remarc diferența dintre o bătaie normală a inimii fătului și una care necesită o intervenție. Dar să fii asistentă medicală înseamnă pentru mine în primul rând să-ți cunoști pacienta și să știi de ce are nevoie. Un masaj pe spate. O anestezie epidurală. Puțin rimel.

Jessie se uită la soțul ei, care habar nu are ce se întâmplă în jurul lui. Pe urmă, ia rujul din mâna mea.

— Mulțumesc, șoptește și privirile noastre se întâlnesc.

Îi țin oglinjoara, în timp ce ea se reinventează.

•

Joia, tura mea începe la ora 7 dimineața și se încheie la ora 7 seara. La Mercy-West Haven, în timpul zilei, suntem de obicei două asistente în secția de obstetrică – trei, dacă în ziua respectivă înotăm în resurse umane. În timp ce trec prin secție, înregistrez în treacăt câte dintre saloanele noastre de nașteri sunt ocupate – trei în momentul de față, ziua începe lent. Când intru în încăperea unde ne ținem ședința de dimineață, Marie, asistenta-șefă, e deja acolo, dar Corinne – cealaltă asistentă în tură cu mine – lipsește.

— Azi care crezi că va fi motivul? întreabă Marie răsfoind ziarul de dimineață.

— Pană de cauciuc, răspund.

Jocul acesta de-a ghicitul a devenit un ritual pentru noi: *Care va fi astăzi scuza lui Corinne că a întârziat?* Suntem în octombrie, e o zi frumoasă de toamnă, deci nu poate da vina pe vreme.

— Asta a fost săptămâna trecută. Eu aș miza pe gripă.

— Apropo, zic. Cum se mai simte Ella?

Fetița de opt ani a lui Marie a contactat virusul acela intestinal care circulă în momentul de față.

— Azi s-a dus la școală, slavă Cerului, răspunde Marie. Acum l-a luat Dave. Mă gândesc că mai am douăzeci și patru de ore până când cad și eu lată.

Ridică privirea din paginile cu știri locale ale ziarului.

— Am văzut iar numele lui Edison aici, spune.

De când e la liceu, fiul meu s-a aflat în fiecare semestru pe lista elevilor eminenți. Dar, cum îi spun și lui, nu e un motiv să ne dăm mari.

— Sunt o grămadă de copii inteligenți în orașul ăsta, obiectez.

— Și totuși, zice Marie. Pentru un băiat ca Edison, să aibă atâta succes… mă rog. Ar trebui să fii mândră, asta vreau să zic. Eu nu pot decât să sper că va învăța și Ella la fel de bine.

Un băiat ca Edison. Știu la ce se referă, deși are grijă să nu spună

lucrurilor pe nume. La liceul lui Edison nu sunt mulți copii Negri și, din câte știu eu, el e singurul care a ajuns pe lista elevilor eminenți. Comentariile de genul acesta sunt ca niște tăieturi fine, făcute cu marginea unei coli de hârtie, dar Marie e colega mea de mai bine de zece ani, așa că încerc să ignor înțepătura. Știu că nu o spune cu rea intenție. Doar e prietena mea – anul trecut a venit cu familia ei la masă la mine, de Paști, împreună cu alte câteva asistente, și am mai ieșit uneori seara la câte un cocteil sau un film și într-un weekend am fost „cu fetele" la un spa. Și totuși, Marie habar nu are de câte ori trebuie să trag adânc aer în piept și să mă prefac că n-am auzit. Albii nu iau în serios nici măcar jumătate dintre remarcile ofensatoare care le ies pe gură, așa că încerc și eu să nu mă simt ofuscată.

— Poate ar trebui să speri că Ella să treacă de ziua de astăzi fără să ajungă iar la cabinetul medical al școlii, spun, la care Marie râde.

— Ai dreptate. Toate la vremea lor.

Corinne năvălește în încăpere.

— Scuze, am întârziat, spune, iar eu și Marie schimbăm o privire.

Corinne e cu cincisprezece ani mai tânără decât mine și în viața ei intervin întotdeauna lucruri neprevăzute – un carburator care și-a dat duhul, o ceartă cu iubitul ei, un accident pe 95N. Corinne e genul de persoană pentru care viața e doar un interval între două crize. Își scoate haina și dărâmă cu această ocazie o plantă în ghiveci, care a murit cu luni în urmă și pe care nimeni nu s-a ostenit să o înlocuiască.

— Fir-ar să fie! bombăne, îndreaptă ghiveciul și pune la loc pământul care s-a risipit pe jos. Își șterge palmele de halat și se așază apoi cu mâinile împreunate: Îmi cer scuze, Marie. Afurisitul ăla de cauciuc pe care l-am schimbat săptămâna trecută are o gaură sau ceva; tot drumul până aici n-am putut merge cu mai mult de treizeci la oră.

Marie își vâră mâna în buzunar și scoate un dolar, pe care mi-l aruncă peste masă. Eu râd.

— Bun, zice Marie. Raportul de secție. Salonul doi, Jessica Myers, gestitate 1, paritate 1, la patruzeci de săptămâni și două zile. Naștere vaginală azi-dimineață la ora trei, fără complicații, fără analgezice. Fetița suge bine; a făcut pipi, caca încă nu.

— O iau eu, spunem la unison Corinne și cu mine.

Toate le vrem pe pacientele care au născut deja; e mai ușor.

— Eu am avut-o în timpul travaliului activ, zic.

— OK, spune Marie. Ruth, e a ta. Își împinge pe nas ochelarii de citit: Salonul trei, Thea McVaughn, gestitate 1, paritate 0, patruzeci și una de săptămâni și trei zile, travaliu activ, dilatație 4 cm, membrane intacte. Bătăile inimii fătului arată bine pe monitor, bebelușul e activ. Pacienta a cerut o epidurală și i se administrează lichid intravenos.

— L-a anunțat careva pe anestezist? întreabă Corinne.

— Da.

— O iau eu.

Dacă se poate, nu luăm fiecare decât o singură pacientă în travaliu activ, ceea ce înseamnă că a treia pacientă – ultima din dimineața aceasta – va fi a mea.

— În salonul 5 avem o recuperare. Brittany Bauer, gestitate 1, paritate 1, la treizeci și nouă de săptămâni și o zi; a născut vaginal, cu epidurală, azi-dimineață la ora cinci și jumătate. E băiat, vor circumcizie. Mama a avut diabet gestațional clasa A1; bebelușul e pe glucoză douăzeci și patru de ore, o dată la trei ore. Mama chiar vrea să-l alăpteze. Sunt încă împreună în pat.

O recuperare înseamnă încă multă muncă – și o relație apropiată între asistentă și pacientă. E adevărat, travaliul s-a încheiat, dar mai e de făcut ordine, de examinat nou-născutul și de completat o grămadă de hârțoage.

— A mea e! spun și mă ridic de la masă, să mă duc s-o caut pe Lucille, asistenta din tura de noapte, cu care a născut Brittany.

Ea mă găsește prima, în camera asistentelor, unde mă spăl pe mâini.

— Te-am găsit, zice și îmi înmânează fișa lui Brittany Bauer. Douăzeci și șase de ani, gestitate 1, acum paritate 1, a născut natural azi-dimineață la ora cinci și jumătate, cu perineul intact. Grupa de sânge 0 pozitiv, imunitate la rubeolă, hepatită B și HIV negativ, streptococ de grup B negativ. Diabet gestațional, dietă controlată, altfel fără complicații. Are încă branula în antebrațul stâng. Încă nu s-a dat jos din pat, așa că întreab-o dacă nu vrea să facă pipi. Hemoragia e OK, fundul uterin e la înălțimea ombilicului.

Deschid fișa și scanez datele, încercând să memorez detaliile.

— Davis, citesc. E numele bebelușului?

— Da. Semnele vitale sunt normale, dar avea glicemia la o oră de 40, așa că l-am pus să sugă. A supt puțin pe ambele părți, dar cam scuipă și e somnoros și încă nu e suficient de bine hrănit.

— A fost dat la ochi cu antibiotic, i s-a făcut injecția cu vitamina K?

— Da, și a făcut pipi, dar încă nu a făcut caca. N-am apucat să-i fac baie și să-l examinez.

— Nu face nimic, spun. Asta-i tot?

— Pe tată îl cheamă Turk, spune Lucille cu o ezitare în glas. Ceva mi se pare cam… aiurea la el.

— E ca Libidinosul? întreb.

Anul trecut am avut un tată care a flirtat cu asistenta-practicantă, în timp ce soția lui năștea. Când soției i s-a făcut în cele din urmă o cezariană, el, în loc să stea în spatele perdelei, la capul soției sale, a traversat sala de operație și i-a spus asistentei-practicante: *Chiar e cald aici sau ești tu de vină?*

— Nu așa, spune Lucille. Cu mama se poartă adecvat. Numai că e

cam… dubios. Nu-mi dau seama exact.

Întotdeauna m-am gândit că, dacă n-aș fi fost asistentă medicală de obstetrică, aș fi fost foarte bună ca mediu fals. Noi am învățat să citim gândurile pacientelor noastre, ca să putem ști de ce au nevoie, cu câteva secunde înainte de a-și da ele seama. Și mai avem și darul de a sesiza vibrații ciudate. Chiar luna trecută radarul meu mi-a semnalat că ceva nu e în regulă, când o pacientă cu handicap mintal a venit la noi însoțită de o ucraineancă mai în vârstă, care se împrietenise cu ea în magazinul de alimente unde lucra. Ceva mi s-a părut ciudat la relația lor, așa că mi-am urmat instinctul și am chemat poliția. S-a dovedit că ucraineanca stătuse la închisoare în Kentucky, pentru că furase bebelușul unei femei cu sindromul Down.

Așa că, atunci când intru pentru prima dată în salonul lui Brittany Bauer, nu-mi fac nicio grijă. Mă gândesc: *Lasă că mă descurc eu.*

Bat ușor la ușă și o deschid.

— Sunt Ruth, spun. Eu voi fi astăzi asistenta dumneavoastră.

Mă duc direct la Brittany și zâmbesc către bebelușul cuibărit în brațele ei.

— Ce drăguț e! Cum îl cheamă? întreb, deși știu deja.

Dar e un mijloc de a începe o conversație, de a stabili legătură cu pacienta.

Brittany nu-mi răspunde. Se uită la soțul ei, un tip solid care șade pe marginea unui scaun. Are părul tuns periuță, militărește, și își tot bâțâie pe călcâi piciorul, încălțat în bocanc, de parcă n-ar avea stare. Înțeleg ce s-a părut ciudat lui Lucille. Turk Bauer mă face să mă gândesc la un cablu electric care s-a rupt în timpul unei furtuni și zace acum de-a curmezișul șoselei, așteptând ca cineva să-l atingă, ca să scoată scântei.

Nu contează dacă ești timidă sau modestă – dacă ai devenit de curând mamă nu poți sta liniștită. Îți *dorești* să împărtășești acest moment unic, care-ți va schimba viața. Îți *dorești* să retrăiești travaliul, nașterea, frumusețea bebelușului tău. Dar Brittany, ce să zic, parcă ar avea nevoie de permisiunea lui ca să deschidă gura. *Violență domestică*? mă întreb.

— Davis, îngaimă. Îl cheamă Davis.

— Bună, Davis! murmur și mă apropii de pat. Îmi dați voie să-i ascult inima și plămânii și să-i iau temperatura?

Brațele ei se strâng mai tare în jurul nou-născutului, lipindu-l mai aproape de ea.

— Pot s-o fac aici, spun. Nu e nevoie să-i dați drumul. Trebuie să fii puțin mai îngăduitor cu cineva devenit recent părinte, în special dacă i s-a spus că bebelușul său are un nivel glicemic cam scăzut. Așa că-i vâr lui Davis termometrul la subsuoară și constat că are o temperatură normală. Mă uit la șuvițele lui de păr – o șuviță albă poate semnala

pierderea auzului; o variație în aspectul părului poate indica tulburări metabolice. Îmi lipesc stetoscopul de spatele bebelușului și-i ascult plămânii. Îmi strecor o mână între el și mamă și-i ascult inima.

Un bâzâit.

Atât de slab, încât mă gândesc că mi s-a părut doar. Mai ascult o dată, vreau să mă asigur că nu m-am înșelat, dar, ca fond al pulsului, persistă totuși un murmur slab.

Turk se ridică în picioare și acum se înalță deasupra mea, cu brațele încrucișate.

Stresul se manifestă altfel la tați. Uneori devin bătăioși. De parcă ar putea alunga orice problemă făcând scandal.

— Aud un murmur foarte slab, spun pe un ton blând. Dar s-ar putea să nu fie nimic. În faza aceasta atât de timpurie, anumite părți ale inimii încă se mai dezvoltă. Și chiar dacă ar *fi* un murmur, s-ar putea să dispară în câteva zile. Dar am să notez acest lucru; am să-l anunț pe medicul pediatru, să-i asculte inima.

În timp ce vorbesc, cât mai calm cu putință, mai măsor o dată nivelul glicemic. Folosesc un glucometru, ceea ce înseamnă că obținem rezultatul imediat – și de data asta a ajuns la 52.

— Ei, dar asta *chiar* este o veste bună, spun, cu dorința de a le oferi soților Bauer ceva pozitiv, care să-i încurajeze. Stă mult mai bine cu glucoza din sânge.

Mă duc la chiuvetă și dau drumul la apa caldă, umplu un castron de plastic și îl așez pe masa radiantă.

— E limpede că Davis se înviorează și că foarte curând va începe probabil să sugă. Ce-ar fi să-l spăl acum și să-l mai stimulez puțin, iar după aceea să încercăm iarăși să-l alăptați?

Mă aplec și ridic bebelușul în brațe. Cu spatele la părinți, îl pun pe Davis pe masa radiantă și încep să-l examinez. Îi aud pe Brittany și Turk șușotind foarte agitați, în timp ce eu verific fontanelele și suturile de pe capul bebelușului, pentru a mă asigura că nu s-au încălecat oasele. Părinții sunt îngrijorați, și asta e normal. Multor părinți nu le place să afle părerea asistentei într-o problemă medicală; trebuie să audă din gura medicului ca să creadă – deși asistentele de obstetrică sunt deseori primele care observă ceva neobișnuit sau un simptom. Medicul lor pediatru e doamna Atkins; am să-i trimit un mesaj pe pager, după ce termin examinarea, și am s-o rog să asculte inima bebelușului.

Dar, în clipa aceasta, toată atenția mea se îndreaptă spre Davis. Îl controlez de contuzii faciale, hematoame și deformații craniene. Verific cutele din palmele lui micuțe și poziția urechilor față de ochi. Îi măsor circumferința capului și lungimea trupului, în timp ce el se tot zvârcolește. Verific să nu aibă fisuri în gură și în urechi, îi palpez claviculele și îmi introduc degetul mic în gura lui, pentru a-i controla

reflexul de supt. Mă uit cum se ridică și coboară pieptul lui micuț, pentru a mă asigura că respiră normal. Îi apăs burtica, pentru a mă asigura că este moale, îi controlez degetele de la mâini și picioare, îl caut de erupții cutanate, leziuni sau semne de mamă. Mă asigur că i-au coborât testiculele și verific dacă nu are hipospadias, adică dacă uretra se află la locul ei. Apoi îl întorc ușor pe burtică și mă uit la baza coloanei vertebrale după gropițe sau fire de păr sau orice alt indiciu al unui defect de tub neural.

Îmi dau seama că schimbul șoptit de cuvinte din spatele meu a încetat. Dar, în loc să mă simt mai în largul meu, o resimt ca pe o amenințare. *Ce-or crede ei că fac greșit?*

Când îl întorc la loc, pe spate, lui Davis încep să i se închidă ochii. De obicei, bebelușii devin somnoroși cam la două ore de la naștere, deci acesta ar fi momentul potrivit să-l îmbăiez – îl va ține treaz suficient timp, pentru a încerca iarăși să-l facem să sugă. Pe masa radiantă am un teanc de șervete; cu mișcări sigure, pricepute, înmoi un șervet în apa caldă și îl șterg pe Davis din cap până-n picioare. Apoi îi pun un scutec, îl înfășor rapid într-o pătură, ca pe un burrito, și îi spăl părul la chiuvetă, cu puțin șampon Johnson's pentru bebeluși. Ultimul lucru pe care-l fac e să-i leg o bentiță de identitate, asortată cu cea a părinților lui, și să-i prind de gleznă o minusculă brățară electronică, menită să declanșeze alarma în cazul în care nou-născutul se află prea aproape de una dintre ieșiri.

Simt cum mă ard pe spate privirile părinților. Mă întorc, cu un zâmbet lipit pe față.

— Așa, spun și îi așez lui Brittany bebelușul în brațe. Curat ca lacrima. Acum haideți să vedem dacă îl putem convinge să sugă.

Mă aplec să o ajut să-și așeze bebelușul la sân, dar Brittany tresare.

— Dă-te la o parte, spune Turk Bauer. Vreau să vorbesc cu șefa ta.

Sunt primele cuvinte pe care mi le-a adresat în cele douăzeci de minute petrecute cu el și familia lui în această încăpere, iar tonul lui este nemulțumit. Sunt sigură că nu intenționează să-i spună lui Marie ce treabă excelentă am făcut. Dar dau ușor din cap și ies din salon, recapitulând în gând fiecare cuvânt pe care l-am rostit și fiecare gest pe care l-am făcut de când m-am prezentat lui Brittany Bauer. Mă duc la recepție, unde o găsesc pe Marie completând un tabel.

— Avem o problemă în salonul 5, zic, încercând să păstrez un ton cât mai calm. Tatăl vrea să-ți vorbească.

— Ce s-a-ntâmplat? întreabă Marie.

— Absolut nimic, răspund, și știu că acesta este adevărul.

Sunt o asistentă bună. Uneori chiar una grozavă.

M-am ocupat de acest nou-născut așa cum m-aș fi ocupat de oricare nou-născut din secția noastră.

— Le-am spus că am auzit un murmur slab la inimă și că am să

contactez medicul pediatru. Apoi i-am făcut bebelușului baia și examinarea.

Dar nu-mi ascund probabil foarte bine sentimentele, fiindcă Marie mă privește cu un aer înțelegător.

— Poate își fac griji din cauza inimii lui, spune.

Când intrăm în salon sunt doar cu un pas în urma ei, așa că văd limpede ușurarea de pe fețele părinților, când dau ochii cu Marie.

— Am aflat că doriți să stăm de vorbă, domnule Bauer? spune Marie.

— Asistenta asta, spune Turk. Nu vreau să se mai atingă de fiul meu.

Simt cum mi se încinge capul, de la gulerul halatului în sus. Nimănui nu-i place să fie criticat în fața șefilor.

Marie se îndreaptă de spate și încremenește așa.

— Pot să vă asigur că Ruth este una dintre cele mai bune asistente ale noastre, domnule Bauer. Dacă doriți să depuneți o plângere oficială…

— Nu vreau ca ea sau altcineva care arată ca ea să pună mâna pe fiul meu, o întrerupe tatăl și își încrucișează brațele la piept.

Și-a suflecat mânecile după ce am ieșit eu din salon. Iar pe un braț, de la încheietură până la cot, are tatuat un drapel confederat.

Marie amuțește.

În prima clipă, sincer, nu înțeleg. Dar în clipa următoare mă dumiresc și rămân ca trăsnită: problema lor nu este ce am făcut eu.

Problema lor este cine sunt eu.

Turk

Primul negrotei pe care l-am văzut în viața mea l-a ucis pe fratele meu mai mare. Ședeam între părinții mei, într-o sală de judecată din Vermont, îmbrăcat cu o cămașă cu guler rigid, care mă strangula, în vreme ce bărbați la costum discutau și arătau diagrame cu mașini și urme de cauciuc. Eu aveam unsprezece ani, iar Tanner șaisprezece. Își luase carnetul de șofer cu două luni în urmă. Pentru a sărbători evenimentul, mama îi pregătise un tort decorat cu o fâșie din pastă de zahăr, pe post de șosea, și una dintre mașinuțele mele vechi. Tipul care l-a ucis era din Massachusetts și era mai în vârstă decât tatăl meu. Pielea lui era mai întunecată decât lemnul de la boxa martorilor, iar dinții lui păreau, prin comparație, încărcați de electricitate. Nu-mi puteam lua ochii de la el.

Juriul nu a putut conveni asupra unui verdict – un juriu „divergent", cum se spune –, așa că i-au dat drumul acestui tip. Mama s-a pierdut cu firea, a început să țipe, bălmăjind ceva legat de puiul ei și de dreptate. Ucigașul a dat mâna cu avocatul său, iar pe urmă s-a întors și a venit spre noi, până nu ne-a mai despărțit decât o balustradă.

— Doamnă Bauer, a spus, îmi pare rău că v-ați pierdut fiul.

De parcă treaba asta n-ar fi avut nimic de-a face cu el.

Mama s-a oprit din plâns, și-a țuguiat buzele și l-a scuipat în față.

•

Brit și cu mine așteptăm de o veșnicie momentul ăsta.

Conduc cu o mână pe volanul camionetei și cu cealaltă pe banchetă, pe locul liber dintre noi; Brit îmi strânge mâna de fiecare dată când are o contracție. Îmi dau seama că o doare ca dracu', dar ea își îngustează doar ochii și își încordează maxilarul. Chestie care nu mă surprinde – doar am văzut cum i-a spart dinții unui fasolagiu{1} care i-a lovit mașina cu un cărucior în fața unui supermarket –, dar nu cred că mi s-a mai părut vreodată atât de frumoasă cum e acum, puternică și tăcută.

Când oprim la un semafor, mă uit pe furiș la profilul ei. Suntem căsătoriți de doi ani, dar tot nu-mi vine să cred că Brit e a mea. Unu la mână, fată mai frumoasă ca ea n-am mai văzut, doi la mână, în Mișcare face parte din aristocrație. Părul negru și ondulat i se unduiește pe spate într-o coadă împletită; e roșie în obraji. Respiră pufăit, de parcă ar alerga la un maraton. Brusc se întoarce spre mine, cu ochii ei albaștri și strălucitori ca miezul unei flăcări.

— Nu mi-a spus nimeni c-o să fie așa de greu, gâfâie.

O strâng de mână, deși ea mi-o strânge deja pe a mea într-un mod

aproape dureros.

— Războinicul ăsta, îi spun, va fi la fel de puternic ca mama lui.

Am învățat cu ani în urmă că Dumnezeu are nevoie de soldați. Că noi suntem îngerii în acest război al raselor și că, fără noi, lumea ar redeveni Sodoma și Gomora. Francis – legendarul tată al lui Brit – le predică neobosit tuturor recruților că trebuie să îngroșăm rândurile, ca să putem riposta. Dar acum, în acest moment când Brit și cu mine vom aduce un copil pe lume, mă simt în egală măsură triumfător și îngrozit. Fiindcă, oricât m-am străduit eu, locul ăsta e tot o cloacă. În momentul de față, bebelușul meu e perfect. Dar din clipa când va veni pe lume, va fi întinat.

— Turk! țipă Brittany.

Fac un viraj brusc la stânga, fiindcă era cât pe-aci să ratez intrarea în spital.

— Thor cum ți se pare? o întreb, revenind la discuția noastră despre numele copilului, încercând cu disperare să-i distrag atenția de la durere.

Un tip pe care-l știu de pe Twitter a devenit recent tată și și-a botezat copilul Loki. Unele dintre trupele vechi erau pasionate de mitologia nordică și, deși acum s-au spart în celule mai mici, vechile năravuri și le-au păstrat.

— Sau poate Batman sau Green Lantern? se rățoiește Brit. Nu-mi botez copilul după un personaj de benzi desenate.

Tresare la o nouă contracție.

— Și dacă e fată?

— Wonder Woman, îi propun. După mama ei.

•

După moartea fratelui meu, totul s-a dus de râpă. De parcă procesul ăla ar fi jupuit un strat de piele de pe familia mea și tot ce-a mai rămas din ea au fost sânge și mațe și nimic care să le mai țină laolaltă. Tatăl meu ne-a părăsit și s-a dus să trăiască într-un apartament în care totul era verde – pereții, mocheta, toaleta, soba – și de fiecare dată când îl vizitam, mi se făcea greață. Mama s-a apucat de băut – întâi un pahar de vin la masă și după aceea o sticlă întreagă. Și-a pierdut slujba de supraveghetoare la școala elementară, după ce a leșinat la locul de joacă, iar copilul aflat în grija ei – un copil cu sindromul Down – a căzut de pe barele de cățărat și și-a fracturat încheietura mâinii. După o săptămână, am pus într-un camion tot ce aveam și ne-am mutat la bunicul.

Bunicul era un veteran care continua să poarte un război. Nu-l cunoșteam prea bine, fiindcă nu-i plăcuse niciodată de tata, dar acum, când nu mai exista niciun obstacol între noi, și-a luat sarcina să mă crească așa cum considerase el întotdeauna că ar trebui să fiu crescut. Părinții mei, îmi spunea, fuseseră prea îngăduitori cu mine, iar eu

eram un papă-lapte. El avea de gând să mă călească. În weekenduri mă trezea în zori și mă căra cu el în pădure, pentru ceva ce el numea Antrenament Elementar. Am învățat cum să disting fructele de pădure otrăvitoare de cele comestibile. Știam să recunosc excremente, ca să pot urmări un animal. Știam cât e ceasul după poziția soarelui. Era cam ca la cercetași, numai că lecțiile bunicului meu erau presărate cu povești despre „ăia cu ochi mici", împotriva cărora luptase el în Vietnam, despre junglele care te înghițeau dacă nu erai atent, despre mirosul unui om ars de viu.

Într-un weekend s-a gândit să mă ducă undeva cu cortul. Nu conta că afară erau minus 14 grade și că se anunțaseră ninsori. Ne-am dus undeva la marginea regiunii Northeast Kingdom, aproape de granița cu Canada. Eu m-am dus la baie și, când m-am întors, bunicul dispăruse.

Camioneta lui, parcată la o pompă de benzină, lipsea. Singurul indiciu că se aflase acolo erau niște urme de cauciucuri în zăpadă. Plecase cu rucsacul meu, cu sacul de dormit și cu cortul. M-am întors în benzinărie și am întrebat-o pe casieră dacă știa ce se întâmplase cu bărbatul din camioneta albastră, dar ea a clătinat din cap.

— *Comment*? a spus, prefăcându-se că nu știe engleză, deși în realitate eram încă în Vermont.

Aveam haina pe mine, dar n-aveam nici căciulă, nici mănuși – rămăseseră în camionetă. În buzunar aveam șaizeci și șapte de cenți. Am așteptat să mai intre un client în benzinărie și, când casiera era ocupată cu el, am furat o pereche de mănuși și o șapcă portocalie de vânător și o sticlă de apă minerală.

Mi-au trebuit cinci ceasuri să dau de bunicul – întâi storcându-mi creierul să-mi amintesc ce bolborosise el de dimineață, când eu eram încă pe jumătate adormit, cam în ce direcție o vom lua; și apoi mergând pe șosea și căutând indicii – de exemplu, ambalajul tutunului pe care-i plăcea lui să-l mestece și una din mănușile mele. Până am dat de camioneta lui parcată la marginea șoselei și am luat-o pe urmele lui în zăpadă prin pădure, nu mai tremuram de frig. Eram un furnal. Furia se pare că este o sursă regenerabilă de combustibil.

Când am ajuns într-un luminiș, l-am găsit șezând aplecat deasupra unui foc. Fără un cuvânt, m-am dus la el și i-am dat un brânci, de a fost cât pe-aci să se răstoarne peste jar.

— Nenorocitule! am urlat la el. Nu poți să pleci așa, fără mine.

— De ce nu? Dacă nu fac eu un bărbat din tine, atunci cine? a replicat.

Deși era de două ori cât mine, l-am prins de gulerul hainei și l-am tras în picioare. Am strâns mâna pumn și am încercat să-i trag una, dar el m-a prins de mână înainte de a apuca eu să-l nimeresc.

— Vrei să te bați? m-a întrebat, dându-se un pas înapoi și începând

să-mi dea târcoale.

Tata mă învățase cum să trag un pumn. Pui degetul mare peste celelalte degete și îți răsucești încheietura mâinii înainte de impact. Dar erau numai vorbe, nu lovisem niciodată pe nimeni.

Mi-am luat avânt cu brațul îndoit și m-am repezit cu pumnul la el, dar bunicul mi-a răsucit brațul la spate. Am simțit în ureche respirația lui fierbinte.

— Poponarul de taică-tu te-a învățat asta?

Eu mă zbăteam, dar el mă ținea țintuit locului.

— Vrei să înveți să te bați? Sau vrei să înveți să *învingi*?

Mi-am încleștat dinții.

— Vreau… să… câștig, am îngăimat.

A slăbit treptat strânsoarea, dar a continuat să mă țină cu o mână de umărul stâng.

— Ești mic de statură, așa că vii de undeva de jos. Te pui în fața mea și eu aștept să mă lovești de jos. Dacă mă aplec, pumnul tău o să mă nimerească în față, așa că stau drept și sunt total descoperit. Ultimul lucru la care mă aștept e să vii de sus, peste umăr, uite-așa.

A ridicat pumnul drept, a trasat cu el în aer o boltă amețitoare și și-a întrerupt mișcarea chiar înainte de a-mi atinge obrazul. Pe urmă mi-a dat drumul și s-a tras înapoi.

— Haide!

Eu stăteam și mă holbam la el.

Așa te simți când cafteși pe cineva: Ești un elastic întins atât de tare, că te doare și pe urmă începi să tremuri. Și când tragi apoi pumnul, când dai drumul elasticului, pocnitura e ca o descărcare electrică. Arzi și nici măcar n-ai știut că erai combustibil.

Sângele din nasul bunicului meu a împroșcat zăpada; i-a acoperit zâmbetul.

— Așa te vreau, a spus.

•

De fiecare dată când Brit se ridică în timpul travaliului, contracțiile devin atât de nasoale, încât asistenta – o roșcată pe nume Lucille – îi spune să se întindă la loc. Dar când se întinde, contracțiile încetează și atunci Lucille îi spune să facă doi-trei pași. E un cerc vicios și durează deja de șapte ore, iar eu am ajuns să mă întreb dacă băiatul meu va fi adolescent când se va decide să vină în sfârșit pe lume.

Dar bineînțeles că nu-i spun asta lui Brit.

Am ținut-o nemișcată cât i-a făcut anestezistul epidurala – Brit îl implorase să o anestezieze, lucru care m-a surprins, devreme ce ne hotărâserăm pentru o naștere naturală, fără narcotice. Noi, anglo-americanii, ne ferim de ele; majoritatea membrilor Mișcării îi disprețuiesc pe narcomani. Am întrebat-o în șoaptă, când s-a ghemuit pe pat și medicul îi palpa șira spinării, dacă e o idee bună. *Când o să*

naști tu, a spus Brit, *o să decizi tu.*

Și, trebuie să recunosc, chestia aia pe care i-au pompat-o în vene chiar a ajutat. Brit e legată de pat, dar nu se mai zvârcolește. Mi-a spus că nu mai simte nimic mai jos de buric. Că l-ar fi cerut de bărbat pe anestezist, dacă nu era deja măritată cu mine.

Lucille vine și verifică datele pe care le printează aparatul de care e legată Brit și care măsoară bătăile inimii bebelușului.

— Vă descurcați de minune, îi spune, dar pun pariu că asta le spune tuturor.

Nu ascult ce-i explică lui Brit – nu fiindcă nu mi-ar păsa, ci fiindcă sunt doar niște chestii mecanice, la care nu vrei să te gândești, dacă vrei să-ți mai consideri vreodată nevasta o femeie sexy – și pe urmă o aud pe Lucille cum îi spune lui Brit că a sosit momentul să împingă.

Brit se uită în ochii mei.

— Iubitule? spune, dar următorul cuvânt îi rămâne blocat în gât și nu mai apucă să zică ce voia.

Realizez că e speriată. Femeia aceasta neînfricată chiar se teme de ce va urma. Îmi strecor degetele printre ale ei.

— Sunt aici, îi spun, deși sunt la fel de îngrozit.

Dacă treaba asta va schimba complet relația dintre mine și Brit?

Dacă vine copilul ăsta pe lume și eu nu simt nimic pentru el?

Dacă am să fiu un exemplu mizerabil? Dacă am să fiu un tată mizerabil?

— Când simțiți următoarea contracție, spune Lucille, vreau să împingeți.

Se uită la mine.

— Tăticule, dumneavoastră treceți în spatele ei și, când vine contracția, o ajutați să se ridice, ca să poată împinge.

Îi sunt recunoscător pentru indicație. Chestia *asta* pot s-o fac și eu. Când Brit se înroșește la față și corpul ei se îndoaie ca un arc, o prind cu mâinile de umeri. Scoate un sunet profund, gutural, ca o ființă pe cale să-și dea duhul.

— Inspirați adânc, o îndrumă Lucille. Sunteți în punctul culminant al contracției… acum lăsați bărbia în piept și împingeți în jos, înspre șezut…

Pe urmă Brit, căscând gura după aer, se înmoaie toată și se smucește din mâinile mele, de parcă n-ar suporta să le simtă atingerea.

— Du-te de lângă mine! spune.

Lucille îmi face semn să mă apropii.

— N-o băgați în seamă!

— Nu pe dracu'! spune Brit furioasă și o nouă contracție se pregătește să apară.

Lucille ridică din sprâncene în direcția mea.

— Stați aici, îmi spune. Eu am s-o țin de piciorul stâng și

dumneavoastră de cel drept…

Nu e un sprint, e un maraton. După o oră, Brit are bretonul lipit de frunte și coada ei împletită e toată încurcată. Mi-a crestat cu unghiile niște semiluni mici pe dosul mâinilor și vorbește fără sens. Nu știu cât timp o mai putem ține așa. Dar apoi, în timpul unei contracții lungi, umerii lui Brit se încordează, iar expresia de pe fața ei se schimbă.

— Stați o clipă, spune Lucille și îi trimite doctorului un mesaj pe pager. Respirați calm, Brit… și pregătiți-vă să deveniți mamă.

Nu trec nici două minute, până dă buzna în salon obstetricianul și își trage pe mâini o pereche de mănuși din latex, dar să încerci să o faci pe Brit să *nu* mai împingă e ca și cum ți s-ar cere să reții un puhoi de apă cu un singur sac de nisip.

— Bună ziua, doamnă Bauer, spune medicul. Haideți să aducem pe lume un copil!

Se așază cu spatele încovoiat pe un taburet, în timp ce corpul lui Brit se încordează iarăși. Mi-am strecurat un braț sub genunchiul ei, ca să se poată propti în cotul meu și, când privesc în jos, văd fruntea bebelușului nostru înălțându-se ca o lună din valea picioarelor ei.

E albastru. Acolo unde adineauri nu era nimic, acum e un cap perfect rotund, de mărimea unei mingi de softball, și e albastru.

Panicat, mă uit la Brit, dar ea ține ochii închiși de efortul muncii pe care o depune. Furia, care se pare că mocnește tot timpul în sângele meu, începe să clocotească. *Vor să ne tragă în piept. Ne mint. Afurisiții ăștia…*

Și în clipa următoare țipă bebelușul. Vine pe lume alunecând cu un șuvoi de sânge și lichid, țipând și lovind în aer cu niște pumni minusculi, devenind treptat rozaliu. Pe copilul meu – pe *fiul meu* – îl așază pe pieptul lui Brit și îl șterg cu un șervet. Brit plânge încetișor, plâng și eu. Privirea lui Brit e fixată asupra bebelușului.

— Uite ce am făcut noi doi, Turk.

— E perfect, șoptesc cu buzele lipite de pielea ei. *Tu* ești perfectă.

Brit cuprinde cu o mână capul copilașului nostru, de parcă noi trei am alcătui un circuit electric care acum e complet. De parcă noi trei am putea furniza energie întregii lumi.

•

Când aveam cincisprezece ani, bunicul a căzut din picioare sub duș și a murit în urma unui atac de cord. Eu am reacționat așa cum reacționam pe atunci la orice – făcând numai tâmpenii. Nimeni nu știa cum s-o scoată la capăt cu mine: nici mama – devenită o umbră care uneori se contopea cu pereții pe unde treceam eu fără să-mi dau seama că e în încăpere –, nici tata, care se mutase între timp la Brattleboro și vindea mașini într-o reprezentanță Honda.

Pe Raine Tesco l-am cunoscut când am stat o lună la tatăl meu, în vacanța de după primul an de liceu. Prietenul tatălui meu, Greg, avea

o cafenea alternativă (oare ce-o fi însemnând asta? că serveau ceai în loc de cafea?) și îmi oferise un job cu jumătate de normă. Nu aveam încă vârsta legală pentru a putea munci, așa că Greg mă plătea la negru ca să mă ocup, de exemplu, de rearanjarea stocului și de diverse comisioane. Raine era un barista cu un braț complet tatuat, care își petrecea toate pauzele fumând țigară de la țigară în curtea din spatele cafenelei. Avea un chihuahua de trei kilograme, pe care-l chema Meat[2] și pe care-l învățase să tragă din țigară.

Raine a fost prima persoană care a știut *cum să mă ia.* Când l-am întâlnit prima dată în curtea din spate, unde ieșisem să arunc gunoiul, mi-a dat și mie un fum – deși încă eram doar un copil. M-am prefăcut că știu ce fac și, când am început să tușesc de să-mi scuip plămânii, nu m-a luat peste picior.

— Trebuie să fie nașpa pentru tine, mi-a spus, iar eu am dat din cap. Mă refer la taică-tu.

A făcut niște grimase și l-a imitat perfect pe tatăl meu, cum comandă un latte mediu cu lapte de soia, pe jumătate decafeinizat și fără spumă.

De fiecare dată când mă duceam în vizită la tata, Raine își făcea timp să mă vadă. Îi povesteam că nu e cinstit să fii lăsat repetent pentru că ai luat la pumni un puști care a zis despre maică-ta că e o bețivă. El îmi spunea că nu eu sunt problema, ci profesorii mei, care nu-și dau seama ce potențial am și cât de deștept sunt. Îmi dădea să citesc cărți precum *The Turner Diaries*[3], ca să-mi demonstreze că nu sunt singurul om care are sentimentul că e victima unei conspirații. Îmi dădea pentru acasă CD-uri cu trupe White Power, care sunau de parcă ai bate cuie cu un ciocan. Ne plimbam cu mașina lui și îmi spunea, de exemplu, că șefii tuturor companiilor importante de televiziune au nume de familie evreiești, ca Moonves și Zucker, și că știrile pe care ni le dau sunt menite să ne facă să credem ce vor ei să credem. Ce îmi spunea Raine mie erau lucruri la care oamenii poate se gândeau, dar pe care nimeni nu avea curajul să le exprime în public.

Nu știu dacă i s-o fi părut cuiva ciudat că un tip de douăzeci de ani își pierde timpul cu un puști de cincisprezece ani, în orice caz, nimeni n-a spus nimic. Când mă știau cu Raine, părinții mei erau probabil ușurați că nu luam pe nimeni la bătaie, că nu chiuleam de la școală și nu mă țineam de prostii. Așa că, atunci când m-a invitat să mergem împreună cu niște prieteni la un festival, n-am stat pe gânduri.

— Sunt și trupe de muzică acolo? am întrebat, gândindu-mă că o fi vreunul dintre festivalurile acelea de muzică organizate în Vermont în luna iulie.

— Mda, dar e mai degrabă ca o tabără de vacanță, mi-a explicat Raine. Le-am spus tuturor că vii și tu. Sunt înnebuniți să te cunoască.

Nimeni nu mai fusese vreodată *înnebunit* să mă cunoască, așa că am

fost destul de încântat. În sâmbăta aceea mi-am luat rucsacul și un sac de dormit și m-am așezat pe locul de lângă șofer, cu Meat, cățelul chihuahua al lui Raine, în poală. Pe drum, Raine a oprit să mai ia trei prieteni – toți știau cum mă cheamă, de parcă Raine le-ar fi vorbit într-adevăr despre mine. Toți purtau tricouri negre pe care scria NADS.

— Ce înseamnă asta? am întrebat.

— North American Death Squad[4], a spus Raine. Cam cu asta ne ocupăm noi.

Îmi doream atât de mult să am și eu așa un tricou!

— Și ce trebuie să faci ca să devii membru? am întrebat pe un ton cât mai indiferent cu putință.

Unul dintre tipi a râs.

— Ești invitat, a răspuns.

În clipa aceea m-am hotărât să fac orice ca să primesc și eu o invitație.

Am mers cam o oră, după care Raine a ieșit de pe șosea, virând la stânga în dreptul unui indicator scris de mână, fixat pe un băț, care anunța simplu: IE. Au mai urmat câteva indicatoare de acest fel, care ne-au îndrumat prin lanuri de porumb, pe lângă hambare dărăpănate, ba chiar și peste o pășune pe care păștеau niște vaci. Când am urcat un deal, am văzut vreo sută de mașini parcate pe un câmp noroios.

Era ca la carnaval. Pe o scenă cânta o trupă atât de tare, că inima mea bătea ritmul. Familii umblau de colo-colo, mâncând floricele de porumb și gogoși, copii mici se balansau pe umerii taților lor, îmbrăcați în tricouri pe care scria: EU SUNT COPILUL ALB PENTRU CARE VEGHEAȚI ASUPRA RASEI! Meat se învârtea pe la picioarele mele, încurcându-se în lesă în timp ce mânca floricele de porumb căzute pe jos. Un tip l-a bătut pe Raine pe umăr și l-a salutat ca și cum nu se mai văzuseră de un car de vreme, la care eu m-am îndepărtat câțiva metri în direcția unui poligon de tir.

Un grăsan, cu sprâncenele ca niște omizi care i se târau pe frunte, a rânjit spre mine.

— Faci o încercare, băiete?

Un puști cam de vârsta mea trăgea la o țintă fixată de un maldăr de butuci. I-a înapoiat omului o Browning semiautomată și s-a dus să-și recupereze ținta. Era profilul unui bărbat cu un nas exagerat de coroiat.

— Se pare că l-ai ucis pe jidanul ăla, Gunther, a spus bărbatul cu un rânjet.

Apoi l-a luat pe Meat în brațe și a arătat către o masă.

— Hai că țin eu potaia, mi-a spus. Tu du-te și alege-ți de-acolo ce vrei!

Era un teanc de ținte: alte profiluri de evrei, dar și de negri, cu buze

imense și frunți teșite. Era și Martin Luther King, Jr. acolo, pe o țintă de-a latul căreia scria: MY DREAM DID COME TRUE{5}.

Am crezut că mi se face rău. Imaginile îmi aminteau de caricaturile politice pe care le studiaserăm la ora de istorie, niște exagerări grosolane, care declanșaseră războaie mondiale. M-am întrebat cine fabrica asemenea ținte, fiindcă să fiu eu al naibii dacă se vindea așa ceva la Wal-Mart, în raionul cu articole de vânătoare. Am avut sentimentul că există o întreagă societate secretă de existența căreia eu nu știusem și că tocmai mi se șoptise la ureche parola de admitere în ea.

Am înșfăcat profilul unui negru cu o claie de păr creț, care depășea marginile țintei. Bărbatul a prins-o de o frânghie de rufe.

— Nici n-ai zice că nu-i adevărat, a spus cu un nechezat.

L-a așezat pe Meat pe masă, să adulmece țintele, după care a tras de frânghie, până când ținta mea a ajuns la maldărul de butuci.

— Știi să folosești o armă? m-a întrebat.

Mai trăsesem eu cu pistolul bunicului, dar pe așa ceva nu pusesem niciodată mâna. I-am ascultat explicațiile despre cum funcționează arma; apoi mi-am pus căștile pe urechi și ochelarii de protecție pe nas, mi-am sprijinit patul armei de umăr, am mijit ochii și am apăsat pe trăgaci. A urmat o rafală de împușcături, ca un acces de tuse. Zgomotul i-a atras atenția lui Raine, care a aplaudat impresionat, în vreme ce ținta s-a întors pe frânghie la mine, cu trei găuri perfecte în frunte.

— Ia te uită! a spus Raine. Un talent înnăscut.

Raine a împăturit ținta și și-a vârât-o în buzunarul de la spate al pantalonilor, ca să le arate prietenilor lui ce trăgător bun eram. L-am apucat pe Meat de lesă și am pornit cu Raine să cutreierăm terenul pe care se desfășura întrunirea. Pe o scenă perora un bărbat. Prezența lui era atât de impunătoare, încât vocea lui a devenit un magnet, iar eu m-am trezit atras să-l văd mai de aproape.

— Vreau să vă povestesc o întâmplare, a zis bărbatul. Era un negrotei în New York City, un boschetar, bineînțeles. Umbla prin Central Park și câțiva oameni l-au auzit urlând că unui Alb i-ar cădea pumni și în somn. Dar oamenii ăștia nu și-au dat seama că suntem în război. Că ne apărăm rasa. Așa că n-au făcut nimic. Au ignorat amenințările, considerându-le aiurelile unui nebun. Și ce s-a întâmplat? Acest animal s-a apropiat de un Alb anglo-american – un om ca voi, poate, sau ca mine, care nu făcea altceva decât să trăiască așa cum îi dăduse Dumnezeu –, un bărbat care își îngrijea mama în vârstă de nouăzeci de ani. Animalul i-a tras un pumn acestui bărbat, care a căzut din picioare, s-a lovit cu capul de trotuar și a murit. Acest bărbat Alb, care nu făcuse altceva decât să se plimbe prin parc, a suferit o leziune mortală. Și acum vă întreb – cu negroteiul ce s-a

întâmplat? Ei bine, fraților și surorilor… *absolut nimic*.

M-am gândit la ucigașul fratelui meu, care a părăsit în libertate sala de judecată. M-am uitat cum dau din cap și aplaudă oamenii din jurul meu și m-am gândit: *Nu sunt singur*.

— Cine *este*? am întrebat.

— Francis Mitchum, a răspuns Raine. E din vechea gardă. Dar e o legendă.

Rostise numele bărbatului așa cum rostește un om evlavios numele lui Dumnezeu: pe jumătate în șoaptă, pe jumătate ca pe o rugăciune.

— Vezi pânza de păianjen de pe cotul lui? Nu capeți așa un tatuaj dacă n-ai omorât pe careva. Pentru fiecare omor îți mai tatuezi o muscă. Raine a făcut o pauză, apoi: Mitchum are *zece*.

— De ce nu sunt negroteii niciodată puși sub acuzare pentru crime motivate de ură? a pus Francis Mitchum o întrebare retorică. De ce li se dă bilet de voie? Fără ajutorul Albilor, n-ar fi fost nici măcar domesticiți până în ziua de azi. Ia uitați-vă acolo de unde vin ei, la Africa. Nu au guverne civilizate. În Sudan se omoară unii pe alții. Hutu îi omoară pe Tutsi. Și în țara noastră fac la fel. Bandele din orașele noastre sunt lupte tribale între negrotei. Și acum au pus ochii pe anglo-americani. *Fiindcă știu că n-o să pățească nimic*.

Cu glasul ridicat, își plimba privirea pe deasupra mulțimii.

— Să omori un negrotei e ca și cum ai omorî o căprioară. Ba nu, îmi retrag cuvintele. Vânatul măcar poți să-l *mănânci*.

După mulți ani, mi-am dat seama că prima dată când am fost la o tabără a Imperiului Invizibil – prima dată când l-am auzit pe Francis Mitchum vorbind – trebuie să fi fost acolo și Brit, venită cu tatăl ei. Îmi plăcea să-mi imaginez că stă de cealaltă parte a scenei și îl ascultă cum hipnotizează mulțimea. Că poate am dat nas în nas cu ea la standul cu vată de zahăr sau că poate am stat unul lângă altul când au țâșnit pe cerul nopții scântei de la crucea arsă.

Că am fost sortiți unul altuia.

•

Vreme de o oră ne aruncăm unul altuia nume, ca la baseball: Robert, Ajax, Will. Garth, Erik, Odin. De fiecare dată când cred că am găsit un nume puternic și arian, Brit își amintește de vreun coleg de școală care a mâncat pastă de dinți sau a vomitat în tubă. De fiecare dată când propune ea un nume care-i place, îmi amintesc eu de vreun cretin cu care m-am intersectat la un moment dat.

Când în sfârșit îmi vine ceva în minte – lovindu-mă pe nesimțite ca un trăsnet –, îmi cobor privirea la fața adormită a fiului meu și șoptesc: Davis. Numele de familie al președintelui Confederației.

Brit îl rostește gânditoare.

— E altfel.

— Dacă e altfel, e bine.

— Davis, dar nu Jefferson, precizează.

— Nu, fiindcă atunci i s-ar zice Jeff.

— Iar Jeff e un tip care fumează iarbă și locuiește la maică-sa la subsol, adaugă Brit.

— În vreme ce Davis, spun eu, ei bine, Davis e puștiul pe care toți ceilalți puști îl respectă.

— Nu Dave. Și nici Davy sau David.

— O să-i caftească pe toți care o să-i spună așa din greșeală, o asigur.

Ating marginea păturii bebelușului, fiindcă nu vreau să-l trezesc.

— Davis, fac o încercare și-i rostesc numele.

Mânuțele lui tresar, de parcă și-ar cunoaște deja numele.

— Ar trebui să sărbătorim, șoptește Brit.

Mă uit la ea zâmbind.

— Crezi că au șampanie la cafeterie?

— Știi ce mi-aș dori acum *cu adevărat*? Un milkshake de ciocolată.

— Am crezut că poftele apar *înainte* de naștere…

Râde.

— Sunt destul de sigură că am să mai pot profita de schimbările hormonale încă cel puțin trei luni…

Mă ridic în picioare, întrebându-mă dacă la ora 4 dimineața o fi deschisă cafeteria. Dar de fapt nu vreau să plec de aici. Doar Davis abia a *venit*.

— Dacă ratez ceva? întreb. Vreo piatră de hotar.

— Nu cred că o să se ridice și o să meargă sau că o să rostească primul lui cuvânt, spune Brit. Dacă ai să ratezi ceva, atunci va fi primul lui caca și asta chiar e ceva de la care ți-ai *dori* să te eschivezi.

Mă privește cu ochii ăștia albaștri ai ei, care uneori sunt întunecați ca marea, alteori pali ca sticla și care întotdeauna mă conving să fac orice.

— Nu lipsești decât cinci minute, spune.

— Cinci minute.

Mă mai uit o dată la bebeluș și am sentimentul că am tălpile lipite cu smoală. Vreau să rămân aici și să-i mai număr o dată degetele și unghiuțele acelea imposibil de mici. Vreau să văd cum i se ridică și coboară umerii în timp ce respiră. Vreau să văd cum își țuguie buzele, de parcă ar săruta pe cineva în vis. E o nebunie să te uiți la el, o ființă în carne și oase, și să te gândești că Brit și cu mine am putut crea ceva real și trainic dintr-un material atât de vag și intangibil cum e iubirea.

— Cu frișcă și o cireașă, adaugă Brit, smulgându-mă din reverie. Dacă au.

Fără nicio tragere de inimă ies pe coridor, trec pe lângă camera asistentelor, cobor cu liftul. Cafeteria e deschisă, iar la tejghea e o femeie cu părul prins sub o plasă, care face rebus.

— Aveți milkshake-uri? întreb.

Ridică privirea.

— Nu.

— Dar înghețată?

— Mda, dar s-a terminat. Primim marfă dimineață.

Nu pare dispusă să mă ajute și își îndreaptă iarăși atenția la cuvintele încrucișate.

— Tocmai am născut, spun pe negândite.

— Uau! răspunde ea impasibilă. O minune a medicinei, din câte îmi dau eu seama.

— Mă rog, *soția* mea tocmai a născut, mă corectez. Și vrea un milkshake.

— Iar eu vreau un loz câștigător și iubirea nemuritoare a lui Benedict Cumberbatch, dar a trebuit să mă mulțumesc cu viața asta de vedetă.

Se uită la mine cu aerul că o fac să-și piardă timpul, de parcă ar sta la rând o sută de oameni în spatele meu.

— Vreți să vă dau un sfat? Luați-i bomboane. Oricui îi place ciocolata.

Întinde pe dibuite mâna în spatele ei și ia de pe raft o cutie cu pătrățele de ciocolată umplute, marca Ghirardelli. Întorc cutia și mă uit la preț.

— Altceva nu aveți?

— Ghirardelli e la ofertă.

Întorc iar cutia și văd simbolul OU – care atestă că e cușer, că plătești așadar o taxă mafiei evreiești. O așez la loc pe raft și pun în schimb pe tejghea o pungă cu bomboane Skittles, la doi dolari.

— Puteți păstra restul, îi spun femeii.

•

Pe la șapte și ceva se deschide ușa și imediat intru în stare de alertă.

De când a venit pe lume Davis, Lucille a trecut de două ori pe aici, să vadă cum se simt Brit și bebelușul și să vadă dacă Davis suge. Dar asta… asta nu e Lucille.

— Sunt Ruth, ne anunță. Eu voi fi astăzi asistenta dumneavoastră.

Tot ce pot gândi e: *Numai peste cadavrul meu.*

Îmi încordez toată voința, ca să n-o îmbrâncesc de lângă soția mea, de lângă copilul meu. Dar e suficient să apeși pe un buton pentru a chema serviciul de pază și, dacă mă dau afară din spital, la ce ne ajută? Dacă nu pot rămâne aici să-mi protejez familia, atunci chiar că am pierdut.

Așa că, în schimb, stau așezat pe marginea scaunului, cu toți mușchii corpului meu pregătiți să reacționeze.

Brit îl strânge pe Davis atât de tare în brațe, că mă gândesc că o să înceapă să urle.

— Ce drăguț e! zice asistenta neagră. Cum îl cheamă? Soția mea mă privește întrebătoare. Nici nu-i dă prin cap să poarte o conversație cu asistenta asta, așa cum nu i-ar da prin cap să poarte o conversație cu o capră sau vreun alt animal. Dar, la fel ca mine, e și ea conștientă de faptul că Albii au devenit o minoritate în țara asta și că ne aflăm permanent sub atac; trebuie să stăm în umbră.

Îi fac un semn abia perceptibil cu bărbia, încât mă întreb dacă o fi observat.

— Îl cheamă Davis, răspunde Brit printre dinți. Asistenta se apropie de noi și îndrugă ceva că trebuie să-l examineze pe Davis, la care Brit se trage înapoi.

— Nu e nevoie să-i dați drumul, consimte asistenta. Mâinile ei umblă de colo-colo pe copilul meu, de parcă ar fi o vrăjitoare nebună. Îi lipește stetoscopul de spate și pe urmă îl strecoară în spațiul dintre Brit și el. Zice ceva despre inima lui Davis, dar abia dacă o înțeleg, fiindcă îmi vâjâie sângele în urechi.

Pe urmă îl ridică în brațe.

Brit și cu mine suntem atât de șocați că ne-a luat pur și simplu copilul – doar până la masa radiantă, să-l îmbăieze, dar oricum –, că o clipă nu putem scoate un cuvânt.

Fac un pas spre ea, cum stă aplecată deasupra băiatului meu, dar Brit mă apucă de marginea cămășii.

Nu face o scenă!

Să stau aici ca prostul?

Vrei să afle că ești furios și să se răzbune pe el?

Vreau să vină Lucille. Ce s-a întâmplat cu Lucille?

Nu știu. Poate a plecat.

Cum să plece, când pacientul ei e încă aici?

Habar n-am, Turk, nu sunt directoarea spitalului.

O urmăresc cu ochi de șoim pe asistenta neagră, cum îl șterge pe Davis din cap până-n picioare, cum îi spală părul, cum îl învelește iarăși în păturică. Îi prinde de gleznă o mică brățară electronică, așa cum vezi uneori la deținuții eliberați condiționat. De parcă sistemul l-ar fi pedepsit deja.

Mă uit atât de insistent la ea, că nu m-ar mira să ia foc. Îmi zâmbește, dar zâmbetul nu-i cuprinde și ochii.

— Curat ca lacrima, ne anunță. Acum haideți să vedem dacă îl putem convinge să sugă.

Când se duce la Brit să-i dea deoparte de la gât cămașa de spital, nu mai suport.

— Dă-te la o parte! spun cu voce joasă și tăioasă. Vreau să vorbesc cu șefa ta.

•

La un an după ce am fost la tabăra Imperiului Invizibil, Raine m-a

întrebat dacă vreau să fac parte din North American Death Squad. Nu era suficient să cred în ce credea Raine, în faptul că Albii sunt o rasă superioară. Nu era suficient să fi citit *Mein Kampf* de trei ori. Pentru a fi într-adevăr unul dintre ei, trebuia să trec o probă, iar Raine m-a asigurat că voi ști unde și când a sosit momentul potrivit.

Într-o noapte, când eram la taică-meu, m-au trezit niște bubuituri în geamul camerei mele. Nu m-am temut că vor scula toată casa; tata era în Boston la o cină de afaceri și nu avea să se întoarcă înainte de miezul nopții. De îndată ce am ridicat geamul, Raine și încă doi tipi s-au cățărat înăuntru, toți îmbrăcați în negru, ca niște luptători ninja. Raine m-a trântit imediat pe podea și mi-a pus antebrațul în gât.

— Regula numărul unu, a spus, nu deschizi ușa dacă nu știi cine o să intre. A așteptat până am văzut stele verzi, după care a continuat: Regula numărul doi: nu iei prizonieri.

— Nu înțeleg, am spus.

— În noaptea asta, Turk, mi-a zis, vom fi custozi. Vom curăța Vermontul de jeg.

Mi-am căutat niște pantaloni de trening negri și o bluză cu un imprimeu serigrafiat, pe care am îmbrăcat-o pe dos, ca să fie și ea neagră. Fiindcă nu aveam o căciulă neagră, Raine mi-a împrumutat-o pe a lui, iar el și-a prins părul la spate, în coadă. Ne-am dus cu mașina lui Raine la Dummerston, pasându-ne tot drumul unul altuia o sticlă de Jägermeister, în vreme ce din difuzoare bubuia muzică punk.

Eu nu auzisem niciodată de Rainbow Cattle Company, dar, de cum am ajuns acolo, am înțeles ce fel de loc era. Bărbații mergeau ținându-se de mână din parcare până-n bar și, de fiecare dată când se deschidea ușa, se vedea străfulgerarea unei scene puternic luminate și o *drag queen* cântând playback.

— Indiferent ce faci, nu te apleca, mi-a spus Raine chicotind.

— Ce facem noi aici? l-am întrebat, fiindcă nu pricepeam de ce mă cărase la un bar gay.

În momentul acela, au ieșit din bar doi bărbați care se țineau pe după umeri.

— Uite asta, a spus Raine, s-a repezit la unul din cei doi și l-a dat cu capul de pământ.

Iubitul acestuia a luat-o la fugă în direcția opusă, dar l-a înhățat unul dintre prietenii lui Raine.

Ușa s-a deschis iarăși și un alt cuplu de bărbați a ieșit cu pași împleticiți. Râdeau de ceva, ținându-și capetele lipite unul de altul. Unul dintre ei și-a căutat în buzunar cheile și, când s-a întors cu fața către parcare, a fost luminat de farurile unei mașini în trecere.

Ar fi trebuit să-mi dau seama încă de mai demult – aparatul electric de ras din dulăpior, când tatăl meu folosise întotdeauna o lamă de ras; faptul că în fiecare zi, în drum spre și de la serviciu, se oprea să bea o

cafea în cafeneaua lui Greg; felul în care o părăsise pe mama cu ani în urmă, fără nicio explicație; faptul că bunicului nu-i plăcuse niciodată de el. Mi-am tras pe frunte căciula neagră și mi-am ridicat peste nas gulerul de fleece pe care mi-l dăduse Raine, ca să nu fiu recunoscut.

Gâfâind, Raine i-a mai tras un șut victimei sale, după care i-a dat drumul tipului să o șteargă în noapte. S-a îndreptat de spate, mi-a zâmbit și și-a înclinat capul, așteptând să preiau eu acum controlul. Și în momentul acela am realizat că, în vreme ce eu habar nu avusesem, Raine știuse de mult despre tata.

Când aveam șase ani, ne-a explodat odată boilerul când nu era nimeni acasă. Îmi amintesc că l-am întrebat pe inspectorul de asigurări, care venise să evalueze daunele, ce se întâmplase. Mi-a zis ceva despre ventilele de siguranță și coroziune și după aceea s-a legănat pe călcâie și mi-a spus că e ceva inevitabil, când există prea multă presiune și structura nu e suficient de puternică să-i reziste. În șaisprezece ani adunasem și eu presiune, fiindcă nu eram și nu aveam să fiu niciodată fratele meu mort, fiindcă nu-i putusem împiedica pe părinții mei să se despartă, fiindcă nu eram nepotul pe care și-l dorise bunicul, fiindcă eram prea prost sau furios, sau ciudat. Când mă gândesc acum la momentul acela, e incandescent: îl apuc pe taică-meu de gât și îl izbesc cu fruntea de asfalt; îi răsucesc brațul la spate și-i trag șuturi în spinare, până începe să scuipe sânge. Îi întorc corpul lipsit de vlagă și-i spun că e un poponar, în timp ce-i car pumni în față. Încerc să mă smucesc din brațele lui Raine, care mă trage după el în siguranță, când sirenele urlă tot mai aproape și lumini albastre și roșii inundă parcarea.

Ca orice poveste, și povestea aceasta a început să circule și pe parcurs s-a umflat și modificat: cel mai recent membru al North American Death Squad – adică, *eu* – sărise la șase țipi odată. Într-o mână ținusem o țeavă de plumb, în cealaltă un cuțit. I-am smuls unui tip urechea cu dinții și am înghițit lobul.

Bineînțeles că nimic din toate acestea nu era adevărat. Doar asta: îl bătusem pe propriul meu tată în asemenea hal, încât fusese internat în spital și hrănit cu paiul luni de zile.

Și pentru asta am devenit o legendă.

•

— O vrem pe cealaltă asistentă, îi spun lui Mary sau Marie, sau cum o fi chemând-o pe asistenta-șefă. Pe cea care a fost aici azi-noapte.

O roagă pe asistenta neagră să iasă, așa că rămânem între noi. Între timp mi-am lăsat iar mânecile în jos, dar ei încă îi mai fug ochii în direcția antebrațului meu.

— Vă asigur că Ruth lucrează la noi de mai bine de douăzeci de ani, spune.

— Cred că știm amândoi că nu asta mă deranjează pe mine,

răspund.

— Nu putem lua unui angajat medical un caz din motive de rasă. Asta e discriminare.

— Dar dacă ceream un obstetrician de sex feminin în locul unuia de sex masculin, tot discriminare era și asta? întreabă Brit. Sau un doctor în locul unui student în practică? Doar faceți tot timpul astfel de concesii.

— Asta-i altceva, spune asistenta.

— Cum așa? întreb eu. Din câte îmi dau eu seama, dumneavoastră prestați servicii pentru clienți, iar eu sunt clientul. Și dumneavoastră faceți ceea ce îl mulțumește pe client.

Mă ridic în picioare și trag aer în piept, intimidând-o prin simplul faptul că sunt mult mai înalt decât ea:

— Nici nu vreau să-mi imaginez cât de indispuși ar fi toți ceilalți părinți de aici dacă, să zicem, lucrurile ar scăpa de sub control. Dacă în locul acestei conversații plăcute și calme am ridica vocile. Dacă ceilalți pacienți ar începe să se întrebe dacă nu li se vor ignora și *lor* drepturile.

Asistenta strânge din buze.

— Mă amenințați cumva, domnule Bauer?

— Nu cred că e necesar, răspund. Sau dumneavoastră ce credeți?

Există o ierarhie a urii, care diferă de la om la om. Eu, unul, îi urăsc pe mexicani mai mult decât pe asiatici, pe jidani mai mult decât pe ăștia la un loc, iar în vârful topului meu sunt negrii, pe care-i disprețuiesc. Dar cei pe care-i urăști întotdeauna cel mai mult, chiar mai mult decât toate grupurile astea, sunt antirasiștii albi. Fiindcă sunt niște trădători.

O clipă aștept să văd dacă și Marie e una dintre ei.

Un mușchi îi zvâcnește la gât.

— Sunt convinsă că putem găsi o soluție convenabilă pentru toată lumea, murmură. Am să pun un bilet în fișa lui Davis, care să specifice… dorințele dumneavoastră.

— Cred că e o idee bună, răspund.

Când iese țâfnoasă din salon, Brit începe să râdă.

— Iubitule, ești nemaipomenit când ești bătăios. Dar știi că asta înseamnă că o să-mi scuipe în jeleu înainte de a mi-l servi.

Mă aplec deasupra pătuțului și îl iau pe Davis în brațe. E atât de mic, abia cât lungimea antebrațului meu.

— Am să-ți aduc eu gofre de acasă, îi spun lui Brit.

Apoi îmi apropii buzele de fruntea fiului meu și îi șoptesc ceva, un secret numai al nostru:

— Iar pe tine, îi promit, pe tine am să te protejez tot restul vieții mele.

•

După doi ani de când am aderat la Mișcarea White Power, pe când conduceam un Escadron al Morții în Connecticut, ficatul mamei mele a cedat în cele din urmă. M-am întors acasă să mă ocup de moștenire și să vând casa bunicului meu. Făcând ordine în lucrurile mamei, am dat peste procesul-verbal de la judecata ucigașului fratelui meu. Cum de-l avea mama nu știu; numai ea putuse ști cât se dăduse peste cap să facă rost de el la un moment dat. Dar eu m-am așezat pe podeaua de lemn din living, înconjurat de cutii care aveau să ajungă fie la un magazin caritabil, fie la gunoi, și l-am citit – pagină cu pagină.

Mare parte din depoziție îmi era necunoscută, de parcă n-aș fi fost tot timpul de față. N-aș ști să spun dacă fusesem prea mic ca să-mi amintesc sau dacă uitasem în mod intenționat. În orice caz, probele se refereau la linia mediană a șoselei și la rezultatele testelor toxicologice. Nu ale acuzatului, ci ale fratelui meu. Mașina lui *Tanner* intrase pe contrasens, fiindcă Tanner consumase droguri. Din toate diagramele cu urmele de cauciucuri reieșea că un bărbat acuzat de ucidere din culpă făcuse tot ce-i stătuse în putere pentru a evita o mașină care intrase pe banda lui. Juriul nu putuse stabili, dincolo de orice îndoială, că accidentul de mașină se produsese din vina exclusivă a acuzatului.

Am stat multă vreme acolo, cu procesul-verbal în poală. L-am citit și răscitit.

Dar uite cum văd eu lucrurile: dacă negroteiul ăla n-ar fi umblat cu mașina pe străzi în noaptea aceea, fratele meu n-ar fi murit.

Ruth

În douăzeci de ani n-am fost concediată decât o singură dată de către o pacientă, și asta pentru două ore. Aflată în chinurile nașterii, urla numai grozăvii și a aruncat o vază spre capul meu. Dar m-a angajat la loc când i-am adus medicamente.

După ce Marie mă roagă să ies din salon, stau o clipă în hol și clatin din cap.

— Asta ce-a mai fost? întreabă Corinne de la recepție, ridicând privirea de pe un tabel.

— Un tătic de nota zece, răspund sec.

Corinne tresare.

— Mai rău decât tipul cu vasectomia?

Am avut odată o pacientă în travaliu, al cărei soț își făcuse vasectomie cu două zile înainte. De fiecare dată când pacienta se plângea că o doare, se plângea și el. La un moment dat m-a chemat în baie, și-a dat jos pantalonii și mi-a arătat ce umflat îi era scrotul, în timp ce pacienta mea gâfâia continuu. *I-am zis să cheme medicul,* a spus femeia.

Însă Turk Bauer nu e nici prost, nici egoist; ținând cont de felul în care și-a etalat tatuajul acela cu drapelul confederat, bănuiesc că nu apreciază foarte mult persoanele de culoare.

— Mai rău.

— Ei, lasă, spune Corinne și ridică din umeri. Marie știe cum să-i ia pe oameni. Sunt convinsă că rezolvă ea, indiferent care o fi problema.

Asta numai dacă știe să mă facă albă, îmi spun în gând.

— Mă duc cinci minute în cafeterie? Mă acoperi?

— Dacă-mi aduci Twizzlers, spune Corinne.

În cafeterie stau câteva minute în fața tejghelei cu cafea și mă gândesc la tatuajul de pe brațul lui Turk Bauer. Eu nu am nicio problemă cu persoanele albe. Locuiesc într-o comunitate albă; am prieteni albi; băiatul meu merge la o școală predominant albă. Mă port cu ei așa cum vreau să se poarte și ei cu mine – după meritele lor individuale ca ființe umane, nu după culoarea pielii.

Dar, pe de altă parte, albii cu care lucrez și mănânc eu la prânz și care îi predau băiatului meu nu au prejudecăți fățișe.

Iau o pungă de Twizzlers pentru Corinne și o cafea pentru mine. Mă duc la standul cu condimente, unde au și lapte, zahăr, îndulcitor. O femeie mai în vârstă se căznește să deschidă capacul cănii cu frișcă. Și-a pus poșeta pe tejghea, dar, când mă apropii de ea, o apucă și și-o lipește de ea, strecurându-și brațul prin curea.

— Ah, cana aceea e cam ciudată, spun. Să vă ajut?

Îmi mulțumește și îmi zâmbește când îi înapoiez cana.

Sunt sigură că nici nu și-a dat seama că și-a tras poșeta mai aproape.

Dar *eu* mi-am dat seama.

Las-o baltă, Ruth, îmi spun. Eu nu sunt genul de persoană care să vadă numai ce e rău la ceilalți; asta-i sora mea, Adisa. Urc în lift și mă întorc în secția noastră. Când ajung la recepție, îi arunc lui Corinne punga de Twizzlers și mă îndrept către ușa salonului lui Brittany Bauer. Fișa ei și fișa micuțului Davis sunt afară; o iau pe cea a copilului, fiindcă vreau să fiu sigură că medicul pediatru va fi anunțat în legătură cu eventualul murmur cardiac. Dar când deschid fișa, văd lipit de hârtii un bilet de un roz țipător.

ACEST PACIENT NU VA FI ÎNGRIJIT
DE PERSONAL MEDICAL AFRO-AMERICAN.

Simt că-mi ia foc fata. Marie nu e în biroul asistentei-șefe; iau la rând toate încăperile din secție, până când o găsesc în salonul de nounăscuți, stând de vorbă cu unul dintre medicii pediatri.

— Marie, spun și afișez un zâmbet. Ai o secundă?

Vine după mine la recepție, dar chiar nu am chef să port această discuție în public. O conduc în schimb în camera pentru pauze.

— Îți bați joc de mine?

Nu se preface că nu înțelege.

— Ruth, nu înseamnă nimic. Gândește-te la treaba asta ca și cum ar fi vorba despre un pacient ale cărui măsuri de îngrijire medicală sunt dictate de preferințele religioase ale familiei sale.

— Doar nu vrei să zici că e același lucru cu o preferință religioasă.

— Nu-i decât o formalitate. Tatăl e un tip cam irascibil; mi s-a părut că e cea mai elegantă metodă de a-l calma, ca să nu facă ceva extrem.

— Chestia *asta* nu e extremă? întreb.

— Ascultă, zice Marie. Ia-o ca pe o favoare. Ca să nu mai ai de-a face cu tipul ăsta. Pe bune, nu e vorba despre *tine,* Ruth.

— Zău așa, spun sec. Câți angajați afro-americani mai sunt în secția asta?

Cunoaștem amândouă răspunsul. Un zero mare cât China.

Mă uit direct în ochii ei.

— Nu vrei să pun mâna pe copilul ăsta? zic. Foarte bine.

Așa să fie.

Și trântesc ușa în urma mea cu atâta forță, de zdrăngăne în balamale.

•

Odată a intervenit într-adevăr religia în munca mea cu un nounăscut. O pereche musulmană a venit la noi să nască, iar tatăl mi-a explicat că el este prima persoană care trebuie să-i vorbească nounăscutului. Când mi-a spus asta, i-am răspuns că voi face tot ce-mi stă

în putere ca să-i îndeplinesc cererea, dar dacă apar complicații la naștere, prioritatea mea va fi să mă asigur că bebelușul este salvat – ceea ce presupune comunicare și ceea ce înseamnă că tăcerea în salonul de nașteri nu e nici probabilă, nici posibilă.

I-am lăsat pe părinți să discute între ei acest lucru și tatăl m-a chemat în cele din urmă înapoi.

— Dacă apar complicații, mi-a spus, sper ca Allah să înțeleagă.

Până la urmă, soția lui a avut o naștere ca la carte. Chiar înainte de a veni bebelușul pe lume, i-am reamintit medicului cererea pacientului, iar acesta a încetat să mai anunțe ivirea capului, a umărului drept, a celui stâng, ca la o transmisie în direct a unui meci de fotbal. Singurul sunet din încăpere a fost țipătul bebelușului. L-am luat pe nou-născutul alunecos ca un pește și l-am așezat, învelit într-o păturică, în brațele tatălui. Bărbatul și-a apropiat capul de capul mititel al fiului său și i-a șoptit ceva în arabă. Apoi l-a așezat în brațele soției sale, iar salonul s-a umplut iarăși de zgomote.

Mai târziu în cursul acelei zile, când am venit să verific starea pacienților mei, i-am găsit dormind. Tatăl stătea aplecat deasupra pătuțului și se holba la copilul lui de parcă n-ar fi înțeles prea bine cum se întâmplase așa ceva. Era o expresie pe care am văzut-o frecvent pe fețele taților, pentru care sarcina nu este ceva real până în clipa aceasta. O mamă are timp nouă luni să se învețe să împartă cu altcineva spațiul în care se află inima ei; pentru un tată e o schimbare bruscă, precum o furtună care modifică definitiv un peisaj.

— Ce băiat frumos aveți, am spus, la care el a înghițit în sec.

Am învățat de-a lungul timpului că există câteva sentimente pentru care oamenii nu au inventat încă vorbele potrivite. Am șovăit puțin, dar l-am întrebat apoi ceea ce mă preocupase din momentul nașterii.

— Vă rog să nu vă supărați pe mine, dar ce i-ați șoptit fiului dumneavoastră?

— Adhanul, mi-a explicat tatăl. *Allah este mare; nu există alt Dumnezeu în afară de Allah. Muhammad este trimisul lui Allah.* S-a uitat la mine și a zâmbit: Noi, musulmanii, ne dorim ca primele cuvinte pe care le aude un copil să fie o rugăciune.

Mi s-a părut ceva firesc, având în vedere că fiecare copil este un miracol.

Între cererea acestui tată musulman și cererea lui Turk Bauer era o diferență ca de la cer la pământ.

Ca între iubire și ură.

•

Sunt foarte ocupată toată după-amiaza, așa că nu am timp să stau de vorbă cu Corinne despre noul pacient pe care l-a moștenit de la mine, până când ne luăm hainele pe noi și ne îndreptăm spre lift.

— Cea însemnat toată povestea asta? întreabă Corinne.

— Marie mi-a luat pacientul fiindcă sunt Neagră, îi spun.

Corinne strâmbă din nas.

— Nu-i stă în fire să facă așa ceva.

Mă întorc spre ea, cu mâinile pe reverele hainei, ca să-mi stăpânesc tremurul.

— Deci sunt o mincinoasă?

Corinne mă apucă de braț.

— Bineînțeles că nu. Vreau să spun că sunt sigură că e altceva la mijloc.

Nu e drept să-mi vărs nervii pe Corinne, care va trebui să se ocupe de-acum înainte de familia aceea oribilă. Nu e drept să mă înfurii pe ea, când de fapt sunt furioasă pe Marie. Corinne a fost întotdeauna complicea mea, nu adversară mea. Dar am sentimentul că aș putea vorbi până m-aș învineți la față și tot nu ar înțelege cum mă simt.

Poate n-ar fi rău să vorbesc până mă învinețesc la față. Poate atunci m-ar accepta și soții Bauer.

— Mă rog, zic. Copilul ăla nu înseamnă nimic pentru mine.

Corinne își înclină capul.

— Ai chef să bem un pahar de vin, înainte să mergem acasă?

Îmi destind umerii.

— Nu pot. Mă așteaptă Edison.

Liftul bipăie și se deschid ușile. E plin de oameni care au ieșit din tură. O mare de fețe albe, lipsite de expresie, se holbează la mine.

În mod normal nici nu mă gândesc la asta. Dar acum, brusc, nu mai văd altceva.

M-am săturat să fiu singura asistentă Neagră din secția de obstetrică.

M-am săturat să mă prefac că nu contează.

M-am săturat.

— Știi ceva, îi spun lui Corinne. Cred că am să cobor pe jos.

•

Când aveam cinci ani, nu puteam pronunța consoane consecutive. Deși învățasem să citesc încă de la trei ani – ca urmare a faptului că mama mi-a dat neobosită lecții în fiecare seară, după ce venea de la lucru –, dacă dădeam peste cuvântul *tree,* îl pronunțam „ree”. Până și numele meu de familie, Brooks, devenea „rooks”. Mama s-a dus atunci într-o librărie și a cumpărat o carte despre pronunția consoanelor consecutive și, un an de zile, m-a învățat să pronunț corect. Apoi m-a dus să susțin un test pentru copii înzestrați și, în loc să merg la școală în Harlem – unde locuiam noi –, mergeam în fiecare dimineață, împreună cu sora și cu mama mea, o oră și jumătate cu autobuzul până la o școală publică din Upper West Side, unde majoritatea elevilor erau evrei. Mama mă ducea până în fața clasei, după care lua metroul și mergea să lucreze la familia Hallowell.

Însă sora mea, Rachel, nu era la fel de silitoare ca mine, iar drumul cu autobuzul era un efort prea mare pentru noi toate. Așa că în clasa a doua ne-am mutat la școala noastră din Harlem. Într-un an mi-am pierdut toată strălucirea de elevă eminentă, ceea ce pentru mama a constituit o tortură. Când i-a spus asta patroanei ei, doamna Mina m-a ajutat să dau un interviu la Dalton. Era școala privată la care mergea fiica ei, Christina, o școală care voia să promoveze diversitatea. Am primit o bursă integrală, am rămas fruntașa clasei mele, mi s-au acordat premii la toate festivitățile și am muncit pe brânci, ca să-i răsplătesc mamei încrederea avută în mine. În timp ce Rachel se împrietenea cu copiii din cartierul nostru, eu nu cunoșteam pe nimeni. La Dalton nu eram cu adevărat integrată, în Harlem nici atât. Eram o elevă de nota zece, cu probleme de integrare.

Câteva colege m-au invitat la ele acasă – erau fete care spuneau lucruri precum: „Nu vorbești ca o fată Neagră!" sau „Eu nu te văd pe tine așa!" Bineînțeles că niciuna dintre fetele acestea nu a venit vreodată să mă viziteze pe mine în Harlem. Întotdeauna intervenea un curs de dans, o întrunire de familie, prea multe teme. Uneori mi le imaginam pe fetele acestea, cu părul lor blond și mătăsos, cu aparatele lor dentare, trecând pe lângă amanetul din colțul străzii mele. Era ca și cum mi-aș fi imaginat un urs polar la tropice și niciodată nu am zăbovit îndeajuns asupra acestei imagini, pentru a ajunge să mă întreb cum mă vedeau ele pe mine la Dalton.

Când eu, spre deosebire de mulți alți colegi de-ai mei, am fost admisă la Universitatea Cornell, n-am putut să ignor comentariile rostite pe la spatele meu. *Asta numai fiindcă e Neagră.* Nu conta că terminasem cu media 3,87, nu conta că obținusem un punctaj bun la testul SAT[{6}]. Nu conta că nu mi-am putut permite să studiez la Cornell și că, în schimb, am acceptat bursa oferită de SUNY Plattsburgh[{7}].

— Scumpa mea, mi-a spus mama, pentru o fată Neagră nu e ușor să vrea ceva. Trebuie să le demonstrezi că nu ești o fată Neagră. Tu ești Ruth Brooks.

Și mă strângea de mână:

— Tu ai să primești toate lucrurile bune care se vor ivi în viața ta – nu fiindcă vei implora să ți se dea și nu fiindcă ai culoarea pe care o ai. Fiindcă le meriți.

Știu că nu aș fi devenit asistentă medicală, dacă mama nu s-ar fi străduit atât de mult să-mi ofere o educație bună. Și mai știu că am luat acum mulți ani decizia ca, atunci când va fi vorba despre copilul meu, să încerc să ocolesc unele dintre problemele pe care le-am avut eu. Așa că, atunci când Edison a împlinit doi ani, soțul meu și cu mine am luat hotărârea să ne mutăm într-un cartier alb, cu scoli mai bune, deși asta avea să însemne că noi vom fi una dintre puținele familii de

culoare din cartier. Am renunțat la apartamentul nostru din apropierea liniilor de cale ferată din New Haven și, după ce o grămadă de oferte imobiliare au „dispărut” când agentul imobiliar a aflat cum arătăm, am găsit în sfârșit un apartament micuț în comunitatea mai înstărită din East End. L-am înscris pe Edison la o grădiniță de acolo, ca să înceapă școala odată cu ceilalți copii și nimeni să nu-l considere un străin. A fost unul dintre ei, de la bun început. Dacă voia să-și invite prietenii să rămână peste noapte acasă la el, niciun părinte nu putea spune că e o zonă prea periculoasă pentru copilul lor. Fiindcă, la urma urmei, era și cartierul lor, nu-i așa?

Și a funcționat. Și încă cum. La început a trebuit să-l ajut – să mă asigur că are profesori care îi remarcă inteligența, nu doar culoarea pielii –, iar, drept urmare, Edison se numără printre cei mai buni trei elevi din clasa lui. A fost admis în programul National Merit Scholarship{8}. Se va duce la colegiu și va putea deveni orice va vrea el.

Pentru acest lucru am făcut toată viața mea tot ce mi-a stat în putere.

Când ajung acasă de la serviciu, Edison își face temele la masa din bucătărie.

— Bună, scumpule! spun și mă aplec să-l sărut pe creștet.

Nu mai pot face asta decât atunci când șade. Îmi amintesc foarte bine momentul când mi-am dat seama că e mai înalt decât mine; ce senzație ciudată am avut când mi-am întins brațele spre el în sus, nu în jos, când am știut că persoana pe care am susținut-o toată viața ei poate acum să mă susțină pe mine.

Nu ridică privirea.

— Cum a fost la muncă?

Afișez un zâmbet.

— Păi, ca la muncă.

Îmi dau jos haina, iau geaca lui Edison de pe speteaza canapelei, unde a trântit-o el, și le atârn pe amândouă în dulap.

— Nu sunt femeie de serviciu…

— Atunci las-o acolo unde era! izbucnește Edison. De ce trebuie să fiu eu vinovat de toate?

Se ridică de la masă atât de brusc, că aproape dărâmă scaunul. Își lasă computerul și caietul deschise pe masă și iese valvârtej din bucătărie. Îl aud cum trântește ușa de la camera lui.

Ăsta nu-i băiatul meu. Băiatul meu îi cară bătrânei doamne Laska cumpărăturile până la etajul al treilea, fără ca ea să-i ceară acest lucru. Băiatul meu îi ține întotdeauna ușa deschisă unei doamne, spune „vă rog” și „mulțumesc” și mai păstrează încă în noptieră toate felicitările pe care i le-am scris de ziua lui.

Câte o proaspătă mămică se întoarce uneori către mine, cu un nou-

născut urlând în brațe, și mă întreabă de unde să știe ea ce îi trebuie copilului ei. Să ai un adolescent în casă este în multe privințe ca și cum ai avea un nou-născut. Înveți să-i interpretezi reacțiile, fiindcă el nu este capabil să spună cu exactitate ce-l doare.

Așa că, deși îmi vine să mă duc în camera lui Edison, să-l strâng în brațe și să-l legăn, așa cum făceam când era mic și se lovea, inspir adânc și mă duc în schimb în bucătărie. Edison mi-a lăsat ceva de mâncare, o farfurie acoperită cu folie. Știe să gătească exact trei feluri de mâncare: macaroane cu brânză, ouă ochiuri și hamburgeri Sloppy Joes. Tot restul săptămânii își încălzește ce gătesc eu în zilele mele libere. Astăzi avem enchilada, dar Edison a mai fiert și niște mazăre, fiindcă l-am învățat cu ani în urmă că un fel de mâncare nu e o masă completă dacă nu are cel puțin două culori.

Îmi torn niște vin dintr-o sticlă pe care am primit-o de Crăciun de la Marie. E acru, dar mă silesc să-l înghit, până când simt că mi se relaxează umerii, până când pot închide ochii fără să mai văd fața lui Turk Bauer.

După zece minute bat ușor în ușa camerei lui Edison. E camera lui de când a împlinit treisprezece ani; eu dorm pe canapeaua extensibilă din living. Răsucesc mânerul ușii și îl găsesc pe Edison lungit pe pat, cu brațele sub cap. Cum stă așa, cu tricoul întins peste umeri și cu bărbia ridicată, mi se pare că seamănă atât de bine cu tatăl lui, încât o clipă am senzația că m-am întors în timp.

Mă așez lângă el pe pat.

— Stăm de vorbă sau ne prefacem că nu s-a întâmplat nimic? întreb.

Își strâmbă gura.

— Am de ales?

— Nu, spun și zâmbesc puțin. E vorba despre testul de calcul diferențial și integral?

Își încrețește fruntea.

— Testul de analiză matematică? N-a fost mare brânză; am luat 96 de puncte. Dar m-am certat cu Bryce azi.

Bryce e prietenul cel mai bun al lui Edison, încă din clasa a cincea. Mama lui e judecătoare la Tribunalul de familie, tatăl lui e profesor de limbi clasice la Yale. În living au o vitrină, precum cele pe care le vezi în muzee, în care țin o urnă antică grecească, autentică. L-au luat pe Edison cu ei în vacantă la Gstaad și Santorini.

Îmi cade bine să aflu de la Edison ce-l apasă, să mă las măcar o vreme absorbită de problemele altcuiva. Asta este ceea ce m-a tulburat atât de mult în legătură cu incidentul de la spital: eu sunt, de regulă, cea care rezolvă o problemă, cea care găsește o soluție. Eu nu sunt problema. Eu nu sunt *niciodată* problema.

— Sunt sigură c-o să vă treacă, îi spun și-l bat ușor pe braț. Voi doi sunteți ca frații.

Se întoarce pe o parte și își pune perna peste cap.

— Hei, spun. Hei!

Îi trag perna de pe cap și observ că o lacrimă i-a lăsat o dâră pe tâmplă.

— Puiule, murmur. Ce s-a întâmplat?

— I-am spus că vreau s-o invit pe Whitney să mă însoțească la homecoming{9}.

— Whitney… repet și încerc s-o localizez pe fata aceasta în grupul de prieteni ai lui Edison.

— Sora lui Bryce, spune.

Îmi vine în minte imaginea unei fete cu păr blond-roșcat, împletit în codițe, pe care am văzut-o cu ani în urmă, când m-am dus odată la Bryce acasă să-l iau pe Edison de la joacă.

— Fata aia grăsuță, cu aparat dentar?

— Mda. Numai că nu mai are aparat dentar. Și nu e *în niciun caz* grăsuță. Are niște…

Privirea lui Edison se înmoaie și eu îmi imaginez la ce se gândește.

— Nu trebuie să termini propoziția asta, mă grăbesc să spun.

— Mă rog, arată grozav. Acum e în anul doi. O știu de-o viață, dar în ultima vreme, când mă uit la ea, parcă nu mai e doar sora mai mică a lui Bryce, înțelegi? Și mi-am făcut un plan. Câte unul dintre amicii mei o așteaptă în fiecare pauză în fața clasei, cu un bilet în mână. Pe primul bilet scrie VREI. Pe al doilea să apoi MERGI, LA, HOMECOMING, CU. Și după ultima oră o aștept eu cu biletul MINE, ca să afle în sfârșit despre cine e vorba.

— Așa se procedează acum? îl întrerup. Nu mai e suficient să inviți o fată la banchetul de homecoming… trebuie să organizezi un întreg spectacol de Broadway ca s-o convingi?

— Ce? Mamă, nu despre asta e vorba. Faza e că l-am rugat pe Bryce să vină el cu biletul HOMECOMING. Și a sărit în sus.

Inspir adânc.

— Ei bine, spun, alegându-mi cu grijă cuvintele, uneori e dificil pentru un băiat să vadă în sora lui potențială iubită a cuiva, indiferent cât de apropiat ar fi el de persoana care vrea să iasă cu sora lui.

Edison își dă ochii peste cap.

— Nu e asta.

— Poate că Bryce are nevoie de timp să se obișnuiască cu ideea. Poate a fost surprins că tu te uiți așa la sora lui. Fiindcă tu *ești* ca o rudă pentru el.

— Problema e… că *nu* sunt.

Fiul meu se așază în capul oaselor, bălăbănindu-și picioarele lungi peste marginea patului.

— Bryce a râs. Mi-a spus: „Amice. Una e ca *noi doi* să ne vedem toată ziua, bună ziua. Dar tu cu Whit? Părinții mei s-ar căca pe ei”.

Privirea lui Edison alunecă într-o parte:

— Iartă-mi limbajul.

— Nu face nimic, puiule, spun. Zi mai departe!

— Și atunci l-am întrebat de ce. Fiindcă pur și simplu nu înțelegeam. Adică, am fost în *Grecia* cu familia lui. Și mi-a spus: „Fără nicio supărare, dar părinților mei *nu* le-ar conveni ca soră-mea să umble cu un tip Negru”. De parcă ar fi okay ca un prieten Negru să te însoțească pe tine și familia ta în vacanță, dar n-ar fi okay ca prietenul ăsta să aibă de-a face cu fiică-ta.

M-am străduit atât de mult ca Edison să nu simtă vreodată că se trage această linie și nu mi-a trecut o clipă prin minte că, atunci când se va întâmpla – ceea ce bănuiesc că era inevitabil –, îl va durea cu atât mai mult, cu cât nu s-a așteptat la una ca asta.

Apuc mâna fiului meu și o strâng.

— Tu și Whitney nu sunteți primul cuplu pe care-l desparte o lume, spun. Romeo și Julieta, Anna Karenina și Vronski. Maria și Tony. Jack și Rose.

Edison mă privește îngrozit.

— Tu îți dai seama că în fiecare exemplu pe care mi l-ai dat cel puțin unul dintre ei moare?

— Ce *încerc* eu să-ți spun este că, dacă Whitney înțelege cât de deosebit ești tu, va vrea să fie cu tine. Și, dacă nu vrea, nu merită să te zbați pentru ea.

Îl cuprind cu un braț pe după umeri; Edison se apleacă spre mine.

— Asta nu înseamnă că nu-i o treabă de căcat.

— Ai grijă cum vorbești, spun din reflex. Și nu, nu înseamnă.

Nu e prima dată când îmi doresc ca Wesley să mai fie în viață. Îmi doresc să nu se mai fi dus și a doua oară în misiune în Afghanistan; îmi doresc să nu se fi aflat în convoiul acela când a explodat bomba aceea artizanală; îmi doresc să fi apucat să-l cunoască pe Edison nu doar în copilărie, ci și ca adolescent și acum ca tânăr bărbat. Îmi doresc să fie aici, să-i spună fiului său că prima fată care-ți face sângele să clocotească nu e și ultima.

Îmi doresc să fie aici, punct.

Dacă ai putea vedea și tu ce am creat noi, spun în gând. *A luat tot ce era mai bun din noi doi.*

— Ce s-a întâmplat cu Tommy? îl întreb din senin.

— Cu Tommy Phipps? Edison se încruntă: Cred că l-au arestat anul trecut, pentru că vindea heroină în spatele școlii. E într-un centru de reeducare.

— Îți mai amintești când erai la grădiniță și delincventul ăla mic ți-a zis că arăți ca o pâine arsă?

Un zâmbet mijește pe fața lui Edison.

— Da.

A fost prima dată când un copil a comentat faptul că Edison era altfel decât toți ceilalți copii din clasa lui – și a spus-o astfel, încât să pară ceva rău. Ars. Carbonizat. Stricat.

Edison observase asta poate și înainte sau poate nu. Dar atunci a fost prima dată când am purtat cu el Discuția despre culoarea pielii.

— Îți amintești ce ți-am spus?

— Că pielea mea e maro fiindcă am mai multă melanină decât toți ceilalți copii din școala mea.

— Exact. Fiindcă toată lumea știe că e mai bine să ai *mai mult* din ceva decât *mai puțin.* Iar melanină îți protejează pielea de arsuri solare și te ajută să vezi mai bine, iar Tommy Phipps o să aibă întotdeauna mai puțină. Așa că, până la urmă, tu erai în avantaj.

Încetul cu încetul, zâmbetul de pe chipul lui Edison dispare, așa cum se usucă apa de pe un trotuar.

— Acum nu mă mai simt așa de norocos, spune.

•

Când eram mici, Rachel, sora mea mai mare, și cu mine nu semănăm deloc. Rachel era de culoarea cafelei proaspete, după cum spunea mama. Eu, în schimb, fusesem turnată din aceeași cană, dar mi se adăugase atâta lapte, că nici nu mai simțeai aroma cafelei.

Faptul că eram mai deschisă la culoare mi-a adus niște privilegii pe care nu le înțelegeam, privilegii care o scoteau din minți pe Rachel. Angajații de la ghișeele băncii îmi dădeau acadele și, o clipă mai târziu, de parcă ar fi stat să se gândească mai bine, îi dădeau și lui Rachel. Profesorii mă numeau sora Brooks cea drăguță, sora Brooks cea bună. Când se făceau fotografii de clasă, pe mine mă puneau în primul rând; pe Rachel o ascundeau undeva în spate.

Rachel mi-a spus odată că tatăl meu adevărat era alb. Că eu nu făceam cu adevărat parte din familie. Într-o bună zi ne-am luat la harță pe tema asta și am început să zbierăm una la alta și eu am zis ceva de genul că am să merg să stau cu tatăl meu adevărat. În seara aceea, mama m-a așezat lângă ea și mi-a arătat poze cu tatăl meu, care era și tatăl lui Rachel – un bărbat cu pielea maronie-deschisă, ca a mea –, ținându-mă în brațe când eram nou-născută. Poza fusese făcută cu un an înainte ca el să ne părăsească.

Rachel și cu mine am crescut pe cât de diferit pot crește două surori. Eu sunt scundă, ea e înaltă ca o regină. Eu eram o elevă silitoare, ea era de la natură mai deșteaptă decât mine, dar ura școala. Pe la douăzeci și ceva de ani, ea a aderat la ceea ce numea „rădăcinile ei etnice”, și-a schimbat oficial numele în Adisa și a început să-și poarte părul așa cum era el de la natură, creț. Deși multe nume etnice provin din swahili, *Adisa* vine din limba yoruba, care se vorbește în Africa de Vest, după cum v-ar explica ea – „de unde au venit *de fapt* strămoșii noștri, când au fost cumpărați ca sclavi”. Și înseamnă *cea care vede*

limpede. Vedeți, până și numele ei ne acuză pe noi ceilalți că, spre deosebire de ea, nu cunoaștem adevărul.

În prezent Adisa locuiește în apropierea liniilor de cale ferată din New Haven, într-un cartier în care se vând droguri ziua în amiaza mare și în care tineri bărbați se împușcă unii pe alții toată noaptea; are cinci copii, iar ea și tatăl copiilor ei au joburi cu salariul minim și trăiesc de azi pe mâine. Eu o iubesc foarte mult pe sora mea, dar nu înțeleg de ce a ales să trăiască așa, la fel cum nici ea nu înțelege de ce am ales eu să trăiesc altfel.

M-am întrebat, să știți, dacă imboldul meu de a deveni asistentă medicală, de a tinde mai sus, de a realiza mai multe pentru Edison nu se datorează faptului că dintre Rachel și mine, două surioare Negre, eu am pornit în viață cu un avantaj. M-am întrebat dacă nu cumva Rachel a decis să devină Adisa fiindcă exact de asta avea nevoie, să-și întrețină această văpaie lăuntrică, pentru a crede că are o șansă să mă ajungă din urmă.

•

Vineri, în ziua mea liberă, Adisa și cu mine avem programare la un salon de manichiură. Ședem alături, cu mâinile sub lămpile UV. Adisa se uită la oja OPI pe care mi-am ales-o și scutură din cap.

— Nu-mi vine să cred că ți-ai ales o nuanță care se cheamă Juice Bar Hopping, spune. Culoare mai albă ca asta nu cred că există.

— E portocalie, remarc.

— Mă refeream la nume, Ruth, la *nume*. Ai văzut vreodată un negru într-un juice bar? Nu. Fiindcă nimeni nu se duce într-un bar să bea un suc. Așa cum nimeni nu comandă o cănuță cu cioc, plină cu tequila.

Îmi dau ochii peste cap.

— Pe bune? Tocmai ți-am povestit cum mi s-a interzis să mă ocup de un pacient și tu vrei să discutăm despre nuanța ojei cu care-mi dau eu unghiile?

— Eu discut culoarea pe care ai ales-o tu în viață, fată, spune Adisa. Ce ți s-a întâmplat ție ni se întâmplă nouă în fiecare zi. În fiecare *oră*. Numai că tu ești atât de obișnuită să joci după regulile lor, încât ai uitat că în jocul ăsta mai contează și culoarea pielii tale. Zâmbește afectat: Mă rog, o culoare mai deschisă, dar oricum.

— Ce vrei să spui cu asta?

Ridică din umeri.

— Când i-ai spus ultima dată cuiva că mama noastră încă mai lucrează ca servitoare?

— Nu mai prea lucrează acum. Doar știi și tu. Practic, e un caz caritabil la care contribuie Mina.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare.

Mă încrunt la ea.

— Nu știu când i-am spus asta ultima dată cuiva. Ăsta-i primul lucru

pe care-l aduci *tu* în discuție? În afară de asta, nu contează culoarea mea. Sunt o asistentă bună. Nu e drept să mi se ia acest caz.

— Și nu e drept ca eu să locuiesc în Church Street South, dar eu n-am să pot schimba singură două sute de ani de istorie.

Surorii mele îi place să facă pe victima. Am avut câteva discuții destul de aprinse pe tema aceasta. Dacă nu vrei să fii privită ca un stereotip, atunci nu *fi* un stereotip, asta e părerea mea. Dar pentru sora mea asta înseamnă să faci jocul albilor și să fii ce vor *ei* să fii în loc să fii tu însăți, fără să-ți fie rușine. Adisa rostește cuvântul *asimilare* cu atâta ură, de ai zice că cei care optează pentru ea – ca mine – beau otravă.

Tipic pentru sora mea mai este și să profite de o problemă a *mea,* pentru a se lansa în tirade.

— Ce s-a întâmplat la spital nu e vina ta, spune Adisa spre surprinderea mea.

Mă așteptasem să-mi spună că era inevitabil, fiindcă m-am prefăcut că sunt altcineva decât cine eram și, la un moment dat, cu toată prefăcătoria asta, am uitat adevărul.

— E lumea lor, Ruth. Noi doar trăim în lumea asta. E ca și cum te-ai muta în Japonia. Poți alege să ignori obiceiurile locului și să nu înveți limba, dar dacă o faci, te descurci mai ușor, nu-i așa? La fel e și aici. Ori de câte ori dai drumul la televizor sau la radio, vezi și auzi despre albi care merg la liceu și la colegiu, iau cina, se logodesc, își beau paharul de Pinot Noir. Înveți cum își trăiesc ei viețile lor și le vorbești limba suficient de bine cât să te adaptezi la viața lor. Dar câți albi cunoști tu care țin morțiș să vadă filme de și cu Tyler Perry, ca să învețe și ei cum să se poarte în preajma Negrilor?

— Nu asta e problema…

— Nu, problema e că tu *poți să fii chiar mai catolică decât papa,* dar papa tot n-o să te primească în Vatican.

— Lumea nu e condusă de albi, Adisa, o contrazic. Există atâtea persoane de culoare care au succes. Și îi înșir primele trei nume care-mi vin în minte: Colin Powell, Cory Booker, Beyoncé…

— … și niciunul nu-i așa de negru ca mine, ripostează Adisa. Știi cum se spune: cu cât te afunzi mai mult în cartierele cu locuințe sociale, cu atât mai închisă e culoarea pielii.

— Clarence Thomas, zic. Are pielea mai închisă decât tine și e la Curtea Supremă.

Adisa râde.

— Ruth, e atât de conservator, că are probabil *sângele* alb.

Îmi bipăie telefonul și-l scot din poșetă cu multă grijă, ca să nu-mi stric unghiile.

— Edison? întreabă Adisa imediat.

Poți să zici ce vrei despre ea, dar pe fiul meu îl iubește la fel de mult

ca mine.

— Nu. E Lucille, de la serviciu.

De cum îi văd numele pe ecran, îmi simt gura uscată; ea a asistat la nașterea lui Davis Bauer. Dar nu e vorba despre familia aceasta. Lucille are o viroză intestinală; are nevoie de cineva care să-i țină locul diseară. Vrea să facem schimb, astfel încât sâmbătă, în loc să lucrez toată ziua, să pot pleca la unsprezece. Înseamnă că voi avea o tură dublă, dar deja mă gândesc la tot ce aș putea face sâmbătă, în timpul acela liber. Lui Edison îi trebuie o geacă nouă de iarnă – aș putea să jur că a mai crescut zece centimetri peste vară. După cumpărături, l-aș putea invita la prânz în oraș. Poate rulează chiar un film la care ne-am putea duce împreună. Recent mi-am dat seama cu mâhnire că, dacă l-am adus pe Edison până în faza în care va fi admis la colegiu, înseamnă că de-acum înainte voi fi singură.

— Vor să merg diseară la lucru.

— Cine? Naziștii?

— Nu, o altă asistentă, care e bolnavă.

— O altă asistentă *albă,* precizează Adisa.

Nu mă obosesc să-i răspund.

Adisa se lasă pe spate în scaun.

— Eu aș zice că nu prea sunt în măsură să-ți ceară o favoare.

Tocmai când vreau să spun ceva în apărarea lui Lucille, care nu a avut nimic de-a face cu decizia lui Marie de a lipi acel bilet în fișa copilului, manichiurista ne întrerupe pentru a verifica dacă s-a uscat oja.

— Okay, spune. E gata.

Adisa își flutură degetele, cu unghiile lăcuite într-o nuanță stridentă de roz.

— Oare de ce tot venim noi aici? Nu pot să suport salonul ăsta, spune cu glas scăzut. Nu se uită în ochii mei și nu-mi pun restul în palmă. De parcă le-ar fi frică să nu se murdărească de la Negrul meu.

— Sunt coreene, precizez. Te-ai gândit vreodată că poate în cultura lor chestiile astea nu sunt considerate politicoase?

Adisa ridică din sprânceană.

— Bine, Ruth, spune. Continuă să crezi că nu tu ești problema.

•

N-au trecut nici zece minute din tura mea neprogramată, că și regret că am acceptat-o. Afară trăsnește și se anunță o furtună, una pe care n-au prognozat-o meteorologii, iar presiunea atmosferică a scăzut – ceea ce înseamnă membrane rupte prematur, femei care intră în travaliu prematur, paciente care se chircesc pe coridoare, fiindcă nu avem suficiente paturi pentru toate. Alerg de colo-colo, ca o găină cu capul tăiat, ceea ce-mi convine de fapt, fiindcă mă împiedică să mă gândesc la Turk și Brittany Bauer și la bebelușul lor.

Dar nu îndeajuns pentru a nu arunca în fugă, imediat cum intru în tură, o privire în fișa lui. Îmi spun că nu vreau decât să mă asigur că cineva – cineva *alb* – l-a programat să fie consultat de cardiologul pediatru, înainte de a fi trimis acasă. Și da, într-adevăr, există o programare, împreună cu mențiunea că vineri după-amiază Corinne i-a recoltat sânge din călcâi pentru screeningul neonatal prevăzut de stat. Dar apoi mă strigă cineva și mă trezesc orbitând în jurul unei femei în travaliu, care este adusă în cărucior de la Urgențe. Partenerul ei are o expresie îngrozită, e genul de bărbat obișnuit să repare tot, care realizează brusc că treaba asta nu mai e de competența lui.

— Sunt Ruth, îi spun femeii, care pare să se retragă tot mai mult în sinea ei, cu fiecare nouă contracție. Am să fiu tot timpul alături de dumneavoastră.

O cheamă Eliza și are contracții la interval de patru minute, potrivit soțului ei, George. E prima ei sarcină. Îmi instalez pacienta în ultimul salon de nașteri pe care-l mai avem liber și îi iau o probă de urină, apoi o conectez la monitor și arunc o privire peste rezultatele pe care le printează. Mă uit la funcțiile ei vitale și încep să-i pun întrebări: *Cât de puternice sunt contracțiile? Unde le simțiți – în față sau în spate? Aveți scurgeri? Sângerați? Cum se mișcă fătul?*

— Eliza, dacă sunteți pregătită, spun, am să vă examinez colul uterin.

Îmi pun o pereche de mănuși și mă apropii de capătul patului, îi ating genunchiul.

O tresărire pe fața ei mă face să mă opresc.

Majoritatea femeilor în travaliu ar face orice ca să scoată odată bebelușul acela din ele. Se tem de naștere, da, dar e altceva decât teama de a fi atinsă. Or eu asta am citit pe fața Elizei.

O duzină de întrebări îmi stau pe limbă. Eliza s-a schimbat în baie cu ajutorul soțului ei, așa că n-am putut vedea dacă are vânătăi pe corp, ceea ce ar indica o relație abuzivă. Mă uit la George. Se poartă ca orice viitor tată – e emoționat, nu se simte în largul lui –, nu pare un tip cu probleme de control al furiei.

Pe de altă parte, și Turk Bauer părea destul de normal înainte de a-și sufleca mânecile.

Dau din cap pentru a-mi limpezi gândurile, mă întorc spre George și îmi maschez instinctele cu un zâmbet.

— N-ați vrea să vă duceți până în bucătărie, să aduceți niște gheață pentru Eliza? îl rog. Ne-ar fi de mare ajutor.

Nu contează că e de datoria asistentei să se ocupe de gheață – George pare imens de ușurat că i s-a dat o sarcină de rezolvat. În clipa când iese din încăpere, mă întorc spre Eliza.

— E totul în regulă? o întreb privind-o în ochi. Vreți să-mi spuneți ceva ce nu puteați spune în prezența lui George?

Clatină din cap și izbucnește apoi în plâns.

Îmi scot mănușile – examenul colului uterin poate să mai aștepte – și mă întind după mâna ei.

— Eliza, puteți să-mi spuneți.

— Am rămas însărcinată pentru că am fost violată, spune printre suspine. George nici măcar nu știe. E atât de bucuros de copilul ăsta… n-am putut să-i spun că s-ar putea să nu fie al lui.

Îmi spune toată povestea în șoaptă, în miez de noapte, când dilatația s-a blocat la șapte centimetri, iar George s-a dus în cafeterie după ceva de mâncare. Așa e travaliul – o legătură creată prin împărtășirea unei traume, un catalizator care consolidează o relație. Și așa se face că Eliza îmi spune mie, care nu sunt mai mult decât o străină pentru ea, tot ce are pe suflet, de parcă ar fi căzut peste bord și eu aș fi dunga de pământ care se zărește la orizont. Era într-o delegație și sărbătorea încheierea unei afaceri cu un client important, greu de convins. Clientul a invitat-o la cină împreună cu alte câteva persoane și i-a oferit ceva de băut și următorul lucru pe care și-l mai amintește Eliza e că s-a trezit în camera lui de hotel și o durea tot corpul.

Când termină de povestit, stăm amândouă și așteptăm să ni se limpezească gândurile.

— N-am putut să-i spun lui George, zice Eliza, cu mâinile împreunate pe așternutul aspru, de spital. S-ar fi dus la șeful meu și, vă rog să mă credeți, ei n-ar fi riscat să piardă această afacere numai din cauza a ceea ce pățisem eu. În cel mai bun caz, mi-ar fi dat un pachet compensatoriu, ca să-mi țin gura.

— Deci nu știe nimeni?

— *Dumneavoastră* știți, spune Eliza și se uită la mine. Dacă n-am să pot iubi fetița aceasta? Dacă am să retrăiesc totul de fiecare dată când am să mă uit la ea?

— Poate ar fi bine să faceți un test ADN, sugerez.

— La ce bun?

— Păi, zic, atunci ați *ști*.

Eliza clatină din cap.

— Și atunci ce-aș face?

E o întrebare bună, care mă atinge la coarda sensibilă. E mai bine oare să nu cunoști un adevăr neplăcut, să te prefaci că nu există? Sau e mai bine să-l înfrunți, deși ți-ar putea deveni o povară veșnică?

Dau să-i spun părerea mea, când Eliza suferă o nouă contracție. Brusc suntem iarăși împreună în tranșee, luptând pentru o viață.

Durează trei ore până când Eliza își împinge fetița pe lume. Eliza începe să plângă, ca multe proaspete mămici, dar eu știu că ea are alte motive. Când medicul îmi așază în brațe nou-născutul, privesc în marea agitată a ochișorilor acestui bebeluș. Nu contează cum a fost

concepută. Tot ce contează e că a ajuns aici.

— Eliza, spun și îi așez bebelușul pe piept, ea este fetița dumneavoastră.

Chiar și atunci când George se întinde peste umărul soției lui, pentru a mângâia coapsa pătată a fetiței, Eliza refuză să o privească. O ridic în brațe și o apropii de fața Elizei.

— Eliza, spun, de data aceasta cu mai multă fermitate. Fetița dumneavoastră.

Eliza își mută încet privirea spre bebelușul din mâinile mele. Și vede ce văd și eu: ochii albaștri ai soțului ei. Același nas. Aceeași gropiță în bărbie. Bebelușul acesta ar putea fi la fel de bine o clonă în miniatură a lui George.

Toată tensiunea din umerii Elizei dispare. Își cuprinde fetița cu brațele și o lipește atât de strâns de ea, încât nu mai e loc de îndoieli.

— Bine-ai venit, puiule! îi șoptește.

Familia aceasta își va crea propria ei realitate.

Mi-aș dori să fie la fel de ușor și pentru noi, ceilalți.

•

A doua zi dimineața la ora nouă, am sentimentul că toate femeile din New Haven au venit să nască în spitalul nostru. Am băut nenumărate cafele, am alergat de colo-colo între trei paciente post-partum și m-am rugat cu fervoare să nu ne mai vină încă o femeie în travaliu activ înainte de ora unsprezece, când ies eu din tură. În cursul nopții am mai avut, în afară de Eliza, încă două nașteri – o pacientă cu gestitate 3, paritate 3 care, ca să fiu sinceră, ar fi putut naște și singură și chiar a fost cât pe-aci s-o facă, și o femeie cu gestitate 4, paritate 1, care a avut o cezariană de urgență. Bebelușul ei, născut la doar douăzeci și șapte de săptămâni, e la terapie intensivă neonatală.

La șapte, când intră Corinne în tură, eu sunt în sala de operație, cu pacienta cu cezariana de urgență, așa că nu ne întâlnim înainte de ora nouă, când mă aflu în salonul de nou-născuți.

— Am auzit că ai făcut o tură dublă, spune Corinne, în timp ce împinge în salon un pătuț pentru nou-născuți. Ce faci aici?

Înainte ca nou-născuții să stea 24 de ore din 24 cu mamele lor în saloane, îi aduceam aici, în salonul de nou-născuți, pentru ca mamele să doarmă și ele liniștite măcar o noapte. Dar acum folosim salonul mai mult ca debara sau pentru proceduri de rutină, precum circumciziile, la care niciun părinte nu vrea să asiste.

— Mă ascund, îi spun lui Corinne și scot din buzunar un baton de cereale, pe care-l înfulec din două înghițituri.

Corinne râde.

— Ce *naiba* se întâmplă astăzi? Am ratat cumva vestirea Apocalipsei?

— Mie-mi spui?

Abia acum arunc o privire către bebelușul din pătuț și simt un fior pe șira spinării. Pe cartonașul legat de pătuț scrie: BABY BOY BAUER. Fără să-mi dau seama, mă dau un pas înapoi.

— Cum e? întreb. Suge mai bine?

— I-a mai crescut glicemia, dar încă e cam moleșit, răspunde Corinne. Nu a supt de două ore, fiindcă Atkins urmează să-i facă circumcizia.

De parcă ar fi auzit-o pe Corinne, dr. Atkins, pediatra, se ivește în salonul de nou-născuți.

— La țanc, spune când vede pătuțul. Anestezia a avut suficient timp să-și facă efectul și am vorbit deja cu părinții. Ruth, i-ați dat apă cu zahăr?

Noi obișnuim să le frecăm bebelușilor gingiile cu puțină apă cu zahăr, ca să-i liniștim și să le distragem atenția de la starea de disconfort. Dacă aș fi fost asistenta lui, i-aș fi dat apă cu zahăr înainte de circumcizie.

— Nu mă mai ocup eu de pacientul acesta, spun pe un ton înțepat.

Dr. Atkins ridică din sprânceană și deschide fișa pacientului. Văd înăuntru biletul și, în timp ce dr. Atkins îl citește, în salon se lasă o tăcere stânjenitoare, care absoarbe parcă tot aerul din încăpere.

Corinne își drege glasul.

— I-am dat apă cu zahăr acum vreo cinci minute.

— Bine, spune dr. Atkins. Atunci, haideți să începem!

Rămân pe loc câteva clipe și mă uit cum îl desfașă Corinne pe bebeluș și îl pregătește pentru această procedură de rutină. Dr. Atkins se întoarce spre mine. Privirea ei e plină de compasiune și acesta este ultimul lucru pe care vreau să-l văd. N-am nevoie să fiu compătimită pentru o decizie tâmpită pe care a luat-o Marie. N-am nevoie să fiu compătimită pentru culoarea pielii mele.

Așa că încerc să fac o glumă.

— Poate îl și sterilizați cu ocazia asta, propun.

•

Puține lucruri sunt mai înfricoșătoare decât o cezariană de urgență. Atmosfera se încarcă de electricitate din clipa când medicul anunță cezariana, iar schimbul de vorbe devine fragmentar și vital: *I-am pus perfuzia; apuci patul? Cineva să ia trusa și să înregistreze cazul*. Îi spui pacientei că ceva nu e în regulă și că trebuie să ne mișcăm rapid. Operatorul spitalului trimite un mesaj pe pager tuturor membrilor echipei care nu se află în clădire, în vreme ce tu și asistenta-șefă transportați pacienta în sala de operații. În timp ce asistenta-șefă scoate instrumentele din ambalajele lor sterile de hârtie și pornește aparatura pentru anestezie, tu instalezi pacienta pe masă, îi pregătești burta, tragi draperiile. Obstetricianul și anestezistul vin în fugă în sală, taie, scot bebelușul. Totul durează mai puțin de douăzeci de minute.

În spitalele mari, cum e Yale-New Haven, o fac în șapte minute.

Au trecut douăzeci de minute de la circumcizia lui Davis Bauer și uneia dintre pacientele lui Corinne i se rupe apa. Dintre picioarele ei s-a ivit o buclă de cordon ombilical, e o urgență, iar Corinne e chemată pe pager din salonul de nou-născuți.

— Supraveghează bebelușul în locul meu, îmi spune și aleargă spre salonul femeii.

O clipă mai târziu, o văd pe Marie la capul patului pacientei. Îl împinge în lift împreună cu un brancardier. Corinne șade în genunchi pe pat, între picioarele pacientei, una din mâinile ei înmănușate e în umbră și încearcă să țină cordonul ombilical înăuntru.

Supraveghează bebelușul în locul meu! Adică vrea ca eu să veghez asupra lui Davis Bauer. Regulamentul prevede ca un nou-născut circumcis să fie ținut sub supraveghere, pentru a ne asigura că nu are hemoragie. Fiindcă Marie și Corinne sunt ocupate cu cezariana de urgență, nu mai e nimeni în afară de mine care să facă acest lucru.

Intru în salonul de nou-născuți, unde Davis se reface dormind după trauma din cursul dimineții.

Nu sunt decât douăzeci de minute până se întoarce Corinne, îmi spun în sinea mea, sau până mă înlocuiește Marie.

Îmi încrucișez brațele și mă uit la nou-născut. Bebelușii sunt niște cărți nescrise. Nu vin pe lume cu supozițiile părinților lor sau cu promisiunile pe care li le va face Biserica, sau cu capacitatea de a împărți oamenii în cei care le plac și cei care nu le plac. De fapt nu vin pe lume cu nimic, doar cu nevoia de alinare. Și o vor accepta de la oricine, fără să judece persoana respectivă.

Mă întreb cât timp trece până când educația șterge lustrul dat de natură.

Când cobor privirea spre pătuț, observ că Davis Bauer nu mai respiră.

Mă aplec mai aproape, convinsă că pur și simplu nu văd cum se ridică și coboară pieptul lui micuț. Dar din unghiul acesta văd că pielea lui a căpătat o tentă albăstrie.

Imediat pun mâna pe el, îi pun stetoscopul la inimă, îi lovesc ușor călcâiele, desfac păturica în care e înfășurat. Mulți bebeluși au apnee în somn, dar, dacă îi miști puțin, îi întorci de pe spate pe burtă sau într-o parte, reîncep automat să respire.

Abia după un moment îmi dau seama ce fac: *Acest pacient nu va fi îngrijit de personal medical afro-american.*

Arunc o privire peste umăr, către ușa salonului de nou-născuți și mă poziționez în așa fel încât, dacă ar intra cineva pe ușă, mi-ar vedea doar spatele. Nu ar vedea ce fac.

Stimularea unui bebeluș e oare același lucru cu resuscitarea lui? Să îl atingi înseamnă să îl îngrijești?

Aș putea să-mi pierd serviciul din cauza asta?

Contează dacă despic firul în patru?

Mai contează altceva, dacă bebelușul acesta reîncepe să respire?

Gândurile mele se succed cu viteza unui uragan: Trebuie să fie un stop respirator; nou-născuții nu au stopuri cardiace. Un bebeluș poate să nu respire trei sau patru minute și să aibă totuși o frecvență cardiacă de 100, fiindcă frecventa lui cardiacă normală e de 150… ceea ce înseamnă că sângele, chiar dacă nu ajunge la creier, circulă prin restul corpului și, de îndată ce îi dai acestui bebeluș oxigen, frecvența lui cardiacă va crește iarăși. Din acest motiv e mai puțin important să-i faci unui nou-născut compresii toracice, cât să-l ajuți să respire. Adică îl îngrijești exact invers decât ai îngriji un pacient adult.

Dar degeaba îmi alung îndoielile și încerc orice nu înseamnă o interacțiune medicală, pentru că tot nu respiră. În mod normal aș pune mâna pe un pulsoximetru, să-i măsor pulsul și saturația de oxigen. Aș face rost de o mască de oxigen. Aș chema ajutor.

Ce să fac?

Ce să nu *fac?*

Dintr-o clipă într-alta ar putea să intre în salon Corinne sau Marie. M-ar vedea îngrijind acest nou-născut și după aceea ce se va întâmpla?

Simt cum îmi curge transpirația pe spate, când îl înfășor grăbită în păturică. Mă holbez la trupușorul lui. Îmi bubuie pulsul în urechi, ca un metronom al eșecului.

Nu știu dacă au trecut trei minute sau doar treizeci de secunde, când aud în spatele meu vocea lui Marie.

— Ruth, zice, ce faci acolo?

— Nimic, răspund paralizată. Nu fac nimic.

Se uită peste umărul meu, vede pielea albastră de pe obrajii copilașului și o clipă privirea ei o întâlnește pe a mea.

— Adu-mi un balon Ambu, îmi cere Marie.

Îl desfașă, îi lovește ușor piciorușele, îl întoarce.

Face tot ce am făcut și eu.

Marie fixează masca pentru resuscitare peste nasul și gura lui Davis și începe să apese balonul, ca să-i umfle plămânii.

— Tastează codul…

Fac ce-mi cere și tastez 1500 în telefonul din salonul de nou-născuți.

— Cod albastru în salonul de nou-născuți, spun și îmi imaginez cum este întreruptă de la munca ei obișnuită echipa pentru situații de urgență – un anestezist, o asistentă medicală de terapie intensivă, o asistentă care să întocmească procesul-verbal, o infirmieră dintr-o altă secție. Și dr. Atkins, pediatra care l-a văzut pe Davis cu câteva minute în urmă.

— Începe compresiile, îmi spune Marie.

De data aceasta nu mai ezit. Apăs cu două degete cutia toracică a

bebelușului, două sute de compresii pe minut. Când se aduce în salon căruciorul cu echipamentul pentru reanimare, întind mâna liberă după fire și îi aplic bebelușului electrozii pe piept, ca să pot vedea pe monitorul cardiac rezultatele eforturilor mele. Brusc, micul salon e ticsit de oameni, toți înghesuindu-se în fața unui pacient care nu măsoară decât 48 de centimetri.

— Încerc să-l intubez! țipă un anestezist la asistenta de terapie intensivă, care încearcă să găsească o venă pe scalp.

— Ei bine, nu-i găsesc vena cefalică, replică ea.

— Am terminat, spune anestezistul și se dă înapoi, pentru ca asistenta să poată ajunge mai bine la bebeluș.

Ea înțeapă și eu apăs mai tare cu degetele, în speranța că o venă – orice venă – va ieși mai bine în relief.

Anestezistul are privirea ațintită asupra monitorului.

— Opriți compresiile! spune el, la care eu ridic mâinile ca și cum aș fi fost prinsă în flagrant delict.

Ne uităm cu toții la ecran, dar frecventa cardiacă e 80.

— Compresiile nu-și fac efectul, spune el și atunci eu apăs și mai tare pe torace.

Dar e atât de ușor să întreci măsura! Un nou-născut nu are mușchi abdominali care să-i protejeze organele din burtică; dacă apăs doar puțin prea tare sau puțin mai departe de centru, îi pot zdrobi ficatul.

— Nu-și recapătă culoarea, spune Marie. Intră oxigen?

— Se ocupă careva de gazele arteriale? întreabă anestezistul, iar întrebarea lui se contopește cu a ei deasupra corpului bebelușului.

Asistenta ATI îi caută bebelușului pulsul în regiunea inghinală și încearcă să-i recolteze sânge din artera femurală, pentru a putea stabili dacă are acidoză. Un curier – un alt membru al echipei pentru situații de urgență – trebuie să alerge cu proba la laborator. Până primim noi rezultatul, peste o jumătate de oră, nu va mai conta. Până atunci bebelușul acesta va respira din nou.

Sau nu.

— La dracu'! De ce nu-i putem face puncția?

— Vreți să încercați? zice asistenta de terapie intensivă. Poftiți, vă rog.

— Opriți compresiile! spune anestezistul și eu fac ce-mi spune.

Monitorul indică o frecvență de 90.

— Aduceți-mi atropină!

Cineva îi înmânează o seringă medicului, care îi scoate teaca, desprinde balonul pentru resuscitare și introduce medicamentul prin tub în plămânii bebelușului. Apoi continuă să preseze balonul, introducând prin bronhii oxigen și atropină.

Într-o situație de criză, timpul devine vâscos. Înaintezi în el atât de încet, încât nu știi dacă trăiești sau retrăiești fiecare clipă îngrozitoare.

Îți vezi mâinile făcându-și treaba, acordând ajutor, de parcă nu ți-ar aparține ție. Auzi voci care se ridică panicate și totul capătă o notă discordantă, asurzitoare.

— Ce-ar fi să-i cateterizăm vena ombilicală? întreabă asistenta de terapie intensivă.

— A trecut prea mult timp de la naștere, spune Marie.

Situația se agravează rapid. Instinctiv, apăs mai tare.

— Sunteți prea agresivă, îmi spune anestezistul. Puțin mai ușor.

Dar ce-mi întrerupe mie ritmul e un urlet. Brittany Bauer a intrat în salon și plânge, și se vaită. Încearcă să se apropie de bebeluș, dar o reține asistenta responsabilă cu procesul-verbal. Soțul ei – nemișcat, înmărmurit – se holbează la degetele mele, care apasă toracele copilului său.

— Ce se întâmplă cu el? țipă Brittany.

Nu știu cine le-a dat voie să intre. Pe de altă parte, nu era nimeni care să-i împiedice. De aseară, secția de obstetrică are prea mulți pacienți și prea puțin personal. Corinne e în sala de operații cu cezariana ei de urgență, iar Marie e aici, cu mine. Soții Bauer au auzit probabil strigându-se că avem o urgență. Au văzut probabil personal medical grăbindu-se să ajungă la salonul de nou-născuți, unde bebelușul lor urma să doarmă liniștit după anestezia din timpul unei proceduri de rutină.

Și eu aș fi venit în fugă până aici.

Ușa se dă de perete și dr. Atkins, medicul pediatru, își croiește calea spre capul pătuțului lui Davis.

— Ce se întâmplă?

Nimeni nu zice nimic și atunci îmi dau seama că eu sunt cea care ar trebui să răspundă.

— Eram aici cu bebelușul, spun, rostind silabele în ritmul compresiilor pe care încă i le mai fac. Era livid și nu mai respira. Noi l-am stimulat, dar nu a deschis gura după aer și nu a reînceput spontan să respire, așa că am început să-i facem resuscitare cardio-respiratorie.

— De când îi faceți?

— De cincisprezece minute.

— Okay, Ruth, te rog oprește-te o clipă…

Dr. Atkins se uită la monitorul cardiac. Frecvența a ajuns acum la 40.

— Pietre funerare, murmură Marie.

Acesta este termenul pe care-l folosim atunci când vedem complexe QRS largi pe cardiogramă – ventriculul drept reacționează prea încet la ventriculul stâng; nu există debit cardiac.

Nu mai e nicio speranță.

După câteva secunde, inima nu mai bate deloc.

— Încetăm, spune dr. Atkins.

Inspiră adânc – așa ceva nu e niciodată ușor, dar când e vorba de un nou-născut e și mai rău – și desprinde balonul de mască și îl aruncă la gunoi.

— Ora?

Ne uităm cu toții la ceas.

— Nu exclamă Brittany cu un suspin și cade în genunchi. Nu vă opriți, vă rog! Nu renunțați, vă rog!

— Îmi pare foarte rău, doamnă Bauer, spune pediatra. Dar nu mai putem face nimic pentru fiul dumneavoastră. S-a stins din viață.

Turk se smucește de lângă soția lui și scoate din gunoi balonul pentru resuscitare. Îl dă la o parte pe medicul anestezist și încearcă să fixeze balonul de masca lui Davis.

— Arătați-mi cum! imploră. Fac eu. Nu trebuie să renunțați!

— Vă rog…

— Îl fac eu să respire. Știu că pot…

Dr. Atkins îi pune o mână pe umăr și, în clipa următoare, Turk parcă se năruie; e ca o implozie provocată de durere.

— Nu mai aveți cum să-l readuceți la viață, spune dr. Atkins, la care el își acoperă fața cu mâinile și începe să plângă. Ora? repetă dr. Atkins.

Și asta face parte din procesul-verbal al morții, ca toți cei prezenți în salon să convină asupra momentului când s-a produs decesul.

— Zece și patru, spune Marie și noi toți murmurăm ca un cor sumbru: *Sunt de acord.*

Mă dau înapoi și mă holbez la mâinile mele. Am degetele încă crispate de la compresii. Mă doare sufletul.

Marie îi ia bebelușului temperatura: 35°, a început să se răcească. Turk s-a postat între timp lângă soția lui, pe care o ajută să stea în picioare. Fețele lor sunt lipsite de expresie, încremenite de mirare. Dr. Atkins le vorbește cu blândețe, încearcă să le explice imposibilul.

Corinne se ivește în salon.

— Ruth? Ce naiba s-a întâmplat?

Marie îl învelește pe Davis cu păturica și îi pune iarăși căciulița pe cap. Singura mărturie a traumei suferite este tubulețul care îi iese, ca un pai de băut, din gura strânsă pungă. Marie îl leagănă pe Davis în brațe, de parcă tandrețea ar mai conta. Îl așază apoi în brațele mamei sale.

— Scuză-mă, îi spun lui Corinne, deși ce vreau să spun de fapt este: *Iartă-mă.*

Trec grăbită pe lângă ea, ocolindu-i pe părinții îndurerați și copilul lor mort, și abia apuc să ajung la toaletă înainte de a mi se face rău. Îmi lipesc fruntea de marginea rece a vasului de W.C. Și închid ochii,

dar încă mai simt presiunea degetelor mele pe coșul pieptului lui, vâjâitul sângelui lui în urechile mele, gustul acru al adevărului pe limba mea: dacă nu aș fi ezitat, bebelușul acesta ar mai fi putut fi în viață.

•

Am avut odată o pacientă, o adolescentă, al cărei bebeluș s-a născut mort din cauza unei apoplexii utero-placentare de gradul III. Placenta se desprinsese de peretele uterin, iar bebelușul nu mai avea oxigen; hemoragia a fost atât de gravă, încât era să o pierdem și pe mamă, nu doar copilul. Bebelușul a fost trimis la morgă în așteptarea autopsiei – o procedură standard în statul Connecticut în cazul decesului unui nou-născut. După douăsprezece ore a sosit și bunica fetei, din Ohio. A vrut să-și țină măcar o dată strănepotul în brațe.

Eu am coborât la morgă, unde bebelușii morți sunt ținuți într-un frigider obișnuit, marca Amana, așezați pe rafturi în saci minusculi de cadavre. Am luat bebelușul, l-am scos din sac și am privit câteva clipe trăsăturile lui mititele, perfecte. Arăta ca o păpușă. Părea că doarme.

Nu m-am putut îndura să pun în brațele acelei femei un bebeluș rece ca gheața, așa că l-am așezat la loc în sac și m-am dus la Urgențe după niște pături electrice. Întoarsă la morgă, am înfășurat bebelușul în mai multe pături, pentru a-i încălzi pielea. Am luat una dintre căciulițele tricotate pe care le punem nou-născuților pe cap, pentru a-i acoperi creștetul pătat cu sânge închegat.

Când moare un nou-născut, nu-l luăm niciodată de lângă mama lui. Dacă o femeie îndurerată vrea să-și țină bebelușul în brațe douăzeci și patru de ore, să doarmă cu el lipit de inima ei, să-i pieptene părul, să-l îmbăieze și să petreacă împreună cu el toate acele momente de care nu va mai avea niciodată parte, o lăsăm să facă ce vrea. Așteptăm până când mama este pregătită să se despartă de el.

Bunica aceea și-a ținut strănepotul în brațe toată după-amiaza. Apoi mi l-a dat mie. Eu mi-am pus un prosop pe umăr, de parcă urma să-l hrănesc, am luat liftul și am coborât cu el la subsolul spitalului, unde se află morga.

S-ar putea crede că cel mai dificil moment din toată experiența aceasta este când mama îți dă ție copilul ei, dar nu este așa. Fiindcă în acel moment, pentru mamă, el încă mai este un copil. Cel mai dificil moment e când îi iei de pe cap căciulița, îl dezvelești de păturică, îi scoți scutecul. Când îl așezi în sac și tragi fermoarul. Când închizi ușa frigiderului.

•

O oră mai târziu, mă aflu în camera asistentelor și mă pregătesc să-mi iau haina din dulap, când Marie își vâră capul pe ușă.

— N-ai plecat încă? Bine. Ai o secundă?

Dau din cap și mă așez la masă, vizavi de ea. Cineva a lăsat pe masă

un pumn de caramele. Iau una, îi desfac ambalajul și simt cum mi se topește pe limbă. Sper că mă va reține să spun ce n-ar trebui să spun.

— Ce dimineață! oftează Marie.

— Ce noapte! replic eu.

— Așa e, tu ai făcut o tură dublă. Clatină din cap: Bieții părinți!

— E cumplit.

Nu sunt de acord cu convingerile lor, dar asta nu mă face să cred că au meritat să piardă acel bebeluș.

— A trebuit să o sedăm pe mamă, îmi spune Marie. Pe bebeluș l-au dus jos.

Are bunul-simț să nu pomenească de tată în prezența mea. Marie netezește un formular pe masă.

— E doar o formalitate, desigur. Dar trebuie să notez ce s-a întâmplat când a intrat Davis Bauer în stop respirator. Erai în salonul de nou-născuți?

— Eram acolo în locul lui Corinne, răspund.

Am glasul ferm, liniștit, deși simt fiecare silabă ca pe o lamă de cuțit în gâtlej.

— Ea a fost chemată de urgență în sala de operații. Lui Davis Bauer i se făcuse circumcizia la ora nouă și nu putea fi lăsat nesupravegheat. Fiindcă și tu erai la cezariana aceea de urgență, eu am fost practic singura angajată disponibilă să-l supravegheze.

Vârful pixului lui Marie scrijelește hârtia; nimic din toate acestea nu-i este necunoscut sau neașteptat.

— Când ai observat că nou-născutul nu mai respiră?

Îmi răsucesc limba în jurul bomboanei. O împing în falcă.

— Cu o clipă înainte să vii tu, spun.

Marie dă să spună ceva, dar își mușcă buza. Apasă de două ori butonul pixului și după aceea îl lasă din mână cu un țăcănit definitiv.

— O clipă, repetă, ca și cum ar cântări întinderea și mărimea acestui cuvânt. Ruth… când am intrat eu, tu *stăteai* acolo.

— Făceam ce mi se ceruse, o corectez. Nu mă atingeam de acel copil.

Mă ridic de la masă, îmi închei haina și sper să nu vadă că-mi tremură mâinile.

— Mai e ceva?

— A fost o zi grea, spune Marie. Du-te și odihnește-te!

Dau din cap și ies din încăpere. Dar, în loc să cobor cu liftul la parter, merg mai jos, la subsolul spitalului. În lumina orbitoare a neoanelor din morgă clipesc și aștept să mi se obișnuiască ochii. Mă întreb de ce naiba trebuie să fie puritatea întotdeauna atât de albă.

E singurul bebeluș mort din morgă. Membrele lui sunt încă flexibile, pielea lui încă nu s-a răcit. Are pete pe obraji și picioruțe, dar acesta e singurul indiciu că e altceva decât ceea ce pare la prima vedere:

copilul drag al cuiva.

Mă sprijin de o targă din oțel și îl legăn în brațe. Îl țin așa cum l-aș fi ținut dacă mi s-ar fi dat voie. Îi șoptesc numele și mă rog pentru sufletul lui. Îi urez bun venit în această lume cu toate neajunsurile ei și, în același timp, îmi iau rămas-bun de la el.

Kennedy

Ce dimineață am avut!

Întâi ne-am trezit prea târziu, fiindcă eu crezusem că Micah a pus ceasul, și el crezuse că eu l-am pus. Pe urmă fetița noastră de patru ani, Violet, a refuzat să mănânce un castron cu Cheerios și s-a smiorcăit până când Micah s-a declarat de acord să-i prăjească un ou, dar până atunci ea se ambalase deja în asemenea hal, încât a izbucnit iarăși în lacrimi când Micah i-a pus farfuria în față.

— Vreau un cuțit, futu-i! a zbierat Violet și ăsta cred că a fost singurul lucru care ne-a oprit pe amândoi, pe Micah și pe mine, din forfoteală.

— A spus ce cred eu că a spus? a întrebat Micah.

Violet s-a mai văicărit o dată – de data aceasta, mai deslușit.

— Vreau un cuțit și o furculiță!

Pe mine m-a pufnit râsul, ceea ce l-a făcut pe Micah să-mi arunce o privire ucigătoare.

— De câte ori ți-am zis să nu mai înjuri? mi-a spus Micah. Ți se pare amuzant că fata noastră de patru ani înjură ca un birjar?

— În fapt nu a înjurat. În fapt ai înțeles tu greșit.

— Nu face pe avocata cu mine, a mormăit Micah.

— Nu-mi ține predici, am spus eu.

Așa că, atunci când am ieșit din casă – Micah să o ducă pe Violet la grădiniță, înainte de a face una după alta șase operații; eu la serviciu, în direcția opusă –, singurul membru bine dispus al familiei noastre era Violet, care luase micul dejun folosindu-se de *toate* instrumentele ei și, pe deasupra, era încălțată cu pantofii ei fițoși cu paiete, fiindcă niciunul dintre părinții ei nu mai avusese energia să o contrazică și în această privință.

•

După un ceas, nu mai aveam o zi proastă, ci una foarte proastă. Și asta fiindcă, deși am studiat dreptul la Columbia, am absolvit în primele 5% din clasa mea, am lucrat trei ani ca referentă a unui judecător federal, astăzi șeful meu – șeful Biroului Apărătorilor Publici din districtul judiciar New Haven, statul Connecticut –, care m-a trimis să negociez o cauză legată de sutiene.

Warden Al Wojecwicz, directorul penitenciarului din New Haven, șade într-o sală de conferințe sufocantă, împreună cu mine, adjunctul lui și un avocat privat, Arthur Wang. Țin să subliniez că sunt singura femeie din încăpere. Această întrunire a ceea ce eu am ajuns să numesc Comitetul Iți Biți Țiți a fost convocată drept urmare a faptului că nouă, avocatelor, ni s-a interzis acum două luni să mai intrăm în

penitenciar cu sutiene cu balene. Deoarece declanșam alarma când treceam prin detectoarele de metale.

Conducerea penitenciarului nu a vrut să se mulțumească să ne controleze prin palpare, ci a insistat că trebuie să ne dezbrăcăm, ceea ce este ilegal și consumă prea mult timp. Noi, inventive ca întotdeauna, am început să mergem la toaletă și să ne lăsăm sutienele acolo, ca să putem intra să stăm de vorbă cu clienții noștri. Dar atunci conducerea penitenciarului ne-a spus că nu putem intra fără sutiene.

Al își freacă tâmplele.

— Doamnă McQuarrie, trebuie să înțelegeți, e vorba despre minimizarea riscurilor.

— Domnule director, ripostez eu, dumneavoastră le dați voie oamenilor să intre cu *chei*. Ce credeți că aș putea să fac? Să ajut pe careva să evadeze cu un sutien?

Directorul adjunct nu mă poate privi în ochi. Își drege glasul.

— M-am dus la Target și m-am uitat la sutienele care se vând acolo…

Eu ridic sprâncenele până la rădăcina părului și mă întorc spre Al.

— L-ați trimis să facă cercetare de teren?

Înainte ca el să-mi răspundă, Arthur se lasă pe spate în scaun.

— Știți, chestiunea aceasta ne face să ne întrebăm dacă nu ar trebui revizuită politica îmbrăcămintii, cugetă el cu voce tare. Anul trecut am venit să stau de vorbă cu un client în ultima clipă, înainte de a pleca în concediu. Eram încălțat cu sandale și mi s-a spus că nu pot intra în penitenciar cu ele. Singurii pantofi pe care-i mai aveam la mine erau niște pantofi de golf, cu crampoane, cu care n-am avut nicio problemă să intru.

— Crampoane, repet. Deci *gheruțele* acelea de *metal* care se fixează pe tălpi? De ce lăsați pe cineva să intre cu crampoane, dar nu în șlapi?

Directorul și adjunctul lui schimbă o privire.

— Păi, din cauza celor care ling picioare, spune adjunctul.

— Vă temeți că cineva ar putea să vă lingă picioarele?

— Da, spune adjunctul sec. Vă rog să mă credeți, e spre protecția dumneavoastră. E ca o vizită conjugală cu piciorul dumneavoastră.

Îmi imaginez o clipă cum ar fi fost viața mea dacă aș fi intrat într-o firmă de avocatură, corporatistă și sterilă, cu perspectiva de a deveni partener. Mă imaginez întâlnindu-mă cu clienții mei în săli de conferințe lambrisate, nu în debarale cărora li s-a schimbat destinația și care miros a pipi și clor. Mă imaginez dând mâna cu un client căruia nu-i tremură degetele – fie din cauza sevrajului la crystal meth, fie din cauza groazei abjecte pe care i-o inspiră un sistem judiciar în care nu are încredere.

Dar facem întotdeauna compromisuri. Când l-am cunoscut pe Micah, tocmai începuse specializarea în oftalmologie la Yale-New

Haven. M-a consultat și mi-a spus că am cele mai frumoase colobome pe care le văzuse el vreodată. Când am ieșit prima dată cu el, i-am spus că, în opinia mea, justiția este într-adevăr oarbă, la care el a răspuns că asta e numai din cauză că el nu avusese încă șansa să opereze. Dacă nu m-aș fi căsătorit cu Micah, aș fi luat și eu probabil, la fel ca toți ceilalți studenți din redacția revistei de drept a facultății noastre, calea birourilor de crom din marile orașe. În schimb, Micah a devenit medic specialist, iar eu am renunțat să mai lucrez ca referentă când am născut-o pe Violet. Când am fost pregătită să-mi reiau profesia, Micah a fost cel care mi-a reamintit ce convingeri avusesem eu legate de justiție. Datorită salariului lui am putut să-mi exercit profesia. *Eu am să câștig banii,* îmi spunea Micah. *Tu ai să te lupți să schimbi ceva.* Ca apărător public, nu aveam să mă îmbogățesc niciodată, dar puteam să mă privesc în oglindă fără rușine.

Și, de vreme ce trăim într-o țară în care se presupune că justiția este egală, indiferent câți bani sau ce vârstă ai, indiferent de rasă, gen sau etnie, n-ar trebui ca apărătorii publici să fie la fel de inteligenți și bătăioși, și creativi ca orice avocat plătit?

Așa că îmi pun palmele pe masă.

— Știți ceva, domnule director, eu nu joc golf. Dar port sutiene. Și știți cine mai poartă sutiene? Prietena mea Harriet Strong, care lucrează ca avocat la ACLU{10}. Am studiat împreună și încercăm să ne întâlnim o dată pe lună la prânz. Cred că ar fi fascinată să afle despre această întrunire, ținând cont de faptul că în statul Connecticut este interzisă discriminarea pe criterii de orientare sexuală și identitate de gen și ținând cont de faptul că numai femeile avocat sau acei avocați care se identifică drept femei ar purta sutiene când vin să-și viziteze clienții în această instituție. Ceea ce înseamnă că politica dumneavoastră încalcă drepturile avocaților *și* ne împiedică să oferim consiliere juridică. Și sunt destul de sigură că Harriet ar dori să se intereseze la Asociația Femeilor din Barou, a statului Connecticut, câte femei avocat au mai reclamat acest lucru. Cu alte cuvinte, chestiunea aceasta intră în categoria *Ați dat de dracu' dacă află presa.* Așa că, data viitoare când am să vin să stau de vorbă cu un client, am să-mi port sutienul cu semicupă Le Mystère mărimea 75C și am să presupun că – vă rog să-mi scuzați metafora – nu ne vom ciocni pe această temă. Presupun corect?

Directorul strânge din buze.

— Sunt convins că vom reveni asupra interdicției sutienelor cu balene.

— Bine, spun și îmi iau servieta. Vă mulțumesc pentru timpul acordat, dar acum trebuie să ajung la tribunal.

Ies cu un aer semeț din mica încăpere, urmată îndeaproape de Arthur. De îndată ce ne aflăm în afara închisorii, în lumina orbitoare a

soarelui, începe să rânjească.

— Amintește-mi că nu vreau să fii adversară mea în sala de judecată.

Eu dau din cap.

— *Chiar* joci golf?

— Da, când vreau să mă lingușesc pe lângă vreun judecător, spune. Dar tu *chiar* porți mărimea 75C?

— Asta n-o s-o afli niciodată, Arthur, spun râzând și ne îndreptăm fiecare spre mașinile noastre din parcare, spre lumile diferite în interesul cărora lucrăm.

•

Soțul meu și cu mine nu ne trimitem SMS-uri cu conținut sexual explicit. În schimb, dialogurile noastre constau dintr-o alternantă de naționalități: vietnamez, etiopian, mexican, grec. În sensul de: „Unde comandăm diseară ceva de mâncare?" Dar când ies de la întrunirea mea din penitenciar, văd că am un mesaj de la Micah: *Scuze că m-am purtat ca un cur azi-dimineață.*

Rânjesc și îi scriu: *Nu e de mirare că fata noastră înjură.*

Întâlnire diseară? întreabă Micah.

Degetele mele zboară pe taste. *M-ai convins cu faza cu curul,* îi scriu. *Indian?*

De-abia aștept, îmi răspunde.

Vedeți, de aceea nu pot să-i port pică.

•

Mama mea, care a crescut în North Carolina cu baluri ale debutantelor, e de părere că nu există problemă care să nu poată fi rezolvată cu puțină loțiune pentru cuticule și cremă pentru ochi. De aceea încearcă tot timpul să mă convingă *să am grijă de mine,* ceea ce este un cifru pentru *să depun un efort să arăt bine,* lucru complet ridicol, având în vedere că am un copil mic și cam o sută de clienți neajutorați în momentul de față, toți meritându-mi timpul în mai mare măsură decât coafeza care ar putea să-mi facă niște șuvițe.

Anul trecut, mama mi-a făcut un cadou de ziua mea pe care l-am evitat cu bună știință până în ziua de astăzi: un voucher pentru un masaj de nouăzeci de minute într-un spa. Eu pot să fac o mulțime de lucruri în nouăzeci de minute. Să înregistrez unul sau două dosare, să argumentez o cerere, să-i pregătesc și să-i servesc lui Violet micul dejun, ba chiar (dacă e să fiu sinceră) să mai strecor și o tăvăleală în așternut cu Micah. Dacă am nouăzeci de minute, ultimul lucru pe care vreau să-l fac e să le petrec goală pe o masă, în vreme ce o persoană străină îmi unge corpul cu ulei.

Dar, după cum mi-a atras atenția mama, voucherul expiră peste o săptămână și eu nu l-am folosit încă. Așa că mama – fiindcă știe că sunt prea ocupată să mă ocup de asemenea detalii – și-a luat libertatea

de a mă programa la Spaht On, un centru care prestează servicii pentru femeile de carieră ocupate sau cel puțin așa zice logoul lor.

Stau în camera de așteptare și mă stresez dacă să-mi las chiloții pe mine sau nu sub halat și după aceea mă chinui să mă dumiresc cum se descuie și se încuie dulăpiorul din vestiar. Poate asta e stratagema lor – până ajung la masaj, clientele sunt atât de frustrate, încât nu se poate să nu plece de acolo simțindu-se mai bine decât atunci când au venit.

— Sunt Clarice, îmi spune maseuza cu un glas la fel de suav ca un gong tibetan. Am să ies puțin până vă faceți comodă.

Încăperea e întunecată, luminată de lumânări. Se aude o muzică insipidă. Îmi scot halatul și papucii, mă bag sub cearșaf și mă instalez astfel încât fața mea să se afle deasupra găurii din masa de masaj. După câteva clipe se aude o bătaie delicată în ușă.

— Suntem pregătite?

Nu știu. *Suntem?*

— Vă rog să vă relaxați, spune Clarice.

Încerc. Pe bune! Țin ochii închiși treizeci de secunde. Apoi îi deschid și mă holbez prin gaura din masă la picioarele ei încălțate cu niște pantofi de sport comozi. Mâinile ei ferme se mișcă de-a lungul coloanei mele.

— Lucrați de mult aici? întreb.

— De trei ani.

— Pun pariu că aveți și cliente pe care, de cum le vedeți, v-ați dori să nu fiți nevoită să le atingeți, cuget cu voce tare. De exemplu, cu păr pe spate. Ptiu!

Nu răspunde. Picioarele ei își schimbă locul pe podea. Mă întreb dacă nu cumva, în clipa asta, mă consideră și pe mine una dintre acele cliente.

Chiar vede în corpul meu ceea ce vede și un medic – o suprafață de lucru? Sau îmi vede celulita de pe fund și colăcelul pe care îl ascund de regulă sub banda sutienului și se gândește că mămica yoghină pe care a masat-o acum o oră era într-o formă mult mai bună?

Clance, nu o chema așa pe fata din *Tăcerea mieilor?*

— O mâncare de bob și o sticlă de Chianti, murmur.

— Poftim?

— Pardon, mormăi cu bărbia teșită de masa de masaj. Greu de vorbit în poziția asta.

Simt că mi se înfundă nasul. Mi se întâmplă uneori, dacă stau prea mult întinsă cu fața în jos. Și atunci trebuie să respir pe gură și mă gândesc că maseuza ascultă și că poate îmi curge uneori salivă prin gaura din masă. Alte motive pentru care nu-mi plac masajele.

— Uneori mă gândesc cum ar fi dacă aș avea un accident de mașină și ar trebui să stau așa pe burtă, spun. Nu în mașină, ci la spital, cu

gâtul într-o chestie de-aia care ți se prinde de scăfârlie cu șuruburi, ca să nu ți se deplaseze vertebrele? Dacă mă pun medicii pe burtă și eu am nasul înfundat, exact ca acum, și n-am cum să le spun? Sau dacă aș fi într-o comă de-aia în care ești treaz, dar prizonier în corpul tău și nu poți vorbi și trebuie neapărat să-ți sufli nasul?

A început să-mi bubuie capul de la poziția în care stau.

— N-ar trebui să fie atât de complicat. Dacă trăiesc o sută cinci ani și sunt într-un cămin de bătrâni și răcesc și nimeni nu se gândește să-mi aducă niște picături?

Picioarele lui Clarice ies din câmpul meu vizual și apoi simt un aer răcoros pe picioare, când începe să-mi maseze gamba stângă.

— Mama mi-a făcut cadou de ziua mea masajul acesta, spun.

— Frumos din partea ei…

— Ea e mare fană a cremelor hidratante. Chiar mi-a spus odată că n-aș muri dacă aș scăpa de pielea asta solzoasă de dinozaur, dacă nu vreau ca soțul meu să-și ia tălpășița într-o bună zi. Eu am obiectat că, dacă loțiunea hidratantă e ceea ce-mi ține mie căsnicia intactă, atunci înseamnă că am o problemă mult mai mare decât dacă am sau nu timp să-mi fac o programare la masaj…

— Doamnă McQuarrie? spune maseuza. Nu cred să mai fi avut vreodată o clientă care să aibă atâta nevoie de un masaj ca dumneavoastră.

Nu știu de ce, dar asta mă face să mă simt mândră.

— Și, cu tot riscul de a rămâne fără bacșiș, nu cred să mai fi avut vreodată o clientă care să se poarte atât de aiurea în timpul unui masaj.

Acum mă simt și mai mândră.

— Vă mulțumesc, spun.

— Poate încercați puțin… să vă relaxați. Să nu mai vorbiți. Să vă limpeziți mintea.

Închid iar ochii. Și încep să înșir în gând tot ce mai am de făcut.

— Dacă vă interesează, murmur, să știți că nici la yoga nu sunt bună.

•

În zilele când eu lucrez până târziu, iar Micah trebuie să mai rămână la spital, o ia mama pe Violet de la grădiniță. E o situație de pe urma căreia avem toate trei de profitat – eu nu trebuie să plătesc un babysitter, mama petrece timp cu singura ei nepoată, iar Violet o adoră pe mama. Nimeni nu știe să organizeze un ceai ca mama, care insistă să folosească vechiul ei serviciu de porțelan de la nuntă și șervetele de in și toarnă dintr-un ceainic ceaiul îndulcit. Eu știu că, atunci când ajung acasă, lui Violet i s-a făcut baie, i s-a citit și a fost dusă la culcare. Și mi-au mai rămas și mie de la ceaiul de după-amiază fursecuri cu lămâie și fursecuri de ovăz, cu stafide, călduțe încă, într-o

cutie Tupperware. Iar bucătăria mea e mai curată decât am lăsat-o eu de dimineață.

Mama îl scoate din minți pe Micah.

— Ava e bine intenționată, îi place lui să spună. Dar și Joseph McCarthy era bine intenționat.

Micah spune că mama e un buldozer deghizat într-o frumusețe din Sud. Are dreptate, într-un fel. Mama face ce face și obține ce și-a dorit, înainte ca tu să-ți dai seama că te-a fentat.

— Salut! spun și îmi trântesc servieta pe canapea, când Violet se aruncă în brațele mele.

— Am pictat cu degetele, mă anunță Violet și ridică palmele.

Sunt încă albăstrii.

— N-am putut să aduc desenul acasă, e încă ud.

— Bună, scumpa mea, spune mama venind din bucătărie. Cum a fost astăzi la serviciu?

Vocea ei mă duce întotdeauna cu gândul la heliotrop și la o plimbare într-o decapotabilă și la soarele care-ți bate în creștet.

— Ah, ca de obicei, răspund. N-am avut niciun client care să încerce să mă omoare, așa că a fost okay.

Săptămâna trecută, un bărbat acuzat de atac deosebit de grav, pe care-l reprezentam eu la proces, a încercat să mă strângă de gât la masa apărării, când judecătorul a stabilit o cauțiune neobișnuit de mare. Încă nu sunt sigură dacă clientul meu chiar s-a înfuriat sau intenționa să arunce sămânța unei apărări bazate pe alienare mintală. Dacă a doua variantă este cea corectă, atunci jos pălăria că a luat măsuri cu atâta timp înainte.

— Kennedy, nu în fața F-E-T-E-I. Vi, puiule, îi aduci tu bunicii poșeta?

O las pe Violet din brațe și ea dă fuga în vestibul.

— Știi că atunci când spui așa ceva îmi vine să mă duc la medic să-mi prescrie Xanax, oftează mama. Am crezut că o să-ți cauți un job adevărat, când Violet va merge la grădiniță.

— Unu la mână, am un job adevărat, doi la mână, tu iei deja Xanax, așa că e o amenințare falsă.

— Chiar trebuie să ai contraargumente la *toate*?

— Mda. Sunt avocat.

Abia atunci îmi dau seama că mama e în palton.

— Ți-e frig?

— Ți-am spus că azi nu pot sta prea mult. Mă duc cu Daria la cursul acela de contradans, să cunoaștem și noi niște tipi bine de vârsta a treia.

— Nu mi-ai spus.

— Ba da. Săptămâna trecută. Dar tu nu m-ai ascultat, scumpo.

Violet se întoarce în cameră și îi dă poșeta.

— Ești o drăguță, spune mama. Dă-mi un pupic!

Violet se aruncă de gâtul mamei.

— Dar nu poți să pleci, zic. Am o întâlnire.

— Kennedy, tu ești o femeie măritată. Singura care are nevoie de o întâlnire sunt eu. Și Daria și cu mine ne-am făcut niște planuri măreațe în privința aceasta.

Iese din cameră cu un aer maiestuos și eu mă așez pe canapea.

— Mami, spune Violet, mâncăm pizza?

Mă uit la pantofii cu paiete din picioarele ei.

— Am o idee mai bună, spun.

•

— Măi, să fie! exclamă Micah când mă vede șezând la masă în restaurantul indian, împreună cu Violet, care n-a mai fost niciodată într-un restaurant adevărat. Ce surpriză!

— Ne-a lăsat baltă babysitterul, spun și strecor o privire în direcția lui Violet. Și ne aflăm în pragul unei crize nucleare, așa că am comandat deja.

Violet colorează fața de masă din hârtie.

— Tati, îl anunță, vreau pizza.

— Dar ție-ți place mâncarea indiană, Vi, spune Micah.

— Ba nu-mi place. Vreau pizza, insistă ea.

Exact în clipa aceea vine ospătarul cu mâncarea.

— La fix, murmur eu. Vezi, scumpo?

Violet înalță capul către ospătar și se holbează cu ochii ei albaștri la turbanul sikh de pe capul lui.

— De ce și-a pus prosop pe cap?

— Nu fi nepoliticoasă, puiule, replic eu. Se numește turban și unii indieni poartă așa ceva.

Violet își încrețește fruntea.

— Dar nu arată ca Pocahontas.

Îmi vine să intru în pământ, dar afișez un zâmbet.

— Îmi cer scuze, îi spun ospătarului, care ne așază acum pe masă cât mai iute toate felurile comandate. Violet… uite, preferata ta. Tikka masala de pui.

Îi pun câteva linguri de mâncare pe farfurie, din dorința de a-i distrage atenția până se îndepărtează ospătarul.

— Vai, Doamne! îi șoptesc lui Micah. Dacă o să creadă că suntem niște părinți îngrozitori? Sau niște *oameni* îngrozitori?

— Poți să dai vina pe Disney.

— Să fi zis mai bine altceva?

Micah ia o lingură de vindaloo și și-o pune pe farfurie.

— Mda, zice. Să fi zis italian în loc de indian.

Turk

Stau în mijlocul camerei copiilor, în care fiul meu nu va sta niciodată.

Pumnii îmi atârnă pe lângă corp ca două nicovale; îmi vine să-i agit. Îmi vine să crăp cu ei tencuiala. Îmi vine să dărâm toată afurisita asta de cameră.

Brusc, simt o mână fermă pe umăr.

— Ești gata?

Francis Mitchum, socrul meu, stă lângă mine.

E duplexul lui – Brit și cu mine locuim într-o parte a casei, el în cealaltă. Francis traversează încăperea și smulge de pe galerii perdelele cu Peter Rabbit. Pe urmă toarnă vopsea într-o tăviță și începe să zugrăvească pereții în alb, așa cum erau acum nicio lună, înainte ca Brit și cu mine să-i zugrăvim într-un galben-pal. Primul strat nu acoperă în întregime vopseaua de dedesubt, care încă se mai zărește vag, precum ceva prins sub un strat de gheață. Inspir adânc și mă întind sub patul cu gratii. Iau de jos cheia imbus și încep să desfac șuruburile pe care le strânsesem cu atâta grijă, pentru că nu voiam ca, din cauza mea, fiului meu să i se întâmple ceva.

Cine putea ști că nu era *neapărat* nevoie de o cauză?

Pe Brit am lăsat-o la spital dormind, după ce i-au dat un calmant, ceea ce e mult mai bine față de cum era azi-dimineață. Am crezut că nimic nu poate fi mai cumplit decât plânsetele care nu mai încetau, decât sunetele cu care se năruia întreaga ei ființă. Dar pe la ora 4 dimineața, totul a încetat. Brit n-a mai scos un sunet. Doar se holba la perete, cu fața lipsită de expresie. Nu-mi răspundea când o strigam pe nume; nici măcar nu se uita la mine. Medicii i-au dat ceva de dormit. Somnul e cel mai bun leac, așa mi-au spus.

Eu n-am închis un ochi. Dar știu că, pe mine, nu somnul o să mă facă să mă simt mai bine. Eu trebuie să mă dezlănțui, să distrug ceva. Trebuie să-mi alung durerea cu lovituri de pumn, să-i dau o altă țintă.

Mai răsucesc o dată cheia și patul se prăbușește. Salteaua lui grea îmi cade pe piept. Când aude bufnitura, Francis se întoarce.

— Ești okay?

— Mda, îngaim cu respirația tăiată.

Doare, dar e o durere pe care o înțeleg. O să mă aleg cu o vânătaie, care o să dispară. Mă strecor de sub grămada de scânduri și le trag un șut cu bocancul.

— Cred că era oricum de rahat.

Francis se încruntă.

— Ce ai de gând să faci cu el?

Nu pot să-l păstrez. Știu că la un moment dat, dacă avem noroc, Brit și cu mine s-ar putea să mai avem un copil, dar dacă aș pune patul ăsta în camera copilului ar fi ca și cum al doilea copil ar trebui să doarmă cu o fantomă.

Când vede că nu răspund, Francis se șterge pe mâini cu o cârpă și se apucă să strângă scândurile.

— Liga Femeilor Ariene o să-l primească bucuros, spune Francis.

Brit s-a dus de câteva ori la întrunirile lor. Era o gașcă de femei, foste skinheads, care se duceau la WIC{11} cu documente false și primeau gratis lapte praf pentru sugari, fentând astfel sistemul, ca să le ajute pe femeile ale căror bărbați erau în închisoare pentru că luptaseră pentru cauză.

Francis nu mai e ca pe vremuri. E șeful echipei de zidari în care lucrez și eu, are un rating bunicel pe Angie's List{12} și votează Tea Party{13}. (Vechii skinheads nu mor. Mai demult aderau la Ku Klux Klan, acum aderă la Tea Party. Nu mă credeți? Atunci mergeți și ascultați discursul unuia din Klan și comparați-l cu discursul unui Patriot din Tea Party. Acum zic *guvern federal* în loc de *evreu, ăi cu tendințe sociale din țara noastră* în loc de *poponari,* și *asistență socială* în loc de *negrotei.)* Dar în anii optzeci și nouăzeci era o legendă. White Alliance Army a lui avea tot atâta impact cât White Aryan Resistance a lui Tom Metzger, World Church of the Creator a lui Matt Hale, Național Alliance a lui William Luther Pierce și Aryan Nations a lui Richard Butler.{14} Pe atunci o creștea singur pe Brit, iar escadronul terorii, în care era și el, cutreiera străzile din New Haven cu ciocane, crose de hochei, ciomege, țevi de plumb – și caftea negrotei, poponari și evrei, în vreme ce Brit, care încă era un bebeluș, dormea în mașină.

Dar când situația a început să se schimbe pe la mijlocul anilor nouăzeci – când guvernul a zdrobit trupele de skinheads –, capii lor, ca, de exemplu, Francis, s-au trezit cu coaiele prinse în clește, în drum spre pârnaie. Francis a priceput că, dacă nu vrei să ți se taie capul, trebuie să-l pleci. El a fost cel care a schimbat structura Mișcării White Power, transformând-o dintr-o organizație într-o puzderie de celule mici, formate din prieteni cu aceleași convingeri politice. El ne-a spus să ne lăsăm părul să crească. Să studiem. Să facem armata. Să nu mai atragem atenția. Ajutat de mine, a creat și a administrat un site web și un forum. *Acum nu mai suntem trupe,* îmi spunea tot mereu. *Suntem celule de vrajbă în interiorul sistemului.*

Și, într-adevăr, oamenii au fost și mai îngroziți să știe că umblăm și trăim nevăzuți printre ei.

Mă gândesc la pătuțul pe care-l va primi Liga Femeilor Ariene. La masa de schimbat scutece, pe care am cumpărat-o la mâna a doua și am șmirgheluit-o. La hăinuțele pe care le-a luat Brit de la un magazin caritabil și care acum stau împăturite în scrin. La pudra și șamponul

de bebeluși, la biberoane. Mă gândesc că le va folosi un alt copil, un copil *viu*.

Mă ridic atât de repede de jos, încât amețesc și o vreme stau și mă holbez la imaginea mea reflectată într-o oglindă cu balonașe pictate pe ramă. Când am venit într-o zi acasă de la slujbă și am găsit-o pe Brit la masă, cu o pensulă în mână, am făcut mișto de ea că o să ajungă ca Martha Stewart. Ea a râs și a spus că singurul lucru pe care-l are în comun cu Martha Stewart e un cazier. Mi-a pictat un balon pe obraz și atunci am sărutat-o și, în momentul acela, când am ținut-o în brațe, cu bebelușul nenăscut între noi, totul a fost perfect.

Acum am cearcăne la ochi, sunt neras, am părul unsuros. Arăt ca un fugar.

— În pizda mă-sii! mormăi și ies din cameră trântind ușa.

În baie pun mâna pe aparatul de ras. Îl bag în priză și dintr-o singură mișcare îmi rad o fâșie de păr de pe mijlocul capului. Tai și de o parte, și de alta. Smocuri de păr îmi cad pe umeri și în chiuvetă. Pe măsură ce dispare părul, se ivește ca la o scamatorie, în vârful capului, puțin mai sus de rădăcina părului, o imagine: o svastică neagră, cu contururi groase, în centrul căreia se încolăcesc inițialele mele și ale lui Brit.

Mi-am făcut-o când Brit a spus că da, vrea să se mărite cu mine.

Aveam douăzeci și unu de ani și eram mangă.

Când am venit să-i arăt lui Brit mărturia dragostei mele, ea n-a apucat să zică nimic, fiindcă Francis a venit imediat la mine și mi-a ars o palmă peste ceafă.

— Chiar ești așa de tâmpit cum pari? m-a întrebat. Tu nu pricepi ce înseamnă *sub acoperire*?

— E secretul meu, i-am spus lui și i-am zâmbit lui Brit. Secretul *nostru*. Când o să-mi crească părul, nimeni, în afara noastră, n-o să știe ce am acolo.

— Și dacă chelești? a întrebat Francis.

Și-a dat seama după mutra mea că la aspectul ăsta nu mă gândisem.

Francis nu mi-a mai dat voie să ies din casa lui vreme de două săptămâni, până nu s-a mai văzut decât o umbră întunecată sub părul foarte scurt, care arăta cam ca râia.

Acum iau o lamă și niște cremă de ras și termin ce am început. Îmi trec mâna peste pielea netedă a capului. Mi-l simt mai ușor. Simt un curent de aer pe după urechi.

Mă întorc în camera de copii, care acum nu mai e o cameră de copii. Pătuțul a dispărut și restul mobilierului stă îngrămădit în hol. Toate celelalte lucruri sunt în cutii, datorită lui Francis. Înainte să-i dea drumul lui Brit din spital azi după-amiază, am să pun la loc în cameră cadrul de pat și noptiera și ea va vedea iarăși camera de oaspeți care era aici cu câteva luni în urmă.

Îl privesc fix pe Francis, doar-doar îndrăznește să-mi zică ceva. Ochii lui urmăresc conturul tatuajului meu, de parcă l-ar căuta de o cicatrice.

— Am înțeles, băiete, spune cu un ton blând. Ai pornit la război.

•

Nimic nu e mai rău decât să pleci dintr-un spital fără copilul pe care te-ai dus acolo să-l naști. Brit șade într-un scaun cu rotile (regulamentul spitalului) pe care-l împinge un brancardier (tot regulamentul spitalului). Pe mine m-au pus să merg în spate, cu o căciulă trasă pe frunte. Brit șade cu privirea ațintită asupra mâinilor pe care le ține împreunate în poală. Mi se pare mie sau toată lumea se holbează la noi? Se întreabă ce boală o fi având femeia asta, care nu e nici cheală, n-are nici ghips sau vreo altă problemă vizibilă?

Francis a tras deja SUV-ul pe aleea în formă de potcoavă din fața spitalului. Un agent de pază ne deschide portiera din spate, în timp ce eu o ajut pe Brit să se ridice din cărucior. Sunt uimit cât de ușoară e și mă întreb dacă o să-și ia zborul, de îndată ce mâinile ei vor da drumul brațelor scaunului cu rotile.

Panica îi traversează o clipă fața. Observ cum se trage speriată înapoi, din fața grotei întunecate a banchetei din spate, de parcă s-ar ascunde vreun monstru acolo.

Sau un scaun de bebeluș.

Îi cuprind talia cu brațul.

— Iubito, îi șoptesc. E okay.

Spatele ei se îndreaptă, Brit își adună forțele pentru a urca în mașină. Când își dă seama că nu șade lângă un scaun de bebeluș, toți mușchii ei se relaxează, iar Brit se sprijină cu ochii închiși de spateaza banchetei.

Eu urc în față. Francis îmi prinde privirea și ridică din sprâncene.

— Cum te simți, buburuză? o întreabă, spunându-i așa cum îi spunea când era mică.

Brit nu răspunde. Clatină doar din cap, în vreme ce o lacrimă mare i se scurge pe obraz.

Francis ambalează motorul și iese de pe alee ca și cum ar putea să calce cu mașina tot ce s-a întâmplat aici.

Undeva la subsol, într-un frigider, e copilul meu. Sau poate că între timp l-au luat și acum zace pe o masă de autopsie, spintecat ca un curcan de Thanksgiving.

I-aș putea spune lui Francis ce s-a întâmplat. I-aș putea spune ce Grozăvie văd de fiecare dată când închid ochii: Cum lovește cioara aia în pieptul fiului meu.

Era singură cu Davis. Le-am auzit pe celelalte asistente vorbind pe culoar. Era singură, când n-avea ce să caute acolo. Cine știe ce s-a întâmplat când n-a văzut-o nimeni?

Mă uit în spate, la Brit. Când privesc în ochii ei, văd că sunt goi.

Dacă nu e cel mai rău lucru că mi-am pierdut copilul? Dacă cel mai rău lucru e că mi-am pierdut și nevasta?

* * *

După liceu m-am mutat la Hartford și am început să lucrez la Colt's Manufacturing. M-am dus la câteva cursuri de la colegiul comunitar{15} de acolo, dar rahaturile liberale pe care le debitau profesorii ăia m-au scârbit în asemenea măsură, încât am abandonat. Dar am continuat să-mi fac veacul prin preajma colegiului. Primul meu recrut a fost un skater slăbănog, cu păr lung, care s-a băgat în fața unui negru la coada din cafeneaua colegiului. Negroteiul l-a îmbrâncit, Yorkey l-a îmbrâncit și el pe negrotei și a spus:

— Dacă chiar nu-ți place aici, du-te înapoi în Africa.

A urmat o bătaie cu mâncare, de proporții epice, care s-a terminat când i-am întins eu lui Yorkey o mână și l-am scos din învălmășeală.

— Știi ceva, i-am spus când stăteam afară și fumam, nu trebuie să fii o victimă.

Și apoi i-am dat un exemplar din *The Final Call,* publicația organizației Nation of Islam{16}, pe care o lipisem pe toate afișierele din campus.

— Vezi asta? i-am spus și am făcut câțiva pași, convins fiind că o să mă urmeze. Spune-mi și mie de ce nu se duce nimeni la uniunea studenților negri și face niște arestări pentru discurs instigator la ură? Și apropo, cum de nu există o uniune a studenților *Albi?*

Yorkey a pufnit pe nas.

— Fiindcă *asta,* a spus, ar fi *discriminare.*

M-am uitat la el de parcă era Einstein.

— Exact.

După aceea a fost simplu. Îi căutam pe puștii terorizați de musculoșii din colegiu și interveneam, ca să știe că au pe cineva care-i protejează. Îi invitam să iasă cu noi după cursuri și le puneam în mașină muzică de la Skrewdriver, No Remorse, Berzerker, Centurion. Trupe White Power care sunau ca niște mârâituri de diavol, de-ți venea să te pui cu toată lumea.

Îi făceam să creadă că sunt niște oameni valoroși prin simplul fapt că se născuseră albi. Când se plângeau de ceva din colegiu, de orice, de la înmatriculare până la mâncare, le aminteam că președintele acestei instituții e evreu și că totul face parte dintr-un plan mai amplu al Guvernului Sionist de Ocupație, de a ne asupri pe noi. Și i-am învățat că „Noi" înseamnă „Albii".

Le luam iarba și pastilele și le aruncam la gunoi, fiindcă narcomanii te trădează. Le schimbam înfățișarea după gustul meu.

— Am o pereche tare de tot de bocanci Doc Martens, i-am spus lui Yorkey. Sunt exact mărimea ta. Dar n-am de gând să-i dau unui tip cu

părul unsuros, prins în coc.

A doua zi a apărut tuns frumos, cu ceafa rasă. N-a trecut mult timp și aveam propriul meu escadron: proaspăt înființata divizie din Hartford a NADS.

Pun pariu că i-am învățat pe studenții de la colegiul ăla mai multe decât orice profesor șmecher. Le-am arătat care sunt diferențele elementare dintre rase. Le-am dovedit că, dacă nu ești prădător, ești pradă.

•

Mă trezesc într-o baltă de sudoare, căznindu-mă să ies dintr-un vis urât. Imediat întind mâna după Brit, peste așternuturi, dar nu e nimeni acolo.

Îmi cobor picioarele pe podea și mă pun în mișcare, împingându-mă prin întuneric ca printr-o mulțime de oameni. Merg ca un somnambul, atras de camera pe care Francis și cu mine ne-am căznit atâta să o zugrăvim, înainte să vină Brit de la spital.

O găsesc pe Brit stând în prag, cu brațele încrucișate în jurul bustului, de parcă ar avea nevoie de susținere ca să stea în picioare. Lumina lunii intră pe fereastră, așa că Brit e prinsă în propria ei umbră. Ochii mi se obișnuiesc cu întunericul și încerc să văd ce vede ea: vechiul fotoliu, cu un milieu pe tetieră; cadrul patului dublu, pentru musafiri. Pereții, iarăși albi. Încă se mai simte mirosul de vopsea.

Îmi dreg glasul.

— Ne-am gândit că e mai bine așa, spun cu voce stinsă. Se răsucește, dar numai pe jumătate, așa că preț de o secundă pare făcută numai din lumină.

— Dacă nu s-a întâmplat niciodată? șoptește Brit. Dacă e numai un coșmar?

Poartă una dintre cămășile mele de flanelă – în asta-i place ei să doarmă – și își ține mâinile pe burtă, cu degetele răsfirate.

— Brit, spun și fac un pas spre ea.

— Dacă n-o să și-l mai amintească nimeni?

O trag spre mine și o strâng în brațe, îi simt pe piept respirația fierbinte. E ca un foc.

— Iubito, jur! N-o să las pe nimeni să-l uite.

* * *

Am un singur costum. De fapt, Francis și cu mine avem un singur costum pe care-l purtăm cu rândul. Nu prea ai nevoie de haine elegante când lucrezi ziua în construcții și administrezi noaptea un site White Power. Dar a doua zi după-amiaza îmbrac costumul – negru, în dungulițe, genul în care îmi imaginez că Al Capone ar fi arătat foarte fercheș – și o cămașă albă și îmi pun o cravată, pentru că Brit și cu mine mergem la spital să ne întâlnim cu Carla Luongo,

avocata de la Managementul de Risc, care a fost de acord să stea de vorbă cu noi.

Dar când ies din baie, proaspăt bărbierit, cu tatuajul de pe cap la vedere și inconfundabil, sunt surprins să o găsesc pe Brit ghemuită pe pat, în cămașa mea de flanelă și niște pantaloni de trening.

— Iubito, îi spun. Avem întâlnire cu avocata, ai uitat?

I-am spus acum o jumătate de oră. N-avea cum să uite.

Ochii ei se rostogolesc în cap, spre mine, ca două bile de rulment. Limba ei învârte cuvintele în gură, de parcă ar fi mâncare.

— Nu… vreau… să merg… acolo.

Îmi întoarce spatele, se acoperă cu așternuturile și abia atunci văd sticluța de pe noptieră: somniferele pe care i le-a dat medicul, ca să treacă mai ușor peste faza asta. Inspir adânc și trag de ea să se ridice. E ca un sac de nisip, grea și imobilă. *Un duș,* îmi trece prin minte, dar asta ar însemna să intru cu ea în cabină și nu mai avem timp. Iau, în schimb, paharul cu apă de pe noptieră și îi arunc apa peste față. O scuipă din gură, dar se ridică singură în capul oaselor. Trag hainele de dormit de pe ea și scot din sertarul ei primele lucruri decente care-mi cad în mână: o pereche de pantaloni negri și un pulover care se încheie cu nasturi în față. În timp ce o îmbrac, mă străfulgeră o imagine, cum îmi îmbrac copilul, și atunci smucesc cu atâta forță de brațul ei, încât scâncește și o sărut pe încheietura mâinii.

— Îmi pare rău, iubito, murmur și o pieptăn cu gesturi mai delicate și îi prind, cum pot, părul într-o coadă de cal.

Îi vâr picioarele în niște pantofiori negri – care ar putea fi niște papuci de casă –, o ridic în brațe și o trag după mine până la mașină. Când ajungem la spital, Brit e aproape catatonică.

— Te rog să nu adormi, o implor și o susțin cu un braț pe după talie, când intrăm. Pentru Davis.

Poate că a înregistrat totuși ce i-am spus, fiindcă atunci când suntem poftiți în biroul avocatei, ochii ei se deschid puțin.

Carla Luongo e spanioloaică, așa cum mă gândisem după nume. Se așază pe un scaun și ne invită să luăm loc pe canapea. Când îmi iau căciula de pe cap, văd că e cât pe-aci să-și înghită limba. Foarte bine. Să știe din capul locului cu cine are de-a face.

Brit se reazemă de mine.

— Soția mea, o lămuresc, încă nu se simte bine.

Avocata dă înțelegătoare din cap.

— Domnule și doamnă Bauer, permiteți-mi să-mi exprim cele mai profunde regrete pentru pierderea pe care ați suferit-o.

Nu-i răspund.

— Sunt sigură că aveți întrebări, spune.

Mă aplec spre ea.

— Eu nu am întrebări. Eu știu ce s-a întâmplat. Asistenta aia neagră

mi-a ucis fiul. Am văzut-o cu ochii mei cum îl lovea în piept. I-am spus șefei ei că nu vreau ca ea să pună mâna pe copilul meu, și ce s-a întâmplat? Cea mai neagră temere a mea s-a împlinit.

— Vă dați desigur seama că doamna Jefferson își făcea doar datoria…

— A, da? Și una dintre datoriile ei a fost să nu respecte ordinul șefei ei? Doar scria în fisa lui Davis.

Avocata se ridică și ia un dosar de pe birou. Pe margine sunt lipite niște bilețele colorate, un fel de cifru, mă gândesc. Îl deschide și văd și eu de aici, de pe canapea, biletul acela. Își umflă nările, dar nu comentează.

— Asistenta aia nu trebuia să-l îngrijească pe fiul meu, spun, dar a fost lăsată singură cu el.

Caria Luongo se uită la mine.

— De unde știți asta, domnule Bauer?

— De la angajatele dumneavoastră, care nu știu să-și țină gura. Am auzit-o spunând că i-a ținut locul unei alte asistente. Cu o zi înainte a făcut pe nebuna, fiindcă cerusem să nu se mai ocupe ea de fiul meu. Și ea ce a făcut? Mi-a lovit copilul. Am *văzut-o,* spun și simt cum îmi țâșnesc lacrimi din ochi.

Le șterg cu mâna și mă simt ca un prost, ca un bleg.

— Știți ceva? Eu îmi bag picioarele. Am să fac spitalul ăsta să plătească. Mi-ați omorât băiatul; acum o să plătiți pentru asta.

Ca să fiu sincer, habar n-am cum funcționează sistemul judiciar; eu am făcut tot ce-am putut ca să mă feresc de polițiști. Dar am văzut la televizor destule spoturi de interes public, ca să cred că, dacă poți scoate bani dintr-un proces fiindcă te-ai îmbolnăvit de plămâni din cauză de azbest, sigur te alegi cu ceva și atunci când îți moare copilul, când ar fi trebuit să primească o îngrijire medicală de calitate.

Îmi înșfac cu o mână jacheta și cu cealaltă o trag pe Brit după mine, spre ieșire. Nici n-am deschis bine ușa, că aud în spatele meu vocea avocatei.

— Domnule Bauer, spune. De ce să dați în judecată spitalul?

— Faceți mișto de mine?

Face un pas spre noi și închide ușa cu un gest blând, dar ferm.

— De ce să dați în judecată *spitalul,* repetă, când totul indică faptul că Ruth Jefferson este persoana care v-a ucis copilul?

•

Cam după un an de când conduceam trupa NADS din Hartford, ajunsesem să avem venituri stabile. Eu furam arme de la Colt's, măsluind inventarele, și le vindeam apoi pe străzi. Pe majoritatea le vindeam negrilor, fiindcă oricum aveau de gând să se omoare unii pe alții cu ele și fiindcă plăteau de trei ori mai mult pentru ele decât italienii. Yorkey și cu mine ne ocupam de operațiune și, într-o noapte

când ne întorceam cu mașina acasă de la o tranzacție, ne-am trezit cu o mașină de poliție în spatele nostru, care-mi făcea semne cu farurile.

Yorkey era să se cace pe el de frică.

— În pizda mă-sii! Ce ne facem?

— Tragem pe dreapta, am spus.

Doar nu mai aveam în mașină arma furată. Tot ce trebuia să știe polițiștii era că Yorkey și cu mine ne întorceam acasă de la o petrecere din apartamentul unui amic. Dar când ne-au cerut să coborâm din mașină, Yorkey era leoarcă de sudoare. Avea o mutră extrem de vinovată și probabil de aceea au început să ne percheziționeze mașina. Eu am așteptat frumos, fiindcă știam că nu am nimic de ascuns.

Ceea ce nu se putea spune și despre Yorkey. Arma nu fusese singurul lucru tranzacționat în noaptea aceea. În timp ce eu negociam, Yorkey își cumpărase nițel crystal meth.

Dar, fiindcă era în bordul mașinii *mele,* m-au băgat la zdup pe mine.

Faza cu închisoarea a fost că era o lume pe care o înțelegeam, unde toți erau despărțiți după rasă. Am încasat șase luni pentru posesie de droguri și mi-am propus să petrec fiecare secundă din ele punându-mi la cale răzbunarea. Înainte de a face parte din NADS, Yorkey se mai drogase; era o chestie care ținea de cultura skaterilor. Dar băieții din escadronul meu nu se atingeau de droguri. Și nici prin cap nu le-ar fi trecut să le ascundă în mașina mea.

În închisoare, bandele de negri sunt în majoritate, așa că bandele de Latino și cele de Albi fac uneori coaliție. Dar ce încerci, în primul rând, să faci în pușcărie e să-ți ții mințile la un loc și să nu te bagi în vreun bucluc. Știam că, dacă întâmplător s-ar fi aflat acolo careva din Mișcarea White Power, mai devreme sau mai târziu m-ar fi găsit – dar speram să nu mă găsească întâi negroteii.

Mi-am făcut un obicei din a fi tot timpul cu nasul în Biblie. Aveam nevoie de Dumnezeu în viața mea, pentru că aveam un apărător public și, atunci când ai un apărător public, speri să-L ai și pe Dumnezeu de partea ta. Dar nu citeam pasajele din Scriptură pe care le citisem înainte, când învățasem doctrinele teologiei Identității Creștine. Citeam, în schimb, cu aviditate pasajele despre suferință, mântuire și speranță. Țineam post, pentru că citisem despre asta în Biblie. Și în timpul postului Dumnezeu mi-a spus să mă înconjor de alți oameni de felul meu.

Așa că a doua zi m-am înființat la grupul de lectură din Biblie, care funcționa în cadrul închisorii.

Eram singurul tip care nu era negru.

La început ne-am holbat doar unii la alții. Pe urmă individul care conducea grupul i-a făcut un semn din bărbie unui puștan care nu putea fi cu mult mai în vârstă decât mine și care mi-a făcut atunci un loc lângă el. Ne-am ținut cu toții de mână și, când am apucat mâna

lui, era moale, cum fuseseră mâinile tatălui meu. Habar n-am de unde mi-a venit ideea asta, dar la asta m-am gândit când au început ei să zică Tatăl nostru și brusc m-am trezit rugându-mă împreună cu ei.

Mă duceam în fiecare zi la grupul de lectură din Biblie. Când terminam de citit din Scriptură, spuneam *Amin* și apoi Big Ike, conducătorul grupului, întreba: „Cine are mâine proces?" De obicei spunea careva că are audiere preliminară sau că depune mărturie polițistul care l-a arestat sau ceva de genul acesta, și atunci Big Ike ne spunea: „Bine, atunci hai să ne rugăm să nu te vândă polițistul", și căuta în Biblie vreun pasaj despre izbăvire.

Twinkie era puștiul negru de vârsta mea. Vorbeam des cu el despre fete și despre cât de mult ne lipsea faptul că nu puteam umbla cu ele. Dar, nu știu dacă vă vine să credeți, cel mai mult vorbeam despre mâncarea de afară, după care tânjeam. Eu aș fi comis și o crimă pentru ceva de la Taco Bell{17}; Twinkie nu voia decât Chef Boyardee{18}. Nu știu cum, dar nu prea conta culoarea pielii lui. Dacă l-aș fi întâlnit pe stradă în Hartford, l-aș fi luat la bătaie. Dar în închisoare era altfel. Când jucam Pică, noi doi formam o pereche și trișam, făcându-ne semne cu mâna și din ochi, asupra cărora conveneam înainte, pentru că nimeni n-ar fi crezut că un tip din White Power și un puști negru ar putea fi complici.

Într-o zi mă aflam în sala comună împreună cu niște tipi Albi, când au relatat la știrile de la amiază despre un conflict armat între bande. Prezentatorul de la TV vorbea despre cum s-au împrăștiat gloanțele și despre câți oameni fuseseră răniți întâmplător.

— De-aia câștigăm noi când ne încăierăm cu vreo bandă, am spus eu. Ei nu trag țintit, ca noi. Nu știu să țină armele, ia uite cum li se încleștează mâinile pe ele. O prostie tipică pentru negrotei.

Twink nu ședea cu noi, dar l-am zărit în cealaltă parte a încăperii. M-a privit ca în treacăt și apoi a revenit la ceea ce făcea. Mai târziu, în aceeași zi, jucam cărți pe țigări și eu i-am făcut semn să pună caro, fiindcă eu aș fi tăiat cu pică. El a pus în schimb treflă și am pierdut. Când am ieșit din sala comună, m-am întors spre el.

— Ce dracu', măi? Doar ți-am făcut semn.

M-a privit drept în ochi.

— Cred că a fost o prostie tipică pentru negrotei.

M-am gândit: *Futu-i, l-am jignit.* Și după aceea: *Ei, și?*

Nu că aș fi renunțat să mai folosesc cuvântul ăsta. Dar recunosc că uneori, când îl ziceam, parcă îmi stătea în gât, ca atunci când îți rămâne în gât un os de pește și trebuie să tușești ca să scapi de el.

* * *

Francis mă găsește exact în momentul când trag un șut cu bocancul în fereastra de la stradă a duplexului nostru. Vechiul cadru de lemn se desprinde din perete și cade pe verandă într-o ploaie de așchii și

cioburi. Francis își încrucișează brațele și ridică din sprânceană.

— A putrezit tocul, îi explic. Și n-am avut levier.

Prin gaura care se cască acum în zid pătrunde aer rece în casă. Mă simt mai bine așa, fiindcă înainte aveam senzația că iau foc.

— Deci n-are nimic de-a face cu discuția pe care ai avut-o, spune Francis pe un ton care sugerează că are *totul* de-a face cu jumătatea de oră pe care am petrecut-o la secția locală de poliție.

Acolo m-am oprit după ce ne-am întors de la spital. Am trecut întâi pe acasă, ca să se bage Brit iar în pat, după care m-am dus ață la poliție.

De fapt, discuția n-a prea fost o discuție. Am stat față-n față cu un polițist gras, pe nume MacDougall, care mi-a înregistrat plângerea împotriva lui Ruth Jefferson.

— A spus că o să facă ceva investigații, mormăi. Ceea ce înseamnă că n-am să mai aud de el.

— Ce i-ai zis?

— Că ticăloasa aia mi-a omorât băiatul.

MacDougall nu știa nimic despre băiatul meu, habar nu avea ce se întâmplase la spital, așa că a trebuit să-i povestesc totul de-a fir a păr. MacDougall m-a întrebat ce vreau de la el, de parcă n-ar fi fost evident.

— Vreau să-mi îngrop fiul, am spus. Și vreau ca ea să plătească pentru ce a făcut.

Polițistul m-a întrebat dacă nu eram poate copleșit de durere. Dacă nu interpretasem greșit ce văzusem.

— Nu-i făcea doar resuscitare, i-am zis lui MacDougall. Îi făcea rău. Până și un medic i-a spus să o ia mai ușor.

I-am zis că o făcuse dinadins, ca să se răzbune pe mine. Polițistul s-a uitat imediat la tatuajul meu.

— Zău, a spus.

— E o infracțiune motivată de ură, asta e, îi spun acum lui Francis. Dar Doamne ferește să ia careva partea anglo-americanilor, deși am ajuns să fim o minoritate.

Socrul meu mi se alătură și smulge cu mâinile goale o bucată de glaf din golul ferestrei.

— Pe mine nu trebuie să mă convingi, Turk, spune. Francis n-a mai vorbit de ani de zile în public despre White Power, dar eu știu, din întâmplare, că într-un depozit aflat la trei mile de casa noastră adună arme pentru războiul sfânt al raselor.

— Sper că ai de gând să rezolvi chestia asta, spune Francis, iar eu mă prefac că nu se referă la fereastră.

În clipa aceea îmi sună mobilul. Îl scot din buzunar, dar nu recunosc numărul de pe ecran.

— Alo?

— Domnul Bauer? Aici e inspectorul de poliție MacDougall. Am stat de vorbă cu dumneavoastră mai devreme?

Strâng în mână telefonul și mă întorc cu spatele, asigurându-mi astfel o oarecare intimitate.

— Voiam să vă anunț că am avut ocazia de a sta de vorbă atât cu cineva de la Managementul de Risc al spitalului, cât și cu medicul patolog. Carla Luongo mi-a confirmat relatarea dumneavoastră. Medicul patolog mi-a explicat că fiul dumneavoastră a decedat în urma unei crize de hipoglicemie, care a provocat un stop respirator și cardiac.

— Și asta ce înseamnă?

— Păi, spune el, spitalului i s-a eliberat certificatul de deces. Puteți să vă îngropați fiul.

Închid ochii și o clipă chiar nu știu ce să zic.

— Okay, îngaim apoi.

— Mai e ceva, domnule Bauer, adaugă MacDougall. Medicul patolog a confirmat că fiul dumneavoastră avea echimoze pe torace.

Întregul meu viitor se concentrează în pauza dintre propoziția aceasta și următoarea.

— Există indicii potrivit cărora Ruth Jefferson ar putea fi vinovată de moartea fiului dumneavoastră. Și că s-ar putea să fi fost vorba de un incident motivat rasial, spune MacDougall. Am să telefonez la biroul procurorului districtual.

— Vă mulțumesc, spun cu voce aspră și închid.

În clipa următoare îmi cedează genunchii și mă prăbușesc în fața tocului stricat al ferestrei. Pe umăr simt mâna lui Francis. Deși nu există niciun obstacol între mine și exterior, am senzația că mă sufoc.

— Îmi pare rău, Turk, spune Francis, care mi-a înțeles greșit reacția.

— Să nu-ți pară.

Mă scol de jos și dau fuga în dormitorul întunecat, în care hibernează Brit sub un munte de pături. Trag perdelele în lături și las lumina soarelui să pătrundă în cameră. Mă uit la ea cum se rostogolește într-o parte, tresărind, mijind ochii, și o prind de mână.

Nu pot să-i dau înapoi copilul nostru. Dar am să-i ofer altceva, aproape la fel de bun.

* * *

În cele șase luni cât am stat închis, în timp ce eu puneam la cale răzbunarea mea împotriva lui Yorkey, nici el n-a stat degeaba. S-a aliat cu un grup de bikeri care-și ziceau Păgânii. Erau niște matahale care, din câte bănuiam eu, erau amestecate în traficul cu crystal meth, la fel ca el. Și erau mai mult decât încântați să-l aibă de partea lor, dacă asta însemna să-l dea jos pe conducătorul escadronului NADS din Hartford. Cu o asemenea reputație ajungeai departe.

Prima zi afară mi-am petrecut-o încercând să-i adun pe vechii

membri ai trupei mele, dar toți știau ce se pregătea și toți aveau câte o scuză.

— Eu am renunțat la tot pentru voi, am spus, după ce isprăvisem până și cu cel mai proaspăt recrut al escadronului. Și voi așa mă răsplătiți pe mine?

Dar ultimul lucru pe care-l voiam era ca lumea să creadă că șederea la închisoare mă îmblânzise. Așa că în seara aceea m-am dus la pizzeria care funcționase pe post de cartier general neoficial al trupei mele și am așteptat până am auzit urletul unei duzini de motociclete care trăgeau în parcare. Mi-am aruncat geaca de pe mine, mi-am trosnit degetele și am ieșit în aleea din spatele localului.

Yorkey, nemernicul, se ascundea în spatele unui zid de mușchi. Pe bune, cel mai mic Păgân avea vreo doi metri înălțime și o sută cincizeci de kilograme.

Eu eram mai mic, ce-i drept, dar eram iute. Și niciunul dintre tipii ăia nu crescuse ferindu-se de pumnii bunicului meu.

Mi-aș dori să vă pot povesti ce s-a întâmplat în seara aceea, dar nu știu decât ce am aflat de la alții. Cum m-am năpustit ca un dement la cel mai mare dintre tipi și brațul mi-a țâșnit în sus, de l-am nimerit cu pumnul drept în gură și i-am spart toți dinții din față. Cum l-am ridicat pe unul de jos și l-am catapultat în ceilalți. Cum i-am tras unui biker un șut atât de zdravăn în rinichi, de se spune că s-a pișat cu sânge o lună de zile. Cum se scurgea sângele pe alee ca ploaia pe trotuar.

Tot ce știu e că n-aveam nimic de pierdut, cu excepția reputației mele, și asta e suficientă muniție pentru a susține un război întreg. Nu-mi amintesc nimic, decât că m-am trezit a doua zi dimineața în pizzerie cu o pungă de gheață pe mâna ruptă și cu un ochi umflat, de nu mai vedeam nimic.

Nu-mi amintesc nimic, dar vestea a circulat. Nu-mi amintesc nimic, dar iarăși devenisem subiect de legendă.

•

În ziua când îmi îngrop fiul, soarele strălucește. Bate un vânt dinspre vest, un vânt tăios. Stau în fața minusculei gropi săpate în pământ.

Nu știu cine a organizat înmormântarea. Cineva trebuie să fi dat niște telefoane, ca să obțină un loc în cimitir, ca să anunțe lumea că va fi o slujbă religioasă. Bănuiesc că a fost Francis, care stă acum înaintea sicriului și citește din Scriptură: „Pentru copilul acesta mă rugam și Domnul a ascultat rugăciunea pe care I-o făceam”, recită Francis. „De aceea vreau să-l dau Domnului: toată viața lui, el să fie dat Domnului. Și s-au închinat acolo înaintea Domnului”.

Au venit băieții din echipa de zidari și câteva dintre prietenele lui Brit din Mișcare. Dar mai sunt și persoane pe care nu le cunosc, care

au venit să-i prezinte condoleanțe lui Francis. Una dintre ele e Tom Metzger, bărbatul care a înființat White Aryan Resistance{19}. Acum are șaptezeci și opt de ani și a devenit un lup singuratic, ca Francis.

Când Brit începe să plângă în timpul recitării psalmului, întind mâna spre ea, dar ea se trage înapoi. Se întoarce în schimb spre Metzger, căruia-i zicea unchiul Tommy când era mică. El o cuprinde cu un braț pe după umeri și eu încerc să nu mă simt ofensat de absența ei.

Astăzi am auzit o mulțime de clișee: *Se află într-un loc mai bun; e un soldat căzut pe front; timpul vindecă toate rănile.* Dar nimeni nu mi-a spus cât de singur te simți atunci când ești îndurerat. Nu contează cine mai e îndoliat, tu ești captiv în mica ta celulă. Chiar și atunci când oamenii încearcă să te consoleze, tu ești conștient de faptul că între tine și ei există acum o barieră, ridicată de lucrul acesta cumplit care s-a întâmplat, care te izolează. Crezusem că măcar Brit și cu mine vom suferi împreună, dar ea aproape că nu suportă să mă privească. Mă întreb dacă e din același motiv pentru care am evitat-o și eu *pe ea:* pentru că mă uit la ochii ei și văd chipul lui Davis; pentru că mă uit la gropița din bărbia ei și mă gândesc că și fiul meu avea așa o gropiță. Ea – care fusese tot ce-mi dorisem eu vreodată – îmi amintește acum permanent de tot ce am pierdut.

Îmi îndrept atenția asupra sicriului care e coborât în pământ. Îmi țin ochii larg deschiși, fiindcă așa n-o să-mi curgă lacrimile pe obraji și n-o să par un bleg.

Încep să-mi fac în gând o listă cu toate lucrurile pe care n-o să le fac niciodată cu fiul meu: *Să-l văd zâmbind întâia oară. Să sărbătoresc întâia oară cu el Crăciunul. Să-i cumpăr un pistol cu aer comprimat. Să-i dau sfaturi cum s-o invite pe o fată în oraș.* Pietre de hotar. Însă de pe drumul meu de părinte toate marcajele au fost șterse.

Brusc, Francis stă în fața mea cu o lopată în mână. Înghit în sec, iau lopata și sunt primul care-l îngroapă pe fiul meu. După prima tranșă de pământ pe care o arunc în groapă, înfig lopata în sol. Tom Metzger o ajută pe Brit să o ridice cu mâinile tremurânde și apoi face și ea ce i se cere.

Știu că ar trebui să fiu atent cum îl acoperă toți cei de față pe Davis cu pământ. Dar sunt prea ocupat să-mi înăbuș impulsul de a mă arunca și eu în groapa aceea minusculă. De a da pământul la o parte cu mâinile goale. De a ridica sicriul, de a-l deschide, de a-mi salva copilul, îmi dau atâta silință să mă țin sub control, încât corpul meu începe să tremure de efort.

Dar la un moment dat se întâmplă ceva ce elimină toată tensiunea, ceva ce răsucește supapa de siguranță, astfel încât toată presiunea din interiorul meu dispare. Mâna lui Brit se strecoară în mâna mea. Privirea ei e încă goală, de la medicamente și durere; corpul ei

păstrează o anumită distantă față de al meu, dar un lucru e cert: a venit spre mine. Un lucru e cert: a avut nevoie de mine.

E prima oară de o săptămână încoace când încep să cred că poate vom supraviețui.

•

Când Francis Mitchum te cheamă, te duci.

La un moment dat, după ce i-am pus pe fugă pe Păgâni, am primit de la Francis un bilet scris de mână, în care îmi spunea că auzise zvonurile și că voia să vadă dacă sunt adevărate. M-a invitat să-l întâlnesc sâmbăta următoare în New Haven și mi-a dat și o adresă. Am fost puțin mirat când am nimerit într-un cartier cu case pentru o familie, dar când am văzut toate mașinile acelea parcate în fața casei, m-am gândit că e vreo întrunire a escadronului său. Când am sunat la ușă, nu mi-a răspuns nimeni, dar am auzit zgomote din curtea din spate, așa că am înconjurat casa și am intrat pe o portiță neîncuiată.

Imediat m-am trezit înconjurat de o ceată de copii. Aș zice că aveau toți vreo cinci ani, deși pe atunci nu prea aveam eu experiență cu ființe umane de asemenea dimensiune. Alergau cu toții către o femeie, care ținea în mână o bâtă de baseball și încerca să convingă ceata neascultătoare să se alinieze.

— E ziua mea, a spus unul dintre puști. Așa că eu dau primul!

A apucat bâta de baseball și a început să dea cu ea într-o pinata – un negrotei din papier mâché, spânzurat într-un laț.

Măcar știam că nu greșisem adresa.

M-am întors în direcția opusă și am dat nas în nas cu o fată care ținea niște stele în mâini. Părul ei era lung și ondulat, iar ochii ei aveau cea mai pală nuanță de albastru pe care o văzusem eu vreodată.

Mă mai dăduseră pe mine și alții gata, dar niciodată așa. Nu mi-am mai amintit cuvântul *salut*.

— Păi, a spus ea, ești cam mare să te mai joci, dar dacă vrei, fă și tu o încercare.

Eu stăteam și mă holbam la ea, buimac, până mi-am dat seama că se referea la afișul lipit pe o latură a casei, care înfățișa profilul unui om cu un nas coroiat. Voiam să mă joc, nici vorbă, dar nu mă gândisem la Lipește Steaua pe Jidan.

— Îl caut pe Francis Mitchum, am spus. M-a chemat aici să ne întâlnim.

S-a uitat la mine, iar ochii ei s-au îngustat.

— Ești probabil Turk, a spus ea. Te așteaptă.

S-a răsucit pe călcâie și a intrat în casă cu grația firească a cuiva obișnuit să meargă cu un alai în urma sa.

Am trecut prin bucătărie, pe lângă câteva femei care săreau de colo-colo între frigider și bufete, ca niște floricele de porumb într-o tigaie încinsă, și răbufneau din când în când cu câte o comandă: *Aduceți*

farfuriile! Nu uitați înghețata! Și înăuntru erau copii, dar mai mari – de vreo zece, doisprezece ani, am bănuit, fiindcă îmi aminteau de mine, cum fusesem nu demult – captivați de un bărbat care stătea în fața lor. Francis Mitchum era mai scund decât țineam eu minte, dar, pe de altă parte, ultima dată când îl văzusem era suit pe un podium. Avea părul cărunt și des, pieptănat peste cap, și le ținea un discurs despre teologia Identității Creștine.

— Șarpele, le explica el, a făcut sex cu Eva.

Când au auzit cuvântul *sex,* copiii s-au uitat unii la alții, de parcă faptul că îl auziseră rostit pe un ton atât de firesc însemna că fuseseră primiți și ei în sanctuarul maturității.

— Altfel de ce să-i fi interzis Dumnezeu să mănânce un măr? Doar erau într-o grădină, pentru numele Cerului! Mărul e un simbol, iar păcatul originar al omului a fost că a avut contact sexual. Diavolul vine la Eva sub înfățișarea unui șarpe și o păcălește să se culce cu el, și Eva rămâne însărcinată. Dar după aceea se întoarce la Adam și îl păcălește pe *el* să se culce cu ea. Ea îl naște pe Cain, care poartă însemnul Diavolului – 666, Steaua lui David. Așa este, Cain a fost primul evreu. Dar Eva îl mai naște și pe Abel, care e copilul lui Adam. Iar Cain îl ucide pe Abel, pentru că e invidios. Cain e sămânța Diavolului.

— Tu crezi tâmpeniile astea? a întrebat fata frumoasă de lângă mine.

În glasul ei nu se simțea urmă de șovăială. M-am gândit că e o capcană.

Unii dintre membrii Mișcării White Power erau adepți ai Identității Creștine, alții nu. Raine era. Francis era. Eu eram. Noi credeam că noi suntem *adevărata* Casă a lui Israel, Poporul Ales. Evreii erau niște impostori, pe care războiul raselor îi va șterge de pe fața pământului.

Am zâmbit cu gura până la urechi.

— Odată, când eram cam de vârsta lor, eram lihnit de foame și am furat un hotdog dintr-o benzinărie. Nu mi-a păsat că fur, dar timp de două săptămâni am fost convins că Dumnezeu va da cu mine de pământ pentru că mâncasem carne de porc.

Când privirea fetei a întâlnit-o pe a mea, a fost ca momentul acela de când apeși butonul aragazului și până când se aprinde flacăra albastră. Ca și cum ar fi existat posibilitatea unei explozii.

— Tati, l-a înștiințat fata, ți-a venit musafirul.

Tati?

Francis Mitchum m-a privit, fără să le mai acorde atenție puștilor cărora le vorbise și care se holbau acum și ei la mine.

A trecut peste picioarele lor și m-a bătut pe umăr.

— Turk Bauer. Îmi pare bine că ai venit!

— Mă simt onorat că m-ați chemat, am replicat eu.

— Văd că pe Brittany ai cunoscut-o deja, a spus Francis.

Brittany.

— Nu oficial. I-am întins mâna:

— Salut!

— Salut! a repetat Brittany râzând.

Mi-a ținut mâna o fracțiune de secundă în plus, dar nu atât de mult cât să observe și ceilalți. În afară de Mitchum, căruia bănuiam că nu-i scapă nimic.

— Facem câțiva pași? m-a întrebat Francis și ne-am întors în curtea din spate, eu mergând în pas cu el.

Am stat de vorbă despre vreme (primăvara venea târziu în anul acela) și despre drumul de la Hartford la New Haven (prea multe lucrări pe I-91S). Când am ajuns într-un colț al curții, lângă un măr, Mitchum s-a așezat într-un șezlong și m-a poftit cu un gest din mână să iau și eu loc. De acolo puteam urmări jocul cu pinata. Îi venise iarăși rândul băiețelului a cărui zi de naștere se sărbătorea, dar deocamdată nu căzuse nicio bomboană din pinata.

— E finul meu, a spus Mitchum.

— M-am mirat de ce mă invitați la o petrecere de copii.

— Îmi place să vorbesc generației viitoare, a recunoscut Mitchum. Mă face să mă simt încă important.

— Ah, eu n-aș vorbi așa, domnule. Eu as zice că sunteți încă destul de important.

— Hai să vorbim despre *tine,* a continuat Mitchum. Ți-ai făcut un renume în ultima vreme.

M-am mulțumit să dau din cap. Nu eram încă lămurit de ce dorise Francis Mitchum să mă cunoască.

— Am aflat că fratele tău a fost ucis de un negrotei, a spus. Iar tatăl tău e poponar…

Capul mi-a zvâcnit în sus, obrajii mi s-au aprins.

— Nu mai e tatăl meu.

— Nu te înverșuna așa, băiete. Nimeni nu-și poate alege părinții. Ce părere avem noi despre ei, asta contează. S-a uitat la mine: De când nu l-ai mai văzut?

— De când l-am bătut măr.

Și iarăși am avut sentimentul că sunt pus la încercare, dar probabil că am răspuns corect, fiindcă Mitchum a continuat.

— Ți-ai format propria ta trupă și am aflat din mai multe surse că ești cel mai bun recrutor de pe Coasta de Est. Ai făcut pușcărie pentru adjunctul tău și, când ai ieșit, l-ai învățat minte.

— Am făcut doar ce trebuia să fac.

— Să știi, a răspuns Mitchum, că nu sunt mulți ca tine, în ziua de astăzi. Am crezut că onoarea e un bun pe cale de dispariție.

Chiar în clipa aceea, unul dintre băieți a spart pinata și cascada de

bomboane s-a revărsat în iarbă. Copiii au tăbărât pe ea, umplându-și pumnii cu dulciuri.

Mama băiețelului sărbătorit a venit din bucătărie cu un platou de brioșe.

— *Happy birthday to you!* a început să cânte, iar copiii s-au înghesuit în jurul mesei de picnic.

Brittany a ieșit pe verandă. Avea degetele albastre de la glazură.

— Pe vremuri, când conduceam eu un escadron, a spus Mitchum, nimeni din Mișcare n-ar fi îndrăznit să fie narcoman. Acum avem băieți arieni care fac echipă cu pieile roșii din rezervații, ca să *producă* crystal meth în zone în care FBI-ul n-are voie să intre.

Happy birthday to you!

— Nu fac echipă, i-am spus lui Mitchum. Se aliază împotriva dușmanilor comuni: mexicanii și negrii. Eu nu le iau apărarea pentru ceea ce fac, dar înțeleg cum se poate ajunge la o asemenea alianță improbabilă.

Happy birthday, dear Jackson!

Ochii lui Mitchum s-au îngustat.

— O alianță improbabilă, a repetat. De exemplu, un tip mai în vârstă, cu experiență… și un tip tânăr, cel mai coios pe care l-am văzut eu vreodată. Un bărbat care cunoaște generația veche de anglo-americani și unul care ar putea conduce generația nouă. Un tip care a crescut pe stradă… și unul care a crescut cu tehnica modernă. Ce mai pereche ar forma!

Happy birthday to you!

Din partea cealaltă a curții, Brit mi-a prins privirea și a roșit.

— Vă ascult, am spus.

•

După înmormântare, toată lumea vine acasă la noi. Pe masă sunt caserole și plăcinte, și platouri, de care eu nu mă ating. Oamenii continuă să-mi spună ce rău le pare de pierderea pe care am suferit-o, de parcă ar avea ceva de-a face cu ea. Francis și Tom șed afară, pe verandă, unde au mai rămas cioburi de la proiectul meu cu fereastra, și beau sticla de whisky pe care a adus-o Tom.

Brit șade pe canapea, de parcă ar fi centrul unei flori, iar de jur-împrejurul ei sunt aranjate ca niște petale prietenele ei. Când se apropie prea mult o persoană pe care Brit nu o cunoaște foarte bine, ele se strâng în jurul ei. Într-un final pleacă, spunând lucruri de genul: *Sună-mă dacă ai nevoie de mine* sau *Cu fiecare zi care trece, îți va fi mai ușor*. Minciuni, cu alte cuvinte.

Tocmai când conduc afară ultima persoană, oprește o mașină în fața casei. Portiera se deschide și dinăuntru coboară MacDougall, polițistul care mi-a înregistrat plângerea. Urcă cele câteva trepte până la mine, cu mâinile în buzunare.

— Încă nu am nicio informație, îmi spune fără ocolișuri. Am venit să-mi prezint condoleanțele.

O simt pe Brit cum se apropie din spatele meu ca o umbră.

— Iubito, dânsul este polițistul care ne va ajuta.

— Când? întreabă ea.

— Ei bine, doamnă, în cazuri ca acesta investigațiile pot dura…

— Cazuri ca acesta, repetă Brit. *Cazuri* ca acesta. Trece pe lângă mine și se oprește sub nasul polițistului: Băiatul meu nu este un *caz*. Nu *a fost,* se corectează și glasul i se frânge. Nu *a fost* un caz.

Apoi se răsucește pe călcâie și dispare înăuntru. Mă uit la polițist.

— Am avut o zi grea.

— Înțeleg. De îndată ce mă contactează procurorul, am să…

Dar nu mai apucă să-și încheie fraza, fiindcă din spatele meu se aude un trosnet asurzitor.

— Trebuie să intru, îi spun chiar în timp ce-i închid ușa în nas.

Până să ajung în bucătărie, se mai aude un trosnet. Când pășesc înăuntru, o caserolă îmi zboară pe lângă cap și se izbește de peretele din spatele meu.

— Brit! strig și mă îndrept spre ea, dar ea îmi aruncă un pahar în cap.

Îmi ricoșează în frunte și o clipă văd stele verzi.

— Chestiile astea o să mă facă să mă simt mai bine? zbiară Brit. Mă cac pe macaroanele lor cu brânză!

— Iubito! O apuc de umeri: Au vrut să fie drăguțe.

— Nu vreau să fie drăguțe! spune Brit și lacrimile îi șiroiesc acum pe obraji. Nu vreau mila lor! Nu vreau nimic! Doar pe scârba aia care mi-a omorât copilul!

O strâng la piept, dar rămâne țeapănă în brațele mele.

— Încă nu s-a terminat.

Mă împinge atât de brusc și cu atâta forță, că mă împleticesc înapoi.

— Dar ar fi trebuit să se termine, îmi spune cu atâta ură, că încremenesc. S-ar fi *terminat,* dacă ai fi un bărbat adevărat.

Un mușchi îmi zvâcnește în obraz și îmi încleștez pumnii, dar nu reacționez. Francis, care a intrat la un moment dat în bucătărie, se duce în spatele lui Brit și o cuprinde cu un braț pe după talie.

— Haide, buburuză. Hai să urcăm!

Și o conduce afară din bucătărie.

Știu ce a vrut să spună: că un războinic nu mai e un războinic dacă luptă din spatele unui computer. E adevărat că a fost ideea lui Francis să ne dăm la fund cu Mișcarea noastră și a fost un plan genial și viclean – dar Brit are dreptate. E o mare diferență între satisfacția imediată pe care o ai când tragi un pumn și mândria ulterioară că ai băgat spaima în oameni prin internet.

Înșfac de pe tejgheaua de bucătărie cheile de la mașină și o clipă

mai târziu sunt în drum spre centru, în apropierea liniilor de cale ferată. Îmi trece prin minte să aflu adresa asistentei ăleia negre. Am suficiente cunoștințe tehnice pentru a o afla în mai puțin de două minute.

Dar cam tot atâta le-ar trebui și polițiștilor ca să mă arate cu degetul, în cazul în care ea sau proprietatea ei ar păți ceva.

Parchez în schimb sub un viaduct și mă dau jos din mașină. Inima îmi bubuie în piept, mi-a crescut nivelul de adrenalină. A trecut atâta timp de când nu m-am mai dezlănțuit, că am și uitat starea de euforie pe care nu ți-o poate da nici alcoolul, nici sportul, pe care nu o simți nici măcar atunci când ești îndrăgostit.

Prima persoană peste care dau e inconștientă. Un boschetar, beat sau drogat, sau adormit, pe un teanc de cartoane, sub un morman de pungi de plastic. Nici măcar nu e negru. E doar… ușor de caftit.

Când îl apuc de beregată, se trezește dintr-un coșmar, doar pentru a nimeri într-altul.

— La ce te uiți? îi zbier în față, deși l-am pironit cu mâna în gât, astfel încât n-ar avea cum să se uite la altceva decât la *mine*. Ce pizda mă-tii vrei?

Și îi trag un cap în gură, de-i disloc dinții. Îl trântesc la loc pe trotuar și înregistrez mulțumit pocnetul cu care se izbește scăfârlia lui de sol.

Cu fiecare lovitură am senzația că respir puțin mai ușor. N-am mai făcut asta de ani de zile, dar parcă a fost ieri – pumnii mei n-au uitat. Îl caftesc pe necunoscutul ăsta în asemenea hal, încât n-o să-l mai recunoască nimeni, fiindcă numai așa pot eu să-mi amintesc cine sunt.

Ruth

Când ești asistentă medicală, știi mai bine decât oricine că viața merge mai departe. Sunt zile bune și zile proaste. Sunt pacienți pe care-i ții minte și pacienți pe care de-abia aștepți să-i uiți. Dar întotdeauna există o altă mamă în travaliu sau care naște, care te face să mergi mai departe. Întotdeauna există o recoltă nouă de ființe umane mititele, care nu au scris încă în cartea vieții lor nici măcar prima frază. Procesul nașterii este, în fond, o linie de producție, astfel încât sunt de fiecare dată surprinsă când sunt obligată să mă opresc și să mă uit mai bine – ca atunci când un bebeluș pe care abia ieri l-am ajutat să vină pe lume a devenit brusc pacienta mea, pe cale de a naște la rândul ei un copil. Sau ca atunci când sună telefonul și avocata spitalului mă întreabă dacă pot să vin să *vorbim* despre ceva.

Nu cred că am stat vreodată de vorbă cu Carla Luongo. De fapt, nu cred să fi știut că pe avocata spitalului – pardon, pe *persoana de legătură între angajați și Managementul de Risc* – o cheamă Carla Luongo. Dar, pe de altă parte, niciodată nu am avut probleme. Niciodată nu am fost un risc de care să se ocupe o avocată.

Au trecut două săptămâni de la moartea lui Davis Bauer – paisprezece zile în care m-am dus la serviciu și mi-am făcut treaba, am fixat branule, le-am spus femeilor să împingă, le-am învățat cum să-și țină bebelușul în brațe, ca să-l poată alăpta. Mai important chiar, paisprezece zile de când mă trezesc din somn cu o tresărire și retrăiesc nu moartea nou-născutului, ci clipele de dinainte. Le derulez mai lent, le inversez, netezesc colțurile narațiunii din mintea mea, până când încep și eu să cred ce mi-am spus. Ce le-am spus celorlalți.

Ce-i spun și Cariei Luongo la telefon, când mă cheamă la ea.

— Vin cu plăcere la dumneavoastră, sigur, spun, când în realitate aș vrea să întreb: *Am dat de bucluc?*

— Minunat, răspunde ea. Ora zece vă convine?

Astăzi intru în tură la ora unsprezece, așa că-i spun că-mi convine. Tocmai notez pe un bilețel etajul la care se află biroul ei, când intră Edison în bucătărie. Trece pe lângă mine, deschide frigiderul și ia sticla cu suc de portocale. Dă să bea din sticlă, dar când ridic din sprâncene se răzgândește.

— Ruth? aud în ureche vocea Carlei Luongo. Sunteți la aparat?

— Da. Îmi cer scuze.

— Atunci ne vedem curând, da?

— Cu plăcere, spun senină și închid.

Edison se așază la masă și își toarnă cereale într-un castron.

— Vorbeai cu un alb?

— Ce întrebare mai e și asta?

Ridică din umeri, își toarnă lapte în castron și îmi răspunde cu lingura în gură.

— Ai altă voce.

* * *

Carlei Luongo i s-a dus un fir la ciorap. Ar trebui să mă gândesc la o mulțime de alte lucruri, de pildă, de ce este necesară această discuție, dar nu pot să-mi scot din minte ciorapul ei rupt, nu pot să nu mă gândesc că, dacă ar fi altcineva – o persoană pe care o consider *prietenă* –, i-aș spune-o discret și aș scuti-o de un moment penibil.

Problema este că, deși Carla insistă că e de partea mea (există părți?) și că întrevederea aceasta este o formalitate, nu prea îmi vine să o cred.

Am petrecut ultimele douăzeci de minute relatându-i cu lux de amănunte cum s-a făcut că am rămas singură cu Davis Bauer în salonul de nou-născuți.

— Deci vi s-a spus să nu vă atingeți de nou-născut, repetă avocata.

— Da, îi spun pentru a douăzecea oară.

— Și nu v-ați atins de el până când… Cum v-ați exprimat?

Butonul pixului ei face clic.

— Până când Marie, asistenta-șefă, mi-a cerut acest lucru.

— Și ce anume a spus?

— Să încep compresiile, răspund cu un oftat. Auziți, v-ați notat toate acestea. Nu vă mai pot spune altceva decât ce v-am spus deja. Și imediat intru în tură. Deci am terminat?

Avocata se apleacă înainte, cu coatele sprijinite pe genunchi.

— Ați avut un schimb de cuvinte cu părinții?

— Scurt. Înainte de a mi se spune că nu voi mai îngriji acest bebeluș.

— Erați furioasă?

— Poftim?

— Erați furioasă? Vreau să spun, bebelușul acesta a fost lăsat în grija dumneavoastră, după ce vi se ceruse să nu vă mai atingeți de el.

— Nu aveam suficient personal. Știam că ori Corinne, ori Marie se va întoarce cât de curând să mă înlocuiască, spun, dar în clipa următoare îmi dau seama că nu i-am răspuns la întrebare. Nu eram furioasă.

— Dar dr. Atkins mi-a spus că ați făcut un comentariu deplasat, legat de sterilizarea acestui bebeluș, spune avocata.

Rămân cu gura căscată.

— Ați stat de vorbă cu medicul pediatru?

— E datoria mea să stau de vorbă cu toată lumea, spune.

Înalț capul și o privesc.

— Se pare că părinții mă consideră dăunătoare, spun. A fost o

glumă proastă.

O glumă care nu ar fi însemnat absolut nimic, dacă nu s-ar fi întâmplat tot ce s-a întâmplat. *Dacă. Dacă. Dacă.*

— L-ați supravegheat pe nou-născut? V-ați uitat măcar la el?

Ezit și în același timp simt că acesta este punctul-cheie, momentul la care voi reveni și pe care-l voi suci și răsuci în mintea mea, până când îi voi netezi toate fețele și nu-mi voi mai aminti nicio asperitate, nicio striație, niciun detaliu. Nu-i pot spune avocatei că nu am respectat indicațiile lui Marie, fiindcă mi-aș pierde locul de muncă. Dar nu-i pot spune nici că am încercat să-l resuscitez pe nou-născut, fiindcă astfel indicațiile acelea ar părea brusc legitime.

De vreme ce m-am atins de acel bebeluș și el a murit.

— Bebelușul nu avea nimic, răspund cu precauție. Și apoi l-am auzit deschizând gura după aer.

— Și ce ați făcut?

Mă uit la ea.

— Am respectat indicațiile. Mi se ceruse să nu fac nimic, îi spun Cariei Luongo. Așa că n-am făcut nimic.

Șovăi.

— Știți, o altă asistentă aflată în situația mea s-ar fi uitat poate la acel bilet din fișa nou-născutului și l-ar fi considerat… injust.

Știe ce vreau să spun: aș putea da în judecată spitalul pentru discriminare. Sau cel puțin vreau să o fac să creadă că aș putea, pentru că în realitate m-ar costa o grămadă de bani – pe care nu-i am – pentru avocat, precum și prieteniile mele și jobul meu.

— Bineînțeles, spune Carla cu o voce catifelată, că nu ne-am dori o asemenea persoană în echipa noastră.

Cu alte cuvinte: *Continuă să ne amenințăși cariera ta în acest spital s-a încheiat.* Își notează ceva în agenda ei micuță, de piele neagră, și se ridică în picioare.

— Bine, spune. Vă mulțumesc pentru timpul acordat.

— Nicio problemă. Știți unde mă găsiți.

— O, da, zice și tot drumul înapoi, până la secția de obstetrică, încerc să alung sentimentul că aceste două cuvinte simple ar putea constitui o amenințare.

Dar, de îndată ce ajung în secția mea, nu mai am timp să-mi fac gânduri. Când mă vede ieșind din lift, Marie mă apucă ușurată de braț.

— Ruth, spune. Ea este Virginia. Virginia, ea este Ruth, una dintre cele mai experimentate asistente ale noastre.

Mă uit la femeia din fața mea, care urmărește cu ochi mari cum e împins pe coridor un pat cu rotile, spre ceea ce pare a fi o cezariană de urgență. Mi-e suficient ca să pricep ce se întâmplă.

— Virginia, spun cu blândețe, Marie e ocupată până peste cap, așa

că ce-ar fi să mă însoțiți pe mine?

Marie schițează din buze un „mulțumesc” și aleargă în urma patului cu rotile.

— Deci, îi spun Virginiei, o studentă atipică?

Spre deosebire de majoritatea studentelor în practică, aflate la o vârstă fragedă, care se perindă prin secția noastră, Virginia e trecută de treizeci de ani.

— M-am apucat târziu, îmi explică. Sau devreme, depinde de perspectivă. Am avut copii de tânără și nu am vrut să încep o carieră înainte ca ei să fie pe picioarele lor. Poate vă gândiți că sunt nebună să mă apuc atât de târziu de studii.

— Mai bine mai târziu decât niciodată, spun. În afară de asta, faptul că ați crescut copii poate fi considerat un fel de practică profesională pentru meseria de asistentă de obstetrică, nu credeți?

O prind pe asistenta care iese din tură și aflu ce saloane preiau: o pacientă cu DG, gestitate 1, acum paritate 1, naștere vaginală la ora 5 dimineața, la patruzeci de săptămâni și patru zile; bebelușul e pe glucoză la trei ore; o pacientă cu gestitate 2, paritate 1, la treizeci și opt de săptămâni și două zile, în travaliu activ.

— Nu înțeleg nimic, spune Virginia.

— E un fel de stenografie, răspund râzând. Vă veți obișnui. Dar am să vă traduc: preluăm două saloane, într-unul se află o mamă cu diabet gestațional, care a născut azi-dimineață și al cărei bebeluș are nevoie să i se administreze glucoză o dată la trei ore. În celălalt salon avem o femeie în travaliu, care are deja un copil, deci măcar a mai trecut o dată prin asta. Haideți cu mine!

Și cu asta, intru în salon.

— Bună ziua, doamnă Braunstein! îi spun pacientei care îl ține cu degete crispate pe soțul ei de mână. Aflu că sunteți o clientă fidelă. Numele meu este Ruth, iar ea este Virginia. Virginia, am impresia că domnul Braunstein are nevoie de un scaun. Puteți trage unul mai aproape? Îi vorbesc în continuare cu calm, în timp ce-i examinez burta: Arată bine.

— Dar nu mă *simt* bine, îmi spune pacienta printre dinți.

— Putem să ne ocupăm de asta, îi răspund cu o voce moale.

Doamna Braunstein se întoarce către Virginia.

— Vreau să nasc în apă. E notat în actele mele.

Virginia dă din cap cu șovăială.

— Okay.

— Sigur, după ce vă monitorizăm vreo douăzeci de minute, vedem ce face bebelușul și, dacă este posibil, vă întindem în cadă, spun.

— Și mai e ceva. Dacă e băiat, nu vrem să fie circumcis, spune doamna Braunstein. Vom avea o Brit Milah{20}.

— Nicio problemă, îi spun. Am să notez acest lucru în fișă.

— Sunt destul de sigură că am ajuns deja la vreo șase centimetri, spune. Când l-am născut pe Eli, am vomitat cam pe-atunci și parcă mi-e cam greață și acum…

Mă întind după tăvița renală și i-o dau Virginiei.

— Haideți să vedem dacă vă putem examina înainte, îi propun doamnei Braunstein și îmi pun o pereche de mănuși de latex, după care ridic un colț al cearșafului la capătul patului.

Doamna Braunstein se întoarce către Virginia.

— Credeți că e o idee bună?

— Ăhm. Virginia se întoarce către mine: Da?

Pun cearșaful la loc.

— Doamnă Braunstein, spun, Virginia este *studentă* la Facultatea de Asistente Medicale. Eu practic această profesie de douăzeci de ani. Dacă doriți dumneavoastră, sunt convinsă că Virginia ar fi încântată să-și poată îmbogăți cunoștințele de specialitate, uitându-se la câți centimetri s-a dilatat colul dumneavoastră uterin. Dar dacă aveți o stare de disconfort și vreți să scăpați de această etapă cât mai repede, atunci v-aș ajuta eu bucuroasă.

— O! Pacienta devine stacojie la față: Am crezut că…

Că Virginia este asistenta medicală. Pentru că Virginia, deși e cu zece ani mai tânără decât mine, e albă.

Expir, așa cum le spun viitoarelor mămici să expire, și – la fel ca ele – elimin odată cu aerul din plămâni și sentimentul de frustrare. Îmi pun cu un gest blând mâna pe genunchiul doamnei Braunstein și afișez un zâmbet profesional.

— Haideți să ajutăm bebelușul acesta să vină pe lume, îi propun.

•

Mama încă mai lucrează pentru Mina Hallowell, în casa cu fațada de gresie roșie, din Upper West Side. De când a murit domnul Sam, mama trebuie să o ajute pe doamna Mina. Fiica ei, Christina, locuiește în apropiere, dar are viața ei. Fiul ei, Louis, locuiește la Londra cu soțul său, care este regizor de teatru. După toate aparențele, eu sunt singura persoană căreia i se pare ironic faptul că mama e cu trei ani *mai în vârstă* decât femeia pe care ar trebui să o ajute. Dar, de fiecare dată când îi vorbesc mamei despre pensionare, ea îmi taie vorba și îmi spune că familia Hallowell are nevoie de ea. Aș îndrăzni să spun că mama are la fel de multă nevoie de familia Hallowell, fie și numai pentru a se simți încă utilă.

Mama nu are liber decât duminica, iar eu dorm de regulă în ziua aceea, după o tură lungă de noapte, așa că, atunci când mă duc să o vizitez, o fac în casa cu fațada de gresie roșie. Dar nu o vizitez foarte des. Îmi spun că este din cauza serviciului meu sau din cauza lui Edison, sau din o mie de alte motive care au întâietate, dar în realitate este din cauză că mi se sfâșie inima când intru în casa aceea și o văd

pe mama în uniforma ei albastră, diformă, cu un șorț alb legat în talie. Ai putea crede că, după atâta timp, doamna Mina i-ar putea spune mamei să se îmbrace așa cum vrea ea, dar nu o face. Poate acesta și este motivul pentru care, atunci când o vizitez pe mama, insist să folosesc ușa principală de intrare, cea cu portar, în loc să iau liftul pentru servitori din spatele clădirii. Am eu o plăcere puțin perversă să știu că numele meu va fi anunțat la fel ca numele oricărui alt oaspete. Că numele fiicei servitoarei va fi notat în registrul oaspeților.

Astăzi, când îmi deschide ușa, mama mă îmbrățișează cu căldură.

— Ruth! Ce surpriză minunată! Am știut eu că astăzi voi avea o zi bună.

— Chiar? zic. Cum așa?

— Păi, când am îmbrăcat paltonul, pentru că se schimbă vremea, ce să vezi, am găsit în buzunar o bancnotă de douăzeci de dolari, uitată acolo de toamna trecută, când am purtat paltonul. Și atunci mi-am zis: *Lou, ăsta ori e un semn bun, ori ai început să te sclerozezi.* Zâmbește cu gura până la urechi: Am optat pentru prima variantă.

Mă uit cu drag la ridurile care îi încadrează zâmbetul. Mă uit cu drag la urmele vârstei, care s-au așternut pe fața ei, așa cum se vor așterne într-o bună zi și pe fața mea.

— A venit și nepoțelul meu? întreabă mama și se uită pe după umărul meu în holul casei. L-ai dus iar la vreun colegiu, la o zi a porților deschise?

— Nu, mamă, e la scoală. Va trebui să te mulțumești numai cu mine.

— *Numai* cu tine, mă tachinează mama. De parcă nu mi-ar fi destul.

Închide ușa în urma ei, în vreme ce eu îmi deschei haina. Întinde mâna după ea, dar eu îmi scot din dulap un umeraș. Ar fi culmea ca mama să mă slugărească și pe mine. Îmi agăț haina lângă a ei și, înainte de a închide dulapul, mângâi materialul moale al eșarfei ei norocoase, doar așa, în amintirea vremurilor de demult.

— Unde e doamna Mina? întreb.

— În oraș, la cumpărături, cu Christina și copilul, spune.

— Nu vreau să te deranjez, dacă ești ocupată…

— Pentru tine, scumpa mea, am întotdeauna timp. Hai cu mine în sufragerie! Fac puțină curățenie.

O ia înainte pe coridor și eu merg în urma ei, observând cum își solicită mai mult genunchiul drept, din cauza bursitei de la stângul.

Pe masa din sufragerie e întinsă o bucată de pânză albă, iar pe ea sunt așezate, ca niște dâre de lacrimi, șiragurile de cristal ale candelabrului masiv de deasupra mesei. În mijloc e un castron cu o soluție de amoniac, cu miros înțepător. Mama se așază și își continuă treaba, înmuind fiecare șirag în soluție și întinzându-l apoi la uscat.

— Cum le-ai dat jos? întreb și mă uit la candelabru.

— Cu grijă, replică mama.

Mi-o imaginez balansându-se pe masă ori pe un scaun.

— E prea periculos să mai faci așa ceva…

Îmi face cu mâna semn să tac.

— Fac treaba asta de cincizeci de ani, spune mama. Aș putea curăța cristalul și dacă aș fi în comă.

— Păi, mai cațără-te tu acolo, să dai chestiile alea jos, și poate ți se împlinește dorința. Mă încrunt: Ai fost la ortopedul pe care ți l-am recomandat?

— Ruth, nu mă mai dădăci!

Întrerupe tăcerea, care s-a așternut între noi, punându-mi întrebări despre notele lui Edison. Îmi spune că Adisa își face griji că băiatul ei de șaisprezece ani s-ar putea lăsa de liceu (un lucru pe care Adisa a omis să mi-l spună, când am fost cu ea la manichiură). În timp ce vorbim, eu o ajut cu șiragurile de cristal, pe care le iau de pe masă și le înmoi în amoniac, simțind cum îmi arde soluția pielea și cum îmi arde mândria – mai amară chiar – gâtlejul.

Când eram mici sora mea și cu mine, mama ne aducea sâmbăta cu ea aici, la muncă. Ne prezenta treaba asta ca pe o mare chestie, un privilegiu – *Nu toți copiii sunt așa de bine crescuți, ca să-și poată însoți părinții la muncă! Dacă sunteți cuminți, vă las să apăsați butonul ascensorului care aduce vasele din sufragerie în bucătărie!* Dar ceea ce inițial mi-a părut un răsfăț s-a transformat curând într-o corvoadă. E adevărat că uneori aveam ocazia să ne jucăm cu Christina și păpușile ei Barbie, dar când îi venea vreo prietenă în vizită, Rachel și cu mine eram trimise la bucătărie sau în spălătorie, unde mama ne arăta cum se calcă manșetele și gulerele de la cămăși. La vârsta de zece ani, n-am mai suportat și m-am revoltat.

— Poate că *ție* ți se pare okay, dar eu n-am chef să fiu sclava doamnei Mina, i-am spus mamei atât de tare, că e posibil să mă fi auzit careva din casă, la care mama mi-a tras o palmă.

— Să *nu* mai folosești cuvântul ăsta pentru o muncă cinstită și plătită, m-a pus mama la punct. Pentru o muncă datorită căreia ai tu cu ce să te îmbraci și cu ce să te încalți.

Ce nu am realizat eu la vremea respectivă a fost că ucenicia noastră servea unui scop mai înalt. Învățam tot timpul – cum se fac paturile, cum se curăță rosturile de la gresie, cum se face un rântaș. Mama ne-a învățat să fim independente, ca să nu ajungem ca doamna Mina, care nu știa să se descurce singură.

Terminăm de curățat șiragurile de cristal. Eu mă urc pe un scaun, iar mama mi le dă pe rând, să le agăț de candelabru. Sunt orbitor de frumoase.

— Așa, zice mama când suntem aproape gata, ai de gând să-mi spui ce ai pățit sau vrei să-ți scot vorbele din gură cu cleștele?

— N-am pățit nimic. Mi-a fost dor de tine, atâta tot.

E adevărat. Am venit în Manhattan fiindcă voiam să o văd pe mama. Voiam să mă duc undeva unde să știu că sunt apreciată.

— Ce s-a întâmplat la serviciu, Ruth?

Când eram mică, intuiția mamei mele era de-a dreptul înspăimântătoare, încât mi-au trebuit mulți ani până să-mi dau seama că nu are puteri paranormale. Mama nu cunoștea viitorul, mama mă cunoștea *pe mine*.

— De obicei îți turuie gura despre un set de tripleți sau un socru care și-a luat la pumni ginerele în sala de așteptare. Azi n-ai scos un cuvânt despre spital.

Cobor de pe scaun și îmi încrucișez brațele. Cele mai bune minciuni sunt cele țesute în jurul unui miez de adevăr. Așa că las cu bună știință la o parte orice referire la Turk Bauer, la copilașul care a murit sau la Carla Luongo și îi povestesc mamei despre studenta în practică și pacienta care a considerat firesc ca Virginia să fie asistenta medicală, nu eu. Cuvintele mele se revarsă ca un șuvoi de apă, împinse de o forță neașteptată. Când îmi închei relatarea, ședem amândouă la masa din bucătărie, unde mama mi-a pus în față o ceașcă cu ceai.

Mama își ține buzele, de parcă ar cântări niște probe.

— Poate ți s-a părut ție.

Mă întreb dacă acesta este motivul pentru care sunt eu așa cum sunt, pentru care am tendința să le găsesc scuze tuturor, numai mie nu, pentru care mă străduiesc atâta să mă încadrez. Mama întruchipează de ani de zile acest comportament.

Dar dacă are dreptate? Poate am avut eu o reacție exagerată? Derulez în minte schimbul de cuvinte avut. Nu e același lucru ca incidentul cu Turk Bauer – doamna Braunstein nici n-a pomenit de culoarea pielii mele. Dacă are dreptate mama, și sunt eu prea sensibilă? Dacă e numai o părere a *mea* că pacienta a făcut comentariile respective fiindcă Virginia e albă și eu nu? Nu devin astfel *eu* cea care nu poate trece peste diferențele rasiale?

În gând aud vocea Adisei, limpede ca un clopoțel: *Exact asta vor ei: Ca tu să te îndoiești de tine. Atâta timp cât te pot face să crezi că nu ești demnă, te țin încă în lanțuri.*

— Sunt sigură că doamna aceea n-a avut niciun gând rău, rostește mama.

Dar nu m-a făcut să mă simt mai puțin neînsemnată.

Nu-mi exprim gândul cu voce tare, dar faptul că-mi trece prin minte mă înfioară. Eu nu sunt așa. Eu nu acuz; eu nu cred că majoritatea oamenilor albi mă judecă pentru că sunt Neagră sau se consideră superiori mie. Eu nu scrutez lumea după un pretext de a mă lua la harță. Las asta în seama Adisei. Eu fac tot ce pot ca să nu atrag

atenția. Bine, știu și eu că rasismul există și că oameni de teapa lui Turk Bauer flutură acest stindard, dar eu nu-i judec pe toți oamenii albi după acțiunile câtorva dintre ei.

Sau, mai bine spus, n-am făcut-o niciodată.

E ca și cum bilețelul acela din fișa lui Davis Bauer ar fi secționat o arteră vitală și acum nu știu cum să opresc hemoragia.

La un moment dat auzim niște chei zornăind și niște tropote, semn că doamna Mina s-a întors acasă împreună cu fiica și nepotul ei. Mama dă fuga în vestibul să le ia hainele și pungile de cumpărături, iar eu o urmez agale. Christina face ochii mari când mă vede și se aruncă de gâtul meu, în vreme ce mama îl dezbracă de salopetă pe băiețelul ei de patru ani, Felix.

— Ruth! exclamă Christina. Ce coincidență. Nu-ți vorbeam eu adineauri, mamă, despre băiatul lui Ruth?

Doamna Mina se uită la mine.

— Într-adevăr. Ruth, draga mea, ce frumoasă ești! N-ai niciun rid pe față. Îți jur că pur și simplu nu îmbătrânești.

Și iarăși o aud pe Adisa în gând: *Black don't crack*{21}. Înăbuș cu toată forța această voce și o îmbrățișez pe doamna Mina cu tandrețe.

— Nici dumneavoastră nu îmbătrâniți, doamnă Mina, spun.

— Hai, mai spune-mi minciuni!

Flutură din mână, de parcă ar vrea să-mi alunge vorbele, și apoi zâmbește cu o mină șireată.

— Nu, pe bune! Minte-mă în continuare. Îmi place fiecare minciună pe care mi-o spui.

Încerc să-i fac mamei un semn discret.

— Cred că ar trebui să plec…

— Nu-ți scurta vizita din cauza noastră, spune doamna Mina și îl ia pe Felix din brațele mamei mele. Poți să stai cât vrei. Se întoarce spre mama: Lou, vom lua ceaiul în salonul auriu.

Christina mă prinde de mână.

— Hai cu mine, spune și mă trage pe scări în sus, spre camera ei, în care obișnuiam să ne jucăm.

Acum e ca un sanctuar, cu toată mobila rămasă din copilăria ei, la care s-au adăugat un pătuț de copil, cu gratii, și o grămadă de jucării aruncate vraiște. Calc pe ceva care aproape mă dezechilibrează, iar Christina își dă ochii peste cap.

— Of, Doamne, figurinele Playmobil ale lui Felix! E o nebunie, nu-i așa, să dai sute de dolari pe niște fleacuri din plastic. Dar știi și tu cum e Felix. E înnebunit după pirați.

Mă las pe vine și studiez un vapor reprodus până în cele mai mici amănunte, în vreme ce Christina cotrobăie în dulap. Văd un căpitan în haină roșie, cu o pălărie neagră cu pene pe cap, precum și câțiva pirați agățați în păienjenișul parâmelor de plastic. Pe punte e o figurină cu

pielea maro-portocalie și un guler micuț, argintiu, în jurul gâtului.

Doamne Sfinte, doar n-o fi un sclav?

Da, din punct de vedere istoric e corect. Dar e o *jucărie* totuși. De ce tocmai felia *aceasta* de trecut? Ce-o să mai urmeze? Setul de figurine „Lagărul japonez pentru prizonieri de război"? Setul Lego „Drumul Lacrimilor"? Jocul „Vânătoarea de vrăjitoare din Salem"?

— Voiam să-ți spun înainte să afli din presă, zice Christina. Larry se gândește să candideze pentru Camera Reprezentanților.

— Uau! spun. Tu ce părere ai?

Christina mă strânge în brațe.

— *Îți mulțumesc*. Îți dai seama că tu ești prima prietenă căreia îi spun acest lucru și care nu se poartă de parcă ar fi primul pas către Casa Albă sau nu începe să se întrebe dacă ar fi mai bine să ne luăm o casă în Bethesda sau în Arlington? Ești prima persoană căreia i-a trecut prin minte că poate am și eu un cuvânt de spus.

— Păi nu ai? Mi se pare o schimbare importantă pentru întreaga familie.

— Mda, spune Christina. Nu cred că am tăria să fiu soție de politician.

Eu râd.

— Tu ai tăria să conduci singură toată țara.

— *Exact* la asta mă refeream. Mi se cere, după toate aparențele, să uit că am absolvit cu summa cum laude și în schimb să stau degeaba, cu băiețelul meu drăgălaș de mână și un zâmbet pe față, de parcă singurul lucru la care aș fi în stare să mă gândesc e care nuanță de ruj se asortează cu bluza mea, oftează Christina. Îmi promiți ceva? Dacă o să-mi coafez vreodată părul într-un bob care arată ca un coif, o să mă eutanasiezi?

Vezi, îmi spun. *Uite dovada.* Pe Christina o știu de-o viață. Și da, poate există diferențe între noi – social-economice, politice, rasiale –, dar asta nu înseamnă că nu poate exista o legătură între noi, ca de la om la om, ca de la prietenă la prietenă.

— Am impresia că te-ai decis deja, observ.

Mă privește cu o mină deznădăjduită.

— Nu pot să-l refuz, oftează. De asta m-am și îndrăgostit de el.

— Știu, îi spun. Dar ar putea fi și mai rău.

— Cum așa?

— Mandatul unui membru al Camerei Reprezentanților e de doi ani, observ. Doi ani trec cât ai zice pește. Imaginează-ți că-și propune să devină *senator*.

Christina se scutură și după aceea zâmbește cu gura până la urechi.

— Dacă ajunge la Casa Albă, zice, te fac pe tine șefa personalului.

— Poate mai bine ministrul sănătății, replic.

Christina mă ia de braț și ne întoarcem în salonul auriu, unde mama

tocmai așază pe masă o tavă cu cești și ceainic de porțelan și un platou cu fursecuri de casă, cu migdale. Felix șade pe podea și se joacă cu un trenuleț de lemn.

— Mmm, Lou, fursecurile astea le visez și noaptea, spune Christina.

O îmbrățișează pe mama, înainte de a se întinde după un fursec.

— Suntem atât de norocoase că faci parte din familia noastră!

Cine face parte din familie nu capătă salariu, comentez în sinea mea.

Zâmbesc. Dar nu mă simt comod, ca atunci când porți o haină a cărei mărime nu ți se potrivește.

•

Într-una dintre sâmbetele acelea de Servitute Contractuală, când mă jucam de-a v-ați ascunselea cu Rachel și Christina, am cotit greșit la un moment dat și m-am trezit într-o încăpere interzisă nouă. Biroul domnului Hallowell era de obicei încuiat, dar când am răsucit mânerul ușii, disperată să mă ascund de strigătele ascuțite ale Christinei, care ne anunța: „Cine nu-i gata îl iau cu lopata…”, m-am trezit prăvălindu-mă în acel sanctuar secret.

Rachel și cu mine ne tot imaginaserăm ce s-ar putea ascunde în spatele acelei uși închise. Ea zicea că e un laborator, cu șiruri nesfârșite de borcane cu părți de corp conservate. Eu mă gândeam la bomboane, fiindcă în mintea mea de copil de șapte ani acestea erau cele mai valoroase provizii, care meritau să fie ținute sub lacăt. Dar când am aterizat în patru labe pe covorul oriental din biroul domnului Hallowell, realitatea a fost cam dezamăgitoare: O canapea de piele. O mulțime de rafturi, pe care se aflau un soi de roți argintii. Un ecran de proiecție portabil. Și Sam Hallowell în persoană, care avea grijă ca filmul să gliseze prin mecanismul țăcănitor al unui aparat de proiecție.

Eu întotdeauna mă gândisem că domnul Hallowell arată ca o vedetă de cinema, iar mama obișnuia să-mi spună că practic *fusese* una. Când s-a întors spre mine și m-a pironit cu privirea, am încercat să găsesc o scuză de ce încălcasem acel teritoriu interzis, dar atenția mi-a fost distrasă de imaginea granuloasă de pe ecran, care o înfățișa pe Tinker Bell aprinzând focuri de artificii animate deasupra unui castel.

— Tu altceva nu cunoști, a spus domnul Hallowell și mie mi s-a părut că vorbește cam ciudat, că rostește cuvintele bolborosit. Și-a dus un pahar la buze și am auzit clinchetul unor cuburi de gheață: Habar nu ai ce înseamnă să vezi cum se schimbă lumea în fața ochilor tăi.

Pe ecran vorbea un bărbat pe care nu-l cunoșteam. „Culoarea înviorează lumea, nu-i așa?”, a spus și atunci un perete de fotografii alb-negru din spatele lui s-a aprins în toate culorile curcubeului.

— Walt Disney a fost un geniu, a comentat domnul Hallowell.

S-a așezat pe canapea și a bătut cu palma în locul de lângă el, poftindu-mă să mă așez și eu. M-am cățărat lângă el. O rață desenată, cu ochelari și un accent puternic, își vâra mâna în niște cutii animate

de vopsea și le vărsa conținutul pe jos. *Le amesteci pe toate și se transformă într-o mocirlă… și obții negru,* zicea rața desenată și amesteca vopselele cu laba, până când deveneau ca abanosul. *Exact așa a fost lumea la începuturile ei. Neagră. Omul nu știa ce e culoarea. De ce? Pentru că era prost.*

Domnul Hallowell ședea atât de aproape de mine, că simțeam mirosul respirației lui – acru, ca respirația unchiului meu Isaiah, care nu venise anul trecut de Crăciun, fiindcă se dusese undeva la uscat, după cum îmi spusese mama.

— Christina și Louis, și tu, și sora ta, voi nu cunoașteți altceva. Pentru voi, lucrurile au arătat întotdeauna așa.

S-a ridicat brusc în picioare și s-a întors către mine, astfel încât proiectorul îi arunca umbre pe față, un dans de siluete strălucitoare.

— NBC vă prezintă în culori următoarea emisiune! a rostit cu voce bubuitoare și a întins brațele în lături cu atâta elan, încât lichidul din paharul lui s-a vărsat pe covor. Ce spui, Ruth? a întrebat.

Mie îmi venea să-i spun să se dea la o parte, ca să pot vedea ce mai face rața.

Glasul domnului Hallowell s-a înmuiat.

— Asta spuneam eu înaintea tuturor emisiunilor, mi-a explicat. Până când televiziunea în culori a devenit ceva atât de obișnuit, încât nu mai trebuia amintit nimănui că este o minune. Dar înainte de asta – *înainte* de asta – eu eram vocea viitorului. Eu. Sam Hallowell. *NBC vă prezintă în culori următoarea emisiune!*

Nu i-am spus să se dea la o parte, ca să pot urmări desenul animat. Am rămas așezată cu mâinile în poală, fiindcă știam că uneori, când vorbesc, oamenii nu o fac pentru că au ceva important de spus. O fac pentru că simt nevoia imperioasă de a fi ascultați.

În noaptea aceea, după ce mama ne-a dus acasă și ne-a vârât în pat, am avut un coșmar. Am deschis ochii și totul era în nuanțe de gri, ca bărbatul de pe ecran înainte de a se rumeni la față și înainte ca fotografiile din spatele lui să explodeze în culori. M-am văzut fugind prin casa cu fațada de gresie roșie, trăgând de uși încuiate, până când s-a deschis ușa de la biroul domnului Hallowell. Filmul la care ne uitaserăm țăcănea în aparatul de proiecție, dar imaginea era acum alb-negru. Am început să urlu și atunci mama a venit în fugă la mine, la fel și Rachel, și doamna Mina, și Christina, până și domnul Hallowell, dar când le-am spus că ochii mei nu mai văd bine și că au dispărut din lume toate culorile, ei au râs de mine. *Ruth,* au spus, *întotdeauna a fost așa. Întotdeauna va fi așa.*

•

Când ajung cu trenul înapoi în New Haven, Edison e deja acasă și își face temele la masa din bucătărie.

— Bună, scumpule, spun când intru, îl sărut pe creștet și îl strâng în

brațe. Asta-i de la bunica Lou.

— N-ar trebui să fii la serviciu?

— Mai am o jumătate de oră până intru în tură și m-am gândit să o petrec mai bine cu tine decât în trafic.

Îmi aruncă o privire.

— O să întârzii.

— Pentru tine merită, îi spun.

Iau un măr din castronul așezat în centrul mesei – las întotdeauna acolo ceva sănătos, fiindcă Edison mănâncă tot ce nu-i bătut în cuie –, mușc din el și mă întind după hârtiile pe care fiul meu le-a răsfirat pe masă.

— Henry O. Flipper, citesc. Parcă ar fi numele unui spiriduș.

— A fost primul afro-american care a absolvit Academia Militară West Point. Toți elevii de la cursul AP{22} de istorie trebuie să țină o oră în care să facă portretul unui erou american și eu tocmai încerc să mă hotărăsc pe cine să aleg.

— Pe cine mai ai pe listă?

Edison ridică privirea.

— Bill Pickett – un cowboy Negru, vedetă de rodeo. Și Christian Fleetwood, un soldat Negru din Războiul Civil, care a câștigat Medalia de Onoare.

Privesc fotografiile neclare ale fiecăruia dintre ei.

— Nu-l știu pe niciunul dintre ei.

— Păi, da, asta-i problema, spune Edison. Rosa Parks și dr. King, cam ăștia sunt toți cei pe care-i știm. Ai auzit vreodată de un frate pe nume Lewis Latimer? A desenat piese de telefon pentru brevetele depuse de Alexander Graham Bell și a lucrat ca desenator tehnic și expert pentru brevetele lui Thomas Edison. Dar tu nu m-ai numit după el, fiindcă n-ai știut de existența lui. Când oameni ca noi fac istorie, nu merită decât o notă de subsol.

O spune fără amărăciune, ca și cum m-ar anunța că nu mai avem ketchup sau că i s-au pătat șosetele cu roz în mașina de spălat – de parcă ar fi ceva ce nu-l încântă, dar nici nu-l scoate din sărite, fiindcă e improbabil să schimbe situația în momentul de față. Mă surprind gândindu-mă iarăși la doamna Braunstein și Virginia. Parcă mi-ar fi intrat o așchie în minte, iar Edison tocmai a apăsat pe locul dureros. Chiar n-am observat lucrurile astea înainte? Sau am avut foarte multă grijă să-mi țin ochii închiși?

Edison aruncă o privire la ceas.

— Mamă, spune, acum *chiar* că o să întârzii.

Are dreptate. Îi spun ce-și poate încălzi pentru cină, la ce oră să se ducă la culcare, la ce oră ies din tură. Apoi mă urc grăbită în mașină și pornesc către spital. Iau toate scurtăturile posibile, dar tot întârzii zece minute. Nu mai aștept liftul, o iau imediat pe scări și ajung în secția

de obstetrică gâfâind și transpirată. Marie șade la recepție, de parcă m-ar fi așteptat.

— Scuze, mă grăbesc să spun, am fost în New York la mama și am rămas blocată în trafic și…

— Ruth… nu te pot lăsa să lucrezi la noapte.

Rămân ca trăsnită. Corinne întârzie în mai mult de jumătate dintre cazuri și eu sunt pedepsită pentru o singură abatere de la reguli?

— N-o să se mai întâmple, spun.

— Nu te pot lăsa să lucrezi, repetă Marie și abia atunci îmi dau seama că a evitat tot timpul să mă privească în față. M-au anunțat de la Resurse Umane că ți-au suspendat licența.

Încremenesc instantaneu.

— Poftim?

— Îmi pare atât de rău, rostește în șoaptă. Agenții de pază o să te conducă afară din clădire, după ce-ți golești dulapul din vestiar.

— Stai puțin, zic și privirea îmi cade asupra celor două matahale care așteaptă în spatele recepției. Îți bați joc de mine. De ce mi-au suspendat licența? Și cum să mai lucrez eu dacă mi-au suspendat-o?

Marie trage aer în piept și se întoarce către agenții de pază. Ei fac un pas spre mine.

— Doamnă? mi se adresează unul dintre ei și îmi face un semn către camera pentru pauze, de parcă după douăzeci de ani n-aș ști unde se află.

•

În cutia mică de carton pe care o duc la mașină am o periuță de dinți, pastă de dinți, o cutie de Advil, o jachetă tricotată și niște poze cu Edison. Atât aveam în dulapul meu din vestiar. Pun cutia pe bancheta din spate și imaginea ei în oglinda retrovizoare îmi atrage tot timpul atenția și mă surprinde, de parcă aș avea un pasager neașteptat în mașină.

Încă înainte să ies din parcare, îl sun pe avocatul de la sindicat. E ora cinci după-amiaza și șansele ca el să se mai afle la birou sunt slabe, așa că izbucnesc în lacrimi când îmi răspunde la telefon. Îi spun ce s-a întâmplat cu Turk Bauer și bebelușul, iar el mă liniștește și îmi spune că va face niște săpături și mă va suna înapoi.

Ar trebui să mă duc acasă. Ar trebui să mă asigur că Edison e okay. Dar asta ar provoca o discuție despre motivul pentru care nu sunt la serviciu, căreia nu cred că i-aș putea face față în acest moment. Dacă avocatul de la sindicat își face treaba, poate mă primesc înapoi la locul de muncă încă înainte de mâine-seară, când ar trebui să intru din nou în tură.

Îmi sună telefonul.

— Ruth? spune Corinne. Ce *dracu'* se întâmplă?

Mă las pe spate în scaun și închid ochii.

— Nu știu, mărturisesc.

— Stai puțin, zice și aud niște glasuri înăbușite. Am intrat în debara, la naiba, să nu mă audă nimeni. Te-am sunat de cum am aflat.

— Ce ai aflat? Eu nu știu nimic, decât că mi-au suspendat licența, din câte se pare.

— Păi, scârba aia de avocată a spitalului i-a spus lui Marie ceva legat de o abatere profesională…

— Carla Luongo?

— Cine e?

— Scârba de avocată a spitalului. Ea m-a vândut, spun cu un ton amar.

Carla și cu mine apucaserăm să strecurăm o privire una în cărțile celeilalte, iar eu mă gândisem că e suficient pentru a conveni tacit că amândouă ținem așa în mână. Dar nu mă așteptasem ca ea să-și joace mâna atât de repede.

— Rasistul ăla de tată a amenințat-o probabil că dă spitalul în judecată și ea m-a sacrificat atunci pe mine, ca să salveze spitalul.

Urmează o pauză. E atât de scurtă încât, dacă nu aș fi fost atentă la ea, poate nici nu aș fi remarcat-o. După care Corinne – colega mea, prietena mea – spune:

— Sunt convinsă că nu a făcut-o în mod intenționat.

La Dalton, în pauza de prânz, exista o masă la care ședeau toți copiii Negri, numai eu nu. Odată, un alt elev de culoare, tot cu bursă, m-a invitat să mă alătur lor la masă. I-am mulțumit, spunându-i că-mi petrec de obicei pauza ajutând o prietenă albă să înțeleagă trigonometria. Dar nu era adevărat. Adevărat era că masa aceea Neagră îi făcea pe prietenii mei albi să nu se simtă în largul lor, deoarece, chiar dacă ar fi șezut acolo cu mine, nu ar fi fost bineveniți, ci doar tolerați. Într-o lume în care ei se încadrau întotdeauna, singurul loc în care *nu* se încadrau îi irita.

Și la fel de adevărat era că, dacă aș fi șezut la masă cu ceilalți copii de culoare, n-aș mai fi putut pretinde că sunt altfel decât ei. Când domnul Adamson, profesorul meu de istorie, a început să vorbească despre Martin Luther King și m-a fixat în tot acest timp cu privirea, prietenii mei albi au ridicat din umeri: *N-a făcut-o cu intenție rea.* La masa Neagră, dacă vreo elevă ar fi spus că domnul Adamson s-a holbat tot timpul la ea, un alt elev afro-american i-ar fi confirmat experiența: *Și eu am pățit la fel.*

Eu îmi doream atât de mult să mă integrez la liceu, încât mă înconjuram de oameni care mă puteau convinge că, dacă mă simțeam izolată din cauza culorii pielii mele, era o scorneală de-a mea, exageram, eram ridicolă.

În cafeteria spitalului nu există o masă Neagră. Există câțiva paznici de culoare, unul sau doi medici de culoare… și eu.

Îmi vine s-o întreb pe Corinne când a fost ea ultima dată Neagră, fiindcă atunci și numai atunci ar avea dreptul să-mi spună dacă ce a făcut Carla Luongo a fost intenționat sau nu. În schimb, îi spun că trebuie să plec și închid chiar în timp ce îmi răspunde. Ies apoi cu mașina din parcarea spitalului în care m-am ascuns vreme de douăzeci de ani, trec pe sub șoseaua care pulsează ca o arteră de la traficul cu direcția New York. Trec pe lângă o mică tabără de corturi în care locuiesc veterani fără adăpost, văd cum se desfășoară o tranzacție de droguri și parchez apoi în fața blocului în care locuiește sora mea. Adisa îmi deschide ușa ținând un bebeluș pe șold și o lingură de lemn în mână, cu o expresie care pare să spună că mă așteaptă de ani de zile.

•

— De ce te miri? întreabă Adisa. Tu ce-ai crezut c-o să fie, dacă te muți în Orașul Albilor?

— În East End, o corectez, și ea se mulțumește să-mi arunce o privire.

Ședem la masa din bucătărie. Ținând cont de faptul că are o droaie de copii în casă, apartamentul ei e remarcabil de curat. Pe pereți sunt lipite foi din cărți de colorat, iar în cuptor e o mâncare de macaroane. Fiica cea mare a Adisei, Tyana, hrănește bebelușul așezat în scaunul lui înalt, la masa din bucătărie. Doi dintre băieți se joacă în sufragerie pe o consolă Nintendo. Celălalt copil al Adisei a fost declarat dispărut în misiune.

— Nu-mi face nicio plăcere să-ți spun că ți-am zis eu…

— Ba îți face plăcere, mormăi. *Aștepți* de-o veșnicie să-mi spui asta.

Adisa ridică din umeri și nu mă contrazice.

— Tu ai tot dat din gură: *Adisa, habar n-ai ce spui. Culoarea pielii mele nu contează.* Și acum, ca să vezi, *nu* ești ca ei, nu-i așa?

— Știi ceva, dacă aș fi vrut să încasez lovituri, aș fi rămas la spital. Îmi îngrop fața în mâini: Ce să-i spun lui Edison?

— Adevărul? propune Adisa. Nu e nicio rușine. Doar n-ai făcut nimic rău. Mai bine să afle mai devreme decât maică-sa că degeaba te-nconjori de albi, asta nu te face să fii mai puțin Negru.

Când era Edison mai mic și eu lucram după-amiaza, stătea după școală la Adisa, până când m-a rugat el însuși să-l las mai bine să stea singur acasă. Verii lui îl luau peste picior pentru că nu le înțelegea argoul și, atunci când a început să-l stăpânească, prietenii lui albi de la școală se uitau la el ca vițelul la poarta nouă. Până și eu am dificultăți să-mi înțeleg nepoții, care chicotesc și își trag unul altuia coate pe canapea, până când se duce Tyana la ei și le trage una cu șervetul de bucătărie, ca să poată duce bebelușul la culcare. *(Oh, we out chea,* îl aud pe unul dintre ei spunând și îmi trebuie câteva minute să mă dumiresc că înseamnă *We're out here* și că Tabari își tachinează

fratele pentru faptul că se crede cineva, deoarece a câștigat o rundă la joc.) Poate că Edison era altfel decât copiii albi de la școala lui, dar acolo putea măcar să dea vina pe culoarea pielii lui. Dar era altfel și decât verii lui, iar *ei* arătau la fel ca el.

Adisa își încrucișează brațele.

— Trebuie să-ți iei un avocat și să dai naibii spitalul ăla în judecată.

— Asta costă, gem. Nu vreau decât să se termine odată.

Inima începe să-mi bubuie în piept. Nu pot să-mi pierd casa. Nu pot să-mi iau economiile – toți banii puși deoparte pentru colegiul lui Edison – și să le risipesc pe mâncare, pe ipotecă, pe benzină. Nu pot să distrug șansele fiului meu, doar fiindcă ale mele tocmai s-au năruit.

Adisa își dă probabil seama că mă aflu în pragul unei crize de nervi, pentru că mă prinde de mână.

— Ruth, spune cu blândețe. Prietenii tăi te-au trădat poate. Dar știi care e avantajul unei surori? O ai pe viață.

Privește adânc în ochii mei – ai ei sunt atât de negri, încât abia se vede marginea dintre iris și pupilă. Dar sunt neclintiți și mâna Adisei nu-mi dă drumul și treptat-treptat încep iar să respir.

Când mă întorc acasă la ora șapte seara, Edison vine în fugă la ușă.

— Ce faci acasă? întreabă. S-a întâmplat ceva?

Mă forțez să zâmbesc.

— E totul în ordine, puiule. S-a produs o încurcătură cu turele, așa că m-am dus cu Corinne să mâncăm în Olive Garden.

— Ai adus ceva resturi?

Dumnezeu să-l binecuvânteze pe acest băiat, pentru care nu contează decât propria foame.

— Nu, îi spun. Ne-am împărțit un antreu.

— Păi atunci v-ați dus degeaba acolo, bombăne.

— Te-ai hotărât să scrii despre Latimer?

Clatină din cap.

— Nu. Cred că am să-l aleg pe Anthony Johnson. Primul proprietar de pământ Negru, spune. Din 1651.

— Uau! exclam. Impresionant!

— Da, dar e o poveste mai dubioasă. Deci, fii atentă, el era un sclav, care venise din Anglia în Virginia și lucrase pe o plantație de tutun, până când plantația asta a fost atacată de nativi americani și toți, în afară de cinci persoane, au murit. El și soția lui, Mary, s-au mutat și au cerut două sute cincizeci de acri de pământ. Faza e că a ținut sclavi. Și nu știu dacă am chef să fiu eu cel care spune chestia asta în fața clasei, înțelegi? Că poate o s-o folosească într-o bună zi împotriva mea, în vreo ceartă. Clatină din cap, absorbit de gânduri: Vreau să spun, cum poți să *faci* asta, când știi din propria ta experiență ce înseamnă să fii sclav?

Mă gândesc la tot ce am făcut eu ca să am sentimentul că locul meu

e în vârf – educația mea, căsnicia mea, casa asta, faptul că am păstrat o anumită distanță față de sora mea.

— Nu știu, spun rar. În lumea lui, oamenii cu putere dețineau alți oameni. Poate asta a crezut el că trebuie să facă pentru a se simți și el puternic.

— Asta nu înseamnă că a fost corect, observă Edison, îi cuprind talia cu brațele și îl țin strâns, cu fața lipită de umărul lui, ca să nu vadă lacrimile din ochii mei.

— Asta pentru ce e?

— Pentru că tu, murmur, faci lumea mai frumoasă.

Edison mă strânge și el în brațe.

— Imaginează-ți ce aș fi făcut dacă mi-ai fi adus pui cu parmezan.

După ce se duce Edison la culcare, mă uit la corespondență. Facturi peste facturi, la care se adaugă un plic subțire de la Departamentul de Sănătate Publică, departament care îmi retrage licența de asistentă medicală. Mă holbez la el cinci minute, însă cuvintele refuză să se materializeze în altceva decât ceea ce sunt: dovada că nu e un coșmar din care mă voi trezi, mirându-mă de imaginația mea bogată. Mă așez în living, cu mintea prea frământată de gânduri, ca să-mi treacă prin cap să mă culc. E o greșeală, atâta tot. Eu știu lucrul acesta, trebuie doar să-i fac și pe ceilalți să înțeleagă. Eu sunt asistentă medicală. Eu vindec oameni. Le aduc alinare. Dreg situații. Am s-o dreg și pe *aceasta.*

Îmi bâzâie telefonul în buzunar. Mă uit la număr – e avocatul de la sindicat.

— Ruth, îmi spune când răspund, sper că nu e prea târziu.

Îmi vine să râd. De parcă mi-ar arde mie să dorm în noaptea asta.

— De ce mi-a luat Departamentul de Sănătate Publică licența?

— Din cauza unei bănuieli de neglijență în serviciu, îmi explică.

— Dar n-am greșit cu nimic. Lucrez acolo de douăzeci de ani. E posibil să mă dea afară?

— Aveți probleme mai mari decât pierderea locului de muncă. Împotriva dumneavoastră s-a dispus începerea urmăririi penale, Ruth. Statul vă consideră responsabilă de moartea acelui bebeluș.

— Nu înțeleg, spun și fiecare cuvânt e ca o lamă de cuțit pe limba mea.

— Au convocat deja un Mare Juriu. Sfatul meu este să vă luați un avocat al apărării. Pe mine mă depășește treaba asta.

Nu e adevărat. Nu *poate* fi adevărat.

— Șefa mea mi-a spus să nu mă ating de copilul acela, iar eu nu m-am atins de el și acum sunt pedepsită pentru asta?

— Statului nu-i pasă ce v-a spus dumneavoastră șefa, răspunde avocatul de la sindicat. Statul vede doar un copil mort. Vă urmăresc, pentru că sunt de părere că ați greșit ca asistentă medicală.

— Vă înșelați.

Scutur din cap în întuneric și rostesc cuvintele pe care le-am înghițit toată viața mea.

— Mă urmăresc pentru că sunt Neagră.

* * *

În pofida a toate acestea, adorm. Știu asta, pentru că atunci când aud prima dată perforatorul pneumatic la ora trei noaptea, mă gândesc că face parte din visul meu – eu, blocată în trafic, întârzii la serviciu, în timp ce o echipă de drumari sapă un canion între mine și destinația mea. În vis claxonez. Perforatorul nu se oprește.

Și, în secunda următoare, străpung suprafața conștiinței mele, iar zgomotul perforatorului îmi explodează în urechi în momentul când polițiștii dărâmă ușa și năvălesc în livingul meu, cu armele scoase.

— Ce faceți? țip. Ce faceți?

— Ruth Jefferson? zbiară unul dintre ei, iar eu rămân fără glas, nu mai pot rosti un cuvânt, așa că fac un semn din bărbie: *Da.*

Imediat îmi trage brațele la spate și mă împinge pe jos, cu fața la pământ, imobilizându-mă cu un genunchi în șale, în vreme ce îmi leagă un colier de plastic în jurul încheieturilor mâinilor. Ceilalți răstoarnă mobila, golesc sertare, aruncă din rafturi cărți.

— Un Mare Juriu v-a acuzat de omor și ucidere din culpă, spune polițistul. Sunteți arestată!

O altă voce străbate prin ecoul metalic al acestor cuvinte.

— Mamă? întreabă Edison. Ce se-ntâmplă?

Toate privirile se întorc către ușa dormitorului.

— Nu mișca! strigă un alt polițist și îndreaptă arma spre băiatul meu. Mâinile sus!

Încep să urlu.

Se aruncă toți asupra lui Edison, trei dintre ei îl culcă la pământ. Îi pun cătușe, ca mie. Îl văd întinzându-se spre mine, panica îi încordează toți mușchii de pe gât, își dă ochii peste cap, să vadă dacă sunt okay.

— Lăsați-l în pace! plâng. El n-are nimic de-a face cu asta!

Dar ei nu au de unde să știe. Ei văd doar un băiat negru, de un metru și optzeci.

— Fă ce-ți spun ei, Edison! țip. Și sun-o pe mătușă-ta.

Îmi trosnesc articulațiile, când polițistul care m-a ținut imobilizată mă trage brusc în sus de încheieturile mâinilor, smucindu-mi corpul într-o poziție în care nu vrea să meargă. Ceilalți polițiști se aliniază în urma noastră, lăsând pe jos conținutul dulapurilor mele de bucătărie, al rafturilor mele de cărți, al sertarelor mele.

Sunt cât se poate de trează acum, când mă târăsc în cămașă de noapte și papuci de casă pe scările verandei, încât mă împiedic și îmi zgârii genunchiul pe trotuar, pentru ca după aceea să fiu împinsă cu

capul înainte pe bancheta din spate a unei mașini de poliție. Mă rog la Dumnezeu ca să-și amintească cineva să-i elibereze lui Edison mâinile din cătușe. Mă rog la Dumnezeu ca vecinii mei, pe care i-a trezit din somn hărmălaia de la ora trei noaptea, din cartierul nostru adormit, și care stau acum în pragurile caselor lor, cu lumina lunii reflectându-se pe fetele lor albe, să se întrebe într-o bună zi de ce au tăcut mâlc, de ce nu a întrebat măcar unul dintre ei dacă m-ar putea ajuta în vreun fel.

•

Nu e prima dată când mă aflu într-o secție de poliție. Am fost odată aici când un prost mi-a lovit mașina în parcarea supermarketului și și-a luat apoi tălpășița. Și am ținut odată aici mâna unei paciente care fusese abuzată sexual și nu avusese curajul să reclame acest lucru. Dar acum sunt adusă la secție prin intrarea din spate, unde neoanele orbitoare mă fac să clipesc. Sunt predată unui alt polițist, un puști de fapt, care mă pune să mă așez și îmi cere să-i spun numele, adresa, data nașterii, numărul de asigurare socială. Glasul meu e atât de stins, încât mă roagă de câteva ori să vorbesc mai tare. Pe urmă mă duce la un aparat care seamănă cu un copiator, dar de fapt e altceva. Îmi apasă degetele pe rând pe suprafața de sticlă și amprentele mele apar pe un ecran.

— E destul de mișto, nu? spune puștiul.

Mă întreb dacă au deja în sistemul lor amprentele mele. Când era Edison la grădiniță, m-am dus odată cu el la o zi de informare cu privire la siguranța în vecinătate, ca să i se ia amprentele. Fiindcă lui îi era frică, le-au luat întâi pe ale mele. Pe atunci credeam că cel mai grav lucru care mi se poate întâmpla este ca să mi-l răpească cineva pe Edison.

Nu mi-a trecut niciodată prin cap că într-o bună zi mă vor răpi pe *mine* de lângă *el.*

Apoi sunt pusă în fața unui perete din beton de zgură și sunt fotografiată din față și din profil.

Polițistul cel tânăr mă conduce în singura celulă a secției noastre de poliție, care e mică, întunecată și friguroasă. Într-un colț sunt o toaletă și o chiuvetă cu o baterie cu gât lung.

— Nu vă supărați, spun dregându-mi glasul, când se închide ușa în urma mea. Cât timp am să rămân aici?

Mă privește, nu fără simpatie.

— Cât timp va fi necesar, răspunde criptic și dispare.

Mă așez pe bancă. E de metal și îi simt răcoarea prin cămașa de noapte. Trebuie să fac pipi, dar mi-e rușine să fac aici, în văzul lor, fiindcă dacă vin exact atunci să mă ia?

Mă întreb dacă Edison i-a telefonat Adisei, dacă ea încearcă în clipa asta să mă scoată de aici. Mă întreb dacă Adisa l-a pus la curent, dacă

i-a spus de bebelușul care a murit. Mă întreb dacă propriul meu copil mă învinuiește.

Brusc mă străfulgeră imaginea mea de acum douăsprezece ore, când înmuiam într-o soluție de amoniac șiragurile de cristal ale unui candelabru, în vreme ce în casa familiei Hallowell cânta muzică clasică. Discrepanța aceasta mă face să mă înec cu un hohot de râs. Sau de plâns. Nici nu-mi mai dau seama.

Dacă Adisa n-o să mă poată scoate de aici, poate reușesc soții Hallowell. Ei au o sumedenie de cunoștințe. Dar întâi ar trebui să afle mama ce s-a întâmplat și, deși știu că m-ar apăra până în pânzele albe, mai știu și că o parte din ea ar gândi: *Cum s-a ajuns aici? Cum a ajuns fata mea, pentru fericirea căreia m-am spetit eu muncind, într-o celulă de închisoare?*

Și n-aș ști ce să-i răspund. Într-un talger de balanță atârnă educația mea. Diploma mea de asistentă medicală. Cei douăzeci de ani de muncă în spital. Căsuța mea pusă la punct. Mașina mea impecabilă Toyota RAV4. Fiul meu, elev eminent. Toate acestea sunt cărămizile din care mi-am construit existența. Dar în celălalt talger de balanță atârnă o singură trăsătură, care e însă atât de voluminoasă și grea, încât înclină de fiecare dată balanța: pielea mea maro.

Ei, lasă!

Nu m-am străduit eu atâta chiar degeaba. Încă mai pot profita de diploma mea de colegiu și de anii petrecuți în compania albilor, pentru a schimba situația, pentru a-i face pe polițiști să înțeleagă că e o neînțelegere la mijloc. Trăiesc și eu, la fel ca ei, în acest oraș. Îmi plătesc și eu, la fel ca ei, impozitele. Au mult mai multe lucruri în comun cu mine decât cu fanaticul acela furios, care a declanșat această catastrofă.

Habar nu am cât timp trece până când vine cineva în celulă; nu am ceas. Dar trece suficient timp pentru ca scânteia aceea de speranță să licărească iarăși în sufletul meu. Așa că, atunci când aud clinchetul cheii în ușă, ridic privirea cu un zâmbet recunoscător.

— Am să vă duc la interogatoriu, spune polițistul cel tânăr. Dar va trebui să… a… știți – și face un semn către mâinile mele.

Mă ridic în picioare.

— Bănuiesc că sunteți frânt de oboseală, îi spun. N-ați dormit toată noaptea.

Ridică din umeri, dar roșește.

— Cineva trebuie s-o facă.

— Sunt convinsă că mama dumneavoastră e foarte mândră de dumneavoastră. *Eu,* una, aș fi mândră. Cred că fiul meu e doar cu vreo doi ani mai tânăr decât dumneavoastră.

Întind brațele înainte, cu ochii mari și un aer nevinovat, iar el coboară privirea la încheieturile mâinilor mele.

— Știți ceva, cred că se poate și fără, spune după o scurtă pauză.

Mă prinde cu o mână de braț și mă conduce afară, cu fermitate totuși.

Îmi înăbuș un zâmbet. O consider o victorie personală.

Sunt lăsată singură într-o încăpere cu o oglindă mare, care sunt sigură că e de fapt un geam care dă spre o altă încăpere, aflată dincolo de perete. Pe masă e un reportofon, iar deasupra zbârnâie un ventilator, deși e tare frig și aici. Îmi împreunez mâinile în poală și aștept. Nu mă uit la imaginea mea din oglindă, întrucât știu că sunt supravegheată, o zăresc doar cu coada ochiului. Așa cum stau aici, în cămașă de noapte, aș putea fi o stafie.

Ușa se deschide și înăuntru apar doi inspectori de poliție: un bărbat solid ca un taur și o femeie măruntă ca un spiriduș.

— Sunt inspectorul de poliție MacDougall, spune bărbatul. Iar ea este inspectorul Leong.

Femeia îmi zâmbește. Încerc să-i citesc gândurile. *Ești și tu femeie,* spun în sinea mea și îmi pun speranța în telepatie. *Ești asiato-americană. Te-ai aflat și tu la un moment dat în situația mea, măcar la figurat, dacă nu la propriu.*

— Să vă aduc niște apă, doamnă Jefferson? întreabă inspectorul Leong.

— Dacă sunteți amabilă, spun.

În timp ce ea se duce după un pahar cu apă, inspectorul MacDougall mă lămurește că nu sunt obligată să stau de vorbă cu ei, dar, dacă doresc acest lucru, ceea ce spun poate fi folosit împotriva mea la proces. Pe de altă parte, îmi explică, dacă nu am nimic de ascuns, poate n-ar fi rău să le prezint lucrurile din perspectiva mea.

— Da, spun, deși am văzut destule filme cu polițiști, ca să știu că ar fi mai bine să-mi țin gura.

Dar filmele sunt ficțiune și asta e viața reală. Nu am făcut nimic ilegal. Și, dacă nu le explic eu asta, de unde să afle ei? Dacă nu le explic, nu vor crede că sunt vinovată?

Mă întreabă dacă e în regulă să pornească reportofonul.

— Sigur că da, spun. Și vă mulțumesc. Vă mulțumesc foarte mult că sunteți dispuși să mă ascultați. Mă tem că s-a produs o mare neînțelegere.

Între timp s-a întors și inspectorul Leong. Îmi dă paharul cu apă și eu îl beau pe tot, două sute cincizeci de mililitri de apă dintr-o singură înghițitură. Nici nu mi-am dat seama ce sete mi-era.

— Fie cum o fi, doamnă Jefferson, spune MacDougall, noi avem dovezi destul de clare, care vă contrazic spusele. Nu negați că ați fost de față când a murit Davis Bauer?

— Nu, răspund. Eram acolo. A fost îngrozitor.

— Ce făceați acolo?

— Făceam parte din echipa de reanimare. Starea bebelușului s-a agravat foarte repede. Noi am făcut tot ce am putut.

— Dar eu tocmai m-am uitat la fotografiile primite de la medicul patolog, care indică faptul că nou-născutul a fost abuzat fizic…

— Păi, vedeți, îi tai vorba. Eu nu m-am atins de acel bebeluș.

— Tocmai ați spus că făceați parte din echipa de reanimare, obiectează MacDougall.

— Dar nu m-am atins de bebeluș înainte de declararea urgenței.

— Și atunci ați început să-l loviți în piept…

Simt cum îmi iau foc obrajii.

— Ce? Nu. I-am făcut resuscitare cardio-respiratorie…

— Cu puțin cam mult entuziasm, după spusele martorilor oculari, adaugă inspectorul de poliție.

Care martori? mă întreb în sinea mea, parcurgând rapid în gând lista tuturor persoanelor care fuseseră de față. Cine să fi văzut ce făceam eu și să nu fi recunoscut ce era: o măsură medicală de urgență?

— Doamnă Jefferson, întreabă inspectorul Leong, ați avut vreo discuție cu cineva din spital despre sentimentele dumneavoastră față de acest bebeluș și familia sa?

— Nu. A fost luat din grija mea și asta a fost tot.

Ochii lui MacDougall se îngustează.

— N-ați avut o problemă cu Turk Bauer?

Mă silesc să inspir adânc.

— A existat un dezacord între noi.

— Asta simțiți dumneavoastră față de toți oamenii albi?

— Unii dintre cei mai buni prieteni ai mei sunt albi, spun și îl privesc în ochi.

MacDougall mă fixează atâta timp cu privirea, că văd cum i se micșorează pupilele. Știu că așteaptă să vadă dacă voi ceda prima. În schimb, eu ridic bărbia.

Se împinge cu scaunul de la masă și se ridică.

— Trebuie să dau un telefon, spune și iese din încăpere. O consider și pe aceasta o victorie personală. Inspectorul Leong șade pe marginea mesei. La șold îi atârnă insigna de poliție; e strălucitoare, ca o jucărie nouă.

— Sunteți probabil foarte obosită, spune și după vocea ei îmi dau seama că încearcă să joace cu mine același joc pe care l-am jucat eu cu polițistul cel tânăr, în celulă.

— Asistentele medicale sunt obișnuite să muncească mult și să doarmă foarte puțin, spun fără șovăială.

— Iar dumneavoastră lucrați de multă vreme ca asistentă medicală, nu-i așa?

— De douăzeci de ani.

Râde.

— Doamne, eu sunt abia de nouă luni pe postul ăsta. Nu-mi pot imagina să lucrez undeva atâta timp. Dar mă gândesc că, dacă-ți place ce faci, nu consideri că muncești, nu-i așa?

Dau din cap, încă prudentă. Pe de altă parte, dacă am vreo șansă să-i fac pe acești polițiști să înțeleagă că sunt acuzată pe nedrept, atunci o am cu ea.

— Așa este. Iar mie îmi place ce fac.

— V-ați simțit probabil îngrozitor când șefa dumneavoastră v-a spus că nu mai puteți îngriji acel bebeluș, spune. Mai ales dacă ținem cont de experiența dumneavoastră.

— Nu a fost cea mai bună zi a mea, nu.

— Știți cum a fost prima mea zi de muncă? Am făcut praf o mașină de poliție. Am intrat cu ea într-o barieră de pe șosea, care bloca accesul la niște lucrări. Pe bune. Examenul de poliție l-am trecut cu cele mai bune rezultate, dar pe teren eram de tot râsul. Băieții din clasa mea încă îmi mai spun Avarie. Hai să fim sinceri, o femeie inspector de poliție trebuie să muncească de două ori cât bărbații, dar singurul lucru pe care și-l amintesc ei despre mine e o simplă greșeală. Am fost atât de furioasă! Încă mai *sunt*.

Mă uit la ea și sunt cât pe-aci să-i spun adevărul. *Nu aveam voie să-l ating pe acel bebeluș. Dar am făcut-o, deși aș fi putut da de necaz. Și tot nu a fost de ajuns.*

— Uitați, Ruth, continuă inspectorul Leong, dacă a fost un accident, acum este momentul să spuneți. Poate v-ați simțit ofensată și de aceea ați acționat așa. Ar fi un lucru de înțeles, ținând cont de circumstanțe. Trebuie doar să-mi spuneți și eu am să fac tot ce-mi stă în putere ca să vă ușurez situația.

În momentul acesta, înțeleg că ea încă mă consideră vinovată.

Că nu mi-a spus povestea ei pentru că e drăguță. Ci pentru că vrea să mă manipuleze.

Că filmele acelea cu polițiști spun adevărul.

Înghit în sec și toată sinceritatea mea e înăbușită. Rostesc în schimb, cu o voce străină, trei cuvinte simple:

— Vreau un avocat.

Faza I – Tranziția

Clapele pianului sunt albe și negre, dar sunetul lor aprinde un milion de culori în mintea ta.

— MARÍA CRISTINA MENA

Kennedy

Când ajung la birou, Ed Gourakis – unul dintre colegii mei – arde de nerăbdare să-mi vorbească despre noul nostru angajat. Una dintre colegele noastre mai tinere a plecat în concediu de maternitate și a informat Resursele Umane că nu se mai întoarce. Știu că Harry, șeful nostru, a intervievat câțiva candidați, dar abia când mă încolțește Ed în compartimentul meu de birou aflu că s-a luat o decizie.

— L-ai cunoscut? întreabă Ed.

— Pe cine?

— Pe Howard. Prospătura noastră.

Ed e genul de persoană care lucrează ca apărător public fiindcă *poate*. Cu alte cuvinte: are o avere suficient de mare pentru a putea trăi din dividende, așa că nu contează cât de mizerabile sunt salariile noastre. Cu toate acestea, în ciuda faptului că a crescut cu toate privilegiile posibile, nimic nu-i e niciodată suficient de bun. Starbucks-ul de vizavi servește cafeaua prea fierbinte. Un accident pe I-95N l-a făcut să întârzie douăzeci de minute. Automatul de la tribunal a scos Skittles din oferta sa.

— Am intrat în birou acum patru secunde. Când să fi avut timp să cunosc pe cineva?

— Ei bine, e clar că a fost angajat în scopul promovării diversității. Uită-te după petele de culoare de pe pereți. Tipul ăsta e atât de verde, că se ia culoarea de pe el.

— Unu la mână, metafora ta e total aiurea. Doi la mână, și ce dacă e tânăr? Înțeleg că unei persoane cu o vârstă atât de înaintată ca a ta îi vine greu să-și amintească… dar ai fost și tu tânăr la un moment dat.

— Am avut, spune Ed cu glas mai scăzut, am avut candidați care ar fi *meritat* mai mult.

Caut în mormanele de hârtii de pe masa mea actele de care am nevoie. Am un teanc de bilețele roz, cu mesajele telefonice primite, pe care îl ignor în mod deliberat.

— Îmi pare rău că nu l-au angajat pe nepotul tău, mormăi.

— Ești tare comică, McQuarrie.

— Ascultă, Ed, am treabă. N-am timp de bârfe de birou.

Mă aplec spre monitor și mă prefac absorbită de primul e-mail, care întâmplător este o reclamă de la magazinul Nordstrom Rack.

Într-un final își dă și Ed seama că n-am de gând să mai flecăresc cu el și se duce cu pași apăsați în camera pentru pauze, unde cafeaua va fi, fără îndoială, mai prejos de așteptările lui, iar frișca pentru cafea în aroma lui preferată se va fi terminat. Închid ochii și mă las pe spate în scaun.

Brusc aud un foșnet în capătul opus al compartimentului meu de birou și un bărbat de culoare, înalt, zvelt și tânăr, se ridică în picioare. Poartă un costum ieftin, cu papion, și ochelari de hipster. E limpede că el e noul nostru angajat și că a șezut tot timpul acolo, ascultând comentariile lui Ed.

— *Hashtag* penibil, spune. Eu sunt Howard, în caz că ai vreo îndoială.

Îmi lățesc fata într-un zâmbet care mă face să mă gândesc la păpușile din *Strada Sesame,* la care se uită Violet și cărora le cad fălcile când sunt copleșite de emoție.

— Howard, repet, sar în picioare și îi întind imediat mâna. Eu sunt Kennedy. Mă bucur *foarte* mult să te cunosc!

— Kennedy, spune. Ca John F?

E o întrebare care mi se pune tot timpul.

— Sau Robert! zic, deși Howard a ghicit corect.

Mie mi-ar fi plăcut ca mama să mă fi botezat după politicianul care a făcut atâtea pentru drepturile civile, dar, în realitate, la momentul respectiv mama era îndrăgostită de fratele lui cu un destin nefast.

Am să fac tot ce-mi stă în putere, pentru ca bietul Howard să aibă sentimentul că în biroul acesta există măcar o persoană care se bucură de prezența lui.

— Deci. Bine ai venit! spun cu voioșie. Dacă ai nevoie de ceva, dacă ai întrebări legate de cum lucrăm noi aici… te rog să vii la mine.

— Super! Mersi!

— Și poate mergem să mâncăm împreună la prânz.

Howard dă din cap.

— M-aș bucura.

— Bine. Eu mă duc acum la tribunal. Șovăi puțin și aduc apoi în discuție elefantul din încăpere: Și mai e ceva, nu-l băga în seamă pe Ed. Nu gândim toți ca el.

Îi adresez un zâmbet.

— De exemplu, eu cred că e grozav că tu susții comunitatea din care provii.

Howard îmi zâmbește la rândul lui.

— Mersi, dar eu… am crescut în Darien.

Darien. Unul dintre cele mai bogate orașe din stat.

Apoi se așază la locul lui, dispărând în spatele paravanului care ne desparte.

•

Încă nici nu mi-am băut a doua cafea pe ziua de azi, și deja m-am înghesuit printr-o îmbulzeală prea mare de mașini și reporteri, ceea ce mă face să mă întreb ce se întâmplă la Curtea Superioară, în sala de judecată în care eu *nu* mă aflu, fiindcă singurul motiv pentru care o echipă TV ar transmite de la ședințele de trimitere în judecată ar fi să-

i ajute pe insomniaci să adoarmă. Deocamdată am avut trei cazuri: încălcarea penală a unui ordin de interdicție, de către un acuzat care nu vorbește engleza; o contravenientă recidivistă, cu păr oxigenat și pungi sub ochi, acuzată că ar fi emis un cec fără acoperire, de o mie două sute de dolari, pentru a-și cumpăra o poșetă de firmă; și un bărbat atât de prost, încât nu a furat doar identitatea unei alte persoane și a început să-i folosească acesteia cardurile de credit și contul bancar, ci și-a mai și ales pe cineva numit Cathy și și-a imaginat că nu va fi prins.

Pe de altă parte, după cum îmi spun frecvent în sinea mea, dacă toți clienții mei ar fi mai deștepți, n-ar mai fi nevoie de profesia mea.

La Curtea Superioară din New Haven, în ziua când se decide cine va fi trimis în judecată, lucrurile se desfășoară astfel: unul dintre noi, un apărător public, reprezintă pe oricine este adus în fața judecătorului și nu are avocat, dar ar avea nevoie de unul. E ca și cum te-ai afla într-o ușă rotativă și, de fiecare dată când pătrunzi în clădire, decorul și planul clădirii s-au schimbat, dar lumea se așteaptă ca tu să știi încotro te îndrepți și cum poți ajunge acolo. În majoritatea cazurilor nu apuc să-mi cunosc clienții decât la masa apărării, când am la dispoziție o secundă pentru a înțelege circumstanțele arestării lor și a încerca să obțin punerea lor în libertate pe cauțiune.

Am mai spus că urăsc aceste ședințe de trimitere în judecată? Pentru că practic mi se cere să fiu un Perry Mason cu puteri paranormale și, chiar dacă îmi îndeplinesc sarcina în mod exemplar și reușesc să obțin eliberarea pe răspundere personală a unui acuzat, care altfel s-ar afla în detenție provizorie, probabilitatea să nu-l apăr la proces este foarte mare. Cazurile mai savuroase, pe care mi-ar *plăcea* să le apăr în instanță, ori îmi sunt luate de către unul dintre colegii mei mai experimentați, ori sunt transferate unui avocat adevărat (adică unuia *plătit)*.

Exact aceasta va fi traiectoria următorului caz.

— Următorul caz: Statul vs Joseph Dawes Hawkins al Treilea, anunță grefierul.

Joseph Dawes Hawkins e atât de tânăr, că încă mai are acnee. Are o mină total îngrozită, iar aceasta este urmarea unei nopți în detenție, atunci când experiența cuiva cu comportamentul criminal se reduce la vizionarea-maraton a serialului *The Wire*.

— Domnule Hawkins, spune judecătorul, vă rog să specificați datele dumneavoastră de identitate, pentru procesul-verbal.

— Ăăm. Joe Hawkins, răspunde băiatul și i se frânge glasul.

— Unde locuiți?

— 139 Grand Street, Westville.

Grefierul citește acuzația care i se aduce lui Joseph Dawes Hawkins: trafic de droguri.

Nu pot decât să ghicesc, după tunsoarea scumpă a băiatului și după mirarea pe care i-o provoacă sistemul judiciar, că a făcut trafic cu ceva de genul oxicodonă, nu cu metamfetamine sau cu heroină. Judecătorul introduce procedura automată de pledare a nevinovăției.

— Joe, ați fost acuzat de trafic de droguri. Înțelegeți ce înseamnă aceasta?

Băiatul dă din cap.

— Aveți un avocat aici de față?

Băiatul se uită peste umăr, către galerie, pălește puțin și apoi spune:

— Nu.

— Doriți să stați de vorbă cu apărătorul public?

— Da, Onorată Instanță, răspunde el și acesta este momentul când intervin eu.

Discreția se reduce la așa-numitul con de tăcere de la masa apărării.

— Sunt Kennedy McQuarrie, spun. Câți ani aveți?

— Optsprezece. Sunt elev în ultimul an la Hopkins.

Școala privată. Cum să nu!

— De când locuiți în Connecticut?

— De la vârsta de doi ani?

— E o întrebare sau un răspuns? zic.

— Un răspuns, zice și înghite în sec.

Are mărul-lui-Adam de dimensiunea unui nod „pumn de maimuță”.

— Lucrați undeva?

Ezită.

— Adică în afară de faptul că vând oxicodonă?

— Asta n-am auzit, mă grăbesc să spun.

— A, păi ziceam că…

— *Asta n-am auzit.*

Ridică privirea și dă din cap.

— M-am prins. Nu. Nu, lucrez.

— Cu cine locuiți?

— Cu părinții mei.

Am în minte o listă de întrebări, cu care îl asaltez.

— Părinții dumneavoastră dispun de mijloacele necesare pentru angajarea unui avocat? întreb în cele din urmă.

Se uită la taiorul meu, care e de la Target și are o pată de la laptele pe care și l-a vărsat Violet azi-dimineață peste cerealele din castron.

— Mda.

— Să tăceți din gură și să mă lăsați pe mine să vorbesc, îl instruiesc și mă întorc către scaunul judecătorului. Onorată Instanță, spun, tânărul acesta, Joseph, nu are decât optsprezece ani și acesta este primul lui delict. Este elev de liceu, în anul terminal, locuiește cu mama lui, care este educatoare de grădiniță, și cu tatăl lui, care este director de bancă. Părinții lui sunt proprietarii casei în care locuiesc.

Solicităm ca Joseph să fie eliberat pe răspundere personală.

Judecătorul se întoarce către partenerul meu din acest dans, către procurorul care șade vizavi de masa apărării. Numele ei este Odette Lawton și emană cam tot atâta voie bună cât o condamnare la moarte. În vreme ce majoritatea procurorilor și apărătorilor publici admite că suntem capul și pajura aceleiași monede a unei munci-la-stat-al-naibii-de-prost-plătite și că putem lăsa animozitatea în sala de judecată și socializa în afara ei, Odette nu vrea să aibă de-a face cu nimeni.

— Statul ce solicită, doamnă procuror?

Odette ridică privirea. Are părul tuns periuță și ochii atât de negri, încât nu-i vezi pupilele. Arată odihnită și proaspăt venită de la cosmetică; machiajul ei e impecabil.

Mă uit la mâinile mele. Am cuticulele mușcate și ori am sub unghii vopsea verde pentru pictat cu degetele, ori am început să putrezesc pe dinăuntru.

— Este o acuzație gravă, spune Odette. Nu doar că s-a găsit asupra domnului Hawkins o substanță narcotică ce se eliberează numai cu prescripție medicală, dar a existat și intenția de a o vinde. Eliberarea lui ar constitui un pericol pentru comunitate și o mare greșeală. Statul solicită o cauțiune de zece mii de dolari.

— Instanța stabilește o cauțiune de zece mii de dolari, repetă judecătorul, iar Joseph Dawes Hawkins al III-lea este scos din sală de un funcționar administrativ.

Mă rog, nu poți câștiga întotdeauna. Vestea bună este că familia lui Joseph își poate permite cauțiunea – chiar dacă pentru asta va trebui să renunțe anul acesta la vacanța de Crăciun în Barbados. Vestea și mai bună este că n-am să-l mai revăd pe Joseph Dawes Hawkins al III-lea. Poate că tatăl lui nu i l-a trimis din capul locului pe avocatul familiei și l-a lăsat pe Joey să stea o noapte în celulă ca să-l învețe minte, dar sunt sigură că nu va trece mult timp și același avocat șmecher al familiei va suna la biroul meu și va prelua cazul lui Joey.

— Statul vs Ruth Jefferson, aud.

Ridic privirea și văd cum e condusă în sala de judecată o femeie încătușată, în cămașă de noapte, cu un batic înfășurat în jurul capului. Privirea ei scanează avidă rândurile publicului și abia acum îmi dau seama că acesta este mult mai numeros decât la ședințele obișnuite de trimitere în judecată, care au loc marțea. Rândurile sunt de-a dreptul ticsite de oameni.

— Vă rog să specificați, pentru procesul-verbal, datele dumneavoastră de identitate, spune judecătorul.

— Ruth Jefferson, spune femeia.

— Ucigașo! zbiară o altă femeie.

Mulțimea începe întâi să se foiască, după care devine de-a dreptul gălăgioasă. În clipa aceea văd cum tresare Ruth. O văd cum își înclină

capul către umăr și îmi dau seama că șterge saliva pe care i-a scuipat-o careva în față, peste balustrada care desparte publicul.

Funcționarii administrativi îl scot deja pe bărbat din sală – o brută mătăhăloasă, pe care nu o văd decât din spate. Pe țeastă are tatuată o svastică, în centrul căreia se împletesc niște litere.

Judecătorul cere să se facă liniște. Ruth Jefferson stă dreaptă și continuă să caute din priviri pe cineva – sau ceva – care nu pare a fi prezent.

— Ruth Jefferson, citește grefierul, sunteți inculpată cu două capete de acuzare: omor și ucidere din culpă.

Sunt atât de ocupată să înțeleg ce naiba se întâmplă aici, încât nu-mi dau seama că toată lumea se uită la mine și că acuzata i-a spus judecătorului, după toate aparențele, că are nevoie de un apărător public.

Odette se ridică în picioare.

— Onorată Instanță, aceasta este o crimă odioasă, comisă împotriva unui bebeluș de trei zile. Acuzata și-a exprimat ostilitatea și ura față de părinții acestui copil, iar Statul va dovedi că a acționat în mod intenționat și deliberat, cu malițiozitate, ignorând în mod iresponsabil siguranța nou-născutului și că, de fapt, i-a cauzat cu mâinile ei bebelușului un traumatism care a condus la moartea sa.

Femeia asta a omorât un nou-născut? Derulez rapid în gând tot soiul de scenarii: e dădacă? Avem de-a face cu sindromul bebelușului scuturat? Sau cu sindromul morții subite a sugarului?

— E absurd! răbufnește Ruth Jefferson.

O înghiontesc ușor.

— Acum *nu* este momentul.

— Lăsați-mă să stau de vorbă cu judecătorul, insistă.

— Nu, îi spun. Lăsați-mă *pe mine* să stau de vorbă cu judecătorul *în numele dumneavoastră.* Mă întorc către judecător: Onorată Instanță, ne acordați un moment?

O conduc la masa apărării, care e la câțiva pași de locul în care ne aflăm acum.

— Sunt Kennedy McQuarrie. Vorbim mai târziu despre detaliile cazului dumneavoastră, acum trebuie să vă pun niște întrebări. De când locuiți aici?

— Mi-au pus *cătușe,* spune cu un ton sumbru și înverșunat. Oamenii ăștia au intrat în casa mea în miez de noapte și mi-au pus cătușe. I-au pus cătușe *fiului* meu…

— Înțeleg că sunteți supărată, îi explic. Dar nu avem decât vreo zece secunde la dispoziție, ca să vă cunosc mai bine și să vă ajut să treceți prin această procedură de trimitere în judecată.

— Credeți că puteți să mă cunoașteți în zece secunde? întreabă.

Mă dau un pas înapoi. Dacă femeia asta vrea să-și saboteze propria

trimitere în judecată, nu e vina *mea*.

— Doamnă McQuarrie, spune judecătorul. Dacă se poate, înainte să ies eu la pensie…

— Da, Onorată Instanță, spun și mă întorc spre el.

— Statul recunoaște caracterul perfid și abject al acestei crime, spune Odette.

O privește țintă pe Ruth. Diferența dintre aceste două femei de culoare este izbitoare: Taiorul elegant al doamnei procuror, pantofii ei cu tocuri-cui și bluza croită la comandă contrastează cu cămașa de noapte șifonată a lui Ruth și baticul de pe capul ei. Am sentimentul că e mai mult decât o imagine instantanee. Am sentimentul că e o declarație, un studiu de caz dintr-un curs la care nu-mi amintesc să mă fi înscris.

— Ținând cont de amploarea acuzațiilor, Statul solicită ca acuzata să fie ținută în arest, fără posibilitatea unei eliberări pe cauțiune.

Parcă o aud pe Ruth cum elimină tot aerul din plămâni.

— Onorată Instanță, încep, dar mă întrerup.

Nu am nimic. Nu știu care este profesia lui Ruth Jefferson. Nu știu dacă este proprietara unei locuințe sau dacă s-a mutat ieri în Connecticut. Nu știu dacă i-a apăsat acelui bebeluș o pernă pe față, până când acesta a încetat să respire, sau dacă este pe bună dreptate furioasă din cauza unei acuzații mincinoase.

— Onorată Instanță, repet, Statul nu a adus nicio dovadă care să-i susțină revendicările specioase. Este vorba despre o acuzație foarte gravă, pentru care practic nu există nicio probă. Ținând cont de toate acestea, rog Instanța să dispună eliberarea acuzatei pe o cauțiune de douăzeci și cinci de mii de dolari.

Mai mult de-atât nu pot face, de vreme ce Ruth Jefferson nu mi-a oferit nicio informație. Sarcina mea este să o ajut să treacă de această ședință de trimitere în judecată, într-un mod pe cât de eficient și corect cu putință. Ridic privirea către ceas. Mai am probabil vreo zece clienți după ea.

În clipa aceea, simt cum mă trage de mânecă.

— Îl vedeți pe băiatul de-acolo? murmură și se uită în public.

Privirea ei este îndreptată asupra unui tânăr care șade în spate și care se ridică în acel moment în picioare, ca atras de un magnet.

— E fiul meu, spune Ruth și se întoarce spre mine. Dumneavoastră aveți copii?

Mă gândesc la Violet. Îmi imaginez cum te simți atunci când cea mai mare problemă a ta nu este să-ți vezi copilul frustrat, ci încătușat.

— Onorată Instanță, spun, aș dori să retrag cele spuse înainte.

— Cum așa, doamnă avocat?

— Înainte de a discuta eliberarea pe cauțiune, aș dori să am ocazia de a sta de vorbă cu clienta mea.

Judecătorul se încruntă.

— Tocmai ați *avut* ocazia.

— Aș dori să am ocazia de a sta de vorbă cu clienta mea mai mult de zece secunde, mă corectez.

Judecătorul se șterge cu o mână peste față.

— Bine, se acceptă. Puteți sta de vorbă cu clienta dumneavoastră în pauză și vom reveni asupra chestiunii la a doua chemare.

Funcționarii administrativi o apucă de Ruth de brațe. Îmi dau seama că habar nu are ce se întâmplă.

— Vin la dumneavoastră, mai apuc să-i strecor, înainte ca ea să fie scoasă din sală și înainte ca eu să mă trezesc vorbind în numele unui tânăr de douăzeci de ani, care-și zice simbolul # („Ca Prince, dar nu tocmai”, îmi spune) și care a spray-at pe un pod rutier un penis uriaș și nu poate pricepe de ce acțiunea lui nu este considerată artă, ci vandalism.

* * *

Mai am încă zece trimiteri în judecată și în tot acest timp mă gândesc la Ruth Jefferson. Slavă Cerului că în contractul de muncă obținut de sindicatul stenografilor este prevăzută o pauză de pipi de cincisprezece minute, în care îmi croiesc calea prin coridoarele umede și murdare ale tribunalului către celula în care au dus-o pe clienta mea.

Ridică privirea de pe banca de metal pe care șade și își freacă încheieturile mâinilor. Spre deosebire de orice altă persoană acuzată de omor, Ruth Jefferson nu mai are cătușele pe care le avea în sala de judecată, dar parcă nici nu observă că i le-au scos.

— Unde ați fost? mă întreabă cu asprime.

— Mi-am făcut treaba, răspund.

Ruth mă privește în ochi.

— Și eu mi-am făcut treaba, atâta tot, spune. Sunt asistentă medicală.

Încep să pun cap la cap piesele puzzle-ului: ceva trebuie să fi mers anapoda în timp ce acel nou-născut se afla în grija lui Ruth, ceva ce procuratura nu consideră a fi fost un accident.

— Trebuie să-mi dați niște informații. Dacă nu vreți să fiți reținută până la începerea procesului, trebuie să colaborați cu mine.

Ruth păstrează tăcerea câteva clipe, lucru care mă surprinde. Majoritatea persoanelor aflate în situația ei s-ar agăța de paiul pe care li-l oferă un apărător public. Dar femeia aceasta am senzația că încearcă să mă măsoare, să vadă dacă voi corespunde așteptărilor.

E o senzație destul de neplăcută, trebuie să recunosc. De regulă, clienții mei nu judecă; clienții mei sunt obișnuiți să fie ei judecați… și considerați deficitari.

Într-un final, dă din cap.

— Okay, spun și răsuflu, realizând abia acum că îmi ținusem respirația. Câți ani aveți?

— Patruzeci și patru.

— Sunteți căsătorită?

— Nu, spune Ruth. Soțul meu a murit când se afla a doua oară în misiune în Afghanistan. A explodat o bombă artizanală. S-a întâmplat acum zece ani.

— Fiul dumneavoastră… e singurul dumneavoastră copil? întreb.

— Da. Edison e la liceu, spune. Acum candidează la colegiu. Brutele acelea au intrat în casa mea și i-au pus cătușe unui elev eminent.

— Revenim și la asta într-o secundă, îi promit. Ați absolvit Facultatea de Asistente Medicale?

— Am studiat la SUNY Plattsburgh și apoi la Yale Nursing School.

— Sunteți angajată?

— Am lucrat douăzeci de ani la Spitalul Mercy-West Haven, în secția de obstetrică. Dar ieri m-au dat afară.

Îmi notez într-un carnet.

— Ce sursă de venit aveți în prezent?

Clatină din cap.

— Indemnizația de văduvă de veteran, cred.

— Sunteți proprietara locuinței dumneavoastră?

— E o casă în serie din East End.

E zona în care locuiesc și eu cu Micah. E un cartier cu o populație albă, înstărită. Fețele de culoare pe care le văd acolo se află de obicei doar în trecere, în mașini. Violența e rară, iar atunci când se întâmplă vreo tâlhărie sau se fură vreo mașină, în comentariile de pe site-ul de știri *New Haven Independent* o mulțime de locuitori din East End se plâng de „elementele” din cartierele sărace, precum Dixwell și Newhallville, care au pătruns în cătunul nostru perfect.

Prin „elemente” ei înțeleg, desigur, persoane negre.

— Păreți surprinsă, remarcă Ruth.

— Nu, mă grăbesc să replic. Dar întâmplător locuiesc și eu acolo și nu v-am văzut niciodată prin zonă.

— Încerc să nu atrag atenția, spune sec.

Îmi dreg glasul.

— Aveți rude în Connecticut?

— Pe sora mea, Adisa. E cea care șade în sală lângă Edison. Locuiește în Church Street South.

Acesta este un complex de apartamente situat în cartierul Hill, între gara Union Station și campusul Facultății de Medicină Yale, în care locuiesc familii cu venituri joase. Aproximativ 97% dintre copiii de acolo trăiesc în sărăcie, iar eu am avut o mulțime de clienți din acel complex. Se află la o distanță de numai câteva mile de East End, dar e o altă lume: copii care vând droguri pentru frații lor mai mari, frați

mai mari care vând droguri pentru că nu există locuri de muncă, fete care se prostituează pentru droguri, împușcături între bande în fiecare noapte. Mă întreb cum a ajuns Ruth să aibă o viață atât de diferită de cea a surorii ei.

— Părinții dumneavoastră sunt în viață?

— Mama mea lucrează în Upper West Side în Manhattan. Privirea lui Ruth alunecă într-o parte: Îl mai țineți minte pe Sam Hallowell?

— Tipul de la televizor? N-a murit?

— Ba da. Dar mama e încă servitoarea familiei.

Deschid dosarul cu numele lui Ruth pe copertă, care conține decizia de punere sub acuzare, luată de Marele Juriu, care a dus la arestarea ei. Până acum n-am avut timp să-mi arunc privirea pe altceva decât pe capetele de acuzare, dar acum o scanez cu acea putere supranaturală proprie apărătorilor publici, care face ca anumite cuvinte să sară de pe pagină și să se cuibărească în mintea noastră.

— Cine e Davis Bauer?

Glasul lui Ruth se înmoaie.

— Un bebeluș, spune, care a murit.

— Povestiți-mi ce s-a întâmplat.

Ruth începe să depene povestea. Fiecărui fir negru și gros de date i se adaugă un firicel argintiu de rușine. Îmi vorbește despre părinții nou-născutului și despre biletul pe care l-a lipit șefa ei în fișa bebelușului, despre circumcizie și despre cezariana de urgență, despre criza nou-născutului. Îmi spune că bărbatul cu svastica tatuată pe cap, care a scuipat-o în sala de judecată, e tatăl bebelușului. Firele poveștii ei ne învăluie ca un cocon.

— … și până să mă dumiresc eu, spune Ruth, bebelușul era mort.

Arunc o privire peste declarația poliției.

— Dumneavoastră nu v-ați atins de el? o întreb ca să lămuresc acest lucru.

Mă privește țintă câteva clipe, ca și cum ar încerca să se hotărască dacă poate avea încredere în mine. Apoi clatină din cap.

— Nu înainte ca asistenta-șefă să-mi spună să încep compresiile.

Mă aplec spre ea.

— Dacă reușesc să vă scot de aici, ca să puteți merge acasă la fiul dumneavoastră, va trebui să depuneți o parte din cauțiune. Aveți bani puși deoparte?

Umerii ei se încordează.

— Banii de colegiu ai lui Edison, dar nu mă ating de ei.

— Sunteți dispusă să vă aduceți în garanție casa?

— Ce înseamnă asta?

— Statul să aibă drept de retenție asupra casei dumneavoastră, îi explic.

— Și atunci ce se întâmplă? Dacă pierd procesul, Edison nu mai are

unde să locuiască?

— Nu. Aceasta este singura măsură prin care statul se poate asigura că nu veți dispărea din oraș, în cazul în care sunteți eliberată.

Ruth trage aer în piept.

— Okay. Dar trebuie să faceți ceva pentru mine. Trebuie să-i spuneți fiului meu că sunt bine.

Dau din cap și apoi dă și ea din cap.

În acest moment, nu mai suntem o femeie albă și una neagră, nu mai suntem avocat și acuzată. Nu ne mai separă ceea ce știu eu despre sistemul judiciar și ceea ce ea trebuie să mai învețe încă. În acest moment, suntem două mame, una alături de cealaltă.

•

De data aceasta, când trec prin mijlocul publicului din sala de judecată, am senzația că mi-am pus ochelari de vedere. Remarc spectatori pe care i-am trecut cu vederea înainte. Poate nu sunt tatuați ca tatăl nou-născutului, dar sunt albi. Doar câțiva dintre ei poartă bocanci Doc Martens, ceilalți sunt în pantofi sport. Sunt și ei skinheads? Unii dintre ei țin ridicate pancarte cu numele lui Davis, alții și-au prins în piept o panglică albastră, ca să-și exprime solidaritatea cu părinții unui copil abuzat. Cum de mi-au scăpat toate acestea prima dată? S-au adunat ca să-i susțină pe soții Bauer?

Mi-o imaginez pe Ruth mergând pe o stradă din East End și mă întreb câți dintre locuitori se vor fi întrebat ce caută ea acolo, ba poate chiar au întrebat-o în față. *Cât de incredibil de ușor este să te ascunzi în spatele pielii albe,* îmi spun în sinea mea, uitându-mă la acești oameni care par a fi adepți ai ideologiei supremației albe. Prezumția de nevinovăție este în favoarea ta. Nu ești suspect.

Puținele fețe de culoare din sală se află într-un contrast izbitor cu ei. Mă îndrept spre băiatul pe care mi l-a arătat Ruth înainte și care se ridică imediat în picioare.

— Edison? spun. Eu sunt Kennedy.

E mai înalt decât mine cu aproape două capete, dar are o față de copil.

— Mama e bine?

— E bine și m-a trimis să vă spun asta.

— Da' nu prea v-ați grăbit, spune femeia de lângă el.

Poartă părul în codițe lungi, împletite cu fire roșii și are pielea mult mai închisă la culoare decât Ruth. Bea o cola, deși în sala de judecată nu ai voie nici să mănânci, nici să bei, iar când observă că mă uit la doza din mâna ei, ridică din sprâncene, cu aerul că de-abia așteaptă să fac vreun comentariu.

— Dumneavoastră sunteți probabil sora lui Ruth?

— De ce? Pentru că sunt singura *nigga* din sală, în afară de băiatul ei?

Tresar când aud cuvântul pe care-l folosește și sunt convinsă că e exact reacția pe care a vrut să o provoace. Dacă Ruth mi s-a părut prea critică și ghimpoasă, atunci sora ei e un porc-spinos cu probleme de control al furiei.

— Nu, spun cu același ton pe care-l folosesc când încerc să o conving pe Violet de ceva. În primul rând, nu sunteți singura… persoană de culoare… de aici. În al doilea rând, sora dumneavoastră mi-a spus că sunteți aici împreună cu Edison.

— Puteți să obțineți eliberarea ei? întreabă Edison.

Mă concentrez asupra lui.

— Am să fac tot ce pot.

— Pot să mă duc la ea?

— Nu acum.

Ușa care dă spre biroul judecătorului se deschide, iar grefierul intră și ne spune să ne ridicăm în picioare, anunțând revenirea în sală a judecătorului.

— Trebuie să plec, îi spun lui Edison.

Sora lui Ruth mă țintuiește cu privirea.

— Fă-ți meseria, fată albă, spune.

Judecătorul ia loc și anunță din nou cazul lui Ruth. Ea este readusă din subsolul clădirii și se așază lângă mine. Mă întreabă din priviri și eu dau din cap: *Edison e bine.*

— Doamnă McQuarrie, oftează judecătorul. Ați avut suficient timp să stați de vorbă cu clienta dumneavoastră?

— Da, Onorată Instanță. Până acum câteva zile, Ruth Jefferson era asistentă medicală la Spitalul Mercy-West Haven, îngrijea femei în travaliu și nou-născuți, așa cum a făcut în ultimii douăzeci de ani. Când a intervenit o urgență medicală în cazul unui bebeluș, Ruth a încercat, împreună cu personalul medical al acestui spital, să salveze viața copilului. Dar din nefericire nu a fost să fie așa. Ruth a fost suspendată din funcție pe durata anchetei. Ruth este absolventă de colegiu, fiul ei este un elev eminent. Soțul ei este un erou militar, care și-a dat viața pentru țara noastră în Afghanistan. Ruth are rude în comunitatea ei și dispune de capital sub forma casei în care locuiește. Rog Instanța să stabilească o cauțiune rezonabilă. Nu există pericolul ca clienta mea să dispară; nu are cazier; este dispusă să respecte orice condiție impusă de către Instanță pentru eliberarea ei pe cauțiune. Este un caz pe deplin sustenabil.

Am prezentat-o pe Ruth ca pe o cetățeană americană exemplară, care a fost greșit înțeleasă. Mai lipsește să scot de undeva un steag american și să încep să-l flutur în sală.

Judecătorul i se adresează lui Ruth.

— De ce capital vorbim aici?

— Poftim?

— Care este valoarea de garantare a creditului ipotecar pentru casa dumneavoastră? o întreb.

— O sută de mii de dolari, răspunde Ruth.

Judecătorul dă din cap.

— Voi stabili o cauțiune de o sută de mii de dolari. Drept condiție a eliberării pe cauțiune accept să se depună casa ca garanție. Următorul caz?

Suprematiștii albi din public încep să huiduie. Cred că pe ei niciun verdict nu i-ar mulțumi, poate doar un linșaj public. Judecătorul cere să se facă liniște și lovește cu ciocanul în masă.

— Scoateți-i afară! spune în cele din urmă, iar funcționarii administrativi încep să umble printre rânduri.

— Acum ce se întâmplă? întreabă Ruth.

— Vi se va da drumul.

— Slavă Cerului! Când?

Ridic privirea.

— În două zile.

Un funcționar administrativ o prinde pe Ruth de braț, să o ducă înapoi în celulă. Când o scoate din sală, perdeaua aceea din spatele ochilor ei se dă la o parte și, pentru prima dată, văd panică.

Aici nu e ca la televizor sau la cinema; nu ieși pur și simplu din sala de judecată și ești liber. Trebuie să procuri niște acte, trebuie să rezolvi cu garanții. Eu știu asta, fiindcă sunt apărător public. Majoritatea clienților mei știu asta, fiindcă de regulă sunt contravenienți recidiviști.

Dar Ruth e altfel decât majoritatea clienților mei.

Dacă mă gândesc bine, Ruth nici *măcar* nu este clienta mea.

Eu lucrez ca apărător public de aproape patru ani și am depășit faza infracțiunilor minore. Am avut atâtea cazuri de jaf și vandalism, și furt de identitate, și emitere de cecuri fără acoperire, încât le-aș putea apăra și în somn. Dar acesta este un caz de omor, un proces care va atrage atenția publicului și care îmi va fi luat de îndată ce se va stabili termenul de judecată. Mi-l va lua cineva din biroul meu, care are mai multă experiență decât mine sau care joacă golf cu șeful meu sau care are un penis.

Pe termen lung, n-am să fiu avocata lui Ruth. Dar în momentul acesta sunt avocata ei și pot să o ajut.

Le mulțumesc în sinea mea suprematiștilor albi care au creat această vâlvă. Străbat apoi în grabă culoarul principal dintre rândurile publicului și mă duc la Edison și mătușa lui.

— Auziți? Aveți nevoie de o copie legalizată după actul de proprietate al casei lui Ruth, îi spun surorii ei. Și de o copie legalizată după certificatul de atestare fiscală și de o copie după cea mai recentă chitanță de plată a ratei la casă, din care să reiasă care este stadiul

actual al rambursării creditului ipotecar, și trebuie să depuneți toate acestea la registratură…

Observ că sora lui Ruth se uită la mine de parcă aș fi început deodată să-i vorbesc în maghiară. Pe de altă parte, ea locuiește în Church Street South; nu este proprietara locuinței ei. Pentru ea, toate acestea sună probabil ca o limbă străină.

Dar apoi observ că Edison își notează tot ce am spus, pe dosul unei chitanțe pe care a scos-o din portofel.

— Am să mă ocup eu de toate acestea, îmi promite.

Îi dau cartea mea de vizită.

— Aveți aici numărul meu de mobil. Dacă aveți vreo nelămurire, vă rog să mă sunați. Dar nu o voi apăra eu pe mama dumneavoastră în instanță. După ce îi vor da drumul, vă va contacta unul dintre colegii mei.

Mărturisirea acestui fapt o readuce în acțiune pe sora lui Ruth.

— Deci asta-i tot? Îi puneți casa la bătaie ca s-o scoateți din pușcărie și cam la asta se reduce fapta dumneavoastră bună? Mă gândesc că, de vreme ce sora mea e neagră, e clar că e vinovată de crimă și dumneavoastră nu aveți chef să vă murdăriți mâinile, nu-i așa?

Afirmațiile ei sunt de-a dreptul ridicole, și asta din mai multe motive, nu în ultimul rând deoarece majoritatea clienților mei sunt afro-americani. Dar, înainte de a mai apuca eu să-i explic cum funcționează ierarhia în Biroul Apărătorilor Publici, intervine Edison.

— Tanti, calmează-te! apoi se întoarce spre mine: Îmi pare rău.

— Ba nu, îi spun, *mie* îmi pare rău.

•

Când în sfârșit ajung seara acasă, mama se uită la televizor la Disney Junior, cu picioarele îmbrăcate într-un dres fin, trase sub ea pe canapea și cu un pahar de vin alb în mână. De când o știu eu, mama bea seara un pahar de vin alb. Când eram mică, zicea că acesta este medicamentul ei. Lângă ea, ghemuită pe canapea, e Violet, care doarme dusă.

— Nu m-am îndurat să o mișc, spune mama.

Mă așez cu grijă lângă fetița mea, iau sticla de vin de pe măsuță și beau o dușcă din ea. Mama ridică din sprâncene.

— Așa de rău e? întreabă.

— Habar n-ai tu. O mângâi pe Violet pe păr: Se pare că ai cam obosit-o astăzi.

— Păi, spune mama cu o ezitare. Am avut o mică ceartă la cină.

— Din cauza crochetelor de pește? Nu mai vrea să le mănânce de când e înnebunită după Mica Sirenă.

— Ba nu, le-a mâncat și vei fi încântată să afli că Ariel a plecat dintre noi. De fapt, din cauza asta s-a și ambalat și bosumflat Violet. Am început să ne uităm la *Prințesa și Broscoiul,* iar Violet m-a anunțat

că vrea să se costumeze în Tiana de Halloween.

— Slavă Domnului! spun. Acum o săptămână ținea morțiș să poarte un sutien din scoici și i-am spus că nici pomeneală, dacă nu-l ia peste o bluză cu mânecă lungă.

Mama ridică din sprâncene.

— Kennedy, spune. Nu crezi că i-ar plăcea mai mult să fie Cenușăreasa? Sau Rapunzel? Sau fata asta nouă, cu părul alb, care face ca totul să înghețe?

— Elsa? o ajut. De ce?

— Scumpo, nu mă face să spun cu voce tare, replică mama.

— Te referi la faptul că Tiana e neagră? întreb și imediat mă gândesc la Ruth Jefferson și la suprematiștii albi care huiduie din public.

— Nu cred că pe Violet o interesează atât de mult egalitatea, cât mai degrabă broaștele. Mi-a spus că de Crăciun vrea să ceară o broască, să o sărute și să vadă ce se întâmplă.

— N-o să primească o broască de Crăciun. Dar dacă vrea să fie Tiana de Halloween, am să-i cumpăr un costum.

— Am să-i *cos* eu un costum, mă corectează mama. Nepoata mea nu va colinda de Halloween într-o porcărie de costum cumpărat de gata, care va lua probabil foc de la primul dovleac aprins pe unde va trece.

În chestiunea aceasta nu o contrazic pe mama. Eu nu știu să cos nici măcar un tiv. Am în dulap o pereche de pantaloni al căror tiv l-am lipit cu superglue.

— Super! Mă bucur că ți-ai învins rezistența, pentru a-i împlini lui Violet un vis.

Mama își înalță bărbia o idee.

— Eu nu ți-am spus toate acestea ca să mă dojenești, Kennedy. Dacă sunt din Sud, nu înseamnă că am prejudecăți.

— Mamă, obiectez. Tu ai avut o *dădacă* neagră.

— Și am adorat-o pe Beattie, ca și cum ar fi făcut parte din familia mea, spune mama.

— Numai că… nu făcea parte din familia ta.

Mama își mai toarnă niște vin în pahar.

— Kennedy, oftează. E vorba despre un costum stupid. Nu e vorba despre o cauză.

Brusc, mă simt incredibil de obosită. Ce mă istovește nu este atât ritmul meu de muncă sau numărul copleșitor de dosare pe care le am. Ce mă istovește este întrebarea dacă ceva din ceea ce fac eu aduce într-adevăr o schimbare.

— Odată, îmi povestește mama cu o voce caldă, când eram cam de vârsta lui Violet, iar Beattie nu era atentă, am încercat să beau apă din fântâna în culori din parc. M-am urcat pe marginea ei de ciment și am răsucit robinetul. Mă așteptasem la ceva ieșit din comun. Mă

așteptasem la *curcubeie*. Dar știi… era o apă ca toate apele. Privirea ei o întâlnește pe a mea: Violet ar fi o mică Cenușăreasă superbă.

— Mamă…

— Ziceam și eu. Câți ani le-a trebuit celor de la Disney până să le dea în sfârșit tuturor acestor fetițe negre propria lor prințesă? Crezi că e drept ca Violet să-și dorească ceva ce ele au așteptat o veșnicie?

— *Mamă!*

Ridică palmele în semn că se predă.

— Bine. Tiana. S-a făcut!

Iau de pe măsuță sticla de vin, o înclin și o golesc până la ultima picătură.

•

După ce pleacă mama, adorm pe canapea lângă Violet și, când mă trezesc, Disney Junior transmite *Regele Leu*. Mijesc ochii la timp pentru a vedea cum se derulează pe ecran moartea lui Mufasa. Tocmai e călcat în picioare de antilope, când intră Micah în casă și își eliberează cu o mână gâtul din strânsoarea cravatei.

— Hei, spun, n-am auzit când ai intrat cu mașina pe alee.

— Asta fiindcă sunt un ninja deghizat în mod ingenios în chirurg oftalmolog.

Se apleacă și mă sărută, apoi zâmbește către Violet, care sforăie ușor.

— Am avut azi o grămadă de glaucoame și umori vitroase. Dar tu?

— Chestii mult mai puțin scârboase, răspund.

— S-a întors Sharon Nebuna?

Sharon Nebuna e o recidivistă, o tipă care a făcut o pasiune pentru Peter Salovey, președintele Universității Yale, și îl hărțuiește. Îi lasă flori, bilețele, ba chiar și lenjerie intimă i-a lăsat o dată. Am trecut cu ea prin șase trimiteri în judecată, iar Salovey e președintele universității abia din 2013.

— Nu, îi spun și îi povestesc despre Ruth și Edison, despre acei skinheads din public.

— Pe bune?

Pe Micah îl interesează cel mai mult aceștia din urmă.

— Cu bretele și geci de aviator, și bocanci, și toate alea? continuă el.

— În primul rând, nu. În al doilea rând, ar trebui să mă sperie că știi toate astea?

Îmi mut picioarele de pe măsuță, ca să se poată așeza vizavi de mine.

— De fapt arătau ca noi, adaug eu. E destul de înfricoșător. Vreau să zic, dacă ai un vecin suprematist alb și habar nu ai de chestia asta?

— As îndrăzni să afirm că doamna Greenblatt nu e o skinhead, spune Micah și, în timp ce vorbește, o ridică cu grijă pe Violet în

brațe.

— Pentru mine e oricum o chestie ipotetică. E un caz prea important ca să mi-l dea mie, îi spun în timp ce urcăm spre camera fetei noastre, după care adaug: Ruth Jefferson locuiește în East End.

— Aha, spune Micah.

O întinde pe Violet în pat, trage pătura peste ea și o sărută pe frunte.

— Asta ce vrea să însemne? întreb pe un ton bătăios, deși am avut și eu aceeași reacție.

— Nu vrea să însemne *nimic,* răspunde Micah. A fost doar o reacție.

— Ce vrei de fapt să spui, dar ești prea politicos pentru a o face este că în East End nu există familii de culoare.

— Cred că da. Poate.

Mă duc după el în dormitorul nostru și îmi deschid fermoarul de la fustă, îmi dau jos ciorapii. După ce mi-am tras pe mine tricoul și boxerii în care dorm de obicei, mă duc în baie să mă spăl pe dinți lângă Micah. Scuip, mă șterg la gură cu dosul palmei.

— Știai că hienele din *Regele Leu* – adică tipii răi – vorbesc cu accentul negrilor sau al latinilor? Și că puilor de lei li se spune să nu se ducă acolo unde locuiesc hienele?

Mă privește amuzat.

— Ai observat că Scar, ticălosul, e mai închis la culoare decât Mufasa?

— Kennedy. Micah își pune mâinile pe umerii mei, se apleacă și mă sărută: S-ar *putea* să-ți faci prea multe gânduri apropo de povestea asta.

Acesta este momentul în care știu că am să mă fac luntre și punte ca să o apăr pe Ruth în instanță.

Turk

Cred că avocatul ăsta e destul de okay, ținând cont ce birou fițos are. Pereții nu sunt zugrăviți, sunt lambrisați. Paharul cu apă pe care mi-l aduce secretara e un pahar greu, de cristal. Până și aerul e îmbibat de un miros scump, ca parfumul unei cucoane care m-ar evita în mod normal pe stradă.

Am îmbrăcat și astăzi haina de costum pe care mi-o împart cu Francis și mi-am călcat pantalonii. Mi-am tras pe frunte o căciulă de lână și îmi tot răsucesc verigheta pe deget. Arăt ca un om obișnuit, care vrea să dea în judecată pe cineva, nu ca un tip care ocolește în mod normal sistemul judiciar și își face singur dreptate.

Deodată mă trezesc cu Roarke Matthews în fața mea. Dungile călcate de la costumul lui sunt ca niște lame de cuțit, pantofii lui strălucesc oglindă. Arată ca o vedetă de telenovele, numai nasul e puțin strâmb, de parcă și l-ar fi rupt la un meci de fotbal din liceu. Îmi întinde mâna.

— Domnule Bauer, spune, haideți cu mine.

Mă conduce într-un birou și mai impunător, numai piele neagră și crom, și îmi face semn să mă așez într-un fotoliu pentru două persoane.

— Permiteți-mi să vă mai spun o dată cât de rău îmi pare pentru pierderea pe care ați suferit-o, spune Matthews, ca toată lumea în ultima vreme.

Cuvintele acestea au devenit atât de uzuale, că sunt ca o ploaie măruntă, nici nu le mai bag în seamă.

— Am vorbit la telefon despre posibilitatea unei acțiuni civile…

— Nu mă interesează cum se cheamă, îl întrerup. Ce vreau eu e ca să plătească cineva.

— Ah, spune Matthews. Și tocmai de aceea v-am rugat să veniți la mine la birou. Pentru că, vedeți, e destul de complicat.

— De ce e complicat? O dați în judecată pe asistentă. Ea e de vină.

Matthews ezită.

— Ați putea s-o dați în judecată pe Ruth Jefferson, admite. Dar haideți să fim realiști – femeia asta n-are nici după ce bea apă. După cum știți, Statul a intentat o acțiune penală. Ceea ce înseamnă că, dacă dumneavoastră intentați simultan acțiunea civilă, doamna Jefferson ar cere să se suspende orice cercetare, ca să nu se incrimineze pe durata procesului penal. Iar faptul că dumneavoastră ați intentat o acțiune civilă împotriva ei poate fi folosit împotriva dumneavoastră la audierile din cadrul procesului penal.

— Nu înțeleg.

— Avocatul apărării v-ar prezenta drept un ranchiunos care umblă după bani, îmi spune Matthews verde în față.

Mă las pe spate în fotoliu, cu mâinile pe genunchi.

— Deci asta-i tot? N-am nicio șansă?

— N-am spus asta, răspunde avocatul. Dar părerea mea este că v-ați ales greșit ținta. Spre deosebire de doamna Jefferson, spitalul *are* buzunarele pline. În afară de asta, are obligația să-și supravegheze personalul și răspunde pentru ceea ce face sau nu face o asistentă medicală. Împotriva spitalului v-aș sfătui eu să intentați acțiunea civilă. Bun, putem să o menționăm și pe Ruth Jefferson – nu se știe niciodată, acum nu are niciun sfanț, dar mâine poate să câștige la loto sau să primească o moștenire. Avocatul ridică din sprânceană: Și atunci, domnule Bauer, nu vi s-ar face doar dreptate, ci ați putea primi și o sumă frumușică.

Dau din cap, imaginându-mi toate acestea. Mă gândesc că voi fi în stare să-i spun lui Brit cum îi voi face dreptate lui Davis.

— Deci ce facem ca să pornim acțiunea?

— Acum? întreabă Matthews. Nimic. Nu înainte de a se pronunța instanța în procesul penal. Acțiunea civilă va putea fi intentată și atunci, iar în acest caz nu va putea fi folosită ca argument împotriva caracterului dumneavoastră. Se lasă pe spate în scaun și își răsfiră degetele: Veniți la mine după încheierea procesului, spune. Eu tot aici voi fi.

•

La început nu l-am crezut pe Francis, când mi-a spus că noul val al supremației anglo-americane va fi un război pe care nu-l vom purta cu pumnii, ci cu idei, răspândite în mod subversiv și anonim prin intermediul internetului. Dar nu eram nici prost să-i spun că e un boșorog dus cu pluta. Fiindcă, în primul rând, Francis încă mai era o legendă a Mișcării. În al doilea rând, și asta conta și mai mult, era tatăl fetei de la care nu-mi puteam lua gândul.

Brit Mitchum era frumoasă, dar de o frumusețe care mă dădea gata. Avea cea mai fină piele pe care o atinsesem vreodată și niște ochi albaștri-pali, pe care și-i contura cu eyeliner negru. Spre deosebire de alte fete skinheads, ea nu se tundea scurt în vârful capului, lăsându-și doar niște șuvițe subțiri de păr să-i încadreze fața și ceafa. Brit avea un păr des, care-i cădea pe spate până la talie. Uneori și-l împletea, iar coada aceea era groasă cât încheietura mâinii mele. Îmi imaginam tot timpul cum ar fi să simt părul acela ondulat căzându-mi pe față ca o perdea, în timp ce Brit mă săruta.

Dar nici în ruptul capului nu m-aș fi dat la o fată al cărei tată mi-ar fi putut rupe spatele cu un singur apel telefonic. Așa că mă mulțumeam să mă duc la ei în vizită, frecvent. Pretindeam că vreau să-l întreb ceva pe Francis, căruia-i făcea plăcere să mă vadă, pentru

că astfel avea ocazia de a vorbi despre ideea lui de a crea un site pentru anglo-americani. L-am ajutat să schimbe uleiul la camionetă și i-am reparat tocătorul de gunoi de sub chiuvetă. Le dădeam o mână de ajutor în casă, dar, când era vorba de Brit, mă mulțumeam să o ador de la distanță.

Așa că m-a dat pe spate când ea a venit într-o zi la mine, când îi tăiam lemne lui Francis.

— Deci, mi-a spus, sunt adevărate zvonurile?

— Care zvonuri? am întrebat.

— Umblă vorba că ai mătrășit o gașcă întreagă de motocicliști și că l-ai omorât pe tatăl tău.

— În acest caz, nu.

— Înseamnă că ești la fel de căcăcios ca toți tipii ăștia cărora le place să facă pe anglo-americanii mari și tari, numai ca să se răsfrângă asupra lor gloria tatălui meu?

Șocat, am înălțat privirea și am văzut-o strâmbând din gură. Am ridicat toporul deasupra capului, mi-am încordat mușchii și am implântat tăișul într-un butuc, spărgându-l exact în două.

— Îmi place să cred că mă aflu undeva între cele două extreme, am spus.

— Poate vreau să mă conving singură. A făcut un pas spre mine: Când ieși data viitoare la vânătoare cu trupa ta.

Am râs.

— Nici vorbă s-o iau pe fata lui Francis Mitchum cu mine, când ies cu băieții.

— De ce?

— Fiindcă ești fata lui Francis Mitchum.

— Ăsta nu e un răspuns.

Ba era, la dracu', chiar dacă ea nu pricepea.

— De când mă știu, tata m-a luat cu el când ieșea cu trupa lui.

Parcă nu-mi venea să cred. (Mai târziu am aflat că era adevărat, dar o lăsa pe Brit în mașină, legată cu centura de siguranță, dormind buștean pe bancheta din spate a camionetei.)

— Nu ești tu așa de tare să ieși cu băieții mei, am spus, numai ca să scap de ea.

Când am văzut că nu mai zice nimic, m-am gândit că asta a fost. Am ridicat iar toporul, dar tocmai când să-l înfig în butuc, mâna lui Brit a țâșnit ca fulgerul în calea tăișului. Imediat am dat drumul cozii de lemn, toporul a zburat din mâinile mele și s-a înfipt adânc în pământ, la vreo cinșpe centimetri de ea.

— Futu-i! am strigat. Ce *dracu'* e în mintea ta?

— Nu sunt eu așa de tare? a replicat ea.

— Joi, i-am spus. Când se face noapte.

* * *

În fiecare noapte îl aud pe fiul meu plângând.

E un sunet care mă trezește din somn și de aceea știu că e o nălucă. Brit nu-l aude niciodată, dar ea încă mai plutește într-o ceață de tablete și oxicodonă, rămase de când mi-am făcut eu praf genunchiul. Mă dau jos din pat, mă duc să mă piș și mă iau după sunet, care e tot mai tare și mai tare, dar dispare când ajung în living. Nu e nimeni acolo, doar ecranul computerului, care mă orbește cu lumina lui verde.

Mă așez pe canapea, beau șase beri și încă îl mai aud pe băiatul meu plângând.

Socrul meu mă lasă să-mi plâng copilul vreo două săptămâni, după care aruncă la gunoi toată berea din casă. Într-o noapte, Francis vine în living și mă găsește așezat pe canapea, cu capul în mâini, încercând să înăbuș plânsetele bebelușului meu. O clipă mă gândesc că o să-mi ardă una – o fi el bătrân, dar încă mai poate să dea cu mine de pământ – în schimb, smulge laptopul din priză și mi-l aruncă în brațe.

— Fă-ți dreptate, se mulțumește să-mi spună și se întoarce în jumătatea lui de casă.

Stau o vreme așa, cu computerul lipit de mine, ca o fată care tânjește s-o ia careva la dans.

Nu pot să spun că întind eu mâna după chestia asta. Mai degrabă își găsește ea calea înapoi la mine.

Apăs o tastă și se încarcă o pagină web. N-am mai fost aici dinainte de a naște Brit.

Când Francis și cu mine ne-am apucat să creăm site-ul ăsta, eu am citit manuale despre codare și metadate, în vreme ce Francis mi-a furnizat materialul pe care urma să-l postăm. Ne-am numit site-ul LONEWOLF{23}, fiindcă asta ajunseserăm toți să fim.

Nu mai trăiam în anii optzeci. Pe cei mai buni dintre noi îi pierdeam prin penitenciare. Vechea gardă era prea bătrână, ca să mai spargă dinți de bordura trotuarului sau să mânuiască nunceaguri. Tinerii recruți erau prea bine informați, ca să mai meargă bucuroși la un miting al Ku Klux Klan-ului, unde o gașcă de bătăuși antici stătea degeaba, bea și vorbea despre frumoasele vremuri de demult. Nu mai aveau chef să asculte povești vânătorești, de exemplu, că negrii put când li se udă părul. Voiau statistici, cu care să se ducă la profesorii și rudele lor de stânga, care se dădeau de ceasul morții când li se spunea că *noi* suntem adevăratele victime ale discriminării din tara asta.

Așa că le-am dat ce au vrut.

Am postat adevărul: Că Biroul Recensământului din SUA zice că Albii vor fi în minoritate până în anul 2043. Că 40% dintre negrii care primesc ajutor social ar *putea* lucra, dar nu o fac. Că Alan Greenspan de la Sistemul Federal de Rezerve este cea mai bună dovadă că Guvernul Sionist de Ocupație este pe cale de a pune stăpânire pe tara

noastră.

Lonewolf.org a depășit rapid orice așteptare. Noi eram alternativă mai tânără, mai modernă. O formă mai vie de revoltă.

Acum mâinile mele se mișcă deasupra tastelor și mă loghez ca administrator. Unul dintre motivele pentru care administrez acest site este anonimitatea, faptul că mă pot ascunde în spatele crezului meu. Aici suntem toți anonimi, dar suntem și toți frați. Asta e armata mea de prieteni fără chip, fără nume.

Dar de astăzi totul se va schimba.

Mulți dintre voi mă cunosc după postările mele de blog, la care ați răspuns cu propriile voastre comentarii. La fel ca mine, sunteți și voi Patrioți Adevărați. La fel ca mine, ați vrut și voi să urmați o idee, nu un om. Dar astăzi am să ies din umbră, fiindcă vreau să mă cunoașteți. Vreau să știți ce mi s-a întâmplat.

Numele meu este Turk Bauer, tastez. *Și am să vă spun povestea fiului meu.*

După ce apăs butonul de postare, văd povestea vieții scurte, dar vitejești a fiului meu plutind deasupra ecranului. Vreau să cred că, dacă a trebuit să moară, a făcut-o pentru o cauză. Pentru cauza *noastră.*

În noaptea asta nu beau și nu mă duc iar la culcare. Urmăresc în schimb contorul de trafic din capul paginii, care-mi arată câte persoane au intrat pe site.

1 cititor.

6 cititori.

37 cititori.

409 cititori.

Până să răsară soarele, mai bine de treisprezece mii de oameni cunosc numele lui Davis.

Pun de cafea și, în timp ce-mi beau prima ceașcă, derulez comentariile.

Sincere condoleanțe.

Băiatul tău a fost un luptător pentru rasă.

Maimuța aia oricum n-avea ce să caute într-un spital pentru Albi.

Am făcut o donație în numele fiului tău pentru American Freedom Party[24].

Dar unul dintre ele mă face să înlemnesc.

Romani 12,19, scrie. *Preaiubiților, nu vă răzbunați singuri; ci lăsați să se răzbune mânia lui Dumnezeu; căci este scris: „Răzbunarea este a Mea; Eu voi răsplăti”, zice Domnul.*

•

În joia de după ce era cât pe-aci s-o nimeresc pe Brit cu toporul, mâneam de cină cu ea și cu tatăl ei. Ajunseserăm deja la desert, când Brit a ridicat privirea cu aerul că tocmai și-a amintit ceva ce voia

neapărat să ne spună.

— Azi am lovit un negrotei cu mașina, ne-a anunțat.

Francis s-a îndreptat de spate.

— Păi ce căuta în fața mașinii tale?

— Habar n-am. Mergea, cred. Dar mi-a îndoit apărătoarea din față.

— Lasă că mă uit eu, am spus. Mă pricep la caroserii.

Un zâmbet juca pe buzele lui Brit.

— De asta nu mă îndoiesc.

M-am făcut roșu ca racul, când Brit i-a spus tatălui ei că m-a convins s-o duc în seara asta, după cină, la cinema, la un film de fete. Francis mi-a tras una peste spate.

— Îmi pare bine că nu sunt eu în locul tău, băiete, mi-a spus și după aceea ne-am suit în mașină, hotărâți să ne facem de cap în noaptea asta.

Așezată pe scaunul din față, Brit era agitată ca un sifon, pur și simplu nu avea stare. Vorbea întruna, îmi punea întruna întrebări: Unde mergem? Cine e ținta noastră? Am mai fost acolo?

Eu îmi făcusem socoteala în felul următor: în noaptea asta, ori mergea totul bine și câștigam respectul veșnic al lui Brit, ori mergea prost și atunci tatăl ei avea să-mi taie gâtul că o pusesem pe Brit într-o situație primejdioasă.

Am dus-o într-o parcare abandonată, din apropierea unui chioșc de hotdogi frecventat de poponari care se întâlneau uneori aici să și-o pună în tufișuri. (Pe bune, există clișeu mai tare decât niște poponari care se întâlnesc la un chioșc de crenvurști? Meritau să fie bătuți fie și numai pentru asta.) Mă gândisem să facem varză niște negri, dar ăștia sunt practic niște animale și la bătaie pot fi destul de aprigi, în vreme ce pe un curist până și Brit putea să-l caftească.

— Ne întâlnim aici cu ceilalți băieți? m-a întrebat.

— Ceilalți băieți nu există, i-am mărturisit. Am avut pe vremuri o trupă, dar după ce m-a trădat unul dintre ei, mi-am dat seama că prefer să lucrez singur. Așa au apărut și zvonurile despre bikeri. Singurul motiv pentru care am doborât singur o gașcă întreagă e că nu pot avea încredere în nimeni.

— Am înțeles, a spus Brit. E naspa să te abandoneze cei care ar trebui să te susțină.

M-am uitat la ea.

— Cred că tu ai avut o viață destul de privilegiată.

— Mda, dacă lăsăm la o parte faptul că maică-mea s-a cărat și m-a abandonat când eram bebeluș, de parcă aș fi fost un… gunoi.

Știam că Francis nu era căsătorit, dar nu știam ce se întâmplase.

— Măi, ce rahat! Îmi pare rău.

M-a surprins că Brit nu era supărată. Era furioasă.

— *Mie,* nu. Ochii ei scăpărau ca doi tăciuni: Tata mi-a spus că a

fugit cu un negrotei.

Chiar atunci s-au dus doi tipi la chioșcul de hotdogi, să comande. Și-au luat crenvurștii și s-au dus la o masă de picnic stricată.

— Ești pregătită? am întrebat-o pe Brit.

— M-am născut pregătită.

Mi-am reținut un zâmbet; aveam eu vreodată atâta curaj? Ne-am dat jos din mașină și am traversat agale strada, de parcă ne duceam și noi să ne luăm ceva de mâncare. În schimb, m-am oprit la masa de picnic și am zâmbit amabil.

— Na, păpușilor, n-aveți cumva o țigară?

Cei doi au schimbat o privire. Îmi place la *nebunie* privirea asta. E privirea unui animal care se simte încolțit.

— Hai să mergem, i-a spus tipul blond tipului mic și slăbănog.

— Păi vedeți, pe mine chestia asta nu mă satisface, am spus și m-am apropiat de ei. Fiindcă aș ști că n-ați dispărut de tot.

L-am apucat pe blond de beregată și i-am tras un pumn în mutră.

S-a prăbușit ca un bolovan. M-am întors să văd ce face Brit, care-i sărise slăbănogului în spinare și îl călărea ca un diavol. Unghiile ei îi zgâriau obrajii și, când tipul s-a împleticit și a căzut, Brit a început să-i tragă șuturi în rinichi, după care i-a tras una între picioare, i-a ridicat capul și i l-a izbit de asfalt.

Eu mă mai bătusem cot la cot cu o femeie. Există o părere greșită cum că fetele skinheads sunt docile, stau acasă și cresc copii. Dacă vrei să fii o fată skinhead, trebuie să fii dură. Poate că Brit nu-și mai murdărise mâinile înainte, dar avea un talent înnăscut.

Brit lovea corpul moleșit, inert, când am tras de ea să se ridice.

— Haide, i-am spus stăruitor și am fugit împreună la mașină.

Am condus până la un deal din vârful căruia aveai o priveliște grozavă asupra avioanelor care decolau și aterizau pe aeroportul Tweed. Luminile de pe piste sclipeau, când ne-am așezat pe capota mașinii. Brit era încă amețită de adrenalină.

— Doamne! a urlat cu fața îndreptată către cerul nopții. A fost incredibil, să fiu a naibii! M-am simțit… m-am simțit…

Nu găsea cuvântul, dar eu îl știam. Eu știam ce înseamnă să acumulezi atâta presiune, încât la un moment dat n-ai încotro și explodezi. Eu știam ce înseamnă să provoci durere preț de câteva secunde în loc să o simți tu. Neliniștea lui Brit avea poate o altă cauză decât a mea, dar și ea fusese îngrădită și tocmai descoperise spărtura din gard.

— Te-ai simțit liberă, am spus.

— Da. A răsuflat, cu privirea ațintită asupra mea: Te simți și tu uneori străin în pielea ta? Ai sentimentul că ai fost menit să fii altcineva?

Tot timpul, mi-am spus în sinea mea. Dar, în loc să-i spun asta, m-am

aplecat spre ea și am sărutat-o.

Ea s-a răsucit și s-a așezat pe mine, cu fața la mine. M-a sărutat mai apăsat, mușcându-mi buzele, devorându-mă. Mâinile ei erau sub tricoul meu, umblau la nasturii jeanșilor mei.

— Hei, i-am spus și am încercat s-o prind de încheieturile mâinilor. Nu e nicio grabă.

— Ba da, mi-a șoptit ea cu buzele lipite de gâtul meu.

Brit era ca un foc încins și, dacă te apropii prea mult de un foc, te cuprinde și pe tine vâlvătaia. Așa că am lăsat-o să-și strecoare mâna în pantalonii mei, am ajutat-o să-și ridice fusta și să-și dea jos chiloții. S-a așezat deasupra mea și eu am pătruns în ea cu sentimentul că acum începe ceva cu totul nou.

•

În dimineața primei înfățișări, eu mă îmbrac, în vreme ce Brit doarme încă în pijamaua pe care o poartă de patru zile. Mănânc un bol cu cereale și mă pregătesc pentru război.

La tribunal mă așteaptă vreo douăzeci de prieteni pe care nu știusem că-i am.

Sunt oameni care urmăresc cu fidelitate LONEWOLF, care postează frecvent pe site, bărbați și femei care au citit despre Davis și și-au dorit să facă mai mult decât să tasteze cuvinte de înțelegere. La fel ca mine, nici ei nu arată așa cum s-ar aștepta lumea să arate un skinhead. Niciunul nu e ras în cap, cu excepția mea. Toți poartă haine obișnuite. Unii și-au prins la guler câte o roată minusculă a soarelui. Mulți poartă în piept o panglică albastră pentru Davis. Unii mă bat pe umăr sau mă strigă pe nume. Alții doar dau din cap, și-l înclină abia perceptibil, pentru a-mi da de înțeles că sunt alături de mine, când străbat culoarul principal dintre rândurile publicului.

În clipa următoare, la mine vine o negresă. Când mi se adresează, aproape că o împing din calea mea – e un gest reflex –, dar apoi îi recunosc vocea și îmi dau seama că e procurorul.

Am vorbit la telefon cu Odette Lawton, dar după voce nu am realizat că e neagră. Parcă mi-ar fi dat cineva o palmă peste față, parcă era un fel de conspirație.

Dar poate nu e rău. Nu e nicio surpriză că liberalii care conduc sistemul judiciar au prins pică pe anglo-americani și că noi, din cauza asta, n-o să avem niciodată un proces corect. O să mă scoată *pe mine* vinovat în locul asistentei ăleia. Dar dacă avocata care e de partea mea e neagră, ei bine, atunci nu se poate să am prejudecăți, nu?

Ei nu trebuie să afle cum gândesc eu *cu adevărat*.

Cineva rostește numele judecătorului – DuPont – care nu sună evreiesc, ceea ce e un început bun. Alți patru acuzați se perindă prin fața noastră, până când se anunță numele lui Ruth Jefferson.

Sala freamătă. Oamenii încep să huiduie, unii ridică afișe cu chipul

fiului meu – o fotografie pe care am încărcat-o pe site, singura pe care o am cu el. Pe urmă o aduc pe asistentă înăuntru, care e în cămașă de noapte și cu cătușe la mâini. Privirea ei caută în public. Mă întreb dacă eu sunt cel pe care vrea să-l găsească.

Mă hotărăsc să-i ușurez situația.

Dintr-o mișcare rapidă, mă ridic în picioare și mă aplec peste balustrada scundă, care ne desparte de avocați și stenograf. Trag adânc aer în piept și scuip spre ea, iar flegma aterizează pe obrazul nemernicei.

Știu exact clipa în care mă recunoaște.

Instantaneu, lângă mine se ivesc doi funcționari administrativi și mă târăsc afară din sală, dar asta nu mă deranjează. Fiindcă atunci când mă scot, asistenta o să vadă svastica de pe capul meu.

E okay să pierzi o bătălie, dacă asta te face să câștigi războiul.

* * *

Cretinii de funcționari administrativi mă aruncă în fața ușilor masive ale tribunalului.

— Să nu-ți treacă prin cap să te întorci, mă avertizează unul dintre ei, după care dispar amândoi înăuntru.

Stau îndoit de spate, cu mâinile pe genunchi, și îmi trag răsuflarea. În sala de judecată n-oi mai fi având eu voie să intru, dar trăim într-o țară liberă, din câte știu eu. Nu mă pot împiedica să stau aici și să mă uit cum o duc pe Ruth Jefferson la pușcărie.

Ferm decis, ridic privirea și în momentul acela le observ: carele de televiziune, cu antenele lor parabolice. Reporterițele, care își netezesc fustele strâmte și probează microfoanele. Presa, care a venit să relateze despre acest caz.

Procurorul zicea că vor un părinte îndurerat, nu unul înfuriat? Lasă că li-l dau eu!

Dar întâi scot mobilul și îl sun pe Francis acasă.

— Scoate-o pe Brit din pat și așaz-o în fața televizorului. Mă uit la carele de televiziune: Pe WNBC!

Apoi scot din buzunar o căciulă, pe care am purtat-o de dimineață la tribunal, ca să nu atrag atenția asupra tatuajului meu decât atunci când vreau eu. Mi-o pun pe cap.

Mă gândesc la Davis, fiindcă mi-e de ajuns ca să-mi dea lacrimile.

— Ați văzut ce s-a întâmplat, da? o abordez pe o reporteră cu ochi oblici, pe care am văzut-o pe NBC. Ați văzut cum m-au dat afară din tribunal?

Se uită la mine.

— Ă, da. Îmi pare rău, dar noi am venit să relatăm despre un alt caz.

— Știu, zic. Dar eu sunt tatăl bebelușului care a murit.

Îi povestesc reporterei că Brit și cu mine am așteptat cu atâta

bucurie nașterea primului nostru copil! Îi spun că n-am văzut în viața mea ceva atât de perfect ca mânuțele lui, ca nasul lui, care era exact ca al lui Brit. Îi spun că soția mea e încă atât de tulburată de ce i s-a întâmplat lui Davis, că nu se poate da jos din pat, că nu poate nici măcar să vină astăzi aici, la tribunal.

Îi spun că e o tragedie să ucidă cineva, care a depus jurământul să vindece oameni, în mod deliberat, un nou-născut neajutorat, doar fiindcă s-a enervat că un pacient a fost luat din grija ei.

— Înțeleg că a existat un dezacord între noi, spun privind-o pe reporteră. Dar asta nu înseamnă că fiul meu a meritat să moară.

— Cum sperați să se soluționeze cazul, domnule Bauer? mă întreabă.

— Vreau să ni-l dea înapoi pe fiul nostru, îi spun. Dar asta e imposibil.

După care îmi cer scuze și mă îndepărtez. Adevărul este că gândul la Davis mi-a pus un nod în gât. Și n-am de gând să apar la televizor smiorcăindu-mă ca o fată.

Mă feresc de ceilalți reporteri, care se îmbulzesc acum să stea de vorbă cu mine, dar își pierd interesul când se deschid ușile tribunalului și se ivește Odette Lawton. Începe să spună cât de odioasă este această crimă și că Statul va face dreptate. Eu mă strecor pe o latură a clădirii, pe lângă un portar care fumează o țigară, spre o rampă din spate. Știu că rampa asta duce la o ușă de la un nivel inferior, de unde se ajunge la celulele de arest.

Nu pot intra; în față stau agenți de pază. Dar aștept la o oarecare distanță, ghemuit, ca să mă feresc de vânt, până când se ivește o dubă pe care scrie YORK CORRECTIONAL INSTITUTION. Asta e singura închisoare pentru femei din statul Connecticut, situată în Niantic. Acolo trebuie s-o ducă pe asistentă.

Ies în calea dubei în ultimul moment, astfel încât șoferul nu mai are timp să vireze.

Știu că frâna asta o va scutura pe Ruth Jefferson, care se află în dubă. Că se va uita pe geam, să vadă ce anume a provocat frâna.

Că ultimul lucru pe care-l va vedea înainte de a ajunge la pușcărie sunt eu.

•

După ce am luat-o pe Brit cu mine la cafteală, am devenit un musafir frecvent în casa lor și practic administram site-ul din livingul lui Francis. Pe LONEWOLF găzduiam discuții: forumuri despre taxele care-i fac zile fripte lui Joe, cetățeanul Legal, muncitorul Alb, și îl cruță pe Jose, Hoțul Ilegal de Joburi; fire de discuție despre cum ne ruinează Obama economia; un club de lectură online; un atelier de poezie și scriere creativă, care a inclus relatarea pe trei sute de pagini a unui deznodământ alternativ al Războiului Civil. Aveam o secțiune

de comunicare între femeile anglo-americane și o alta pentru adolescenți, care să-i ajute să facă față la diverse situații, ca de exemplu: Ce faci atunci când un prieten îți mărturisește că e homosexual? (Pui imediat capăt prieteniei voastre sau îi explici că nimeni nu se naște așa și că înclinația asta va dispărea în cele din urmă?) Aveam subiecte în care fiecare își spunea părerea *(Ce e mai rău: un Alb homosexual sau un negru heterosexual? Care universități sunt cele mai pornite împotriva Albilor?)*. Cel mai apreciat fir de discuție a fost cel despre înființarea unei școli Naționaliste-Albe, cu clase de la I la XII. Acolo am avut peste un milion de postări.

Dar mai aveam și o secțiune în care ofeream sugestii cu privire la ce poate face cineva, individual sau în cadrul celulei sale, dacă dorește să acționeze fără să promoveze o violență fățișă. Găseam, în general, modalități de a da bătăi de cap unei minorități, făcând-o să creadă că suntem o armată întreagă, infiltrată în ea, când de fapt nu era decât un singur om sau doi.

Francis și cu mine puneam în practică ceea ce-i învățam pe alții să facă. Am adoptat, în cadrul programului Adopt-A-Highway, o bucată de șosea care trecea printr-un cartier cu populație predominant neagră și am pus acolo un indicator care zicea că pe porțiunea aceasta de șosea curățenia este menținută de Ku Klux Klan. Într-o seară, ne-am dus cu mașina la Centrul Comunitar Evreiesc din West Hartford. În timpul slujbei de vineri seara am strecurat sub ștergătoarele tuturor mașinilor parcate acolo fluturași cu o poză a lui Adolf Hitler în postură de *Sieg Heil,* sub care scria cu caractere îngroșate: HOLOCAUSTUL A FOST O PĂCĂLEALĂ. Pe dosul fluturașilor erau câteva texte informative:

> Zyklon B a fost un pesticid; pentru a-l fi folosit ca gaz, ar fi fost necesare cantități uriașe și camere ermetice; nici unele, nici altele nu au existat în lagăre.
>
> În lagăre nu au existat urme ale uciderilor în masă. Unde erau oasele și dinții? Unde erau grămezile de cenușă?
>
> Crematoriile americane incinerează un cadavru în opt ore, dar două crematorii din Auschwitz au ars 25.000 de corpuri într-o zi? Imposibil.
>
> Crucea Roșie inspecta lagărele o dată la trei luni și s-a plâns de multe lucruri, dar niciodată nu a menționat gazarea a milioane de evrei.
>
> Presa liberală evreiască a perpetuat această legendă pentru a-și atinge scopurile.

A doua zi dimineața avea să apară în *Hartford Courant* un articol despre neonazismul care infiltra această comunitate. Părinții vor fi îngrijorați de soarta copiilor lor. Toată lumea se va afla într-o stare de încordare nervoasă.

Asta era ceea ce ne doream noi. Nu era nevoie să terorizăm pe

nimeni, atâta timp cât le puteam băga frica în oase.

— Bravo! a spus Francis în drum spre casa lui. Astă-seară am făcut o treabă bună.

Eu am dat din cap, dar nu mi-am abătut privirea de la șosea. Francis avea o fixație cu chestia asta – nu mă lăsa, de exemplu, să conduc cu radioul pornit, ca să nu-mi distragă atenția.

— Vreau să te întreb ceva, Turk, a spus.

Mă așteptam să mă întrebe cum putem face ca LONEWOLF să fie afișat printre primele rezultate la căutările pe Google sau dacă e posibilă redarea în direct a podcast-urilor, dar el s-a întors spre mine și m-a întrebat:

— Când ai de gând să faci din fata mea o femeie cinstită?

Era cât pe-aci să-mi înghit limba.

— Pentru mine, ăăă, ar fi o onoare.

S-a uitat la mine, cântărindu-mă din ochi.

— Bine. Să o faci curând.

Dar a mai trecut ceva timp. Am vrut să fie perfect, așa că am cerut sugestii pe LONEWOLF. Un tip își ceruse iubita în căsătorie îmbrăcat în ofițer SS. Un altul o dusese la locul primei lor întâlniri, dar eu m-am gândit că un chioșc de hotdogi, în spatele căruia și-o trag poponarii, nu e tocmai locul ideal. Câțiva dintre cei care mi-au răspuns s-au certat cu înverșunare dacă e sau nu nevoie de un inel de logodnă, având în vedere că negoțul cu diamante e în mâinile evreilor.

Până la urmă m-am hotărât să-i spun pur și simplu ce simt. Așa că, într-o bună zi, am luat-o cu mașina și am dus-o acasă la mine.

— Pe bune? a întrebat. *Tu* vrei să-mi gătești ceva?

— Mă gândeam să gătim împreună, i-am propus când am intrat în bucătărie.

M-am întors cu spatele la ea, fiindcă eram convins că o să observe cât de înspăimântat eram.

— Ce gătim?

— Sper să nu fii dezamăgită.

I-am întins o cutie de humus, pe care scrisesem: *Te iubesc ca un năut.*

A râs.

— Drăguț.

I-am dat apoi un știulete de porumb și i-am făcut semn să desfacă pănușile. L-a descojit și dinăuntru a căzut un bilețel: *Tu ești porumbița mea.*

Zâmbind cu gura până la urechi, Brit a întins mâna să-i mai dau ceva.

I-am oferit o sticlă de ketchup, pe dosul căreia lipisem un bilețel: *Ești o femeie nemaipătlăgică.*

— Asta-i cam trasă de păr, a spus Brit zâmbind.

— Am fost limitat de anotimp.

I-am dat un pachet de unt. *Unt al tău cu trup și suflet.*

Pe urmă am deschis frigiderul. Pe polița de sus erau patru dovlecei pe care-i așezasem astfel, încât să formeze litera M, trei morcovi care alcătuiau un *A,* două banane: *r* și *r,* precum și o bucată de ghimbir: *Y.*

Pe polița din mijloc era un pachet de carne tocată, învelită în celofan, căruia-i dădusem forma literelor *ME.*

Pe polița de jos era un dovleac în care scobisem numele lui Brit.{25}

Când am îngenuncheat în fața ei, Brit și-a dus mâna la gură. I-am oferit o cutiuță cu un inel. Piatra era un topaz albastru, într-o nuanță identică cu cea a ochilor ei.

— Spune da! am implorat-o.

Și-a pus inelul pe deget, în timp ce eu m-am ridicat în picioare.

— După toate astea, mă cam așteptam la o pungă pentru gunoi, a spus Brit și s-a aruncat de gâtul meu.

Ne-am sărutat și am săltat-o pe tejgheaua din bucătărie. Ea și-a încolăcit picioarele în jurul meu. M-am gândit la faptul că am să-mi petrec tot restul vieții alături de Brit. M-am gândit la copiii pe care-i vom avea; că vor semăna cu ea; că vor avea un tată de o mie de ori mai bun decât cel pe care-l avusesem eu.

După o oră, când zăceam îmbrățișați pe podeaua din bucătărie, pe un maldăr de haine, am tras-o pe Brit mai aproape de mine.

— Bănuiesc că a însemnat da, am spus.

Privirea ei s-a luminat; a dat fuga la frigider și s-a întors după câteva secunde.

— Da, a spus. Dar întâi va trebui să-mi promiți ceva. Noi…

Mi-a aruncat un pepene în brațe.

Cantalup.{26}

•

Când mă întorc de la tribunal și intru în casă, televizorul merge încă. Francis mă întâmpină în ușă și eu mă uit la el, cu o întrebare pe limbă. Dar nu mai apuc să i-o adresez, fiindcă o văd pe Brit așezată pe podea în living, cu fata la câțiva centimetri de ecran. Se dau știrile de la amiază, iar Odette Lawton le vorbește reporterilor.

Brit se întoarce spre mine și, pentru prima dată de la nașterea fiului nostru, pentru prima dată de multe săptămâni, zâmbește.

— Iubitule, spune senină și frumoasă și iarăși a mea. Iubitule, ești o *vedetă.*

Ruth

Mă pun în lanțuri.

Îmi leagă, pur și simplu, mâinile în fața corpului, de parcă asta nu ar face să curgă prin venele mele, ca un curent electric, două sute de ani de istorie. De parcă astfel nu le-aș revedea pe stră-străbunica mea și pe mama ei stând pe un bloc de licitație. Mă pun în lanțuri, iar fiul meu – căruia i-am spus în fiecare zi din viața lui: *Ești mai mult decât culoarea pielii tale* –, fiul meu vede acest lucru.

E mai umilitor decât faptul că stau în cămașă de noapte în văzul lumii, că trebuie să urinez fără pic de intimitate într-o celulă de arest, că am fost scuipată în față de Turk Bauer, că o străină a vorbit în numele meu în fața unui judecător.

M-a întrebat dacă l-am atins pe nou-născut, iar eu am mințit-o. Nu fiindcă m-aș mai fi gândit, în faza aceasta, că trebuie să-mi salvez locul de muncă, ci fiindcă pur și simplu nu m-am putut gândi suficient de repede care era răspunsul corect, răspunsul care să mă elibereze. Și fiindcă nu am avut încredere în străina aceasta, care ședea în fața mea, când eu nu însemnam pentru ea mai mult decât unul dintre cei douăzeci de clienți ai ei din ziua aceasta.

O aud pe această avocată – Kennedy nu-mai-știu-cum, i-am și uitat numele de familie – schimbând replici cu o altă avocată. Procurorul, o femeie de culoare, nici măcar nu găsește de cuviință să mă privească. Mă întreb dacă e din cauza disprețului pe care-l are față de mine, o presupusă criminală… sau deoarece știe că, dacă vrea să fie luată în serios, trebuie să lărgească prăpastia care ne desparte.

Kennedy se ține de cuvânt și obține eliberarea mea pe cauțiune. Brusc, îmi vine s-o îmbrățișez pe această femeie, să-i mulțumesc.

— Acum ce se întâmplă? o întreb, în vreme ce oamenii din sală aud decizia și se transformă în ceva viu, ceva care respiră.

— Vi se va da drumul, îmi spune.

— Slavă Cerului. Când?

Mă aștept la câteva minute. O oră, cel mult. Va trebui să fie procurate niște documente, cu ajutorul cărora voi putea dovedi ulterior că totul a fost o neînțelegere.

— În două zile, spune Kennedy.

După care mă apucă de braț un agent musculos și mă împinge cu fermitate înapoi, către celulele ca niște vizuini de iepuri, din beciul acestei clădiri uitate de Dumnezeu.

Aștept în aceeași celulă în care m-au dus și în timpul pauzei. Număr blocurile de beton din perete: sunt 360. Le mai număr o dată. Mă gândesc la tatuajul acela ca un păianjen, de pe capul lui Turk Bauer și

la faptul că nu mi-l putusem imagina și mai rău decât era deja, dar uite că m-am înșelat. Nu știu cât timp trece, până își face apariția Kennedy.

— *Ce* se petrece? răbufnesc. Nu pot să stau aici cu zilele!

Îmi vorbește despre ipoteci și procente, sunt numere care mă amețesc.

— Știu că vă faceți griji din pricina fiului dumneavoastră. Dar sunt sigură că sora dumneavoastră va avea grijă de el.

Un hohot de plâns îmi înăbușă glasul. Mă gândesc la familia surorii mele, la băieții ei, care îi răspund cu obrăznicie tatălui lor, atunci când le spune să ducă gunoiul afară. La cinele lor, care nu sunt prilej de conversație, ci mâncare chinezească la pachet, pe fondul televizorului care urlă. Mă gândesc la SMS-urile pe care mi le trimite Edison la serviciu, ca de pildă: *Citim* Lolita *la engleză AP. Nabokov = diliu la cap.*

— Deci rămân aici? întreb.

— Veți fi dusă la închisoare.

— La închisoare. Mă înfior: Dar nu sunt eliberată pe cauțiune?

— Ba da. Însă roțile justiției se mișcă extrem de lent, iar dumneavoastră veți fi reținută până când se procesează toate documentele necesare pentru cauțiune.

La ușa celulei își face apariția un agent pe care nu l-am mai văzut până acum.

— Gata cu șueta, doamnelor! spune.

Kennedy se uită la mine, iar cuvintele ei au vehemența și iuțeala unor gloanțe trase în rafală.

— Să nu vorbiți despre acuzațiile care vi se aduc. O să încerce să stoarcă informații de la dumneavoastră, ca să obțină o înțelegere între părți. Să nu aveți încredere în nimeni.

Nici în dumneavoastră? mă întreb.

Agentul deschide ușa celulei și îmi spune să întind brațele. Și iarăși sunt în cătușe, în lanțuri.

— Chiar e necesar? întreabă Kennedy.

— Nu fac eu regulile, răspunde agentul.

Sunt condusă de-a lungul unui culoar, la o rampă în fața căreia așteaptă o dubă. Înăuntru se află o altă femeie în cătușe. Poartă o rochie mulată pe corp, e dată cu sclipiri la ochi și are niște extensii de păr care îi ajung până la mijlocul spatelui.

— Îți place ce vezi? mă întreabă, iar eu îmi feresc imediat privirea.

Șeriful se urcă la volanul dubei și pornește motorul.

— Domnule polițist, strigă femeia, eu sunt o fată căreia-i plac bijuteriile, dar brățările astea mă cam incomodează.

Când vede că nu-i răspunde, își dă ochii peste cap.

— Eu sunt Liza, spune. Liza Lott.

Nu mă pot abține; izbucnesc în râs.{27}

— Chiar așa te cheamă?

— Chiar așa, de vreme ce eu mi-am ales numele. Îmi place mult mai mult decât… Bruce.

Își țuguie buzele și se holbează la mine în așteptarea unei reacții. Privirea mea se mută de la mâinile ei mari, manichiurate la fața ei fascinantă. Dacă se așteptase să mă șocheze, va trebui să o dezamăgesc. Sunt asistentă medicală. Am văzut de toate, inclusiv un bărbat transsexual, care a rămas însărcinat fiindcă soția lui era infertilă, și o femeie cu două vagine.

Îi susțin privirea, refuzând să mă las intimidată.

— Eu sunt Ruth.

— Ți-ai adus sandvișul de la Subway, Ruth?

— Poftim?

— Mâncarea, scumpete. E mult mai bună la tribunal decât în închisoare, nu-i așa?

Clatin din cap.

— Nu m-am mai aflat în situația asta.

— Mie ar trebui să-mi dea un card de fidelitate. Știi, ca alea cu care a zecea oară primești o cafea gratuită sau un rimel micuț. Rânjește: Pe tine pentru ce te-au înhățat?

— Dacă aș ști, apuc să spun, înainte de a-mi aminti că nu am voie să vorbesc.

— Ce dracu', fată? Doar ai fost acolo, în sală, când te-au trimis în judecată, replică Liza. N-ai auzit de ce ești acuzată?

Mă întorc într-o parte și îmi îndrept atenția asupra peisajului de afară.

— Avocata mi-a spus să nu vorbesc cu nimeni despre asta.

— Păi, atunci, spune Liza strâmbând din nas, mă iertați, Maiestatea Voastră.

În oglinda retrovizoare apar ochii șerifului, albaștri și pătrunzători.

— E acuzată de omor, spune șeriful și niciunul dintre noi nu mai scoate un cuvânt pe tot parcursul drumului.

•

Când am candidat la Yale Nursing School, mama l-a rugat pe pastor să rostească o rugăciune special pentru mine, în speranța că Dumnezeu, dacă nu foaia mea matricolă din colegiu, ar putea convinge comisia de admitere.{28} Îmi amintesc că am stat lângă ea, copleșită de rușine, când enoriașii și-au înălțat la Cer, în numele meu, spiritele și glasurile. Erau oameni care mureau de cancer, cupluri infertile care își doreau un copil, războaie în țări din Lumea a Treia – cu alte cuvinte, atâtea lucruri mai importante, cu care Dumnezeu avea să-și ocupe timpul. Dar mama a spus că e la fel de important, cel puțin pentru parohia noastră. Eu eram povestea lor de succes, absolventa de

colegiu care avea să schimbe Starea Lucrurilor.

În ziua de dinaintea începerii cursurilor, mama m-a invitat să cinăm în oraș.

— Tu ești sortită să faci mici lucruri măreațe, mi-a spus. Așa cum a zis dr. King.

Se referea la unul dintre citatele ei preferate: *Dacă nu pot face lucruri măreațe, pot face lucruri mici într-un mod măreț.*

— Dar, a adăugat, să nu uiți niciodată de unde vii. N-am prea înțeles atunci ce voia să spună. Eu eram unul dintr-o duzină de copii din cartierul nostru, care merseseră la colegiu, și doar câțiva dintre aceștia erau meniți să urmeze studii postuniversitare. Știam că e mândră de mine; știam că avea sentimentul că toate eforturile ei de a-mi deschide mie o altă cale meritaseră. Având în vedere că mă împinsese afară din cuib încă de când eram mică, de ce își dorea să port cu mine crenguțele din care fusese clădit acest cuib? Nu puteam zbura mai departe fără ele?

Am urmat cursuri de anatomie și fiziologie, de farmacologie și principii ale nursing-ului, dar mi-am făcut orarul astfel încât să fiu întotdeauna acasă la cină, pentru a-i povesti mamei ce făcusem în timpul zilei. Nu conta că naveta mea între casă și facultate dura două ore într-o direcție. Știam că, dacă mama nu ar fi frecat treizeci de ani podelele din casa doamnei Mina, nu m-aș fi aflat în acel tren.

— Spune-mi tot, zicea mama, în timp ce îmi punea în farfurie mâncarea pe care ne-o gătise.

Eu îi relatam ce lucruri nemaipomenite învățasem – că jumătate din populație poartă în nas stafilococi aurii meticilino-rezistenți, că nitroglicerina poate avea un efect purgativ, dacă intră în contact cu pielea, că oamenii sunt dimineața cam cu un centimetru mai înalți decât seara, din cauza lichidului din discurile intervertebrale. Dar mai erau și lucruri pe care nu i le relatam.

Deși studiam la una dintre cele mai bune facultăți de asistente medicale din țară, lucrul acesta nu conta decât pe campus. La Yale, colegii mei îmi cereau să vadă notițele mele meticuloase sau mă invitau să fac parte din grupul lor de studiu. În timpul stagiilor de practică din spital, profesorii îmi lăudau bogăția de cunoștințe. Dar la finalul zilei, când intram într-un magazin să-mi cumpăr o coca-cola, patronul venea după mine printre rafturi, pentru a fi sigur că nu fur. Când ședeam în tren, treceau pe lângă mine doamne albe mai în vârstă, care nici nu se uitau la mine, deși locul de lângă mine era liber.

La o lună de când începusem să studiez la Yale, mi-am cumpărat o cană de voiaj cu logoul universității. Mama s-a gândit că am nevoie de ea fiindcă plecam de acasă în fiecare zi înainte de ivirea zorilor, ca să prind trenul în direcția New Haven, iar ea se trezea în fiecare

dimineață, ca să-mi facă o cafea pe care să o iau cu mine în cană. Dar eu nu de cofeină aveam nevoie; pentru mine, cana aceea era un bilet de acces la o altă lume. Când mă suiam în tren, îmi puneam cana în poală astfel încât numele YALE să poată fi citit de ceilalți pasageri care urcau în tren. Era ca un fanion, ca un indicator care semnaliza: *Sunt la fel ca voi.*

•

Închisoarea pentru femei se află cam la o oră de mers cu mașina, față de New Haven. După ce ajungem, Liza și cu mine suntem conduse într-o celulă care arată exact ca cea din tribunal, doar că e ticsită de lume. Înăuntru se află deja cincisprezece femei. Nu există scaune, așa că mă așez pe jos, cu spatele lipit de perete, între două femei. Una dintre ele își ține mâinile împreunate și se roagă în șoaptă în limba spaniolă. Cealaltă își rupe cu dinții cuticulele.

Liza se sprijină de gratii și începe să-și împletească părul într-o coadă lungă.

— Nu te supăra, îi spun cu glas scăzut. Ai idee dacă o să mă lase să dau un telefon?

Ridică privirea spre mine.

— Aha, *acum* vrei să vorbești cu mine.

— Iartă-mă. Nu vreau să fiu nepoliticoasă. Pentru mine… pentru mine e o situație neobișnuită.

Își prinde capătul cozii cu un elastic.

— Sigur, te lasă să dai un telefon. Imediat după ce-ți servesc caviarul și te masează.

Sunt șocată. Nu este un drept fundamental al deținuților să poată telefona?

— În filme e altfel, murmur.

Liza își apucă sânii cu mâinile făcute căuș și și-i ridică.

— Să nu crezi tot ce vezi.

O agentă descuie ușa celulei. Femeia care se rugase înalță privirea plină de speranță, dar agenta face un semn către Liza.

— Doamne Sfinte, Liza! Iar ai venit la noi?

— Nu știți cum funcționează economia? După principiul cererii și ofertei. Eu nu sunt singura implicată în această afacere. Dacă nu ar exista o asemenea cerere după serviciile mele, oferta mea ar seca pur și simplu.

Femeia râde.

— Ce mai descriere, spune și o apucă pe Liza de braț, pentru a o conduce afară.

Ne scot pe rând din celulă. Cine iese odată nu se mai întoarce. Pentru a-mi abate gândul, încep să înșir în minte toate lucrurile pe care trebuie neapărat să i le spun Adisei în ziua când voi putea privi în urmă și râde de toate acestea: că mâncarea care ni se dă în cursul

nenumăratelor ore de așteptare este atât de nedefinită, încât nu-mi dau seama dacă e din legume sau din carne; că deținuta care ștergea podeaua când am fost aduse aici arăta exact ca învățătoarea mea din clasa a doua; că mi-e rușine de cămașa mea de noapte, dar alături de mine, în celulă, e o femeie îmbrăcată ca una dintre mascotele pe care le vezi la meciurile de fotbal ale liceelor. Într-un sfârșit, aceeași agentă care a luat-o și pe Liza descuie ușa și îmi strigă numele.

Îi zâmbesc, cu un aer cât mai docil cu putință. Citesc numele de pe ecusonul ei: GATES.

— *Officer* Gates, spun, când ne-am îndepărtat îndeajuns ca să nu ne mai audă celelalte femei din celulă, eu știu că dumneavoastră vă faceți doar treaba, dar eu sunt, de fapt, pe cale de a fi eliberată pe cauțiune. Problema este că ar trebui să iau legătura cu fiul meu…

— Păstrează-ți vorbele pentru avocată, deținută.

Iarăși mă fotografiază și îmi ia amprentele. Completează un formular cu toate datele mele, de la nume, adresă și sex până la date privind HIV și abuzul de substanțe. Apoi mă conduce într-o încăpere puțin mai mare decât un dulap, în care nu se află decât un scaun.

— Dezbracă-te! îmi cere. Pune-ți hainele pe scaun!

Casc ochii la ea.

— *Dezbracă-te!* repetă.

Își încrucișează brațele și se sprijină de ușă. Dacă prima libertate pe care o pierzi în închisoare este intimitatea, a doua este demnitatea. Mă întorc cu spatele și îmi trag peste cap cămașa de noapte. O împăturesc cu grijă și o așez pe scaun. Îmi dau jos chiloții și îi împăturesc și pe ei. Deasupra îmi așez papucii de casă.

Ca asistentă medicală înveți cum să o faci pe o pacientă să se simtă în largul ei în momente care altfel ar fi umilitoare – cum să acoperi picioarele desfăcute ale unei femei în travaliu sau cum să tragi o cămașă de noapte peste un dos gol. Când o femeie în travaliu defechează din cauza presiunii exercitate de capul bebelușului, o cureți rapid și îi spui că toate femeile pățesc la fel. Faci tot ce poți, pentru ca o situație penibilă să devină mai puțin penibilă. Stând așa, goală, și dârdâind de frig, mă întreb dacă meseria acestei femei este exact opusul meseriei mele. Dacă nu-și dorește nimic mai mult decât să mă facă să-mi fie rușine.

Mă hotărăsc să nu-i ofer această satisfacție.

— Deschide gura! îmi spune și eu scot limba ca la medic.

— Apleacă-te și arată-mi ce ai după urechi.

Fac ce-mi cere, deși mi-e greu să-mi imaginez ce ar putea ascunde cineva în dosul urechilor. Îmi ordonă să-mi dau părul peste cap, să-mi depărtez degetele de la picioare, să ridic picioarele, ca să-mi vadă tălpile.

— Lasă-te pe vine, spune, și tușește de trei ori.

Îmi imaginez ce ar putea strecura o femeie în închisoare, ținând cont de remarcabila flexibilitate a anatomiei feminine. Îmi amintesc că în studenție a trebuit să învăț să estimez dilatația colului uterin. Un centimetru e o deschidere cât un vârf de deget. Doi centimetri și jumătate sunt degetul arătător și cel mijlociu, strecurate într-o deschidere cât gura unei sticle cu dizolvant pentru lac de unghii. Patru centimetri sunt aceleași degete, ținute în gura unei sticle de sos barbecue Sweet Baby Ray's, de 1 200 ml. Cinci centimetri sunt gura unei sticle de ketchup Heinz, de 1.500 ml. Șapte centimetri: gura unei cutii cu parmezan ras, marca Kraft.

— Depărtează fesele!

Am asistat de câteva ori la nașterea bebelușului unei victime a unui abuz sexual. E firesc ca amintirea acelui abuz să revină în timpul nașterii. Un corp în travaliu este un corp în stare de stres, iar acest lucru îi poate provoca victimei unui viol un reflex de supraviețuire, care încetinește fiziologic sau chiar oprește procesul nașterii. În aceste cazuri este cu atât mai important ca salonul de nașteri să fie un spațiu sigur. Ca pacienta să fie ascultată. Ca pacienta să aibă sentimentul că are un cuvânt de spus în tot ceea ce i se întâmplă.

Eu poate nu am niciun cuvânt de spus aici, dar pot totuși decide că nu vreau să fiu o victimă. Scopul acestei examinări este ca eu să mă simt mai prejos de atât, ca un animal. Să-mi fie rușine de goliciunea mea.

Dar eu am văzut de-a lungul a douăzeci de ani cât de frumoase sunt femeile – nu prin înfățișarea lor, ci prin ceea ce pot suporta corpurile lor.

Așa că mă îndrept de spate și o privesc pe agentă, sfidând-o, ca să-și ferească privirea de pielea mea maro catifelată, de cercurile întunecate ale sfârcurilor mele, de rotunjimea burții mele, de peticul de păr dintre picioarele mele. Ea îmi întinde uniforma portocalie, menită să mă conformeze, precum și ecusonul de identificare, cu numărul meu de deținută, menit să mă definească drept parte a unui grup, nu drept individ. O țintuiesc cu privirea, până când se uită în ochii mei.

— Numele meu, îi spun, este Ruth.

•

În clasa a cincea, la micul dejun. Ședeam cu nasul îngropat într-o carte și citeam cu voce tare fapte diverse.

— Au existat gemeni care s-au născut la distanță de optzeci și șapte de zile, am anunțat.

Rachel ședea vizavi de mine și se juca cu lingura în bolul cu fulgi de porumb.

— Atunci n-au fost gemeni, proasto.

— Mamă, am țipat eu în mod automat. Rachel m-a făcut proastă.

Am dat pagina: Sigurd Eysteinsson a fost ucis de un bărbat mort, pe care îl decapitase. Și-a legat capul acestuia de șa și a fost zgâriat de un dinte și atunci a făcut o infecție și a murit.

Mama a dat fuga în bucătărie.

— Rachel, să nu-i mai spui surorii tale că e proastă. Iar tu, Ruth, să nu mai citești asemenea grozăvii la masă.

Am închis cartea cu părere de rău, dar înainte am mai apucat să arunc o privire pe un ultim fapt divers: în Kentucky trăia o familie, ai cărei membri se nășteau de câteva generații cu pielea albastră. Era un defect genetic și o urmare a incestului. *Cool,* m-am gândit eu și mi-am privit mâna pe o parte și pe cealaltă.

— Ruth! a spus mama pe un ton tăios, care m-a făcut să înțeleg că nu era prima dată când mi se adresa. Du-te și schimbă-ți bluza!

— De ce? am întrebat, înainte să-mi amintesc că nu aveam voie să comentez.

Mama a tras de bluza mea de uniformă, care avea la nivelul coastelor o pată de dimensiunea unui bănuț. M-am uitat urât la ea:

— Mamă, nimeni n-o s-o vadă dacă-mi iau puloverul deasupra.

— Și dacă îți dai jos puloverul? a întrebat mama. Nu te duci la școală cu bluza pătată, fiindcă lumea n-o să te judece pentru că ești șleampătă. Lumea o să te judece pentru că ești Neagră.

Știam că nu e bine să o contrazic pe mama când își ieșea din fire. Așa că am înșfăcat cartea și am fugit să-mi iau o bluză albă, curată, din camera pe care o împărțeam cu Rachel. În timp ce-mi încheiam nasturii, privirea mi-a căzut asupra cărții cu fapte diverse, pe care o aruncasem deschisă pe pat.

Cea mai singură ființă de pe planetă este o balenă care a petrecut mai bine de douăzeci de ani chemându-și un partener, am citit, *dar al cărei glas era atât de diferit de glasurile celorlalte balene, încât niciodată nu i-a răspuns vreuna.*

* * *

În pachetul care mi se dă sunt cearșafuri, o pătură, șampon, săpun, pastă și periuță de dinți. Sunt dată în grija unei alte deținute, care îmi spune lucrurile importante: că de-acum înainte va trebui să-mi cumpăr toate produsele de igienă de la magazinul închisorii; că, dacă vreau să mă uit la *Judecătoarea Judy* în camera TV, va trebui să mă duc din timp, ca să prind un loc bun; că felurile de mâncare halal sunt singurele comestibile, așa că n-ar fi rău să spun că sunt musulmană; că cineva numită Wig face cele mai bune tatuaje, deoarece amestecă cerneala cu urină, făcând-o astfel mai durabilă.

Când trecem prin fața celulelor, remarc faptul că în fiecare celulă se află două deținute și că majoritatea femeilor ținute sub arest sunt Negre, în vreme ce agenții sunt albi. Pe undeva, mă simt ca atunci când mama o obliga pe sora mea să mă ia cu ea și prietenele ei din

cartier. Fetele mă luau peste picior, spunând că sunt ca un biscuit Oreo – neagră pe dinafară, albă pe dinăuntru. Până la urmă, n-am mai prea îndrăznit să spun nimic, de teamă că m-aș putea face de râs. Dacă nimeresc în celulă cu o asemenea femeie? Ce am putea avea în comun?

În primul rând, faptul că ne aflăm amândouă într-o închisoare.

O luăm după colț și deținuta care mă conduce face un gest larg cu brațul.

— Casă, dulce casă, proclamă, iar eu arunc o privire înăuntru și zăresc o femeie albă, așezată pe un prici.

Îmi pun pachetul pe salteaua liberă și încep să desfac cearșafurile și pătura.

— Am zis eu că poți să dormi acolo? întreabă femeia.

Încremenesc.

— Eu… ăă, nu.

— Știi ce s-a întâmplat cu fosta mea colegă de celulă? Are părul roșu și zbârlit și ochii cam sașii. Scutur din cap. Vine mai aproape și se oprește la un pas de mine.

— Nimeni nu știe, îmi spune în șoaptă, după care izbucnește în râs. Scuze, te-am zăpăcit de tot. Eu sunt Wanda.

Îmi simt bătăile inimii în gât.

— Ruth, îngaim și fac un semn către salteaua goală. Deci asta e…

— Mda, cum vrei tu. Nu contează, atâta timp cât nu-ți bagi nasul în lucrurile mele.

Zvâcnesc afirmativ din cap și îmi fac patul sub privirea scrutătoare a Wandei.

— Ești de pe-aci?

— Din East End.

— Io-s din Bantam. Ai fost pe-acolo? Scutur din cap: Nimeni n-a fost la Bantam. Ești prima dată?

Ridic privirea, nedumerită.

— Unde, la Bantam?

— Nu, în *pușcărie*.

— Da, dar n-am să rămân multă vreme. Aștept să se rezolve cu cauțiunea.

Wanda râde.

— Aha, bine.

Mă întorc încet spre ea.

— Ce?

— Și eu aștept același lucru. Deja de trei săptămâni.

Trei săptămâni. Simt că îmi cedează genunchii și mă prăbușesc pe saltea. Trei săptămâni? Îmi spun în gând că situația mea e alta decât cea a Wandei. Totuși: *trei săptămâni.*

— Deci pentru ce te-au înfundat? mă întreabă.

— Pentru nimic.

— E uimitor că nimeni de pe-aici n-a făcut nimic ilegal. Wanda se lungește pe salteaua ei, cu brațele întinse deasupra capului: *Ei* zic că mi-am ucis soțul. *Eu* zic că a nimerit în cuțitul meu. Se uită la mine: A fost un accident. Știi, ca atunci când mi-a rupt brațul și mi-a învinețit ochiul și m-a împins pe scări în jos.

Cuvintele ei au greutatea unor pietre. Mă întreb dacă și vocea mea va suna la fel, cu timpul. Mă gândesc la Kennedy, care mi-a spus să-mi țin gura.

Mă gândesc la Turk Bauer și îmi imaginez cum scânteiază pe scăfârlia lui rasă tatuajul pe care l-am văzut în sala de judecată. Mă întreb dacă a fost și el vreodată la închisoare. Dacă asta înseamnă că am ceva în comun și cu el.

Pe urmă îmi imaginez bebelușul lui, ghemuit în brațele mele, la morgă, rece și albastru ca granitul.

— Eu nu cred în accidente, spun și amuțesc apoi.

•

Consilierul, ofițerul Ramirez, este un bărbat cu fata rotundă și pufoasă ca o gogoașă, care își soarbe zgomotos supa. Îi sar tot timpul stropi pe cămașă, iar eu încerc să-mi feresc de fiecare dată privirea.

— Ruth Jefferson, spune citindu-mi dosarul. Aveați o întrebare legată de vizite?

— Da, răspund. Fiul meu, Edison. Trebuie să iau legătura cu el, ca să știe cum să procure documentele necesare pentru cauțiune. Are doar șaptesprezece ani.

Ramirez cotrobăie în biroul său. Scoate o revistă – *Guns & Ammo*[29] – și un teanc de fluturași despre depresie și apoi îmi înmânează un formular.

— Notați numele și adresele persoanelor pe care le doriți pe lista de vizitatori.

— Și după aceea ce se întâmplă?

— După aceea îl trimit prin poștă și, după ce-l semnează și-l trimit înapoi, formularul se aprobă și cu asta s-a rezolvat.

— Dar ar putea dura câteva săptămâni.

— Cam zece zile, de obicei, spune Ramirez.

Și soarbe iarăși din supă.

Mi se umplu ochii de lacrimi. E ca un coșmar, ca atunci când te scutură cineva de umăr, în timp ce tu îți spui că e un vis, și îți zice: *Nu e un vis.*

— Nu pot să-l las singur atâta timp.

— Pot să sun la Protecția Copilului.

— Nu! mă grăbesc să spun. Să nu sunați.

Ceva îl determină să lase lingura din mână și să mă privească, nu fără amabilitate.

— Mai e și directorul. El poate să vă aprobe vizita a doua persoane adulte, înainte de a vi se procesa cererea. Dar dacă fiul dumneavoastră are șaptesprezece ani, va trebui să vină însoțit de un adult.

Adisa, mă gândesc. Dar imediat îmi amintesc de ce directorul nu-i va acorda în ruptul capului permisiunea de a mă vizita: Adisa are cazier, din cauza unui cec fără acoperire, cu care a vrut să-și plătească chiria acum cinci ani.

Îi împing formularul înapoi, peste masă. Am senzația că pereții se închid ca diafragma unui aparat foto.

— Vă mulțumesc oricum, îngaim și mă întorc în celulă.

Wanda șade pe patul ei și ronțăie un baton Twix. Se uită la mine, apoi rupe o bucățică din baton și mi-o oferă.

O iau din mâna ei și o strâng în pumn. Ciocolata începe să se topească.

— Nu poți telefona? întreabă Wanda.

Clatin din cap și mă așez pe pat. După aceea îi întorc spatele, cu privirea pironită în perete.

— Începe *Judecătoarea Judy,* spune Wanda. Vrei să te uiți?

Când vede că nu-i răspund, iese tiptil din celulă și se îndreaptă probabil către camera TV. Îmi ling de pe degete ciocolata, îmi lipesc palmele una de alta și mă adresez singurei fărâme de speranță pe care o mai am. *Doamne,* mă rog, *ascultă-mă, te implor!*

•

Când eram mică, rămâneam uneori peste noapte la Christina, în casa ei cu fațada de gresie roșie. Ne întindeam sacii de dormit în living, unde Sam Hallowell instala un aparat de proiecție și ne arăta desene animate vechi, pe care le avea probabil din vremea când fusese director de programe. Pe atunci era ceva extraordinar – nu existau videocasetofoane sau servicii de video la cerere; o proiecție de film în particular era un privilegiu rezervat vedetelor de film și, probabil, copiilor lor. Deși eram cam timorată că-mi petreceam noaptea undeva departe de casă, mai exista un avantaj: înainte de a pleca, mama ne făcea baie și mă ajuta să-mi îmbrac pijamaua și ne servea ciocolată caldă cu fursecuri; iar când ne trezeam noi a doua zi dimineață, mama se întorsese deja și ne făcea clătite.

Diferențele dintre Christina și mine, de orice natură or fi fost ele, s-au accentuat pe măsură ce am crescut. Era mai greu să ne prefacem că nu conta că mama mea lucra pentru mama ei; sau că eu trebuia să lucrez după școală, în vreme ce ea începuse să joace fotbal ca atacant; sau că hainele pe care le purtam eu în Vinerile Lejere îi aparținuseră Christinei.

Nu că ar fi început să se poarte urât cu mine. Baricada o ridicam chiar eu, cu propriile mele suspiciuni, cu fiecare situație stânjenitoare. Prietenele Christinei erau toate blonde, drăguțe, atletice, aranjate în

jurul ei precum cristalele asortate ale unui fulg de zăpadă; dacă eu nu mă țineam codiță de ele, îmi spuneam în sinea mea, era fiindcă nu voiam ca ea să se simtă *obligată* să mă includă și pe mine. Dar adevăratul motiv pentru care păstram distanța era altul: era mai puțin dureros să mă țin deoparte decât să risc apariția acelui inevitabil moment când aveam să devin o figură periferică.

Dacă mă îndepărtam de Christina, singura problemă era că nu prea mai aveam alte prietene. Mai erau o elevă de schimb din Pakistan și o fată cu cataractă, căreia îi dădeam meditații la matematică, dar singurul lucru pe care-l aveam în comun cu ele era că nu ne încadram nicăieri. Mai erau și alți copii Negri, dar aceștia crescuseră într-o altă lume decât a mea – cu părinți care lucrau ca agenți de bursă, cu lecții de scrimă, cu case de vacanță pe insula Nantucket. Și mai era Rachel – care împlinise optsprezece ani și era însărcinată cu primul ei copil. Avea probabil nevoie de o prietenă, dar eu nu aveam ce să-i spun, nici măcar când ședeam față-n față la masa din bucătărie, deoarece lucrurile pe care și le dorea ea de la viață erau atât de diferite de speranțele mele și deoarece – ca să fiu sinceră – mă speria puțin gândul că, dacă începeam să petrec mai mult timp cu ea, toate clișeele pe care le îmbrățișase ea se vor lipi și de mine, precum crema de pantofi, și îmi va fi și mai greu să mă integrez la Dalton.

Poate de aceea, când m-a invitat Christina într-o vineri la o petrecere în pijamale, am acceptat invitația, înainte de a-mi aminti că ar fi fost mai bine să refuz. Am acceptat și am sperat din tot sufletul că îmi va dovedi că mă înșel. În compania acestor prietene noi ale ei, eu voiam să împărtășesc istorioarele hazlii din vremea când Christina și cu mine ne făceam coifuri din folie de aluminiu și ne ascundeam în ascensorul pentru vase, pretinzând că e o navetă spațială care ne duce pe lună; sau când Fergus, câinele doamnei Mina, a făcut caca pe patul ei și noi am acoperit pata cu vopsea albă, convinse că nu o va observa nimeni. Voiam să fiu singura care știa în care bufet din bucătărie se țin biscuiții și unde se pune lenjeria de pat și cum le cheamă pe toate animalele vechi de pluș ale Christinei. Voiam ca toate celelalte să știe că eu și Christina eram prietene vechi, mai vechi decât ele.

Christina mai invitase două eleve din al doilea an de liceu – pe Misty, care se dădea dislexică pentru a se fofila de la teme, dar nu părea să aibă vreo dificultate când era vorba să ne citească din teancul de reviste *Cosmopolitan* pe care ni-l adusese Christina pe terasa de pe acoperișul casei; și pe Kiera, care era obsedată de Rob Lowe și de propriile ei picioare subțiri. Ne-am întins fiecare câte un prosop pe scândurile din lemn de tec. Christina a pornit radioul, care tocmai transmitea un cântec al celor de la Dire Straits, și a început să cânte pe de rost versurile. Eu mi-am amintit cum ascultam împreună discurile doamnei Mina – toate înregistrări ale unor spectacole de pe Broadway

– și cum dansam, prefăcându-ne că suntem Cenușăreasa sau Eva Peron sau Maria von Trapp.

Mi-am scos din geantă o cremă de protecție solară. Celelalte fete se unseseră cu ulei pentru bebeluși și arătau ca niște fripturi pe grătar, dar ultimul lucru pe care mi-l doream eu era o piele și mai închisă la culoare. Am remarcat că una dintre fete, Kiera, se uita la mine.

— Tu poți să te *bronzezi*?

— Ă, da, am spus, dar am fost scutită să mai intru în detalii, fiindcă m-a întrerupt Misty.

— Asta chiar că-i tare, a spus. Invazia britanică.

A întors revista, ca să vedem și noi fotomodelele, una mai slăbănoagă decât alta, îmbrăcate după moda sezonului viitor, cu steaguri ale Marii Britanii și redingote roșii, cu nasturi aurii, care m-au trimis cu gândul la Michael Jackson.

Christina s-a așezat lângă mine și a arătat cu degetul.

— Linda Evangelista e de-a dreptul perfectă.

— Îîh, pe bune? Arată ca o nazistă. Cindy Crawford e atât de *naturală,* a replicat Kiera.

Eu studiam fotografiile.

— Soră-mea se duce la vară la Londra, a adăugat Kiera. Cu rucsacul prin Europa. L-am pus pe taică-meu să-mi promită – în scris – că la opșpe ani o să mă lase și pe mine să merg.

— Cu rucsacul? s-a cutremurat Misty. De ce?

— Pentru că e romantic, măi. Ia gândește-te! Permise Eurail. Hosteluri. Tipi mișto.

— Eu cred că și Savoy-ul e destul de romantic, a spus Misty. Și acolo au *dușuri.*

Kiera și-a dat ochii peste cap.

— Ruth, ajută-mă! Într-un roman de dragoste nimeni nu se cunoaște în foaierul hotelului Savoy. Dau nas în nas pe un peron de tren sau își încurcă rucsacurile, n-am dreptate?

— Ăsta-i destinul, am zis eu, dar mă gândeam la altceva: că nu era chip să nu lucrez într-o vară, dacă voiam să merg la colegiu.

Christina s-a trântit pe burtă pe prosop.

— Mor de foame. Ne trebuie niște gustări. A ridicat privirea către mine: Ruth, nu te duci tu să ne aduci ceva de ciugulit?

Mama mi-a zâmbit când am intrat în bucătărie, unde mirosea divin. O tavă cu fursecuri era pusă la răcit, o alta tocmai intra în cuptor. Mama mi-a întins lingura și m-a lăsat să ling aluatul.

— Cum e sus, în Saint Tropez?

— Toată lumea e flămândă, am spus. Christina vrea ceva de mâncare.

— Ei, nu mai spune, chiar așa? Atunci cum se face că nu stă ea în bucătăria mea și îmi cere de mâncare?

Am deschis gura să-i răspund, dar nu am găsit cuvinte. *De ce* mă rugase pe mine? De ce *venisem* în bucătărie?

Mama a strâns din buze.

— De ce ești aici, scumpo?

Mi-am plecat privirea la picioarele mele goale.

— Ți-am spus – ne e foame.

— Ruth, a repetat mama. De ce ești aici?

De data aceasta, nu m-am mai putut preface că am înțeles greșit.

— Pentru că, am spus cu un glas atât de stins, că abia mi-am auzit cuvintele, atât de stins, că am sperat să nu le audă nici mama, pentru că nu am unde să mă duc.

— Asta *nu* e adevărat, a spus mama apăsat. Când vei fi pregătită să vii la noi, noi te vom aștepta.

Am înhățat o farfurie și m-am apucat să îngrămădesc fursecuri pe ea. Nu știam ce voia mama să spună și nici nu voiam să știu. Am evitat-o tot restul după-amiezii și, când a plecat ea acasă seara, noi ne închiseserăm deja în camera Christinei, ascultam Depeche Mode și dansam pe pat. Am ascultat confesiunile celorlalte fete despre tipii de care erau îndrăgostite și am pretins că am și eu o pasiune secretă, ca să pot participa la discuție. Când Kiera a scos la iveală o sticluță cu votcă („Are cele mai puține calorii, să știți, dacă vreți să vă îmbătați”), m-am prefăcut că nu e mare scofală, deși îmi bătea inima să-mi spargă pieptul. Eu nu am băut, pentru că mama m-ar fi omorât și pentru că știam că trebuie să stau de veghe. În fiecare seară, înainte de culcare, mă dădeam cu cremă pe corp și îmi ungeam cu unt de cacao genunchii, călcâiele și coatele, ca să nu capete o nuanță cenușie; îmi periam părul cu mișcări circulare, ca să-i încurajez creșterea, și mi-l înfășuram într-un batic. Mama făcea la fel, Rachel făcea la fel, dar eram destul de sigură că aceste ritualuri le erau străine celorlalte fete, inclusiv Christinei. Nu aveam chef să răspund la întrebări sau să atrag atenția mai mult decât o făceam deja, așa că mi-am propus să mă duc ultima la baie și să rămân acolo până când adormeau toate celelalte… iar dimineața să mă scol în zori și să-mi aranjez părul, înainte ca vreuna dintre ele să se trezească.

Așa că am stat trează tot timpul cât Misty ne-a relatat cu lux de amănunte cum este să faci o felație, iar Kiera a vomitat în baie. Le-am lăsat să se spele pe dinți înaintea mea și am așteptat să le aud sforăind, înainte de a mă avânta în beznă.

Dormeam ca sardelele, toate patru în patul de 160 x 200 al Christinei. Am ridicat pătura, m-am strecurat lângă Christina și am simțit mirosul familiar de piersici al șamponului pe care-l folosea ea dintotdeauna. Credeam că doarme, dar s-a răsucit într-o parte și m-a privit.

Aveam baticul înfășurat în jurul capului, roșu ca o rană deschisă, cu

capetele atârnându-mi pe spate. Am văzut cum Christinei îi fuge privirea la batic și înapoi, la ochii mei. Nu a adus vorba despre batic.

— Mă bucur că ești aici, mi-a șoptit Christina și, preț de o secundă binecuvântată, m-am bucurat și eu.

•

Noaptea târziu, când se aud de sus sforăielile șuierate ale Wandei, eu nu pot să dorm. Un agent trece din jumătate în jumătate de oră cu o lanternă prin fața celulelor, să se asigure că toată lumea doarme. Când vine, închid ochii și mă prefac că dorm. Mă întreb dacă îmi va fi mai ușor cu timpul să dorm pe fondul sunetelor celor o sută de femei din jur. Mă întreb dacă îmi va fi mai ușor, punct.

În timpul uneia dintre raitele agentului, lumina lanternei tresare în ritm cu pașii săi și în clipa următoare se oprește în fața celulei noastre. Wanda se ridică imediat în capul oaselor și se uită urât la el.

— Scoală-te! zice agentul.

— Ce naiba? îl înfruntă Wanda. Acum v-ați apucat să schimbați celulele, la miezul nopții? N-ați auzit de drepturile deținuților…

— Nu tu. Agentul face un semn din cap în direcția mea: Ea.

Auzind asta, Wanda ridică mâinile ca pentru a-și cere scuze. O fi fost ea dispusă să împartă un Twix cu mine, dar acum sunt pe cont propriu.

Mă dau jos din pat cu genunchii tremurând și mă duc spre ușa deschisă a celulei.

— Unde mă duceți?

Agentul nu-mi răspunde, se mulțumește să mă conducă de-a lungul galeriei. Se oprește în fața unei uși, apasă un buton, pentru a apela personalul de supraveghere, și în momentul următor ușa se descuie cu un scrâșnet. Pătrundem într-o încăpere tip ecluză și așteptăm să se închidă ușa din spatele nostru, pentru ca abia apoi să se deschidă în mod magic ușa din partea opusă.

Mă conduce fără un cuvânt într-un soi de debara, îmi înmânează o pungă de hârtie.

Mă uit înăuntru și văd cămașa mea de noapte și papucii de casă. Îmi scot grăbită uniforma, încep din obișnuință să o împăturesc, dar până la urmă o arunc grămadă pe jos. Îmi trag pe mine hainele mele, viața mea.

Când deschid ușa, agentul mă așteaptă. De data aceasta trecem prin fața celulei unde a trebuit să aștept la venire și în care acum se află doar două femei, amândouă dormind ghemuite pe jos și mirosind a alcool și vomă. În clipa următoare suntem afară și trecem dincolo de un gard cu sârmă ghimpată pe coamă.

Mă întorc spre el, panicată.

— Nu am niciun ban la mine, spun.

Știu că ne aflăm la o oră de New Haven și nu am nici bani de

autobuz, nici telefonul la mine și nici nu sunt îmbrăcată decent.

Agentul îmi arată zvâcnind din cap către un punct aflat la distanță și abia atunci observ că ceva se mișcă în beznă, că o umbră se conturează pe fondul nopții fără lună. Silueta capătă formă, până când disting conturul unei mașini și o persoană înăuntru, care se dă jos și începe să alerge spre mine.

— Mamă, spune Edison cu fața îngropată în gâtul meu, hai să mergem acasă!

Kennedy

Persoanele care devin apărători publici se împart în două categorii: cele care cred că pot salva lumea și cele care știu al naibii de bine că nu o pot salva. Din prima categorie fac parte absolvenții de Drept naivi, convinși că pot schimba starea lucrurilor. Din a doua categorie facem parte noi, cei care am lucrat în sistem și știm că problemele sunt mult mai mari decât noi sau clienții pe care-i reprezentăm. Odată ce un suflet simțitor se lovește de realitate și se înăsprește, victoriile capătă un caracter individual: Ai reușit să reunești o mamă, care și-a învins dependența de droguri, cu fiul ei, care fusese dat în grija unor părinți adoptivi; ai reușit să împiedici prezentarea probelor unei dependențe mai vechi, care ar fi putut influența șansele actuale ale clientului tău; ești în stare să jonglezi cu sute de dosare și să le selectezi pe cele care necesită mai mult decât o singură înfățișare. Până la urmă, un apărător public e mai puțin un Superman, cât mai degrabă un Sisif și nu sunt puțini cei care sfârșesc prin a se lăsa doborâți de numărul nesfârșit de dosare, de programul nasol de lucru și de plata de rahat. De aceea învățăm rapid că, dacă vrem ca măcar o bucățică din viețile noastre să ne rămână sfântă, nu ne aducem de lucru acasă.

Așadar, după ce o visez pe Ruth Jefferson două nopți la rând, știu că am dat de belea.

În primul vis, am o întâlnire cu Ruth ca între avocat și client. Îi adresez întrebările standard, pe care le pun tuturor clienților, dar de fiecare dată când îmi răspunde o face într-o limbă pe care nu o înțeleg. Nici măcar nu o recunosc. Stânjenită, o rog tot timpul să repete. În final deschide gura și din ea iese un roi de fluturi albaștri.

În a doua noapte, visez că Ruth m-a invitat acasă la ea, la cină. E o masă festivă, cu atâta mâncare, că ar putea hrăni o echipă întreagă de fotbal, iar felurile sunt unul mai delicios decât altul. Beau un pahar cu apă și încă unul, și încă unul, și cana e goală. O întreb dacă mai poate aduce apă, iar ea mă privește îngrozită. „Credeam că știi”, spune și, când ridic privirea, constat că suntem închise într-o celulă de arest.

Mă trezesc cu o sete cumplită. Mă rostogolesc pe o parte, întind mâna după paharul cu apă de pe noptieră și iau o sorbitură lungă, răcoroasă. Simt cum mă cuprinde Micah cu brațul pe după mijloc și cum mă trage mai aproape de el. Mă sărută pe gât; mâna lui se strecoară sub bluza mea de pijama.

— Ce-ai face dacă m-ar băga la închisoare? mă trezesc întrebându-l.

Micah deschide ochii.

— Sunt destul de sigur că e legal, de vreme ce ești soția mea și ai

peste optsprezece ani.

— Nu. Mă întorc cu fata la el: Dacă aș face ceva… și m-ar aresta?

— Asta-i chiar excitant. Micah rânjește: Avocată în închisoare. Okay, îți fac jocul. Ce ai făcut? Zi: expunere indecentă. *Te rog,* zi: expunere indecentă.

Mă lipește de el.

— Pe bune. Ce s-ar întâmpla cu Violet? Cum i-ai explica?

— K, ce vrei tu, de fapt, să-mi spui e că l-ai omorât în sfârșit pe șeful tău?

— E o ipoteză.

— În acest caz, putem reveni asupra întrebării cam în cincisprezece minute?

Privirea lui se tulbură și Micah mă sărută.

•

În timp ce Micah se bărbierește, eu încerc să-mi prind părul în coc.

— Te duci la tribunal azi? mă întreabă.

E încă roșu la față; eu, la fel.

— După-amiază. De unde știi?

— Numai când te duci la tribunal îți bagi ace în cap.

— Sunt agrafe și vreau să am o ținută profesională.

— Ești prea sexy ca să ai o ținută profesională.

Râd.

— Să sperăm că clienții mei sunt de altă părere.

Oblig un fir de păr răzleț să stea la locul lui și mă sprijin cu un șold de chiuvetă.

— Mă gândesc să-l rog pe Henry să-mi dea un caz de crimă, îi zic.

— Superidee, spune Micah ușor sarcastic. Adică, dacă tot ai cinci sute de cazuri nesoluționate, e musai să mai iei încă unul care necesită și mai mult timp și energie.

E adevărat. Ca apărător public am aproape de zece ori mai multe dosare decât recomandă Asociația Barourilor Americane și, în medie, am la dispoziție mai puțin de o oră pentru pregătirea unui dosar. Lucrez aproape non-stop, nu mănânc de prânz, nu fac pauză pentru a merge la baie.

— Dacă asta te face să te simți mai bine, află că probabil n-o să-mi dea.

Micah scutură aparatul de ras, lovindu-l de chiuvetă. Când eram proaspăt căsătoriți, obișnuiam să mă uit cu mirare la firicelele de păr care se uscau în vasul chiuvetei și mă gândeam că aș putea citi în ele viitorul nostru, așa cum citește o clarvăzătoare în frunze de ceai.

— Ambiția asta a ta bruscă are ceva de-a face cu întrebarea legată de închisoare?

— Poate? recunosc.

— Atunci aș prefera să preiei cazul ăsta în loc să te duci după el la

închisoare.

— După ea, îl corectez. E vorba despre Ruth Jefferson. Asistenta aceea medicală. Nu-mi pot scoate din minte povestea ei.

Chiar și atunci când un client a făcut ceva ilegal, am un sentiment de înțelegere. Recunosc că a făcut o alegere greșită, dar cred totuși în justiție, atâta timp cât toată lumea are în egală măsură acces la sistem – și tocmai de aceea fac ceea ce fac.

Dar, în cazul lui Ruth, ceva parcă nu iese la socoteală.

Violet dă buzna în baie. Micah își strânge prosopul în jurul șoldurilor, eu îmi leg halatul.

— Mami, tati, spune, azi mă îmbrac ca Minnie.

Strânge la piept o Minnie Mouse de pluș și, într-adevăr, a reușit să-și pună pe ea o fustă cu buline, niște pantofi sport galbeni, un sutien de baie roșu și niște mănuși lungi, albe, din coșul cu costume de carnaval. Mă uit la ea și mă întreb cum să-i explic că nu se poate duce la grădiniță în sutien.

— Minnie e o femeie care trăiește în păcat, remarcă Micah. Adică, au trecut șaptezeci de ani. Mickey ar trebui să-i pună odată verigheta aia pe deget.

— Ce înseamnă că trăiește în păcat? întreabă Violet.

Îl sărut pe Micah.

— Te omor, îi spun cu un ton amabil.

— Aha, răspunde el. Deci *de-aia* o să te bage la închisoare.

•

La birou avem un televizor – unul minuscul, care stă între filtrul de cafea și deschizătorul de conserve. E o necesitate profesională, pentru că presa relatează uneori despre clienții noștri. Dar dimineața, înainte de începerea ședințelor de judecată, e pus de regulă pe emisiunea *Good Morning America.* Ed e obsedat de ținutele vestimentare ale Larei Spencer, iar pentru mine George Stephanopoulos e combinația ideală între un bărbat frumos și un reporter bătăios. Ne uităm la un scrutin ipotetic, în care își măsoară puterile candidații prezidențiali, în timp ce Howard ne pregătește o cană de cafea proaspătă, iar Ed ne povestește cum a decurs cina cu socrii lui. Soacra lui încă i se mai adresează cu numele fostului partener al soției sale, deși sunt căsătoriți de nouă ani.

— Și de data asta, spune Ed, m-a întrebat câtă hârtie igienică folosesc.

— Și tu ce i-ai zis?

— Că suficientă, răspunde Ed.

— De ce voia să știe?

— Mi-a spus că ei încearcă să facă *economie*, spune Ed. Că trăiesc din *venituri fixe.* Adică se duc în trei weekenduri din lună la cazinoul Foxwoods, dar vor să raționalizăm hârtia igienică?

— Păi, e un rahat, spun cu un rânjet. V-ați prins?

Robin Roberts îl intervievează pe un tip roșcat și rotofei, de vârstă mijlocie, a cărui poezie a fost acceptată pentru o antologie literară de prestigiu, dar numai după ce a trimis-o comisiei sub un pseudonim japonez.

— Mi-a fost respinsă de treizeci și cinci de ori, spune bărbatul. Și atunci m-am gândit că poate mi se acordă mai multă atenție, dacă numele meu e mai…

— Colorat? sugerează Roberts.

Ed pufnește.

— Zi slabă de știri.

În spatele meu, Howard scapă o lingură din mână, care aterizează zdrăngănind în chiuvetă.

— Până la urmă, de ce-i așa mare scofală? întreabă Ed.

— Pentru că e o minciună, spun. Tipul e un evaluator de daune alb, care a adoptat o cultură străină, pentru a-și asigura cincisprezece minute de faimă.

— Dacă atâta lucru a fost suficient, nu s-ar publica în fiecare an sute de poezii ale unor poeți japonezi? E limpede că a scris o poezie bună. Cum se face că despre asta nu vorbește nimeni?

Harry Blatt, șeful meu, intră valvârtej în încăperea pentru pauze, cu pardesiul înfășurat ca o tornadă în jurul picioarelor.

— Urăsc ploaia, ne anunță. De ce nu m-am mutat în Arizona?

După ce ne-a salutat astfel, înșfacă o cană cu cafea și se retrage în biroul lui.

Mă duc după el și bat ușor în ușa închisă.

Când intru, Harry e încă ocupat să-și atârne în cuier pardesiul ud.

— Ce e? întreabă.

— Mai ții minte cazul acela pe care l-am trimis în judecată… Ruth Jefferson?

— Prostituție?

— Nu, asistenta de la Mercy-West Haven. Pot să-l iau?

Se instalează la birou.

— A, da. Bebelușul mort.

Când văd că nu mai spune nimic, mă grăbesc să umplu golul.

— Practic profesia asta de aproape cinci ani. Și mă simt foarte legată de acest caz. Mi-ar plăcea să am ocazia să o reprezint.

— E un omor, spune Harry.

— Știu. Dar sunt pe deplin convinsă că sunt apărătorul public potrivit pentru acest caz, spun. Și oricum va trebui să-mi dai, mai devreme sau mai târziu, o infracțiune majoră. Zâmbesc: Așa că de ce nu mai devreme?

Harry mormăie. E mai bine decât un refuz.

— Păi, n-ar fi rău să mai avem un avocat priceput, pentru dosarele

importante. Dar, fiindcă ești începătoare, am să-l pun pe Ed să te secondeze.

Decât Ed, mai bine un om de Neanderthal lângă mine, la masa avocaților.

Dar ia stai puțin.

— Pot și singură, îi spun lui Harry.

Abia când dă în sfârșit afirmativ din cap, îmi dau seama că mi-am ținut tot timpul răsuflarea.

* * *

Număr orele și ședințele de trimitere în judecată pe care le mai am, până când sunt liberă să mă duc la închisoarea pentru femei. Cât aștept în trafic, exersez în gând modalități de a începe conversația astfel încât Ruth să aibă încredere în mine ca avocată. E adevărat că n-am mai reprezentat în instanță persoane acuzate de omor, dar am avut zeci de procese cu jurați, în dosare pentru trafic de droguri și vătămare corporală și violență domestică.

— Nu e primul meu rodeo, spun cu voce tare în oglinda retrovizoare, după care îmi dau ochii peste cap.

— Este o onoare pentru mine să vă reprezint.

Nici vorbă. Parc-aș fi o purtătoare de cuvânt la întâlnirea cu Meryl Streep.

Inspir adânc.

— Bună! încerc. Eu sunt Kennedy.

Zece minute mai târziu parchez, afișez un aer prefăcut încrezător și pășesc în clădire. Un agent cu o burtă ca de gravidă în luna a zecea mă măsoară cu privirea.

— S-a încheiat ora de vizită, spune.

— Am venit să mă întâlnesc cu o clientă. Ruth Jefferson?

Agentul caută în computer.

— Ei bine, aveți ghinion.

— Poftim?

— I-au dat drumul acum două zile, spune.

Îmi iau foc obrajii. Nu pot decât să-mi imaginez cât de proastă pot părea, că am pierdut urma clientei mele.

— A, da! Bineînțeles!

Mă prefac că știusem, că am vrut doar să-l pun la încercare.

Când se închide în urma mea ușa închisorii, încă îl mai aud chicotind.

* * *

După două zile, îi trimit lui Ruth acasă – la adresa din actele pentru cauțiune – o scrisoare oficială, prin care o invit să vină la mine la birou. Tocmai mă îndrept spre copiator, când se deschide ușa și intră Ruth, emoționată și șovăitoare, de parcă ar fi imposibil să se afle în locul potrivit. Cu dotarea noastră minimă și maldărele noastre de cutii

și hârtii, părem mai degrabă o companie care fie tocmai se instalează aici, fie își închide porțile decât un birou de avocați publici, funcțional.

— Ruth! Bună! îi întind mâna: Kennedy McQuarrie, spun.

— Îmi amintesc.

E mai înaltă decât mine și are o ținută remarcabilă. Mă gândesc în treacăt că mama ar fi impresionată.

— Ați primit scrisoarea mea, spun, deși este evident. Mă bucur că ați venit, fiindcă avem o mulțime de lucruri de discutat.

Mă uit în jur și mă întreb unde să o așez. În biroul meu abia dacă încap eu. Încăperea pentru pauze e prea informală. Mai e biroul lui Harry, dar e ocupat de el însuși. În singura încăpere pe care o avem pentru întâlnirile cu clienții se află Ed, care ia o depoziție sub jurământ.

— N-ați vrea să mergem să mâncăm ceva? Avem o brutărie Panera după colț. Mâncați…

— Mâncare? îmi completează propoziția. Da.

Plătesc pentru supa și salata ei și o conduc la un separeu din spate. Vorbim despre ploaie și cât de necesară era și când s-ar putea schimba vremea.

— Vă rog, spun și arăt către mâncarea ei. Mâncați!

Îmi iau sandvișul de pe farfurie și mușc din el, când Ruth își pleacă fruntea și spune:

— Îți mulțumim Ție, Doamne, că ne-ai dat bucate, să ne hrănească trupurile întru slava lui Hristos!

Cu gura plină spun și eu *Amin*.

— Deci sunteți credincioasă? întreb după ce am înghițit.

Ruth ridică privirea.

— E vreo problemă?

— Nu, deloc. De fapt e bine de știut, pentru că v-ar putea câștiga simpatia juriului.

Pentru prima dată o privesc cu atenție. Când ne-am întâlnit data trecută, avea părul înfășurat într-un batic și era în cămașă de noapte. Acum e îmbrăcată conservator, în fustă bleumarin și bluză cu dungulițe, încălțată cu balerini de lac strălucitor, fiecare uzat pe o porțiune minusculă la călcâi. Poartă părul întins și prins într-un coc la ceafă. Pielea ei e mai deschisă la culoare decât mi-o aminteam eu, are aproape aceeași nuanță ca a cafelei cu lapte pe care mă lăsa mama să o beau când eram mică.

Emoțiile se manifestă diferit de la persoană la persoană. Eu devin vorbăreață. Micah e îngândurat. Mama se poartă ca o snoabă. Iar Ruth, după toate aparențele, se crispează. Îmi notez în gând acest lucru, fiindcă jurații l-ar putea interpreta greșit, drept mânie sau îngâmfare.

— Știu că e dificil, spun cu glas scăzut, ca să nu ne audă nimeni, dar trebuie să fiți sută la sută sinceră cu mine. Cu toate că sunt o străină pentru dumneavoastră. Adică, sper să nu mai fiu multă vreme. Dar e important să înțelegeți că nimic din ce-mi spuneți mie nu poate fi folosit împotriva dumneavoastră. Tot ce-mi comunicați mie este strict confidențial.

Ruth pune furculița jos cu un gest precaut și dă din cap.

— Bine.

Îmi scot din poșetă un carnețel.

— Bun, în primul rând, preferați termenul *neagră* sau *afro-americană* sau *persoană de culoare*?

Ruth mă privește cu ochii mari.

— Persoană de culoare, spune după o scurtă pauză, îmi notez. Subliniez.

— Vreau doar să vă simțiți în largul dumneavoastră. Sincer, eu nici măcar nu *văd* culoarea. Vreau să spun, singura rasă care contează e rasa *umană,* nu-i așa?

Își strânge buzele.

Îmi dreg glasul și spulber tăcerea.

— Mai spuneți-mi o dată ce școli ați urmat.

— SUNY Plattsburgh și după aceea Yale Nursing School.

— Impresionant, murmur și îmi notez.

— Doamnă McQuarrie, spune.

— Kennedy.

— Kennedy… eu nu pot să merg iarăși la închisoare.

Se uită în ochii mei și, o clipă, văd până în adâncul sufletului ei.

— Am un băiat și n-am pe nimeni care să-l poată crește în așa fel încât să devină bărbatul care știu că va deveni.

— Știu. Ascultați, eu am să fac tot ce-mi stă în putere. Am avut foarte multe cazuri în care au fost implicate persoane ca dumneavoastră.

Trăsăturile ei încremenesc iarăși.

— Persoane ca mine?

— Persoane acuzate de crime grave, o lămuresc.

— Dar eu n-am făcut nimic.

— Eu vă cred. Dar va trebui să convingem juriul. Așa că va trebui să revenim asupra datelor fundamentale, ca să înțelegem de ce ați fost pusă sub acuzare.

— Dar cred că e destul de clar, spune Ruth încet. Tatăl acelui bebeluș nu m-a vrut în preajma fiului său.

— Suprematistul alb? El n-are nicio legătură cu cazul dumneavoastră.

Ruth clipește.

— Nu înțeleg cum e posibil.

— Nu el v-a pus sub acuzare. Toate acestea nu contează.

Se uită la mine ca și cum mi-aș fi pierdut mințile.

— Dar eu sunt singura asistentă de culoare din secția de obstetrică.

— Pentru Stat nu contează dacă sunteți neagră sau albă, sau albastră sau verde. Din punctul de vedere al Statului, dumneavoastră ați avut prin lege datoria de a îngriji un nou-născut care vă era pacient. Numai fiindcă șefa dumneavoastră v-a spus să nu vă atingeți de acel bebeluș, nu înseamnă că aveați voie să stați și să nu faceți nimic. Mă aplec spre ea: Procuratura nici măcar nu trebuie să specifice de ce grad este crima. Poate aduce în discuție diverse teorii – teorii contradictorii. E foarte simplu – dacă nimerește o teorie, ați încurcat-o. Dacă Statul poate dovedi o intenție criminală, pentru că dumneavoastră v-ați înfuriat că bebelușul a fost luat din grija dumneavoastră, și sugerează că i-ați premeditat moartea, juriul vă poate condamna pentru omor. Chiar dacă noi am spune juriului că a fost un accident, dumneavoastră ați recunoaște că nu v-ați făcut datoria de a acorda îngrijire medicală și că ați dat dovadă de o neglijență criminală, ignorând cu iresponsabilitate și nepăsare siguranța nou-născutului – practic, le-am da pe tavă uciderea din culpă. În oricare dintre aceste situații, dumneavoastră ați ajunge la închisoare. Și în niciuna dintre aceste situații nu contează culoarea pielii dumneavoastră.

Ruth trage aer în piept.

— Chiar credeți că, dacă aș fi fost albă, m-aș mai afla aici cu dumneavoastră?

E imposibil să ai un caz în care sunt implicați o asistentă medicală – care e singura persoană de culoare din secția ei –, un tată adept al ideologiei supremației albe și o angajată din administrația spitalului, care a luat o decizie pripită… și să nu vezi că rasa a jucat un rol decisiv.

Dar.

Orice apărător public care îți spune că justiția e oarbă te minte pe față. Dacă te uiți la relatările din presă despre procesele cu notă rasială, ceea ce te izbește este modul în care avocații, judecătorii și jurații se dau peste cap să spună că *nu* este vorba despre rasă, deși exact despre asta este vorba. Orice apărător public îți va mai spune că, deși majoritatea clienților noștri este de culoare, nu poți să joci această carte la proces.

Fiindcă e sinucidere curată să abordezi subiectul rasei în sala de judecată. Nu știi cum gândește juriul tău. Nu poți fi sigur ce crede judecătorul tău. De fapt, cea mai simplă cale de a pierde un proces al cărui miez este un incident motivat rasial este să spui lucrurilor pe nume. Găsești, în schimb, altceva cu care să momești juriul. Îi dai o

fărâmă de probă care poate dovedi nevinovăția clientului tău și care le permite acestor doisprezece oameni să se ducă acasă liniștiți, cu iluzia că lumea în care trăim este o lume a egalității.

— Nu, recunosc. Dar cred că e prea riscant să amintim acest lucru în sala de judecată. Mă aplec spre ea: Eu nu spun că dumneavoastră nu ați fost discriminată, Ruth. Spun doar că acesta nu este nici momentul, nici locul potrivit să abordăm acest subiect.

— Dar atunci *când?* întreabă cu glasul înfierbântat. Dacă nimeni nu vorbește despre rasă în sala de judecată, cum s-ar putea schimba vreodată ceva?

Nu am un răspuns la întrebarea ei. Roțile justiției sistemice se mișcă lent; dar, din fericire, ceva mai bine unsă este mașinăria justiției personale, care le dă victimelor bani, ca să șteargă o parte din umilire.

— Intentați o acțiune civilă. Eu nu pot face asta pentru dumneavoastră, dar pot să dau niște telefoane și să vă găsesc pe cineva specializat în discriminarea la locul de muncă.

— Dar eu nu-mi pot permite un avocat.

— Vor stabili onorariul în funcție de rezultate. Ei vor primi o treime din ce vi se acordă dumneavoastră, îi explic. Ca să fiu sinceră, cu bilețelul acela lipit în fișa nou-născutului, cred că ați primi despăgubiri compensatorii pentru salariile pierdute, precum și despăgubiri punitive pentru decizia tâmpită pe care a luat-o angajatorul dumneavoastră.

Rămâne cu gura căscată.

— Adică aș primi bani?

— Nu m-ar mira să fie vreo două milioane, mărturisesc.

Ruth Jefferson e mută de uimire.

— Aveți o sută optzeci de zile timp să depuneți o plângere la EEOC{30}.

— Și după aceea ce se întâmplă?

— Comisia așteaptă, până când se încheie procesul penal.

— De ce?

— Pentru că un verdict de vinovăție pronunțat împotriva unui reclamant atârnă greu, îi spun pe față. Ar influenta modul în care vă întocmește avocatul civil plângerea. Constatarea vinovăției este o probă admisibilă, care v-ar afecta procesul civil.

Ruth reflectează asupra spuselor mele.

— De aceea nu vreți să vorbiți despre discriminare în *acest* proces, spune. Ca să nu se pronunțe acest verdict de vinovăție.

Împreunează mâinile în poală și tace. Dă o dată din cap și închide ochii.

— Dumneavoastră ați fost împiedicată să vă exercitați profesia, spun cu blândețe. Nu mă împiedicați și pe mine să mi-o exercit pe a mea.

Trage aer în piept, deschide ochii și îmi susține privirea.

— De acord, spune. Ce vreți să știți?

Ruth

În dimineața de după eliberarea mea din închisoare mă trezesc și mă holbez la vechea crăpătură din tavan, pe care tot spun că am s-o repar și nu apuc niciodată s-o fac. Simt cum mă apasă în spate bara canapelei extensibile și sunt recunoscătoare. Închid ochii și ascult dulcea armonie a mașinilor de gunoi de pe strada noastră.

În cămașă de noapte (una curată; pe cea veche, pe care am purtat-o în sala de judecată, am s-o donez cu prima ocazie unui magazin caritabil) pun de cafea și mă îndrept tiptil spre camera lui Edison. Băiatul meu doarme buștean; nu se mișcă nici măcar atunci când răsucesc mânerul și mă strecor înăuntru și mă așez pe marginea patului său.

Când Edison era mic, soțul meu și cu mine obișnuiam să ne uităm la el în timp ce dormea. Wesley își punea uneori mâna pe spatele lui Edison și urmăream amândoi cum se înălțau și coborau plămânii săi. Știința creării unei ființe umane este remarcabilă și, oricât am învățat eu despre celule și mitoză, și tubul neural, și toate celelalte care duc la formarea unui bebeluș, nu pot să nu mă gândesc că se produce totuși și un mic miracol.

Edison respiră o dată hârâit și se freacă la ochi.

— Mamă? spune și se ridică în capul oaselor, instantaneu treaz. Ce s-a întâmplat?

— Nimic, îi zic. Toate bune pe lume.

Răsuflă și se uită la ceas.

— Trebuie să mă pregătesc pentru școală.

Am aflat din conversația avută azi-noapte în mașină, când Edison m-a adus acasă, că a lipsit o zi întreagă de la cursuri, pentru a expedia actele necesare pentru eliberarea mea pe cauțiune, ocazie cu care a învățat probabil mai multe despre ipoteci și imobile decât știu eu.

— Am să sun la secretariat. Să le explic ce s-a întâmplat ieri.

Dar știm amândoi că e o diferență între: *Vă rog să scuzați absența fiului meu de la școală, a avut un virus intestinal,* și: *Vă rog să scuzați absența fiului meu de la școală, a trebuit să o elibereze pe cauțiune pe mama lui.* Edison dă din cap.

— E în regulă. Am să vorbesc eu cu profesorii mei.

Edison îmi evită privirea, iar eu am senzația că suntem scuturați de o mișcare seismică.

— Îți mulțumesc, spun cu voce slabă. Încă o dată.

— Nu trebuie să-mi mulțumești, mamă, murmură Edison.

— Ba da, trebuie.

Sunt șocată să constat că toate lacrimile pe care am izbutit să mi le rețin în ultimele douăzeci și patru de ore îmi umplu brusc ochii.

— Hei, spune Edison și se întinde să mă îmbrățișeze.

— Îmi pare rău, îngaim printre suspine, cu fața lipită de umărul lui. Nu știu ce m-a apucat *acum.*

— Totul va fi bine.

În clipa aceasta simt iarăși cum se mișcă pământul sub picioarele mele, cum se repoziționează toată ființa mea. Îmi trebuie o secundă să realizez că, pentru prima dată în viețile noastre, Edison este cel care mă consolează pe mine, nu invers.

Mă întrebam mai demult dacă o mamă observă trecerea fiului ei de la copilărie la maturitate. Mă întrebam dacă e ceva clinic, ca începutul pubertății, sau ceva emoțional, ca prima dată când suferă din dragoste, sau temporal, ca momentul când spune *da* în fața altarului. Mă întrebam mai demult dacă se acumulează poate o masă critică de experiență – absolvirea școlii, primul loc de muncă, primul copil – care înclină balanța; dacă e ceva ce remarci imediat, ca semnul distinctiv al unei gravități subite, sau dacă se produce treptat, așa cum vezi în oglindă semnele înaintării în vârstă.

Acum știu: trecerea la maturitate e o linie trasată pe nisip. La un moment dat, copilul tău se va afla de cealaltă parte.

Eu crezusem că Edison va porni la drum într-acolo. Crezusem că linia s-ar putea deplasa.

Nu mă așteptasem ca eu să fiu cea care îl împinge dincolo, printr-o acțiune a mea.

•

Îmi trebuie foarte mult timp să mă hotărăsc cu ce să mă îmbrac când merg la biroul apărătorilor publici. De douăzeci și cinci de ani port uniforma de asistentă medicală; hainele bune mi le păstrez pentru biserică. Dar o rochie cu un imprimeu floral și guler de dantelă, o pereche de pantofi cu vârf ascuțit și tocuri joase parcă nu sunt potrivite pentru o întâlnire oficială. În fundul dulapului găsesc o fustă bleumarin, pe care am purtat-o la ședințele cu părinții de la școala lui Edison, și o asortez cu o bluză în dungulițe, pe care mi-a cumpărat-o mama de Crăciun de la Talbots și care încă mai are prețul pe ea. Îmi răscolesc colecția de saboți – salvatorii asistentelor medicale de pretutindeni – și descopăr o pereche de balerini, care nu sunt la fel de comozi, dar se potrivesc.

Când ajung la adresa din scrisoare, sunt convinsă că am nimerit greșit. Nu e nimeni la recepție – de fapt, nici nu există o recepție. E un labirint alcătuit din birouri compartimentate și maldăre de cutii, de parcă angajații ar fi niște șoareci care participă la un experiment științific de amploare. Fac câțiva pași înăuntru și îmi aud numele.

— Ruth! Bună! Kennedy McQuarrie!

De parcă aș fi putut s-o uit. Dau din cap și îi întind mâna, pentru că mi-a întins-o și ea pe a ei. Nu prea înțeleg de ce *este* ea avocata mea.

Doar mi-a spus verde-n față, încă de la prima înfățișare, că nu va fi ea.

Începe să turuie, de nu apuc să scot un cuvânt. Dar e în regulă, pentru că sunt teribil de emoționată. Nu am bani pentru un avocat privat, cel puțin nu fără să lichidez tot ce am pus deoparte pentru educația lui Edison, și mai degrabă m-aș duce la pușcărie decât să fac așa ceva. Dar faptul că toată lumea din țara asta *poate* avea un avocat nu înseamnă că toți avocații sunt *la fel.* La televizor vezi că cei care-și pot permite un avocat privat sunt achitați, iar cei cu avocați publici se prefac că nu e nicio diferență.

Doamna McQuarrie propune să mergem să mâncăm ceva de prânz, deși eu sunt prea agitată ca să pot mânca. După ce comandăm, dau să-mi scot portofelul, dar ea insistă să mă invite. La început mă enervez – încă de când eram mică și am început să port hainele care nu-i mai trebuiau Christinei, mi-am dorit să nu fiu cazul caritabil al nimănui. Dar mă potolesc, înainte de a apuca să protestez. Dacă face așa cu toți clienții, doar pentru a pune bazele unei relații de încredere cu ei? Dacă încearcă doar să-mi câștige simpatia, așa cum încerc și eu să o câștig pe a ei?

După ce ne așezăm cu tăvile la o masă, spun o rugăciune, din obișnuință. Sunt deprinsă să fac asta, chiar și atunci când nimeni din jurul meu nu o face. Corinne e atee și face tot timpul glume despre Monstrul Spaghetelor din Cer, când mă aude rugându-mă sau mă vede plecându-mi capul deasupra prânzului meu la pachet. Așa că, atunci când închei, nu sunt surprinsă să observ că doamna McQuarrie se holbează la mine.

— Deci sunteți credincioasă, spune.

— E vreo problemă?

Poate știe ea ceva ce eu nu știu, de pildă, că e mai probabil ca jurații să condamne pe cineva care crede în Dumnezeu.

— Nu, deloc. De fapt e bine de știut, pentru că v-ar putea câștiga simpatia juriului.

Când aud ce spune, îmi plec privirea în poală. Sunt eu oare de la natură atât de antipatică, încât trebuie să găsească lucruri care să convingă lumea să mă placă?

— În primul rând, spune, preferați termenul *neagră* sau *afro-americană* sau *persoană de culoare*?

Ce aș prefera eu este *Ruth.* Dar îmi înghit limba și spun:

— Persoană de culoare.

Odată, la serviciu, un brancardier pe nume Dave s-a lansat într-o tiradă pe acest subiect. „Dar ce, eu nu am culoare?" a spus și și-a întins brațele brânzoase. „Că doar nu sunt transparent, sau? Dar bag seama că *persoană de* mai multă *culoare* nu sună bine la ureche". Apoi a observat că mă aflu și eu în încăperea pentru pauze și s-a făcut roșu ca racul. „Scuze, Ruth. Dar, știi, eu nu mă prea gândesc la tine ca la o

persoană Neagră”.

Avocata mea continuă să vorbească.

— Eu nici măcar nu *văd* culoarea, zice. Vreau să spun, singura rasă care contează e rasa *umană,* nu-i așa?

E ușor să crezi că *suntem toți în aceeași oală,* când nu te-a luat pe tine poliția de acasă. Dar eu știu că, atunci când albii fac asemenea afirmații, le fac pentru că sunt de părere că asta e corect să spună, nu pentru că și-ar da seama cât de superficial sună. Acum doi ani, Adisa și-a ieșit din pepeni când hashtag-ul *alllivesmatter*{31} a pus stăpânire pe Twitter, ca reacție la activiștii care țineau ridicate pancarte cu BLACK LIVES MATTER{32}. „Ce vor ei, de fapt, să spună este că viețile *albilor* contează”, mi-a explicat Adisa. „Și că Negrii ar face bine să-și amintească acest lucru, înainte de a-și lua nasul la purtare”.

Când doamna McQuarrie tușește ușor, realizez că îmi umblă gândurile aiurea. Îmi îndrept privirea asupra ei și zâmbesc crispat.

— Mai spuneți-mi o dată ce școli ați urmat? întreabă.

Am senzația că sunt pusă la încercare.

— SUNY Plattsburgh și după aceea Yale Nursing School.

— Impresionant.

Ce e impresionant? Că am urmat un colegiu? Că am studiat la Yale? La reacția asta va trebui să se aștepte și Edison toată viața lui?

Edison.

— Doamnă McQuarrie, încep.

— Kennedy.

— Kennedy.

E o familiaritate cu care nu mă prea împac.

— Eu nu pot să merg iarăși la închisoare, îi spun.

Mi-l amintesc pe Edison, când abia învățase să meargă, cum se încălța cu pantofii lui Wesley și își târșâia picioarele în ei. Edison va avea timp toată viața lui să vadă cum magia, în care credea când era mic, este sistematic spulberată cu fiecare nouă greutate cu care se va confrunta. Nu vreau să dea piept cu acest lucru mai devreme decât e necesar.

— Am un băiat și n-am pe nimeni care să-l poată crește în așa fel încât să devină bărbatul care știu că va deveni.

Doamna McQuarrie – *Kennedy* – se apleacă spre mine.

— Eu am să fac tot ce-mi stă în putere. Am avut foarte multe cazuri în care au fost implicate persoane ca dumneavoastră.

O nouă etichetă.

— Persoane ca mine?

— Persoane acuzate de crime grave.

Intru imediat în defensivă.

— Dar eu n-am făcut nimic.

— Eu vă cred. Dar va trebui să convingem juriul. Așa că va trebui să

revenim asupra datelor fundamentale, ca să înțelegem de ce ați fost pusă sub acuzare.

Mă uit la ea atent și încerc să îi acord prezumția de nevinovăție. Pentru mine acesta este singurul caz, pentru ea e poate doar unul din câteva sute. Poate *chiar* l-a uitat pe skinhead-ul tatuat, care m-a scuipat în sala de judecată.

— Dar cred că e destul de clar. Tatăl acelui bebeluș nu m-a vrut în preajma fiului său.

— Suprematistul alb? El n-are nicio legătură cu cazul.

O clipă rămân mută de uimire. Din cauza culorii pielii mele mi s-a interzis să îngrijesc un pacient și după aceea, când același pacient a avut probleme, am fost pedepsită pentru faptul că am făcut ce mi s-a cerut. Cum Dumnezeu să nu existe o legătură între cele două?

— Dar eu sunt singura asistentă de culoare din secția de obstetrică.

— Pentru Stat nu contează dacă sunteți Neagră sau albă, sau albastră, sau verde, mă lămurește Kennedy. Din punctul de vedere al Statului, dumneavoastră ați avut prin lege datoria de a îngriji un nou-născut care vă era pacient.

Începe să-mi înșire toate posibilitățile ca juriul să găsească un motiv să mă condamne. Cu fiecare dintre ele am senzația că se mai așază o cărămidă în zidul care se ridică în jurul meu. Acum îmi dau seama că am făcut o mare greșeală: Am crezut că justiția e într-adevăr justă, că jurații vor presupune că sunt nevinovată, până când mi s-ar demonstra cu probe vinovăția. Dar prejudecata funcționează exact invers: Ești judecat înainte de a exista probe.

Nu am nicio șansă.

— Chiar credeți că, dacă aș fi fost albă, spun încet, m-aș mai afla aici cu dumneavoastră?

Clatină din cap.

— Nu. Dar cred că e prea riscant să amintim acest lucru în sala de judecată.

Deci vrem să câștigăm procesul prefăcându-ne că ceea ce l-a declanșat nu există? Pentru mine asta e ipocrizie, ignoranță. E ca și cum ai spune că un pacient a murit de panarițiu, fără să amintești că avea diabet de tip 1.

— Dacă nimeni nu vorbește despre rasă în sala de judecată, spun, cum s-ar putea schimba vreodată ceva?

Își împreunează mâinile pe masă, între noi.

— Intentați o acțiune civilă. Eu nu pot face asta pentru dumneavoastră, dar pot să dau niște telefoane și să vă găsesc pe cineva specializat în discriminare la locul de muncă.

Îmi explică în jargon juridic ce înseamnă acest lucru pentru mine.

Despăgubirile despre care îmi vorbește îmi întrec orice așteptare.

Dar există o chichiță. Întotdeauna există o chichiță.

Procesul care ar putea să-mi aducă această grămadă de bani, care m-ar putea ajuta să angajez un avocat privat, care ar putea fi dispus să admită că rasa este ceea ce m-a adus în fața instanței nu poate fi intentat înainte ca *acest* proces să se încheie. Cu alte cuvinte: dacă sunt găsită vinovată acum, pot să-mi iau adio de la banii aceia.

Brusc, pricep că poate nu din ignoranță refuză Kennedy să vorbească despre rasă la proces. E exact opusul ignoranței. Kennedy știe exact ce trebuie să fac eu pentru a primi ceea ce merit.

Parcă aș fi un orb rătăcit, iar Kennedy McQuarrie e singura mea călăuză. Așa că privesc în ochii ei.

— Ce vreți să știți? spun.

Kennedy

Când ajung seara acasă, după prima mea întâlnire cu Ruth, Micah e încă la serviciu, iar mama are grijă de Violet. În casă miroase a oregano și aluat proaspăt copt.

— E ziua mea norocoasă? strig și mă eliberez, odată cu hainele, de toată greutatea muncii mele, în vreme ce Violet se ridică de la masa unde colora și țâșnește spre mine. Avem la cină pizza făcută în casă?

Îmi ridic fetița în brațe. În pumnișor strânge un creion roșu-aprins.

— Ți-am făcut eu una. Ghici ce e.

Mama vine din bucătărie cu o chestie amibiformă pe o farfurie.

— A, păi nu poate fi decât un… extra…

Prind privirea mamei, care scutură din cap. Stă în spatele lui Violet și ridică mâinile și își dezvelește dinții.

— Un dinozaur, mă corectez. E evident.

Violet zâmbește larg.

— Dar e bolnav. Arată către firicelele de oregano presărate peste brânză: De-aia are bube.

— Are vărsat de vânt? întreb și mușc din aluat.

— Nu, spune Violet. Are o disfuncție reptilă.

Mai să scuip din gură bucata de pizza. O pun pe Violet imediat jos. Ea se întoarce în fugă la masă, pentru a colora mai departe, iar eu ridic din sprâncene.

— La ce v-ați uitat? o întreb pe mama calm.

Mama știe că Violet nu are voie să se uite la televizor decât la *Strada Sesame* sau la Disney Junior. Dar după mutra inocentă a mamei îmi dau seama că-mi ascunde ceva.

— La nimic.

Mă răsucesc pe călcâie și rămân cu privirea ațintită asupra ecranului negru. Am o bănuială, așa că pun mâna pe telecomandă și dau drumul la televizor.

Wallace Mercy stă în toată splendoarea lui în fața primăriei din Manhattan. Cu părul lui alb vâlvoi pare electrocutat. Ține un pumn ridicat, din solidaritate cu victima nedreptății împotriva căreia protestează în momentul de față.

— Fraților și surorilor! Vă întreb: când a devenit cuvântul *confuzie* sinonim cu *profilarea rasială*? Vrem ca șeful poliției din New York City să-și ceară scuze pentru rușinea și neplăcerile provocate acestui sportiv celebru…

Dedesubtul fetei oarecum familiare a unui bărbat frumos, cu pielea închisă la culoare, văd logoul Fox News.

Fox News. Un post la care Micah și cu mine nu ne uităm de regulă. Un post care e destul de probabil să găzduiască reclame legate de disfuncția erectilă.

— O lași pe Violet să se uite la așa ceva?

— Bineînțeles că nu, spune mama, i-am dat drumul când a dormit ea după-amiază.

Violet ridică privirea din cartea de colorat.

— The Five-o-Meter!

Îi arunc mamei o privire ucigătoare.

— Te uiți la *The Five* cu fetița mea de patru ani?

Mama ridică mâinile.

— Bine, bine, mă uit uneori, da, recunosc. Sunt știri, pentru numele lui Dumnezeu! Doar nu mă uit la filme P-O-R-N-O. Dar, apropo, tu ai auzit ceva de treaba asta? A fost o simplă confuzie și caraghiosul ăsta de reverend fals face iarăși atâta tevatură, doar fiindcă poliția a încercat să-și facă treaba.

Mă uit la Violet.

— Puiule, îi spun, ce-ar fi să te duci tu să-ți alegi pijamaua în care vrei să dormi și două cărți de citit?

Violet urcă în fugă scările, iar eu revin la subiectul televizorului.

— Dacă vrei să te uiți la Wallace Mercy, pune măcar pe MSNBC, zic.

— Nu vreau să mă uit la Wallace. De fapt nici nu cred că-i face o favoare lui Malik Thaddon apărându-i cauza.

Malik Thaddon, de *aceea* îmi părea cunoscut. E tenismenul care a câștigat U.S. Open acum câțiva ani.

— Ce s-a întâmplat?

— A ieșit din hotel și l-au luat pe sus patru polițiști. Se pare că a fost o confuzie de identitate.

Ava se instalează lângă mine pe canapea, în vreme ce la televizor, în prim-plan, se derulează pandaliile verbale ale lui Wallace Mercy. Are tendoanele de pe gât proeminente, iar la tâmplă i se zbate o venă; omul acesta este în pragul unui atac de cord.

— Știi ceva, spune mama. Dacă n-ar fi tot timpul atât de *furioși,* poate i-ar asculta mai mulți.

Nu e nevoie să întreb la cine se referă.

Mai mușc o dată din pizza mea dinozaur.

— Ce-ar fi să revenim la vechiul nostru obicei de a nu pune televizorul decât pe posturi care nu au reclame cu efect secundar?

Mama își încrucișează brațele.

— Aș fi crezut că tu, Kennedy, dintre toți oamenii, ți-ai dori ca fiica ta să cunoască lumea.

— E un copil, mamă. Violet nu trebuie să creadă că poliția o va lua *și pe ea* într-o bună zi pe sus.

— Ah, lasă-mă. Violet colora. Toate astea i-au intrat pe o ureche și i-au ieșit pe cealaltă. Singurul lucru pe care l-a remarcat a fost freza extrem de prost aleasă a lui Wallace Mercy.

Îmi apăs vârfurile degetelor pe colțurile ochilor.

— Bine. Sunt obosită. Hai să încheiem discuția asta.

Mama îmi ia farfuria goală și se ridică de pe canapea, în mod vizibil îmbufnată.

— Nici prin cap nu-mi trece să mă consider altceva decât o servitoare.

Dispare în bucătărie, iar eu mă duc s-o culc pe Vi. A ales o carte despre un șoricel cu un nume atât de complicat, că niciunul dintre prietenii ei nu-l poate pronunța, și *Go, Dog. Go*! cartea pe care o urăsc mai mult decât pe oricare alta din biblioteca ei. Mă așez în pat lângă ea și o sărut pe creștet. Miroase a spumă de baie cu parfum de căpșune și a șampon Johnson's, adică exact mirosurile copilăriei mele. Când încep să-i citesc, îmi notez în gând să-i mulțumesc mamei că a îmbăiat-o pe Violet și că a hrănit-o și că o iubește la fel de mult ca mine, chiar dacă a expus-o dreptei furii a lui Wallace Mercy.

În clipa următoare, îmi zboară gândul la Ruth. *Violet nu trebuie să creadă că poliția o va lua și pe ea într-o bună zi pe sus,* i-am spus mamei.

Dar, ca să fiu sinceră, probabilitatea ca fiica mea să devină victima unei confuzii de identitate este mult mai mică decât în cazul lui Ruth, de pildă.

— Mami! mă strigă Violet și atunci îmi dau seama că, absorbită fiind de gânduri, m-am oprit fără să vreau din citit.

— Îți place pălăria mea? citesc cu voce tare. Mie nu-mi place.

Ruth

Adisa zice că am nevoie de puțin răsfăț, așa că mă invită la prânz. Mergem într-un mic bistro, unde se servește pâine făcută în casă și unde porțiile sunt atât de mari, încât întotdeauna iei jumătate acasă. E multă lume, așa că ne așezăm la bar.

Am petrecut mai mult timp cu Adisa în ultima vreme, ceea ce este atât o alinare, cât și o ciudățenie. Înainte lucram mai tot timpul, când nu eram cu Edison; acum nu am nimic de făcut.

— Toate bune și frumoase, îmi spune Adisa, dar te-ai gândit de unde o să ai bani să-ți plătești prânzul pe viitor?

Mă gândesc la ce mi-a spus Kennedy ieri despre intentarea unui proces civil. E vorba de bani, dar sunt bani pe care încă nu pot conta – pe care n-o să pot conta poate niciodată.

— Ce mă îngrijorează pe mine mai mult e cum o să-mi hrănesc fiul, mărturisesc.

Ochii Adisei se îngustează.

— Cât ai la ciorap?

N-are niciun sens să o mint.

— Mi-or ajunge vreo trei luni.

— Știi că, dacă ești la strâmtoare, poți să-mi ceri mie, da?

Nu mă pot abține să zâmbesc.

— Pe bune? Luna trecută te-am împrumutat eu *pe tine*.

Adisa rânjește.

— Eu ți-am zis că poți să-mi ceri. N-am zis că pot să-ți și dau. Ridică din umeri: în afară de asta, știi că există o soluție.

Ce am aflat eu în cursul acestei săptămâni este că sunt supracalificată pentru aproape toate joburile administrative, de nivel începător, din New Haven, inclusiv toate joburile de secretară și recepționeră. Sora mea e de părere că ar trebui să solicit ajutor de șomaj. Dar mie nu mi se pare corect, fiindcă, odată rezolvată această problemă, am de gând să-mi reiau munca. Un serviciu cu jumătate de normă ar fi o altă soluție, dar eu sunt asistentă medicală calificată și mi s-a suspendat licența. Așa că prefer să evit această discuție.

— Tot ce știu eu este că, atunci când prietenul Tyanei a fost arestat pentru furt și pus sub acuzare, a așteptat opt luni până să înceapă procesul, spune Adisa. Ceea ce înseamnă cinci luni în aer. Ce te-a sfătuit slăbănoaga aia de avocată albă?

— O cheamă Kennedy și am fost prea ocupate să aflăm ce trebuie făcut ca să nu ajung la închisoare, ca să mai discutăm despre cum am să mă finanțez eu în așteptarea procesului.

Adisa pufnește.

— Da, fiindcă una ca ea nu se gândește probabil la amănuntul ăsta.

— Ai întâlnit-o o *singură* dată, obiectez. Nu o cunoști.

— Știu că cei care devin apărători publici o fac pentru că țin la morală mai mult decât la bani, altfel s-ar duce la vreo firmă de avocatură din marele oraș. Ceea ce înseamnă că doamna Kennedy are ori avere, ori vreun sponsor.

— A obținut eliberarea mea pe cauțiune.

— Pardon: *fiul tău* a obținut eliberarea ta pe cauțiune.

Îi arunc o privire furioasă și îmi îndrept atenția asupra barmanului, care lustruiește pahare.

Adisa își dă ochii peste cap.

— Nu vrei să vorbești despre asta, n-ai decât.

Își înalță privirea spre televizorul de deasupra barului, unde tocmai se transmite un spot de interes public.

— Hei, i se adresează barmanului, putem să ne uităm la altceva?

— Poftiți, spune el și îi dă o telecomandă.

Un minut mai târziu, Adisa butonează telecomanda. Se oprește asupra unui post, când aude acordurile cunoscutului cântec de gospel *Lord, Lord, Lord, have Mercy!* După care apare în prim-plan activistul Wallace Mercy. Astăzi tună și fulgeră împotriva unei școli din Texas, care a dispus arestarea unui tânăr musulman, după ce acesta adusese la școală un ceas făcut chiar de el, pe care dorise să i-l arate profesorului său de științe, dar care a fost luat drept o bombă.

— Ahmed, spune Wallace, dacă ne asculți acum, vreau să-ți spun ceva. Vreau să le spun tuturor copiilor negri și maro, care se tem că și ei ar putea fi greșit înțeleși din cauza culorii pielii lor…

Sunt destul de sigură că Wallace Mercy a fost mai demult predicator, dar nu cred că a ajuns la el informația că nu trebuie să urli când vorbești într-un microfon de transmisie TV.

— Vreau să le spun că și eu am fost mai demult desconsiderat din cauza înfățișării mele. Și nu vreau să vă mint – uneori, când Diavolul îmi strecoară îndoiala în suflet, încă mai cred că oamenii aceia au avut dreptate. Dar de cele mai mult ori cred că *le-am arătat-o tuturor celor care m-au șicanat.* Am reușit, în pofida lor. Iar voi… *veți reuși la rândul vostru.*

Adisa rămâne cu gura căscată.

— Doamne, Ruth, asta-ți trebuie ție. Wallace Mercy.

— Sunt convinsă că Wallace Mercy e *ultimul* lucru care-mi trebuie mie.

— Ce tot spui? Pentru asta trăiește el, pentru povești ca a ta. Discriminare rasială la locul de muncă? Nici n-o să stea pe gânduri. O să facă în așa fel încât toată lumea din țara asta să afle că ai fost nedreptățită.

La televizor, Wallace scutură amenințător pumnul.

— Chiar trebuie să fie tot timpul așa de furios?

Adisa râde.

— Ce naiba, fată, *eu sunt* tot timpul furioasă. Sunt epuizată, pentru simplul fapt că sunt toată ziua Neagră, spune. Măcar ne ajută să ne facem auziți.

— Și încă foarte tare.

— Exact. Ce naiba, Ruth, te-ai învățat să înghiți tot. Înoți de atâta timp cu rechinii, că ai uitat că ești plancton.

— Poftim?

— Rechinii nu mănâncă plancton?

— Mănâncă *oameni*.

— Păi, eu ce ziceam! oftează Adisa. Albilor le-au trebuit ani buni să le dea Negrilor libertatea pe hârtie, dar în adâncul sufletului lor încă mai așteaptă de la noi să zicem: *da, stăpâne* și să tăcem, și să fim recunoscători pentru ce ni s-a dat. Dacă spunem ce gândim, ne putem pierde locurile de muncă, locuințele, până și viețile. Wallace este omul care se înfurie în locul nostru. Dacă n-ar fi el, albii n-ar afla niciodată că rahaturile pe care le fac ei ne înfurie, iar Negrii ar fi tot mai furioși, fiindcă nu pot risca să comenteze. Datorită lui Wallace Mercy nu explodează butoiul cu dinamită din țara asta.

— Mă rog, toate bune și frumoase, dar eu nu sunt judecată pentru că sunt Neagră. Sunt judecată pentru că a murit un bebeluș când eram eu de serviciu.

Adisa face o grimasă ironică.

— Cine ți-a spus asta? Avocata aia a ta albă ca zăpada? Bineînțeles că din punctul ei de vedere nu e vorba despre rasă. Ea nici nu se gândește la rasă, punct. Pentru că nu are *de ce*.

— Bine, în regulă, când o să-ți iei tu diploma de avocată, o să mă poți consilia. Până atunci am să-i dau ei crezare. Ezit: Auzi, pentru cineva care nu suportă să fie judecată după clișee, judeci tu însăți al naibii de mult după clișee.

Sora mea ridică palmele, în semn că se predă.

— Bine, Ruth. Tu ai dreptate. Eu greșesc.

— Vreau să spun doar atât – deocamdată, Kennedy McQuarrie își face treaba bine.

— Treaba ei e să te salveze pe tine, ca să se simtă ea bine, spune Adisa. Nu degeaba îi zice sindromul Cavalerului Alb. Mă privește cu ochii mijiți: Și tu știi ce e la celălalt capăt al spectrului culorilor.

Nu reacționez în niciun fel, fiindcă nu vreau să-i ofer această satisfacție. Dar cunoaștem amândouă răspunsul.

Negrul. Culoarea răufăcătorului.

•

N-am fost decât o singură dată acasă la Christina, în Manhattan, imediat după ce s-a căsătorit cu Larry Sawyer. M-am dus la ei cu un

cadou de nuntă și a fost o experiență penibilă. Christina și Larry au avut o nuntă organizată, în Insulele Turks și Caicos, iar Christina și-a exprimat de nenumărate ori regretele că nu-și poate invita *toți* prietenii acolo, că din păcate lista de invitați e limitată. Când a despachetat cadoul meu – un set de șervete de bucătărie din in făcute la comandă, pe care erau imprimate rețetele scrise de mână ale mamei mele, pentru fursecurile, prăjiturile și plăcintele preferate ale Christinei –, au podidit-o lacrimile și m-a îmbrățișat și mi-a spus că e cadoul cel mai personal și cel mai grijuliu ales dintre toate cadourile primite și că o să le folosească în fiecare zi.

Acum, după mai bine de zece ani, mă întreb dacă a folosit vreodată bucătăria, ca să nu mai vorbesc de șervetele respective. Blaturile de granit sclipesc, iar într-o fructieră albastră de sticlă sunt niște mere, care arată de parcă ar fi fost lustruite. Nu văd niciun indiciu că în casă ar locui un copil de patru ani. Îmi vine să deschid ușa cuptorului dublu Viking, doar pentru a vedea dacă e vreo firimitură sau pată de grăsime în el.

— Te rog, spune Christina și îmi face semn să mă așez pe unul dintre scaunele de bucătărie. Ia loc.

Mă așez și tresar când aud o muzică liniștitoare, venind din peretele din spatele meu.

— E o boxă, spune râzând. E ascunsă.

Mă întreb cum e să trăiești într-o locuință care arată tot timpul de parcă ar fi motivul unei ședințe foto. Christina pe care o știam eu lăsa prăpăd în urma ei, din antreu până în bucătărie, când venea acasă de la școală – își trântea pe jos haina și ghiozdanul, își zvârlea din picioare pantofii. În clipa aceea se ivește o femeie, atât de silențios, că parcă ar fi ieșit și ea din perete. Îmi așază în față o farfurie cu salată de pui și îi așază una și Christinei.

— Mulțumesc, Roșa, spune Christina.

Atunci realizez că își mai aruncă probabil și acum cât colo haina, geanta și pantofii, când vine acasă. Dar în loc de Lou o are acum pe Roșa. E doar o altă persoană care strânge după ea.

Menajera dispare iarăși fără zgomot, iar Christina începe să-mi povestească despre un eveniment de strângere de fonduri pentru un spital și că Bradley Cooper a promis că vine și după aceea a contramandat în ultima clipă din cauza unei infecții în gât, dar că *Us Weekly* l-a fotografiat în aceeași seară într-un bar din Chelsea, împreună cu iubita lui. Atâta mai turuie despre acest subiect care nu mă interesează absolut deloc, că îmi dau seama, încă înainte de a-mi mânca salata pe jumătate, de ce m-a invitat la ea.

— Deci, o întrerup. Ai aflat de la mama?

Îi cade fața.

— Nu. De la Larry. Acum, când și-a depus candidatura, ne uităm

întruna la știri. Își mușcă buza de jos: A fost cumplit?

Un hohot de râs îmi stă în gât.

— Care parte?

— Păi, totul. Când te-au dat afară. Când te-au arestat. Face ochii mari: Ai fost la închisoare? A fost ca în *Orange Is the New Black*?

— Da, numai fără sex. Mă uit la ea: Nu a fost vina mea, Christina. Trebuie să mă crezi.

Se întinde peste masă și mă apucă de mână.

— Te cred. Te cred, Ruth. Sper că știi asta. Să știi că am vrut să te ajut. I-am spus lui Larry să angajeze pe cineva de la fosta lui firmă, să te reprezinte.

Încremenesc. Încerc să-l consider un gest de prietenie, dar am sentimentul că sunt o problemă care trebuie rezolvată.

— Eu… n-aș putea accepta…

— Păi, înainte de a crede că eu sunt zâna ta cea bună, să știi că Larry m-a refuzat. Îi pare și lui la fel de rău ca mie, sincer, dar acum, cu candidatura lui, nu e momentul potrivit să fie asociat cu ceva scandalos.

Scandalos. Gust cuvântul pe îndelete, mușc din el ca dintr-o boabă de strugure, simt cum se sparge între dinții mei.

— Ne-am certat rău de tot pe tema asta. L-am trimis să se culce în dormitorul pentru oaspeți. Nu că ar vrea să câștige voturile neonaziștilor. Dar nu e așa de simplu, cred. Relațiile rasiale sunt nasoale în momentul de față, cu șeful poliției, care e ținta unor atacuri, și cu toate celelalte, iar Larry trebuie să evite pe cât posibil toate acestea, altfel s-ar putea să piardă alegerile. Clatină din cap: îmi pare atât de rău, Ruth!

Simt cum mi se încleștează maxilarele.

— De-aia m-ai chemat aici? întreb. Ca să-mi spui că nu mai poți păstra relația cu mine?

Cât de proastă am putut să fiu? Chiar am crezut că e o vizită între prietene? Că pentru prima dată după un deceniu, Christinei i-a trecut prin minte să mă invite la ea de prânz? Sau am știut tot timpul că, dacă vin aici, o fac pentru că sper într-un miracol din partea familiei Hallowell – chiar dacă am fost prea mândră să recunosc acest lucru?

Ne uităm câteva clipe una la alta.

— Nu, zice Christina. Am vrut să te văd cu ochii mei. Să fiu sigură că ești… cum să zic… bine.

Mândria e un balaur perfid; se strecoară în sufletul tău și începe să mârâie exact atunci când ai nevoie de liniște.

— Ei bine, poți să ștergi asta de pe lista ta de fapte bune, îi spun cu amărăciune în glas. Sunt *cât se poate* de bine.

— Ruth…

Ridic o mână.

— Las-o baltă, Christina, bine? Las-o baltă!

Încerc să-mi dau seama în care moment din trecutul nostru s-a produs ruptura, când s-a întâmplat ca două fete care știau totul una despre cealaltă – aroma preferată de înghețată, membrul preferat al trupei New Kids on the Block, vedetele de care eram îndrăgostite – să devină două femei care nu știu nimic una despre viața celeilalte. Ne înstrăinaserăm sau fusese o apropiere înșelătoare? Intimitatea noastră se datorase prieteniei sau geografiei?

— Îmi pare rău, spune Christina cu glasul stins.

— Și mie, șoptesc eu.

Brusc, sare de pe scaun și se întoarce în clipa următoare, pentru a-și goli poșeta. Ochelari de soare, chei, rujuri, chitanțe se risipesc pe masă; tablete de Advil, căzute din ambalaj pe fundul poșetei, sar ca niște bomboane pe tăblia mesei. Christina își deschide portofelul, scoate dinăuntru un teanc gros de bancnote și mi-l îndeasă în mână.

— Ia-i, spune. Rămâne între noi.

Când ni se ating mâinile, se produce o descărcare electrică. Sar în picioare, ca lovită de trăsnet.

— Nu! îi spun și mă dau înapoi.

Există o limită și, dacă o depășesc, totul se va schimba între Christina și mine. Poate că n-am fost niciodată egale, dar cel puțin m-am putut preface că suntem. Dacă accept banii, nu mai pot să mă amăgesc.

— Nu pot.

Christina e pornită, îmi strânge degetele în jurul bancnotelor.

— Hai, ia-i, spune.

Pe urmă înalță privirea spre mine, de parcă totul ar fi în regulă pe lumea asta, de parcă nimic nu s-ar fi schimbat, de parcă n-aș fi devenit cu un moment în urmă o cerșetoare la picioarele ei, un caz caritabil, o cauză.

— Avem și desert, spune Christina. Rosa?

Mă împiedic de scaun în graba de a scăpa de aici.

— Nu mi-e foame. Îmi feresc privirea: Trebuie să plec.

Îmi înșfac haina și poșeta din garderoba din vestibul și ies grăbită pe ușă, având grijă să o închid bine în urma mea. Apăs întruna butonul liftului, de parcă astfel ar veni mai repede.

Și număr bancnotele. Cinci sute cincizeci și șase de dolari.

Liftul zbârnâie.

Mă reped la prețul din fața ușii Christinei și strecor banii dedesubt.

Azi-dimineață i-am spus lui Edison că nu mai putem circula cu mașina. I-a expirat înmatricularea și nu-mi pot permite să o reînnoiesc. Vânzarea ei va fi ultima soluție, dar până atunci, cât încerc să strâng bani pentru taxele statale și cele federale și pentru benzină, vom circula cu autobuzul.

Intru în lift și țin ochii închiși până ajung la parter. Parcurg în fugă Central Park West, până mi se taie respirația, până sunt sigură că n-am să mă răzgândesc.

•

Clădirea din Humphrey Street arată ca orice clădire guvernamentală: un bloc cu birouri, dreptunghiular, de beton. Biroul de asistență socială e ticsit de lume, în fiecare scaun crăpat, de plastic, șade cineva aplecat deasupra unui clipboard. Adisa mă conduce la ghișeu. Ea lucrează acum – casieră cu jumătate de normă, cu salariul minim –, dar s-a mai perindat pe aici de vreo șase ori, între două joburi, și știe cum funcționează lucrurile.

— Soră-mea trebuie să depună cerere pentru ajutor social, spune în gura mare, indiferentă la faptul că anunțul acesta mă face să mor de rușine.

Secretara e de vârsta lui Edison. La urechile ei se bălăbăne niște cercei mari, de forma unor tacos.

— Completați asta, spune și îmi întinde un clipboard cu un formular.

Pentru că nu avem unde să ne așezăm, ne sprijinim de perete. În vreme ce Adisa caută un pix în geanta ei cavernoasă, eu strecor priviri către femeile care balansează pe genunchi clipboarduri și copii mici, către bărbații care miros a alcool și transpirație, către o femeie cu o coadă împletită, lungă și căruntă, care ține în brațe o păpușă și cântă încetișor. Cam jumătate dintre cei prezenți sunt albi – mame care își șterg copiii la nas cu batiste de hârtie, bărbați agitați, în cămăși, care își lovesc ritmic pixul de picior, în timp ce citesc fiecare rând din formular. Adisa observă că mă uit la ei.

— Două treimi din asistența socială se duc la albi, spune. Ca să vezi.

Nu m-am mai simțit niciodată atât de recunoscătoare că o am pe sora mea.

Completez primele date: nume, adresă, numărul de aparținători.

Venit, citesc.

Încep să notez salariul meu anual, dar apoi îl tai.

— Scrie zero dolari, zice Adisa.

— Primesc puțin după Wesley…

— Scrie zero dolari, repetă Adisa. Cunosc persoane cărora li s-a refuzat SNAP{33} pentru că aveau *mașini* care valorau prea mult. Fentezi și tu sistemul, așa cum te-a fentat el pe tine.

Când vede că nu scriu nimic, Adisa îmi ia formularul din mână, îl completează și i-l duce secretarei.

Trece o oră și nu e chemată nicio persoană din sala de așteptare.

— Cât durează? o întreb în șoaptă pe sora mea.

— Cât au ei chef să te facă să aștepți, răspunde Adisa. Un motiv pentru care oamenii ăștia nu pot căpăta un job e că sunt prea ocupați

să stea aici să-și aștepte ajutoarele sociale în loc să se ducă să aplice undeva.

S-a făcut aproape ora trei – suntem de patru ceasuri aici –, când se ivește în ușă o asistentă socială.

— Ruby Jefferson? zice.

Mă ridic în picioare.

— Ruth?

Aruncă o privire pe hârtii.

— Poate, admite.

Adisa și cu mine ne ducem după ea într-un birou compartimentat și ne așezăm.

— Am să vă pun câteva întrebări, spune cu glas monoton. Sunteți încă angajată?

— E complicat… am fost suspendată.

— Cum adică?

— Sunt asistentă medicală, dar mi s-a suspendat licența până la încheierea unui proces.

Rostesc cuvintele grăbit, de parcă mi le-ar smulge cineva din inimă.

— N-are a face, spune Adisa. Las că-ți explic io. N-are serviciu, n-are un sfanț.

Casc ochii la sora mea; sperasem că voi găsi cumva un teren comun cu asistenta aceasta socială, că nu va vedea în mine o solicitantă tipică a ajutoarelor guvernamentale, ci o persoană din clasa de mijloc, căreia i s-a făcut o nedreptate. Adisa, pe de altă parte, a dat-o pe jargonul afro-americanilor, abătându-se cât mai mult cu putință de la tactica mea.

Asistenta socială își împinge ochelarii pe nas.

— Dar contul de economii pentru studiile fiului dumneavoastră?

— Este un plan de economii care nu poate fi folosit decât pentru educație.

— Îi trebe medicală, mă întrerupe Adisa.

Femeia se uită la mine.

— Cât plătiți în momentul de față pentru COBRA{34}?

— O mie o sută de dolari pe lună, spun roșind. Dar de luna viitoare nu-mi voi mai permite să plătesc.

Femeia dă din cap cu un aer reținut.

— Scăpați de COBRA. Vă calificați pentru Obamacare{35}.

— O, nu, mă tem că nu înțelegeți. Eu nu vreau să *scap* de asigurarea mea medicală; vreau să mi se acorde doar un ajutor temporar, îi explic. Aceasta este asigurarea care mi-a fost oferită de spital. Într-un final, am să-mi recapăt locul de muncă…

Adisa se răstește la mine.

— Și dacă-și rupe Edison între timp piciorul?

— Adisa…

— Cin' te crezi tu? O.J. Simpson? Cazi și te ridici? Bagă la cap, Ruth. Una ca tine nu-i nici O.J. Nici Oprah. Și nici Kerry Washington. Lor le trece albii multe cu vederea, că-s celebri. Tu ești o *nigga* care se duce la fund.

Sunt convinsă că asistenta socială observă că spumeg de furie. Încleștez pumnii atât de tare, încât am senzația că îmi dă sângele. Nu-mi dau seama ce a făcut-o pe sora mea să vorbească astfel, dar îmi vine să o omor.

La naiba, doar sunt deja pusă sub acuzare pentru omor.

Asistenta socială își mută privirea de la Adisa la mine și de la mine la hârtiile din fața ei. Își drege glasul.

— Bun, spune, bucuroasă să scape de noi, vă calificați pentru asistență medicală, SNAP și ajutor bănesc. O să vă înștiințăm noi.

Adisa mă ia de braț și mă ridică de pe scaun.

— Vă mulțumesc, murmur eu, în timp ce sora mea mă trage afară din birou.

— Hai că n-a fost chiar așa de rău, spune Adisa când ne oprim în dreptul lifturilor, lângă o plantă în ghiveci, de unde asistenta socială nu ne mai poate auzi.

Brusc și-a revenit. Mă răstesc la ea.

— Ce naiba a fost asta? Te-ai purtat ca o nemernică.

— O nemernică, da, care ți-a obținut banii de care aveai nevoie, spune Adisa. Poți să-mi mulțumești mai târziu.

* * *

Instructoarea mea este o fată pe nume Nahndi, care ar putea fi fiica mea, după vârstă.

— Deci în principiu sunt cinci munci, îmi spune. Casa de marcat, luat comenzile, cafeneaua, servit clienții la tejghea, adus comenzile la tejghea. Mai este, bineînțeles, și prepararea mâncărurilor…

Mă duc după ea, trăgând tot timpul de uniforma mea, a cărei etichetă îmi dă mâncărimi la ceafă. Lucrez în ture de opt ore, ceea ce înseamnă că primesc o pauză de treizeci de minute, o mâncare gratuită și plata minimă. După ce am epuizat toate ofertele de joburi temporare, oferite de către agențiile de intermediere, am aplicat la McDonald's. Le-am spus că nu am mai lucrat o vreme, pentru a-mi crește copilul. Cuvintele *asistentă medicală* nu le-am rostit. Am vrut să lucrez undeva, oriunde, ca să pot renunța la o parte din ajutoarele sociale. Ca să nu-mi pierd mințile, aveam nevoie să cred că încă îmi mai pot întreține, măcar parțial, familia.

Când a sunat managerul să-mi ofere jobul, m-a întrebat dacă pot începe imediat, fiindcă nu au suficient personal. Așa că i-am lăsat lui Edison un bilet pe blatul din bucătărie, spunând că am o surpriză pentru el și că am plecat cu autobuzul în centru.

— Aici e dispenserul, unde sunt dozați cartofii și puși în coșuri.

Avem coșuri de trei dimensiuni, în funcție de cât de aglomerați suntem, spune Nahndi. Aici e un regulator de timp, trebuie să apeși butonul când dai drumul coșului în ulei. Dar la două și patruzeci trebuie să-l scuturi, ca să nu se prindă cartofii, okay?

Dau din cap și urmăresc cum un alt lucrător, un student pe nume Mike, face exact ce spune ea.

— După ce s-a scurs timpul, ții coșul deasupra friteuzei și aștepți zece secunde să se scurgă uleiul. Și după aceea îi verși aici, în cuvele astea – ai grijă, e fierbinte – și îi sărezi.

— Asta numai dacă nu ai o comandă fără sare, spune Mike.

— Vorbim despre asta mai târziu, replică Nahndi. Dispenserul de sare pune aceeași cantitate de sare pe fiecare tranșă de cartofi. După aceea îi întorci cu paleta și apeși butonul de reglare a timpului. Toți cartofii ăștia trebuie vânduți în cinci minute, dacă nu, îi aruncăm.

Dau din cap. Sunt atâtea de reținut. Ca asistentă medicală trebuia să țin minte o mie de lucruri, dar după douăzeci de ani am dezvoltat o memorie motorie. Or, toate acestea sunt noi.

Mike mă lasă să lucrez la stația de prăjire a cartofilor. Sunt surprinsă cât de greu e coșul când îl țin la scurs. Îmi alunecă mâinile în mănușile de cauciuc. Am senzația că stropii de ulei îmi pătrund prin plasa de păr.

— Super! spune Nahndi.

Învăț cum se ambalează mâncărurile, câte minute poate fi ținut cald un fel de mâncare înainte de a fi aruncat, cu care lavete se curăță care suprafețe, cum să-i spui managerului că-ți mai trebuie monede de 25 de cenți, că trebuie să apeși întâi pe casa de marcat butonul pentru porție medie, înainte de a apăsa butonul pentru meniul Numărul 1, fiindcă altfel clientul n-ar primi cartofi prăjiți la comanda lui. Nahndi face dovada unei răbdări de fier, când uit sosul Ranch sau pun mâna pe un McDouble în loc de un cheeseburger dublu (sunt aproape identici, diferența e o felie de brânză în plus). După un ceas, are suficientă încredere în mine, pentru a mă lăsa să asamblez felurile de mâncare.

Eu nu m-am ferit niciodată de muncile neplăcute. Ca asistentă medicală, Dumnezeu știe câte tăvițe renale le-am ținut pacientelor la gură și câte cearșafuri murdare am schimbat. Dar mi-am spus întotdeauna, după un asemenea episod, că pentru pacientă a fost și mai neplăcut – fizic sau psihic sau ambele – decât pentru mine. Sarcina mea era să-i îmbunătățesc ei starea într-un mod cât mai profesionist cu putință.

Deci chiar nu mă deranjează să lucrez într-un fast-food. N-am venit aici ca să mă acopăr de glorie. Am venit pentru bani, cât de puțini or fi ei.

Inspir adânc și iau o chiflă tăiată în trei și pun fiecare bucată la

locul ei în toaster. Între timp deschid o cutie pentru Big Mac. Cu mănușile astea de cauciuc e mai simplu de spus decât de făcut. Partea de sus a chiflei se pune cu semințele de susan în jos în partea de sus a cutiei; partea din mijloc se balansează deasupra acesteia; partea de jos se pune cu josul în jos în partea de jos a cutiei. Două stropituri de sos Big Mac din dozatorul enorm de metal vin pe o parte și pe alta; deasupra se presară salată tăiată fâșii și ceapă tocată. Partea din mijloc capătă două bucăți de murătură plasate strategic („abia să se atingă, să nu se pupe”, zice Nahndi). Pe partea de jos vine o felie de brânză topită. După aceea scot din încălzitor două felii de carne și o pun pe una pe partea de sus a chiflei și pe cealaltă pe partea de jos a ei. Ridic partea din mijloc și o așez peste partea de jos, pun *deasupra* partea de sus a chiflei, închid cutia și i-o dau colegului meu, care fie o împachetează, fie o duce la tejghea, pentru a fi servită clientului.

Nu e ca atunci când ajuți un copil să vină pe lume, dar simt totuși mulțumirea unei munci îndeplinite cum se cuvine.

După șase ore de muncă, mă dor picioarele și put a ulei. Am curățat băile de două ori – inclusiv o dată după ce un copil de patru ani a vomitat pe jos. Abia am început să lucrez pentru Nahndi, care e la casa de marcat, când vine o femeie și comandă douăzeci de McNuggets. Verific eu însămi cutia înainte de a o pune pe tavă și, așa cum am învățat, strig numărul ei de ordine și îi doresc o zi frumoasă în timp ce îi înmânez cutia. Femeia se așază la trei metri de mine și mănâncă toate bucățile de carne de pui. Pe urmă mă trezesc iarăși cu ea la tejghea.

— Cutia asta a fost goală, spune. Am plătit pentru *nimic*.

— Îmi cer scuze, spune Nahndi. Vă aducem una nouă.

Mă apropii de ea și cobor glasul.

— Am verificat eu însămi cutia. Am văzut-o cum a mâncat toate cele douăzeci de bucăți.

— Știu, îmi răspunde Nahndi tot în șoaptă. Face asta mereu.

Managerul de serviciu, un tip cu o paloare cadaverică și un petic de păr pe bărbie, vine la noi.

— Toate bune aici?

— Cât se poate de bune, răspunde Nahndi.

Ia din mâna mea noua cutie cu McNuggets și i-o dă clientei, care iese cu ea în parcare. Managerul se întoarce la postul lui din drive-through, de unde servește clienții direct în mașină.

— Îți bați joc de mine, mormăi.

— Dacă pui la suflet toate chestiile astea, nu supraviețuiești nici măcar o tură.

Nahndi își îndreaptă atenția asupra unui grup de copii zgomotoși, care intră pe ușă împinși de propriile hohote de râs.

— Începe îmbulzeala de după școală, mă avertizează. Afișează o

mină neutră.

Mă întorc spre monitor, așteptând să apară în mod magic următoarea comandă.

— Bine ați venit la McDonald's! spune Nahndi. Cu ce vă servesc?

Sper să nu fie un shake. E singurul aparat pe care încă nu mă simt sigură, iar Nahndi mi-a povestit ce i s-a întâmplat ei în prima săptămână de lucru, când i-a explodat laptele în față și peste tot în jurul ei.

— A, eu iau un meniu Big Mac, aud. Tu ce iei, frate?

— Mi-am uitat portmoneul acasă…

Mă răsucesc pe călcâie, pentru că recunosc glasul. La tejghea e Bryce, prietenul lui Edison, iar lângă el, cu mâinile vârâte în buzunarele hainei, e chiar fiul meu.

Văd groaza din ochii lui Edison, care îmi scanează uniforma, plasa pentru păr, noua mea viață. Așa că, în loc să-i zâmbesc sau să-l salut, mă întorc iar cu spatele, ca să nu apuce și Bryce să mă recunoască. Ca să nu-l aud pe Edison dând explicații pentru o altă situație stânjenitoare în care l-am pus.

•

Edison nu e acasă când ajung eu. Îmi dau jos uniforma și fac un duș, ca să scap de mirosul de grăsime. Îi trimit un SMS, dar nu-mi răspunde. Atunci mă apuc să pregătesc cina, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Când ajunge în sfârșit acasă, tocmai am pus o caserolă pe masă.

— E fierbinte, îi spun, dar el se duce direct în camera lui.

Mă gândesc că e încă supărat din cauza noului meu loc de muncă, dar o clipă mai târziu reapare, ducând în mâini un borcan imens cu monede și un carnet de cecuri. Le trântește pe masă.

— Două mii trei sute optzeci și șase, mă anunță Edison. Și aici, în borcan, ar trebui să mai fie vreo două sute.

— Sunt bani pentru colegiu, spun.

— Avem nevoie de ei acum. Pot să lucrez toată primăvara și vara; pot să mai câștig.

Știu cu câtă conștiinciozitate și-a pus Edison deoparte banii câștigați în magazinul alimentar, unde lucrează de la vârsta de șaisprezece ani. A fost întotdeauna de la sine înțeles că va contribui și el la educația lui și că, pe lângă burse și ajutorul federal și planul de economii pe care l-am inițiat încă de când era bebeluș, am să mă descurc eu cumva să plătesc restul taxelor de școlarizare. Mi se face rău numai la ideea că am putea lua din banii pentru colegiu.

— Nu, Edison.

I se schimonosește fața.

— Mamă, nu pot. Nu pot să te las să lucrezi la McDonald's, când am eu banii care ne trebuie. Ai idee cum mă faci să mă simt?

— În primul rând, nu e vorba despre bani, e vorba despre viitorul tău. În al doilea rând, nu e nicio rușine să muncești cinstit. Chiar dacă prăjești cartofi. Îi strâng mâna: Și e numai pentru o perioadă scurtă, până se lămuresc lucrurile și pot să lucrez iarăși la spital.

— Dacă mă las de atletism, pot să lucrez mai multe ture la Stop and Shop.

— Nu te lași de atletism.

— Nu-mi pasă de un sport tâmpit.

— Iar mie nu-mi pasă decât de *tine,* îi spun și mă așez vizavi de el. Puiule, lasă-mă pe mine să fac asta. Te rog! Simt cum mi se umplu ochii de lacrimi: Dacă m-ai fi întrebat acum o lună cine este Ruth Jefferson, ți-aș fi răspuns că e o asistentă medicală bună și o mamă bună. Dar acum există voci care spun că nu am fost o asistentă medicală bună. Și dacă nu mai pot să pun o mâncare pe masă și să-ți cumpăr haine… atunci voi începe să mă îndoiesc și de faptul că sunt o mamă bună. Dacă nu mă lași să fac asta… dacă nu mă lași să am grijă de tine… atunci n-am să mai știu cine sunt.

Își încrucișează brațele la piept și își ferește privirea de mine.

— Toată lumea știe. Îi aud șușotind și, când mă apropii de ei, tac.

— Elevii?

— Și profesorii, îmi mărturisește.

Sunt indignată.

— E inacceptabil!

— Nu, nu așa. Nu mai știu cum să mă menajeze, înțelegi? Îmi lasă mai mult timp pentru lucrări și îmi spun că ei știu că am probleme acasă în momentul de față… și de fiecare dată când unul dintre ei se poartă așa cu mine – așa de *drăguț,* așa de *înțelegător* – îmi vine să sparg ceva, pentru că e chiar mai rău decât dacă s-ar preface că nu știu că am lipsit de la școală ca să-mi scot mama din închisoare. Se strâmbă: Testul pe care l-am picat? Nu l-am picat pentru că n-am știut. Ci pentru că am chiulit, după ce domnul Herman m-a tras deoparte și m-a întrebat dacă mă poate ajuta cumva.

— Of, Edison…

— Nu vreau să mă ajute, răbufnește Edison. Nu vreau să fiu cineva care are *nevoie* de ajutorul lor. Vreau să fiu ca toți ceilalți, știi, nu vreau să fiu un caz special. Și după aceea mă înfurii pe mine, pentru că mă văicăresc de parcă numai eu aș avea probleme, când tu ai putea… când tu…

Se întrerupe și își freacă palmele de genunchi.

— Nu spune asta, zic și îl strâng în brațe. Nici să nu gândești asta. Mă trag înapoi și cuprind cu mâinile chipul lui frumos: *Nu* avem nevoie de ajutorul lor. O să ne descurcăm. Mă crezi, da?

Mă privește, mă privește cu adevărat, așa cum scrutează un pelerin noaptea cerul în căutarea unui semn.

— Nu știu.

— Ei bine, eu știu, spun cu fermitate. Și acum mănâncă ce ți-am pus pe farfurie. Fiindcă, dacă se răcește, să fiu eu a naibii dacă mă duc la McDonald's.

Edison ia furculița în mână, recunoscător că am schimbat subiectul. Iar eu încerc să alung din minte gândul că, pentru prima dată în viață, l-am mințit pe fiul meu.

•

După o săptămână, când îmi caut de zor în casă cozorocul de la uniformă, sună la ușă. În verandă stă, spre șocul meu, Wallace Mercy – o claie de păr alb sârmos, costum din trei piese, ceas de buzunar și toate celelalte.

— O, Doamne! bâigui gâtuită de mirare.

— Sora mea, spune cu voce tunătoare. Numele meu este Wallace Mercy.

Chicotesc. *Chicotesc,* pe bune. Fiindcă, să fim serioși, cine *nu-l* cunoaște?

Privesc în jur, să văd dacă a venit însoțit, dacă sunt camere de filmat. Dar singurul indiciu al renumelui său este o limuzină neagră, suplă, parcată în fața casei, cu stopurile aprinse și un șofer la volan.

— Mă întrebam dacă ați putea să-mi acordați un moment?

Cel mai aproape de faimă am ajuns atunci când soția însărcinată a moderatorului unui talk-show de noapte a fost implicată într-un accident de mașină în apropierea spitalului nostru și a fost ținută sub supraveghere douăzeci și patru de ore în salon. Deși s-a dovedit a fi perfect sănătoasă, eu am avansat din rolul de asistentă medicală în cel de purtătoare de cuvânt, fiind nevoită să opresc ceata de reporteri, care amenința să cotropească salonul. Și acum, a doua oară în viață când mă aflu față în față cu o celebritate, sunt îmbrăcată într-o uniformă de poliester.

— Sigur că da.

Îl poftesc să intre, mulțumindu-l în sinea mea lui Dumnezeu că am apucat să strâng canapeaua extensibilă pe care dorm.

— Pot să vă servesc cu ceva?

— O cafea ar fi o binecuvântare, spune.

Pornesc cafetiera mea Keurig și mă gândesc la Adisa, care ar leșina să se afle aici. Mă întreb dacă ar fi nepoliticos să-mi fac un selfie cu Wallace Mercy și să i-l trimit Adisei.

— Aveți o locuință foarte plăcută, îmi spune și se uită la fotografiile de pe șemineu. E băiatul dumneavoastră? Am auzit că e un om deosebit.

De la cine? mă întreb.

— Vreți cafeaua cu lapte? Cu zahăr?

— Cu ambele, spune Wallace Mercy.

Ia cana din mâna mea și face un gest către canapea:

— Îmi permiteți?

Dau din cap, iar el îmi face semn să mă așez pe scaunul de alături.

— Doamnă Jefferson, știți de ce am venit la dumneavoastră?

— Ca să fiu sinceră, încă nu-mi vine să cred că *sunteți* aici, cu atât mai puțin că ați avea vreun motiv.

Zâmbește. Are cei mai regulați dinți albi pe care i-am văzut vreodată, aflați într-un contrast puternic cu pielea lui închisă la culoare. Observ că, privit de aproape, e mai tânăr decât crezusem.

— Am venit să vă spun că nu sunteți singură.

Derutată, îmi înclin capul.

— E foarte amabil din partea dumneavoastră, dar eu am deja un pastor.

— Dar comunitatea dumneavoastră e mult mai mare decât parohia dumneavoastră. Sora mea, nu e prima dată când oamenii noștri devin ținta unor atacuri. Poate nu avem încă puterea, dar ne avem unii pe ceilalți.

Buzele mele se rotunjesc, când încep să mă dumiresc. E așa cum a spus Adisa: Pentru el, cazul meu e o nouă ocazie de a ieși în evidență, de a atrage atenția.

— Sunteți foarte amabil că ați venit la mine, dar eu nu cred că povestea mea v-ar putea interesa în mod deosebit.

— Dimpotrivă. Îmi permiteți să vă pun o întrebare? Când ați fost arătată cu degetul și vi s-a cerut să nu mai acordați îngrijire unui bebeluș alb, a sărit în apărarea dumneavoastră vreunul dintre colegii dumneavoastră?

Mă gândesc la Corinne, care a dat din colț în colț când m-am plâns de decizia nedreaptă a lui Marie și după aceea a apărat-o pe Carla Luongo.

— Prietena mea a știut că sunt supărată.

— A intervenit în favoarea dumneavoastră? Și-ar risca locul de muncă pentru dumneavoastră?

— Nu mi-ar da prin cap să-i cer așa ceva, spun și simt că încep să mă enervez.

— De ce culoare e colega dumneavoastră? mă întreabă Wallace verde-n față.

— Faptul că sunt Neagră nu a contat niciodată în relația mea cu colegii.

— Nu înainte de a avea ei nevoie de un țap ispășitor. Ce încerc eu să vă spun, Ruth – îmi permiteți? –, este că *noi* suntem alături de dumneavoastră. Frații și surorile dumneavoastră de culoare vor *interveni* în favoarea dumneavoastră. Ei își vor *risca* locurile de muncă pentru dumneavoastră. Vor demonstra pentru dumneavoastră și vor face un tărăboi care nu va putea fi ignorat.

Mă ridic în picioare.

— Vă mulțumesc pentru… interesul dumneavoastră fată de cazul meu. Dar va trebui să discut chestiunea aceasta cu avocata mea și indiferent ce…

— De ce culoare e avocata dumneavoastră? mă întrerupe Wallace.

— Ce importanță are? îl sfidez. Cum să te aștepți ca oamenii albi să se poarte corect cu tine, când tu le cauți tot timpul nod în papură?

Zâmbește, de parcă ar mai fi auzit acest argument.

— Presupun că ați auzit de Trayvon Martin? Bineînțeles că am auzit de el. Moartea acestui băiat m-a mâhnit foarte mult. Nu doar fiindcă era de vârsta lui Edison, ci fiindcă și el, ca fiul meu, fusese un elev eminent, care nu greșise cu nimic, în afara faptului că era Negru.

— Știți că în timpul procesului judecătoarea – o judecătoare albă – a interzis să se folosească în sala de judecată termenul *profilare rasială*? spune Wallace. A vrut să fie sigură că juriul înțelege că în acest dosar nu era vorba despre rasă, ci despre omor.

Cuvintele lui mă lovesc ca niște săgeți. E aproape cuvânt cu cuvânt ce mi-a spus și Kennedy despre cazul meu.

— Trayvon a fost un copil bun, un băiat deștept. Dumneavoastră sunteți o asistentă medicală respectată. Motivul pentru care judecătoarea aceea nu a vrut să se vorbească despre rasă – același motiv pentru care avocata dumneavoastră se ferește de ea ca de ciumă – este că se dorește ca Negrii de felul dumneavoastră și al lui Trayvon să fie considerați niște excepții. Dumneavoastră și Trayvon sunteți exemple de oameni buni, cărora li se întâmplă ceva rău. Pentru că numai astfel pot gardienii albi să găsească scuze pentru purtarea lor. Se apleacă spre mine, cu mâinile încleștate pe cana de cafea: Dar dacă adevărul e altul? Dacă dumneavoastră și Trayvon nu sunteți excepțiile… ci regula? Dacă nedreptatea e *standardul*?

— Tot ce-mi doresc eu este să-mi fac meseria, să-mi trăiesc viața, să-mi cresc băiatul. Nu am nevoie de ajutorul dumneavoastră.

— Poate dumneavoastră nu aveți nevoie de el, spune Wallace Mercy, dar se pare că există o mulțime de oameni care vor, la rândul lor, să vi-l acorde. Săptămâna trecută am vorbit pe scurt în emisiunea mea despre cazul dumneavoastră.

Își schimbă poziția, strecoară o mână în buzunarul interior al jachetei și scoate de acolo un plic. Se ridică în picioare și mi-l înmânează.

— Noroc, sora mea! Am să mă rog pentru dumneavoastră.

De cum se închide ușa în urma lui, deschid plicul și îi vărs conținutul. Sunt bancnote: de zece, de douăzeci, de cincizeci de dolari. Mai sunt și zeci de cecuri, emise pe numele meu de persoane străine. Citesc adresele de pe ele: Tulsa, Oklahoma. Chicago. South Bend. Olympia, Washington. La fundul teancului este cartea de vizită a lui

Wallace Mercy.

Le pun pe toate la loc în plic, vâr plicul într-o vază goală de pe un raft din living și în clipa aceea îl văd: cozorocul meu, pe care l-am căutat, stă pe receptorul de cablu.

Am sentimentul că mă aflu la o răscruce.

Îmi pun cozorocul pe cap, înșfac portofelul și haina, ies din casă și plec la muncă.

•

Fotografia mea preferată cu Wesley și cu mine stă pe polița șemineului din casa mea. Eram la nunta noastră, iar fotografia a făcut-o vărul lui Wesley într-un moment când nu eram atenți la el. În fotografie ne aflăm în foaierul hotelului elegant în care am avut petrecerea – închirierea sălii fusese cadoul de nuntă al lui Sam Hallowell pentru mine. Eu am brațele încolăcite în jurul gâtului lui Wesley și capul întors. El stă aplecat deasupra mea, cu ochii închiși și îmi șoptește ceva la ureche.

Am încercat din răsputeri să-mi amintesc ce îmi spunea soțul meu frumos, care arăta răpitor în smokingul acela. Mi-ar plăcea să cred că îmi spunea: *Ești cea mai frumoasă ființă pe care am văzut-o vreodată,* sau: *De-abia aștept să-mi încep viața alături de tine.* Dar asta se spune în romane și filme, pe când în realitate sunt destul de sigură că puneam la cale evadarea noastră dintr-o încăpere ticsită de oameni binevoitori, pentru ca eu să mă pot duce la toaletă.

Știu asta pentru că, deși nu-mi mai amintesc conversația avută cu Wesley în momentul când am fost fotografiați, mi-o amintesc pe cea avută imediat după aceea. În foaier, în fața toaletei pentru femei era coadă, iar Wesley, galant ca întotdeauna, s-a oferit să stea de pază în fața toaletei pentru bărbați, ca să nu intre nimeni cât timp mă aflam eu înăuntru. Mi-a trebuit ceva timp să-mi suflec rochia de nuntă și să-mi fac treaba și, când am ieșit în sfârșit din baie, trecuseră mai bine de zece minute. Wesley, santinela mea, stătea încă în fața ușii, dar acum ținea în mână un bilet de predare a unui automobil.

— Ce-i asta? l-am întrebat.

Noi nu aveam pe atunci mașină; veniserăm la propria noastră nuntă cu mijloacele de transport în comun.

Wesley a clătinat din cap, râzând înfundat.

— A venit un tip la mine și mi-a cerut să-i aduc Mercedesul.

Noi am râs și i-am dus valetului biletul. Am râs, pentru că eram îndrăgostiți. Pentru că, atunci când viața îți oferă numai lucruri frumoase, nu contează că e de la sine înțeles pentru un bărbat alb, în vârstă, ca un bărbat Negru care se află într-un hotel de lux să fie un angajat al acestui hotel.

•

După o lună de când lucrez la McDonald's, încep să înțeleg

paradoxul dintre servirea clientului și prepararea în condiții de igienă a mâncării. Deși se așteaptă de la noi să pregătim toate comenzile în mai puțin de cincizeci de secunde, majoritatea produselor necesită un timp de preparare mai lung. McNuggets și Filet-O-Fish sunt prăjite aproape patru minute. Chicken Selects durează șase minute, iar pieptul de pui crocant stă cel mai mult în friteuză. Carnea 10:1 se gătește în treizeci și nouă de secunde, iar carnea 4:1 în șaptezeci și nouă de secunde. Puiul la grătar este, de fapt, expus la aburi în timpul preparării. Plăcintele cu mere sunt coapte douăsprezece minute, cookies două minute. Și totuși nouă, angajaților, ni se cere ca un client să iasă pe ușa localului după nouăzeci de secunde – cincizeci pentru prepararea mâncării, patruzeci pentru o comunicare eficientă.

Pe mine managerii mă iubesc, pentru că eu, spre deosebire de majoritatea angajaților, nu trebuie să-mi stabilesc turele în funcție de cursuri. După decenii de lucrat noaptea, mie nu-mi pasă că trebuie să vin la ora 3:45 dimineața pentru a porni grătarul, care are nevoie de timp să se încingă, astfel încât să putem deschide ușile la ora 5. Pentru că sunt flexibilă, mi se dă de regulă munca mea preferată – la casa de marcat. Îmi place să stau de vorbă cu clienții. O iau drept o provocare personală să îi fac să zâmbească înainte de a pleca de la tejghea. Și, după ce am avut paciente care au aruncat cu diverse lucruri în mine în timpul travaliului, chiar nu mă deranjează să fiu luată la rost pentru încurcarea maionezei cu muștarul.

Cei mai mulți clienți fideli vin dimineața. Îi avem pe Marge și Walt, care poartă treninguri galbene identice și fac trei mile de acasă până la noi, pentru a mânca amândoi clătite și suc de portocale. Mai e Allegria, care are nouăzeci și trei de ani și vine o dată pe săptămână, în haina ei de blană, indiferent cât de cald e afară, pentru a mânca un Egg McMuffin, fără carne, fără brânză, fără chiflă. Mai e Consuela, care ia patru frappe-uri mari, pentru toate fetele de la coaforul ei.

În dimineața aceasta intră în local unul dintre bărbații fără adăpost care își fac veacul pe străzile din New Haven. Managerul meu le dă uneori mâncarea pe care altfel am arunca-o la gunoi – de exemplu, cartofii prăjiți rămași nevânduți după cinci minute. Uneori vin la noi să se încălzească. Odată am avut un tip care a făcut pipi în chiuveta din baie. Bărbatul care intră astăzi în local are părul lung și încâlcit și o barbă până la buric. Pe tricoul lui pătat scrie NAMASTAY ÎN BED, iar sub unghii are jeg.

— Bună ziua! spun. Bine ați venit la McDonald's! Cu ce vă servesc?

Se holbează la mine cu ochi lăcrimoși și albaștri.

— Vreau un cântec.

— Cum?

— Un cântec. Ridică vocea: Vreau un cântec!

Managerul de serviciu, o femeie micuță, pe nume Patsy, vine la

tejghea.

— Domnule, spune, vă rog să plecați.

— *Vreau naibii un cântec!*

Patsy se înroșește.

— Chem poliția.

— Nu, stai!

Privesc în ochii bărbatului și încep să fredonez ceva de la Bob Marley. Când era Edison mic, îi cântam în fiecare seară înainte de culcare „Three Little Birds"; cred că n-am să uit cuvintele până la capătul zilelor mele.

Bărbatul se oprește din zbierat și iese târșâindu-și picioarele. Afișez o mină surâzătoare, pentru a-mi întâmpina următorul client.

— Bine ați venit la McDonald's! spun și mă trezesc față în față cu Kennedy McQuarrie.

Poartă un taior gri-antracit fără formă și ține de mână o fetiță cu bucle blond-roșcate, care se rostogolesc în dezordine de pe capul ei.

— Vreau clătitele *și* sandvișul cu ou, sporovăie fetița.

— Ei bine, nici nu se pune problema, spune Kennedy cu fermitate, pentru ca după aceea să-i cadă privirea asupra mea. O! Uau! Ruth. Dumneavoastră… lucrați aici.

Cuvintele ei mă dezarmează. Ce credea că am să fac în timp ce pregătește ea dosarul? Că am să trăiesc din nelimitatele mele economii?

— Ea e fiica mea, Violet, spune Kennedy. Azi e o zi specială. Noi, ăăă, nu venim foarte des la McDonald's.

— Ba da, mami, intervine Violet, iar Kennedy se îmbujorează.

Înțeleg că nu vrea să cred despre ea că e genul de mamă care le dă copiilor ei la micul dejun mâncare de la McDonald's, așa cum nici eu nu vreau ca ea să creadă despre mine că aș lucra aici, dacă aș avea de ales. Înțeleg că ne dorim amândouă cu disperare să fim altfel de cum suntem.

Lucrul acesta îmi dă puțin curaj.

— Eu în locul tău, îi șoptesc lui Violet, aș alege clătitele.

Fetița bate din palme și zâmbește.

— Atunci vreau clătitele.

— Altceva?

— O cafea mică pentru mine, spune Kennedy. Am un iaurt la birou.

— Mm-hmm. Tastez comanda: Face cinci dolari și șapte cenți.

Kennedy deschide fermoarul portofelului și scoate câteva bancnote.

— Deci, zic pe un ton degajat. Aveți vreo veste?

O întreb pe același ton cu care m-aș interesa de vreme.

— Încă nu. Dar e normal.

Normal. Kennedy o ia pe fiica ei de mână și se dă câțiva pași înapoi de la tejghea, la fel de grăbită ca mine să treacă peste acest moment.

Îmi smulg un zâmbet.

— Nu uitați restul, spun.

•

După o săptămână de când eram elevă la Dalton, a început să mă doară burta. Deși nu aveam febră, mama mi-a îngăduit să lipsesc de la școală și m-a luat cu ea la familia Hallowell. De fiecare dată când îmi imaginam cum trec pragul școlii, aveam o crampă la stomac sau o senzație de vomă sau ambele.

Cu permisiunea doamnei Mina, mama m-a învelit în pături și m-a instalat în biroul domnului Hallowell, cu biscuiți cu sare și limonadă de ghimbir, și m-a lăsat în grija televizorului. Mi-a pus la gât eșarfa ei norocoasă, spunându-mi că e aproape ca și cum aș avea-o pe ea lângă mine. Venea o dată la jumătate de oră să vadă de mine, motiv pentru care am rămas surprinsă când în birou a intrat domnul Hallowell în persoană. A mormăit un salut, a traversat încăperea spre masa lui de lucru și a răscolit un teanc de hârtii, până a găsit ceea ce căuta – un dosar roșu. Apoi s-a întors spre mine.

— Ești contagioasă?

Eu am clătinat din cap.

— Nu, domnule.

Mă rog, cel puțin nu *credeam* că sunt contagioasă.

— Mama ta zice că te doare burta.

Am dat din cap.

— Și te-a apucat așa brusc, după ce ai început să mergi la școala asta, acum o săptămână…

Credea oare că mă prefac? Fiindcă nu mă prefăceam. Durerile acelea erau reale.

— Cum a fost la școală? m-a întrebat. Îți place învățătoarea?

— Da, domnule.

Doamna Thomas era scundă și drăguță și țopăia de la banca unui elev de clasa a treia la alta, ca un graur vara, pe o terasă. Zâmbea întotdeauna când îmi rostea numele. Spre deosebire de școala mea din Harlem, de anul trecut – școala la care continua să meargă sora mea –, școala aceasta avea ferestre mari, iar lumina soarelui se revărsa pe culoare; cretele colorate pe care le foloseam la desen nu erau niște cioturi; manualele nu erau mâzgălite și nu lipsea nicio pagină din ele. Era ca școlile pe care le vedeam la televizor, despre care crezusem că sunt fictive, înainte de a pune eu însămi piciorul întruna.

— Hmh. Sam Hallowell s-a așezat lângă mine pe canapea: Te simți ca și cum ai fi mâncat un burrito stricat? Durerea vine în valuri?

Da.

— De obicei când te gândești că trebuie să mergi la școală?

Am privit în ochii lui și m-am întrebat dacă știe să citească gânduri.

— Întâmplarea face să știu exact ce te necăjește pe tine, Ruth,

fiindcă am avut și eu odată microbul ăsta. Am pățit-o imediat după ce am devenit director de programe al postului de televiziune. Aveam un birou superb și toată lumea să dădea peste cap să-mi facă pe plac, dar știi ceva? Eu sufeream ca un câine. M-a privit: Eram convins că dintr-o clipă într-alta cineva se va uita la mine și își va da seama că locul meu nu era acolo.

M-am gândit cum mă simțeam eu, când ședeam în splendida cafeterie lambrisată și eram singura elevă care-și aducea mâncarea de prânz la pachet. Mi-am amintit cum ne-a arătat doamna Thomas poze cu eroi americani și, deși toți elevii îi știau pe George Washington și Elvis Presley, eu am fost singura din clasă care a recunoscut-o pe Rosa Parks, iar lucrul acesta m-a făcut să mă simt deopotrivă mândră și stânjenită.

— Nu ești o impostoare, mi-a spus Sam Hallowell. Nu ești aici pentru că ai avut noroc sau pentru că s-a întâmplat să te afli în locul potrivit la momentul potrivit sau pentru că cineva ca mine a avut relații. Te afli aici pentru că tu ești *tu,* iar lucrul acesta este o realizare remarcabilă în sine.

La conversația aceasta mă gândesc, în timp ce îl ascult pe directorul liceului-magnet{36} al lui Edison, care îmi spune că fiul meu, care n-ar răni nici măcar o muscă, i-a tras un pumn în nas celui mai bun prieten al său, astăzi, în prima zi după vacanța de Thanksgiving, în timpul pauzei de prânz.

— Deși avem cunoștință, doamnă Jefferson, de faptul că situația acasă la dumneavoastră constituie o… provocare în momentul de față, este limpede că nu tolerăm un comportament de o asemenea natură, spune directorul.

— Vă asigur că n-o să se mai întâmple.

Brusc mă simt ca la Dalton, inferioară, de parcă ar trebui să fiu recunoscătoare că mă aflu în biroul directorului.

— Vă rog să mă credeți că sunt îngăduitor pentru că știu cât de dificile sunt circumstanțele. Acest incident ar trebui trecut în fișa lui Edison, dar sunt dispus să nu fac acest lucru. Va fi însă suspendat pentru tot restul săptămânii. În școala aceasta avem o politică de toleranță zero și nu putem permite ca elevii noștri să-și facă griji pentru siguranța lor.

— Da, bineînțeles, murmur și ies din biroul directorului cu capul plecat, umilită.

La școala aceasta sunt obișnuită să vin învăluită într-un nor virtual de triumf: ca să văd cum este premiat fiul meu pentru rezultatul obținut la un test național de limba franceză; ca să-l aplaud că a fost desemnat Atletul-Elev al Anului. Dar în acest moment, Edison nu traversează o scenă cu un zâmbet larg pe față, pentru a da mâna cu directorul. Se lăfăie pe banca de lângă ușa biroului acestuia, cu aerul

că-l doare-n cot de toate. Îmi vine să-l trag de urechi.

Când mă vede, se încruntă.

— De ce-ai venit îmbrăcată *așa*?

Cobor privirea la uniforma mea.

— Pentru că eram în tură când m-au sunat de la biroul directorului, să-mi spună că fiul meu va fi exmatriculat.

— Suspendat…

Mă răstesc la el.

— Tu să *taci* din gură! Și să nu îndrăznești să mă corectezi.

Ieșim din clădirea școlii, iar afară e un frig mușcător, ca de început de iarnă.

— Nu vrei să-mi spui și mie de ce l-ai lovit pe Bryce?

— Parcă trebuia să tac.

— Nu face pe deșteptul cu mine. Unde ți-a stat mintea, Edison?

Edison își ferește privirea.

— O știi pe o tipă Tyla? Lucrează cu tine.

Mă gândesc la o fată subțire, cu o acnee urâtă.

— Slabă?

— Mda. N-am schimbat niciodată un cuvânt cu ea. Azi a venit la mine în pauza de prânz și mi-a spus că te știe de la McDonald's, iar lui Bryce i s-a părut caraghios că mama mea lucrează acolo.

— N-ar fi trebuit să-l bagi în seamă, îi spun. Bryce n-ar ști să facă o muncă cinstită, nici să-i pui un pistol la tâmplă.

— A început să-și bată joc de tine.

— Ți-am mai spus, nu merită să-ți consumi energia acordându-i atenție.

Edison își încleștează maxilarele.

— Bryce a zis: „De ce-i mamă-ta ca un Big Mac? Pentru că e plină de grăsime și nu valorează decât un dolar".

Îmi piere răsuflarea. O iau înapoi, către ușa școlii.

— Am să-i spun eu directorului ăstuia vreo două.

Fiul meu mă apucă de braț.

— Nu! Pentru numele lui Dumnezeu, oricum își bat toți joc de mine. Nu înrăutăți și mai mult situația! Clatină din cap: M-am săturat! Urăsc școala asta de căcat și bursele ei de căcat și toată prefăcătoria ei de căcat!

Nu-i spun lui Edison să aibă grijă cum vorbește. Nu pot nici măcar să respir.

Toată viața mea l-am asigurat pe Edison că cine muncește din greu și face totul așa cum se cuvine își merită locul în lume. I-am spus că noi nu suntem niște impostori; că noi, dacă tindem către ceva și obținem acel lucru, înseamnă că l-am meritat. Ce am neglijat însă să-i spun este că toate aceste realizări îți pot fi luate înapoi în orice moment.

Este uimitor că te poți privi în oglindă o viață întreagă, închipuindu-ți că vezi o imagine foarte clară a ta. Pentru ca într-o bună zi să îndepărtezi o peliculă cenușie de ipocrizie și să-ți dai seama că, de fapt, nu te-ai văzut niciodată așa cum ești.

Mă străduiesc să găsesc răspunsul potrivit în această situație: să-i spun lui Edison că a procedat corect, dar că degeaba îi ia la bătaie pe toți băieții din școala lui, pentru că pe termen lung nu se va schimba nimic. Mă străduiesc să găsesc o cale de a-l convinge că, în pofida a toate, noi trebuie să mergem mai departe, pas cu pas, și să ne rugăm să fie mai bine a doua zi, când va răsări soarele. Că, dacă noi nu am venit pe lume cu anumite drepturi, trebuie să continuăm totuși să sperăm.

Fiindcă, dacă renunțăm la speranță, devenim neputincioși, rătăcitori, învinși. Devenim ceea ce cred ei despre noi.

•

Eu și Edison ne întoarcem acasă cu autobuzul, în tăcere. Când intrăm pe strada noastră, îi spun că e pedepsit, că nu are voie să iasă din casă.

— Cât timp? întreabă.

— O săptămână.

Se încruntă.

— Dar nici măcar nu mi se trece în fișă.

— De câte ori să-ți mai spun că, dacă vrei să fii luat în serios, trebuie să fii de două ori mai bun decât ceilalți?

— Sau poate trebuie să iau la bătaie mai mulți albi, spune Edison. Directorul m-a luat în serios pentru chestia *asta*.

Strâng din buze.

— *Două* săptămâni, zic.

Țâșnește de lângă mine, urcă dintr-un salt treptele verandei, dă buzna pe ușa casei, cât pe-aci s-o doboare pe femeia care stă în fața ușii cu o cutie mare de carton în mâini.

Kennedy.

Am fost atât de supărată că l-au suspendat pe Edison, încât am uitat complet că ne dăduserăm întâlnire azi după-amiază, pentru a studia dosarul întocmit de procuratură.

— Nu e momentul potrivit? întreabă Kennedy cu delicatețe. Putem să ne întâlnim altă dată…

Simt cum îmi urcă roșeața de pe gât până pe obraji.

— Nu. E în regulă… a intervenit… ceva… neașteptat, îmi cer scuze că a trebuit să auziți asta; fiul meu nu e așa de bădăran, de obicei.

Îi țin ușa deschisă, să intre în casa mea.

— Lucrurile se complică atunci când nu le mai poți da o palmă la fund, pentru că au ajuns să fie mai înalți decât tine.

Pare șocată, dar își ascunde rapid reacția sub un zâmbet politicos.

În timp ce-i iau haina, ca s-o agăț în cuier, cuprind cu privirea canapeaua și singurul fotoliu din încăpere, precum și bucătăria minusculă și încerc să văd totul cu ochii ei.

— Un pahar de apă ar fi minunat.

Mă duc în bucătărie după un pahar cu apă – e doar la câțiva pași de ea, despărțită printr-un blat –, în vreme ce Kennedy se uită la fotografiile de pe polița șemineului. Țin acolo cea mai recentă fotografie a lui Edison de la școală și una cu noi doi în parcul Național Mall din Washington, D.C., precum și fotografia cu Wesley și cu mine în ziua nunții noastre.

Kennedy începe să scoată documentele pe care le-a adus în cutie, iar eu mă așez pe canapea. Edison e în camera lui și probabil că spumegă de furie.

— Am aruncat o privire peste dosar, începe Kennedy, dar am nevoie de ajutorul dumneavoastră ca să înțeleg ceva. E vorba despre fișa bebelușului. Jargonul juridic îmi este familiar, dar cu cel medical am probleme.

Deschid fisa și simt cum mi se încordează umerii, când întorc pagina cu fotocopia bilețelului pe care l-a lipit Marie în fișă.

— Totul a fost notat cu acuratețe – lungime, greutate, scorul Agpar, antibioticul și injecția cu vitamina K…

— Ce anume?

— Antibioticul cu care a fost uns la ochi și injecția cu vitamina K care i s-a făcut în picior. E o procedură standard pentru nou-născuți.

Kennedy întinde mâna peste brațul meu și îmi arată un număr.

— Asta ce înseamnă?

— Bebelușul avea nivelul glicemic scăzut. Nu supsese. Mama avea diabet gestațional, așa că nu a fost ceva neobișnuit.

— E scrisul dumneavoastră? mă întreabă.

— Nu, nu eu am asistat la naștere. Lucille a asistat; eu am preluat pacienta după ce a ieșit ea din tură. Dau pagina: Acesta este examenul nou-născutului, formularul pe care l-am completat *eu.* Temperatură 36,7°, citesc, nicio anomalie în privința șuvițelor de păr sau a fontanelelor; nivelul glicemic, măsurat cu un glucometru, este de 52… a crescut. Avea respirația curată. Niciun hematom, nicio deformație craniană. Lungime 49,5 cm, circumferința capului 34,2 cm. Ridic din umeri: Totul era în regulă, cu excepția unui posibil murmur cardiac. Vedeți aici că am notat asta în fisa lui și am cerut să fie anunțat medicul cardiolog pediatru.

— Ce a spus cardiologul?

— N-a mai avut timp să stabilească un diagnostic. Bebelușul a murit înainte. Îmi încrețesc fruntea: Unde sunt rezultatele testului Guthrie?

— Asta ce e?

— Un test de rutină.

— Am să le cer, spune Kennedy cu un aer absent, începe să răsfoiască documentele, până când dă peste unul care poartă parafa medicului patolog.

— A, ia uitați-vă la asta… *Cauza morții: hipoglicemie, care a conclus la criză hipoglicemică, care a condus la stop respirator și stop cardiac,* spune Kennedy. Stop cardiac? Adică: un defect cardiac congenital?

Îmi întinde raportul.

— Ei bine, se pare că am avut dreptate, zic. Bebelușul avea persistență de canal arterial, de gradul I.

— E ceva ce poate provoca moartea?

— Nu. De obicei, canalul se închide de la sine în primul an de viață.

— De obicei, repetă Kennedy. Dar nu *întotdeauna.*

Clatin din cap, derutată.

— Nu putem spune că era bolnav, dacă nu era.

— Apărarea nu are sarcina probei. Putem spune orice – că bebelușul a fost expus la virusul Ebola, că un văr îndepărtat al lui a murit de o afecțiune cardiacă, că a fost primul copil născut cu o anomalie cromozomială incompatibilă cu viața – noi trebuie doar să presărăm un șir de firimituri pentru jurați și să sperăm că vor fi suficient de înfometați, pentru a merge pe urma lor.

Răsfoiesc iarăși fișa nou-născutului și ajung la fotocopia bilețelului.

— Putem oricând să le arătăm asta.

— Asta nu creează îndoială, spune Kennedy sec. Dimpotrivă, ar face juriul să creadă că ați avut un motiv să vă enervați. Lăsați asta, Ruth. Ce contează cu adevărat? Durerea că ați fost puțin atinsă în onoarea dumneavoastră? Sau ghilotina care atârnă deasupra capului dumneavoastră?

Mâna mea se încleștează pe hârtie; simt o usturime când mă tai cu marginea hârtiei.

— Nu am fost doar puțin atinsă în onoarea mea.

— Bun. Deci ne-am înțeles. Vreți să câștigăm procesul? Ajutați-mă să găsim o problemă medicală, care să indice că nou-născutul ar fi murit oricum, chiar dacă dumneavoastră ați fi recurs la orice măsură posibilă pentru a-l salva.

În clipa asta îmi vine să-i spun. Îmi vine să-i spun că am încercat să resuscitez acest copil. Dar atunci ar trebui să recunosc că am mințit-o pe Kennedy din capul locului, când adineauri i-am spus că nu e corect să mințim în legătură cu o malformație cardiacă. Așa că mă mulțumesc să-mi bag degetul în gură și să-mi sug rana provocată de tăietură. Caut în bucătărie o cutie cu plasturi, mă întorc cu ea la masă și îmi înfășor un plasture în jurul degetului mijlociu.

Aici nu e vorba despre un murmur cardiac. Ea știe asta, eu știu asta.

Îmi fixez privirea asupra mesei mele de bucătărie și urmăresc cu unghia degetului mare nervura lemnului.

— Dumneavoastră îi faceți fetiței dumneavoastră sendvișuri cu unt de arahide și jeleu?

— Cum? Kennedy ridică privirea: Da. Bineînțeles.

— Când era mic, Edison era tare mofturos la mâncare. Uneori i se năzărea că nu-i trebuie jeleul și atunci trebuia să încerc să-l răzuiesc de pe pâine. Dar, știți, dacă ai un sandviș cu unt de arahide și jeleu, nu mai poți îndepărta de pe el tot jeleul. Încă îi mai simți gustul.

Avocata mea se uită la mine ca și cum mi-aș fi pierdut mințile.

— Mi-ați spus că în procesul acesta nu e vorba despre rasă. Dar de-acolo a început totul. Și nu contează dacă veți putea convinge juriul că sunt reîncarnarea lui Florence Nightingale… nu puteți înlătura faptul că sunt Neagră. Adevărul este că toate acestea nu mi s-ar fi întâmplat, dacă aș fi arătat ca dumneavoastră.

Ceva îi întunecă privirea.

— În primul rând, spune Kennedy cu un glas monoton, puteați fi foarte bine pusă sub acuzare, indiferent de rasa dumneavoastră. Părinții îndurerați și spitalele care încearcă să facă în așa fel încât primele lor de asigurare să nu întreacă orice măsură, alcătuiesc rețeta ideală pentru găsirea unui țap ispășitor. În al doilea rând, eu nu vă contrazic. Este limpede că rasa a jucat un rol în cazul dumneavoastră. Dar, după părerea mea de avocată, aducerea în discuție a acestui subiect în sala de judecată mai degrabă v-ar împiedica să fiți achitată decât să vă ajute, iar eu nu cred că e bine să vă asumați acest risc, doar pentru a vă simți mai bine în privința unei insulte percepute.

— O insultă percepută, spun.

Mestec cuvintele în gură, urmăresc cu limba marginile lor tăioase.

— O insultă *percepută,* repet.

Înalț bărbia și o țintuiesc cu privirea pe Kennedy.

— Dumneavoastră ce părere aveți despre faptul că sunteți albă?

Clatină din cap, cu fața lipsită de expresie.

— Eu nu am *nicio* părere despre faptul că sunt albă. V-am mai spus, încă de la prima noastră întâlnire – eu nu văd culoarea.

— Nu toată lumea are acest privilegiu.

Ridic de pe masă cutia cu plasturi și o scutur deasupra tuturor fișelor, dosarelor și actelor ei.

— Culoarea pielii, citesc de pe cutie. Spuneți-mi, vă rog, care dintre plasturii ăștia e de culoarea pielii? De culoarea pielii *mele*?

Două pete rozalii se ivesc pe obrajii lui Kennedy.

— Pentru asta nu puteți da vina pe mine.

— Nu pot?

Se îndreaptă de spate.

— Eu nu sunt rasistă, Ruth. Și înțeleg că sunteți supărată, dar nu e drept să vă vărsați nervii pe mine, când eu încerc să fac tot ce-mi stă în putere – ca avocată – să vă ajut. Pentru numele lui Dumnezeu, eu

când merg pe stradă și un bărbat Negru vine din direcția opusă și îmi dau seama că am luat-o greșit, în loc să mă întorc, continui să merg în acea direcție, numai pentru ca el să nu creadă că mi-e frică de el.

— Asta se cheamă supracompensare și e la fel de rea, spun. Ziceați că nu vedeți culoarea… dar culoarea e *tot* ce vedeți. Sunteți atât de hiperconștientă de ea și de încercarea de a părea lipsită de prejudecăți, încât nici măcar nu înțelegeți că pentru mine, atunci când spuneți că *rasa nu contează,* e ca și cum ați da la o parte ce simt *eu,* ce am trăit *eu,* ce înseamnă să fi fost desconsiderată din cauza culorii pielii mele.

Nu știu care dintre noi două e mai surprinsă de izbucnirea mea. Kennedy, pentru că a fost luată la rost de o clientă, despre care credea că ar trebui să-i fie recunoscătoare pentru șansa de a beneficia de sfaturile ei profesioniste, sau eu, pentru că am eliberat o bestie care stătuse probabil, în toți acești ani, ascunsă în interiorul meu. Stătuse la pândă, așteptând ca să-mi zdruncine ceva opiniile de nezdruncinat și să o elibereze pe ea.

Cu buzele strânse, Kennedy dă din cap.

— Aveți dreptate. Eu nu știu ce înseamnă să fii Neagră. Dar știu ce înseamnă să te afli într-o sală de judecată. Dacă aduci vorba despre rasă, pierzi. Jurații le place claritatea. Le place să poată spune: *Din A rezultă B.* Dacă amesteci rasismul în asta, totul devine tulbure.

Începe să-și strângă documentele și rapoartele, să și le îndese în servietă:

— Eu nu încerc să vă fac să credeți că sentimentele dumneavoastră nu contează pentru mine, sau că eu nu cred că rasismul există. Eu încerc doar să obțin achitarea dumneavoastră.

Îndoiala începe să-mi cuprindă mintea, așa cum cuprinde o degerătură țesuturile.

— Poate ar trebui să ne calmăm amândouă, spune Kennedy diplomatic. Se ridică în picioare și se îndreaptă spre ușă: Vă promit un lucru, Ruth. Putem câștiga acest proces, fără să vorbim despre lucrurile acestea.

După ce se închide ușa în urma ei, rămân așezată pe canapea, cu mâinile împreunate în poală. *Dar ce câștig ar fi acesta,* mă întreb în sinea mea?

Trag de marginea plasturelui de pe deget. Apoi mă îndrept către vaza aflată pe raftul de lângă televizor. Scot dinăuntru plicul și răscolesc cecurile, până găsesc ce caut.

Cartea de vizită a lui Wallace Mercy.

Turk

Lui Francis îi place să-și deschidă casa duminică după-amiaza, din două în două săptămâni, pentru băieții din Mișcare. După ce trupele au încetat să mai bântuie străzile în căutarea unor oameni pe care să-i caftească, abia dacă ne mai întâlneam. Poți să ai contact cu o grămadă de oameni prin intermediul internetului, dar e o comunitate impersonală, rece. Francis și-a dat seama de acest lucru și de aceea, de două ori pe lună, strada noastră este ticsită de mașini cu numere de înmatriculare din New Jersey până în Hampshire, ai căror proprietari se bucură de o după-amiază de ospitalitate. Eu organizez meciul de fotbal pentru băieți, în vreme ce femeile se adună în bucătărie cu Brit, unde se ocupă de mâncăruri și fac schimb de bârfe. Francis ia asupra lui sarcina de a-i întreține pe copiii mai mari cu discursuri colorate. Poți să stai la distanță și să vezi cum scoate foc pe gură, așa cum scoate un dragon foc pe nări, în vreme ce băieții șed fermecați la picioarele lui.

Au trecut aproape trei luni de la ultima noastră întrunire de duminică. Nu i-am mai văzut pe oamenii ăștia de la înmormântarea lui Davis. Ca să fiu sincer, nici nu m-am gândit la asta, pentru că încă mai trec prin viață ca un zombi. Dar când Francis îmi spune să postez o invitație pe lonewolf.org, o fac. Pentru că pe Francis nu-l refuzi cu una, cu două.

Și așa se face că avem iar casa plină. Dar tonul e puțin diferit. Toată lumea vrea să mă vadă, să mă întrebe cum îmi merge. Brit e în dormitor, o doare capul; nu vrea nici măcar să se prefacă sociabilă.

Dar Francis joacă rolul gazdei bucuroase, deschide beri și le face doamnelor complimente pentru frizurile lor sau pentru bebelușii lor cu ochi albaștri sau pentru delicioasele lor brownies. Mă găsește stând singur lângă garaj, unde m-am dus să arunc un sac cu gunoi.

— Lumea pare să se distreze, spune.

Eu dau din cap.

— Lumea bea cu plăcere bere gratis.

— Numai pentru mine nu-i gratis, replică Francis și după aceea mă privește scrutător. E totul în regulă? întreabă și cu *totul* vrea să zică *Brit.* Când ridic din umeri, își țuguie buzele: Știi, când a plecat mama lui Brit, eu n-am înțeles de ce mă mai aflu aici. Mă gândeam să-mi fac ieșirea de pe scenă, dacă înțelegi ce vreau să spun. Aveam grijă de fetița mea de șase luni, dar parcă îmi lipsea voința de a mai rămâne pe-aici. Dar într-o bună zi, am *priceput:* motivul pentru care pierdem oameni la care ținem e ca să fim mai recunoscători pentru cei pe care-i mai avem. E singura explicație posibilă. Altfel Dumnezeu ar fi un

mare ticălos.

Îmi trage una peste spate și se întoarce în curticica din dosul casei, care e împrejmuită cu un gard. Adolescenții, pe care i-au târât aici părinții, se înviorează brusc, treziți de magnetismul lui Francis. El se așază pe o buturugă și își începe propria versiune de Școală Duminicală.

— Cui îi plac misterele?

Se dă din cap, se aude un freamăt general afirmativ.

— Bun. Cine poate să-mi spună cine e Israel?

— Asta-i un mister cam de rahat, bombăne unul dintre băieți, dar e înghiontit de vecinul lui.

Un alt băiat răspunde în gura mare:

— E o țară plină de evrei.

— Ridică mâna, spune Francis. Și n-am întrebat *ce* este Israel. Am întrebat *cine* este.

Un puști, căruia abia i-a dat puful deasupra buzei, flutură o mână și i se face semn să vorbească.

— Iacob. A început să fie numit astfel după ce s-a luptat cu îngerul la Peniel.

— Avem un câștigător, spune Francis. Pe urmă Israel a avut doisprezece fii – de unde vin cele douăsprezece triburi ale lui Israel, dacă mă înțelegeți…

Eu mă duc în bucătărie, unde câteva femei stau la taclale. Una tine în brațe un bebeluș, o fetiță, care e cam sâcâită.

— Tot ce știu e că nu mai doarme noaptea fără întreruperi și că sunt atât de obosită, că ieri, fără să-mi dau seama ce fac, am ieșit din casă în pijama, să mă duc la serviciu.

— Să-ți spun ceva, zice o alta. Eu i-am frecat gingiile cu whisky.

— Nu-i niciodată prea devreme să-i înveți cu asta, spune o femeie mai în vârstă, la care râd toate.

Apoi mă văd pe mine și conversația se întrerupe brusc.

— Turk, zice femeia mai în vârstă.

Nu știu cum o cheamă, dar îi recunosc fața; a mai fost la noi.

— N-am văzut când ai intrat.

Nu-i răspund. Privirea mea e lipită de fetiță, care e roșie la față și își scutură pumnișorii. Plânge în asemenea hal, încât nu mai apucă să-și tragă sufletul. Înainte de a-mi da seama ce fac, întind brațele spre ea.

— Pot să…?

Femeile schimbă priviri între ele, după care mama bebelușului îmi pune fetița în brațe. Nu-mi vine să cred cât de ușoară e; cu brațele țepene, dă din picioruțe și urlă.

— Șșșș, spun și o ating ușor. Liniștește-te.

O mângâi pe spate. O las să se încovoaie ca o virgulă pe umărul meu. Plânsetele ei devin sughițuri.

— Ia te uită, spune mama ei zâmbind, ești îmblânzitorul de Bebeluși.

Așa ar fi putut să fie.

Așa ar fi *trebuit* să fie.

Brusc, observ că femeile nu se mai uită la fetiță. Au rămas cu privirile ațintite asupra a ceva din spatele meu. Mă răsucesc; fetița a adormit între timp și pe buzele ei s-au ivit minuscule balonașe de salivă.

— Doamne Sfinte! spune Brit pe un ton acuzator.

Se răsucește pe călcâie și iese în fugă din bucătărie. Aud cum se trântește ușa de la dormitor.

— Mă scuzați, spun și încerc să așez fetița, cât mai grijuliu și rapid cu putință, înapoi în brațele mamei ei.

Și fug după Brit.

Zace întinsă pe pat, cu spatele la mine.

— Le urăsc, lua-le-ar dracu'! Le urăsc că sunt în casa mea.

— Brit. Nu vor decât să fie amabile.

— Asta urăsc cel mai mult, spune cu glasul tăios ca o lamă de cuțit. Urăsc cum se uită la mine.

— Dar asta nu e…

— Vreau să beau și eu apă de la propria mea chiuvetă. Cer prea mult?

— Îți aduc eu apă…

— Nu despre asta e vorba, Turk.

— Dar despre *ce* e vorba? șoptesc.

Brit se întoarce de pe o parte pe alta. Ochii îi înoată în lacrimi.

— Exact, spune și izbucnește într-un plâns la fel de sfâșietor ca al bebelușului, dar din care nu se oprește nici măcar când o iau în brațe și o strâng la piept și o mângâi pe spate.

Să o consolez pe Brit, care plânge cu suspine, mi se pare la fel de neobișnuit ca legănatul în brațe al unui nou-născut. Nu e femeia cu care m-am însurat. Mă întreb dacă nu am îngropat cumva, odată cu trupul fiului meu, și acel spirit aprig.

Rămânem acolo, la adăpostul dormitorului nostru, încă multă vreme după ce apune soarele și pleacă toate mașinile și casa noastră se golește iarăși.

•

A doua zi seara, stăm cu toții în living și ne uităm la televizor. Eu am laptopul deschis; scriu un text pentru lonewolf.org, despre ceva ce s-a întâmplat în Cincinnati. Brit îmi aduce o bere și se ghemuiește lângă mine. E primul contact din inițiativa ei, de nici nu mai știu câtă vreme.

— La ce lucrezi? mă întreabă și își întinde gâtul, ca să poată citi ce scrie pe ecranul laptopului.

— Doi negrotei au dat de pământ cu un puști alb într-o școală, spun. I-au rupt spinarea, dar n-au fost puși sub acuzare. Pun pariu că, dacă ar fi fost invers, doi puști Albi ar fi fost acuzați de vătămare corporală.

Francis arată cu telecomanda către televizor și mormăie.

— Pentru că școlile din Cincinnati sunt în fruntea școlilor de rahat din țara asta, spune. Administrația e toată în mâna negrilor. Ce ne dorim *cu adevărat* pentru copiii noștri?

— Asta-i bună, zic și tastez cuvintele lui. Am să închei cu asta.

Francis butonează telecomanda.

— Cum se face că există Black Entertainment Television, dar nu există White Entertainment Television? întreabă. Și lumea zice că nu există rasism invers. Închide televizorul și se ridică: Mă duc la culcare.

O sărută pe Brit pe frunte și se retrage în jumătatea lui de casă. Mă aștept să se ridice și ea, dar nu dă niciun semn.

— Nu te seacă? întreabă Brit. Așteptarea asta?

Ridic privirea.

— Cum adică?

— Păi, nu mai există nimic *imediat*. Habar n-ai cine citește chestiile astea pe care le postezi. Se răsucește spre mine, așezată turcește: Mai demult, lucrurile erau mult mai clare. Eu am învățat culorile după șireturile de la bocancii tipilor cu care se întâlnea tata. Cei din Mișcarea White Power și neonaziștii aveau șireturi albe sau roșii. Cei din SHARP{37} aveau albastre sau verzi.

Zâmbesc ironic.

— Mi-e greu să mi-l imaginez pe taică-tu întâlnindu-se cu SHARP.

Skinheads împotriva Prejudecăților Rasiale sunt cei mai mari trădători de rasă posibili; ținta lor sunt aceia dintre noi care duc o luptă dreaptă, încercând să scape de rasele inferioare. Fiecare dintre ei se crede Batman, dracu' să-i ia.

— N-am spus că a fost o… întâlnire amicală, spune Brit. Dar uneori se întâlnea cu ei, da. Pe atunci făceai ce trebuia să faci – chiar dacă părea lipsit de logică – pentru că ceea ce conta era imaginea în ansamblul ei. Înalță privirea spre mine: îl știi pe Uncle Richard?

Nu personal, dar Brit l-a cunoscut. E vorba despre Richard Butler, liderul mișcării Aryan Nations. A murit când avea Brit șaptesprezece ani.

— Uncle Richard era prieten cu Louis Farrakhan.

Cu liderul Națiunii Islamului? Asta e o noutate pentru mine.

— Dar… el e…

— Negru? Da. Dar urăște evreii și guvernul federal la fel de mult ca noi. Tata spune uneori că dușmanul dușmanului tău este prietenul tău. Brit ridică din umeri: Era un fel de înțelegere tacită: întâi colaborăm ca să distrugem sistemul și după aceea ne luptăm între noi.

Și noi vom ieși învingători, de asta nu mă îndoiesc.

Brit mă privește cu atenție.

— Ce ne dorim *cu adevărat* pentru copiii noștri? spune Brit, repetând ce a spus Francis adineauri. Eu știu ce vreau pentru copilul *meu.* Vreau să nu fie uitat.

— Iubito, știi foarte bine că n-o să-l uităm.

— Nu noi, spune Brit cu un ton nou, aspru. *Nimeni* să nu-l uite.

Mă uit la ea. Știu ce vrea să spună: Ce postezi pe un blog poate într-adevăr să macine fundația, dar mult mai dramatic – și mai rapid – e să arunci clădirea în aer începând de sus.

Eu am descoperit cam târziu Mișcarea Skinhead, care și-a avut apogeul cu zece ani înainte să mă nasc eu. Mi-am imaginat o lume în care oamenii să fugă de mine când mă văd venind. Mă gândesc la cum ne-am petrecut Francis și cu mine ultimii doi ani, încercând să convingem trupele că anonimitatea e mai perfidă – și înfricoșătoare – decât amenințările fățișe.

— Tatăl tău n-o să accepte, spun.

Brit se apropie de mine și mă sărută tandru, după care se trage înapoi, ceea ce-mi trezește și mai mult dorința. Doamne, ce dor mi-a fost de asta. Ce dor mi-a fost de *ea.*

— Ce nu știe tata n-are cum să-l deranjeze, răspunde Brit.

•

Raine e nespus de încântat când îl sun. Nu l-am mai văzut de doi ani; n-a ajuns la nunta mea, pentru că nevasta lui tocmai născuse al doilea copil. Când îi spun că sunt în Brattleboro, mă invită la prânz acasă la ei. S-a mutat, așa că îmi notez adresa nouă pe un șervețel.

La început sunt convins că am nimerit greșit. E o mică fermă, la capătul unei fundături, cu o cutie poștală în formă de pisică. Pe gazonul din fața casei e un tobogan roșu-strălucitor, iar lângă ușa de intrare atârnă un om de zăpadă făcut din placaj. Pe prețul din fața ușii scrie: SALUT! NOI SUNTEM FAMILIA TESCO!

Dar pe urmă încep să rânjesc. Mare șmecher e Raine! Asta-i o nouă dimensiune a tacticii de a te ascunde în văzul lumii. Vreau să zic, cine și-ar putea imagina că tăticul din vecini, care-și spală veranda cu furtunul și își lasă copilul să se dea pe alee cu bicicleta cu roți ajutătoare, este de fapt un Suprematist Alb?

Raine îmi deschide, încă înainte de a apuca eu să bat la ușă. Ține în brațe un copil mic și dolofan, iar dintre picioarele lui lungi se ițește o fetiță timidă, în tutu, cu coroniță de prințesă pe cap. Raine zâmbește larg și se întinde să mă îmbrățișeze. Nu pot să nu remarc că are unghiile date cu o ojă roz, cu sclipici.

— Frate, zic, uitându-mă la degetele lui. Mișto declarație de modă!

— Să vezi ce mă pricep să organizez ceaiuri. Hai înăuntru! Măi, omule, ce mă bucur să te văd!

Pășesc înăuntru, iar fetița se ascunde după picioarele lui Raine.

— Mira, spune Raine lăsându-se pe vine, el e Turk, prietenul lui tati.

Fetița își bagă degetul mare în gură și pare să mă măsoare din priviri.

— E mai rezervată cu persoanele străine, spune Raine și leagănă bebelușul pe care-l ține în brațe. Iar boxerul ăsta mic e Isaac.

Merg după el, trecem pe lângă jucării împrăștiate pe jos precum confetti și intrăm în living. Raine îmi aduce doar mie o bere rece.

— Beau singur?

Ridică din umeri.

— Lui Sal nu-i place să beau de față cu copiii. Zice că nu e un exemplu bun și prostii din astea.

— Unde e Sally? întreb.

— La muncă! Lucrează la radiologie, în clinica pentru veterani. Eu sunt între două joburi, așa că stau acasă cu mormolocii ăștia.

— Cool, zic și iau o dușcă zdravănă de bere.

Raine îl așază pe Isaac pe jos. Băiatul începe să umble de colo-colo, cu pași împleticiți, ca un bețivan mic. Mira străbate în fugă coridorul și se duce în camera ei, fiecare pas al ei răsunând ca o salvă de artilerie.

— Dar tu ce mai faci, omule? întreabă Raine. Ești bine?

Îmi sprijin coatele pe genunchi.

— Puteam fi mai bine. De-asta am și venit la tine.

— Probleme în paradis?

Îmi dau seama că Raine habar nu are că Brit și cu mine am avut un copil. Că am pierdut acest copil. Încep să-i spun toată povestea – de la faza cu cioara aia de asistentă până la momentul când Davis a încetat să mai respire.

— Vreau să convoc toate escadroanele. Din nord până-n sud, de la Vermont NADS până la Maryland State Skinheads. Vreau o zi a răzbunării, în onoarea fiului meu.

Când văd că Raine nu răspunde, mă aplec spre el:

— Mă refer la vandalism. Cafteli ca pe vremuri. Bombe incendiare. Orice, mai puțin morți, mă gândesc. Depinde de fiecare escadron în parte și de comandantul lui. Dar să fie ceva vizibil, care să atragă atenția asupra noastră. Și știu că e împotriva tacticii noastre de până acum, de a rămâne în umbră, dar poate că a sosit momentul să le reamintim ce putere avem, știi? Unde-s mulți, puterea creste. Dacă ne manifestăm în număr suficient de mare, nu ne pot aresta pe *toți*. Privesc în ochii lui: Meritățm asta. *Davis* merită asta.

Mira vine în clipa aceasta pe coridor, în pași de dans, și îi pune tatălui ei o coroniță pe cap. El și-o dă jos și se uită cu o mină gravă la cercul ieftin, din folie de aluminiu.

— Puiule, nu te duci tu să-mi desenezi ceva? Fii o fetiță cuminte.

O urmărește din priviri pe Mira, care se întoarce în camera ei.

— Bănuiesc că n-ai aflat, îmi spune Raine.

— Ce să aflu?

— Am ieșit, omule. Nu mai sunt în Mișcare.

Mă holbez la el șocat. Raine a fost cel care m-a adus pe mine în Mișcarea White Power. Când am devenit membru al NADS, ne-am înfrățit pe viață. Nu e ca un serviciu, de la care te poți căra. E o vocație.

Brusc îmi vine în minte șirul de svastici pe care-l avea Raine tatuat pe tot brațul. Mă uit la umerii lui, la bicepșii lui. Svasticile s-au transformat într-o viță-de-vie, care-i acoperă brațul ca o mânecă. Nici nu mai recunoști ce a fost acolo înainte.

— S-a întâmplat acum doi ani. În vara aia m-am dus cu Sal la o manifestație, așa cum mergeam cu tine și cu băieții, și totul a fost minunat, cu excepția faptului că niște tipi se așezaseră la coadă în fața unui cort, ca să i-o tragă unei fete. Chestia asta a scos-o din minți pe Sal, faptul că ne aduseserăm copilul într-un loc în care se petrecea așa ceva. Așa că am început să mă duc singur la manifestații și am lăsat-o pe Sally acasă cu copilul. Pe urmă ne-au chemat la grădiniță, fiindcă Mira încercase să îngroape un copil chinez în groapa cu nisip, spunând că se joacă de-a pisica și că asta face o pisică cu rahații ei. Eu m-am prefăcut șocat, dar, de îndată ce am ieșit din clădire, i-am spus Mirei că bine făcuse. Apoi m-am dus într-o zi cu Mira la cumpărături. Cred că nu împlinise încă trei ani. Așteptam la casă, cu un coș plin. Lumea se holba la mine, știi, din cauza tatuajelor și așa, dar eu eram obișnuit cu asta. Mă rog, în spatele nostru aștepta la rând un bărbat negru. Iar Mira, cu toată drăgălășenia ei, mi-a spus: *Tati, uită-te la negroteiul ăla.* Raine înalță privirea: Pe moment nu mi s-a părut nimic ciudat. Dar după aceea femeia din fața noastră mi-a zis: *Să vă fie rușine.* Iar casiera a spus: *Cum vă permiteți să învățați un copil nevinovat să spună așa ceva?* Și până să-mi dau eu seama ce se întâmplă, toată lumea din magazin urla la noi, iar pe Mira a podidit-o plânsul. Așa că am apucat-o de mână și am lăsat coșul cu cumpărături și am fugit cu ea la camioneta noastră. Ala a fost momentul când am început să mă gândesc că poate nu e bine ce fac. Adică, eu am crezut că e de datoria mea să-mi educ copiii în așa fel, încât să devină niște războinici pentru rasă –, dar poate nu-i făceam nicio favoare Mirei. Poate o pregăteam doar pentru o viață în care toată lumea avea să o urască.

Mă holbez la el.

— Ce vrei să-mi mai spui? Că lucrezi ca voluntar la sinagoga locală? Că cel mai bun prieten al tău e asiatic?

— Poate n-am avut dreptate cu toate tâmpeniile pe care le-am tot spus ani de zile. Poate ne-au pus o momeală și noi am căzut în plasa lor. Ne-au promis că vom face parte din ceva măreț. Că vom fi mândri de moștenirea noastră și de rasa noastră. Și poate că asta e cam zece la

sută din întreaga afacere. Restul e doar ură față de toți ceilalți, pentru simplul fapt că există. Când am început să gândesc așa, n-a mai existat cale de întoarcere. Poate de-aia m-am simțit tot timpul ca dracu', de-mi venea tot timpul să sparg mutra cuiva, doar pentru a-mi reaminti că pot. Pentru mine e okay. Dar nu vreau ca și copiii mei să crească așa. Ridică din umeri: Când s-a răspândit zvonul că vreau să ies, am știut că e o chestiune de timp. Unul dintre propriii mei oameni a sărit la mine într-o parcare, odată, după ce am ieșit cu Sally de la un film. M-a caftit așa de rău, că m-am dus la spital să-mi coasă rănile. Dar cu asta s-a terminat.

Mă uit la Raine, care a fost cândva cel mai bun prieten al meu, și am senzația că lumina se schimbă și atunci îmi dau seama că mă uit la cu totul altceva. La un laș. La un ratat.

— Asta nu schimbă nimic, spune Raine. Suntem încă frați, nu?

— Sigur, zic. Pe viață.

— Poate vii la iarnă cu Brit la noi și mergem la schi, îmi propune.

— Ar fi grozav.

Îmi termin berea și mă ridic, cu pretextul că trebuie să mă întorc acasă înainte să se întunece. Când plec cu mașina, Raine îmi face cu mâna, la fel și Isaac.

Știu că n-am să-l mai revăd.

•

Două zile am bătut Coasta de Est și m-am întâlnit cu foști conducători de escadroane. Cu excepția lui Raine, toți contribuie activ la lonewolf.org și toți știau despre Davis, înainte de a apuca eu să le relatez istoria. Toți au o legătură cu Francis – l-au auzit odată vorbind la o manifestație, îl cunoșteau pe un tip pe care l-a ucis el, au primit de la el, personal, sarcina să conducă o trupă.

Frânt de oboseală și flămând, parchez în fața casei noastre. Când văd licărul televizorului din living – deși e aproape ora două noaptea – trag aer în piept. Sperasem să mă pot strecura în casă nevăzut și neauzit, dar acum va trebui să inventez o scuză pentru Francis, de ce am umblat din loc în loc fără știrea lui.

Dar, spre surprinderea mea, nu Francis e cel care suferă de insomnie. Brit șade pe canapea, înfofolită cu unul din sweatshirt-urile mele, care-i ajunge până la coapse, ca o rochie. Traversez camera, mă aplec și o sărut pe creștetul capului.

— Hei, iubito, spun. Nu poți să dormi?

Clatină din cap. Arunc o privire la televizor, unde Vrăjitoarea cea Rea din Vest o încolțește pe Dorothy și o amenință.

— Te-ai uitat vreodată la asta?

— Mda. Vrei să-ți spun cum se termină? întreb în glumă.

— Nu, vreau să zic te-ai uitat vreodată *atent* la asta? Parcă-i o poveste despre White Power. Vrăjitorul, care-i joacă pe toți cum vrea

el, e un evreiaș. Ticălosul are o culoare ciudată și lucrează cu maimuțe.

Îngenunchez în fața ei, ca să-i atrag atenția.

— Am făcut ce am promis. M-am întâlnit cu toți tipii care conduceau cândva escadroane. Dar niciunul nu vrea să riște. Cred că tatăl tău le-a băgat mult prea bine în cap că noua noastră tactică este să ne infiltrăm. Pur și simplu nu vor să riște să ajungă la pușcărie.

— Păi, tu și cu mine am putea…

— Brit, dacă se-ntâmplă ceva nasol, primii pe care o să-i ia polițiștii în vizor sunt cei care au o legătură cu Mișcarea. Și noi suntem deja în atenția presei, datorită procesului. Am o ezitare: Știi că aș face orice pentru tine. Dar tu abia ai început să te-ntorci la mine. Dacă mă înfundă pe o perioadă mai lungă, te-aș pierde iarăși. O cuprind în brațe: îmi pare rău, iubito. Am crezut c-o să reușesc.

Mă sărută.

— Știu. A meritat o încercare.

— Vii în pat?

Brit închide televizorul și mergem împreună în dormitor. Îi scot cu mișcări lente sweatshirtul; o las să-mi dea jos bocancii și jeanșii. Când ne băgăm sub așternut, mă lipesc de ea. Dar când încerc să mă mișc între picioarele ei, mă înmoi și ies din ea.

Se uită la mine în întuneric, cu pleoapele grele, cu un braț așezat peste burta ei moale.

— E din cauza mea? întreabă cu un glas atât de stins, că mai mult ghicesc ce spune.

— Nu, o asigur. Tu ești frumoasă. E din cauza prostiilor care-mi umblă mie prin cap.

Se rostogolește într-o parte. Chiar și așa simt cum i se încinge pielea, cum se înroșește de rușine.

— Îmi pare rău, spun către spatele ei.

Brit tace.

Mă trezesc în toiul nopții și întind mâna după ea. Nu stau să mă gândesc ce fac și de aceea o fac. Poate că trebuie să mă birui pe mine însumi, ca să găsesc alinare. Mâna mea bâjbâie pe așternut, dar Brit a plecat.

•

La început am fost mulți și eram toți diferiți. Puteai să fii cu Națiunile Ariene, fără să fii Skinhead, în funcție dacă aderai sau nu la teologia Identității Creștine. Supremațiștii Albi erau mai educați, publicau tratate; Skinheads erau mai violenți, preferau să dea lecții cu pumnii. Separațiștii Albi erau tipii care cumpărau pământ în North Dakota și încercau să divizeze tara, astfel încât oricine nu era alb să poată fi alungat de pe teritoriul creat de ei. Neonaziștii erau o încrucișare între Națiunile Ariene și Frăția Ariană din închisori – dacă

exista o gașcă criminală și violentă în Mișcare, atunci asta era. Mai existau Odiniști și Creaționiști, și discipoli ai Bisericii Mondiale a Creatorului. Dar, în ciuda ideologiei care ne despărțea în facțiuni, ne adunam cu toții o dată pe an, pentru a sărbători ziua de 20 aprilie, ziua de naștere a lui Adolf Hitler.

În diverse locuri din țară se organizau festivaluri omagiale care-mi aminteau de manifestațiile de pe vremuri ale Ku Klux Klan-ului, la care mergeam în adolescență. Se țineau, de obicei, pe terenul din spatele vreunei ferme sau în vreo rezervație naturală nesupravegheată de nimeni sau în vreun sat de munte. Indicațiile de drum le aflai din vorbă-n vorbă, virajele erau marcate cu stegulețe, nu mai mari decât cele folosite pentru gardurile electrice pentru câini, numai că astea nu erau de plastic roz, ci roșii ca SS-ul.

De când aderasem la Mișcarea White Power, cred că mai fusesem la cinci festivaluri ariene, dar ăsta era unul deosebit. Aici urma să mă căsătoresc.

Cel puțin, sufletește. După o săptămână, Brit și cu mine aveam să mergem la starea civilă, să rezolvăm formalitățile. Dar sufletește urma să ne căsătorim aici, astă-seară.

Eu aveam douăzeci și doi de ani, iar acesta era punctul culminant al vieții mele.

Brit n-a vrut să stau prin preajmă cât timp s-au ocupat fetele să o aranjeze, așa că am dat o raită prin zonă. Erau mult mai puțini oameni decât la manifestațiile la care fusesem eu cu cinci ani în urmă, în primul rând deoarece agenții federali începuseră să ne alunge de oriunde ne adunam. Dar chiar și așa se vedeau grupurile obișnuite de oameni beți, dintre care unii se încăierau și alții urinau în spatele corturilor în care vânzătorii ambulanți vindeau orice, de la crenvurști până la șlapi pe care scria SKINHEAD LOVE. Mai era și o zonă pentru copii, cu cărți de colorat și un castel gonflabil, care avea în spate desfășurat un steag SS baban, ca în Sportpalastul în care își ținea Hitler discursurile. La capătul șirului de standuri cu mâncare și suvenire erau artiștii tatuatori, care erau la mare căutare la astfel de festivaluri.

Am sărit peste rând, știind că tipul peste care mă băgasem se va enerva. Ne-am încăierat, așa cum se cuvenea, eu i-am spart nasul, iar el a tăcut atunci din gură și mi-a cedat mie locul lui. Când m-am așezat în fața artistului tatuator, acesta s-a uitat la mine și a întrebat:

— Ce să fie?

De șase luni, Francis și cu mine încercam să convingem escadroanele să nu-și mai etaleze tatuajele cu roata soarelui, capetele rase, bretelele și să înceapă să arate ca niște oameni obișnuiți. Asta însemna, printre altele, să purtăm bluze cu mâneci lungi sau să recurgem la tratamente cu acid, ca să acoperim cerneala de pe fețele

noastre. Dar astăzi era o zi specială. Astăzi voiam ca toată lumea să afle ce reprezint eu.

Când am ieșit din cort, aveam opt litere gotice, tatuate una câte una pe degetele de la mâini. Pe mâna dreaptă, când o strângeam pumn, scria H-A-T-E. Pe mâna stângă, cea din partea inimii, scria L-O-V-E.

La apusul soarelui, a sosit momentul. În depărtare se auzea huruitul înfundat al motocicletelor și toată lumea care mai rămăsese la festival a format două rânduri. Eu așteptam, cu mâinile în fața corpului, încleștate una într-alta, cu pielea înroșită și umflată de la noile tatuaje.

Apoi mulțimea s-a dat brusc la o parte și atunci am văzut-o pe Brit, luminată din spate de ultimele raze portocalii și galbene ale soarelui. Purta o rochie albă de dantelă, care o făcea să semene cu un cupcake, și bocancii ei Doc Martens. Un zâmbet s-a ivit pe fața mea. Un zâmbet atât de larg, încât m-am temut c-o să-mi rupă fălcile.

Când a ajuns lângă mine, i-am trecut brațul pe sub al meu. Dacă lumea s-ar fi sfârșit în clipa aceea, nu m-ar fi deranjat. Apoi am început să mergem de-a lungul culoarului format de mulțime. Pe măsură ce înaintam, se ridicau brațe și se striga Sieg Heil. La capătul culoarului ne aștepta Francis. Ne-a zâmbit, cu privirea senină și pătrunzătoare. Francis mai oficiase zeci de cununii ariene, dar asta era specială.

— Buburuză, a spus cu glasul îngroșat de emoție. Ești atât de frumoasă! apoi s-a întors către mine: Dacă dă dracu' să-i faci vreun rău, te omor!

— Da, domnule, am îngăimat eu.

— Brittany, a început Francis, promiți să-i fii supusă lui Turk și să duci mai departe moștenirea rasei Albe?

— Da, a promis ea.

— Iar tu, Turk, o vei respecta pe această războinică drept mireasa ta ariană?

— Da, am spus.

Ne-am întors față în față. Am privit în ochii ei, fără să șovăi, tot timpul cât am recitat cele Paisprezece Cuvinte, mantra pe care o crease David Lane pe când se afla la conducerea Ordinii{38}: *Avem datoria de a asigura existența neamului nostru și un viitor pentru copiii Albi.*

Am sărutat-o pe Brit, în vreme ce în spatele nostru cineva a dat foc unei svastici de lemn, pentru a marca momentul. Jur că în ziua aceea am simțit că se produce o schimbare cu mine. De parcă i-aș fi dat realmente acestei femei jumătate din inima mea, iar ea mi-ar fi dat jumătate din a ei, astfel încât nu mai aveam cum să supraviețuim unul fără celălalt.

Eram vag conștient de faptul că Francis vorbea și lumea aplauda. Dar mă simțeam atras numai de Brit, ca și cum am fi fost ultimii

oameni rămași pe pământ.

Poate că într-adevăr eram.

Kennedy

— Clienta mea mă urăște, îi spun lui Micah în bucătărie, în timp ce spălăm vasele.

— Sunt sigur că nu te urăște.

Mă uit la el.

— Crede că sunt rasistă.

— Într-un fel are dreptate, spune Micah cu blândețe, ceea ce mă face să mă întorc spre el cu sprâncenele ridicate. Tu ești albă, ea nu este și întâmplarea face să trăiți amândouă într-o lume în care albii dețin toată puterea.

— Eu nu zic că nu are o viață mai grea decât mine, obiectez. Nu mă număr printre aceia care cred că, dacă am ales un președinte negru, am devenit peste noapte postrasiali. Lucrez în fiecare zi cu clienți care aparțin unor minorități și care au fost înșelați de sistemul de sănătate, de sistemul judiciar, de sistemul educațional. Închisorile sunt conduse ca niște întreprinderi, nu? *Cineva* are de profitat de pe urma unui flux continuu de oameni trimiși la închisoare.

Îi invitaserăm la cină pe câțiva colegi de-ai lui Micah. Eu îmi făcusem planuri mărețe, să le servesc un meniu ales, dar până la urmă am pregătit un bufet de tacos și le-am pus pe masă o plăcintă cumpărată de gata, pe care am pretins că o făcusem eu, după ce i-am rupt puțin marginile, ca să nu arate chiar perfectă. Toată seara am fost cu gândurile aiurea. Pe de altă parte, nu cred că mi se poate imputa acest lucru, dacă ei încep să vorbească despre pierderea stratului fibrelor nervoase retiniene în ochii contralaterali ai pacienților cu glaucom, cu progresie unilaterală. Dar schimbul de cuvinte avut cu Ruth ajunsese deja să mă obsedeze. Dacă eu aveam dreptate, atunci cum se face că recapitulam tot timpul ce-i spusesem?

— Dar nu vorbești despre rasă la un proces penal, spun. E o regulă nescrisă, știi, la fel ca: *Nu bagi faza lungă când îți vine o mașină din direcția opusă…* sau: *Nu ești tu măgarul care se duce cu un coș plin de cumpărături la casa de marcat pentru maximum douăsprezece produse.* Nu aduci în discuție acest subiect nici măcar atunci când e vorba despre legea apărării personale, deși în nouăzeci și nouă la sută dintre cazuri ai un tip alb din Florida, care s-a speriat de un puști negru și a tras. Eu înțeleg că Ruth se simte discriminată de angajatorul ei. Dar asta nu are nicio legătură cu acuzația de omor.

Micah îmi întinde un platou, să-l șterg.

— Nu te supăra pe mine, iubito, spune, dar uneori, când încerci să explici ceva și crezi că faci doar o aluzie fină, ești mai degrabă ca un tir.

Mă întorc spre el și îi flutur în față șervetul de bucătărie.

— Tu ce ai face dacă ai avea o pacientă cu cancer și ai încerca să o tratezi, dar ea ți-ar spune că are urticarie? Nu i-ai spune că e mai important să te concentrezi întâi asupra vindecării cancerului și că abia *după aceea* o să te ocupi de urticarie?

Micah se gândește.

— Păi, eu nu sunt oncolog. Dar uneori, când ai mâncărimi, te scarpini întruna și nici măcar nu-ți dai seama ce faci.

M-a pierdut.

— Poftim?

— Era metafora *ta*.

Oftez.

— Clienta mea mă urăște, repet.

În clipa aceea sună telefonul. E aproape zece și jumătate, ora telefoanelor care anunță accidente sau infarcte. Apuc receptorul cu o mână umedă.

— Alo?

— Sunteți Kennedy McQuarrie? tună o voce profundă, pe care nu știu de unde să o iau.

— Da, eu sunt.

— Excelent! Doamnă McQuarrie, aici e reverendul Wallace Mercy.

Wallace Mercy *în persoană*?

Abia când începe să chicotească, realizez că am spus-o cu voce tare.

— Zvonurile legate de supercelebritatea mea au fost cu mult exagerate, îl parafrazează el pe Mark Twain. Vă sun în legătură cu o prietenă comună… Ruth Jefferson.

Imediat intru în modul blocare.

— Domnule Mercy, eu nu am permisiunea să vorbesc despre clienții mei.

— Ba da, vă asigur că o aveți. Ruth m-a rugat să-i fiu un soi de consultant…

Îmi încleștez dinții.

— Clienta mea nu a semnat nimic în acest sens.

— Împuternicirea, sigur. I-am trimis-o acum o oră pe e-mail. Mâine-dimineață se va afla pe biroul dumneavoastră.

Ce. Dracu'. De ce ar semna Ruth așa ceva fără să se consulte cu mine? De ce nu a scos un cuvânt despre faptul că a stat de vorbă cu cineva precum Wallace Mercy?

Dar cunosc deja răspunsul: pentru că i-am spus lui Ruth că procesul ei nu are nicio legătură cu discriminarea rasială, de aceea. Iar pe Wallace Mercy îl interesează *doar* discriminarea rasială.

— Auziți, îi spun la telefon, cu inima bătându-mi atât de tare, încât îmi aud pulsul în fiecare cuvânt. Obținerea achitării lui Ruth Jefferson e sarcina *mea,* nu a *dumneavoastră.* Vreți să vă creșteți audiența? Să nu

credeți că o puteți face pe spinarea mea.

Închei convorbirea, apăsând butonul atât de violent, încât îmi zboară aparatul din mână și alunecă pe podeaua din bucătărie. La chiuvetă, Micah se răsucește spre mine.

— Ale naibii telefoane fără fir, zice. Satisfacția era mult mai mare pe vremuri, când puteai trânti receptorul în furcă, nu-i așa? Vine spre mine, cu mâinile în buzunare: Nu vrei să-mi spui și mie ce-a fost asta?

— Era Wallace Mercy. Ruth Jefferson vrea ca el să o *consilieze*.

Micah fluieră prelung și gros.

— Ai dreptate, spune. Te urăște.

•

Ruth îmi deschide în cămașă de noapte și halat.

— Vă rog, spun. Acordați-mi cinci minute din timpul dumneavoastră.

— Nu e cam târziu?

Nu știu dacă se referă la faptul că e aproape ora unsprezece seara sau la faptul că azi după-amiază ne-am despărțit pe o notă atât de discordantă. Optez pentru prima variantă.

— M-am gândit că, dacă vă sun, îmi recunoașteți numărul și nu-mi răspundeți.

Se gândește o clipă.

— Probabil.

Îmi strâng în jurul corpului jacheta tricotată. După apelul lui Wallace Mercy, am sărit în mașină și am venit aici. N-am mai stat să-mi iau haina pe mine. Nu m-am mai gândit la altceva, decât că trebuie să vorbesc cu Ruth înainte ca ea să trimită pe e-mail acea împuternicire.

Trag aer în piept.

— Să nu credeți că nu-mi pasă cum s-au purtat cu dumneavoastră… îmi pasă! Dar să știți că amestecul lui Wallace Mercy o să vă coste scump pe termen scurt, dacă nu chiar pe termen lung.

Ruth observă că tremur de frig.

— Haideți înăuntru, spune după o clipă de ezitare.

Pe canapea sunt deja aranjate perne, cearșafuri și o pătură, așa că mă așez la masa de bucătărie, când fiul ei scoate capul pe ușa camerei lui.

— Mamă? Ce se-ntâmplă?

— E totul în regulă, Edison. Du-te la culcare.

Mă privește cu suspiciune, dar se retrage și închide ușa.

— Ruth, o rog, nu semnați împuternicirea aceea.

Se așază și ea la masă.

— Mi-a promis că nu se va amesteca în ceea ce veți face dumneavoastră în instanță…

— Vă sabotați singură, îi spun fără menajamente. Gândiți-vă numai

– mulțimi furioase pe străzi, chipul dumneavoastră în fiecare seară la TV, juriști care vă discută cazul în emisiunile matinale –, doar nu vreți ca ei să preia controlul asupra narațiunii acestui caz, înainte ca *noi* să avem șansa de a o face. Fac un semn către ușa închisă a camerei lui Edison: Dar fiul dumneavoastră? Sunteți pregătită să-l vedeți târât în vizorul public? Pentru că asta se întâmplă când te transformi într-un simbol. Lumea știe totul despre tine, despre trecutul tău, despre familia ta și te torturează. Numele dumneavoastră va deveni la fel de cunoscut ca al lui Trayvon Martin. N-o să mai aveți niciodată posibilitatea de a trăi așa cum trăiați înainte.

Privirea ei o întâlnește pe a mea.

— Nici el n-a mai avut posibilitatea asta.

Adevărul acestei declarații ne desparte ca o prăpastie. Privesc în acest abis și văd toate motivele pentru care Ruth n-ar trebui să facă asta, în vreme ce ea privește la rândul ei și vede toate motivele pentru care ar *trebui* s-o facă.

— Ruth, știu că nu aveți niciun motiv să-mi acordați încrederea dumneavoastră, îndeosebi după cum s-au purtat albii cu dumneavoastră în ultima vreme. Dar dacă urcă pe tribună Wallace Mercy, nu veți fi în siguranță. Ultimul lucru pe care vi-l doriți e ca procesul dumneavoastră să fie judecat în presă. Vă rog, haideți să procedăm cum zic eu. Acordați-mi o șansă. Șovăi un moment: Vă implor!

Ruth își încrucișează brațele la piept.

— Și dacă vă spun că vreau ca juriul să afle ce mi s-a întâmplat? Să afle cum văd eu povestea?

Dau din cap și accept târgul.

— Atunci vă pun în boxa martorilor, îi promit.

•

Cel mai interesant lucru la Jack DeNardi este că are pe birou o minge de cauciuc de dimensiunea capului unui nou-născut. Altfel arată exact așa cum te-ai aștepta să arate cineva care lucrează într-un birouaș prăpădit din spitalul Mercy-West Haven: burduhan, față pământie, șuvițe de păr pieptănate peste chelie. E un om care plimbă hârtii de colo-colo, iar eu am venit la el dintr-un singur motiv: să încerc marea cu degetul. Vreau să văd dacă există ceva ce ar putea spune ei despre Ruth, care să o ajute sau, dimpotrivă, să-i facă rău.

— Douăzeci de ani, spune Jack DeNardi. Atâta timp a lucrat aici.

— De câte ori a fost promovată în cursul acestor douăzeci de ani? întreb.

— Păi, să vedem. Caută în acte: O dată.

— O dată în douăzeci de ani? spun cu mirare. Nu vi se pare cam puțin?

Jack ridică din umeri.

— Nu am dreptul să comentez asta.

— Cum așa? insist eu. Doar lucrați într-un spital. Nu e sarcina dumneavoastră să ajutați oamenii?

— Pacienții, precizează el. Nu angajații.

Pufnesc pe nas. Instituțiile au voie să-și ia angajații la bani mărunți, să le descopere și să le eticheteze fiecare greșeală – dar la ele nu se uită nimeni cu lupa.

Jack DeNardi mai derulează câteva documente.

— Termenul folosit în cea mai recentă evaluare a ei a fost *ghimpoasă*.

În privința aceasta n-am de gând să-l contrazic.

— E limpede că Ruth Jefferson are calificarea necesară. Dar, din câte înțeleg eu din dosarul ei, nu a fost promovată, pentru că superiorii au considerat-o puțin cam… înfumurată.

Mă încrunt.

— Șefa lui Ruth, Marie Malone… de când lucrează aici?

Lovește de câteva ori în tastatură.

— Cam de zece ani.

— Deci cineva care lucrează aici de zece ani îi dădea ordine lui *Ruth* – ordine dubioase, pe deasupra –, iar Ruth s-a îndoit poate uneori de justețea lor? Asta înseamnă că e înfumurată… sau poate doar hotărâtă?

Se răsucește către mine.

— N-aș ști să spun.

Mă ridic de pe scaun.

— Vă mulțumesc pentru timpul acordat, domnule DeNardi. Îmi iau haina și servieta, dar, ajunsă în prag, mă mai întorc o dată: înfumurată… sau hotărâtă. E posibil ca epitetul să varieze în funcție de culoarea pielii angajatei?

— Îmi displace aluzia dumneavoastră, doamnă McQuarrie. Jack DeNardi strânge din buze: Mercy-West Haven nu discriminează după rasă, credință, religie sau orientare sexuală.

— Aha, okay. Am înțeles, zic. Înseamnă că doar ghinionul a făcut ca Ruth Jefferson să fie angajata pe care ați ales să o sacrificați.

Când ies din spital, mă gândesc că nimic din discuția aceasta nu va putea fi și nu va fi folosit în instanță. Nici nu știu ce m-a făcut să mă întorc în ultima clipă și să-i trântesc angajatului de la Resurse Umane întrebarea finală.

Poate că am început să mă molipsesc de la Ruth.

* * *

O ploaie rece ne bate în geamuri în weekendul următor. Violet și cu mine ședem la măsuța de cafea și colorăm. Violet mâzgălește toată pagina, fără să țină seama de contururile ursulețului-spălător desenat în cartea ei de colorat.

— Lui Buni nu-i place să coloreze peste linii, mă anunță fiica mea. Zice că nu e corect.

— Nu există corect sau incorect, îi spun din reflex și arăt cu degetul către exploziile ei de culoare roșie și galbenă. Uite ce frumos ai colorat.

Cine a inventat regula asta? De fapt, de ce sunt trasate linii?

Când am fost cu Micah în Australia, în luna de miere, am dormit trei nopți în cort, în Centrul Roșu al țării, acolo unde pământul e crăpat, iar cerul arată noaptea ca un castron cu diamante răsturnat. Am cunoscut un aborigen, care ne-a arătat Emuul pe cer, constelația din apropierea Crucii Sudului, care nu este un desen punct cu punct, precum constelațiile noastre, ci spațiile dintre puncte – niște nebuloase din preajma Căii Lactee, care alcătuiesc gâtul lung și picioarele subțiri ale acestei păsări mari. La început n-am putut s-o văd. Dar când am reușit, n-am mai văzut altceva.

Îmi sună mobilul, recunosc numărul lui Ruth și răspund imediat.

— E totul în regulă? întreb.

— Da. Vocea ei este aspră: Voiam să te întreb dacă ai puțin timp liber astăzi după-amiază.

Întorc privirea către Micah, care tocmai intră în living. *Ruth,* îi spun din buze. Micah o ridică pe Violet în brațe, o gâdilă și îmi face semn că am tot timpul din lume.

— Sigur, spun. Era ceva în dosar despre care vrei să stăm de vorbă?

— Nu tocmai. Trebuie să-i cumpăr mamei mele un cadou de ziua ei. Și m-am gândit că poate vrei să mă însoțești.

Când mi se întinde o ramură de măslin, nu ezit.

— Mi-ar plăcea, da.

În drum spre Ruth îmi trec prin minte toate motivele pentru care gestul acesta este o greșeală colosală. Când am început să lucrez ca apărător public, îmi cheltuiam salariul, care nu-mi ajungea nici măcar pentru coșul zilnic, pe clienții mei, când vedeam că au nevoie de niște haine curate sau de o masă caldă. A trecut ceva timp până mi-am dat seama că ajutorul pe care-l acordam clienților mei nu trebuia să-mi afecteze și contul bancar. Dar cred că Ruth e prea mândră, ca să mă târască într-un mall și să-mi dea de înțeles că i-ar trebui o pereche nouă de pantofi. Cred că vrea doar să destindă puțin atmosfera dintre noi.

Dar în drum spre mall nu vorbim decât despre vreme – când se va opri ploaia, dacă se va transforma în lapoviță. Pe urmă vorbim despre unde ne vom petrece sărbătorile care se apropie. La sugestia lui Ruth parchez lângă T.J. Maxx.

— Deci, spun. Cauți ceva anume?

Scutură din cap.

— Dacă văd ceva potrivit, îmi dau imediat seama. Există lucruri

care pur și simplu strigă după mama, de exemplu, tot ce are paiete. Zâmbește: Când se îmbracă mama pentru biserică, ai zice că se duce la o nuntă elegantă. M-am gândit mereu că probabil este din cauza uniformei pe care o poartă toată săptămâna, că așa încearcă ea să se detașeze de muncă.

— Ai copilărit aici, în Connecticut? o întreb când ne dăm jos din mașină.

— Nu. În Harlem. Mergeam în fiecare zi cu autobuzul în Manhattan, unde lucra mama, iar eu coboram la Dalton.

— Ați fost la Dalton, tu și sora ta? întreb.

— Eu, da. Adisa nu era așa de… silitoare. Wesley m-a adus aici, în Connecticut.

— Cum v-ați cunoscut voi doi?

— Într-un spital, spune Ruth. Eu eram studentă și făceam practica în secția de obstetrică și acolo era o femeie care urma să nască și al cărei soț era în misiune. Încercase de nenumărate ori să-l contacteze. Avea gemeni și năștea cu o lună înainte de termen și era atât de speriată, credea că nu va fi nimeni lângă ea în timpul nașterii. Dar la un moment dat, când era ea în faza de împingere, a intrat valvârtej în salon un tip în ținută de camuflaj. O privire în direcția femeii i-a fost suficientă – a leșinat instantaneu. Iar eu, fiindcă eram doar o studentă în practică, a trebuit să mă ocup de el.

— Stai puțin, zic. Deci Wesley era însurat când v-ați cunoscut?

— Așa am crezut la început. Când și-a revenit, a început să flirteze cu mine, să-și pună la bătaie tot farmecul. M-am gândit că e cel mai mare ticălos de pe fața pământului, să-mi facă mie ochi dulci în timp ce nevasta lui naște gemeni. Și i-am spus asta în față. Dar am aflat că nu erau copiii lui. Tatăl lor era cel mai bun prieten al lui, dar era plecat la instrucție și nu i-au dat permisie, așa că Wesley i-a promis că va veni în locul lui și îi va da o mână de ajutor soției, până când se va putea întoarce soțul acasă. Ruth râde: Și atunci am început să mă gândesc că poate nu e cel mai mare ticălos de pe fața pământului. Am fost fericiți, Wesley și cu mine.

— Când a murit?

— Când avea Edison șapte ani.

Eu nici nu pot să-mi imaginez să-l pierd pe Micah; nu pot să-mi imaginez s-o cresc pe Violet singură. Ce a făcut Ruth în viață, realizez acum, a fost mai curajos decât tot ce am făcut eu vreodată.

— Îmi pare rău.

— Și mie, oftează Ruth. Dar viața merge mai departe, nu-i așa? Fiindcă ce altă opțiune ai? Se întoarce spre mine: De fapt, mama m-a învățat asta. Poate găsesc o pernă pe care sunt brodate cuvintele acestea.

— Cu paiete, spun când intrăm pe ușa magazinului.

Ruth îmi povestește despre Sam Hallowell, al cărui nume îmi sună vag cunoscut, și despre faptul că mama ei lucrează ca menajeră pentru familia aceasta de aproape cincizeci de ani. Îmi povestește despre Christina, care i-a dat lui Ruth, din barul tatălui ei, prima dușcă ilegală de brandy, când avea Ruth doisprezece ani, și care a trecut cu bani cursul de trigonometrie, cumpărând răspunsurile la teste de la o elevă de schimb din Beijing. Îmi povestește, de asemenea, cum a încercat Christina să-i dea bani.

— Pare cam nesuferită, mărturisesc.

Ruth se gândește o clipă.

— Nu, nu e. Dar nu știe să se poarte altfel. Așa a fost învățată.

Batem coridoarele mallului și povestim. Ruth îmi mărturisește că și-a dorit să devină antropolog, până când a citit despre Lucy, femela de australopitec: tu *câte femei din Etiopia cunoști, pe care le cheamă Lucy?* Eu îi povestesc că mi s-a rupt apa în timpul unui proces și că ticălosul de judecător n-a vrut să accepte amânarea procesului. Ea îmi povestește cum a convins-o Adisa, când avea Ruth cinci ani, că e mai deschisă la culoare pentru că e pe cale să se transforme într-o stafie, că se născuse neagră ca o mură, dar că acum se decolora încetul cu încetul. Eu îi povestesc despre clienta pe care am ascuns-o trei săptămâni acasă la mine, în pivniță, pentru că era convinsă că soțul ei va încerca să o omoare. Ea îmi povestește despre un bărbat care i-a spus iubitei sale, aflate în plin travaliu, că ar fi cazul să se epileze. Eu îi mărturisesc că nu l-am văzut de mai bine de un an pe tatăl meu, care se află într-un cămin pentru pacienți cu Alzheimer, fiindcă ultima dată când l-am vizitat am fost atât de tristă, încât luni de zile nu m-am mai gândit decât la asta. Ruth recunoaște că-i e frică să meargă prin cartierul Adisei.

Sunt lihnită de foame, așa că înșfac dintr-o vitrină o cutie cu popcorn cu aromă de caramel și o deschid în timp ce stăm de vorbă, dar constat că Ruth se uită îngrozită la mine.

— Ce faci? întreabă.

— Mănânc? spun cu gura plină de popcorn. Ia și tu. Fac cinste.

— Dar n-ai plătit-o.

Mă uit la ea ca și cum și-ar fi pierdut mințile.

— Păi, o să plătesc bineînțeles, când ieșim. Ce mare scofală?

— Păi…

Nu mai apucă să-mi răspundă, pentru că ne acostează o angajată.

— Pot să vă ajut? Căutați ceva anume? întreabă cu privirea ațintită asupra lui Ruth.

— Ne uitam și noi, spune Ruth.

Femeia zâmbește, dar nu pleacă. Ne urmărește de la o anumită distanță, de parcă ar fi o jucărie pe care o tragem în urma noastră de o

sfoară. Ruth fie nu observă, fie se preface că nu observă. Eu îi propun să-i cumpere mamei ei niște mănuși sau un fular, dar Ruth spune că mama ei are, de când se știe ea, o eșarfă norocoasă, la care nu va renunța în ruptul capului. Ruth continuă să sporovăiască, până când dăm peste niște DVD-uri la ofertă.

— Asta ar fi o idee grozavă! Aș putea cumpăra câteva dintre serialele ei preferate, le-aș împacheta împreună cu niște popcorn pentru microunde și aș spune că-i dăruiesc o seară video.

Începe să scotocească în coșurile cu DVD-uri. *Salvați de clopoțel. Casa plină. Buffy, spaima vampirilor.*

— *Cei mai frumoși ani,* spun. Vai, parcă mă și văd! Ardeam de nerăbdare să cresc mare și să mă mărit cu Pacey.

— Pacey? Ce nume e ăsta?

— Nu te-ai uitat niciodată la serial?

Ruth clatină din cap.

— Eu sunt cu zece ani mai mare decât tine. Și serial mai „Pentru fete albe" decât acesta nu cred că exista.

Îmi vâr mâna în adâncul coșului și scot la suprafață un sezon din *The Cosby Show*. Îmi dă prin minte să i-l arăt lui Ruth, dar mă decid să-l ascund sub o cutie cu *Dosarele X,* pentru că nu vreau să creadă că l-am ales numai din cauza culorii pielii ei. Dar Ruth mi-l ia din mână.

— Te-ai uitat la el, când l-au dat la televizor?

— Sigur că da. Toată lumea s-a uitat la el, nu? spun.

— Cred că asta a și fost ideea. Dacă familia cea mai funcțională de la televizor e o familie de culoare, poate că albii nu mai sunt așa de înspăimântați.

— Nu cred că aș folosi în prezent cuvintele *funcțional* și *Cosby* în aceeași propoziție, comentez eu, când angajata de la T.J. Maxx vine iarăși la noi.

— E totul în regulă?

— *Daaa,* spun și simt că încep să mă enervez. Vă spunem noi dacă avem nevoie de ajutor.

Ruth optează până la urmă pentru *Spitalul de urgență* – pentru că mama ei e o mare admiratoare a lui George Clooney –, precum și pentru o pereche de mănuși cu un deget, care au pe margine blăniță autentică de iepure. Eu aleg niște pijamale pentru Violet și un set de tricouri de corp pentru Micah. Când ne ducem împreună la casa de marcat, angajata vine după noi. Eu plătesc prima, întinzându-i casierei cardul meu de credit, după care aștept să achite și Ruth.

— Aveți un act de identitate? întreabă casiera.

Ruth scoate din portofel permisul de conducere și cardul de asigurare socială. Casiera se uită întâi la ea, apoi la fotografia de pe permis, după care înregistrează produsele.

Când să ieșim din mall, ne oprește un agent de pază.

— Doamnă, îi spune lui Ruth, îmi arătați bonul de casă?

Eu încep să scotocesc în poșetă după bonul meu, ca să mi-l verifice și mie, dar agentul de pază îmi face semn că nu e nevoie.

— Nicio problemă, spune și își îndreaptă din nou atenția asupra lui Ruth, comparând produsele din punga ei cu cele înregistrate pe bon.

Și în clipa aceasta înțeleg de ce m-a rugat Ruth să o însoțesc: nu pentru că ar fi avut nevoie de ajutor la alegerea unui cadou pentru mama ei.

Ruth a vrut să o însoțesc ca să pot pricepe ce înseamnă să fii ca ea.

Angajata care ne-a urmărit pentru a preveni un furt.

Circumspecția casierei.

Faptul că, dintr-o duzină de persoane care părăseau în același moment magazinul, Ruth a fost singura căreia i s-au verificat cumpărăturile.

Simt cum îmi urcă roșeața în obraji – mi-e rușine pentru felul în care s-au purtat cu Ruth, mi-e rușine pentru că, la momentul respectiv, nici nu mi-am dat seama ce se petrece. Când agentul de pază îi înapoiază lui Ruth punga, ieșim și alergăm prin ploaia torențială până la mașina mea.

Ne așezăm, ude până la piele, și ne tragem sufletul. Ploaia e ca o perdea care ne izolează de restul lumii.

— Am înțeles, spun.

Ruth se uită la mine.

— Nici n-ai *început* să înțelegi, replică, dar fără asprime.

— Dar nu ai *spus* nimic, remarc. Te obișnuiești până la urmă?

— Nu cred că te poți obișnui vreodată. Dar înveți să nu pui la inimă.

Aud în sinea mea ecoul cuvintelor ei despre Christina: *Așa a fost învățată.*

Privirile noastre se întâlnesc.

— Să-ți mărturisesc ceva? Cel mai prost rezultat pe care l-am obținut la colegiu a fost cel pentru un curs de istorie a afro-americanilor. Eu eram singura fată albă de la curs. Examenele le-am trecut cu bine, dar participarea la curs a avut o pondere de cincizeci la sută, iar eu n-am deschis gura nici măcar o dată tot semestrul. M-am temut că, dacă o deschid, ori spun ceva greșit, ori vreo prostie care o să mă facă să par plină de prejudecăți. Dar după aceea m-am temut că toți colegii mei o să creadă că acest subiect nu mă interesează câtuși de puțin, pentru că nu am participat deloc la discuții.

Ruth tace câteva clipe.

— Să-ți mărturisesc și eu ceva? Motivul pentru care nu vorbim despre rasă este că nu vorbim aceeași limbă.

Mai ședem o vreme așa și ascultăm ploaia.

— Să-ți mărturisesc ceva? Mie nu mi-a plăcut niciodată *The Cosby*

Show.

— Să-ți mărturisesc și eu ceva? spune Ruth cu un zâmbet larg. Nici mie.

•

Toată luna decembrie îmi dublez eforturile și muncesc din greu. Studiez dosarul întocmit de procuratură, depun cereri, mă ocup și de celelalte treizeci de cazuri care concurează cu cazul lui Ruth pentru atenția mea. După prânz ar trebui să iau declarația unei femei de douăzeci și trei de ani, care a fost bătută de iubitul ei, după ce acesta a aflat că femeia s-a culcat cu fratele lui. Însă martora e implicată într-un accident rutier, în drum spre mine, așa că trebuie să reprogramăm întâlnirea noastră, ceea ce înseamnă că am două ore libere. Mă uit la mormanele de acte care se înalță de jur-împrejurul biroului meu și iau o decizie spontană. Mă ițesc peste marginea paravanului care îmi desparte biroul de cel al lui Howard.

— Dacă întreabă careva, îi spun, zi-le că am plecat să-mi cumpăr tampoane.

— Stai puțin. Pe bune?

— Nu. Dar atunci s-ar simți stânjeniți și așa le trebuie, dacă vor să-mi controleze orice mișcare.

E neobișnuit de cald pentru această perioadă din an – sunt aproape 10 grade în plus. Știu că, dacă vremea e bună, mama o ia de obicei pe Violet de la grădiniță și se duc împreună la locul de joacă. Mănâncă ceva – mere și nuci –, iar Violet se cațără pe structurile de lemn, până vine momentul să plece acasă. Și într-adevăr o văd pe Violet atârnată de bare, cu capul în jos, cu poalele fustei ajunse la bărbie.

— Mami! strigă când mă vede și face o tumbă, aterizând pe pământ cu o grație și o dexteritate pe care le-a moștenit probabil de la Micah, și o rupe la fugă în direcția mea.

Când o prind în brațe, mama, care șade pe o bancă, se răsucește spre noi.

— Te-au dat afară? întreabă.

Ridic din sprânceană.

— Asta-i primul lucru care-ți trece prin minte?

— Păi, ultima dată când ne-ai făcut o vizită neanunțată, în miezul zilei, cred că a fost din cauză că tatăl lui Micah era pe moarte.

— Mami, mă înștiințează Violet, ți-am făcut la grădiniță un cadou de Crăciun. E un colier, dar îl pot mânca și păsările.

Se foiește în brațele mele, așa că o las jos și ea aleargă imediat înapoi, la locul de joacă.

Mama atinge cu palma locul de lângă ea. E încotoșmănată, deși e cald, ține în poală cititorul de cărți electronice și are lângă ea o cutie pentru prânz, plină cu felii de mere și diverse nuci.

— Deci, spune, dacă nu ți-ai pierdut locul de muncă, atunci cărui

fapt îi datorăm această frumoasă surpriză?

— Unui accident de mașină, dar nu al meu. Îmi arunc în gură o mână de nuci: Ce citești?

— Scumpa mea, mie nu mi-ar da prin cap să citesc în timp ce nepoțica mea se cațără pe structurile de lemn. Nu o scap nicio clipă din ochi.

Îmi dau ochii peste cap.

— Ce citești?

— Nu mai știu cum se cheamă. Ceva despre o ducesă care are cancer și un vampir care-i propune să o facă nemuritoare. Se pare că e un gen literar nou, se cheamă *sick lit* – despre moarte, boală etc., îmi explică mama. E pentru clubul meu de lectură.

— Cine a ales-o?

— Nu eu. Eu nu aleg cărțile. Eu aleg vinul.

— Ultima carte pe care am citit-o eu se chema *Toată lumea face caca,* deci nu cred că sunt în măsură să-mi dau cu părerea.

Mă las pe spate și îmi întorc fața către soarele de după-amiază. Mama se bate ușor peste coapse, așa că mă lungesc pe bancă, cu capul în poala ei. Se joacă cu părul meu, așa cum făcea când eram de vârsta lui Violet.

— Știi ce e cel mai greu când ești mamă? întreb. Că nu mai ai timp să fii copil.

— Nu mai ai timp pentru nimic, replică mama. Și până te dumerești tu, fetița ta a și pornit la drum să salveze lumea.

— În clipa de față se mulțumește să se înfunde, spun și îmi întind mâna după niște nuci. Îmi vâr una în gură și o scuip imediat: Vai, Doamne, urăsc nucile de Brazilia.

— Astea sunt? întreabă mama. Au gust de picioare. Sunt copiii vitregi ai amestecurilor de nuci, cele pe care nu le vrea nimeni.

Brusc, îmi amintesc când eram de vârsta lui Violet și ne-am dus acasă la bunica, pentru masa de Thanksgiving. Casa era plină de mătușile, unchii, verișorii mei. Mie îmi plăcea la nebunie plăcinta cu cartofi dulci pe care o făcea bunica, precum și milieurile de pe mobilierul ei, care erau toate diferite, ca fulgii de zăpadă. Dar mă feream pe cât puteam de unchiul Leon, fratele bunicului, care era ruda mea cea mai gălăgioasă, cea mai beată și care părea să te nimerească întotdeauna pe gură, când dădea să te sărute pe obraz. Bunica punea pe masă un bol mare cu nuci – ca apetitiv –, iar unchiul Leon prelua funcția de spărgător de nuci, le descojea și le dădea copiilor: nuci și alune, pecan și caju, migdale și nuci de Brazilia. Numai că el nu le zicea niciodată nuci de Brazilia. Ținea în mâna ridicată o nucă lungă, maronie, cu coaja zbârcită. *Degete de la picioarele negroteilor,* spunea unchiul Leon. *Cine vrea un deget de la piciorul unui negrotei?*

— Îl mai știi pe unchiul Leon? o întreb pe mama din senin și mă

ridic în capul oaselor. Cum le zicea el nucilor ăstora?

Mama oftează.

— Da. Unchiul Leon era o mare figură.

Pe vremea aceea eu nu știam încă ce este un „negrotei”. Râdeam și eu în rând cu ceilalți.

— Cum se face că nu i-a zis nimeni nimic? Cum se face că nu i-ai spus să tacă din gură?

Mama se uită la mine, exasperată.

— Așa era el, n-aveai ce-i face.

— Nu, dacă râdeai la glumele lui, n-aveai ce-i face, remarc.

Fac un semn din cap către groapa cu nisip, unde Violet sapă cu un bețigaș în nisipul tare, cot la cot cu o fetiță neagră.

— Dacă Violet ar repeta ce spunea unchiul Leon, pentru că nimeni n-a învățat-o altceva? Cum crezi că ar reacționa lumea?

— Pe vremea aceea, în Carolina de Nord nu era cum e acum aici, spune mama.

— Poate că ar fi fost altfel, dacă tu și alții ați fi încetat să mai scuzați un asemenea comportament.

Mă simt prost, de îndată ce-mi ies cuvintele pe gură, pentru că știu că o iau la rost pe mama când, de fapt, îmi vine să-mi trag mie însămi palme. Din punct de vedere juridic sunt încă sigură că negreșit cea mai rezonabilă cale pentru Ruth este de a evita orice discuție despre rasă, dar din punct de vedere moral am mari dificultăți să mă împac cu acest lucru. Mă întreb dacă nu cumva m-am grăbit să exclud din cazul lui Ruth tot ce ține de rasă, nu pentru că sistemul nostru judiciar nu ar suporta această povară, ci pentru că eu m-am născut într-o familie în care glumele despre negri erau o tradiție de sărbători, la fel ca serviciul de porțelan al bunicii și umplutura ei pentru curcan. Dacă stai să te gândești, propria mea mamă a crescut cu cineva ca mama lui Ruth în casă – cineva care gătea, făcea curat, o ducea la școală, mergea cu ea la locuri de joacă precum acesta.

Mama tace de atâta timp, încât știu că am jignit-o.

— În 1954, când aveam nouă ani, o instanță a decis să vină să învețe la școala mea cinci copii negri. Îmi amintesc că un băiat din clasa mea a spus că acești copii au coarne ascunse în părul lor creț. Iar învățătoarea ne-a avertizat că s-ar putea să încerce să ne fure banii pentru masa de prânz. Mama se întoarce spre mine: Cu o seară înainte să vină ei la școală, tata a convocat o întâlnire. A fost și unchiul Leon acolo. Oamenii au spus că noi, copiii albi, vom fi șicanați, că vor apărea probleme de disciplină, pentru că acești copii nu știau să se poarte. Unchiul Leon era atât de furios, încât avea fata roșie și transpirată. A spus că el nu vrea ca fiica lui să fie un cobai. S-au înțeles să picheteze a doua zi școala, deși știau că vor fi polițiști de față, care vor avea grijă ca acești copii să poată intra în școală. Tata s-

a jurat că nu-i va mai vinde niciodată mașini judecătorului Hawthorne.

Mama se apucă să strângă nucile și merele.

— Beattie, menajera noastră, a fost și ea de față la această întâlnire. I-a servit pe toți cu limonada și prăjitura pe care le pregătise în acea după-amiază. Pe la jumătatea întrunirii, eu m-am plictisit și m-am dus în bucătărie, unde am găsit-o pe Beattie plângând. N-o mai văzusem niciodată plângând. Mi-a spus că băiețelul ei era unul dintre acei cinci copii. Mama clatină din cap: Nici măcar nu știusem că avea un băiețel. Beattie lucra la noi încă dinainte de a învăța eu să merg sau să vorbesc și niciodată nu-mi trecuse prin minte că ar mai putea avea și pe altcineva în afara noastră.

— Ce s-a întâmplat? o întreb.

— Copiii au venit la școală. Polițiștii i-au condus înăuntru. Ceilalți copii i-au făcut cu ou și cu oțet. L-au și scuipat pe un băiat. Îmi amintesc că a trecut pe lângă mine, cu saliva scurgându-i-se pe sub gulerul alb, și că m-am întrebat dacă e băiețelul lui Beattie. Ridică din umeri: Ulterior au fost mai mulți. Nu se amestecau cu noi, mâncau împreună de prânz sau se jucau împreună în pauze. Iar noi nu ne amestecam cu ei. N-aș putea spune că atunci s-a abolit segregația rasială.

Mama face un semn din cap în direcția lui Violet și a prietenei ei, care presară acum iarbă peste plăcintele lor de nisip.

— Toate acestea sunt mult mai vechi decât noi, Kennedy. De unde ai pornit tu în viață, ți se pare poate că mai avem o cale lungă. Dar eu? Zâmbește în direcția fetițelor: Eu mă uit la ele și sunt uimită cât de departe am ajuns.

•

După Crăciun și Anul Nou, mă trezesc că trebuie să muncesc cât doi apărători publici, și asta la propriu, pentru că Ed e în vacanță cu familia pe insula Cozumel. Sunt la tribunal, deoarece îl reprezint pe unul dintre clienții lui Ed, care a încălcat un ordin de restricție, așa că profit de ocazie și arunc o privire peste rol, pentru a vedea cărui judecător i-a fost dat cazul lui Ruth. Una dintre ocupațiile preferate ale avocaților este să înmagazineze detalii despre viețile personale ale judecătorilor – cu cine sunt căsătoriți, dacă au avere, dacă merg la biserică la fiecare sfârșit de săptămână sau numai de sărbătorile mari, dacă dau în gropi de proști ce sunt, dacă le plac musicalurile, dacă se duc după muncă să bea ceva cu avocații. Strângem toate aceste informații și zvonuri, așa cum strâng veverițele nuci pentru iarnă, pentru ca atunci când vedem cărui judecător i-a fost dat cazul nostru, să putem scoate de la naftalină detaliile și să ne dăm seama dacă avem vreo șansă reală de a câștiga.

Când văd cine e judecătorul meu, mi se strânge inima.

Judecătorul Thunder{39} face cinste numelui său. E un judecător care taie și spânzură, care prejudecă dosarele și care, dacă te condamnă, te condamnă la o foarte lungă detenție. Știu asta nu din auzite, ci din proprie experiență.

Înainte de a deveni apărător public, când lucram ca referentă a unui judecător federal, unul dintre colegii mei a avut o problemă de etică, legată de un conflict de interese cu poziția pe care o ocupase înainte, la un birou de avocatură. Eu am făcut parte din echipa care l-a reprezentat, iar cazul a fost judecat, după ani de pregătiri, de judecătorul Thunder. El ura circul mediatic, dar tocmai un astfel de circ a provocat faptul că un referent al unui judecător federal era acuzat de încălcarea eticii. Deși am avut o apărare beton, judecătorul Thunder a dorit să creeze un precedent pentru alți avocați, iar colegul meu a fost condamnat la șase ani de închisoare. De parcă nu ne-ar fi șocat îndeajuns, judecătorul Thunder ni s-a mai și adresat nouă, celor care făceam parte din echipa apărării. „Ar trebui să vă fie rușine de voi înșivă. Domnul Dennehy v-a prostit pe toți", ne-a luat el la rost. „Dar nu a prostit această instanță". Chestia asta mi-a umplut paharul. Muncisem de-mi săriseră capacele, nu mai dormisem de o săptămână. Eram bolnavă coaptă, luam medicamente împotriva răcelii și doze mari de prednison, eram epuizată și demoralizată fiindcă pierduserăm procesul – așa că poate nu am dat dovadă de amabilitatea și luciditatea de care aș fi fost în stare în alte situații.

Este posibil să-i fi spus judecătorului Thunder să-mi sugă…

Drept consecință, am fost convocată în biroul judecătorului, unde l-am implorat să nu fiu radiată din barou și l-am asigurat că nu am organe genitale masculine și că, de fapt, exclamasem: *Asta-i bună*! pentru că mă impresionase foarte mult decizia lui.

De atunci, am mai apărat două cazuri în fața judecătorului Thunder. Și le-am pierdut pe amândouă.

Mă hotărăsc să nu-i spun lui Ruth ce antecedente am cu judecătorul Thunder. Poate că a treia oară voi avea noroc.

Îmi închei haina și mă pregătesc să părăsesc clădirea tribunalului, adresându-mi în sinea mea cuvinte de încurajare. E doar un mic pas înapoi și nu voi permite să-mi afecteze cazul, nu acum, când ne pregătim pentru selecția de luna viitoare a juriului.

Când ies în stradă, aud muzică gospel.

Parcul New Haven Green este o mare de persoane de culoare. Se țin cu toții de braț. Glasurile lor se înalță în armonie la cer: *We shall overcome.*{40} Țin ridicate afișe cu numele și chipul lui Ruth.

În rândul din față, în mijloc, se află Wallace Mercy, care cântă cât îl țin bojocii. Iar lângă el, braț la braț cu el, este sora lui Ruth, Adisa.

Ruth

Lucrez la casa de marcat, nu mai am mult și ies din tură, mi s-au umflat picioarele și mă doare spatele. Deși am lucrat câte ture suplimentare am putut, am avut un Crăciun mohorât și sărac, iar Edison a fost mai tot timpul prost dispus și cu toane. Merge iar la școală de o săptămână, dar s-a produs o schimbare majoră cu el – abia dacă mai vorbește cu mine, bălmăjește ceva drept răspuns la întrebările mele, e obraznic, până îl pun la punct; nu-și mai face temele la masa din bucătărie, dispare în schimb în camera lui și ascultă Drake și Kendrick Lamar cu sonorul dat la maximum; primește tot timpul mesaje pe telefon și când îl întreb cine are nevoie de el cu atâta disperare, îmi spune că nu e cineva pe care să îl cunosc eu. N-am mai primit telefoane de la directorul școlii sau e-mailuri de la profesorii lui, care să-mi spună că Edison s-a lăsat pe tânjală, dar asta nu înseamnă că nu mă aștept la ele în orice clipă.

Și atunci ce am să pot face? Cum să-mi încurajez eu băiatul să fie mai bun decât crede majoritatea oamenilor despre el? Cum pot să-i spun eu, cu o mină serioasă: *Poți să fii tot ce vrei tu să fii pe lumea asta,* când eu însămi m-am luptat și am studiat, și am excelat, și am ajuns totuși să fiu judecată pentru ceva ce n-am făcut? În ultima vreme, ori de câte ori ne luăm la harță, citesc în ochii lui provocarea: *Te provoc. Te provoc să-mi spui că încă mai crezi în minciuna asta.*

Au ieșit copiii de la școală; îmi dau seama după grupurile de adolescenți care năvălesc în local, umplând spațiul cu râsetele și glumele lor. Cunosc în mod inevitabil vreun angajat și îl imploră să le dea gratis niște McNuggets sau o înghețată. De regulă, nu mă deranjează; prefer să fiu ocupată decât să lenevesc. Dar astăzi vine la mine o fată cu părul blond prins în coadă de cal, cu telefonul în mână și două prietene alături, care se înghesuie să citească un SMS pe care tocmai l-a primit.

— Bine ați venit la McDonald's, spun. Cu ce vă servesc?

În spatele ei s-a făcut deja coadă, dar ea își privește prietenele.

— Ce să-i răspund?

— Că nu poți vorbi acum, că te întâlnești cu cineva, propune una dintre ele.

Cealaltă scutură din cap.

— Nu, nu scrie nimic. Lasă-l să aștepte.

Începe să mă irite, ca de altfel și pe ceilalți clienți din spatele ei.

— Nu vă supărați. Afișez un zâmbet și mai fac o încercare: Sunteți pregătită să comandați?

Fata înalță privirea. S-a dat cu un fard de obraz cu sclipici, care o

face să pară foarte tânără, deși sunt sigură că nu asta intenționase.

— Aveți inele de ceapă?

— Nu, la Burger King au. Meniul nostru este aici. Și arăt deasupra mea: Dacă nu sunteți pregătită, puteți să vă dați la o parte?

Se uită la prietenele ei și ridică din sprâncene, de parcă i-aș fi spus ceva jignitor.

— Fii pe pace, *mama,* întrebam și io așa…

Încremenesc. Fata asta nu e Neagră. Nu e nici pe departe Neagră. Atunci de ce vorbește așa cu mine?

Una dintre prietenele ei se bagă în față și comandă o porție mare de cartofi prăjiți, cealaltă vrea o cola dietetică și un snack wrap. Fata comandă un Happy Meal{41}, iar eu îi îndes furioasă în cutie produsele, fără să-mi scape totuși ironia.

Mai servesc încă trei clienți, urmărind-o, însă tot timpul cu coada ochiului pe fată, în timp ce-și mănâncă cheeseburgerul.

Mă întorc spre colegul meu, care aduce comenzile la tejghea și care lucrează acum lângă mine, la casă.

— Vin imediat.

Mă duc în sala de mese, unde fata încă se mai sfătuiește cu prietenele ei.

— … și atunci i-am zis în față: *Cine ți-a aprins fitilul de la tampon?*

— Scuză-mă, o întrerup. Nu mi-a plăcut cum mi te-ai adresat la tejghea.

Îi iau foc obrajii.

— Uau, okay! Îmi pare rău, spune, dar îi zvâcnesc buzele.

Brusc, mă trezesc cu șeful meu lângă mine. Jeff a făcut parte din managementul de mijloc al unei fabrici de rulmenți, dar postul lui a fost desființat din cauza crizei economice și acum conduce localul acesta de parcă am lucra cu secrete de stat, nu cu cartofi prăjiți.

— Ruth? E vreo problemă?

Sunt *atâtea* probleme! Începând cu faptul că nu sunt *mama* acestei fete și terminând cu faptul că peste o oră ea nici nu-și va mai aminti conversația noastră. Dar, dacă mă decid să-mi apăr drepturile în exact acest moment, voi avea de plătit.

— Nu, domnule, îi spun lui Jeff și mă întorc în tăcere la casa mea de marcat.

•

Am o zi și mai proastă, când plec de la serviciu și văd că am șase apeluri pierdute, toate de la Kennedy. O sun imediat înapoi.

— Credeam că ai fost de acord că nu e o idee bună să colaborezi cu Wallace Mercy, îmi trântește la telefon, fără să catadicsească măcar să mă salute.

— Ce? Am fost de acord. *Sunt* de acord.

— Deci habar nu ai că a organizat astăzi o demonstrație în onoarea

ta în fața tribunalului?

Mă opresc din mers, lăsând fluxul de pietoni să mă ocolească.

— Cred că glumești. Kennedy, eu *nu* am vorbit cu Wallace.

— Sora ta era braț la braț cu el.

Ei bine, asta explică totul.

— Adisa are tendința să facă numai ce vrea ea.

— Nu poți să o strunești?

— Încerc asta de patruzeci și patru de ani, dar încă nu am reușit.

— Mai încearcă, îmi spune Kennedy.

Și așa se face că, în loc să merg acasă, mă urc în autobuzul care mă duce la locuința surorii mele. Când Donté mă poftește înăuntru, o găsesc pe Adisa așezată pe canapea, jucând Candy Crush pe telefon, deși se apropie ora cinei.

— Ia te uită cine a sosit, spune. Pe unde ai umblat?

— A fost mare nebunie de la Revelion încoace. Cu munca și cu pregătirile pentru proces, n-am mai avut o clipă de răgaz.

— Am trecut pe la tine acum câteva zile, nu ți-a spus Edison?

Îi feresc picioarele de pe canapea, ca să am și eu loc să mă așez.

— Ai trecut pe la mine ca să-mi spui că, mai nou, cel mai bun prieten al tău e Wallace Mercy?

Ochii Adisei se luminează.

— M-ai văzut azi la știri? Nu mi se vedea decât cotul și până aici, la gât, dar mă recunoști după haină. Am îmbrăcat-o pe aia cu guler de leopard…

— Vreau să încetezi, îi spun. Eu nu am nevoie de Wallace Mercy.

— Asta cine zice? Avocata aia albă a ta?

— Adisa, oftez. Eu n-am vrut niciodată să fiu capul de afiș al nimănui.

— Să-i fi dat măcar o șansă reverendului Mercy. Tu știi câți dintre ai noștri au trăit ce trăiești tu? De câte ori li s-a spus nu, numai din cauza culorii pielii lor? Povestea asta e mai mare decât povestea ta și dacă e să iasă ceva bun de aici, de ce să refuzi? Adisa se așază cu spatele drept: Tot ce vrea el e să aibă șansa să stea de vorbă cu noi, Ruth. Pe postul național.

Un cuvânt mă alertează.

— *Noi,* repet.

Privirea Adisei alunecă într-o parte.

— Mda, recunosc, i-am dat de înțeles că te-aș putea face să te răzgândești.

— Deci ce urmărești tu, de fapt, nu e să mă ajuți pe mine. Ci să fii *tu* apreciată. Doamne, Adisa! Nu mă așteptam la așa ceva, nici măcar din partea ta.

— Asta *ce* vrea să însemne? Se ridică în picioare, își pune mâinile în șolduri și mă țintuiește cu privirea: Tu chiar crezi că aș putea să mă

folosesc de sora mea mai mică?

O sfidez:

— Vrei să spui că nici usturoi n-ai mâncat, nici gura nu-ți miroase?

Nu mai apucă să-mi răspundă, fiindcă în clipa aceea se aude bufnitura unei uși date de perete. Tabari, fălos nevoie mare, iese dintr-o cameră însoțit de un prieten.

— Ai jefuit un camionagiu pentru șapca aia, frate?

Râde. Sunt ațâțați, gălăgioși, tururile pantalonilor le atârnă atât de jos, încât mă întreb de ce s-au mai ostenit să și-i tragă pe ei. Tot ce știu este că eu nu i-aș permite lui Edison să iasă din casă așa, cu intenția de a intimida.

În clipa următoare, când prietenul lui Tabari se răsucește, îl recunosc pe fiul meu.

— Edison?

— Nu-i frumos? spune Adisa zâmbind. Că verii se înțeleg așa de bine?

— Ce faci aici? întreabă Edison pe un ton din care deduc că nu e plăcut surprins.

— Nu ai teme de făcut?

— Le-am făcut.

— Aplicațiile pentru colegiu?

Mă privește cu pleoapele grele.

— Las' că mai e o săptămână.

Las' că?

— Care-i problema? întreabă. Mă tot bați la cap ce importantă e *familia.*

Rostește ultimul cuvânt ca pe o înjurătură.

— Dar unde mergi tu acum cu Tabari?

Tabari ridică privirea.

— La film, tanti, spune.

— La film.

Pe naiba! comentez în sinea mea.

— La ce film?

Tabari și Edison schimbă o privire și încep să râdă.

— Alegem noi unul când ajungem acolo, spune Tabari.

Adisa se postează în fața mea, cu brațele încrucișate.

— Te deranjează cumva, Ruth?

— Da. Da, mă deranjează, răbufnesc. Pentru că bănuiesc că fiul tău o să-l care pe Edison mai degrabă pe terenul de baschet, să fumeze iarbă, decât să-l ducă la un film nominalizat pentru Oscar.

Adisei îi cade fata.

— Te-ai trezit tu să-mi judeci familia, șuieră, când *tu* ești judecată pentru omor?!

Îl apuc pe Edison de braț.

— Tu vii cu mine, îl anunț și după aceea mă întorc spre Adisa. Distracție plăcută la interviul tău cu Wallace Mercy. Dar să faci bine să le spui atât lui, cât și publicului său că nu mai vorbești cu soră-ta.

Acestea fiind zise, îl târăsc pe Edison afară din locuința Adisei. Când ajungem la parter, îi smulg șapca de pe cap și îi spun să-și ridice pantalonii. Am ajuns la jumătatea drumului către stația de autobuz, când deschide gura să spună ceva.

— Îmi pare rău, începe Edison.

— Păi, să-ți pară! îi spun cu un ton tăios. Ți-ai pierdut mințile? Eu nu te-am crescut așa.

— Tabari nu-i așa de rău ca prietenii lui.

Merg mai departe, fără să privesc înapoi.

— Tabari nu e fiul meu, spun.

•

Când eram însărcinată cu Edison, știam un lucru: Că nu vreau ca experiența mea privind nașterea să semene în vreo privință cu cea a Adisei, care susține că, la primul copil, nici nu și-a dat seama până în luna a șasea că e însărcinată, iar pe al doilea l-a născut practic în metrou. Eu voiam să beneficiez de cea mai bună îngrijire medicală posibilă, de cei mai buni medici. Pentru că Wesley era plecat în misiune, am înregistrat-o pe mama ca însoțitoare la naștere. Când a sosit momentul, ne-am dus cu taxiul la Mercy-West Haven, pentru că mama nu avea permis de conducere, iar eu nu eram capabilă să conduc. Îmi făcusem planul să nasc natural, deoarece, fiind asistentă de obstetrică, derulasem de o mie de ori în minte acest moment, dar nu a fost să fie așa, cum se întâmplă cu cele mai bune planuri. Când m-au dus în sala de operații, să-mi facă cezariana, mama cânta imnuri baptiste, iar când mi-am revenit după intervenție, îl ținea în brațe pe fiul meu.

— Ruth, mi-a spus mama cu atâta mândrie în privire, că ochii ei căpătaseră o culoare pe care n-o mai văzusem niciodată. Ruth, uite ce ți-a dăruit Dumnezeu.

Mi-a întins bebelușul și în clipa aceea am realizat că, deși îmi planificasem nașterea până în cele mai mici detalii, nu mă gândisem nicio clipă la ce avea să urmeze. Habar nu aveam cum să mă port ca mamă. Fiul meu stătea țeapăn în brațele mele și apoi a deschis gura și a început să chirăie, de parcă lumea ar fi fost un afront la adresa lui.

Panicată, am înălțat privirea către mama. Fusesem o elevă eminentă, realizasem mai multe decât așteptase lumea de la mine. Nu-mi imaginasem niciodată că acest lucru – cea mai firească relație din lume – avea să mă facă să mă simt atât de incapabilă. Am scuturat bebelușul din brațele mele, dar asta i-a întețit doar țipetele. Dădea din picioare, ca și cum s-ar fi deplasat cu o bicicletă imaginară; își flutura brațele, cu fiecare degețel îndoit și crispat. Era o succesiune tot mai

densă de țipete, o izbucnire de furie, punctată de sughițuri. Avea obrăjorii roșii de la efortul de a-mi comunica ceva ce eu nu eram în stare să înțeleg.

— Mamă? am implorat. Ce să fac?

Am întins brațele către mama, cu speranța că mi-l va lua și îl va calma. Dar mama s-a mulțumit să clatine din cap.

— Spune-i cine ești tu pentru el, m-a instruit mama și s-a dat un pas înapoi, parcă pentru a-mi aminti că era o problemă de care trebuia să mă ocup singură.

Atunci mi-am apropiat fața de a lui. I-am lipit spatele de locul de sub inima mea, de locul în care se aflase atâtea luni.

— Numele tău este Edison Wesley Jefferson, i-am șoptit. Eu sunt mama ta și am să fac tot ce-mi stă în putere pentru a-ți oferi cea mai bună viață posibilă.

Atunci Edison a clipit. Ochii lui negri s-au oprit asupra mea, ca și cum aș fi fost o umbră pe care trebuia s-o distingă de tot restul acestei lumi noi și ciudate. Țipetele lui s-au poticnit de două ori, ca un tren sărit de pe șine, după care au amuțit.

Știu precis în care moment a început fiul meu să se simtă în largul lui în acest mediu străin. Știu, pentru că în același moment am început și eu să mă simt în largul meu.

— Vezi, a spus mama de undeva din spatele meu, de undeva din afara cercului pe care-l formam eu și Edison. Ți-am spus eu.

•

Mă întâlnesc cu Kennedy din două în două săptămâni, chiar dacă nu avem informații noi. Îmi trimite uneori câte un SMS sau trece pe la McDonald's să mă salute. Cu una dintre aceste ocazii mă invită pe mine și pe Edison la ea acasă, la cină.

Înainte de a porni către Kennedy, îmi schimb hainele de trei ori. Edison îmi bate în cele din urmă în ușa băii.

— Mergem la avocata ta, întreabă, sau în audiență la regină?

Are dreptate. Nu știu de ce sunt emoționată. Știu doar că am senzația că depășim o limită. Una e să vină Kennedy la mine să studiem informațiile legate de cazul meu și alta e să mă invite la ea acasă, fără intenția de a lucra la ceva. Invitația aceasta este mai degrabă… o vizită amicală.

Edison a îmbrăcat o cămașă și o pereche de pantaloni cargo și a fost amenințat că, dacă nu se va purta ca un gentleman, așa cum știu că știe să se poarte, va încasa niște scatoalce când ne vom întoarce acasă. Când sunăm la ușă, ne deschide soțul lui Kennedy – Micah, așa îl cheamă – ținând sub braț, ca pe o păpușă din cârpe, o fetiță.

— Deci tu ești Ruth, spune Micah luând din mâinile mele buchetul de flori și strângând călduros întâi mâna mea și apoi pe cea a lui Edison. Se rotește o dată în jurul lui, apoi se întoarce și se uită în

spate: Fata mea, Violet, e și ea pe aici pe undeva… adineauri am zărit-o… sunt sigur că vrea și ea să vă salute.

Când se răsucește, o smucește după el și pe fetiță, căreia îi flutură părul în aer și ale cărei chicoteli se revarsă ca o cascadă la picioarele mele.

Fetița își dă drumul pe jos de sub brațul tatălui ei, iar eu mă las în genunchi înaintea ei. Violet McQuarrie arată ca o versiune în miniatură a mamei ei, deși e costumată în Prințesa Tiana. Îi ofer un borcan cu o ghirlandă de luminițe albe înăuntru și apăs întrerupătorul pentru a le aprinde.

— E pentru tine, spun. Niște luminițe magice.

Violet face ochii mari.

— Uau! exclamă și înșfacă borcanul și o ia la fugă.

Mă ridic.

— Puteți să-l folosiți și ca lampă de veghe, îi spun lui Micah și, în clipa aceea, iese din bucătărie Kennedy, în jeanși și sweatshirt și cu un șorț legat deasupra.

— Ați venit! spune surâzând.

Pe bărbie are sos de spaghete.

— Da, răspund. Cred că am trecut de zeci de ori prin fața casei tale. Dar n-am știut că locuiești aici.

Și nici acum n-aș ști, dacă n-aș fi fost acuzată de omor. Știu că și ea se gândește la același lucru, dar Micah salvează momentul.

— Ceva de băut? Pot să-ți ofer ceva, Ruth? Avem vin, bere, gin tonic…

— Un pahar de vin ar fi minunat.

Luăm loc în living. Pe măsuța de cafea se află deja un platou cu brânzeturi.

— Ia te uită, mormăie Edison către mine. Un coș plin cu crackers.

Îi arunc o privire care ar doborî și o pasăre din zbor.

— E foarte drăguț din partea voastră că ne-ați invitat la voi, spun politicos.

— Nu-mi mulțumi încă, spune Kennedy. O cină în compania unei fetițe de patru ani nu este o experiență culinară de mare rafinament. Zâmbește în direcția lui Violet, care colorează la celălalt capăt al mesei: Bineînțeles că în ultima vreme n-am mai prea invitat oameni la noi.

— Îmi amintesc când era Edison de vârsta ei. Sunt destul de sigură că un an de zile n-am mâncat seara decât macaroane cu brânză, într-o variantă sau alta.

Micah se așază picior peste picior.

— Edison, am aflat de la soția mea că ești un elev eminent.

A, da. Asta pentru că am uitat să-i spun lui Kennedy că a fost recent suspendat.

— Vă mulțumesc, domnule, răspunde Edison. Am trimis aplicații la diverse colegii.

— A, da? Splendid! Ce vrei să studiezi?

— Istorie, poate. Sau științe politice.

Micah dă aprobator din cap și pare interesat.

— Ești un mare admirator al lui Obama?

Oare de ce presupun asta mereu oamenii albi?

— Eram destul de mic când a candidat, spune Edison. Dar am umblat cu mama să-i facem campanie lui Hillary, când a candidat împotriva lui. Bănuiesc că din cauza tatălui meu sunt mai sensibil la chestiunile militare, iar poziția ei față de războiul din Irak mi s-a părut mai rezonabilă la momentul respectiv; ea era în mod explicit în favoarea invadării Irakului, în vreme ce Obama s-a opus de la bun început.

Simt că plesnesc de mândrie.

— Mda, spune Micah impresionat. De-abia aștept să-ți văd într-o bună zi numele pe o listă electorală.

Violet, în mod vizibil plictisită de conversația noastră, se împiedică de picioarele mele și îi întinde lui Edison un creion colorat.

— Vrei să colorezi? întreabă.

— Ă, da, sigur, răspunde Edison.

Se lasă în genunchi, cot la cot cu Violet, pentru a ajunge la cartea de colorat. Începe să coloreze cu verde rochia Cenușăresei.

— Nu, îl întrerupe Violet, care e o mică tirană. Trebuie să o faci *albastră*.

Îi arată în cartea de colorat rochia Cenușăresei, pe jumătate ascunsă sub palma lată a lui Edison.

— Violet, spune Kennedy, ai uitat că îi lăsăm pe oaspeții noștri să aleagă singuri?

— E în regulă, doamnă McQuarrie. Nici nu mă gândesc să mă pun cu Cenușăreasa, răspunde Edison.

Fetița îi înmânează mândră lui Edison creionul potrivit, cel cu mină albastră. Edison își înclină capul și se reapucă de colorat.

— Săptămâna viitoare începeți să selectați juriul? întreb. Ar trebui să-mi fac griji?

— Nu, bineînțeles că nu. E doar o…

— Edison? întreabă Violet. Chestia aia e un lanț?

Fetița atinge lanțul pe care-l poartă Edison de o vreme, mai precis de când a început să iasă mai des cu vărul lui.

— Da, cam așa ceva.

— Asta înseamnă că ești sclav, spune ea cu tonul sec al unei constatări.

— Violet! strigă Micah și Kennedy la unison.

— Vai, Doamne, Edison! Ruth. Îmi cer scuze, se precipită Kennedy.

Nu știu de unde a auzit ea una ca asta…

— De la grădiniță, ne înștiințează Violet. Josiah i-a spus lui Taisha că oamenii care arată ca ea purtau mai demult lanțuri și erau sclavi.

— Vorbim noi despre asta mai târziu, spune Micah. Bine, Vi? Nu e momentul acum.

— E okay, spun eu, deși simt că aerul e mai încărcat, de parcă ne-ar fi luat cineva oxigenul. Tu știi ce e un sclav?

Violet își scutură capul.

— E o persoană pe care o stăpânește o altă persoană.

O urmăresc pe fetiță cum rumegă cuvintele mele.

— Ca un animal de casă?

Kennedy îmi așază o mână pe braț.

— Nu-i nevoie să faci asta, îmi spune încet.

— Nu crezi că a mai *fost* cândva nevoie? Îmi îndrept iarăși privirea către fiica ei: Cam ca un animal de casă, dar în același timp diferit. Acum multă vreme, oamenii care arătau ca tine și ca mama ta și ca tatăl tău au descoperit pe lume un loc în care oamenii arătau ca mine, și ca Edison, și ca Taisha. Și noi trăiam atât de bine acolo – construiam case, făceam de mâncare, cream lucruri –, încât ei au vrut să fie așa și în țara lor. Așa că i-au adus aici pe oamenii care arătau ca mine, fără să le ceară voie. N-am avut de ales. Deci un sclav e cineva care nu are de ales în ceea ce face sau în ceea ce fac alții cu el.

Violet lasă creionul din mână. Are o mină îngândurată.

— Noi nu am fost primii sclavi, îi spun. Asta povestește o carte care-mi place mie, numită Biblia. Egiptenii i-au transformat pe evrei în sclavi și i-au pus să le construiască din blocuri de piatră niște temple care arată ca niște triunghiuri enorme. Egiptenii au putut să-i transforme pe evrei în sclavi, pentru că ei erau cei care aveau puterea.

Și atunci Violet, ca orice copil de patru ani, revine la locul ei, lângă fiul meu.

— Hai mai bine s-o colorăm pe Rapunzel, îl anunță pe Edison, dar apoi șovăie. Vreau să spun, se corectează, *tu* vrei s-o colorăm pe Rapunzel?

— Okay, spune Edison.

E posibil ca eu să fi fost singura care a observat că, în timp ce-i explicam eu lui Violet, Edison și-a scos de la gât lanțul și l-a strecurat în buzunarul pantalonilor.

— Îți mulțumesc, spune Micah cu sinceritate. A fost o lecție perfectă de istorie a afro-americanilor.

— Sclavagismul nu face parte din istoria afro-americanilor, îi atrag atenția. Face parte din istoria *tuturor* oamenilor.

Se aude bipăitul unui ceas, iar Kennedy se ridică de la masă. Când se duce în bucătărie, murmur ceva de genul că vreau să-i dau o mână de ajutor și merg după ea. Se întoarce imediat spre mine, cu obrajii

încinși.

— Îmi pare atât de rău, Ruth.

— Nu trebuie să-ți pară rău. E un copil. Încă nu a învățat altceva.

— Să știi că tu i-ai explicat mult mai bine decât i-aș fi putut explica eu.

Mă uit la ea cum scoate din cuptor o tavă cu lasagna.

— Când a venit Edison odată de la grădiniță acasă și m-a întrebat dacă suntem sclavi, era cam de vârsta lui Violet. Și ultimul lucru pe care l-am vrut a fost să port această discuție cu el și să-l fac să se simtă ca o victimă.

— Săptămâna trecută Violet mi-a spus că vrea să fie ca Taisha, pentru că atunci i s-ar pune și ei mărgele în păr.

— Și tu ce i-ai spus?

Kennedy șovăie.

— Nu știu. Probabil am dat-o în bară. Am spus ceva de genul că oamenii sunt diferiți și că tocmai asta face ca lumea noastră să fie atât de minunată. Pe cuvântul meu, când mă întreabă ceva legat de rasă, vorbesc ca o reclamă pentru coca-cola.

Mă pufnește râsul.

— O circumstanță atenuantă este că tu vorbești probabil mai rar decât mine despre rasă. Practica e cel mai bun profesor.

— Dar știi ceva? Când eram de vârsta ei, aveam și eu o Taisha în clasă – numai că o chema Lesley. Și, Doamne, cât îmi doream să fiu ca ea! Visam noaptea că mă trezesc a doua zi Neagră. Pe bune.

Ridic din sprâncene, mimând groaza.

— Și să renunți la lozul tău câștigător? Fii serioasă.

Se uită la mine și râdem amândouă și în clipa aceasta suntem doar două femei, care stau aplecate deasupra unei tăvi de lasagna și își spun adevărul. În clipa aceasta, cu toate defectele și confesiunile noastre, care atârnă după noi ca o jupă de dedesubtul unei rochii, avem mai multe lucruri în comun decât ceea ce ne desparte.

Eu zâmbesc și Kennedy zâmbește și măcar pentru un moment ne vedem așa cum suntem cu adevărat. E un început.

În clipa următoare, ne trezim cu Edison în bucătărie, ținând în mână telefonul meu mobil.

— Ce e? îl tachinez. Să nu-mi spui că te-a dat afară pentru că ai făcut-o pe Ariel brunetă.

— Mamă, e doamna Mina, spune el. Cred că ar fi mai bine să vorbești cu ea.

•

Când aveam zece ani, am primit de Crăciun o păpușă Barbie Neagră. O chema Christie și era ca păpușile Christinei, numai că avea o altă culoare, iar Christina avea o cutie de pantofi plină cu haine pentru păpuși Barbie, în vreme ce mama nu-și putea permite așa ceva.

I-a făcut în schimb lui Christie o întreagă garderobă din șosete vechi și șervete de bucătărie. Mi-a făcut și o căsuță de vis, din cutii de pantofi lipite unele de altele. Eu eram în al nouălea cer. I-am spus mamei că lucrurile acestea erau chiar mai deosebite decât colecția Christinei, pentru că eu eram singura persoană din lume care le avea. Sora mea Rachel, care avea doisprezece ani, a râs de mine.

— Zi-le cum vrei tu, mi-a spus. Dar tot imitații sunt. Prietenele lui Rachel erau majoritatea de vârsta ei, numai că se purtau de parcă ar fi avut șaisprezece ani. Eu nu prea ieșeam cu ele, pentru că ele mergeau la școală în Harlem, iar eu făceam naveta la Dalton. Dar în weekenduri, când veneau la noi, râdeau de mine, pentru că eu aveam părul ondulat, nu creț ca ele, iar pielea mea era mai deschisă la culoare.

— Tare mare te mai ții, spuneau și se hlizeau una cu nasul în umărul celeilalte, de parcă ar fi fost poanta unui banc știut numai de ele.

Când mama o obliga pe Rachel să aibă grijă de mine la sfârșit de săptămână și mergeam cu autobuzul la vreun mall, eu ședeam în față, iar ele în spate. Nu-mi ziceau pe nume, ci Afrosaxona. Fredonau cântece pe care eu nu le cunoșteam. Când i-am spus lui Rachel că nu-mi place să fiu luată peste picior de prietenele ei, mi-a zis să nu mai fac pe mimoza.

— Fac și ele mișto de tine, mi-a spus. Poate te-ar plăcea mai mult, dacă nu te-ai ofusca atâta.

Într-o zi, când veneam de la școală, m-am întâlnit cu prietenele ei pe stradă. Dar de data aceasta, Rachel nu era cu ele.

— Oho, ia te uită cine ne-a ieșit în cale, a spus cea mai înaltă dintre ele, Fantasee.

A tras de coada mea împletită în spic, așa cum era pe atunci moda printre fetele de la școala mea.

— Te crezi atât de deșteaptă, mi-a spus și m-au înconjurat toate trei. Ce? Nu știi să deschizi gura? Tre' să vorbească soră-ta în numele tău?

— Termină! am spus. Lasă-mă-n pace. Te rog!

— Cred că tre' să-i aducem aminte de unde se trage.

Mi-au smuls ghiozdanul din spate, i-au deschis fermoarul, mi-au aruncat caietele în bălțile de pe trotuar și m-au îmbrâncit și pe mine pe jos, în noroi. Fantasee mi-a luat păpușa Christie și a dezmembrat-o. Atunci s-a ivit din senin, ca un înger răzbunător, Rachel. A tras-o pe Fantasee de lângă mine și i-a ars o palmă. I-a pus piedică unei alte fete și i-a cărat pumni celei de-a treia. Când erau toate la pământ, Rachel stătea deasupra lor și scutura un pumn. Au șters-o în patru labe, ca niște crabi în rigolă, pe urmă s-au ridicat de jos și au luat-o la fugă. Eu m-am aplecat deasupra păpușii mele stricate, iar Rachel a îngenuncheat lângă mine.

— Ești bine?

— Da, am spus. Dar le-ai… le-ai bătut pe prietenele tale.

— Am și alte prietene, a răspuns Rachel. Dar tu ești singura mea soră. A tras de mine să mă ridic: Hai acasă să te speli!

Ne-am întors acasă în tăcere. Mama s-a uitat la părul meu și la ciorapii mei rupți și m-a dus iute în baie. Lui Rachel i-a pus gheață pe încheieturile degetelor.

Mama mi-a lipit-o pe Christie, dar un braț al păpușii se tot desprindea, iar la ceafă i-a rămas o mică scobitură. În seara aceea Rachel s-a cățărat la mine în pat. Așa făcuse când eram mici și afară era furtună. Mi-a dăruit un scăunel făcut dintr-un pachet gol de țigări, un pahar de iaurt și niște hârtie de ziar. Resturi, pe care ea le asamblase cu lipici și bandă adezivă.

— M-am gândit că-i va folosi lui Christie, mi-a spus.

Eu am dat din cap, răsucind scăunelul în mâini. Nu conta că probabil avea să se rupă de îndată ce o voi așeza pe Christie pe el. Am ridicat pătura, iar Rachel s-a ghemuit lângă mine, cu fața lipită de spatele meu. Am dormit așa toată noaptea, ca două surori siameze, împărțind aceeași inimă.

•

Mama a suferit primul atac cerebral în timp ce dădea cu aspiratorul. Doamna Mina a auzit bufnitura corpului care s-a prăbușit pe podea și a găsit-o pe mama întinsă pe marginea covorului persan, cu obrazul lipit de ciucurii acestuia, de parcă i-ar fi inspectat. Al doilea atac l-a suferit în salvare, în drum spre spital. Când ajungem noi, mama a murit deja. Doamna Mina e acolo, plânsă și cu nervii în piuneze. Edison rămâne cu ea, în timp ce eu mă duc s-o văd pe mama.

O asistentă amabilă i-a lăsat trupul în salon, ca s-o mai pot vedea o dată. Dau la o parte perdeaua care desparte patul ei de restul salonului și mă așez lângă ea. Îi iau mâna în mâna mea; e caldă încă.

— De ce nu te-am sunat aseară? șoptesc. De ce nu am venit să te vizitez weekendul trecut?

Șed o vreme pe marginea patului și după aceea mă strecor sub brațul ei și stau întinsă lângă ea, cu urechea lipită de pieptul ei. E ultima mea șansă de a mai fi copilul ei.

E ciudat să mă pomenesc brusc fără mamă. E ca și cum aș fi pierdut cârma cu ajutorul căreia am păstrat cursul, dar căreia nu i-am acordat prea multă atenție până acum. Cine mă va învăța să fiu părinte, să înfrunt răutatea străinilor, să fiu umilă?

Tu m-ai învățat deja, realizez.

Mă îndrept în tăcere spre chiuvetă. Umplu un lighean cu apă caldă cu săpun și îl pun lângă mama. Trag de pe ea cearșaful, cu care a rămas acoperită după intervenția de urgență eșuată. N-am mai văzut-o

pe mama goală de o veșnicie, dar am senzația că privesc într-o oglindă care distorsionează vârsta. Așa vor arăta și sânii mei, așa va arăta și burta mea. Acestea sunt vergeturile care i-au amintit de mine. Aceasta este curbura unei spinări pe care și-a îndoit-o pentru a fi folositoare. Acestea sunt ridurile de la râs, care se desfășoară ca un evantai în colțurile ochilor ei.

Încep să o spăl, așa cum aș spăla un nou-născut. Îi șterg cu un prosop brațele de jos în sus și picioarele de sus în jos. O șterg între degetele de la picioare. O ridic în capul oaselor și o sprijin de pieptul meu. E atât de ușoară! În timp ce apa picură de-a lungul coloanei ei vertebrale, îmi culc capul pe umărul ei, într-o îmbrățișare unilaterală. Ea m-a adus pe lume. Eu o voi ajuta să o părăsească.

Când sunt gata, o cuprind în brațe și o culc cu blândețe la loc, pe pernă. Trag cearșaful peste ea și i-l fixez sub bărbie.

— Te iubesc, mamă, șoptesc.

Perdeaua e trasă la o parte și în spatele ei stă Adisa. Spre deosebire de durerea mea mută, a ei se manifestă zgomotos, cu vaiete și plânsete. Se aruncă peste mama și strânge în pumni cearșaful.

Ca orice foc, știu că și al ei se va stinge. Așa că aștept până când hohotele ei de plâns se transformă în sughițuri. Sunt convinsă că, abia când se întoarce și mă vede stând acolo, își dă seama că mă aflasem și eu în tot acest timp în salon.

Nu știu care dintre noi întinde prima brațele către cealaltă, dar știu că ne agățăm cu disperare una de cealaltă. Vorbim de-a valma… *Mina te-a sunat? Se simțise rău? Când ai vorbit ultima dată cu ea?* Socul și suferința circulă ca niște unde între mine și ea.

Adisa mă strânge tare în brațe. Mâna mea s-a încurcat în codițele ei împletite.

— I-am spus lui Wallace Mercy să-și găsească pe altcineva pentru interviu, șoptește Adisa.

Mă trag înapoi, doar atât cât să o pot privi în ochi.

Adisa ridică din umeri, de parcă i-aș fi adresat o întrebare.

— Tu ești singura mea soră, spune.

•

Înmormântarea mamei este pusă în scenă cu mare fast, exact așa cum și-a dorit ea. Biserica din Harlem, la care mergea ea de atâta vreme, e ticsită de enoriași care o cunosc pe mama de mulți ani. Eu șed în rândul din față, lângă Adisa, cu privirea ațintită asupra enormei cruci de lemn care atârnă pe peretele altarului, între două vitralii masive, deasupra unei fântâni arteziene. Pe altar e sicriul mamei – l-am ales pe cel mai impresionant cu putință, lucru asupra căruia a insistat doamna Mina, iar ea este cea care suportă cheltuielile pentru înmormântare. Edison stă lângă pastorul Harold și pare zdruncinat; a îmbrăcat un costum negru prea scurt la mâneci și la glezne și și-a

încălțat bascheții. Și-a pus pe nas niște ochelari de soare cu lentile-oglindă, deși ne aflăm înăuntru. Întâi m-am gândit că e lipsă de respect, dar după aceea mi-am dat seama de ce și i-a pus. Eu sunt asistentă medicală și ca atare mă întâlnesc frecvent cu moartea, dar pentru el e prima dată; când l-au trimis acasă pe tatăl lui, într-un sicriu acoperit cu drapelul național, Edison era prea mic ca să-și mai amintească.

Un lung șir de persoane se deplasează ca într-un dans macabru pe culoarul dintre rândurile de bănci, pentru a privi în sicriul deschis al mamei mele. Mama poartă rochia ei preferată, cea purpurie, cu paiete la umeri, și pantofii negri de lac, care o strângeau, precum și cerceii cu șurub, cu câte un diamant, pe care i i-au dăruit doamna Mina și domnul Sam de un Crăciun, dar pe care ea nu i-a purtat niciodată, de teamă că o să se desfacă vreunul și o să-l piardă. Am vrut să o îngrop cu eșarfa ei norocoasă, dar n-am găsit-o, ca să i-o pot duce antreprenorului de pompe funebre, deși am răscolit tot apartamentul ei.

— Arată ca și cum și-ar fi găsit pacea, îi aud tot mereu pe oameni spunând.

Sau:

— Pare neschimbată, nu-i așa?

Niciuna, nici alta nu e adevărat. Mama arată ca o ilustrație dintr-o carte, bidimensională, când de fapt ar trebui să sară de pe pagină.

După ce toată lumea a trecut pe lângă sicriu, pastorul Harold începe slujba.

— Doamnelor și domnilor, fraților și surorilor… astăzi nu este o zi tristă, spune.

Surâde cu blândețe către nepoata mea Tyana, care plânge cu fața ascunsă în minusculele noduri Bantu de pe capul micuței Zhanice.

— Astăzi este o zi de bucurie, pentru că ne-am strâns aici să o sărbătorim pe scumpa noastră prietenă, mamă și bunică, pe Louanne Brooks, care în sfârșit se odihnește în pace și merge alături de Domnul. Să începem cu o rugăciune.

Îmi plec capul, dar îmi plimb pe furiș privirea prin biserica noastră, care geme de oameni veniți să-și exprime condoleanțele. Toți arată ca noi, cu excepția doamnei Mina și a Christinei, precum și, în spate, a lui Kennedy McQuarrie și a unei doamne mai în vârstă.

Sunt surprinsă să o văd aici, dar știe, bineînțeles, ce s-a întâmplat cu mama. Doar mă aflam în casa ei când am primit vestea.

Și totuși am iarăși senzația unei limite devenite neclare, ca vinul și brânzeturile de acasă de la ea. E ca și cum aș încerca să o vâr într-o cutie, dar ea îmi scapă tot timpul dintre pereții acesteia.

— Prietena noastră Louanne s-a născut în 1940, spune pastorul, ca fiică a lui Jermaine și Maddie Brooks, fiind cea mai tânără dintre cei

patru frați. A avut două fiice, iar după plecarea tatălui lor ea a făcut tot ce i-a stat în putere pentru a le crește astfel încât să devină două femei bune și puternice. Și-a pus viața în slujba binelui altor oameni, creând un cămin fericit pentru familia la care a lucrat mai bine de cincizeci de ani. La serbările bisericii noastre a câștigat mai multe premii decât oricine altcineva din parohie pentru plăcintele și torturile ei, iar eu cred că cel puțin cinci kilograme de pe talia mea le datorez dulciurilor lui Lou. Iubea muzica gospel, emisiunea *The View,* să coacă prăjituri, precum și pe Iisus, iar în urma ei au rămas două fiice și șase nepoți iubiți.

Corul cântă imnurile preferate ale mamei: „Take My Hand, Precious Lord" și „I'il Fly Away". Pastorul revine apoi la pupitru. Îi cuprinde cu privirea pe enoriași.

— Dumnezeu e bun! strigă.

— Întotdeauna! răspunde toată lumea.

— Și l-a chemat pe îngerul Lui acasă, în slava Sa!

După o rundă de *Amin*-uri, pastorul îi invită pe oameni, care sunt toți mișcați, să se ridice și să spună cum le-a influențat mama viețile. Eu le urmăresc pe câteva dintre prietenele ei, care se ridică anevoie, de parcă ar ști că peste puțin timp le va veni și lor rândul. *A fost alături de mine când am avut cancer la sân,* spune una dintre ele. *M-a învățat să cos un tiv. Nu pierdea niciodată la bingo.* Pentru mine este o revelație – eu o cunoșteam pe mama într-un fel, dar pentru ele a reprezentat altceva: le-a fost profesoară, confidentă, complice. Pe măsură ce poveștile lor alcătuiesc un portret al mamei mele, oamenii plâng, se leagănă, îl laudă pe Dumnezeu.

Adisa îmi strânge mâna și se duce la pupitru.

— Mama mea, spune, era severă.

Oamenii râd când aud acest adevăr.

— Era severă când era vorba de maniere, de teme, de ieșit cu băieții, de câtă piele goală aveam voie să arătăm în public. Exista un anumit raport, nu-i așa, Ruth? Care se modifica în funcție de anotimp, dar care îmi îngrădea stilul tot anul.

Adisa surâde slab, absorbită de sentimentele ei.

— Îmi aduc aminte că mama a pus odată pe masă, la cină, un șervet care reprezenta atitudinea mea sfidătoare și mi-a spus: *Fetițo, când ai să te ridici de la masă, ai să lași asta aici.*

Bine a făcut, aud din spatele meu.

— Eu eram un copil sălbatic. Poate mai sunt încă și acum. Iar mama ne bătea la cap cu lucruri de care altor părinți nu părea să le pese. La vremea aceea m-am simțit nedreptățită. Am întrebat-o ce contează, pentru planul măreț al lui Dumnezeu, dacă eu port o fustă mini roșie, plisată, iar ea mi-a dat un răspuns pe care n-am să-l uit niciodată. *Rachel,* mi-a spus, *timpul cât mi-e dat mie să te am pe tine e un timp scurt*

și prețios. Vreau să fiu sigură că nu va fi mai scurt decât mi-e sortit. Eu eram prea tânără și prea pornită să provoc lumea, ca să înțeleg atunci ce a vrut să-mi spună. Dar acum înțeleg. Ce n-am priceput eu la vremea respectivă a fost reversul medaliei: *Timpul cât mi-a fost mie dat să o am pe ea ca mamă a fost și el un timp scurt și prețios.*

Cu ochii în lacrimi, Adisa coboară de la pupitru, iar eu mă ridic de la locul meu. Ca să fiu sinceră, n-am știut că Adisa se pricepe să vorbească atât de frumos, dar, pe de altă parte, ea a fost întotdeauna cea mai curajoasă dintre noi două. Eu prefer să rămân în umbră. N-am vrut să vorbesc la înmormântare, dar Adisa mi-a spus că asta așteaptă lumea de la mine, așa că vorbesc. *Spune o poveste,* mi-a sugerat. Urc așadar la pupitru, îmi dreg glasul și îmi încleștez degetele în jurul marginii de lemn, copleșită de panică.

— Vă mulțumesc, spun și microfonul țiuie. Mă dau un pas înapoi: Vă mulțumesc că ați venit să vă luați rămas-bun de la mama. I-ar fi plăcut să știe că țineți la ea și, dacă nu ați fi venit, știți bine că v-ar dojeni din Cer pentru manierele voastre.

Ridic privirea: trebuia să fie o glumă, dar nu râde mai nimeni. Înghit în sec și continui.

— Mama s-a pus pe ea însăși întotdeauna pe ultimul loc. Știți cu toții că punea oricui ceva pe masă, Doamne ferește să plece careva din casa noastră flămând. Pun rămășag că voi toți, la fel ca pastorul Harold, ați gustat din plăcintele și torturile ei premiate. Odată a pregătit un tort Pădurea Neagră pentru o competiție organizată de biserică și eu am insistat să o ajut. Dar eram la o vârstă la care nu puteam fi de mare ajutor. La un moment dat mi-a căzut în aluat lingura pentru măsurat și mi-a fost atât de rușine, încât nu am îndrăznit să-i spun, așa că blatul a fost copt cu lingura în el. Când președintele juriului a tăiat tortul și a dat peste lingură, mama și-a dat imediat seama ce se întâmplase. Dar, în loc să mă certe, a spus juriului că e un truc al ei, ca să se înmoaie blatul. Vă amintiți poate că în anul următor unele dintre torturile intrate în competiție aveau în blat o lingură metalică de măsurat – ei bine, acum știți de ce.

Se aud câteva chicoteli și răsuflu ușurată, realizând abia acum că mi-am ținut răsuflarea în tot acest timp.

— Am auzit oameni spunând că mama era mândră de premiile ei, de prăjiturile ei, dar să știți că nu e adevărat. Și-a dat toată silința cu ele. Și-a dat toată silința în toate. Mândria, ne spunea mama, e un păcat. Și într-adevăr, pe mama n-am văzut-o mândră decât de un singur lucru: de noi, de sora mea și de mine.

În timp ce rostesc aceste cuvinte, îmi amintesc expresia de pe chipul ei când i-am spus că am fost pusă sub acuzare. *Ruth,* mi-a spus mama, când m-am întors acasă de la închisoare și ea a vrut să mă vadă cu ochii ei, ca să se asigure că sunt bine, *cum de ți s-a întâmplat tocmai ție*

așa ceva? Am știut la ce se referă. Eu eram copilul ei de aur. Eu ieșisem din cerc. Eu realizasem ceva. Eu spărsesem cu capul tavanul de care se lovise ea toată viața.

— Era atât de mândră de mine, repet, însă cuvintele sunt vâscoase, sunt niște baloane care se sparg la atingerea cu aerul, lăsând în urma lor un iz slab de dezamăgire.

E în regulă, scumpo, aud din mulțime. Și: *Mm-hmm, ești okay*.

Mama nu a spus-o niciodată, dar oare mai *era* mândră de mine? Îi era suficient că eram fiica ei? Sau faptul că eram judecată pentru o crimă pe care nu o comisesem era ca una dintre acele pete, pe care se străduia ea atâta să le scoată? Discursul meu nu s-a încheiat, dar restul s-a șters. Cuvintele de pe bilețelul meu ar putea fi la fel de bine niște hieroglife. Mă holbez la ele, dar nimic nu mai are vreun sens. Nu-mi pot imagina o lume în care să mă aflu câțiva ani la închisoare. Nu-mi pot imagina o lume în care să nu se mai afle mama.

Apoi îmi amintesc ce mi-a spus mama odată, în seara când am rămas peste noapte la Christina, împreună cu prietenele ei. *Când vei fi pregătită să vii la noi, noi te vom aștepta*. În momentul acesta simt o altă prezență, una pe care n-am mai simțit-o niciodată. Sau poate n-am băgat-o în seamă niciodată. E trainică precum un zid și caldă la atingere. E o comunitate de oameni care îmi cunosc numele, chiar dacă eu nu mi le amintesc întotdeauna pe ale lor. E o parohie care nu a încetat să se roage pentru mine, chiar după ce eu mi-am luat zborul din cuib. Sunt prieteni pe care nu am știut că-i am, care au amintiri despre mine, pe care eu le-am împins într-un ungher atât de îndepărtat al minții mele, încât le-am uitat.

Aud gâlgâitul fântânii arteziene din spatele meu și mă gândesc la apa care se înalță de la locul ei de proveniență, sub formă de vapori, care cochetează apoi cu ideea de a fi un nor și revine pe pământ sub formă de ploaie. Asta se cheamă cădere? Sau întoarcere acasă?

Habar nu am cât stau acolo și plâng. Adisa vine la mine, cu șalul ei negru desfășurat ca aripile întinse ale unui bâtlan. Mă înfășoară în penajul unei iubiri necondiționate. Mă sprijină să cobor de acolo.

•

După aceea corul cântă „Soon and Very Soon”, în timp ce sicriul este purtat afară din biserică, iar noi mergem în urma lui; după ceremonia de la mormânt, când pastorul ne vorbește iarăși, ne adunăm în apartamentul mic al mamei – locul în care am crescut eu. Doamnele de la biserică și-au făcut datoria; pe fețe de masă roz și drăguțe au aranjat niște castroane uriașe cu salată de cartofi, cu salată de varză, precum și platouri cu pui fript. Pe aproape toate suprafețele orizontale se află flori de mătase și cineva s-a gândit să aducă niște scaune pliante, deși nu prea avem toți loc să ne așezăm.

Eu mă refugiez în bucătărie. Cuprind cu privirea platourile pe care

se înalță grămezi de brownies și bucăți de prăjitură cu lămâie și mă îndrept după aceea către policioara cu cărți, de deasupra chiuvetei. Acolo se află un caiet negru cu alb, pe care-l deschid, iar vederea scrisului mamei, cu suișurile și coborâșurile lui abrupte, îmi înmoaie genunchii. *Plăcintă cu cartofi dulci,* citesc. *Vis de cocos. Prăjitura cu ciocolată care cucerește inima unui bărbat.* Zâmbesc când văd această rețetă – e prăjitura pe care i-am pregătit-o lui Wesley, după care el m-a cerut în căsătorie, la care mama s-a mulțumit să comenteze: *Ți-am zis eu.*

— Ruth, aud și, când mă întorc, le văd pe Kennedy și pe femeia albă care o însoțește stând în bucătăria mamei, stinghere și nelalocul lor.

Undeva în adâncul conștiinței îmi regăsesc bunele maniere.

— Vă mulțumesc că ați venit. Vă apreciez foarte mult gestul.

Kennedy face un pas spre mine.

— Vreau să ți-o prezint pe mama mea. Ava.

Femeia mai în vârstă îmi întinde mâna în acea manieră sudică, de parcă mi-ar înmâna un pește inert, atingându-și doar vârfurile degetelor de vârfurile degetelor mele.

— Sincere condoleanțe. A fost o slujbă foarte frumoasă.

Dau aprobator din cap. Adică ce aș putea spune?

— Cum te descurci? mă întreabă Kennedy.

— Mă tot gândesc că mama o să-mi zică imediat să mă duc să-i spun pastorului Harold să-și pună o farfuriuță sub ceașcă, pe măsuța ei bună de cafea.

Nu am cuvinte să-i spun cum mă simt de fapt, când o văd pe ea în compania mamei ei, știind că eu nu mai am această posibilitate. Că mă simt ca un balon pe care l-a scăpat cineva de sfoară.

Kennedy se uită la caietul deschis din mâinile mele.

— Ce-i asta?

— Un caiet cu rețete. E doar pe jumătate scris. Mama mi-a tot promis că o să-mi noteze cele mai bune rețete ale ei, dar era mereu ocupată să gătească pentru alții. Aud amărăciunea din glasul meu: Și-a irosit *viața,* muncind ca o sclavă pentru alții. A lustruit argintărie și a gătit trei mese pe zi și a frecat toalete, de avea mereu pielea jupuită. A îngrijit copilul altcuiva.

Mi se frânge glasul. Îmi pier cuvintele de pe buze.

Mama lui Kennedy, Ava, caută ceva în poșetă.

— Eu am rugat-o pe Kennedy să-mi dea voie să o însoțesc astăzi aici, spune. Nu am cunoscut-o pe mama dumneavoastră, dar am cunoscut pe cineva care era ca ea. Cineva la care am ținut foarte mult.

Îmi întinde o fotografie veche, una cu marginile decupate în zigzag. Înfățișează o femeie Neagră, în uniformă de menajeră, ținând în brațe o fetiță. Fetița are părul deschis la culoare, ca zăpada, iar mâna ei, lipită de obrazul dădacei, contrastează izbitor cu culoarea întunecată a

acesteia. Ce le leagă pe ele e mai mult decât îndeplinirea unei datorii. E mândrie. E iubire.

— Eu nu am cunoscut-o pe mama dumneavoastră. Dar să știți, Ruth, că nu și-a irosit viața.

Lacrimi îmi inundă ochii. Îi înapoiez Avei fotografia, iar Kennedy mă strânge în brațe. Spre deosebire de rigiditatea cu care îmi amintesc că m-au mai îmbrățișat și alte femei albe, ca, de exemplu, doamna Mina sau directoarea liceului meu, în îmbrățișarea lui Kennedy nu simt obligație, infatuare, falsitate.

Îmi dă drumul și stăm câteva clipe așa, față în față.

— Îmi pare rău pentru pierderea pe care ai suferit-o, spune Kennedy și între noi licărește ceva – promisiunea, speranța că nu va rosti aceste cuvinte și la proces.

Kennedy

Darul pe care mi-l face Micah cu ocazia aniversării a șase ani de căsătorie este o gastroenterită.

A început săptămâna trecută, cu Violet, ca majoritatea bolilor transmisibile care apar în familia noastră. Pe urmă s-a pornit Micah să vomite. Eu mi-am spus că nu am timp să mă îmbolnăvesc și mi-am imaginat că sunt în siguranță, până când am sărit în miez de noapte din pat, scăldată în sudoare, și m-am repezit la baie.

Mă trezesc pe jos, cu obrazul lipit de gresie și cu Micah deasupra mea.

— Nu te uita așa la mine, îi spun. Mândru foc că tu ai trecut deja prin asta.

— O să fie mai bine, mă asigură Micah.

Gem.

— Splendid!

— Am vrut să-ți aduc micul dejun la pat, dar m-am gândit că o limonadă cu ghimbir ar fi mai nimerită.

— Ești un scump.

Mă căznesc să mă ridic în capul oaselor. Baia se învârte cu mine.

— Ho-ho! Ia-o mai ușor.

Micah se lasă pe vine și mă ajută să mă ridic în picioare. Pe urmă mă ia în brațe și mă cară în dormitor.

— În alte circumstanțe, spun, ar fi foarte romantic.

Micah râde.

— Îmi rămâi datoare.

— Îmi dau toată silința să nu vomit pe tine.

— Nu am cuvinte să-ți spun cât de mult apreciez asta, spune cu un ton serios și își încrucișează apoi brațele. Vrei să ne certăm acum asupra faptului că n-o să te duci la serviciu? Ori vrei să-ți bei întâi limonada?

— Folosești împotriva mea propria mea tactică. Întrebări de genul ori-ori îi pun lui Violet.

— Păi, vezi! Și *tu,* care credeai că nu sunt niciodată atent.

— Mă duc la serviciu, spun și dau să mă ridic, dar îmi pierd cunoștința.

Când îmi revin o clipă mai târziu, fața lui Micah e la câțiva centimetri de a mea.

— Nu mă duc la serviciu, șoptesc.

— Ăsta era răspunsul corect. Am sunat-o deja pe Ava. O să vină ea să facă pe asistenta medicală.

Gem.

— Nu poți să mă ucizi mai bine? Nu cred că mă descurc cu maică-mea. Ea crede că totul se rezolvă cu o duș că de bourbon.

— Lasă că încui eu dulăpiorul cu băuturi. Mai ai nevoie de ceva?

— Servieta? îl rog.

Micah știe că ar fi mai bine să nu-mi refuze și această rugăminte. Când coboară după servietă, eu mă ridic în șezut și mă sprijin de perne. Am prea multe de făcut ca să *nu* lucrez, dar corpul meu nu prea vrea să coopereze.

Aștipesc în cele câteva minute câte îi trebuie lui pentru a reveni în dormitor. Încearcă să pună servieta pe podea cât mai silențios cu putință, ca să nu mă deranjeze, dar eu mă întind după ea, supraestimându-mi însă puterea. Conținutul genții de piele se împrăștie pe pat și pe jos, iar Micah se apleacă să ridice hârtiile.

— Ia te uită! spune ținând în mână o coală. Ce faci tu cu rezultatele unor analize de laborator?

Coala e șifonată, pentru că a alunecat printre alte hârtii și a rămas pe fundul genții, turtită. Trebuie să mijesc ochii, ca să pot vedea clar diagramele. Sunt rezultatele screeningului neonatal, pe care le-am solicitat spitalului Mercy-West Haven, cele care lipsiseră din fișa lui Davis Bauer. Le-am primit săptămâna aceasta, dar abia dacă am aruncat o privire peste ele, fiindcă nu mă pricep la chimie și mă gândisem că am să i le arăt lui Ruth la un moment dat, după înmormântarea mamei ei.

— E un test de rutină, zic.

— Se pare că nu, replică Micah. Sunt niște anomalii hematologice.

Îi smulg coala din mână.

— De unde știi?

— Pentru că, zice Micah și îmi arată scrisoarea însoțitoare, pe care nici nu m-am obosit să o citesc, scrie aici: *anomalii hematologice.*

Citesc pe diagonală scrisoarea însoțitoare, adresată doamnei dr. Marlise Atkins.

— Se poate să fi fost fatale?

— Habar n-am.

— Dar ești medic.

— Eu lucrez cu ochi, nu cu enzime.

Ridic privirea spre Micah.

— Ce cadou mi-ai luat de aniversare?

— Voiam să te invit în oraș la un restaurant, mărturisește Micah.

— Ei, bine, îi propun, ce-ar fi să mă duci în schimb la un neonatolog?

•

Când spunem că, în America, fiecare cetățean are dreptul să fie judecat de un juriu format din semeni de-ai săi, nu spunem tot adevărul. Jurații nu sunt aleși la întâmplare – cum s-ar putea crede –,

ci sunt selectați atent de către avocații apărării și procurori, pentru a evita extremele – adică persoanele care vor vota cel mai probabil împotriva intereselor clienților noștri. Îi eliminăm pe cei care cred că o persoană este vinovată până la demonstrarea nevinovăției sale sau care ne spun că văd oameni morți sau care poartă pică sistemului judiciar, fiindcă au fost și ei cândva arestați. Dar îi selectăm și în funcție de cazul respectiv. Dacă am un client acuzat de sustragere de la serviciul militar, încerc să-i exclud pe jurații care sunt mândri că și-au făcut stagiul militar. Dacă am un client dependent de droguri, nu vreau un jurat care a pierdut pe cineva din familie din cauza unei supradoze. Toată lumea are prejudecăți. Sarcina mea este să mă asigur că acestea vor fi în favoarea persoanei pe care o reprezint.

Prin urmare, deși nu voi aduce în discuție subiectul rasei în timpul procesului – după cum îi explic de luni de zile lui Ruth –, am să mă îngrijesc să-i sporesc șansele încă înainte de începerea procesului.

Din acest motiv mă duc ață în biroul șefului meu, înainte de a începe examinarea jurașilor, și îi spun că m-am înșelat.

— Mă simt totuși puțin copleșită, îi spun lui Harry. Mă gândeam că aș avea totuși nevoie de un asistent.

Harry scoate o acadea dintr-un borcan pe care-l ține mereu pe birou.

— Ed are un caz de bebeluș scuturat, la care începe procesul săptămâna asta.

— Nu mă refeream la Ed. Mă gândeam la Howard.

— Howard. Se uită la mine uimit: Puștiul care încă-și mai aduce prânzul într-o cutie de plastic?

E adevărat că Howard e un proaspăt absolvent de drept și că deocamdată, în cele câteva luni de când lucrează la noi, nu a avut de-a face decât cu delicte minore – violentă domestică și câteva cazuri de tulburare a liniștii publice. Îi ofer lui Harry cel mai fermecător surâs al meu.

— Mda. Dar știi, îmi trebuie doar o mână de ajutor. Un băiat bun la toate. Și între timp nu-i strică nici lui să acumuleze niște experiență procesuală.

Harry scoate acadeaua din ambalaj și și-o vâră în gură.

— Fă cum vrei, spune cu dinții încleștați pe betigașul de plastic.

Cu binecuvântarea lui – dacă pot să-i zic așa – mă întorc la biroul meu și scot capul peste paravanul care mă desparte de Howard.

— Fii atent, zic. Ai să mă asiști în cazul Jefferson. Săptămâna asta examinăm jurații.

Howard înalță privirea.

— Stai puțin. Ce? Pe bune?

E o chestie senzațională pentru un începător care încă mai face munca de jos în biroul nostru.

— Plecăm, îl anunț și îmi înșfac haina, convinsă fiind că o să mă urmeze.

Îmi trebuie într-adevăr o mână de ajutor.

Și e mai bine să fie o mână neagră.

•

Cu Howard lângă mine, străbat coridoarele tribunalului.

— Nu te adresezi judecătorului decât dacă îți spun eu, îl instruiesc. Nu-ți arăți sentimentele, indiferent cât teatru face Odette Lawton – așa fac procurorii, ca să aibă sentimentul că sunt Gregory Peck în *Să ucizi o pasăre cântătoare*.

— Cine?

— Doamne! Las-o baltă! Mă uit la el: Câți ani ai, de fapt?

— Douăzeci și patru.

— Am pulovere mai vechi decât tine, mormăi. Am să-ți dau dosarul, să-l citești diseară. După-masă am nevoie de tine să faci niște cercetare de teren.

— Cercetare de teren?

— Da. Ai mașină, da?

Dă din cap.

— Și după aceea, când îi aducem pe jurați înăuntru, tu vei fi camera mea umană de supraveghere. Vei înregistra toate zvâcnirile de pe fețele potențialilor jurați, toate comentariile cu care reacționează la întrebările mele, ca să ne facem o imagine și să ne putem da seama care dintre candidați o să ne-o tragă. Nu contează cine este *în* juriu… contează cine *nu* este. Ai vreo întrebare?

Howard șovăie.

— E adevărat că i-ai propus cândva judecătorului Thunder să-ți facă felație?

Mă opresc din mers, îmi pun mâinile în șolduri și îl înfrunt cu privirea.

— Încă n-ai aflat cum se curăță mașina de cafea, dar ai aflat chestia *asta*?

Howard își împinge ochelarii pe nas.

— Invoc al Cincilea Amendament{42}.

— Mă rog, indiferent ce ai aflat tu, să știi că a fost scos din context și indus de prednison. Și acum taci din gură și străduiește-te să pari mai în vârstă decât cinci ani, pentru numele lui Dumnezeu!

Deschid ușa de la biroul judecătorului Thunder, unde îl găsim pe acesta așezat la masa lui de scris, cu procurorul deja de față.

— Onorată Instanță. Bună ziua!

Judecătorul se uită la Howard.

— Domnul cine este?

— Asistentul meu, răspund.

Odette își încrucișează brațele.

— Asta de când?

— Cam de o jumătate de oră.

Îl fixăm toți trei cu privirea pe Howard, așteptând să se prezinte. El se uită la mine, cu buzele strânse. *Nu te adresezi judecătorului decât dacă îți spun eu.*

— Vorbește, murmur.

Howard întinde mâna.

— Howard Moore. E o onoare pentru mine… ă… Onorată Instanță.

Îmi dau ochii peste cap.

Judecătorul Thunder scoate la iveală un maldăr de chestionare, care au fost completate de persoanele chemate să facă parte din juriu. Conțin o mulțime de informații practice, ca, de exemplu, unde locuiește și lucrează respondentul. Dar mai conțin și întrebări țintite: *Aveți vreo problemă cu prezumția de nevinovăție? Dacă un inculpat refuză să depună mărturie, presupuneți că are ceva de ascuns? Înțelegeți că inculpatul are dreptul constituțional de a nu spune nimic? Dacă Statul dovedește vinovăția unui inculpat dincolo de orice îndoială rezonabilă, ați avea vreo rezervă de ordin moral în a-l condamna pe inculpat?*

Împarte teancul în două.

— Doamnă Lawton, dumneavoastră le luați pe acestea timp de patru ore, iar dumneavoastră, doamnă McQuarrie, pe acestea. Ne reîntâlnim la ora unu, facem schimb de chestionare și în două zile începem examinarea juraților.

În drum spre biroul nostru, îi explic lui Howard ce căutăm.

— Jurații pe care se poate baza apărarea sunt femeile mai vârstnice. Ele au cea mai multă empatie, cea mai multă experiență, nu se grăbesc să judece și nu le plac deloc tinerii netrebnici de teapa lui Turk Bauer. Și ai grijă la mileniali.

— De ce? întreabă Howard surprins. Nu e mai puțin probabil ca tinerii să fie rasiști?

— Ca Turk? îi atrag atenția. Milenialii sunt generația *eu.* Li se pare că totul se învârte în jurul lor și iau decizii bazate pe ceea ce se întâmplă în viețile lor și cum vor afecta aceste decizii viețile lor. Cu alte cuvinte, milenialii sunt mine de egocentrism.

— Am înțeles.

— În mod ideal, vrem un jurat cu un înalt statut social, pentru că genul acesta de oameni are, de regulă, capacitatea de a-i influența pe ceilalți jurați la deliberări.

— Deci căutăm un inorog, spune Howard. Un bărbat alb, heterosexual, supersensibil, conștient de aspectele rasiale.

— Poate fi homosexual, îi răspund cu seriozitate. Homosexuali, evrei, femei – orice îi poate ajuta să se identifice cu discriminarea în orice formă va constitui un avantaj pentru Ruth.

— Dar nu știm nimic despre candidații ăștia. Cum putem deveni

peste noapte clarvăzători?

— Nu devenim clarvăzători. Ne transformăm în detectivi, îi spun. Tu iei jumătate dintre chestionare și te duci la adresele menționate în ele. Încerci să afli tot ce poți. Sunt credincioși? Sunt bogați? Săraci? Și-au înfipt în gazonul din fața casei pancarte de campanie politică? Trăiesc mai bine decât le-ar permite serviciul pe care-l au? Au în curtea din fața casei un suport pentru drapel?

— Dar ce contează *asta?*

— De foarte multe ori e vorba despre persoane extrem de conservatoare, îi explic.

— Tu unde te duci? mă întreabă.

— Să fac același lucru ca tine.

Privesc în urma lui Howard, care introduce din mers prima adresă în GPS-ul telefonului său. Pe urmă bat coridoarele biroului nostru și îi întreb pe ceilalți apărători publici dacă i-au avut pe vreunii dintre oamenii aceștia în juriile lor – foarte mulți jurați sunt reciclați. Ed e pe picior de plecare către tribunal, dar mai aruncă totuși o privire peste teancul de chestionare.

— Mi-l amintesc pe tipul ăsta, spune, scoțând din teanc un chestionar. L-am avut luni în juriu – un caz de furt de valoare mare. A ridicat mâna în timpul pledoariei mele introductive și a întrebat dacă am o carte de vizită.

— Faci mișto de mine?

— Din păcate, nu, spune Ed. Baftă, copilă!

Introduc o adresă în GPS și, zece minute mai târziu, cutreier cu mașina Newhallville. Blochez portierele, pentru orice eventualitate. Presidential Gardens, blocul de locuințe aflat între bulevardele Shelton și Dixwell, are locuitori cu venituri mici, un sfert din ei trăind sub limita sărăciei, iar pe străzile dimprejur se desfășoară un trafic înfloritor de droguri. Nevaeh Jones locuiește undeva în această clădire. Stau și mă uit la un băiețel, care iese în grabă dintr-o scară, fără geacă pe el, și începe să alerge când îl ia frigul. Se șterge din mers cu mâneca la nas.

Oare ce ar crede despre Ruth o femeie care locuiește aici? Ar crede că e nedreptățită? Sau ar vedea diferențele socioeconomice și i-ar purta pică?

E dificil. În cazul lui Ruth s-ar putea ca juratul ideal să nu fie o persoană de aceeași culoare cu ea.

Pun un semn de întrebare în capul chestionarului – va trebui să mă mai gândesc la asta. Ies din cartier conducând fără viteză și, abia când văd niște copii care se joacă afară, trag pe dreapta și îl apelez pe Howard.

— Na? îl întreb. Cum merge?

— Ăă, zice. M-am cam blocat.

— Unde?

— În East Shore.

— Care-i problema?

— E o comunitate închisă. Zidul e scund și m-aș putea uita peste el, dar ar trebui să mă dau jos din mașină, spune Howard.

— Păi, atunci dă-te jos.

— Nu pot. Pentru că, știi, când eram la colegiu, mi-am făcut eu așa un fel de regulă – să nu mă dau jos din mașină până nu văd o persoană de culoare, vie și veselă.

Îl aud cum elimină aerul din plămâni.

— Aștept aici de trei sferturi de oră, dar în partea asta din New Haven nu sunt decât albi.

Nu e neapărat un lucru rău pentru Ruth.

— Nu poți să arunci măcar o singură privire peste zid? Doar cât să te asiguri că nu are în fața casei o pancartă de susținere a lui Trump?

— Kennedy, peste tot sunt indicatoare care zic că zona e supravegheată de patrule de locatari. Tu ce crezi că se întâmplă dacă văd un negru care se chiorăște peste zid?

— Ah, zic stânjenită, am priceput.

Mă uit pe geam și văd trei copii care sar în niște grămezi de frunze uscate; mă gândesc la băiețelul pe care l-am văzut tulind-o din Presidential Gardens. Săptămâna trecută Ed mi-a spus că a apărat un băiat de doisprezece ani, implicat într-un schimb de focuri între bande, împreună cu alți doi băieți de șaptesprezece ani, și că procuratura ține morțiș ca toți trei să fie judecați ca adulți.

— Mai dă-mi o oră și hai după aceea în East End, Theodore Street 500. Și știi ceva, Howard? Când ajungi acolo, să nu-ți fie teamă să te dai jos din mașină, spun. Acolo locuiesc eu.

* * *

Pun pe biroul meu de acasă punga cu mâncare chinezească la pachet.

— Am bunătăți, spun și scot din pungă tăițeii Lo Mein, pe care-i revendic.

— Și eu, zice Howard și arată către un teanc de foi pe care le-a scos la imprimantă.

E ora zece seara și ne-am instalat tabăra la mine acasă. L-am lăsat pe Howard toată după-amiaza aici, să facă muncă de cercetare, în timp ce Odette și cu mine am făcut schimb de chestionare. M-am luptat câteva ore bune cu traficul, am încercat să mai evaluez câțiva juriați după zonele în care locuiesc și am scanat listele de reclamanți și acuzați de la tribunal, pentru a verifica dacă nu cumva a fost vreodată urmărit penal vreunul dintre potențialii juriați sau vreuna dintre rudele lor.

— Am găsit trei tipi acuzați de violență domestică, o femeie a cărei

mamă a fost condamnată pentru incendiere și o bătrânică foarte drăguță, cu un nepot al cărui laborator de crystal meth a fost descoperit anul trecut, mă înștiințează Howard.

Monitorul aruncă lumini verzi în jurul feței lui Howard, care scanează pagina.

— Okay, spune și deschide un recipient de plastic, din care începe să soarbă supă, fără să se folosească de lingură. Doamne, ce foame mi-era! Deci uite cum stăm: De pe Facebook poți să afli o grămadă de chestii folositoare, dar depinde de setările de confidențialitate.

— Ai încercat Linkedin?

— Mda, spune. E o mină de aur.

Îmi face un semn către podea, unde a înșirat chestionarele și a prins cu agrafe de ele foile scoase la imprimantă.

— Îl vezi pe tipul ăsta? Îl iubim, spune Howard. Predă dreptate socială la Yale. Și pe deasupra, mama lui e asistentă medicală. Eu ridic palma, Howard mi-o lovește cu palma lui: Tipa asta e pe locul doi în topul preferințelor mele.

Îmi întinde chestionarul. Candace White. Are patruzeci și opt de ani, e afro-americană, bibliotecară, are trei copii. Arată ca o persoană care nu ar decide doar în favoarea lui Ruth, ci s-ar putea chiar împrieteni cu ea.

Emisiunea ei TV preferată este *Wallace Mercy*.

N-oi fi vrând eu ca reverendul Mercy să-și vâre coada în cazul lui Ruth, dar telespectatorii lui vor fi în mod cert înțelegători cu clienta mea.

Howard continuă să-mi enumere descoperirile sale.

— Am trei oameni de la Uniunea Americană pentru Drepturi Civile. Iar fata asta a scris pe blogul ei despre Eric Garner. O serie intitulată *Și eu simt că mă sufoc.*{43}

— Frumos.

— De cealaltă parte a spectrului, continuă Howard, îl avem pe acest domn drăguț, care e diaconul bisericii sale și, în același timp, un susținător al lui Rand Paul{44} și un adept al revocării legii drepturilor civile.

Îi iau chestionarul din mână și marchez numele din capul paginii cu un X roșu.

— Două persoane care au postat ceva despre reducerea fondurilor alocate pentru asistența socială, spune Howard. Nu prea știu ce vrei să faci cu astea.

— Pune-le în teancul din mijloc, răspund.

— Fata asta și-a actualizat statutul acum trei ore: *Doamne Sfinte un chinezoi mi-a lovit mașina*!

Îi așez chestionarul peste cel al susținătorului lui Rand Paul, iar deasupra îl pun pe cel al unui tip care îl are pe Glenn Beck{45} ca poză

de profil pe Twitter. Mai avem doi candidați, pe care Howard i-a exclus pentru că au dat like pe Facebook unor pagini pentru Skullhead și Day of the Sword.

— E ceva legat de *Game of Thrones*? întreb mirată.

— Sunt trupe white power, îmi spune Howard și sunt destul de sigură că roșește. Am descoperit și o trupă care se cheamă Vaginal Jesus. Dar nu o ascultă niciunul dintre potențialii noștri jurați.

— Măcar cu atât să ne mulțumim. Ce e teancul ăsta mare din mijloc?

— Indecise, îmi explică Howard. Am câteva fotografii ale unora care fac cu degetele semne care sugerează un pistol, câțiva fumători de iarbă, un cretin care s-a filmat în timp ce-și injecta heroină și treizeci de selfie-uri cu tipi beți morți.

— Nu tresalți de bucurie, știind că punem în mâinile unor astfel de oameni sistemul nostru judiciar?

Glumesc, dar Howard mă privește grav.

— Ca să fiu sincer, ziua de azi a fost cam șocantă. Vreau să zic că habar n-aveam cum trăiesc unii și ce fac când cred că nu-i vede nimeni.

Se uită la fotografia unei femei care ține în mâna ridicată un pahar de plastic roșu:

— Sau când îi *vede* careva.

Îmi înfig bețișorul într-un colțunaș Peking.

— Când vezi părțile sordide ale Americii, spun, îți vine să trăiești în Canada.

— A, da, uită-te la asta, spune Howard și arată către monitorul computerului. Faci ce crezi.

Se întinde peste mine și își ia și el un colțunaș.

Mă uit cu fruntea încrețită la un nume de pe Twitter: *@WhiteMight*.

— Care dintre jurați e?

— Nu e un jurat, spune Howard. Și sunt destul de sigur că Miles Standup e un nume fals.

Dă clic dublu pe poza de profil: înfățișează un nou-născut.

— Unde am mai văzut eu poza asta…?

— E poza lui Davis Bauer, cea pe care o țineau unii ridicată în fața tribunalului, înainte de trimiterea în judecată a lui Ruth. Am comparat cu filmările TV. Cred că e contul lui Turk Bauer.

— Internetul e un lucru splendid. Îl privesc pe Howard cu mândrie: Bravo!

Se uită și el la mine, cu speranță în privire, peste marginea albă a recipientului de carton.

— Deci am terminat pe ziua de azi?

— Vai, Howard, spun râzând. Abia am început.

•

A doua zi dimineață, mă întâlnesc cu Odette într-un local, pentru a compara numerele celor pe care vrea ea să-i respingă dintre potențialii jurați cu numerele celor aleși de mine. În rarele ocazii când numerele noastre coincid (bărbatul de douăzeci și cinci de ani care tocmai a fost externat de la psihiatrie, bărbatul care a fost arestat săptămâna trecută), convenim să renunțăm la ei.

Nu o cunosc pe Odette foarte bine. E o tipa dură, care își vede de treabă. La conferințele juridice, când toată lumea se îmbată și face karaoke, ea este cea care șade într-un colț, bea apă minerală cu lămâie și își întipărește în minte lucruri pe care le poate folosi ulterior împotriva noastră. Întotdeauna m-am gândit că se ține cam bățoasă. Dar acum stau și mă întreb: când se duce la cumpărături, i se cere și ei, ca lui Ruth, să arate bonul la ieșirea din magazin? Li-l dă fără să spună un cuvânt? Sau își iese din sărite și le zice că ea este cea care îi aduce în fața instanței pe hoții din magazine?

Așa că mă decid să-i ofer o ramură de măslin și spun cu un surâs:

— Va fi un proces serios, nu glumă.

Odette își îndeasă în servietă dosarul cu chestionare.

— Toate procesele sunt serioase.

— Dar *ăsta*… vreau să zic…

Mă poticnesc, în încercarea de a găsi cuvintele potrivite. Odette îmi susține privirea. Ochii ei sunt două bucăți de cremene.

— Interesul meu față de acest caz este identic cu interesul tău. Mi-a revenit mie urmărirea penală, pentru că toți ceilalți colegi ai mei sunt suprasolicitați și lucrează la limita capacității lor, așa că dosarul a aterizat pe biroul meu. Și mie nu-mi pasă dacă clienta ta e neagră, albă sau cu picățele. Omorul este remarcabil de monocromatic. Și acestea fiind zise, se ridică de la masă: Ne vedem mâine, spune Odette și pleacă.

— Mi-a făcut plăcere să stau de vorbă cu tine, mormăi, în clipa aceea, dă buzna în local Howard. Ochelarii îi stau câș pe nas, cămașa i-a ieșit din pantaloni, iar Howard arată ca și cum ar fi băut deja vreo zece cafele.

— Am făcut niște investigații, începe să spună și se așază pe scaunul eliberat cu o clipă înainte de Odette.

— Când? Sub duș?

Știu exact până la ce oră am lucrat azi-noapte, așa că prea mult timp liber nu se poate să fi avut.

— Fii atentă: în 1991 și 1992, Nayda Terkildsen de la Stony Brook University a realizat un studiu despre cum îi evaluează alegătorii albi pe politicienii negri care își depun candidatura și cum le influențează prejudecățile evaluarea și cum se schimbă situația la cei care încearcă în mod activ să *nu* se lase călăuziți de prejudecăți…

— În primul rând, îl întrerup, nu vom avea o strategie de apărare

bazată pe rasă, ci una bazată pe știință. În al doilea rând, Ruth nu candidează.

— Da, dar studiul ăsta conține niște implicații care cred că ne spun o grămadă de lucruri despre potențialii noștri jurați, spune Howard. Lasă-mă să termin, okay? Deci Terkildsen a luat un eșantion de trei sute cincizeci de persoane albe, alese la întâmplare din grupul persoanelor eligibile pentru funcția de jurat din comitatul Jefferson. A întocmit trei dosare ale unui fals candidat pentru funcția de guvernator, care conțineau aceleași date biografice, același curriculum vitae, același program politic. Singura diferență era fotografia: într-un dosar candidatul era alb, în vreme ce în celelalte dosare fotografia fusese prelucrată astfel încât bărbatul să fie negru, dar o dată avea pielea mai deschisă la culoare și o dată mai închisă. Alegătorilor li s-a cerut să spună dacă au prejudecăți rasiale și dacă sunt în general conștienți de prejudecățile lor rasiale, îi fac semn cu mâna să se grăbească.

— Politicianul alb a obținut cele mai multe reacții pozitive, spune Howard.

— Ce surpriză!

— Da, dar nu asta e partea interesantă. Odată cu creșterea numărului de alegători cu prejudecăți, ratingul bărbatului negru cu pielea mai deschisă la culoare a scăzut mai rapid decât cel al bărbatului negru cu pielea mai închisă la culoare. Dar când alegătorii cu prejudecăți au fost împărțiți în cei care erau conștienți că sunt rasiști și cei care, în general, nu erau conștienți, situația s-a schimbat. Cei cărora nu le păsa dacă sunt considerați rasiști au fost mai duri cu bărbatul cu pielea mai închisă la culoare decât cu cel cu pielea mai deschisă la culoare. În schimb, alegătorii îngrijorați de ce ar putea crede lumea despre ei știind că sunt rasiști l-au apreciat mai bine pe bărbatul cu pielea mai închisă la culoare decât pe cel cu pielea mai deschisă la culoare. Ai înțeles, da? Dacă o persoană albă își dă toată silința să *nu* pară rasistă, își va supracompensa prejudecățile, reprimându-și adevăratele sentimente față de persoanele cu pielea mai închisă la culoare.

Mă uit fix la el.

— De ce-mi spui toate astea?

— Pentru că Ruth *este* neagră. Pielea ei are o nuanță mai deschisă, dar este neagră. Și tu nu te poți baza sută la sută pe potențialii jurați albi, care îți spun că nu au prejudecăți. E posibil să fie implicit mult mai rasiști decât arată în exterior și astfel devin imprevizibili pentru juriu.

Îmi fixez privirea asupra tăbliei mesei. Odette se înșală. Omorul nu este monocromatic. Știm asta din biografiile atâtor persoane de culoare, care ajung de la școală direct la închisoare. Există

nenumărate motive pentru care este atât de dificil să ieși din acest cerc – și unul dintre ele este că jurații albi vin la proces cu prejudecăți. Este mult mai probabil să fie mai îngăduitori cu un inculpat care arată ca ei decât cu unul care arată altfel.

— Okay, îi spun lui Howard. Care-i planul tău?

•

Seara, când mă vâr în pat, Micah doarme deja. Dar o clipă mai târziu se întinde după mine și mă cuprinde cu brațul.

— Nu, spun. Sunt prea obosită pentru orice altceva.

— Nici măcar să-mi mulțumești? întreabă.

Mă întorc cu fața spre el.

— Pentru ce?

— Pentru că, zice, ți-am găsit un neonatolog.

Mă ridic imediat în capul oaselor.

— Și?

— Și mergem la el în weekend. E un tip pe care-l știu din facultate.

— Ce i-ai spus?

— Că nebuna de nevastă-mea, care e avocată, nu mai vrea să se culce cu mine până când nu-i găsesc un expert în domeniu.

Mă pufnește râsul și îi cuprind lui Micah fața cu palmele și îl sărut lung și fără grabă.

— Ca să vezi, zic. Parcă mi-am recăpătat puterile.

Dintr-o singură mișcare bruscă, Micah mă apucă și mă răsucește, astfel încât mă trezesc sub el. Zâmbetul lui sclipește în lumina lunii.

— Dacă faci asta pentru un neonatolog, murmură, ce mi-ai da dacă ți-aș spune că ți-am găsit pe cineva și mai acătării. De pildă, un parazitolog? Sau un leprolog?

— Mă răsfeți, spun și îl lipesc de mine.

* * *

Mă întâlnesc cu Ruth la intrarea din spate a tribunalului, pentru eventualitatea că Wallace Mercy a decis că selecția juriului merită timpul și energia lui. Ruth a îmbrăcat un taior de culoarea prunei, pe care l-am cumpărat împreună săptămâna trecută la T.J. Maxx, și o bluză albă, scrobită. Și-a pieptănat părul peste cap și l-a prins într-un coc la ceafă. Arată din cap până-n picioare ca o femeie de carieră și, dacă n-aș cunoaște-o, aș zice că se află la tribunal pentru că e avocată, dacă nu i-ar tremura genunchii în asemenea hal, încât se lovesc mereu unul de altul.

O apuc de braț.

— Relaxează-te. Pe bune, nu merită să fii așa de emoționată.

Se uită la mine.

— A devenit brusc… atât de real.

I-o prezint lui Howard și, când își strâng mâinile, mi se pare că între ei se produce ceva abia perceptibil – realizarea faptului că e

surprinzător pentru amândoi să se afle în acest tribunal, din motive diferite. Cu Ruth între noi, intrăm în sala de judecată și ne așezăm la masa apărării.

Judecătorul Thunder s-o fi purtând ca un ticălos cu noi, avocații, dar jurații se topesc după el. Arată așa cum te aștepți să arate un judecător: Are părul argintiu și ondulat, iar niște cute sobre, sugerând experiență, îi încadrează gura ca niște paranteze între care vor fi rostite mostrele înțelepciunii lui. După ce au fost îngrămădiți în sala de judecată o sută de potențiali jurați, judecătorul le face un instructaj preliminar.

— Nu uita, îi șoptesc lui Howard, întinzându-mă spre el pe la spatele lui Ruth. Sarcina ta e să-ți iei notițe. Atâtea notițe, până îți amorțește mâna. Dacă vreunul dintre jurați tresare la auzul unui cuvânt, trebuie să știu despre care cuvânt e vorba. Dacă ațipesc, vreau să știu în care moment.

Howard dă aprobator din cap, în vreme ce eu îi trec în revistă pe potențialii jurați. Pe câțiva dintre ei îi recunosc după pozele lor de pe Facebook. Dar și fețele celor pe care nu mi-i amintesc au expresii cu care sunt obișnuită: există persoane pe care le numesc în sinea mea Băieții Cercetași, care sunt încântate să-și îndeplinească această datorie față de țară. Altele alcătuiesc grupul Morgan Stanley, oameni de afaceri care se uită mereu la ceas, pentru că timpul lor contează în mod evident mai mult decât petrecerea unei zile în banca juraților. Mai sunt și Contravenienții Recidiviști, care au mai trecut o dată prin toate acestea și se întreabă de ce naiba au fost iarăși chemați.

— Doamnelor și domnilor, eu sunt judecătorul Thunder și vă urez bun venit în sala mea de judecată!

Sfinte Sisoe!

— În acest dosar, Statul este reprezentat de doamna procuror Odette Lawton. Sarcina ei este de a dovedi cauza prin probe, dincolo de orice îndoială rezonabilă. Acuzata este reprezentată de Kennedy McQuarrie.

Când judecătorul începe să înșire acuzațiile care i se aduc lui Ruth – omor și ucidere din culpă –, un genunchi al lui Ruth începe să tremure atât de rău, încât îmi strecor mâna sub masă și îl apăs.

— Am să vă explic mai târziu ce înseamnă aceste acuzații, spune judecătorul Thunder. Dar, deocamdată, avem printre jurați pe cineva care cunoaște părțile din acest dosar?

Un jurat ridică mâna.

— Veniți, vă rog, la mine, spune judecătorul.

Odette și cu mine ne apropiem de scaunul judecătorului, în vreme ce un aparat începe să facă zgomot, pentru ca jurații ceilalți să nu audă ce are de spus acest tip. El o arată cu degetul pe Odette.

— L-a băgat în pușcărie pe fratele meu pentru trafic de droguri și e o ticăloasă și o mincinoasă.

Bineînțeles că bărbatul este trimis acasă.

După ce le mai adresează câteva întrebări generale, judecătorul le zâmbește juraților.

— Bun. Acum puteți ieși, un funcționar administrativ vă va conduce în sala juraților. Vă vom chema pe rând înăuntru, pentru ca doamna procuror și doamna avocat să vă poată adresa câteva întrebări suplimentare. Vă rog să nu vorbiți cu colegii dumneavoastră despre experiența dumneavoastră. După cum v-am spus, sarcina probei îi revine Statului. Încă nu am început să strângem probele, așa că vă rog insistent să fiți deschiși la minte și sinceri în răspunsurile pe care le veți da în fața instanței. Noi vrem să fim siguri că dumneavoastră vă veți simți în largul dumneavoastră ca jurați în acest caz, așa cum părțile în cauză au dreptul de a se simți judecate de cineva care este corect și imparțial.

Numai de-ar fi și judecătorul așa, îmi trece prin minte.

Chestionarea potențialilor jurați e ca o petrecere fără băutură. Vrei să te dai bine pe lângă jurați, vrei ca ei să te placă. Te arăți interesat de carierele lor, chiar și atunci când e vorba despre cariera unui controlor al calității la o fabrică de vaselină. Pe măsură ce jurații defilează prin fața ta, tu le dai note. Un jurat perfect primește nota cinci. Un jurat nesatisfăcător primește nota 1.

Howard va nota motivele pentru care un jurat este inacceptabil, astfel încât să nu-i încurcăm. Vom sfârși prin a-i accepta pe cei cu nota 3 și 4, și 5, pentru că nu avem dreptul de a recuza fără invocarea unui motiv decât șapte jurați. Și nu vrem să folosim de la bun început toate aceste șapte șanse, întrucât ce ne facem dacă ne trezim ulterior cu un jurat *și mai* problematic?

Primul potențial jurat pe care-l chestionăm este un bărbat pe nume Derrick Welsh. Are cincizeci și opt de ani, o dantură stricată și o cămașă în carouri, pe care o poartă peste pantaloni. Odette îl întâmpină cu un zâmbet.

— Domnule Welsh, cum vă simțiți astăzi?

— Bine, aș zice. Mi-e puțin foame.

Odette zâmbește.

— Și mie. Spuneți-mi, vă rog, am mai lucrat împreună la vreun caz?

— Nu, spune el.

— Cu ce vă ocupați, domnule Welsh?

— Sunt administratorul unui magazin pentru articole de uz casnic.

Odette îl întreabă dacă are copii și ce vârste au aceștia. Howard mă bate ușor pe umăr. A răsfoit frenetic chestionarele.

— E tipul al cărui frate e polițist, îmi șoptește.

— Citesc *The Wall Street Journal,* spune Welsh când mă întorc iarăși spre el. Și Harlan Coben{46}.

— Ați auzit de acest caz?

— Puțin. La știri, recunoaște. Știu că asistenta medicală a fost acuzată că a ucis un bebeluș.

Lângă mine, Ruth tresare.

— V-ați format o părere dacă acuzata este vinovată de această infracțiune?

— Din câte știu eu, trăim într-o țară în care oricine este nevinovat până la demonstrarea vinovăției sale.

— Cum vedeți rolul dumneavoastră de jurat?

Ridică din umeri.

— Mă gândesc că voi asculta ce probe se aduc… și voi face ce zice judecătorul.

— Vă mulțumesc, Onorată Instanță, spune Odette și se așază.

Mă ridic de la locul meu.

— Bună ziua, domnule Welsh! spun. Aveți o rudă care lucrează în domeniul aplicării legii, nu-i așa?

— Fratele meu e agent de poliție.

— Lucrează în această comunitate?

— De cincisprezece ani, răspunde juratul.

— Vă relatează vreodată despre munca lui? Cu ce fel de oameni are de-a face?

— Uneori…

— Magazinul dumneavoastră a fost vreodată vandalizat?

— Am fost jefuiți o dată.

— În opinia dumneavoastră, creșterea criminalității se datorează unei afluențe de minorități în această comunitate?

Stă puțin să se gândească.

— Cred că ține mai degrabă de economie. Oamenii își pierd locurile de muncă, devin disperați.

— Cine are, în opinia dumneavoastră, dreptul de a decide asupra unui tratament medical – familia pacientului sau personalul medical? întreb.

— Depinde de caz…

— Dumneavoastră sau cineva din familia dumneavoastră a avut vreodată o experiență proastă într-un spital?

Gura domnului Welsh se încleștează.

— Mama mea a murit pe masa de operație în timpul unei endoscopii de rutină.

— Ați dat vina pe medic?

Ezită.

— Am ajuns la o înțelegere.

Și iată, un beculeț se aprinde.

— Vă mulțumesc, spun și, când mă așez, mă uit la Howard și clatin din cap.

Al doilea potențial jurat este un bărbat negru, trecut bine de șaizeci

de ani. Odette îl întreabă câte clase are, dacă e căsătorit, cu cine locuiește, ce hobby-uri are. Majoritatea acestor întrebări sunt incluse în chestionar, dar uneori vrei să i le mai adresezi o dată unei persoane, să o privești în ochi când îți spune că participă, de exemplu, la reconstituiri ale Războiului Civil, pentru a verifica dacă e doar pasionat de istorie sau înnebunit după arme.

— Înțeleg că lucrați ca agent de pază la un mall, spune Odette. Considerați că lucrați în domeniul aplicării legii?

— Cred că da, în oarecare măsură, răspunde bărbatul.

— Domnule Jordan, știți că suntem în căutarea unui juriu imparțial, continuă Odette. Sigur ați observat că dumneavoastră și acuzata sunteți amândoi persoane de culoare. E posibil ca acest lucru să afecteze capacitatea dumneavoastră de a lua o decizie justă?

Bărbatul clipește. O secundă mai târziu, îi răspunde lui Odette:

— Dar culoarea *dumneavoastră* vă face cumva pe *dumneavoastră* să fiți injustă?

În clipa aceasta, domnul Jordan îmi este persoana cea mai dragă din lume. Când Odette își isprăvește întrebările, mă ridic de la locul meu.

— În opinia dumneavoastră, persoanele negre sunt mai susceptibile să comită infracțiuni decât persoanele albe? întreb.

Nu doresc să aflu răspunsul, pentru că îl cunosc deja. Vreau să văd cum reacționează când eu, o femeie albă, îi adresez această întrebare.

— Eu cred, spune el rostind cuvintele rar, că persoanele negre sunt mai susceptibile să ajungă la închisoare decât persoanele albe.

— Vă mulțumesc, domnule Welsh, spun și mă întorc spre Howard, dând abia vizibil din cap, ca și cum aș spune: *E de nota zece.*

Mai avem câțiva candidați care se încadrează undeva între extremele „de groază” și „perfect”, după care ia loc în boxa martorilor jurata cu numărul 12. Lila Fairclough are vârsta ideală pentru a fi jurată, e blondă și vioaie. Predă la o școală din centru, la o clasă alcătuită după principiul integrării rasiale. Vorbește foarte politicos și la obiect cu Odette, dar zâmbește în clipa când mă ridic eu de la masă.

— Fiica mea va merge la școala unde lucrați dumneavoastră, îi spun. De aceea ne-am și mutat în cartier.

— O să-i placă foarte mult, spune femeia.

— Doamnă Fairclough, eu sunt o femeie albă și o reprezint pe o femeie neagră, căreia i se aduce una dintre cele mai grave acuzații care pot fi aduse cuiva. Există anumite aspecte care mă îngrijorează și despre care aș dori să vorbim, pentru că este crucial ca atât dumneavoastră să vă simțiți în largul dumneavoastră făcând parte din acest juriu, cât și eu să mă simt în largul meu ca reprezentantă a clientei mele. Știți, noi toți spunem că e un lucru rău să ai prejudecăți, dar este o realitate. Eu, spre exemplu, nu aș putea fi jurată în anumite cauze. Pentru că, vedeți, eu iubesc animalele. Dacă văd că cineva le

tratează cu cruzime, nu pot fi obiectivă – sunt atât de furioasă, încât furia mea alungă orice gând rațional. În această situație mi-ar fi foarte greu să cred orice mi-ar spune avocatul apărării.

— Înțeleg ce vreți să spuneți, dar eu nu am nici cea mai mică prejudecată, mă asigură doamna Fairclough.

— Dacă urcați într-un autobuz și sunt două locuri libere – unul lângă un bărbat afro-american și unul lângă o femeie albă, mai în vârstă – unde vă așezați?

— Pe locul cel mai apropiat. Clatină din cap: înțeleg unde bateți, doamnă McQuarrie. Dar, sincer, eu nu am nicio problemă cu persoanele negre.

În momentul acesta, Howard scapă stiloul din mână.

Pentru mine, sunetul e ca un foc de armă. Mă răsucesc rapid, privirea mea o întâlnește pe a lui și, în clipa următoare, mimez un acces de tuse demn de un Oscar. E semnalul asupra căruia am convenit cu Howard. Mă înec să-mi scuip plămânii și beau puțină apă din paharul de pe masa apărării, după care mă adresez cu glas răgușit judecătorului:

— Preia colegul meu, Onorată Instanță.

Când Howard se ridică în picioare, începe să înghită convulsiv în sec. Sunt convinsă că judecătorul o să creadă că echipa apărării a fost lovită de ciumă, când văd expresia de pe fața Lilei Fairclough.

Încremenește în momentul când Howard vine în fața ei.

Nu e decât o fracțiune de secundă între reacția ei și zâmbetul larg pe care se grăbește să-l afișeze. Dar asta nu înseamnă că nu am remarcat.

— Îmi cer scuze, doamnă Fairclough, spune Howard. Mai am doar două întrebări: care este procentul de copii negri din clasa dumneavoastră?

— Ei bine, în clasa mea sunt treizeci de copii, iar anul acesta opt dintre ei sunt afro-americani.

— În opinia dumneavoastră, copiii afro-americani trebuie disciplinați mai frecvent decât copiii albi?

Femeia începe să-și răsucească inelul pe deget.

— Eu mă port la fel cu toți elevii mei.

— Haideți să părăsim pentru o clipă clasa dumneavoastră. Considerați că, în general, copiii afro-americani trebuie disciplinați mai frecvent decât copiii albi?

— Păi, n-am citit niciun studiu pe tema aceasta, spune Lila Fairclough și continuă să-și răsucească inelul. Dar pot să vă spun că eu nu sunt parte a problemei.

Ceea ce înseamnă, bineînțeles, că ea crede că *există* o problemă.

•

După ce încheiem chestionările individuale și primul grup de

paisprezece juraţi este condus în sala de aşteptare, mă aplec peste hârtii, umăr la umăr cu Howard, şi ne uităm dacă şi pe cine vrem să recuzăm.

— Putem discuta la cine renunţăm? întreabă judecătorul Thunder.

— Aş vrea să renunţăm la juratul cu numărul zece, spune Odette, cel care a spus că persoanele negre nu pot căpăta nici măcar un job echitabil, cu atât mai puţin un proces echitabil.

— Nicio obiecţie, spun. Aş vrea să renunţăm la juratul cu numărul opt, a cărui fiică a fost violată de un bărbat negru.

— Nicio obiecţie, spune Odette.

Renunţăm la un bărbat a cărui soţie e pe moarte, la o femeie al cărei bebeluş e bolnav, la un bărbat care întreţine o familie de şase persoane şi al cărui şef i-a spus că nu poate lipsi o săptămână de la muncă fără să rişte să-şi piardă jobul.

— Aş vrea să renunţăm la jurata cu numărul doisprezece, spun.

— Nici pomeneală! zice Odette.

Judecătorul Thunder se uită la mine încruntat.

— Nu v-aţi motivat recuzarea, doamnă avocat.

— E rasistă? spun, dar îmi dau singură seama cât de ridicol sună.

Femeia aceasta predă unor copii negri şi s-a jurat că nu are prejudecăţi. Aş putea spune că ştiu că are prejudecăţi implicite, după reacţia avută la vederea lui Howard şi ticul nervos de a-şi răsuci inelul pe deget, dar dacă le explic lui Odette sau judecătorului micul nostru experiment, am băgat-o pe mânecă.

Ştiu că nu-mi va folosi la nimic să o chem înapoi, pentru a-i adresa nişte întrebări suplimentare. Ceea ce înseamnă că ori o accept ca jurată, ori o recuz fără să invoc un motiv.

Odette i-a recuzat deja, fără invocarea unui motiv, pe o asistentă medicală şi pe un mobilizator comunitar, care a recunoscut că el vede pretutindeni nedreptate. Eu i-am respins pe o femeie care a pierdut un copil, pe un tip care a dat în judecată un spital pentru malpraxis şi pe un tip despre care ştiu – datorită lui Howard şi Facebook – că a fost la un festival de muzică white power.

Howard se apleacă pe după spatele lui Ruth, pentru a-mi şopti la ureche:

— Recuz-o. Poate nu pare, dar o să ne dea de furcă.

— Doamnă avocat, mă somează judecătorul, nu ne invitaţi şi pe noi la şueta dumneavoastră?

— Îmi cer scuze, Onorată Instanţă – doar o clipă, să mă consult cu asistentul meu? Mă întorc spre Howard: Nu pot. Mai am optzeci şi şase de juraţi şi nu mai pot respinge decât patru fără să invoc un motiv. Poate o avem pe Satana în grupul următor, de unde putem şti? Îi susţin privirea: Ai avut dreptate. Are prejudecăţi. Dar *crede* că nu are şi nu vrea ca lumea să *vadă* că are. Aşa că poate-poate, va fi în

avantajul nostru.

Howard mă privește lung. Văd că vrea să-mi spună ce-l frământă, dar se mulțumește să dea din cap.

— Tu ești șefa, spune.

— O acceptăm pe jurata cu numărul doisprezece, îi spun judecătorului.

— Aș vrea să-l recuz fără invocarea unui motiv pe juratul cu numărul doi, continuă Odette.

E agentul meu de pază negru, candidatul meu de nota zece. Odette știe asta și tocmai de aceea este dispusă să-și folosească una dintre cele șapte șanse de recuzare fără invocarea unui motiv. Dar eu țâșnesc de pe scaun, încă înainte de a apuca ea să-și încheie fraza.

— Onorată Instanță, o vorbă? Ne apropiem de scaunul judecătorului: Onorată Instanță, spun, este o încălcare flagrantă a deciziei *Batson*.

James Batson a fost un afro-american din Kentucky, judecat pentru tâlhărie de un juriu în totalitate alb. În faza de examinare a jurașilor înainte de începerea procesului, când candidații au fost chestionați, procurorul i-a recuzat fără invocarea unui motiv pe șase dintre ei – dintre care patru au fost negri. Avocatul apărării a încercat să respingă juriul, pe motiv că Batson nu era judecat de un eșantion reprezentativ al comunității sale, însă judecătorul i-a respins cererea, iar Batson a fost condamnat. În 1986, Curtea Supremă a decis în favoarea lui Batson, constatând că un procuror nu are dreptul, într-o cauză penală, să recuze potențiali jurați fără invocarea unui motiv, având drept criteriu unic rasa.

De atunci, ori de câte ori o persoană neagră este eliminată dintr-un juriu, orice avocat al apărării care își merită numele se va ridica în picioare și va striga *Batson*.

— Onorată Instanță, continui, al Șaselea Amendament garantează dreptul unui inculpat de a fi judecat de un juriu format din semeni ai săi.

— Vă mulțumesc, doamnă McQuarrie, știu foarte bine ce zice al Șaselea Amendament.

— Nici nu mă îndoiesc de asta. New Haven este un comitat foarte divers, iar juriul trebuie să reflecte această diversitate; or, acest domn este în momentul de față singurul jurat negru în acest grup de paisprezece jurați.

— *Nu* se poate, cred că glumești! spune Odette. Vrei să zici că eu sunt rasistă?

— Nu, vreau să zic că pentru tine e mult mai simplu să alcătuiești un juriu în favoarea Statului, fără să ți se impute ceva, tocmai *datorită* rasei tale.

Judecătorul i se adresează lui Odette.

— Care e motivul recuzării dumneavoastră, doamnă procuror?

— Mi s-a părut arțăgos, spune Odette.

— E abia primul grup de jurați, mă avertizează judecătorul Thunder. Nu e cazul să fiți deja cu gura mare.

Poate fiindcă judecătorul favorizează în clipa de față în mod flagrant procuratura. Poate fiindcă vreau să-i dovedesc lui Ruth că am de gând să mă lupt pentru ea. Poate fiindcă judecătorul a folosit cuvântul *gură,* care mi-a amintit răbufnirea mea de atunci, indusă de steroizi. Nu contează din ce motiv, cert este că îmi îndrept spinarea și profit de această ocazie pentru a o scutura puțin pe Odette, încă înainte de a începe cu adevărat procesul.

— Vreau o audiere pe tema asta, îi cer judecătorului. Vreau ca Odette să-mi arate însemnările ei. Am mai avut și alte persoane arțăgoase în grupul acesta și vreau să văd dacă și-a notat această trăsătură și la alți jurați.

Odette își dă ochii peste cap și urcă în boxa martorilor. Trebuie să recunosc că am suficient orgoliu de apărător public, pentru a tresălta de bucurie la vederea unui procuror închis acolo. Odette mă străfulgeră cu privirea, când mă apropii de ea.

— Ați afirmat că juratul cu numărul doi era arțăgos. Ați ascultat răspunsurile juratului cu numărul șapte?

— Bineînțeles că da.

— Cum vi s-a părut purtarea lui? întreb.

— Mi s-a părut o persoană amabilă.

Mă uit la excelentele notițe ale lui Howard.

— Chiar și atunci când l-ați întrebat despre afro-americani și infracțiuni și el a sărit de pe scaun și a spus că vreți să sugerați că e rasist? Nu vi s-a părut arțăgos?

Odette ridică din umeri.

— A avut alt ton decât juratul cu numărul doi.

— Întâmplător și o altă culoare a pielii, spun. Spuneți-mi, vă rog, referitor la juratul cu numărul unsprezece, v-ați notat cumva că a fost arțăgos?

Odette se uită la tabelul ei.

— Am trecut rapid de la unul la altul. Nu mi-am notat tot ce mi-a trecut prin minte, pentru că nu era important.

— Pentru că nu era important, precizez, sau pentru că juratul era alb? Mă întorc spre judecător: Vă mulțumesc, Onorată Instanță.

Judecătorul Thunder i se adresează lui Odette.

— Nu am să accept recuzarea juratului. Nu vă las să mă puneți într-o situație de tipul *Batson,* doamnă Lawton, când suntem abia la început. Juratul cu numărul doisprezece rămâne pe listă.

Mă strecor la locul meu, lângă Ruth, mândră nevoie mare. Howard mă privește cu ochi scânteietori, de parcă aș fi o zeiță. Nu ai în fiecare

zi șansa de a pune la punct un procuror. Brusc mă trezesc cu un bilețel de la Ruth. Îl despăturesc și citesc două cuvinte simple: *Îți mulțumesc.*

•

Când judecătorul ne dă drumul pe ziua de azi, îi spun lui Howard să se ducă acasă să doarmă puțin. Ies împreună cu Ruth din clădirea tribunalului, dar arunc întâi o privire afară, să mă asigur că nu ne pândește presa. Nu ne pândește, dar știu că situația se va schimba de cum va începe procesul.

Dar când ajungem în parcare, niciuna dintre noi nu se grăbește să plece. Ruth își ține capul plecat, iar eu o cunosc deja suficient de bine, pentru a ști că o preocupă ceva.

— Vrei să mergem să bem un pahar de vin? Sau trebuie să te întorci acasă la Edison?

Clatină din cap.

— În ultima vreme, lipsește mai des de-acasă decât mine.

— Nu pari foarte încântată de asta.

— În momentul de față nu mai prea sunt un model pentru el, spune Ruth.

Mergem într-un bar de după colț, unde eu am mai fost de multe ori, fie pentru a sărbători o victorie, fie pentru a-mi îneca amarul unei înfrângeri. E plin de avocați pe care-i cunosc, așa că o conduc pe Ruth în spate, într-un separeu. Comandăm amândouă pinot noir și, când ni se aduc paharele, eu ridic paharul meu și spun:

— Pentru achitare!

Dar observ că Ruth nu se atinge de paharul ei.

— Ruth, îi spun cu blândețe, știu că te-ai aflat pentru prima dată în fața unei instanțe. Dar te rog să mă crezi – totul a mers azi foarte, foarte bine.

Ruth învârte vinul în pahar.

— Mama mi-a povestit că odată, când mă plimba în cărucior prin cartierul nostru, prin Harlem, au trecut două doamne negre pe lângă ea. Iar una dintre ele i-a spus celeilalte: *Se plimbă de parcă ar fi bebelușul ei. Nu e bebelușul ei. Nu pot să suport dădacele care fac asta.* Eu aveam pielea mai deschisă la culoare, în comparație cu mama. Ea a râs și nu s-a supărat, pentru că știa adevărul – eram a ei, nu încăpea îndoială. Dar problema este că, atunci când am crescut, nu copiii albi erau cei care mă făceau să mă simt cel mai prost. Ci copiii negri. Ruth ridică ochii la mine: Astăzi, văzând-o pe tipa care este procuror, m-au năpădit toate amintirile astea. Am avut senzația că i s-a pus pata pe mine.

— Nu cred că Odette are personal ceva cu tine. Doar că-i place să câștige.

Brusc, realizez că nu am avut niciodată genul acesta de conversație cu o persoană afro-americană. De obicei, am atâta grijă să nu fiu

considerată un om cu prejudecăți, încât aș paraliza de frică să nu spun ceva jignitor. Am mai avut și înainte clienți afro-americani, dar în toate acele cazuri am adoptat, într-un mod foarte categoric, rolul celei care deține răspunsurile. Or, Ruth a văzut ce se ascunde sub această mască.

Când sunt cu ea, știu că pot să-i pun o întrebare prostească, „de fată albă", la care ea îmi va răspunde fără să mă judece pentru ignoranța mea. Dacă o calc pe bătături, îmi va spune și acest lucru. Îmi amintesc când mi-a explicat diferența dintre extensiile de păr montate prin împletire și cele montate prin bandă adezivă, sau când m-a întrebat cum e când îți arzi pielea la soare și după cât timp începe să se cojească. Ruth și cu mine nu suntem doar două cunoștințe care se poartă una cu alta ca și cu un ou moale, Ruth și cu mine avem o relație de prietenie, cu tot ce implică ea. Nu funcționează întotdeauna perfect, nu e o relație întotdeauna plăcută, dar e trainică, pentru că se bazează pe respect.

— M-ai surprins azi, mărturisește Ruth.

Pufnesc în râs.

— Pentru că mă pricep la ceea ce fac?

— Nu. Pentru că jumătate dintre întrebările tale s-au referit la rasă. Privește în ochii mei: După ce îmi spui de atâta timp că nu se vorbește despre rasă într-o sală de judecată.

— Păi, nu se vorbește, îi spun fără menajamente. De luni, când începe procesul, totul se va schimba.

— Dar ai să mă lași să vorbesc? se asigură Ruth. Pentru că trebuie să spun ce am de spus.

— Îți promit că da. Îmi pun paharul pe masă: Ruth, să știi că noi, chiar dacă ne prefacem că rasismul nu are nicio legătură cu un caz, nu înseamnă că nu suntem conștienți de el.

— Atunci de ce vă prefaceți?

— Pentru că asta fac avocații. Eu îmi câștig existența mințind. Dacă aș ști că așa ți-aș obține achitarea, aș spune juriului că Davis Bauer a fost un vârcolac. Și dacă m-ar crede, rușine să le fie.

Privirea lui Ruth o întâlnește pe a mea.

— E o diversiune. E ca atunci când un clovn îți flutură o mână sub nas, ca să nu vezi ce scamatorii face pe la spate cu cealaltă mână.

E o definiție destul de ciudată a profesiei mele, dar pe undeva adevărată.

— Atunci mă gândesc că nu ne rămâne altceva de făcut decât să bem ca să uităm.

Ridic paharul. Ruth soarbe în sfârșit și ea din vin.

— Nu există atâta pinot noir pe lume.

Urmăresc cu degetul mare marginea șervețelului pus sub pahar.

— Crezi că va veni o vreme când rasismul nu va mai exista?

— Nu, pentru că asta ar însemna ca albii să accepte că suntem egali. Or, cine ar *alege* să demonteze sistemul care îi face să fie speciali?

Simt cum îmi urcă fierbințeala pe gât. Se referă la mine? Vrea să spună că motivul pentru care nu opun eu rezistență sistemului este că aș avea personal ceva de pierdut?

— Dar pe de altă parte, gândește Ruth cu voce tare, poate mă înșel.

Ridic iar paharul și ciocnesc cu ea.

— Pentru pași mici! spun.

•

După încă o zi de examinare a jurații îi avem pe cei doisprezece necesari și încă doi de rezervă. Îmi petrec weekendul retrasă în biroul meu de acasă, pregătindu-mă pentru pledoariile de luni, cu care se va deschide procesul, și nu-mi iau liber decât duminică după-amiaza, când mergem să ne întâlnim cu neonatologul. Micah l-a cunoscut pe Ivan Kelly-Garcia la cursul de chimie organică din anul întâi de colegiu, când Ivan, costumat într-un hotdog uriaș, a dat buzna în sală cu numai o jumătate de oră înainte de încheierea examenului de la jumătatea semestrului, a înșfăcat subiectele și a trecut cu brio examenul. Cu o seară înainte fusese Halloween, iar Ivan, beat fiind, adormise la petrecerea unui club studențesc, pentru a se trezi a doua zi cu gândul că e pe cale să-și rateze viitorul de medic. Ivan nu a devenit doar partenerul de studiu al lui Micah la cursul de chimie organică, ci și student la Facultatea de Medicină Harvard și ulterior unul dintre cei mai buni neonatologi din cele trei state: New York, New Jersey și Connecticut.

E încântat să-l revadă pe Micah după atâția ani și e chiar vizibil încântat să primească vizita nebunei de neveste a lui Micah, precum și a unei fetițe de patru ani foarte îmbufnate, care tocmai trăgea un pui de somn pe bancheta mașinii, când a fost în mod inadmisibil trezită. Ivan locuiește în Wesptort, Connecticut, un orășel liniștit, cu case în stil colonial, împreună cu soția lui – o femeie care ne servește cu guacamole și salsa, pe care le-a pregătit chiar ea *după* ce a alergat de dimineață douăzeci și patru de kilometri, ca antrenament pentru maraton. Încă nu au copii, dar au un ciobănesc de Berna imens, care în clipa de față fie face pe babysitterul lui Violet, fie o linge de o înnebunește.

— Uită-te la noi, frate, spune Ivan. Însurați. Angajați. *Treji.* Mai știi când am luat LSD și ne-am hotărât să ne cățărăm într-un copac, dar am uitat că eu am rău de înălțime?

Mă uit la Micah.

— *Tu* ai luat LSD?

— Probabil că nu i-ai spus nici despre Suedia, spune Ivan gânditor.

— Suedia?

Mă uit când la Ivan, când la Micah.

— Mucles! spune Ivan. Codul de onoare al fraților.

Gândul că Micah – care își preferă boxerii *călcați* – e un „frate” mă face să-mi înăbuș un hohot de râs.

— Soția mea are primul ei caz de omor, schimbă Micah plin de tact subiectul, așa că îmi cer scuze în avans dacă o să-ți pună zece mii de întrebări.

Îi strecor lui Micah printre dinți:

— Lasă că scot eu de la tine toată povestea.

Și apoi mă adresez cu un zâmbet lui Ivan:

— Speram să-mi poți explica ce este screeningul neonatal.

— Păi, practic a influențat în mod radical rata mortalității infantile. Datorită așa-numitei spectrometrii de masă în tandem, care se face la laboratorul de stat, putem identifica o serie de boli congenitale, care pot fi tratate sau ținute sub control. Sunt convins că i s-a făcut și fiicei tale și că tu probabil habar n-ai avut ce înseamnă.

— Ce fel de boli congenitale? întreb.

— Ah, un întreg dicționar de specialitate: Deficitul de biotinidază – asta e atunci când organismul nu poate recicla suficientă biotină liberă. Hiperplazia adrenaliană congenitală și hipotiroidia congenitală, care sunt deficite hormonale. Galactozemia, care îl împiedică pe copil să convertească o anumită zaharidă din lapte, din laptele de mamă și din laptele praf. Hemoglobinopatiile, adică problemele cu globulele roșii din sânge. Tulburările de metabolism al aminoacizilor, care provoacă acumularea în sânge sau urină a aminoacizilor; tulburări în oxidarea acizilor grași, care împiedică organismul să transforme grăsimea în energie; aciduriile organice, care sunt un soi de combinație din cele două. De unele dintre ele ai auzit probabil, de exemplu, de siclemie, care afectează foarte mulți afro-americani. Sau de fenilcetonurie, spune Ivan. Copiii cu această boală nu pot metaboliza un anumit aminoacid, care se acumulează în sânge sau în urină. Dacă nu știi că bebelușul tău are această boală, ea poate cauza retard mintal și ictusuri. Dar dacă este diagnosticată imediat după naștere, boala poate fi ținută sub control printr-un regim alimentar special, iar pronosticul este excelent.

Îi dau lui Ivan rezultatele de laborator.

— Cei de la laborator zic că a apărut o anomalie în screeningul acestui nou-născut.

Ivan răsfoiește primele pagini.

— Bingo! Copilul acesta are MCADD. Se vede după valorile astea crescute din diagrama spectrometriei de masă, aici, la C6 și la C8 – ăsta e profilul de acilcarnitină. Ivan ridică privirea spre noi: A, da, pe înțelesul tuturor. Ei bine, MCADD este acronimul pentru deficitul de acil-CoA-dehidrogenază cu lanț mediu. Este o tulburare autozomală recesivă a oxidării acizilor grași. Organismul are nevoie de energie ca

să facă diverse chestii: să se miște, să funcționeze, să digere, ba chiar să respire. Noi ne luăm combustibilul din mâncare și îl depozităm în țesuturile noastre sub formă de acizi grași, până când avem nevoie de el. Atunci oxidăm acești acizi grași, pentru a produce energia necesară funcțiilor organismului. Însă un bebeluș cu o tulburare a oxidării acizilor grași nu poate face asta, fiindcă îi lipsește o enzimă-cheie – în acest caz, MCAD. Asta înseamnă că, odată epuizate rezervele lui de energie, are o problemă.

— Adică…?

Ivan îmi înapoiază rezultatele.

— Scade nivelul glicemic din sânge și copilul e obosit, moleșit.

Cuvintele acestea îmi aprind un beculeț în minte. Nivelul glicemic scăzut al lui Davis Bauer a fost pus pe seama diabetului gestațional al mamei sale. Dar dacă nu a fost așa?

— Poate cauza decesul?

— Dacă nu este diagnosticat de timpuriu. Mulți dintre acești copii nu au niciun simptom, până când ceva – o infecție, un vaccin, o carență alimentară – îl declanșează, în acest caz, declinul este rapid și seamănă foarte mult cu sindromul morții subite a sugarului – practic, bebelușul suferă un stop cardio-respirator.

— Un bebeluș care suferă un stop cardio-respirator mai poate fi salvat, dacă are MCADD?

— Depinde de situație. Poate da. Poate nu.

Poate, îmi spun în sinea mea, este un cuvânt excelent pentru juriu.

Ivan se uită la mine.

— Fiind vorba de un proces, bănuiesc că pacientul nu a supraviețuit?

Scutur din cap.

— A murit după trei zile de la naștere.

— În ce zi s-a născut?

— Într-o joi. Vineri i s-a recoltat sânge din călcâi pentru testul Guthrie.

— La ce oră a fost trimis la laborator? întreabă Ivan.

— Nu știu, mărturisesc. Are vreo importanță?

— Mda…

Ivan se lasă pe spate în scaun, cu ochii la Violet, care încearcă acum să se suie călare pe câine:

— Laboratorul din Connecticut e închis sâmbăta și duminica. Dacă spitalul a trimis proba de sânge, să zicem, vineri după prânz, aceasta nu a ajuns la laborator decât după weekend.

Ivan mă privește.

— Ceea ce înseamnă că, dacă s-ar fi născut într-o luni, acest copil ar mai fi avut o șansă de a supraviețui.

Faza a II-a – Împingerea

Ea voia să pătrundă în ura lor, să o deschidă și să caute o fisură cât de mică și după aceea să scoată câte un bolovan, câte o piatră sau câte o cărămidă și pe urmă o bucată de zid și, odată început, întregul edificiu se poate prăbuși și poate fi distrus.{47}

— RAY BRADBURY, *Omul ilustrat*

Ruth

Toți facem la fel. Ne distragem atenția de la trecerea timpului. Ne lăsăm absorbiți de muncă. Ne concentrăm asupra prevenirii manei la roșiile din grădina noastră. Facem plinul la mașină, ne încărcăm cardurile de Metro și facem cumpărături, astfel încât toate săptămânile par la fel. Dar într-o bună zi, te uiți în spatele tău și constați că puiul tău a devenit bărbat. Într-o bună zi, te uiți în oglindă și vezi că ai încărunțit. Într-o bună zi, îți dai seama că ți-a rămas mai puțin timp de trăit decât s-a scurs până acum. Și te întrebi: *Cum de-au trecut toate atât de repede? Abia ieri am împlinit vârsta majoratului, abia ieri îi schimbam scutecele, abia ieri eram tânără.*

Când înțelegi brusc acest lucru, începi să socotești. *Cât timp mi-a mai rămas? Câte pot înghesui într-un interval atât de scurt?*

Unii dintre noi se lasă călăuziți de înțelegerea acestui lucru. Facem o călătorie în Tibet, învățăm să sculptăm, sărim cu parașuta. Încercăm să ne amăgim că încă nu s-a terminat.

Dar alții continuă să-și facă plinul la mașină, să-și încarce cardurile de Metro și să meargă la cumpărături, pentru că, dacă te uiți numai la drumul din fața ta, nu ajunge să te obsedeze momentul când vei sosi la marginea prăpastiei.

Unii dintre noi nu învață niciodată.

Și unii dintre noi învață mai devreme decât alții.

•

În dimineața când începe procesul, bat ușor în ușa lui Edison.

— Ești gata? întreb.

Când nu primesc niciun răspuns, răsucesc mânerul ușii și pășesc înăuntru. Edison zace îngropat sub un morman de pături, cu un braț peste ochi.

— Edison, spun ceva mai tare. Haide! Nu putem întârzia!

Nu mai doarme, îmi dau seama de asta după cum respiră.

— Nu vin, mormăie.

Kennedy a cerut ca Edison să lipsească astăzi de la școală și să asiste la proces. Nu i-am spus că, de la o vreme încoace, mersul la școală nu mai este o prioritate pentru Edison, fapt pentru care stau mărturie toate apelurile telefonice prin care am fost anunțată că fiul meu chiulește de la școală. L-am implorat, l-am dojenit, dar să-l fac să mă asculte a devenit un soi de sarcină herculeană. Elevul meu conștiincios, băiatul meu dulce și serios a devenit un rebel – se închide în camera lui și ascultă muzică atât de tare, de se cutremură pereții, sau își trimite SMS-uri cu niște prieteni pe care nu știam că-i are; vine seara acasă după ora permisă, mirosind a alcool și iarbă. M-am certat

cu el, am plâns și acum nu știu ce să mai fac. Tot trenul vieții noastre se află în pericol să deraieze; acesta nu este decât unul dintre vagoanele care sar de pe șine.

— Am mai vorbit despre asta, îi spun.

— Ba nu. Mijește ochii la mine: *Tu* ai vorbit.

— Kennedy zice că cineva care e perceput drept matern e mai greu de imaginat ca ucigaș. Zice că imaginea pe care o prezinți juriului despre tine e uneori mai importantă decât probele.

— Kennedy zice, Kennedy zice. Parcă ar fi Iisus…

— Este, îl întrerup. Cel puțin în momentul de față. Toate rugăciunile mele se îndreaptă către ea, fiindcă ea e singurul lucru care mă desparte de o condamnare, Edison, și de aceea te rog – ba nu, te *implor* să faci asta pentru mine.

— Am treabă.

Ridic din sprânceană.

— Anume ce? Să chiulești de la școală?

Edison se întoarce cu spatele la mine.

— De ce nu pleci odată?

— Într-o săptămână, mă răstesc la el, s-ar putea să ți se îndeplinească dorința!

Adevărul e usturător. Îmi pun mâna peste gură, de parcă aș putea împinge cuvintele înapoi. Edison se căznește să-și rețină lacrimile.

— N-am vrut să spun asta, murmură.

— Știu.

— Nu vreau să vin la proces, pentru că nu cred că sunt în stare să ascult ce-or să spună despre tine, îmi mărturisește.

Îi cuprind fața cu palmele.

— Edison, tu mă cunoști pe mine. Ei *nu.* Nu contează ce-o să auzi în sala aia de judecată, nu contează ce minciuni o să încerce să spună – tu să ții minte că tot ce am făcut eu în viață a fost pentru tine.

Îi cuprind obrazul cu mâna făcută căuș, îi șterg o lacrimă cu degetul mare.

— Tu ai să ajungi cineva. Oamenii îți vor cunoaște numele.

Parcă o aud pe mama adresându-mi aceleași cuvinte. *Ai grijă ce-ți dorești,* îmi spun în sinea mea. Începând de astăzi, oamenii *chiar* îmi vor cunoaște numele. Dar din alte motive decât sperasem eu.

— Ce se întâmplă cu *tine* contează, îi spun lui Edison. Ce se întâmplă cu mine nu contează.

Edison scoate o mână de sub pături și mă prinde de încheietura mâinii.

— Pentru *mine* contează.

Deci *nu* l-am pierdut, gândesc și îl privesc pe Edison în ochi. E băiatul pe care-l cunosc. Băiatul în care mi-am pus speranțele.

— Se pare, îi spun cu un ton jovial, că am nevoie de un partener

care să mă însoțească la propriul meu proces.

Edison dă drumul mâinii mele. Îmi întinde brațul îndoit la cot, într-un gest curtenitor și de modă veche, deși e încă în pijama, deși eu am părul înfășurat într-un batic, deși nu suntem invitați la un bal, ci mai degrabă la o cursă cu obstacole.

— Îmi face mare plăcere, spune Edison.

•

Kennedy mi-a făcut aseară o vizită neașteptată. Era însoțită de soțul și fetița ei; veneau dintr-un oraș aflat la distanță de vreo două ore de mers cu mașina și ardea de nerăbdare să-mi împărtășească ce aflase: screeningul făcut lui Davis Bauer îl diagnosticase cu MCADD.

Am rămas cu privirea ațintită asupra rezultatelor pe care mi le arăta, rezultate pe care tocmai i le explicase un medic, prieten cu soțul ei.

— Dar asta e… asta e…

— Un noroc, a adăugat ea. Cel puțin pentru tine. Nu știu dacă a fost o întâmplare că rezultatele lipseau din fișa lui sau dacă cineva le-a făcut să dispară în mod intenționat, pentru că știa că te vor face să pari mai puțin vinovată. Important este că acum avem aceste informații și ne vom folosi de ele ca să-ți obținem achitarea.

MCADD este o boală mult mai primejdioasă decât persistența de canal arterial de gradul I, malformația cardiacă pe care avea Kennedy de gând să o menționeze. Acum nu mai este o minciună să spunem că bebelușul avea o tulburare care i-a pus viața în primejdie.

Ea nu va mai minți la proces. Doar eu mint.

Am încercat de mai multe ori să-i spun adevărul lui Kennedy, îndeosebi după ce relația noastră a depășit sfera profesională și a devenit personală. Dar am descoperit că acest fapt îmi îngreunează și mai mult situația. La început n-am putut să-i spun că, atunci când Davis Bauer a încetat să respire, eu am intervenit și l-am atins, pentru că nu știam dacă pot avea încredere în ea sau ce influență ar avea adevărul asupra cazului meu. Dar acum nu mai pot să-i spun, fiindcă mi-e rușine că am mințit-o din capul locului.

M-a podidit plânsul.

— Sper că sunt lacrimi de fericire, a spus Kennedy. Sau de recunoștință pentru remarcabilul meu talent juridic.

— Bietul copil, am îngăimat. E ceva atât de… arbitrar.

Dar nu am plâns, de fapt, pentru soarta lui Davis Bauer, am plâns pentru lipsa mea de onestitate. Am plâns, deoarece Kennedy avusese dreptate din capul locului – chiar nu ar fi contat dacă asistenta medicală care s-a ocupat de Davis Bauer ar fi fost Neagră, albă sau purpurie. Nu a contat dacă am încercat sau nu să resuscitez acest bebeluș. Nimic nu ar fi contat.

Kennedy mi-a pus o mână pe braț.

— Ruth, mi-a amintit ea, oamenilor buni li se întâmplă tot mereu lucruri rele.

•

Telefonul meu mobil sună exact în clipa când oprește autobuzul în stația din centru. Cobor împreună cu Edison, cu vocea Adisei în ureche.

— Fată, n-o să-ți vină să crezi. Pe unde ești?

Mă uit la un indicator.

— College Street.

— Păi, ia-o către parc.

Stau o clipă să mă orientez și pornesc apoi în direcția aceea, urmată de Edison. Tribunalul se află la distanță de o stradă de parcul public, iar Kennedy m-a instruit în mod expres să *nu* vin din direcția aceea, fiindcă o să mă asalteze jurnaliștii.

Dar sunt convinsă că n-am să pățesc nimic, dacă mă uit de la distanță la ce se petrece.

Îi aud înainte de a-i vedea; glasurile lor sonore se împletesc în mod armonios și se înalță ca vrejul de fasole al lui Jack, țintind către Ceruri. E o mare de oameni, cu fețele în atâtea nuanțe de maro, care cântă *Oh, Freedom*{48}. În fața lor, pe un mic podium improvizat, având drept culisă logoul unui post de televiziune, stă Wallace Mercy. Polițiștii formează o barieră umană, cu brațele întinse, de parcă ar încerca să prevină printr-un gest magic violența. În același timp, pe Elm Street se înșiră care TV, cu antenele răsucite către soare, în vreme ce reporterii strâng în mâini microfoane, stând cu spatele către parc, iar cameramanii filmează.

— Vai, Doamne! șoptesc.

— Eu n-am nimic de-a face cu asta, dar să știi că e pentru tine, spune Adisa cu mândrie în glas. Să faci bine să urci scările alea din față cu capul sus.

— Nu pot.

Am convenit cu Kennedy asupra unui loc de întâlnire.

— Okay, spune Adisa, dar îmi dau seama după vocea ei că e dezamăgită.

— Ne vedem înăuntru, îi spun. Și auzi, Adisa? Îți mulțumesc că ești aici.

Țâțâie din buze.

— Păi, unde să fiu? spune, iar convorbirea se întrerupe.

•

Trec împreună cu Edison pe lângă studenți de la Yale, nepăsători și cu rucsacuri în spinare, care îi fac să semene cu niște broaște-țestoase; pe lângă clădirile în stil gotic ale colegiilor rezidențiale, apărate de porțile lor negre; pe lângă Poetry Lady, femeia fără adăpost, care recită versuri în schimbul unei donații. Când ajungem la casa

parohială din Wall Street, o luăm neobservați pe după colțul clădirii și ajungem într-o parcare goală.

— Și acum? întreabă Edison.

A îmbrăcat costumul pe care l-a purtat la înmormântarea mamei mele. În orice altă zi, ar fi un băiat care merge la un interviu de admitere la colegiu.

— Acum așteptăm, răspund.

Kennedy are un plan, cum să ne strecurăm pe ușa din spate a tribunalului, unde nu voi atrage atenția presei. M-a rugat să am încredere în ea.

Iar eu, credulă cum sunt, am.

Turk

Azi-noapte, când n-am putut să adorm, m-am uitat la televizor, la ora trei, la o emisiune despre cum trăiau indienii. Au arătat o reconstituire istorică, un tip cu o fâșie de pânză legată în jurul șalelor, care dădea foc unei grămezi de frunze aranjate de-a lungul unui trunchi de copac tăiat pe din două. După ce au ars frunzele, le-a scos de acolo scobind cu o chestie asemănătoare unei scoici și a repetat apoi procesul, până când adâncitura canoei a fost gata. Așa mă simt și eu astăzi, ca și cum cineva ar fi scobit în interiorul meu, lăsându-mă gol pe dinăuntru.

Pe undeva e surprinzător, fiindcă aștept de atâta timp ziua de astăzi. Am fost convins că o să am energia unui Superman. Urma să pornesc la război în numele fiului meu și nimic nu avea să mă oprească.

Dar am, în mod ciudat, senzația că am ajuns pe câmpul de luptă și l-am găsit abandonat.

Am obosit. Am douăzeci și cinci de ani și parcă am trăit cât zece oameni.

Brit iese din baie.

— La dispoziția dumneavoastră, spune.

Și-a pus un sutien și și-a tras pe ea un dres, așa cum i-a cerut tipa care este procuror, așa că acum are o înfățișare conservatoare.

— Și tu ai face bine să-ți pui o căciulă pe cap, mă sfătuiește.

Îmi bag picioarele.

În ceea ce mă privește, asta este slujba de comemorare pe care o merită fiul meu: dacă nu mi-l pot înapoia, atunci am să mă asigur măcar că cei responsabili pentru asta vor fi pedepsiți și că alții de teapa lor o să tremure de frică.

Dau drumul la apa caldă și îmi țin mâinile sub jet. Frec apoi între palme spuma de ras. Mi-o întind toată pe cap și încep să-mi tai părul cu aparatul de ras, până rămân cu creștetul neted.

Poate e din cauză că n-am putut dormi sau poate că golul din interiorul meu îmi face mâna să tremure – nu contează din ce motiv, cert este că mă tai deasupra urechii stângi. Mă ustură ca naiba când mi se scurge spuma peste tăietură.

Îmi țin apăsată pe cap o mănușă pentru spălat, dar la tăieturile astea de pe pielea capului durează până se coagulează sângele. După un minut iau mănușa de pe cap și mă uit cum se prelinge firicelul de sânge pe gât, sub guler.

Parcă ar fi un stindard roșu, care iese din svastica mea tatuată. E o combinație care mă fascinează: spuma albă, pielea palidă, roșul aprins al petei de sânge.

•

Întâi o luăm în direcția opusă tribunalului. S-a pus chiciură pe parbrizul camionetei și afară e soare; e o zi care pare ideală, până când ieși din casă și îți dai seama cât de frig este. Ne-am gătit amândoi – eu cu haina de la costumul pe care mi-l împart cu Francis, Brit într-o rochie neagră, care mai demult îi învăluia corpul, dar acum atârnă pe ea.

Nu mai e nicio altă mașină în parcare. După ce parchez, cobor și mă duc pe partea lui Brit. Nu pentru că aș fi eu așa un gentleman, dar altfel nu s-ar da jos din mașină. Mă las pe vine lângă ea și îmi pun o mână pe genunchiul ei.

— E în regulă, zic. Ne sprijinim unul de altul.

Înalță bărbia, așa cum am văzut că face când crede că cineva ar putea s-o considere slabă de înger sau incapabilă. Apoi se dă jos din camionetă. S-a încălțat cu niște pantofi joși, așa cum i-a spus Odette Lawton, dar are o geacă scurtă, care nu-i ajunge decât până la șold, și văd cum îi biciuie vântul picioarele prin materialul rochiei, încerc să mă pun între ea și rafalele de vânt, de parcă aș putea schimba vremea pentru ea.

Când ajungem acolo, razele soarelui cad direct pe piatra de mormânt, de o fac să sclipească. E albă. Orbitor de albă. Brit se apleacă și urmărește cu degetul literele de la numele lui Davis. Ziua lui de naștere și saltul brusc la data morții lui. Dedesubt e un singur cuvânt: IUBIRE.

Brit a vrut să scriem IUBIT. Asta a fost indicația pe care mi-a dat-o pentru gravor. Dar eu am schimbat-o în ultima clipă. Eu am să-l iubesc mereu, de ce să folosim o formă de trecut?

Lui Brit i-am spus că a greșit gravorul. N-am vrut să-i mărturisesc că a fost ideea mea de la bun început.

Îmi place că e același cuvânt, care se află pe mormântul fiului meu și e tatuat pe degetele de la mâna mea stângă. E ca și cum l-aș purta pe Davis mereu cu mine.

Stăm acolo până o ia frigul pe Brit. Pe mormânt e niște iarbă ca puful de piersică, pe care am plantat-o după înmormântare și care s-a îngălbenit deja. O a doua moarte.

•

Primul lucru pe care-l văd la tribunal e adunătura de negrotei.

Parcă tot parcul din centrul New Haven-ului e plin de ei. Flutură steaguri și cântă imnuri.

E boul ăla de la televizor, Wallace Nu știu-cum. Care se crede reverend și probabil și-a cumpărat titlul online, cu cinci dolari. Ține o lecție de istorie a negroteilor, vorbește despre Revolta lui Bacon{49}.

— Drept urmare, fraților și surorilor, spune, Albii și negrii au fost separați. S-a crezut că, uniți, ar putea face prea mult rău. Iar în 1705,

servitorii cu contract creștini – și Albi – au primit pământ, arme, hrană, bani. Ceilalți au devenit sclavi. Nouă ne-au luat pământul și animalele. Ne-au luat armele. Dacă ridicam mâna împotriva unui Alb, ne puteau lua și viețile. Își înalță brațele: Istoria o relatează americanii de origine engleză.

Ba bine că nu. Mă uit la mulțimea care îl ascultă. Mă gândesc la bătălia de la Alamo{50}, unde o mână de texani a respins vreme de douăsprezece zile o întreagă armată de mexicani.

Au fost învinși până la urmă, dar oricum.

Din marea de fețe negre văd cum se ițește brusc un pumn Alb. Un simbol.

Mulțimea se ferește din calea bărbatului care vine spre mine. E un tip solid, chel, cu o barbă lungă, roșcată. Se oprește în fața mea și a lui Brit și ne întinde mâna.

— Carl Thorheldson, ni se prezintă. Dar tu mă cunoști ca Odin45.

E numele cuiva care postează frecvent pe lonewolf.org.

Și tipul care îl însoțește îmi scutură mâna.

— Erich Duval. Whitedevil.

Li se alătură o femeie care balansează pe fiecare șold câte un copilaș cu părul argintiu; sunt gemeni. Pe urmă un tip în ținută de camuflaj. Trei fete cu dungi groase de eyeliner în jurul ochilor. Un bărbat înalt, în bocanci, care tine o scobitoare între dinții încleștați. Un tânăr cu ochelari de hipster, cu ramă groasă, care ține un laptop în brațe.

O succesiune continuă de oameni strânge rândurile în jurul meu – sunt oameni pe care-i cunosc după interesul comun față de lonewolf.org. Sunt croitori, contabili și profesori, sunt milițieni gata de luptă, care patrulează de-a lungul graniței din Arizona și pe dealurile din New Hampshire. Sunt neonaziști care nu s-au dezis niciodată. Au fost anonimi, au stat ascunși în spatele numelor lor de utilizatori – până acum.

Pentru fiul meu sunt dispuși să-și arate iarăși fețele.

Kennedy

În dimineața când începe procesul nu mă trezesc la timp. Sar din pat ca arsă, mă stropesc cu apă pe față și îmi strâng părul într-un coc la ceafă, îmi trag rapid pe mine un dres și cel mai bun taior al meu, unul bleumarin, pentru procese. După efectiv trei minute de gătit mă aflu în bucătărie, unde Micah stă în fața plitei de gătit.

— De ce nu m-ai trezit? îl dojenesc, îmi zâmbește și mă sărută în grabă.

— Și eu te iubesc, lumina vieții mele, spune. Du-te și așază-te lângă Violet.

Fetița noastră șade la masă și se uită la mine.

— Mami? Ai doi pantofi diferiți în picioare.

— Of, Doamne! mormăi și mă răsucesc pe călcâie, să mă duc înapoi în dormitor, dar Micah mă apucă de umăr și mă împinge spre un scaun.

— Ai să mănânci asta cât e caldă. Ai nevoie de energie, ca să-i dai gata pe un skinhead și nevastă-sa. Altfel o să rămâi fără combustibil și știu din proprie experiență că singura opțiune de mâncare în tribunalul ăla e ceva maro, pe care încearcă să ți-l vândă drept cafea, și un automat cu batoane de cereale rămase din jurasic.

Îmi pune în față o farfurie – două ochiuri, pâine prăjită, cu gem, ba până și chifteluțe de cartofi. Sunt lihnită de foame, așa că am înfulecat deja ochiurile înainte ca el să-mi servească și ultima parte a micului meu dejun: o cafea cu spumă de lapte, aburindă, în vechea lui cană de la Facultatea de Medicină Harvard.

— Ia uite, zice în glumă, ți-am servit și cafeaua în cana Privilegiilor Albe.

Mă pufnește râsul.

— Atunci o iau cu mine în mașină. Să-mi aducă noroc. Sau un sentiment de vinovăție. Sau mai știu eu ce.

O sărut pe Violet pe creștetul capului și mă duc în dormitor, să-mi iau din dulap pantoful potrivit, precum și telefonul, încărcătorul, laptopul și servieta. Micah mă așteaptă în ușă, cu cana de cafea în mână.

— Să-ți spun ceva? Sunt mândru de tine, pe bune.

Zăbovesc o clipă și savurez momentul.

— Îți mulțumesc.

— Hai, du-te și fii Marcia Clark.

Tresar.

— Ea e procurorul. Nu pot să fiu Gloria Alired{51}?

Micah ridică din umeri.

— Du-te și desființează-i.

Mă îndrept deja către aleea noastră de acces.

— Sunt destul de sigură că e ultimul lucru pe care dorește să-l audă cineva care va apăra pentru prima dată o persoană acuzată de omor, replic și mă strecor la volan, fără să vărs o singură picătură de cafea.

E un semn bun, nu-i așa?

* * *

Trec cu mașina prin fața tribunalului, doar așa, ca să văd ce se întâmplă, deși am convenit cu Ruth asupra unui alt loc de întâlnire, unde știu că nu o va acosta nimeni. E mare circ, altfel nu-i pot spune. La un capăt al parcului stă și predică mulțimii prin megafon, în transmisiune directă, nebunul de Wallace Mercy.

— În 1691, cuvântul *alb* a fost folosit pentru prima dată într-o sală de judecată. Pe vremea aceea exista regula singurei picături, îl aud spunând. O singură picătură de sânge era suficientă pentru a fi considerat negru în țara aceasta…

La celălalt capăt al parcului e un grup de albi. Primul meu gând este că urmăresc spectacolul oferit de Wallace Mercy, până când observ că unul dintre ei ține ridicată fotografia bebelușului care a murit.

Încep să se deplaseze înspre mulțimea care îl ascultă pe Wallace. Urmează înjurături, îmbrânceli, ba chiar și o lovitură cu pumnul. Poliția intervine imediat în încăierare și separă persoanele negre de cele albe.

Incidentul acesta mă duce cu gândul la scamatoria cu care am impresionat-o pe Violet anul trecut. Am turnat apă într-o tavă rotundă, pentru plăcinte, și am presărat deasupra piper. Pe urmă i-am spus că piperul se teme de săpun și într-adevăr, când am dat drumul bucății de săpun în tavă, piperul a fugit către marginea tăvii.

Pentru Violet a fost magie. Eu știam desigur adevărul – ce face piperul să se ferească de săpun este tensiunea superficială.

Același lucru se întâmplă și aici.

O iau după colț, către casa parohială din Wall Street. Imediat îl zăresc pe Edison, care mă pândește să apar – dar de Ruth, nici urmă. Mă dau jos din mașină, cu inima strânsă.

— S-a…?

Edison îmi face semn către partea opusă a parcării, unde Ruth stă pe trotuar și urmărește cum trec pietonii. Deocamdată n-a observat-o nimeni, dar e un risc totuși. Mă duc la ea și îi ating brațul, ca s-o fac să plece de acolo, dar ea se ferește de mine.

— Aș vrea să fiu o clipă singură, îmi spune cu o politețe rece.

Mă dau înapoi.

Trec studenți și profesori, cu gulerele hainelor ridicate, pentru a se feri de vânt. O bicicletă trece vâjâind prin fața noastră, după care o namilă de autobuz oprește cu un icnet la marginea trotuarului, pentru

a lepăda câțiva pasageri, înainte de a se pune iarăși în mișcare.

— M-am tot… gândit, spune Ruth. Tot weekendul, știi. Oare de câte ori o să mai iau autobuzul? Sau o să pregătesc micul dejun? E ultima dată când completez un cec pentru factura de curent? Oare aș fi fost mai atentă la narcisele care au înflorit anul trecut în aprilie, dacă aș fi știut că n-am să le mai văd niciodată?

Face un pas către niște copăcei plantați într-un șir ordonat. Cuprinde cu mâinile unul dintre trunchiurile subțiri, de parcă ar avea de gând să-l sufoce, și își ridică apoi fața către crengile goale de deasupra ei.

— Uită-te la cerul ăsta, spune Ruth. E o nuanță de albastru cum nu vezi decât în tuburile cu vopsea de ulei. E ca și cum culoarea ar fi fost redusă la esența ei. Apoi se întoarce către mine: Oare după cât timp uiți așa ceva?

O cuprind cu un braț pe după umeri. Tremură și știu că de vină nu e temperatura scăzută.

— Chiar dacă aș avea un răspuns la întrebarea ta, îi spun, n-ai să-l afli niciodată.

Ruth

Când era Edison mic. știam întotdeauna când îi ardea de prostii. Simțeam asta, fără să văd. *Am ochi la spate,* îi spuneam când rămânea surprins că, deși stăteam cu spatele la el, știam că are de gând să ciugulească ceva înainte de cină.

Poate de aceea simt acum, deși privesc înainte, cum mi-a cerut Kennedy, privirile fixe ale tuturor celor care șed în spatele meu în public.

Le simt ca niște înțepături de ac, ca niște săgeți, ca niște pișcături de insecte. Mă concentrez cât pot, ca să nu-mi trag o palmă peste ceafă să le strivesc.

De fapt, pe cine încerc eu să prostesc? Mă concentrez cât pot, ca să nu mă ridic și să o iau la fugă printre rânduri, afară din această sală de judecată.

Kennedy și Howard stau cu capetele apropiate, cufundați într-o discuție despre strategie; nu au timp să mă convingă să nu o fac. Judecătorul a spus limpede că nu va tolera nicio tulburare a ordinii din partea publicului și că are o politică de toleranță zero – o singură încălcare, și ești dat afară. Asta îi ține cu siguranță în frâu pe suprematiștii albi. Dar ei nu sunt singurii care mă sfredelesc cu privirile lor.

Mai e și o mulțime de persoane Negre, multe chipuri pe care le recunosc de la înmormântarea mamei mele, care au venit să mă susțină cu rugăciunile lor. Chiar în spatele meu șed Edison și Adisa. Se țin de mână peste brațele scaunelor lor. Eu simt, ca pe un câmp de forțe, puterea acestei legături. Le ascult respirația.

Brusc, mă regăsesc în spital, făcând ceea ce știu eu cel mai bine să fac, cu mâna pe umărul unei femei în travaliu și cu privirea asupra ecranului care-i monitorizează funcțiile vitale.

— Inspiră, îi cer. Expiră. Trage adânc aer în piept… elimină tot aerul.

Și într-adevăr, femeia se destinde. Fără această încordare se poate face un progres.

A sosit momentul să-mi pun în practică propriul sfat.

Trag atâta aer în piept cât pot, nările mi se umflă, inspir atât de profund, încât îmi imaginez vidul pe care îl creez, văd cum se curbează pereții în interior. Plămânii își măresc volumul în piept, sunt gata să plesnească. Pentru o clipă fac timpul să stea pe loc.

Și în clipa următoare mă destind.

•

Odette Lawton nu mă privește în ochi. Își îndreaptă întreaga atenție

asupra juriului. E de partea lor. Până și distanța pe care o păstrează față de masa apărării este o modalitate de a aminti celor care vor decide asupra sorții mele că ea și eu nu avem *nimic* în comun. Indiferent ce văd ei când se uită la pielea noastră.

— Doamnelor și domnilor jurați, spune Odette, cazul despre care veți afla este oribil și tragic. Turk și Brittany Bauer au așteptat cu nerăbdare, ca atâția dintre noi, să devină părinți. De fapt, cea mai frumoasă zi din viața lor a fost ziua de 2 octombrie 2015. În acea zi s-a născut fiul lor, Davis. Își sprijină o mână pe balustrada băncii juraților: Dar, spre deosebire de alți părinți, soții Bauer au anumite preferințe personale, care i-au făcut să nu se simtă mulțumiți de faptul că o asistentă afro-americană acorda îngrijire copilului lor. Poate dumneavoastră nu vă plac convingerile lor, poate nu sunteți de acord cu ei, dar nu le puteți contesta dreptul, în calitate de pacienți ai unui spital, de a decide asupra îngrijirii medicale acordate bebelușului lor. În baza acestui drept, Turk Bauer a cerut ca numai anumite asistente medicale să se ocupe de copilul său. Acuzata nu se număra printre ele – iar aceasta, doamnelor și domnilor, a fost o jignire pe care ea nu a putut-o digera.

Dacă nu aș fi atât de îngrozită, m-ar pufni râsul. Asta-i tot? Așa știe Odette să ascundă sub o aparență înșelătoare rasismul care a condus la afurisitul ăla de bilet lipit în fișa nou-născutului? E aproape impresionantă eleganța cu care le-a întors și le-a sucit, astfel încât juriul, înainte de a apuca să vadă urâțenia situației, s-a trezit privind la cu totul altceva: la drepturile pacienților. Mă uit la Kennedy și ea ridică abia perceptibil din umeri. *Ți-am spus eu.*

— În dimineața zilei de sâmbătă, micuțul Davis Bauer a fost dus în salonul de nou-născuți, să i se facă circumcizia. Când bebelușul a început să se simtă rău, acuzata era singură cu el. Și ce a făcut? Odette ezită: Nimic. Această asistentă medicală cu o experiență de peste douăzeci de ani, această femeie care a depus jurământul că va acorda îngrijire medicală după cum știe ea mai bine, *a stat cu mâinile în sân.* Se întoarce și arată către mine: Acuzata a stat cu mâinile în sân și a privit cum se chinuie acest bebeluș să respire și l-a lăsat să moară.

Acum am senzația că juriul începe să mă sfârtece, așa cum sfârtecă șacalii un hoit. Unii dintre ei par curioși, alții se holbează la mine cu repulsie. Îmi vine să mă strecor sub masa apărării. Să fac un duș. Dar în momentul următor, simt cum Kennedy îmi strânge mâna pe care o țin în poală și atunci înalț bărbia. *Să nu-i lași să observe că te trec toate sudorile,* mi-a spus Kennedy.

— Purtarea lui Ruth Jefferson a fost malițioasă, iresponsabilă și deliberată. Ruth Jefferson este o ucigașă.

Deși m-am așteptat la asta, sunt totuși surprinsă să aud acest cuvânt îndreptat împotriva mea. Încerc să stăvilesc șocul pe care mi-l

produce, derulând rapid în minte imaginile tuturor bebelușilor pe care i-am ținut în brațe, cărora le-am acordat prima mângâiere din viețile lor.

— Probele vor arăta că acuzata a stat și n-a făcut nimic, în vreme ce acel nou-născut s-a luptat să supraviețuiască. Când au venit alți membri ai personalului medical și au îndemnat-o să acționeze, ea a folosit mai multă forță decât era necesară și a încălcat toate standardele profesionale ale acordării de îngrijire medicală. S-a purtat cu atâta violență față de acest băietei, încât veți vedea echimozele în fotografiile lui de la autopsie.

Se întoarce iarăși cu fața către juriu.

— Noi toți, doamnelor și domnilor, ne-am simțit la un moment dat jigniți, spune Odette. Dar, chiar dacă ai sentimentul că nu s-a luat o decizie corectă – chiar dacă o consideri un afront moral –, nu te răzbuni. Nu faci rău unei ființe nevinovate, pentru a-l pedepsi pe cel care te-a nedreptățit. Or, acuzata a făcut exact acest lucru. Dacă ar fi acționat în conformitate cu pregătirea ei de asistentă medicală, în loc să se lase mânată de furie și dorința de răzbunare, Davis Bauer ar mai fi astăzi în viață. Dar aflat în grija lui Ruth Jefferson? Mă privește drept în față: Bebelușul acesta nu a avut nicio șansă.

Lângă mine simt cum Kennedy se ridică de pe scaun, cu o mișcare lină. Se îndreaptă către juriu, cu tocurile pantofilor țăcănind pe pardoseală.

— Procurorul, spune Kennedy, vrea să vă facă să credeți că acest caz este alb și negru. Dar nu așa cum ați putea crede dumneavoastră. Mandanta mea este Ruth Jefferson. Ea a absolvit colegiul SUNY Plattsburgh, după care a obținut diploma de asistentă medicală la Yale. Lucrează de mai bine de douăzeci de ani ca asistentă medicală specializată în obstetrică, în statul Connecticut. A fost căsătorită cu Wesley Jefferson, care a murit în Afghanistan, unde se afla în misiune împreună cu soldații noștri. L-a crescut singură pe fiul lor, Edison, un elev eminent, care aplică acum pentru colegiu. Ruth Jefferson nu este un monstru, doamnelor și domnilor. Este o mamă bună, o soție bună și o asistentă medicală exemplară.

Kennedy se întoarce la masa apărării și îmi pune o mână pe umăr.

— Probele vor arăta că, într-o zi, în timpul turei lui Ruth Jefferson, a murit un bebeluș. Dar nu orice bebeluș. Nou-născutul era copilul lui Turk Bauer, un bărbat care o ura pe Ruth din cauza culorii pielii ei. Și ce s-a întâmplat după aceea? După ce a murit bebelușul, Turk Bauer s-a dus la poliție și a dat vina pe Ruth. În ciuda faptului că medicul pediatru – a cărui mărturie o veți asculta – a lăudat-o pe Ruth pentru strădania ei de a salva viața acestui nou-născut care suferise un atac respirator. În ciuda faptului că șefa lui Ruth – a cărei mărturie o veți asculta – i-a spus lui Ruth să nu se atingă de acest copil, deși spitalul

nu avea niciun drept să-i ceară să-și neglijeze datoria de asistentă medicală.

Kennedy se îndreaptă iarăși către juriu.

— Iată ce vor arăta probele: faptul că Ruth s-a confruntat cu o situație imposibilă. Să se conformeze cererii șefei ei, precum și dorințelor eronate ale părinților bebelușului? Sau să facă tot ce-i stă în putere pentru a salva viața acestuia?

Când doamna Lawton spune că acest caz este tragic, are dreptate. Dar, repet, dintr-un alt motiv decât ați putea crede dumneavoastră. Pentru că nimic din ce ar fi făcut sau nu ar fi făcut Ruth Jefferson nu ar fi contat pentru micuțul Davis Bauer. Ceea ce soții Bauer și spitalul nu au știut la vremea respectivă este că bebelușul avea o boală care i-a pus viața în primejdie și care nu fusese diagnosticată. Și nu ar fi avut nicio importanță dacă în încăpere, alături de el, s-ar fi aflat Ruth sau Florence Nightingale. Davis Bauer nu a avut, pur și simplu, cum să supraviețuiască.

Își desface palmele, în semn că e dispusă să facă o concesie.

— Procurorul ar vrea să vă facă să credeți că motivul pentru care ne aflăm astăzi aici este neglijența. Dar nu Ruth a dat dovadă de lipsă de atenție, ci spitalul și laboratorul de stat, care nu și-au îndeplinit sarcina de a identifica la timp, la acest bebeluș, o boală gravă, al cărei diagnostic mai timpuriu i-ar fi putut salva viața. Procurorul ar vrea să vă facă să credeți că motivele pentru care ne aflăm astăzi aici sunt furia și dorința de răzbunare. Este adevărat. Dar nu pe Ruth a consumat-o furia. Ci pe Turk și pe Brittany Bauer, care, pierduți în suferința și durerea lor, au vrut să găsească un țap ispășitor. Dacă nu-l puteau avea pe fiul lor viu și sănătos, atunci voiau ca altcineva să sufere. Și atunci, și-au luat-o drept țintă pe Ruth Jefferson.

Kennedy îi privește pe jurați.

— A existat deja o victimă nevinovată. Vă rog insistent să faceți în așa fel încât să nu existe și o a doua.

•

N-am mai văzut-o pe Corinne de luni de zile. Parcă a îmbătrânit și are cearcăne sub ochi. Mă întreb dacă e tot cu acel bărbat, dacă a fost bolnavă, ce situație de criză a apărut în viața ei în ultima vreme. Îmi amintesc cum ne duceam în cafeterie să ne luăm câte o salată și ea îmi dădea mie roșiile ei, iar eu îi dădeam ei măslinele mele.

Dacă am învățat ceva în ultimele luni, este faptul că prietenia e un ecran de fum. Oamenii pe care-i consideri niște prezențe durabile se dovedesc a fi oglinzi și lumină; și atunci cobori privirea și realizezi că mai există și alții, a căror prezență ai considerat-o de la sine înțeleasă, cei care alcătuiesc temelia ta. Acum un an aș fi spus că eu și Corinne suntem apropiate, dar apropierea aceasta s-a dovedit a fi mai degrabă o vecinătate decât o legătură. Eram cunoștințe de circumstanță, ne

făceam cadouri de Crăciun și ieșeam în serile de joi să mâncăm tapas, nu pentru că am fi avut atâtea în comun, ci pentru că munceam atât de mult și atât de greu, încât era mai simplu să ne continuăm conversația criptică decât să ne lărgim cercul și să învățăm pe altcineva jargonul nostru.

Odette îi cere lui Corinne să-și spună numele, adresa. Apoi o întreabă:

— Sunteți angajată?

Din boxa martorilor, privirea lui Corinne o întâlnește pe a mea și apoi alunecă într-o parte.

— Da. La spitalul Mercy-West Haven.

— O cunoașteți pe acuzata din această cauză?

— Da, declară Corinne. O cunosc.

Dar nu mă cunoaște, nu cu adevărat. Nu m-a cunoscut niciodată.

Ca să fiu sinceră, cred că nici eu nu am știut până acum cine sunt.

— De când o cunoașteți? întreabă Odette.

— De șapte ani. Am lucrat amândouă ca asistente medicale în secția de obstetrică.

— Așa deci, spune procurorul. Ați lucrat amândouă în ziua de 2 octombrie 2015?

— Da. Tura noastră a început la ora șapte dimineața.

— I-ați acordat îngrijire medicală lui Davis Bauer în dimineața aceea?

— Da, spune Corinne. Dar am suplinit-o pe Ruth.

— De ce?

— Șefa noastră, Marie Malone, mi-a cerut s-o suplinesc.

Odette face mare caz de introducerea ca probă a unei copii legalizate a fișei medicale.

— Aș dori să vă îndrept atenția asupra probei cu numărul douăzeci și patru, aflate în fața dumneavoastră. Puteți spune juriului ce este?

— O fișă medicală, spune Corinne. A pacientului Davis Bauer.

— Pe coperta fișei e lipit un bilețel?

— Da, spune Corinne și citește cu voce tare. *Acest pacient nu va fi îngrijit de personal medical afro-american.*

Fiecare cuvânt, un glonț.

— Drept urmare, pacientul a fost transferat din grija acuzatei în grija dumneavoastră, așa este?

— Da.

— Ați observat reacția lui Ruth la acest bilet? întreabă Odette.

— Da. S-a enervat și s-a supărat. Mi-a spus că Marie îi luase pacientul din cauză că e Neagră, iar eu i-am spus că nu-i stă în fire lui Marie să facă așa ceva. În sensul că trebuie să mai fi fost și altceva la mijloc. Dar ea nici n-a vrut să audă. Mi-a spus: „Copilul ăla nu înseamnă nimic pentru mine”. Și după aceea a ieșit valvârtej.

Valvârtej? Am coborât pe scări în loc să iau liftul. E uimitor cum se pot remodela evenimentele și adevărurile, precum ceara care a stat prea mult timp la soare. Ceea ce numim fapte nu există. Nu există decât felul în care ai văzut un fapt la un moment dat. Cum ai relatat acel fapt. Cum a procesat creierul tău acel fapt. Povestitorul nu poate fi exclus din poveste.

— Davis Bauer a fost un bebeluș sănătos? continuă procurorul.

— Așa părea, recunoaște Corinne. Adică nu prea voia să sugă, dar asta n-a avut o importanță prea mare. Mulți bebeluși sunt mai leneși la început.

— Ați lucrat în ziua de vineri, 3 octombrie?

— Da, spune Corinne.

— Și Ruth?

— Nu. Ea n-ar fi trebuit să vină la serviciu în ziua aceea, dar sunt destul de sigură că nu am avut suficient personal și au chemat-o să facă o tură dublă – de la ora șapte seara până sâmbătă.

— Deci dumneavoastră l-ați îngrijit pe Davis toată ziua de vineri?

— Da.

— L-ați supus pe nou-născut vreunei proceduri de rutină?

Corinne dă afirmativ din cap.

— Pe la ora două și jumătate i-am recoltat sânge din călcâi pentru testul Guthrie. E un test standard de sânge – nu s-a făcut pentru că bebelușul ar fi fost bolnav sau mai știu eu ce. Tuturor nou-născuților li se ia sânge, iar proba este trimisă la laboratorul de stat pentru analize.

— V-a îngrijorat ceva anume în legătură cu pacientul dumneavoastră în acea zi?

— Încă avea probleme cu pusul la sân pentru supt, dar, repet, nu e ceva ieșit din comun pentru un nou-născut și o mamă aflată la primul ei copil. Se adresează cu un surâs juriului: Un orb conduce un alt orb, cum se spune.

— Când acuzata a intrat în tură, ați stat de vorbă cu ea despre Davis Bauer?

— Nu. De fapt părea să-l ignore în totalitate.

Parcă aș trăi o experiență extracorporală – stau aici, în văzul tuturor, și îi aud pe toți acești oameni vorbind despre mine ca și cum nu aș fi de față.

— Când ați revăzut-o pe Ruth?

— Păi ea era încă de serviciu când mi-am început eu tura a doua zi dimineața la ora șapte. Lucrase toată noaptea și urma să plece la ora unsprezece înainte de amiază.

— Ce s-a întâmplat în dimineața aceea? întreabă Odette.

— Bebelușului i s-a făcut circumcizia. De obicei, părinților nu le place să asiste la ea, așa că-l ducem pe nou-născut în salonul de nou-născuți. Îi dăm puțină apă cu zahăr, ca să-l mai calmăm, iar medicul

pediatru realizează procedura. Când am împins pătuțul în salon, Ruth era acolo. Fusese mare nebunie de dimineață și își luase și ea un moment de respiro.

— Circumcizia a decurs normal?

— Da, fără complicații. Regulamentul prevede ca bebelușul să fie supravegheat încă nouăzeci de minute, ca să fim siguri că nu are o hemoragie sau vreo altă problemă.

— Și asta ați făcut dumneavoastră?

— Nu, recunoaște Corinne. Eu am fost chemată la o cezariană de urgență, la una dintre celelalte paciente ale mele. Asistenta-șefă, Marie, m-a însoțit în sala de operații, pentru că asta este sarcina ei. Ceea ce a însemnat că singura asistentă rămasă în secție a fost Ruth. Așa că m-am dus la ea și am rugat-o să-l supravegheze pe Davis. Corinne ezită: Trebuie să înțelegeți, noi suntem un spital minuscul. Avem foarte puțin personal. Și când avem o urgență medicală, deciziile sunt luate rapid.

Lângă mine, Howard își notează ceva.

— O cezariană de urgență durează douăzeci de minute, maximum. M-am gândit că am să mă întorc în salon înainte de a se trezi nou-născutul.

— Ați avut vreo îndoială privitoare la faptul că l-ați lăsat pe Davis în grija lui Ruth?

— Nu, spune Corinne cu fermitate. Ruth e cea mai bună asistentă medicală pe care o cunosc.

— Cât ați lipsit? întreabă Odette.

— Prea mult, răspunde Corinne cu voce slabă. Când m-am întors eu, bebelușul era mort.

Procurorul se întoarce către Kennedy.

— Martora vă aparține.

Zâmbindu-i lui Corinne, Kennedy se îndreaptă către boxa martorilor.

— Spuneați că ați lucrat cu Ruth vreme de șapte ani. Vă considerați prietene?

Corinne îmi aruncă o privire.

— Da.

— V-ați îndoit vreodată de devotamentul ei față de profesie?

— Nu. Aș putea spune că, pentru mine, Ruth a fost întotdeauna un exemplu.

— V-ați aflat în salonul de nou-născuți în momentul vreunei intervenții medicale asupra lui Davis Bauer?

— Nu, spune Corinne. Eram cu cealaltă pacientă a mea.

— Deci nu ați văzut-o pe Ruth intervenind?

— Nu.

— Dar, continuă Kennedy, nici nu ați văzut că *nu* a intervenit?

— Nu.

Kennedy ține în mână bilețelul pe care i l-a dat Howard.

— Ați spus, citez: *Când avem o urgență medicală, deciziile sunt luate rapid.* Vă amintiți că ați spus asta?

— Da…

— Cezariana dumneavoastră a fost o urgență medicală, nu-i așa?

— Da.

— Dar nu ați spune că și criza respiratorie a unui nou-născut este tot o urgență medicală?

— A, ba da, sigur.

— Erați conștientă de faptul că în fișă exista un bilețel conform căruia Ruth nu avea voie să acorde îngrijiri acestui bebeluș?

— Obiectez! spune Odette. Nu asta scria în bilețel.

— Se acceptă, decide judecătorul. Vă rog să reformulați, doamnă McQuarrie.

— Erați conștientă de faptul că în fișă exista un bilețel conform căruia bebelușul nu avea voie să fie îngrijit de personal medical afro-american?

— Da.

— Câte asistente medicale afro-americane lucrează în secția dumneavoastră?

— Doar Ruth.

— Când i-ați cerut lui Ruth să vă țină locul, erați conștientă de faptul că părinții bebelușului își exprimaseră dorința de a i se interzice să acorde îngrijire copilului lor?

Corinne își schimbă poziția pe scaunul de lemn.

— Nu m-am gândit c-o să se întâmple ceva. Bebelușul era bine când am plecat eu.

— Motivul pentru care un bebeluș este ținut sub supraveghere vreme de nouăzeci de minute după circumcizie este că la nou-născuți situația se poate schimba într-o clipită, nu-i așa?

— Da.

— Și cert este, Corinne, că dumneavoastră ați lăsat acel bebeluș în grija unei asistente medicale căreia îi era interzis să se ocupe de el, așa este?

— N-am avut altă opțiune, spune Corinne cu un ton defensiv.

— Dar ați *lăsat* nou-născutul în grija lui Ruth?

— Da.

— Și ați *știut* că nu avea voie să atingă acel nou-născut?

— Da.

— Deci, practic, ați greșit de două ori?

— Păi…

— Ciudat, o întrerupe Kennedy. Pe *dumneavoastră* nu v-a acuzat nimeni că ați ucis acel bebeluș.

* * *

Azi-noapte am visat despre înmormântarea mamei. Toate locurile din biserică erau ocupate și nu era iarnă, ci vară. În pofida aerului condiționat și a evantaielor și programelor cu care își făceau oamenii vânt, eram toți lac de sudoare. Iar biserica nu era o biserică, ci un depozit căruia părea să i se fi dat o altă destinație după un incendiu. Crucea din spatele altarului era făcută din două grinzi carbonizate, potrivite laolaltă ca piesele unui puzzle.

Eu încercam să plâng, dar nu mai aveam lacrimi. Tot lichidul din corpul meu devenise transpirație. Încercam să-mi fac cumva vânt, dar nu aveam un program.

Atunci persoana de lângă mine mi-a dat unul.

— Ia-l pe al meu, mi-a spus.

M-am întors să-i mulțumesc și am constatat că pe locul de lângă mine ședea mama.

Mută de uimire, m-am ridicat clătinându-mă.

M-am uitat în sicriu, să văd cine era înăuntru – în locul ei.

Era plin de bebeluși morți.

•

Pe Marie au angajat-o după zece ani de la angajarea mea. Pe atunci era și ea, la fel ca mine, o asistentă medicală specializată în obstetrică. Am suportat amândouă turele duble și ne-am plâns de beneficiile mizere și am supraviețuit restructurării spitalului. Când a ieșit la pensie asistenta-șefă, ne-am depus amândouă candidatura. Când Resursele Umane au ales-o pe Marie, ea a venit la mine distrusă. Mi-a spus că sperase să primesc eu postul, ca să nu fie nevoită să-și ceară scuze pentru faptul că fusese aleasă. Dar pe mine nu m-a deranjat, chiar deloc. Eu trebuia să am grijă de Edison, în primul rând. Iar funcția de asistentă-șefă însemna mult mai multă muncă administrativă și mai puțin contact cu pacienții. Văzând-o pe Marie cum se adapta noului ei rol, i-am mulțumit stelei mele norocoase că lucrurile decurseseră astfel.

— Tatăl bebelușului, Turk Bauer, a cerut să stea de vorbă cu un superior, îi răspunde Marie procuroarei. Avea o nemulțumire legată de îngrijirea copilului său.

— Care a fost conținutul acestei conversații?

Marie își coboară privirea în poală.

— Nu voia ca vreo persoană Neagră să se atingă de copilul lui. Mi-a spus asta chiar în timp ce și-a expus tatuajul de pe antebraț, care reprezenta drapelul confederat.

Unul dintre jurați cască gura de mirare.

— Ați mai primit vreodată o asemenea cerere de la un părinte?

Marie șovăie.

— Primim tot timpul cereri de la pacienți. Unele femei preferă să

nască asistate de femei medic sau nu vor să fie îngrijite de studenți la medicină. Noi facem tot ce putem pentru a ne mulțumi pacienții.

— În acest caz ce ați făcut?

— Am scris un bilețel și l-am lipit în fișă.

Odette o roagă să examineze fișa medicală introdusă ca probă și să citească bilețelul cu voce tare.

— Ați stat de vorbă cu personalul dumneavoastră despre această cerere?

— Da. I-am explicat lui Ruth că s-a cerut ca ea să renunțe la acest pacient, potrivit convingerilor filosofice ale tatălui.

— Care a fost reacția ei?

— A luat-o drept un afront personal, spune Marie cu glas monoton. Nu asta a fost intenția mea. I-am spus că este doar o formalitate. Dar ea a ieșit din biroul meu trântind ușa.

— Când ați revăzut-o pe acuzată? întreabă Odette.

— Sâmbătă dimineață. Eu eram în sala de operații cu o altă pacientă, care suferise o complicație în timpul nașterii. Ca asistentă-șefă sunt obligată să o însoțesc pe pacientă în sala de operații, împreună cu asistenta în grija căreia se află, iar în acest caz asistenta era Corinne. Corinne o lăsase pe Ruth să-l supravegheze pe celălalt pacient al ei – pe Davis Bauer – după circumcizie. Așa că, de îndată ce am putut, am fugit înapoi, în salonul de nou-născuți.

— Spuneți-ne ce ați văzut acolo, Marie.

— Ruth stătea aplecată deasupra pătuțului, spune Marie. Am întrebat-o ce face, și ea mi-a răspuns: *Nimic.*

Am senzația că se strâng pereții în jurul meu și mi se încordează mușchii de pe gât și de pe brațe. Mă simt iarăși încremenită, hipnotizată de albastrul marmorat al obrazului bebelușului, de imobilitatea trupușorului său.

Aud indicațiile lui Marie:

Un balon Ambu.

Tastează codul.

Plutesc în apă, capul meu se afundă, sunt de lemn.

Începe compresiile.

Bătăile cu două degete în pereții delicați ai cutiei toracice, cealaltă mână, aplicând electrozii. Salonul, prea strâmt pentru toți oamenii care se înghesuie brusc înăuntru. Acul, introdus sub pielea scalpului, înjurăturile, când acul scapă de sub piele fără să fi nimerit o venă. O fiolă care se rostogolește de pe masă. Atropină, introdusă în plămâni, scurgându-se pe tubul de plastic. Medicul pediatru, intrând valvârtej în salon. Șuierul balonului Ambu aruncat la gunoi.

Ora? 10:04.

— Ruth? șoptește Kennedy. Ești bine?

Nu-mi pot mișca buzele. Capul meu se afundă. Sunt de lemn. Mă

înec.

— Pacientul a dezvoltat bradicardie cu complexe largi, spune Marie.

Pietre funerare.

— Nu am putut să-l oxigenăm. Medicul pediatru a anunțat în cele din urmă ora decesului. Nu ne-am dat seama că părinții se aflau în salon. Se întâmplau atâtea lucruri deodată… și… Marie ezită: Tatăl, domnul Bauer, s-a repezit la gunoi și a scos de acolo balonul Ambu. A încercat să-l atașeze de tubul care ieșea încă din gâtul bebelușului, își șterge o lacrimă: Nu vreau să… îmi… îmi pare rău.

Izbutesc să-mi mișc puțin capul într-o parte și văd că în banca juraților sunt câteva femei care își șterg și ele lacrimile. Dar eu, eu nu mai am lacrimi.

Eu mă înec în lacrimile tuturor *celorlalți*.

Odette se îndreaptă spre Marie și îi întinde o cutie cu șervețele de hârtie. Sunetul plânsetelor înfundate mă înconjoară ca un strat de vată.

— Ce s-a întâmplat după aceea? întreabă procurorul.

Marie își tamponează ochii.

— L-am învelit pe Davis Bauer într-o păturică. I-am pus căciulița pe cap. Și li l-am dat tatălui și mamei sale.

Sunt de lemn.

Închid ochii. Și mă scufund, mă scufund.

•

Trebuie să mă concentrez câteva minute asupra lui Kennedy, care a început deja să o audieze pe Marie, până să mi se limpezească mintea.

— Vi s-a mai plâns vreun pacient, înainte de Turk Bauer, de competența lui Ruth ca asistentă medicală?

— Nu.

— Îngrijirea medicală acordată de Ruth era sub standardele profesionale?

— Nu.

— Când ați scris acel bilețel din fisa nou-născutului, știați că în orice moment nu vor lucra decât două asistente și că s-ar putea ca pacientul să fie la un moment dat lăsat nesupravegheat în timpul șederii sale în spital?

— Nu este adevărat. Cealaltă asistentă de serviciu i-ar fi ținut locul.

— Și dacă cealaltă asistentă era ocupată? Dacă, adaugă Kennedy, ar fi fost chemată la o cezariană de urgență, de exemplu, iar singura asistentă rămasă în secție ar fi fost afro-americană?

Gura lui Marie se deschide și se închide, dar nu scoate niciun sunet.

— Îmi cer scuze, doamnă Malone… n-am înțeles ce ați spus.

— Davis Bauer nu a fost lăsat nesupravegheat nicio clipă, insistă Marie. Ruth era acolo.

— Dar dumneavoastră, șefa ei, îi interziseserăți să acorde îngrijiri

acestui pacient, nu-i așa?

— Nu, eu…

— Biletelul dumneavoastră nu-i permitea să-l trateze în mod activ pe acest pacient.

— În *general,* explică Marie. Evident că nu în cazul unei *urgențe.*

Ochii lui Kennedy scapără.

— Scria asta în fișa pacientului?

— Nu, dar…

— Scria asta pe biletelul dumneavoastră?

— Nu.

— Ați informat-o pe Ruth că, în anumite circumstanțe, jurământul Nightingale, pe care l-a depus ea, trebuie să aibă prioritate față de indicația dumneavoastră?

— Nu, murmură Marie.

Kennedy își încrucișează brațele.

— Atunci de unde, întreabă ea, să fi știut Ruth?

•

Când ședința este întreruptă pentru pauza de prânz, Kennedy se oferă să ne aducă ceva de mâncare, pentru ca eu și Edison să nu fim supuși atacurilor presei. Îi spun că mie nu mi-e foame.

— Știu că ai altă impresie, zice Kennedy. Dar să știi că a fost un început bun.

Îi arunc o privire care exprimă exact ceea ce gândesc: E imposibil ca acești jurați să nu se gândească la Turk Bauer și cum a încercat el să-și resusciteze copilul.

După ce pleacă Kennedy, Edison se așază lângă mine. Își slăbește nodul de la cravată.

— Ești bine? îl întreb și îi strâng mâna.

— Nu pot să cred că tu mă întrebi pe mine așa ceva.

O doamnă trece pe lângă noi și se așază lângă Edison, pe banca din fața sălii de judecată. E absorbită de telefonul ei și de o conversație pe care o poartă prin SMS. Râde, își încrețește fruntea și plescăie cu limba, un adevărat spectacol cu un singur personaj. Apoi ridică în sfârșit privirea, de parcă abia acum și-ar fi dat seama unde se află.

Îl vede pe Edison lângă ea și se mută doar o idee mai departe, lăsând o distanță cât un fir de păr între ei. Apoi zâmbește, de parcă astfel și-ar îndrepta în totalitate gestul.

— Știi ceva, zic, parcă mi-e foame.

Edison rânjește.

— Mie mi-e *tot timpul* foame.

Ne ridicăm în același timp și ne strecurăm afară, pe ușa din spate a tribunalului. În clipa de față nici nu-mi pasă dacă am să dau nas în nas cu toată presa sau cu Wallace Mercy în persoană. O luăm pe stradă în jos, braț la braț, până găsim o pizzerie.

Comandăm câte o felie de pizza și ne așezăm, așteptând să fim chemați la rând. În separeu, Edison stă încovoiat deasupra sticlei sale de coca-cola și trage îndârjit din pai, până ajunge la fundul sticlei și soarbe zgomotos. Eu, la rândul meu, sunt absorbită de gânduri și amintiri.

Nu mi-a trecut prin minte că un proces nu e doar distrugerea oficială a reputației cuiva. Mai e și un joc psihologic, în care platoșa acuzatului este ruptă zală cu zală, până când te trezești întrebându-te dacă nu cumva e adevărat ceea ce spune procurorul.

Dacă am făcut-o *într-adevăr* dinadins?

Dacă nu am ezitat doar din cauza bilețelului lui Marie, ci și pentru că în adâncul sufletului meu asta am *vrut*?

Vocea lui Edison îmi distrage atenția. Clipesc și revin la realitate.

— Te-au chemat?

Scutură din cap.

— Încă nu. Mamă, pot să… pot să te întreb ceva?

— Oricând.

Stă puțin și chibzuiește, de parcă și-ar căuta cuvintele potrivite.

— Chiar… chiar a fost așa?

De la tejghea se aude zbârnâitul unei sonerii. Mâncarea noastră este gata.

Nu mă urnesc să o aduc la masă. Îl privesc, în schimb, pe fiul meu în ochi.

— A fost mai rău, spun.

•

Pe anestezistul care este chemat după-amiaza ca martor al Statului nu-l cunosc foarte bine. Isaac Hager nu lucrează în secția mea, decât atunci când avem o urgență. Atunci sosește împreună cu restul echipei. Când a venit să-i acorde îngrijiri lui Davis Bauer, nici nu știam cum îl cheamă.

— Înainte de a răspunde apelului pentru situația de urgență, întreabă Odette, ați mai avut de-a face cu acest pacient?

— Nu, spune dr. Hager.

— V-ați întâlnit vreodată cu părinții săi?

— Nu.

— Puteți să ne spuneți ce ați făcut când ați ajuns în salonul de nou-născuți?

— Am intubat pacientul, răspunde dr. Hager. Și când colegii mei nu au reușit să facă puncția venoasă, am încercat să-i ajut.

— Ați făcut vreun comentariu la adresa lui Ruth în timpul acestui proces? întreabă Odette.

— Da. Îi făcea compresii și i-am cerut de câteva ori să se oprească, pentru ca noi să putem vedea dacă pacientul răspunde la ele. La un moment dat mi s-a părut că-i face puțin cam agresiv compresiile

toracice și i-am spus asta.

— Puteți să ne descrieți ce făcea?

— Să faci compresii toracice unui nou-născut înseamnă să apeși sternul cam un centimetru în jos, de vreo două sute de ori pe minut. Monitorul arăta complexe prea mari; m-am gândit că Ruth apasă prea tare.

— Puteți explica, pe înțelesul unui om de rând, ce înseamnă acest lucru?

Dr. Hager se uită la jurați.

— Compresiile toracice sunt modalitatea manuală de a face o inimă să bată, în cazul în care nu bate singură. Ideea este să împingi fizic debitul cardiac… dar după aceea să te oprești din apăsat suficient timp cât să umple sângele inima. E cam ca atunci când încerci să desfunzi o toaletă. Trebuie să apeși, dar dacă tot apeși și nu tragi, nu creezi sucțiune, vasul nu se umple cu apă. La fel este dacă faci compresiile prea repede sau apeși prea tare; pompezi, pompezi, pompezi, dar sângele nu circulă prin corp.

— Vă amintiți ce i-ați spus lui Ruth, cuvintele dumneavoastră exacte?

Dr. Hager își drege glasul.

— I-am spus să o ia puțin mai ușor.

— Este ceva neobișnuit ca un medic anestezist să-i sugereze o modificare persoanei care face compresiile?

— Nu, deloc, spune dr. Hager. E un sistem de limitări și echilibre. Într-o intervenție de urgență, noi toți ne urmărim unii pe alții. La fel de bine aș fi putut urmări dacă se înalță ambele părți ale pieptului și, în cazul în care nu ar fi fost așa, i-aș fi spus lui Marie Malone să apese mai tare balonul pentru resuscitare.

— Cât timp a fost Ruth prea agresivă?

— Obiectez! spune Kennedy. Îi atribuie martorului niște cuvinte pe care nu le-a spus.

— Am să reformulez. Cât timp a făcut acuzata compresiile toracice într-un mod agresiv?

— A fost doar puțin agresiv și asta mai puțin de un minut.

— Domnule doctor, în opinia dumneavoastră de expert medical, întreabă Odette, modul în care a acționat acuzata i-ar fi putut face rău pacientului?

— Acțiunea de salvare a unei vieți omenești poate părea destul de violentă, doamnă Lawton. Noi facem incizii în piele, rupem coaste, supunem pacientul unor șocuri electrice cu un voltaj extrem de mare. Dr. Hager se întoarce spre mine: Facem ce este de făcut și, dacă avem noroc, funcționează.

— Nu mai am întrebări, spune procurorul.

Kennedy se îndreaptă către dr. Hager.

— Exista o nervozitate foarte mare în acel salon de nou-născuți, nu-i așa?

— Da.

— Compresiile acestea pe care le făcea Ruth… erau defavorabile vieții nou-născutului?

— Nu, dimpotrivă. Îl țineau în viață, în timp ce noi încercam să intervenim medical.

— Au contribuit la moartea nou-născutului?

— Nu.

Kennedy se reazemă de balustrada băncii juraților.

— E corect să spunem că în acel salon toată lumea încerca să salveze viața bebelușului?

— Absolut.

— Chiar și Ruth?

Dr. Hager mă privește în față.

— Da, spune.

•

După depoziția medicului anestezist se face o pauză. Judecătorul iese, iar jurații sunt conduși afară din banca lor. Kennedy mă trage după ea într-o sală de conferință, de unde nu am voie să mă mișc, pentru a mă afla la adăpost de presă.

Mi-aș dori să stau de vorbă cu Edison. Mi-aș dori să mă îmbrățișeze Adisa. În schimb șed la o masă mică, într-o încăpere în care bâzâie niște neoane, și încerc să descurc în mintea mea ițele acestui joc de șah.

— Te-ai întrebat vreodată? zic. Ce ai face, dacă nu ai fi avocată?

Kennedy se uită la mine.

— Vrei să-mi spui că-mi fac meseria într-un mod de tot rahatul?

— Nu, mă gândeam și eu așa. La… un început nou.

Kennedy își desface din ambalaj o gumă de mestecat și îmi întinde restul pachetului.

— Să nu râzi, dar mai demult mi-am dorit să fiu cofetar.

— Pe bune?

— Am mers trei săptămâni la o școală culinară. Ce m-a învins în cele din urmă au fost foile de plăcintă. Pur și simplu nu am răbdare pentru ele.

Un zâmbet îmi joacă pe buze.

— Ca să vezi!

— Dar tu? întreabă Kennedy.

Înalț privirea către ea.

— Nu știu, mărturisesc. De la cinci ani mi-am dorit să fiu asistentă medicală. Am sentimentul că sunt prea bătrână să o mai iau de la capăt și, chiar dacă aș fi nevoită să o fac, n-aș ști încotro să mă îndrept.

— Asta-i problema când ai o *vocație,* spune Kennedy. Nu-ți asigură doar banii pentru chirie.

O vocație. Oare de aceea l-am desfăcut din păturică pe Davis Bauer, când n-a mai respirat?

— Kennedy, încep să-i spun, mai e ceva…

Dar Kennedy mă întrerupe.

— Ți-ai putea continua studiile. Ai putea deveni medic sau medic-asistent, sugerează Kennedy. Sau să lucrezi în particular, ca îngrijitoare medicală la domiciliu.

Niciuna dintre noi nu rostește adevărul care se înghesuie cu noi în această cămăruță: *Infractoare condamnată* nu dă bine într-un CV.

Privirea lui Kennedy se îmblânzește când îmi vede expresia.

— O să funcționeze, Ruth. Avem un plan măreț.

— Și dacă nu? spun cu voce slabă. Dacă planul ăsta măreț nu poate fi dus la bun sfârșit?

Kennedy își încleștează maxilarul.

— Atunci am să fac tot ce pot ca să-ți reduc la minimum pedeapsa.

— Aș merge la închisoare?

— În momentul de față, Statul a lansat mai multe acuzații împotriva ta. Dacă decid că nu au probe care să le susțină, pot renunța în orice moment la acuzația mai gravă în favoarea celei mai puțin grave. Cu alte cuvinte: Dacă nu pot dovedi omorul, dar cred că uciderea din culpă e sigură, Odette s-ar putea să nu vrea să riște și să se mulțumească, în schimb, cu ce are. Privirea ei o întâlnește pe a mea: Pentru omor, pedeapsa e de minimum douăzeci și cinci de ani. Dar pentru uciderea din culpă? Mai puțin de un an. Și, ca să fiu sinceră, le va fi foarte dificil să dovedească o intenție. Odette va trebui să aibă mare grijă când îl audiază pe Turk Bauer, pentru că altfel juriul o să-l urască.

— Adică așa cum îl urăsc eu?

Privirea lui Kennedy se înăsprește.

— Ruth, mă avertizează, nu vreau să te mai aud niciodată rostind cu voce tare cuvintele acestea. M-ai înțeles?

Instantaneu îmi dau seama de un lucru: Kennedy nu e singura care își plănuiește din timp pașii. Odette face la fel. Ea *vrea* ca jurații să-l urască pe Turk Bauer. Vrea ca ei să se simtă indignați, ofensați, dezgustați din punct de vedere moral.

Și exact așa va dovedi ea motivul.

•

Am admirat-o întotdeauna pe dr. Atkins, medicul pediatru, dar după ce o ascult înșirându-și diplomele și turuindu-și CV-ul, sunt și mai impresionată. Ea este una dintre rarele persoane care au primit mai multe onoruri și distincții decât ai fi crezut, deoarece este suficient de modestă pentru a nu vorbi ea însăși despre ele. Este, de asemenea,

primul martor care își ocupă locul în boxă și mă privește în față și zâmbește, înainte de a-și îndrepta atenția către procuror.

— Ruth realizase deja examenul nou-născutului, spune dr. Atkins. O îngrijora un potențial murmur cardiac.

— Era un motiv serios de îngrijorare? întreabă Odette.

— Nu. Mulți bebeluși se nasc cu o persistență a canalului arterial. O minusculă gaură în inimă. De regulă se închide de la sine în cursul primului an de viață. Dar, pentru orice eventualitate, l-am programat să fie consultat de un cardiolog pediatru, înainte de a fi externat.

Știu de la Kennedy că Odette va presupune că problema medicală menționată de Kennedy în pledoaria ei introductivă este acest murmur cardiac. Că deja încearcă să-l bagatelizeze în ochii juriului.

— Dr. Atkins, ați lucrat sâmbătă, 3 octombrie – în ziua decesului lui Davis Bauer?

— Da. Am venit să-i fac pacientului circumcizia la ora nouă dimineața.

— Puteți să ne explicați această procedură?

— Sigur că da, este o intervenție foarte simplă, prin care se taie prepuțul unui nou-născut de sex masculin. Am întârziat puțin, pentru că avusesem un alt pacient cu o urgență.

— Mai era cineva de față?

— Da, două asistente medicale. Corinne și Ruth. Am întrebat-o pe Ruth dacă pacientul este pregătit și ea mi-a spus că nu mai este asistenta lui. Corinne mi-a confirmat că nou-născutul era pregătit pentru procedură, iar eu am realizat intervenția fără niciun incident.

— V-a spus Ruth ceva legat de circumcizie?

Dr. Atkins face o pauză.

— A spus că poate îl și sterilizez cu ocazia asta.

Din spatele meu, din public, cineva șoptește: *Ticăloasa.*

— Dumneavoastră cum ați reacționat?

— În niciun fel. Eram ocupată.

— Cum a decurs procedura?

Medicul pediatru ridică din umeri.

— A plâns după aceea, ca toți nou-născuții. L-am înfășat bine și bebelușul a adormit. Ridică privirea: Când am plecat eu, dormea… ei, bine… ca un bebeluș.

— Martora vă aparține, spune Odette.

— Doamnă doctor, lucrați la acest spital de opt ani? începe Kennedy.

— Da. Râde scurt. Uau! Ce zboară timpul!

— În tot acest timp ați mai lucrat cu Ruth?

— De multe ori și cu plăcere, spune dr. Atkins. E o asistentă medicală grozavă, care face tot ce poate pentru pacienții ei.

— Când Ruth a făcut acel comentariu privind sterilizarea nou-

născutului, cum ați perceput cuvintele ei?

— Drept o glumă, spune dr. Atkins. Știam că glumește. Ruth nu e genul de persoană care să fie răutăcioasă cu pacienții.

— După circumcizia lui Davis Bauer ați rămas să lucrați în spital?

— Da, într-o altă secție, în clinica de pediatrie.

— Vi s-a adus la cunoștință apariția unei urgențe în salonul de nou-născuți?

— Da. Marie tastase codul pentru urgențe. Când am ajuns eu, Ruth făcea compresii toracice.

— A făcut Ruth totul în conformitate cu cele mai înalte standarde de îngrijire medicală?

— Din câte am văzut eu, da.

— A arătat ostilitate sau respingere față de acest copil? întreabă Kennedy.

— Nu.

— Aș dori să ne întoarcem puțin în timp, spune Kennedy. Ați cerut să i se facă lui Davis Bauer, după naștere, vreo analiză de sânge?

— Da, screeningul neonatal, pe care-l realizează statul Connecticut.

— Unde se trimite proba de sânge?

— La laboratorul de stat din Rocky Hill, unde este analizată. Noi nu facem asta în spital.

— Cum este transportată la laboratorul de stat?

— Prin curier, spune dr. Atkins.

— Când i s-a recoltat lui Davis Bauer sânge pentru screening?

— La ora două și jumătate după-amiaza, vineri, 3 octombrie.

— Ați primit la un moment dat de la laboratorul statului Connecticut rezultatele testului de screening neonatal?

Dr. Atkins își încrețește fruntea și se gândește.

— De fapt, nu-mi amintesc să le fi văzut. Dar, desigur, în momentul acela nu mai erau relevante.

— Care este scopul acestui test?

Dr. Atkins enumeră o serie de boli rare. Unele dintre ele sunt cauzate de mutații genetice. Unele sunt legate de deficitul unei enzime sau proteine din organism. Altele sunt tulburări de metabolizare a unor enzime sau proteine.

— Majoritatea dintre dumneavoastră nu veți fi auzit de aceste boli, spune dr. Atkins, pentru că majoritatea bebelușilor nu le au. Dar cei care le au – ei bine, unele dintre aceste tulburări pot fi tratate, dacă sunt diagnosticate timpuriu. Dacă începem imediat tratamentul, prin adaptarea regimului alimentar sau printr-o terapie medicamentoasă sau hormonală, putem deseori preveni un retard de creștere sau mintal semnificativ.

— Pot unele dintre aceste boli să pricinuiască moartea pacientului?

— Unele da, dacă nu sunt tratate.

— Dumneavoastră nu ați avut la dispoziție rezultatele acestui test, atunci când Davis Bauer a suferit stopul respirator, nu-i așa? întreabă Kennedy.

— Nu. Laboratorul de stat este închis la sfârșit de săptămână. Primim, de regulă, abia marți rezultatele testelor de vineri.

— Ce spuneți dumneavoastră, reflectează Kennedy cu voce tare, este că durează de aproape două ori mai mult până primiți rezultatele testului, dacă bebelușul are ghinionul să se fi născut la sfârșitul săptămânii de lucru.

— Așa este, din nefericire.

Îi văd pe jurați cum se înviorează, cum își iau notițe, cum ascultă cu atenție. În spatele meu, Edison se foiește pe scaun. Poate are dreptate Kennedy. Poate că jurații nu au nevoie decât de știință.

— Cunoașteți o tulburare numită MCADD? Întreabă Kennedy.

— Da. Este o tulburare a oxidării acizilor grași. În esență înseamnă că un nou-născut cu această tulburare are probleme să metabolizeze anumite grăsimi și asta înseamnă că nivelul glicemic din sânge atinge un nivel primejdios de scăzut. Poate fi ținută sub control, dacă este detectată din timp – un regim alimentar atent, hrăniri frecvente.

— Să presupunem că nu este detectată. Ce se întâmplă atunci?

— Ei bine, nou-născuții cu MCADD prezintă un risc ridicat de deces cu ocazia primului episod clinic de hipoglicemie – când nivelul zahărului din sânge scade amenințător.

— Cum se prezintă un asemenea episod?

— Nou-născuții sunt somnoroși, moleșiți. Irascibili. Nu vor să sugă.

— Să spunem, ipotetic, că un bebeluș cu MCADD nediagnosticat și netratat urmează a fi circumcis. Procedura aceasta ar putea în vreun fel să-i agraveze boala?

Medicul pediatru dă din cap afirmativ.

— În mod normal, bebelușul nu mai este hrănit după ora șase dimineața, în așteptarea intervenției chirurgicale. La un bebeluș cu MCADD acest lucru ar cauza scăderea nivelului glicemic – un potențial episod de hipoglicemie. Acestui bebeluș i s-ar da, în schimb, dextroză 10% înainte și după intervenție.

— I-ați luat sânge lui Davis Bauer în timpul intervenției de urgență, nu-i așa?

— Da.

— Puteți spune juriului care era nivelul lui glicemic în acel moment? întreabă Kennedy.

— 20 mg/dl.

— Care este nivelul la care un nou-născut este considerat hipoglicemic?

— 40 mg/dl.

— Deci nivelul glicemic al lui Davis Bauer era primejdios de scăzut?

— Da.

— Ar fi fost suficient pentru ca un copil cu MCADD netratat, nediagnosticat, să sufere un stop respirator?

— Nu pot spune asta cu certitudine. Dar e posibil.

Kennedy ridică în mână un dosar.

— Doresc să introduc acest document ca probă cu numărul patruzeci și doi, spune. Este rezultatul screeningului neonatal al lui Davis Bauer, a cărui prezentare a fost cerută de apărare.

Odette sare în picioare ca o săgeată.

— Onorată Instanță, ce tertip mai e și acesta? Apărarea nu a comunicat acest lucru procuraturii…

— Pentru că am primit rezultatele abia acum câteva zile. Au lipsit însă *luni* de zile, în mod *avantajos,* din dosarul întocmit de procuratură, ripostează Kennedy. Ceea ce aș putea reclama drept obstrucționare a justiției…

— Apropiați-vă!

Judecătorul le cheamă pe amândouă – pe avocată și pe procuror – la el. Un aparat de făcut zgomot este pornit, pentru ca nici eu, nici jurații să nu putem auzi ce spun ei. Discuția lor se încheie abia după ce s-a fluturat frecvent din mâini, iar pe fața lui Kennedy s-a ivit o roșeață profundă. Însă dosarul este înmânat grefierului, pentru a fi introdus ca probă.

— Dr. Atkins, puteți să ne spuneți ce aveți în fața dumneavoastră? întreabă Kennedy.

— Sunt rezultatele unui test de screening neonatal, spune medicul pediatru, răsfoind paginile. Apoi se oprește: Vai, Doamne!

— Printre rezultate se găsește vreunul care prezintă interes, dr. Atkins? Printre rezultatele care nu au apucat să fie procesate, fiindcă laboratorul de stat a fost închis în weekend? Printre rezultatele pe care nu le-ați primit decât *după* moartea lui Davis Bauer?

Medicul pediatru ridică privirea.

— Da. Davis Bauer a fost testat pozitiv cu MCADD.

•

Kennedy e plină de sine, când se încheie audierile în această primă zi de judecată. Îi turuie gura întruna, ca și cum ar fi băut patru cafele mari, și se poartă de parcă am fi câștigat procesul, deși susținerea acuzării abia a început, iar noi încă nu am lansat apărarea. Îmi spune că ar trebui să beau un pahar mare de vin, pentru a sărbători o zi fenomenală de audieri, dar eu, sincer, nu-mi doresc decât să mă duc acasă și să mă bag în pat.

Mă doare capul de la imaginile lui Davis Bauer și de la expresia de pe chipul doctorului Atkins, când a realizat ce înseamnă rezultatele testului. E adevărat, Kennedy mi le-a arătat acum două seri, dar asta m-a dărâmat și mai rău. Să văd acum pe cineva din spital – pe cineva

de care îmi place și în care am încredere – gândind în sinea sa, *Ce-ar fi fost dacă…* M-a făcut să-mi regăsesc în oarecare măsură echilibrul.

Da, acesta este un proces împotriva mea.

Da, am fost învinuită de ceva de care n-ar fi trebuit să fiu învinuită.

Dar, lăsând toate acestea la o parte, există un bebeluș mort. Există o mamă care nu va apuca să-l vadă crescând. Aș putea fi achitată; aș putea deveni un fanion pentru mesajul lui Wallace Mercy; aș putea iniția o acțiune civilă pentru daune și aș primi o despăgubire care mi-ar alunga toate grijile privitoare la taxele de colegiu ale lui Edison – și totuși aș ști că nimeni nu a *câștigat* realmente acest proces.

Pentru că nu poți anula pierderea tragică, incomensurabilă a unei vieți aflate abia la început.

Toate aceste gânduri îmi trec prin minte, în timp ce aștept să se golească coridoarele, pentru ca Edison și cu mine să putem pleca acasă fără să atragem atenția nimănui. Edison mă așteaptă în fața sălii de conferință, așezat pe o bancă.

— Unde e mătușa ta?

Ridică din umeri.

— A zis că vrea să ajungă acasă înainte să se pună serios pe nins.

Mă uit pe fereastră afară, unde cad fulgi de zăpadă. Am fost atât de absorbită de gândurile mele, încât nici n-am observat că se anunță un viscol.

— Stai puțin, să mă duc rapid la toaletă, îi spun lui Edison și străbat coridorul pustiu.

Intru în cabină și îmi fac treaba, trag apa și ies să mă spăl pe mâini. În fața chiuvetei stă Odette Lawton. Mă privește în oglindă, își pune capacul la ruj.

— Pentru avocata dumneavoastră a fost un început bun, recunoaște Odette.

Nu știu ce să zic, așa că mă mulțumesc să-mi țin încheieturile mâinilor sub jetul de apă fierbinte.

— Dar eu, în locul dumneavoastră, nu m-aș culca pe-o ureche. Poate că pe Kennedy McQuarrie o puteți convinge că sunteți Clara Barton{52}, dar eu știu ce ați gândit după ce v-a dat rasistul acela peste nas. Și *nu* au fost gânduri împăciuitoare.

Asta-i prea de tot. Ceva clocotește în mine, un gheizer, o conștientizare. Închid robinetul, mă șterg pe mâini și îi înfrunt privirea.

— Știți ceva, toată viața mea am făcut ceea ce trebuia să fac. Am fost o elevă silitoare, am zâmbit cu drăgălășenie, am respectat regulile jocului, pentru a ajunge aici. Și știu că pentru dumneavoastră a fost la fel. Așa că mi-e *foarte* greu să înțeleg de ce o femeie afro-americană inteligentă, de carieră face tot ce-i stă în putință pentru a o umili pe o altă femeie afro-americană inteligentă, de carieră.

Ceva licărește în ochii lui Odette, ca o flacără peste care a trecut un suflu. Dar dispare la fel de iute cum s-a ivit, lăsând loc unei priviri de oțel.

— Toate acestea nu au nimic de-a face cu rasa. Eu îmi fac meseria și atâta tot.

Arunc șervetul de hârtie la coșul de gunoi, pun mâna pe clanță.

— Ce noroc aveți, zic. Dumneavoastră nu v-a spus nimeni că nu mai aveți voie să vă faceți meseria.

•

Seara șed la masa de bucătărie, pe gânduri, când Edison îmi aduce o cană cu ceai.

— Asta pentru ce e, puiule? întreb zâmbind.

— Mă gândeam că ți-ar prinde bine, spune. Pari obosită.

— Da, mărturisesc, sunt al naibii de obosită.

Și știm amândoi că nu mă refer la primele două zile de audieri.

Edison se așază lângă mine și îi strâng mâna.

— E epuizant, nu-i așa? Să încerci din răsputeri să le demonstrezi că ești mai bun decât te cred ei?

Dă din cap și știu că înțelege ce vreau să spun.

— E altfel la tribunal decât am crezut eu că va fi, din ce văzusem la televizor.

— Durează mai mult, spun eu, în timp ce el spune:

— E plictisitor.

Ne pufnește pe amândoi râsul.

— Am stat puțin de vorbă cu tipul ăsta, cu Howard, într-o pauză, spune Edison. Are un job destul de cool. Și Kennedy. Știi, ideea este că oricine are dreptul la un avocat bun, chiar dacă nu și-l poate permite. Se uită la mine cu o mină întrebătoare: Crezi că aș fi un avocat bun, mamă?

— Păi, ești mai deștept decât mine și Dumnezeu știe că te pricepi la dispute, îl tachinez. Dar tu, Edison, vei străluci în tot ceea ce vei alege să faci.

— E ciudat, spune. Mi-ar plăcea să fac ce fac ei – să lucrez pentru oameni care nu-și pot permite un reprezentant judiciar. Dar am senzația că viața m-a pregătit pentru cealaltă parte – pentru procuratură.

— Cum așa?

Ridică din umeri.

— Statul are sarcina probei, spune. Cam ca noi, zi de zi.

* * *

În cursul nopții a nins întruna și abundent, așa că plugurile n-au mai făcut față și lumea a devenit toată albă. Port cizmele și fusta pe care le-am purtat toată săptămâna – doar bluza mi-am schimbat-o –, iar pantofii mi-i vâr într-o pungă de la supermarket. La radio se tot

vorbește despre școlile închise, iar autobuzul în care m-am urcat eu cu Edison rămâne blocat, așa că trebuie să ne grăbim să ajungem într-o altă stație, de unde mai schimbăm autobuzul de două ori. Drept urmare ajungem la tribunal cu o întârziere de cinci minute. I-am trimis lui Kennedy un SMS și știu că nu mai avem timp să ne strecurăm prin spate. Ea mă așteaptă, în schimb, pe scările tribunalului, unde mă trezesc instantaneu cu microfoane vârâte sub nas și cu oameni care-mi strigă că sunt o ucigașă. Brațul lui Edison se strânge în jurul meu și eu mă adun la pieptul lui, punându-l pe el stavilă între mine și mulțime.

— Dacă avem noroc, judecătorul Thunder a avut dificultăți să-și deszăpezească mașina azi-dimineață, mormăie Kennedy.

— De vină a fost transportul în com…

— Nu mă interesează. Nu-i dai instanței motive în plus să te displacă.

Intrăm valvârtej în sala de judecată, unde Odette șade mulțumită de sine la masa procurorului, cu aerul că ea a sosit încă de la șase dimineața. Din partea mea, poate să și doarmă aici. Judecătorul Thunder își face intrarea, îndoit de spate, iar noi toți ne ridicăm în picioare.

— În drum spre tribunal a intrat un dobitoc din spate în mașina mea, așa că spatele meu este oficial scos din joc, spune. Îmi cer scuze pentru întârziere.

— Vă simțiți bine, Onorată Instanță? întreabă Kennedy. Să vă chemăm un medic?

— Oricât aș aprecia parada dumneavoastră de compasiune, doamnă McQuarrie, cred că ați prefera să zac neputincios în vreun spital. De preferință, fără analgezice la îndemână. Doamnă Lawton, chemați-vă martorul, înainte de a renunța eu la această bravadă judiciară și a lua un Vicodin.

Primul martor al procuraturii pe ziua de astăzi este inspectorul de poliție care m-a interogat după arestare.

— Inspectore MacDougall, începe Odette, după ce i-a cerut numele și adresa, unde lucrați?

— În East End, Connecticut.

— Cum ați ajuns să fiți implicat în cazul pe care-l examinăm astăzi?

MacDougall se lasă pe spate în scaun. Parcă s-ar revărsa peste marginile scaunului, umplând toată boxa martorilor.

— Am primit un apel telefonic de la domnul Bauer și i-am spus să vină la secție să-i înregistrez reclamația. Era destul de tulburat. Credea că asistenta medicală care-l îngrijise pe fiul lui nu-i acordase acestuia în mod intenționat îngrijiri de urgență, ceea ce a condus la decesul bebelușului. Eu am chestionat personalul medical implicat în acest caz și m-am întâlnit de câteva ori cu medicul patolog… și cu

dumneavoastră, doamnă.

— Ați chestionat acuzata?

— Da. După eliberarea mandatului de arestare, ne-am dus acasă la doamna Jefferson și am bătut la ușă – tare –, dar ea nu a ieșit.

Auzind asta, aproape că mă ridic din scaun. Howard și Kennedy îmi pun fiecare câte o mână pe umăr, pentru a mă reține. Era ora trei dimineața. Nu au bătut la ușă, ci au lovit în ea, până când mi-au smuls-o din țâțâni. M-au amenințat cu armele.

Mă aplec spre Kennedy, cu nările dilatate.

— E o minciună. *Minte* în fața instanței, șoptesc.

— Șșșș, spune Kennedy.

— Ce a urmat? întreabă procurorul.

— Nu ne-a deschis nimeni.

Mâna lui Kennedy se încleștează pe umărul meu.

— Ne-am temut că ar putea fugi pe ușa din spate. Așa că mi-am sfătuit echipa să folosească berbecul, pentru a obține acces în casă.

— Ați obținut în cele din urmă acces în casă și ați arestat-o pe doamna Jefferson?

— Da, spune inspectorul de poliție, dar întâi ne-am confruntat cu un subiect mare, Negru…

— *Nu,* spun eu în șoaptă, dar Howard îmi trage un șut sub masă.

— … pe care ulterior l-am identificat drept fiul doamnei Jefferson. Ne-am temut și pentru siguranța noastră, așa că am realizat și o percheziție sumară a dormitorului, în timp ce am pus-o pe doamna Jefferson în cătușe.

Mi-au răsturnat mobila. Mi-au spart vasele. Mi-au smuls hainele de pe umerașe. L-au atacat pe fiul meu.

— Am instruit-o ce drepturi are, continuă inspectorul de poliție MacDougall, și i-am citit acuzațiile care i se aduc.

— Cum a reacționat ea?

MacDougall face o grimasă.

— Nu a cooperat.

— După aceea ce s-a întâmplat?

— Am dus-o la secția din East End. I-am luat amprentele, am fotografiat-o și am dus-o într-o celulă de arest preventiv. După care colega mea, inspectorul de poliție Leong, și cu mine am condus-o într-o cameră de interogatoriu și i-am spus din nou că are dreptul să fie de față avocatul ei, că are dreptul să nu spună nimic și că, dacă vrea, poate oricând înceta să ne răspundă la întrebări. I-am spus că răspunsurile ei pot și vor fi folosite în instanță. Și apoi am întrebat-o dacă a înțeles toate acestea. A semnat cu inițialele ei în dreptul fiecărui paragraf și a spus că a înțeles.

— Acuzata a cerut un avocat?

— Nu în acel moment. Era foarte dispusă să explice evenimentele în

versiunea ei. A susținut că nu s-a atins de nou-născut înainte de declararea urgenței. A mai recunoscut că între ea și domnul Bauer existase un… – cum i-a zis? – *un dezacord.*

— Ce s-a întâmplat după aceea?

— Păi noi am vrut să o facem să înțeleagă că vrem s-o ajutăm. Dacă a fost un accident, i-am spus, ziceți-ne, atunci judecătorul ar fi mai îngăduitor cu ea și noi am putea rezolva încurcătura asta și ea și-ar putea vedea în continuare de educația băiatului ei. Dar din momentul acela n-a mai vrut să zică nimic. Ridică din umeri: Bănuiesc că *nu* a fost un accident.

— Obiectez, spune Kennedy.

Judecătorul Thunder tresare, când încearcă să se răsucească înspre stenograf.

— Se acceptă. Tăiați din procesul-verbal ultimul comentariu al martorului.

Dar comentariul continuă să plutească în aer, așa cum continuă să licărească o reclamă cu neon, după ce ai scos-o din priză.

Nu mai simt nicio presiune pe umăr și atunci îmi dau seama că mâna lui Kennedy mi-a dat drumul. Kennedy stă acum în fața inspectorului de poliție.

— Aveați mandat de arestare?

— Da.

— I-ați telefonat lui Ruth, să-i spuneți că veniți? Să-i spuneți să vină de bunăvoie la secție?

— Nu procedăm așa cu mandatele emise pentru omor, spune MacDougall.

— La ce oră a fost emis mandatul?

— Pe la ora cinci după-amiaza.

— Și la ce oră ați sosit acasă la Ruth?

— Pe la ora trei dimineața.

Kennedy îi privește pe jurați de parcă i-ar întreba: *Vă vine să credeți?*

— Ați avut vreun motiv să întârziați atâta?

— Am făcut-o dinadins. Unul dintre principiile aplicării legii este să te înființezi acasă la cineva atunci când se așteaptă el mai puțin. Asta îl dezarmează pe suspect și face ca lucrurile să-și urmeze cursul.

— Când ați bătut la ușa lui Ruth, la ora aceea, iar ea nu v-a întâmpinat imediat cu o felie de tort și o îmbrățișare călduroasă, este posibil să fi fost așa din cauză că dormea adânc la ora trei dimineața?

— Nu cunosc obiceiurile de a dormi ale acuzatei.

— Percheziția sumară pe care ați realizat-o… nu i-ați golit, în realitate, sertarele și dulapurile, nu i-ați răsturnat mobila, nu i-ați distrus și în alt fel casă, într-un moment când doamna Jefferson era încătușată și incapabilă să pună mâna pe o armă?

— Nu știi niciodată când e vreo armă la îndemâna cuiva, doamnă.

— Și nu este adevărat că l-ați împins pe jos pe fiul ei și i-ați legat brațele la spate, ca să-l supuneți?

— Asta e procedura standard pentru siguranța polițiștilor. Nu știam că este fiul doamnei Jefferson. Am văzut un tânăr Negru, mare și furios, care era în mod vizibil revoltat.

— Pe bune? zice Kennedy. Nu cumva purta și o bluză cu glugă?

•

Judecătorul Thunder cere să se șteargă această remarcă din procesul-verbal, iar Kennedy, când ia loc, pare la fel de surprinsă ca mine de răbufnirea ei.

— Scuze, murmură. Mi-a scăpat.

Dar judecătorul e furios. O cheamă pe avocată la el. Iarăși pornește un aparat de făcut zgomot, care mă împiedică să aud ce-i spune, dar, după culoarea feței lui și vehemența cu care se repede la ea, îmi dau seama că nu a chemat-o ca să-i spună cuvinte de laudă.

— Acesta, îmi spune Kennedy când se întoarce la locul ei, puțin palidă, este motivul pentru care nu vorbești despre rasă într-o sală de judecată.

Judecătorul Thunder decide că spatele lui contractat merită suspendarea audierilor pe ziua de astăzi.

Din cauza zăpezii, durează mai mult să ajungem acasă. Când Edison și cu mine intrăm pe strada noastră, suntem transpirați și epuizați. Un bărbat încearcă să-și deszăpezească mașina doar cu mâinile înmănușate. Doi băieți din vecini sunt prinși într-o bulgăreală; un proiectil îl nimerește pe Edison în spate.

În fața casei noastre e parcată o mașină. E o limuzină neagră, cu șofer, lucru rar întâlnit în această zonă, cel puțin dacă ieși din campusul Universității Yale. Când mă apropii, se deschide portiera din spate și o femeie coboară. Poartă un hanorac de schi și cizme cu blană și e înfofolită într-un strat de lână – căciulă, fular. Abia după un moment o recunosc pe Christina.

— Ce faci aici? o întreb sincer surprinsă.

În toți acești ani de când locuiesc în East End, Christina nu a venit niciodată să mă viziteze. În toți acești ani, nu am invitat-o niciodată la mine.

Nu că mi-ar fi rușine de casa mea. Îmi place unde trăiesc, *cum* trăiesc. Doar că am crezut că nu voi putea suporta efuziunea cu care va exclama ce drăguță e locuința mea, ce plăcută, cât de *mult* mi se potrivește.

— Am fost la tribunal în ultimele două zile, îmi mărturisește, lucru care mă șochează.

Am scanat din priviri publicul. Nu i-am observat prezența, deși Christina e foarte greu de trecut cu vederea.

Își desface fermoarul de la hanorac, dând la iveală o cămașă de

flanel ponosită și niște jeanși lăbărțați, exact opusul hainelor de firmă pe care le poartă ea de obicei.

— M-am deghizat, zice cu un surâs timid. Privește pe după umărul meu la Edison: Edison! Doamne, nu te-am mai văzut de când erai mai scund decât maică-ta…

El ridică scurt bărbia, un gest stângaci de salut.

— Edison, de ce nu intri tu? îi propun și, după ce Edison intră, mă uit în ochii Christinei. Nu înțeleg. Dacă presa ar afla că ești aici…

— Le-aș spune să se ducă dracului, zice ea cu fermitate. Să-l ia naiba de Congres! I-am spus lui Larry că vin și că n-avem ce discuta pe tema asta. Dacă întreabă vreun jurnalist, îi spun adevărul: Că noi două suntem prietene vechi.

— Christina, repet întrebarea, ce faci *aici*?

Mi-ar fi putut trimite un SMS. M-ar fi putut suna. Ar fi putut sta pur și simplu în sala de judecată, ca să mă susțină moral. A așteptat, în schimb, la ușa mea Dumnezeu știe cât timp.

— Sunt *prietena* ta, spune încet. Indiferent ce crezi tu, Ruth, asta este ceea ce fac prietenii. Se uită la mine și văd că are lacrimi în ochi: Ce au spus că ai pățit… poliția care a năvălit în casa ta. Cătușele. Cum l-au atacat pe Edison. Nu mi-am imaginat niciodată…

Se poticnește, apoi își adună iarăși firele gândurilor și îmi oferă cel mai trist, cel mai sincer buchet:

— Nu am știut.

— De ce să fi știut *tu*? replic eu, fără supărare, fără ofuscare, constatând doar un fapt. Tu nu va trebui să afli asta niciodată.

Christina se șterge la ochi, întinzându-și rimelul.

— Nu știu dacă ți-am mai spus povestea asta, zice. E despre mama ta. S-a întâmplat demult, când eram la colegiu. Mă întorceam cu mașina acasă de la Vassar, în vacanța de Thanksgiving, iar pe marginea șoselei Taconic Parkway făcea autostopul un tip. Era un bărbat Negru, cu un picior schilod. Mergea cu cârje. Așa că am tras pe dreapta și l-am întrebat dacă vrea să-l duc cu mașina undeva. L-am dus până la gara Pennsylvania din New York, ca să ia trenul de acolo până la Washington, D.C., să-și viziteze familia.

Își strânge hanoracul în jurul corpului.

— Când am ajuns acasă și Lou a venit în camera mea să mă ajute să despachetez, i-am spus ce făcusem. Am crezut că o să fie mândră de mine, că făcusem o faptă bună etc. Dar ea s-a înfuriat în asemenea hal, Ruth! Îți jur că n-o mai văzusem niciodată așa. M-a apucat de brațe și m-a scuturat; la început, nici n-a fost în stare să scoată un cuvânt. *Să nu mai faci asta niciodată, niciodată!* mi-a spus apoi și eu am fost atât de șocată, încât i-am promis că n-am să mai fac.

Christina mă privește.

— Astăzi am stat în sala de judecată și l-am ascultat pe polițistul

acela spunând cum ți-a dărâmat ușa în miez de noapte și cum te-a culcat la pământ și cum l-a reținut pe Edison și parcă tot timpul am auzit în minte glasul lui Lou, după ce i-am povestit despre autostopistul Negru. Știu că mama ta a avut reacția asta față de mine pentru că i-a fost frică. Dar în toți acești ani, am crezut că încercase să mă protejeze pe mine. Acum știu că, de fapt, încercase să-l protejeze pe *el*.

Îmi dau seama că ani de zile am presupus că, pentru Christina, eu sunt cineva din trecutul ei, cineva care trebuie tolerat, o persoană lipsită de noroc, care trebuie ajutată. În copilărie am avut sentimentul că suntem egale. Dar când am crescut, când am devenit conștiente mai degrabă de diferențele dintre noi, decât de asemănări, am avut senzația că s-a pus ceva între noi. O criticam în sinea mea pentru faptul că mă judeca pe mine și viața mea, fără să-mi adreseze vreo întrebare directă. Ea era vedeta și eu eram figuranta în povestea ei. Dar am uitat, în mod convenabil, să-mi atrag atenția asupra faptului că eu eram cea care-i atribuise acest rol. Am învinuit-o pe Christina că ridicase acel zid invizibil între noi, fără să recunosc faptul că mai adăugasem și eu câteva cărămizi.

— Ți-am lăsat banii sub preș, mă trezesc zicând.

— Știu, spune Christina, ar fi trebuit să ți-i lipesc în palmă.

Ce ne desparte pe noi două e o distanță de treizeci de centimetri și o lume întreagă de contraste. Dar știu și eu cât de greu este să dai jos stratul protector de pe viața ta și să te uiți la esența ei. E ca și cum te-ai trezi într-o cameră, te-ai da jos din pat și ți-ai da seama că toată mobila a fost rearanjată. Până la urmă, îți vei găsi calea afară, dar va dura mult și pe parcurs te vei alege cu niște vânătăi. Întind mâna și strâng mâna Christinei.

— Haide înăuntru, zic.

•

A doua zi, afară e rece și senin. Urmele viscolului de ieri au fost îndepărtate de pe șosele, iar temperatura scăzută reține o parte din mulțime să se înghesuie pe treptele din față ale tribunalului. Până și judecătorul Thunder pare împăcat, mulțumit fie de medicamentele pe care le-o fi luat pentru durerea lui de spate, fie de faptul că ne apropiem de finalul audierii martorilor procuraturii. Astăzi, prima persoană chemată este medicul patolog dr. Bill Binnie, care a studiat la celebrul Henry Lee. E mai tânăr decât mi-aș fi imaginat și are niște mâini delicate, care flutură în timp ce răspunde la întrebări, ca niște păsări dresate, așezate în poala lui; și are o înfățișare de vedetă de film, astfel încât doamnele din juriu îi sorb cuvintele, chiar și atunci când nu e vorba decât despre litania plictisitoare a tuturor realizărilor din CV-ul său.

— Când ați aflat prima dată de Davis Bauer, domnule doctor?

întreabă procurorul.

— Biroul meu a primit un apel telefonic de la Corinne McAvoy, asistentă medicală la spitalul Mercy-West Haven.

— Ați răspuns la apelul ei?

— Da. După ce am adus la noi corpul nou-născutului, i-am făcut autopsia.

— Puteți spune Instanței ce presupune aceasta?

— Sigur că da, răspunde el și se răsucește către juriu. Realizez atât un examen extern, cât și unul intern. La examenul extern mă uit dacă există pe corp echimoze sau alte semne de orice natură. Fac măsurători ale corpului, stabilesc circumferința capului, fotografiez corpul. Recoltez probe de sânge și fiere. Pentru examenul intern realizez apoi o incizie în formă de Y în zona toracică, îndepărtez pielea și cercetez plămânii, inima și ficatul, precum și alte organe, în căutarea unor rupturi, a unor anomalii flagrante. Cântărim și măsurăm organele. Luăm probe de țesut. Apoi trimitem aceste probe la laboratorul de toxicologie și așteptăm rezultatele, pentru a putea trage concluzia asupra cauzei decesului, într-un mod rezonabil și în baza faptelor.

— Ce v-a atras atenția în timpul autopsiei? întreabă Odette.

— Ficatul era puțin mărit. Exista o ușoară cardiomegalie și o minimală persistență a canalului arterial, de gradul I, dar nu am constatat alte defecte congenitale – nu existau anomalii valvulare sau circulatorii.

— Ce înseamnă aceasta?

— Inima era puțin mărită și avea o mică gaură. Însă nu exista o transpoziție a arterelor mari. Nu existau defecte septale, spune.

— Printre informațiile acestea se găseau vreunele care să fi sugerat cauza decesului?

— Nu prea, spune medicul patolog. Toate acestea aveau o explicație. Conform fișei medicale a pacientului, mama suferise de diabet gestațional.

— Ce este acesta?

— Este o afecțiune care apare în timpul sarcinii, la care nivelul glicemic din sânge al mamei este crescut. Din nefericire, această creștere a nivelului glicemic îl afectează și pe nou-născut.

— Cum anume?

— Copiii născuți de mame cu diabet sunt deseori mai mari decât alți copii. Ficatul, inima, glandele suprarenale pot fi mărite. Acești copii sunt, de asemenea, frecvent hipoglicemici după naștere, din cauza nivelului crescut de insulină din sânge. Repet, am studiat fișa medicală, iar atât rezultatele de laborator postnatale, cât și puncția femurală realizată cu ocazia intervenției de urgență indicau un nivel glicemic scăzut. Constatările făcute cu ocazia autopsiei, precum și

nivelul glicemic scăzut corespundeau unui copil născut dintr-o mamă diabetică.

— Dar ce este cu gaura din inima bebelușului? Pare ceva grav…

— Pare mai grav decât este în realitate. În majoritatea cazurilor, canalul arterial se închide de la sine, spune dr. Binnie și îi privește pe jurați.

Femeia care e profesoară, jurata cu numărul 12, a început să-și facă vânt.

— Ați reușit așadar să stabiliți cum a murit bebelușul?

— În realitate, spune medicul patolog, este mai dificil decât crede lumea. Noi, specialiștii în medicină, facem distincție între modul în care a murit o persoană și modificarea din organismul său, care a cauzat încetarea din viață. Să spunem, de exemplu, că se trage un foc de armă asupra unei persoane și aceasta moare. Cauza decesului este rana provocată de focul de armă. Însă mecanismul morții – evenimentul fizic efectiv care a pus capăt vieții sale – este exsanguinarea, pierderea sângelui.

Își mută privirea de la Odette către juriu.

— Și apoi mai există maniera morții – cum a survenit aceasta. Rana provocată de focul de armă a fost un accident? A fost sinucidere? A fost un atac intenționat?

Lucrul acesta devine important atunci când – mda – când ne aflăm într-o sală de judecată ca aceasta.

Procurorul mai introduce o probă.

— Ce veți vedea acum, avertizează Odette juriul, poate fi extrem de tulburător.

Așază pe un șevalet o fotografie a trupului lui Davis Bauer.

Mi se pune un nod în gât. Degețelele acelea, curbura picioarelor. Glandul, încă pătat cu sânge de la circumcizie. Dacă nu ar fi echimozele, nuanța albăstruie a pielii sale, ai putea crede că doarme.

Eu am luat acest trupușor din morgă. L-am ținut în brațe. L-am legănat în drumul lui spre Cer.

— Domnule doctor, începe Odette, puteți să ne spuneți…

Dar nu mai apucă să-și încheie întrebarea, pentru că din public se aude un trosnet. Ne răsucim cu toții, pentru a o vedea pe Brittany Bauer stând în picioare, cu o privire feroce. Soțul ei stă în fața ei și o ține de umeri. Nu-mi dau seama dacă încearcă să o țină sub control sau să o țină în picioare.

— Dă-mi drumul, zbiară ea. E *fiul* meu!

Judecătorul Thunder lovește cu ciocanul.

— Liniște! ordonă și apoi adaugă, nu fără amabilitate: Doamnă, vă rog să vă așezați…

Dar Brittany îndreaptă un deget tremurător către mine. După curentul electric care îmi trece prin oase ar putea fi la fel de bine un

pistol cu șocuri electrice.

— Tu, nenorocito, mi-ai ucis copilul!

O ia cu pași împleticiți pe culoarul dintre rânduri, în vreme ce eu am înlemnit sub vraja urii ei.

— Am să te fac să plătești pentru asta, să știu că e ultimul lucru pe care-l mai fac!

Kennedy îi strigă ceva judecătorului, care mai lovește odată cu ciocanul și îi cheamă pe funcționarii administrativi. Tatăl lui Brittany Bauer încearcă să o liniștească, dar fără folos. Un val de șoc și murmur străbate sala, în vreme ce ea este condusă afară. Soțul ei a încremenit între dorința de a-și consola soția și cea de a asculta depoziția martorului. După un moment se răsucește și iese în fugă pe ușa cu două canaturi.

Când judecătorul cere să se facă liniște, ne întoarcem cu toții în față, captivați de fotografia enormă a bebelușului mort. Când una dintre jurate izbucnește în plâns și alți doi jurați încearcă să o calmeze, judecătorul Thunder anunță o pauză.

Lângă mine, Kennedy expiră.

— Fir-ar să fie! spune.

•

După cincisprezece minute, toată lumea s-a întors în sala de judecată, cu excepția lui Turk și Brittany Bauer. Dar absența lor e parcă și mai vizibilă, de zici că locurile lor goale ne-ar împiedica să uităm de ce a trebuit să facem o pauză. Odette îi arată medicului patolog o serie de fotografii ale corpului bebelușului, din toate unghiurile posibile. Îl roagă să explice diversele rezultate ale unor teste, care valori sunt normale, care deviază de la normă, în cele din urmă îl întreabă:

— Ați putut stabili cauza decesului lui Davis Bauer?

Dr. Binnie dă din cap afirmativ.

— Cauza decesului lui Davis Bauer a fost hipoglicemia, care a condus la criza hipoglicemică, care a condus la stopul respirator și apoi la stopul cardiac. Cu alte cuvinte, din cauza nivelului scăzut de zahăr din sânge bebelușul a suferit o criză, a încetat să respire, iar lucrul acesta i-a făcut inima să înceteze să bată. Metoda morții a fost asfixia. Iar maniera este nedeterminată.

— Nedeterminată? Asta înseamnă că acțiunile acuzatei nu au avut nimic de-a face cu moartea bebelușului? întreabă Odette.

— Dimpotrivă. Înseamnă doar că nu a putut fi stabilit cu certitudine dacă moartea a fost violentă sau naturală.

— Cum ați cercetat acest lucru?

— Am citit, desigur, fișele medicale, precum și un raport al poliției care conținea anumite informații.

— Ca de pildă?

— Domnul Bauer a spus poliției că Ruth Jefferson a lovit cu agresivitate în pieptul fiului său. Echimozele pe care le-am constatat pe stern ar putea susține această afirmație.

— A mai existat și altceva în raportul poliției care v-a determinat să scrieți raportul autopsiei așa cum l-ați scris?

— Mai multe relatări indicau faptul că acuzata nu ar fi luat măsuri de resuscitare înainte de sosirea în salon a altor angajați medicali.

— De ce a fost lucrul acesta important pentru rezultatele autopsiei?

— Se referă la maniera morții, spune dr. Binnie. Eu nu știu cât timp a avut nou-născutul dificultăți respiratorii. Dacă s-ar fi intervenit mai devreme în cazul stopului respirator, este posibil ca stopul cardiac să nu mai fi survenit. Se uită spre jurați: Dacă acuzata ar fi acționat, poate că astăzi nu ne-am mai afla aici.

— Martorul vă aparține, spune Odette.

Kennedy se ridică în picioare.

— Domnule doctor, în raportul poliției exista vreun indiciu referitor la o crimă sau la traumatizarea intenționată a nou-născutului?

— Am menționat deja echimozele de pe stern…

— Da, așa este. Dar nu este posibil ca aceste echimoze să fie conforme cu o resuscitare cardio-pulmonară viguroasă, necesară din punct de vedere medical?

— Ba da, recunoaște dr. Binnie.

— Este posibil să mai existe și alte scenarii – altele decât o crimă – care să fi condus la moartea bebelușului?

— Este posibil.

Kennedy îl roagă să se uite peste rezultatele screeningului neonatal, pe care le-a introdus ea recent ca probă.

— Domnule doctor, puteți să vă uitați, vă rog, la proba cu numărul patruzeci și doi.

Medicul patolog ia dosarul și îl răsfoiește.

— Puteți spune juriului ce aveți în față?

El ridică privirea.

— Rezultatele screeningului neonatal al lui Davis Bauer.

— Ați avut acces la aceste informații când ați realizat autopsia?

— Nu am avut.

— Dumneavoastră lucrați la laboratorul de stat, unde se fac aceste teste, nu-i așa?

— Da.

— Puteți să explicați pasajul subliniat de pe pagina întâi.

— Este un test pentru o tulburare de metabolizare a acizilor grași, numită MCADD. Rezultatele au fost anormale.

— Ce înseamnă aceasta?

— Laboratorul de stat ar fi trimis rezultatele înapoi la spital, iar medicul ar fi fost imediat anunțat.

— Nou-născuții cu MCADD prezintă simptome de la naștere?

— Nu, spune medicul patolog. Nu. Acesta este unul dintre motivele pentru care statul Connecticut realizează acest screening.

— Domnule dr. Binnie, spune Kennedy, dumneavoastră ați fost conștient de faptul că mama nou-născutului avea diabet gestațional și că nivelul glicemic al bebelușului era scăzut, nu-i așa?

— Da.

— Ați spus mai devreme că diabetul a cauzat hipoglicemia nou-născutului, nu-i așa?

— Da, aceasta a fost concluzia mea la momentul autopsiei.

— Dar nu este posibil ca hipoglicemia să fi fost cauzată de MCADD?

Dă din cap.

— Ba da.

— Nu este posibil ca apatia și letargia, și apetitul scăzut al unui nou-născut să fie cauzate de MCADD? întreabă Kennedy.

— Ba da, recunoaște el.

— Iar o inimă mărită… poate fi un efect secundar nu numai al diabetului gestațional… ci și al acestei tulburări metabolice?

— Da.

— Domnule dr. Binnie, dumneavoastră ați aflat din rapoartele spitalului că Davis Bauer avea MCADD?

— Nu.

— Dacă aceste rezultate ar fi sosit la timp, v-ați fi folosit de ele când ați stabilit în raportul autopsiei cauza și maniera decesului?

— Sigur că da, spune el.

— Ce se întâmplă cu un nou-născut care are această tulburare, dar nu-i este diagnosticată?

— Deseori nu are simptome clinice, până când se întâmplă ceva care cauzează decompensarea metabolică.

— De exemplu?

— O boală. O infecție. Își drege glasul: Lipsa de hrană.

— Lipsa de hrană? repetă Kennedy. De exemplu, faptul că un bebeluș nu este hrănit înaintea circumciziei?

— Da.

— Ce se întâmplă cu un bebeluș care are MCADD nediagnosticat și care suferă unul dintre aceste episoade acute?

— Pot apărea crize convulsive, vărsături, stări letargice, hipoglicemie… comă, spune medicul. În aproximativ douăzeci la sută dintre cazuri nou-născutul moare.

Kennedy se îndreaptă către banca juraților și se întoarce cu spatele la ei, astfel încât să-l privească pe martor din aceeași perspectivă ca ei.

— Domnule doctor, dacă Davis Bauer ar avea MCADD și nimeni din spital nu ar ști acest lucru și dacă, în conformitate cu protocolul medical, nu ar fi hrănit vreme de trei ore înainte de circumcizie, ca

orice alt nou-născut *fără* această tulburare, *și* dacă organismul lui ar suferi un episod metabolic acut – nu ar fi posibil ca Davis Bauer să moară, chiar dacă Ruth Jefferson ar fi recurs la orice intervenție medicală posibilă?

Medicul patolog se uită la mine, cu ochii lui cenușii înmuiați de părere de rău.

— Da, recunoaște.

Vai, Doamne. Vai, Doamne! Energia din sala de judecată s-a schimbat. Publicul este atât de tăcut, încât aud foșnetul hainelor, murmurul posibilității. Turk și Brittany Bauer sunt absenți, iar în absența lor încolțește speranța.

Lângă mine, Howard emite un:

— Măi să fie!

— Nu mai am întrebări, Onorată Instanță, spune Kennedy și se întoarce la masa apărării, făcându-mi cu ochiul. *Ți-am spus eu.*

•

Încrederea mea este de scurtă durată.

— Vreau să mai audiez o dată martorul, spune Odette și se ridică de la locul ei, înainte ca dr. Binnie să fie scos din sală. Domnule doctor, să spunem că acest rezultat anormal ar fi parvenit spitalului la timp. Ce s-ar fi întâmplat atunci?

— Există unele rezultate anormale în cazul cărora li se trimite părinților, la timpul cuvenit, o scrisoare – prin care se recomandă consilierea genetică, spune medicul patolog. Însă acesta… acesta este un semnal de alarmă, despre care orice medic neonatolog ar considera că nu suferă amânare. Bebelușul ar fi monitorizat atent și testat pentru a se confirma diagnosticul. Uneori trimitem familiile la un centru de tratare a bolilor metabolice.

— Nu este adevărat, domnule doctor, că mulți copii cu MCADD sunt diagnosticați în mod oficial abia după câteva săptămâni? După câteva luni?

— Ba da, spune el. Depinde cât de repede putem chema părinții pentru confirmare.

— Pentru *confirmare,* repetă Odette. Atunci înseamnă că un rezultat anormal în screeningul nou-născutului nu este un diagnostic final?

— Nu este.

— Lui Davis Bauer i s-au mai făcut și alte teste?

— Nu, spune dr. Binnie. Nu am mai apucat.

— Deci nu puteți spune, dincolo de orice îndoială medicală rezonabilă, că Davis Bauer avea MCADD.

Dr. Binnie ezită.

— Nu.

— Și nu puteți spune, dincolo de orice îndoială medicală rezonabilă, că Davis Bauer a murit din cauza unei tulburări de metabolism.

— Nu în totalitate.

— Iar acuzata și avocații ei se agață, de fapt, de un pai, pentru a arunca o umbră de îndoială într-o altă direcție, în orice altă direcție, care să nu indice faptul că Ruth Jefferson i-a făcut în mod intenționat rău unui nou-născut nevinovat, întâi refuzând să-l trateze și după aceea acționând cu atâta forță, încât i-a învinețit trupușorul?

— Obiectez! spune Kennedy cu glas tunător.

— Îmi retrag spusele, zice Odette.

Dar e tardiv. Pentru că ultimele cuvinte pe care le-a auzit juriul au căzut ca niște gloanțe, spulberându-mi tot optimismul.

•

În seara aceasta, Edison tace tot drumul până acasă, îmi spune că îl doare capul și, de îndată ce am intrat pe ușă, iar eu m-am apucat să pregătesc cina, el trece din nou prin living, cu geaca pe el, și îmi spune că iese puțin, să-și limpezească mintea. Nu-l reține. Cum aș putea? Cum aș putea spune ceva care să anuleze tot ce a trebuit el să suporte, șezând zi de zi în spatele meu, ca o umbră, ascultând cum încearcă cineva să mă transforme în ceva ce el n-a crezut niciodată că aș putea fi?

Mă așez singură la masă, dar nu pot să iau decât două îmbucături. Acopăr restul cu folie de aluminiu și rămân la masă, așteptându-l pe Edison. Îmi spun că am să mănânc când se întoarce el.

Dar trece un ceas. Trec două. Când trece de miezul nopții și Edison nu s-a întors acasă și nu-mi răspunde la SMS-uri, îmi culc capul pe masă, pe brațele încrucișate.

Gândurile îmi zboară la Suita Cangurului din spital. E numele neoficial al unui salon pe peretele căruia este pictat un cangur. Acolo le ducem pe mamele care și-au pierdut bebelușii.

Ca să fiu sinceră, eu am urât întotdeauna acest cuvânt – *pierdut*. Mamele acestea știu unde se află copiii lor. Ar face orice, ar *da* orice, și-ar da și viețile ca să-i aducă înapoi.

În Suita Cangurului îi lăsăm pe părinți să stea cu copilul lor decedat atâta timp cât doresc ei. Sunt sigură că și Turk și Brittany Bauer au fost duși acolo împreună cu Davis. E o încăpere aflată pe colț, lângă biroul asistentei-șefe, izolată în mod intenționat de celelalte saloane din secția de obstetrică, de parcă durerea ar fi o boală contagioasă.

Fiind izolați, acești părinți nu trebuie să treacă prin fața tuturor celorlalte saloane, unde se află bebelușii sănătoși împreună cu mamele lor. Nu trebuie să audă țipetele copiilor care vin pe lume, când propriul lor copil a părăsit lumea.

În Suita Cangurului le ducem pe mamele care știu, datorită ecografiei, că bebelușii lor se vor naște cu o afecțiune incompatibilă cu viața. Sau pe cele care au fost nevoite să facă o întrerupere târzie a sarcinii, din cauza unei malformații grave. Sau pe cele care au născut

normal, dar trăiesc – spre marele lor șoc – în decurs de câteva ore atât cel mai minunat, cât și cel mai oribil moment al vieții lor.

Dacă în grija mea s-ar afla o pacientă al cărei bebeluș a murit, aș face mulaje în ghips după mânuțele bebelușului. Sau i-aș tăia o șuviță de păr. Aș chema un fotograf profesionist, care s-ar pricepe să facă poza copilului mort și să o retușeze astfel, încât acesta să arate ca un copil frumos, vioi și viu. Aș pune aceste amintiri într-o cutie, pentru ca părinții să nu părăsească spitalul cu mâinile goale.

Ultima pacientă a mea care s-a aflat în Suita Cangurului a fost o femeie pe nume Jiao. Soțul ei făcea un masterat la Yale, iar ea era arhitectă. Pe toată perioada sarcinii avusese prea mult lichid amniotic și venise săptămânal la noi pentru amniocenteză, pentru a se monitoriza starea fătului și a se extrage excesul de lichid. Ca să vă faceți o idee, pot să vă spun că într-o seară i-am extras patru litri de lichid. Și asta nu era normal, bineînțeles; nu era sănătos. Am întrebat-o pe doctorița ei care ar putea fi cauza – să nu fi avut fătul esofag? Un făt ingerează în mod normal lichid amniotic, dar, dacă se acumula atâta, însemna că nu îl înghițea. Însă ecografiile erau normale și nimeni nu a putut să o convingă pe Jiao că exista o problemă. Ea era sigură că bebelușul va fi sănătos.

Într-o zi, Jiao a venit la noi, iar copilul avea hidrops fetal – se acumulase lichid sub piele. Jiao a stat la noi o săptămână și apoi medicul a încercat să inducă travaliul, însă fătul nu a suportat acest lucru. Lui Jiao i s-a făcut cezariană. Bebelușul avea hipoplazie pulmonară – plămânii lui pur și simplu nu funcționau. A murit în brațele ei la scurt timp după naștere, puhav, umflat, de parcă ar fi fost făcut din bezele moi.

Jiao a fost dusă în Suita Cangurului. Ca atâtea alte mame obligate să se împace cu faptul că bebelușii lor nu supraviețuiseră, Jiao era împietrită, ca un robot. Dar, spre deosebire de alte mame, nu plângea și refuza să vadă bebelușul. Era ca și cum ar fi avut în mintea ei imaginea unui băiețel perfect și nu se putea obișnui cu nimic mai puțin de-atât. Soțul ei încerca să o convingă să țină bebelușul în brațe; mama ei încerca să o convingă să țină bebelușul în brațe; medicul încerca să o convingă să țină bebelușul în brațe. În cele din urmă, după ce Jiao se afla deja de opt ore într-o stare catatonică, eu am înfășurat bebelușul în pături calde și i-am pus o căciuliță pe cap. L-am dus în salonul lui Jiao.

— Jiao, am spus, nu vreți să mă ajutați să-l îmbăiez?

Jiao nu a reacționat. M-am uitat la soțul ei, la sărmanul bărbat, care a dat din cap încurajator.

Am umplut un lighean cu apă caldă și am adus un teanc de șervete. La capătul patului lui Jiao am început să desfăș cu delicatețe bebelușul. Am înmuiat un șervet în apă caldă și i-am șters piciorușele

grăsuțe ca niște cârnăciori, brațele albastre. I-am șters fața buhăită, degețelele înțepenite.

Pe urmă i-am întins lui Jiao un șervet umed. I l-am pus în palmă.

Nu știu ce a trezit-o din amorțeală, apa sau bebelușul. Dar, condusă de mâna mea, Jiao i-a spălat bebelușului fiecare cută și fiecare curbură. L-a învelit în pătură. L-a ținut la piept. În cele din urmă, cu un suspin de parcă și-ar fi smuls o parte din ea, mi-a înapoiat corpul copilului ei.

Cât am purtat copilul afară din Suita Cangurului, am reușit să-mi țin cumpătul. Dar apoi, când Jiao s-a prăbușit în brațele soțului ei, nu m-am mai putut stăpâni. Pur și simplu n-am mai putut. Am plâns deasupra bebelușului tot drumul până la morgă și, când am ajuns acolo, parcă n-am putut nici eu, ca mama lui, să mă despart de el.

Acum se răsucește cheia în broască și Edison se strecoară înăuntru. Ochii lui se obișnuiesc cu întunericul; merge tiptil, deoarece crede că dorm. Dar eu, de la locul meu de la masa de bucătărie, îi rostesc cu un glas limpede numele.

— De ce nu dormi? întreabă el.

— De ce n-ai venit acasă?

Acum îl văd clar, o umbră printre umbre.

— Am fost singur. Am umblat pe străzi.

— Șase ore? răbufnesc.

— Da. Șase ore, spune Edison cu un ton sfidător. Dacă n-ai încredere în mine, de ce nu-mi pui un chip GPS?

— Am încredere în tine, răspund cu prudență. De restul lumii nu sunt eu foarte sigură.

Stau la distanță de câțiva centimetri de el. Toate mamele își fac griji, dar noi, mamele Negre, avem și mai multe motive de îngrijorare.

— Și să umbli poate fi periculos. Și să *exiști* poate fi periculos, dacă te afli în locul greșit, în momentul greșit.

— Nu sunt prost, spune Edison.

— Știu asta mai bine decât oricine. Nu asta e problema. Ești suficient de inteligent pentru a găsi scuze celor care nu sunt. Tu acorzi prezumția de nevinovăție atunci când alții nu o fac. Așa ești *tu* și asta te face să fii remarcabil. Dar trebuie să ai mai multă grijă. Pentru că eu s-ar putea să nu mai fiu multă vreme în preajma ta…

Fraza mea se curmă, se destramă.

— S-ar putea să fiu nevoită să te părăsesc.

Văd cum îi zvâcnește mărul lui Adam și știu la ce s-a gândit în tot acest timp. Mi-l imaginez cutreierând străzile din New Haven, încercând să lase în urma lui faptul că acest proces se apropie de final. Și că atunci când va ajunge la final, totul se va schimba.

— Mamă, spune cu glasul stins. Ce să fac eu?

Stau o clipă și mă gândesc cum să rezum în răspunsul meu lecțiile

unei vieți întregi. Apoi îl privesc cu ochi luminoși.

— Să prosperi, îi spun.

Edison se smulge de lângă mine. O clipă mai târziu aud cum trântește ușa de la camera lui. Muzica acoperă orice alte sunete pe care încerc în zadar să le deslușesc.

Cred că știu de ce se cheamă Suita Cangurului. Deoarece chiar și atunci când nu mai ai un copil, îl porți mereu cu tine.

La fel este când un părinte este smuls de lângă copilul său, dar atunci suita e mare cât lumea întreagă. La înmormântarea mamei mele mi-am pus în buzunarul paltonului meu bun, din stofă de lână, un pumn de pământ rece de pe mormântul ei. Sunt zile când port acest palton în casă, doar așa. Las pământul să mi se scurgă printre degete, îl strâng în pumn.

Mă întreb ce va păstra Edison de la mine.

Turk

Cuprind cu mâinile fața lui Brit și îmi lipesc fruntea de a ei.

— Respiră, îi spun. Gândește-te la Viena.

Niciunul dintre noi nu a fost vreodată la Viena, dar Brit a găsit cândva o fotografie veche într-un magazin de antichități și a atârnat-o pe peretele dormitorului nostru. Înfățișează clădirea extravagantă a primăriei, piața din fața ei, ticsită de pietoni și de mame care trag după ele copii – și toți sunt albi. Tot timpul am crezut că vom putea strânge suficienți bani, pentru a putea călători într-o bună zi acolo. Când Brit și-a scris planul de naștere, Viena era unul dintre cuvintele pe care urma eu să le rostesc, pentru a o ajuta pe ea să se concentreze.

Nu pot să nu remarc faptul că acum șoptesc același cuvânt cu care am calmat-o în timp ce l-a născut pe Davis – numai că acum îl repet pentru a o ajuta să alunge din mintea ei imaginea fiului nostru mort.

Brusc se deschide ușa de la sala de conferință și intră procurorul.

— A fost un gest drăguț. Jurații adoră o mamă care este atât de tulburată, încât nu se mai poate controla. Dar să amenințI în gura mare într-o sală de judecată? Nu e cea mai inteligentă mutare.

Brit se burzuluiește. Se smulge de lângă mine și se postează în fața procuroarei.

— Nu joc teatru, spune cu o voce periculos de reținută. Și nu-mi spui tu mie ce e bine și ce nu, nenorocito!

O apuc de braț.

— Iubito, de ce nu te duci tu să te clătești pe față? Mă ocup eu de asta.

Brit nu se urnește. Stă ca un zid în fața lui Odette Lawton, așa cum stă un câine alfa în fața unei potăi, până ce aceasta are bunul-simț să-și plece capul. Apoi pleacă brusc și trântește ușa în urma ei.

Știu că e mare lucru că mie și lui Brit ni s-a dat voie să fim prezenți în sala de judecată, deși vom depune și noi mărturie. S-a făcut o audiere pe tema asta, înainte de începerea procesului. Ticăloasa aia de avocată publică a crezut că ne poate împiedica să fim de față, cerând ca toți martorii să fie izolați, dar judecătorul a spus că merităm să fim acolo, pentru că suntem părinții lui Davis. Sunt sigur că procurorul nu vrea să-i oferim judecătorului vreun motiv întemeiat să se răzgândească.

— Domnule Bauer, spune procurorul, noi doi trebuie să stăm de vorbă.

Îmi încrucișez brațele.

— De ce nu vă faceți pur și simplu treaba? Să câștigați procesul ăsta?

— E puțin mai dificil când soția dumneavoastră se poartă ca un bătăuș care vrea să intimideze, și nu ca o mamă îndurerată. Mă privește fix: Nu pot să o chem ca martoră.

— Poftim? zic. Dar am exersat atâta…

— Da, dar nu am încredere în Brittany, îmi spune verde în față. Soția dumneavoastră e imprevizibilă. Și nu pui în boxa martorilor o persoană imprevizibilă.

— Jurații trebuie să audă ce are de spus mama lui Davis.

— Nu și dacă nu pot fi sigură că nu va zbiera la acuzată, aducându-i insulte rasiste. Se uită la mine cu răceală: Dumneavoastră și soția dumneavoastră mă detestați poate pe mine și pe toți cei care arată ca mine, domnule Bauer. Și, sincer, nu-mi pasă. Dar eu sunt șansa dumneavoastră cea mai mare – *singura* dumneavoastră șansă – de a vi se face dreptate pentru fiul dumneavoastră. Așa că nu doar o să aflați de la mine ce e bine și ce nu, ci o să faceți numai ce zic eu. Și asta înseamnă că soția dumneavoastră nu va depune mărturie.

— Judecătorul și jurații vor crede că ceva nu e în regulă, dacă Brit nu e chemată ca martoră.

— Judecătorul și jurații vor crede că e tulburată. Iar dumneavoastră singur veți fi un martor convingător.

Asta înseamnă că eu l-am iubit pe Davis mai puțin? Pentru că nu sunt suficient de îndurerat ca să nu mă mai pot controla, ca Brit?

— Ați auzit ieri cum a lansat apărarea teoria potrivit căreia fiul dumneavoastră ar fi avut o boală metabolică, rămasă nediagnosticată?

Asta a fost când a vorbit medicul pediatru. Au fost o grămadă de termeni medicali pe care nu i-am înțeles, dar esența am prins-o.

— Mda, mda. M-am prins, zic. A fost o chestie așa, la plesneală.

— Nu tocmai. După ce ați ieșit dumneavoastră, medicul patolog a verificat rezultatele. Davis a fost testat pozitiv cu MCADD. Eu am făcut tot ce am putut pentru a scădea în ochii juraților importanța mărturiei lui, dar, una peste alta, apărarea a reușit să planteze o sămânță care a și început să încolțească: Anume că bebelușul dumneavoastră a fost testat pentru o tulburare potențial fatală și că rezultatele au sosit prea târziu. Și că acum ar mai putea fi în viață, dacă nimic din toate acestea nu s-ar fi întâmplat.

Simt că mi se taie genunchii și mă las cu toată greutatea pe marginea mesei. Băiețelul meu era bolnav și noi n-am știut asta? Cum e posibil ca un spital să treacă așa ceva cu vederea?

E atât de… arbitrar. Atât de lipsit de sens.

Procurorul îmi atinge brațul și, fără să vreau, tresar.

— Nu faceți asta. Nu vă lăsați copleșit. V-am spus acest lucru ca să nu fiți luat prin surprindere în timpul audierii. Dar Kennedy McQuarrie nu a făcut altceva decât să descopere un diagnostic *posibil*. Nu a fost niciodată confirmat. Davis nu a fost tratat. La fel de bine ar

fi putut spune că fiul dumneavoastră ar fi dezvoltat la maturitate o afecțiune cardiacă, fiindcă aceasta era predispoziția lui genetică. Asta nu înseamnă că s-ar fi întâmplat cu adevărat.

Mă gândesc la bunicul meu, care a murit în urma unui atac de cord.

— Vă spun toate acestea pentru că, atunci când ne vom întoarce în sală, zice Odette, am să vă chem în boxa martorilor. Și dumneavoastră veți răspunde exact așa cum am exersat în biroul meu. Tot ce trebuie să țineți minte este că, în acest proces, nu e loc de *poate*. Nu e loc de *asta s-ar fi putut întâmpla*. Pentru că deja *s-a întâmplat*. Fiul dumneavoastră a murit.

Dau din cap. Cineva a murit. Și cineva trebuie să plătească.

* * *

Jurați să spuneți adevărul?

Mâna mea se așază pe Biblia cu copertă de piele. Nu prea mai citesc în ea. Dar faptul că jur pe ea mă face să mă gândesc la Big Ike, de când am fost în închisoare. Și la Twinkie.

Mă gândesc deseori la el, ca să fiu sincer. Mă gândesc că o fi ieșit. Că poate o fi mâncând Chef Boyardee-ul după care tânjea atâta. Ce-ar fi dacă aș da nas în nas cu el pe stradă? Într-un Starbucks? Ne-am îmbrățișa? Sau ne-am preface că nu ne cunoaștem? El știa cine eram eu în lumea de afară, așa cum știam și eu cine era el. Dar în închisoare lucrurile stăteau altfel și ce fusesem eu învățat să cred nu mai era valabil. Dacă drumurile noastre s-ar încrucișa acum, va fi pentru mine tot Twinkie? Sau va fi un negrotei ca oricare altul?

Brit s-a întors în sfârșit în sala de judecată și se află acum la adăpost, lângă Francis. Când a venit înapoi de la baie, cu fata umedă de la șervețelul cu care se șterse, cu nasul și obrajii rozalii, i-am spus că i-am zis procuroarei că nimeni nu-i spune soției mele cum să-și manifeste durerea. Și că nu pot suporta gândul că ea, Brit, va avea iarăși o cădere nervoasă, așa că i-am spus lui Odette că nici nu se pune problema să o cheme pe soția mea în boxa martorilor. I-am spus lui Brit că o iubesc și că mă doare prea rău să văd cum o doare pe ea.

A înghițit-o.

Jurați să spuneți adevărul?

— Domnule Bauer, întreabă procurorul, acesta a fost primul copil pe care l-ați avut cu soția dumneavoastră, Brittany?

Spatele mi-e lac de sudoare. Simt cum se holbează jurații la svastica tatuată pe capul meu. Chiar și cei care se prefac că nu se uită mai strecoară câte o privire. Îmi încleștez mâinile pe marginile scaunului. Lemnul e plăcut la atingere. Trainic. O armă.

— Da. L-am așteptat cu atâta bucurie.

— Ați știut că va fi băiat?

— Nu, răspund. Am vrut să fie o surpriză.

— Au apărut complicații în timpul sarcinii?

— Soția mea a avut diabet gestațional. Medicul ne-a spus că nu e mare scofală, atâta timp cât are grijă cu regimul ei alimentar. Și a avut grijă. Își dorea și ea, ca mine, un copil sănătos.

— Dar nașterea, domnule Bauer? A fost o naștere normală?

— Totul a mers ca pe roate, spun, dar, bineînțeles, nu eu am suportat greul.

Doamnele jurate zâmbesc, așa cum ne-a spus procurorul că vor face, dacă o să mă port ca orice alt tată.

— Și unde s-a născut copilul dumneavoastră?

— La spitalul Mercy-West Haven.

— V-ați ținut în brațe fiul, după ce s-a născut, domnule Bauer?

— Da, zic.

Când am exersat asta în biroul procuroarei, ca niște actori care-și învață replicile, mi-a spus că ar fi de mare efect dacă aș izbucni în plâns. Eu i-am spus că nu pot plânge la comandă, ce mama mă-sii, dar acum, când mă gândesc la momentul când s-a născut Davis, mi se pune un nod în gât. E o nebunie, nu-i așa, să poți iubi o fată atât de mult, încât să creezi cu ea o nouă ființă umană? E ca și cum ai freca două bețe unul de altul și s-ar isca un foc – brusc ai ceva viu și intens, care cu un minut înainte nu existase. Îmi amintesc cum mă loveau piciorușele lui Davis. Capul lui, culcat în palma mea. Ochii aceia însufleți ți, nefocalizați, care m-au bulversat.

— N-am simțit niciodată așa ceva, mărturisesc.

Mă îndepărtez de scenariu, dar nu-mi pasă.

— Am crezut că e o minciună, când spuneau unii că s-au îndrăgostit de un bebeluș la prima vedere. Dar e adevărat. Am avut sentimentul că văd acolo, pe chipul lui, tot viitorul meu.

— Cunoșteați pe careva din personalul medical, înainte de a vă duce la acel spital?

— Nu. Obstetricianul lui Brit lucra acolo, deci era cumva de la sine înțeles.

— Ați fost mulțumit de acel spital, domnule Bauer?

— Nu, răspund cu fermitate. Nu am fost mulțumit.

— Încă de când a fost internată soția dumneavoastră?

— Nu. Atunci a fost okay. Și nașterea a fost okay. Procurorul se îndreaptă către banca juraților.

— Și când s-a schimbat situația?

— Când prima asistentă a ieșit din tură și a venit alta în locul ei. Una neagră.

Procurorul își drege glasul.

— De ce a fost asta o problemă, domnule Bauer?

Fără să vreau, ridic mâna și îmi ating tatuajul de pe cap.

— Pentru că eu cred în superioritatea rasei Albe.

Câțiva jurați mă privesc mai insistent, cu curiozitate.

Unii clatină din cap. Alții își coboară privirile în poală.

— Deci dumneavoastră sunteți un Suprematist Alb, spune procurorul. Dumneavoastră sunteți de părere că oamenii negri, oamenii ca mine, trebuie să se subordoneze.

— Eu nu sunt împotriva negrilor, îi răspund. Sunt pentru Albi.

— Înțelegeți că mulți oameni de pe lumea aceasta – de fapt, chiar din sala aceasta – ar putea considera convingerile dumneavoastră ofensatoare.

— Dar spitalele trebuie să-i trateze pe toți pacienții, spun, chiar și pe cei ale căror idei poate nu le convin. Dacă un puști, care trage cu arma într-o școală, e rănit de polițiști și dus la Urgență, medicii îl operează, ca să-i salveze viața, deși poate a ucis o duzină de oameni. Știu că alți oameni aleg să trăiască altfel decât noi, decât mine și soția mea. Dar ce e grozav în țara asta e că fiecare are dreptul de a crede în ce vrea el.

— Ce ați făcut când ați aflat că o asistentă medicală neagră îl îngrijește pe fiul dumneavoastră nou-născut?

— Am făcut o cerere. Am cerut să nu se mai atingă de copilul meu.

— Asistenta medicală afro-americană la care vă referiți se află astăzi aici?

— Da.

O arăt cu degetul pe Ruth Jefferson. Parcă se face mai mică pe scaunul ei. Cel puțin asta vreau eu să cred.

— Cui i-ați cerut acest lucru? întreabă procurorul.

— Asistentei-șefe, răspund. Lui Marie Malone.

— Și ce s-a întâmplat drept urmare a acestei conversații?

— Nu știu, dar i-au dat alți pacienți.

— A existat un moment când acuzata a interacționat din nou cu fiul dumneavoastră?

Dau din cap.

— Davis a fost circumcis. Nu e mare scofală, în mod normal. Au zis că-l duc în salonul de nou-născuți și că după aceea îl aduc imediat înapoi. Dar brusc e mare tărăboi. Se țipă, se strigă după ajutor, cărucioare cu echipament pentru reanimare sunt împinse pe coridor, toată lumea fuge spre salonul de nou-născuți. Copilul meu era acolo și eu m-am… cred că Brit și cu mine am *știut*. Ne-am dus în salon și o grămadă de oameni se înghesuiau în jurul fiului meu, iar femeia aceea era cu mâinile pe el. Înghit în sec: îi făcea rău. Lovea în pieptul lui așa de tare, că practic îl rupea în două.

— Obiectez! zice cealaltă avocată.

Judecătorul își țuguie buzele.

— Se acceptă.

— Cum ați reacționat dumneavoastră, domnule Bauer?

— N-am spus nimic. Brit și cu mine eram șocați. Pentru că ni se

spusese că procedura asta nu e *nimic*. După-amiază urma să plecăm *acasă*. Mintea mea parcă nu voia să proceseze ce se petrecea în fața ochilor mei.

— Și ce a urmat?

Observ că jurații șed pe marginile scaunelor lor. Toate fețele s-au întors spre mine.

— Medicii și asistentele se mișcau atât de repede, că nu-mi dădeam seama care mâini sunt ale cui. Apoi a sosit medicul pediatru – dr. Atkins. A făcut nu știu ce cu fiul meu și după aceea… după aceea a zis că nu mai e nimic de făcut.

Cuvintele devin tridimensionale, e un film de care nu-mi pot desprinde privirea. Medicul se uită la ceas. Toți ceilalți se dau înapoi, cu mâinile în aer, de parcă ar fi îndreptat cineva o armă asupra lor. Fiul meu e nemișcat.

Îmi scapă un hohot de plâns. Mă țin de scaun. Dacă-i dau drumul, pumnii mei o să facă ce vor ei. Am să găsesc pe cineva să pedepsesc. Ridic privirea și preț de o secundă îi las pe toți să vadă cât de pustiu sunt pe dinăuntru.

— A spus că fiul meu a murit.

Odette Lawton vine la mine cu o cutie de șervețele. O pune pe balustrada care ne desparte, dar eu nu mă ating de ea. În clipa de față sunt bucuros că Brit nu trebuie să treacă prin asta. Nu vreau ca ea să fie obligată să retrăiască acel moment.

— Ce ați făcut după aceea?

— Nu puteam să-i las să renunțe.

Cuvintele sunt ca niște cioburi de sticlă pe limba mea.

— Dacă ei nu aveau de gând să-l salveze, aveam s-o fac eu. Așa că m-am dus la coșul de gunoi și am scos de acolo balonul cu care încercaseră să-l facă pe Davis să respire. Am încercat să-mi dau seama cum se fixează. Nu puteam să-mi abandonez copilul.

Aud un sunet strident și pătrunzător, pe care-l recunosc din săptămânile când Brit nu s-a dat jos din pat, ci a zguduit casa noastră cu forța durerii ei. Stă încovoiată pe locul ei din public, un semn de întrebare uman, ca și cum întregul ei corp ar întreba de ce ni s-a întâmplat așa ceva.

— Domnule Bauer, spune procurorul cu blândețe, captându-mi din nou atenția. Unii dintre cei prezenți în sală v-ar numi un Suprematist Alb și ar spune că dumneavoastră înșivă ați declanșat toate acestea, cerând ca o asistentă medicală afro-americană să nu se mai ocupe de fiul dumneavoastră. Ar putea spune chiar că sunteți singur vinovat de nenorocirea dumneavoastră. Ce le-ați răspunde?

Inspir adânc.

— N-am vrut decât să-i ofer copilului meu cea mai bună șansă în viață pe care o putea avea. Asta mă face să fiu un Suprematist Alb?

întreb. Sau doar un tată?

* * *

În pauză, Odette mă instruiește în sala de conferință.

— Sarcina *ei* este de a face tot ce-i stă în putință pentru ca juriul să vă urască. Puțină ură e okay, fiindcă le arată juraților care a fost motivația asistentei medicale. Dar numai puțină. Sarcina *dumneavoastră* este să faceți tot ce vă stă în putință pentru ca jurații să vadă ce au ei în comun cu dumneavoastră, nu ceea ce vă deosebește pe dumneavoastră de ei. Ce contează în acest caz este cât de mult v-ați iubit fiul. Să nu o dați în bară, concentrându-vă asupra celor pe care îi urâți.

Mă lasă câteva minute singur cu Brittany, înainte de a fi rechemați în sala de judecată.

— Pe ea, zice Brit de îndată ce se închide ușa în urma lui Odette. Pe *ea* o urăsc eu.

Mă întorc spre soția mea.

— Crezi că are dreptate? Crezi că ne-am făcut-o cu mâna noastră?

Am stat să mă gândesc la ce a spus Odette Lawton: Dacă nu aș fi respins-o pe asistenta aia neagră, totul s-ar fi încheiat altfel? Ar fi încercat să-l salveze pe Davis din clipa când a observat că nu mai respiră? L-ar fi tratat ca pe orice alt pacient în stare critică în loc să vrea să-mi facă rău, așa cum îi făcusem eu?

Fiul meu ar avea acum cinci luni. Ar ședea oare deja singur? Mi-ar zâmbi când m-ar vedea?

Eu cred în Dumnezeu. Cred într-un Dumnezeu care apreciază ce facem noi aici, pe acest pământ, pentru El. Dar atunci de ce și-ar pedepsi El războinicii?

Brit se ridică în picioare, cu fața schimonosită de dezgust.

— Când ai devenit atât de căcăcios? mă întreabă și îmi întoarce spatele.

•

În ultimele săptămâni de sarcină a lui Brit, vecinii noștri – niște fasolagii din Guatemala, care intraseră probabil în țara asta sărind peste un gard de sârmă ghimpată – au adus acasă un cățel. Era o chestie de-aia mică, flocoasă și rea, care arată ca un ghem de vată cu dinți, și nu se oprea din lătrat. Frida, așa o chema pe potaie, venea în curtea noastră și se căca pe gazonul nostru și în rest schelălăia. De fiecare dată când se întindea Brit să doarmă, jigodia începea să latre și o trezea. Brit se enerva și atunci mă enervam și *eu* și mă duceam dincolo și le băteam în ușă și le ziceam că, dacă nu-i pun botniță afurisitei, am să scap eu de ea.

Într-o bună zi am venit acasă de la un job de zidărit și l-am găsit pe fasolagiu săpând o groapă sub un tufiș de azalee, cu isterica de nevastă-sa alături, ținând în brațe o cutie de pantofi. Când am intrat în

casă, Brit ședea pe canapea.

— Cred că le-a murit cățelul, m-a înștiințat.

— Am văzut.

A întins o mână în spate și a scos la iveală o sticlă cu antigel.

— E dulce la gust, știi. Mi-a spus tata, când eram mică, să am grijă să nu ajungă cățelul nostru la el.

M-am holbat la ea câteva clipe.

— Ai otrăvit-o pe Frida?

Brit mi-a susținut privirea cu atâta sânge rece, că parcă îl aveam pe Francis în fața ochilor.

— Nu puteam să dorm, mi-a spus. Așa că mi-am zis: Ori copilul nostru, ori afurisitul ăla de cățel.

* * *

Kennedy McQuarrie pare genul care bea latte cu dovleac și scorțișoară. Pun pariu că l-a votat pe Obama și că face donații după ce se uită la spoturile alea despre căței triști și că e de părere că lumea ar fi un loc mult mai frumos și luminos, dacă oamenii ar fi mai *înțelegători* unii cu alții.

E exact genul de persoană liberală și sufletistă pe care nu pot s-o suport.

Pe asta mă concentrez, când o văd venind spre mine.

— Ați auzit-o pe dr. Atkins declarând că fiul dumneavoastră avea o boală numită MCADD, nu-i așa?

— Mă rog, zic. Am auzit-o spunând că a fost testat pozitiv cu această boală.

Așa m-a învățat procurorul să spun.

— Înțelegeți, domnule Bauer, că un bebeluș cu MCADD nediagnosticat, căruia îi scade nivelul glicemic, poate suferi un stop respirator?

— Da.

— Și înțelegeți că un bebeluș care suferă un stop respirator poate suferi un stop cardiac?

— Da.

— Și că acest bebeluș poate muri?

Dau din cap.

— Da.

— Înțelegeți, de asemenea, domnule Bauer, că în niciuna dintre aceste situații nu ar conta dacă o asistentă medicală ar recurge sau nu la orice intervenție medicală posibilă, pentru a salva viața acestui bebeluș? Că bebelușul ar putea muri chiar și așa?

— Ar putea, repet.

— Înțelegeți că în acest scenariu, dacă fiul dumneavoastră ar fi acel bebeluș, nici Maica Tereza în persoană nu l-ar fi putut salva?

Îmi încrucișez brațele.

— Dar fiul meu *nu a fost* acel bebeluș, își înclină capul.

— Ați ascultat depoziția doamnei dr. Atkins, care a fost confirmată de depoziția domnului dr. Binnie. Bebelușul dumneavoastră chiar a avut MCADD, domnule Bauer, nu-i așa?

— Nu știu. Fac o mișcare din cap în direcția lui Ruth Jefferson: Ea l-a ucis înainte ca el să fie testat cu certitudine.

— Dumneavoastră chiar credeți acest lucru? întreabă, în pofida tuturor dovezilor științifice?

— Da, cred, spun printre dinți, îi scapără ochii.

— Credeți, repetă, sau *trebuie* să credeți?

— Poftim?

— Dumneavoastră credeți în Dumnezeu, domnule Bauer, nu-i așa?

— Da.

— Și credeți că tot ce se întâmplă are un rost?

— Da.

— Domnule Bauer, numele dumneavoastră de utilizator pe Twitter este @WhiteMight?

— Mda, zic, deși habar nu am ce legătură are asta cu întrebările ei, care vin parcă din toate direcțiile, ca niște rafale de vânt.

Introduce ca probă un document scos la imprimantă.

— Este aceasta o postare a dumneavoastră de pe Twitter, din iulie anul trecut?

Dau din cap afirmativ.

— Puteți citi cu voce tare?

— „Fiecare primește ce merită", citesc.

— Atunci bănuiesc că fiul dumneavoastră a primit ce a meritat, nu?

Degetele mele se încleștează pe balustrada boxei martorilor.

— Ce ați spus?

Glasul meu e grav, înfierbântat.

— Am spus că fiul dumneavoastră a primit probabil ce a meritat, repetă.

— Fiul meu era nevinovat. Un războinic arian.

Îmi ignoră răspunsul.

— Dacă stăm să ne gândim, cred că și dumneavoastră ați primit ce ați meritat…

— Taci din gură!

— De aceea acuzați o femeie nevinovată de o moarte care a fost cu totul arbitrară, nu-i așa? Pentru că, dacă ați crede în schimb *adevărul adevărat* – anume că fiul dumneavoastră avea o boală genetică…

Mă ridic în picioare, spumegând de furie.

— Taci din gură…

Procurorul zbiară și nenorocita asta de avocată zbiară și mai tare.

— Nu puteți accepta faptul că moartea fiului dumneavoastră a fost lipsită de orice sens și nimic mai mult decât un ghinion. Trebuie să

dați vina pe Ruth Jefferson, fiindcă altfel *dumneavoastră* sunteți cel vinovat, fiindcă dumneavoastră și soția dumneavoastră ați creat un copil *arian* cu un defect genetic. Nu-i așa, domnule Bauer?

Văd cu coada ochiului cum se duce Odette Lawton la judecător. Dar eu m-am ridicat deja de pe scaun și mă întind peste balustrada boxei martorilor. Monstrul care a dormitat în interiorul meu s-a trezit brusc și scuipă foc.

— Nenorocito! spun și mă întind după beregata lui Kennedy McQuarrie.

Sunt deja pe jumătate peste balustradă, când un cretin de funcționar, care se crede polițist, se repede la mine.

— Ești o trădătoare de rasă, în mama mă-tii!

De undeva de departe aud cum lovește judecătorul cu ciocanul și cere să fie scos din sală martorul. Sunt tras afară, picioarele mi se târșâie pe podea. Brit mă strigă pe nume, Francis zbiară ca la miting, iar simpatizanții de pe lonewolf.org aplaudă furtunos.

Mai multe nu-mi amintesc. Doar că am clipit o dată și nu mă mai aflam în sala de judecată. Eram undeva într-o celulă cu pereți de beton, un pat de campanie și o toaletă.

Am senzația că a trecut o veșnicie, dar nu durează decât o jumătate de oră până se ivește Odette Lawton. Mă pufnește râsul, când funcționarul deschide ușa celulei și în prag stă ea. Salvatoarea mea e o femeie neagră. Să vezi și să nu crezi.

— Chestia asta, spune, a fost mai mult decât prostească. Și mie mi-a venit de multe ori să omor un avocat al apărării, dar nu am *încercat* niciodată să o fac.

— Nici n-am atins-o, zic și mă uit urât la ea.

— Juriului *nu-i pasă*. Să știți, domnule Bauer, că izbucnirea dumneavoastră a anulat orice avantaj pe care-l avea poate procuratura în acest caz. Nu mai pot face nimic pentru dumneavoastră.

— Cum adică?

Se uită la mine.

— Procuratura consideră cazul încheiat.

Dar eu nu. Niciodată.

Kennedy

Dacă aș putea face tumbe în biroul judecătorului Thunder, as face.

Îl las pe Howard să aștepte cu Ruth în sala de conferință. Am o șansă excelentă de a răsturna acest caz. Mi-am înregistrat cererea de pronunțare a unei sentințe de achitare și văd, de cum intru în biroul judecătorului, că Odette e deja conștientă că a pierdut.

— Domnule judecător, spun, știm că acest bebeluș a murit, ceea ce este tragic, dar nu există nicio dovadă că Ruth Jefferson ar fi acționat în mod deliberat, malițios sau iresponsabil. Acuzația de omor, pe care o aduce procuratura, nu este susținută și trebuie respinsă, după lege.

Judecătorul se întoarce spre Odette.

— Doamnă procuror? Unde sunt dovezile pentru premeditare? Pentru intenția criminală?

Odette se eschivează de la un răspuns direct.

— Eu aș zice că un comentariu public privitor la sterilizarea unui bebeluș este un indiciu puternic.

— Onorată Instanță, aceasta a fost reacția plină de amărăciune a unei femei devenite obiectul unei discriminări, obiectez. A devenit în mod neplăcut relevantă din perspectiva celor întâmplate ulterior. Dar nu indică totuși intenția de a omorî.

— Trebuie să-i dau dreptate doamnei McQuarrie, spune judecătorul Thunder. Răutăcioasă, da; ucigașă, nu, după litera legii. Dacă avocații ar fi trași la răspundere pentru comentariile ranchiunoase pe care le fac la adresa judecătorilor, atunci când un caz nu este soluționat după placul lor, ați fi cu toții acuzați de omor. Primul cap de acuzare este respins, iar cererea dumneavoastră, doamnă McQuarrie, de pronunțare a unei sentințe de achitare este aprobată.

Când străbat coridorul spre sala de conferință, pentru a-i aduce clientei mele această veste excelentă, mă uit în spate, să mă asigur că nu e nimeni în preajmă, și sar într-un călcâi. Fiindcă e totuși mare lucru ca un proces pentru omor să ia o întorsătură favorabilă datorită ție, și asta cu atât mai mult atunci când este *primul* tău proces pentru omor. Îmi imaginez cum mă cheamă Harry în biroul lui și îmi spune, în stilul lui morocănos, că l-am surprins. Mi-l imaginez lăsându-mă să particip de-acum înainte la cazurile importante și promovându-l pe Howard la funcția mea actuală.

Cu o față radioasă deschid ușa sălii de conferință. Howard și Ruth se întorc spre mine, cu speranță în priviri.

— A renunțat la acuzația de omor, le spun cu gura până la urechi.

— Uraaa!

Howard lovește cu pumnul în aer.

Ruth e mai rezervată.

— Știu că e o veste bună… dar cât de bună?

— *Excelentă*, zic. Uciderea din culpă e altă mâncare de pește, din punct de vedere juridic. În cel mai rău caz – în cazul unei condamnări – nu stai mai deloc la închisoare și, ca să fiu sinceră, dovezile noastre medicale sunt atât de convingătoare, încât aș fi chiar șocată dacă juriul nu te-ar achita…

Ruth mi se aruncă de gât.

— Îți mulțumesc.

— Ia gândește-te, spun. E posibil ca totul să se încheie până la sfârșitul săptămânii. Mâine vin la tribunal și spun că apărarea consideră cazul încheiat și, dacă juriul dă un verdict pe cât de curând mă aștept eu…

— Stai puțin, mă întrerupe Ruth. Ce zici?

Mă dau un pas înapoi.

— Am creat o îndoială rezonabilă. E suficient ca să câștigăm.

— Dar eu nu am depus mărturie, spune Ruth.

— Nu cred că mai e nevoie să fii chemată în boxa martorilor. Pentru noi, situația se prezintă în momentul de față chiar *foarte* bine. Dacă ultima imagine care le-a rămas juraților în minte este cum se repede nebunul de Turk Bauer să mă bată, ai deja susținerea lor.

Ruth stă foarte, foarte dreaptă.

— Mi-ai promis.

— Am promis că am să fac tot ce-mi stă în putință ca să-ți obțin achitarea și m-am ținut de cuvânt.

Ruth scutură din cap.

— Ai *promis* că mă lași să spun ce am de spus.

— Dar frumusețea este că nu mai ai *de ce* să o faci, îi atrag atenția. Juriul dă verdictul și tu îți recapeți serviciul. Și poți să te prefaci că nu s-a întâmplat nimic.

Glasul lui Ruth e stins, dar de oțel.

— Crezi că pot să mă prefac că nu s-a întâmplat nimic? întreabă. Văd asta în fiecare zi, oriunde mă duc. Crezi că am să mă întorc pur și simplu la spital și am să-mi recapăt serviciul? Crezi că n-am să fiu întotdeauna asistenta aceea neagră, care a cauzat probleme?

— Ruth, îi spun mirată. Sunt nouăzeci și nouă la sută sigură că acest juriu o să te găsească nevinovată. Ce mai vrei în plus?

Își înclină capul.

— Chiar mai întrebi?

Știu la ce se referă.

Și anume, la tot ce am *refuzat* eu să aduc în discuție în fața instanței: Cum este să știi că ești o țintă din cauza culorii pielii tale. Ce înseamnă să muncești din greu, să fii o angajată ireproșabilă și totuși nimic din toate acestea să nu conteze când e vorba de prejudecăți.

E adevărat, i-am spus că va avea ocazia să relateze juriului povestea din perspectiva ei. Dar la ce bun, dacă le-am oferit deja un motiv să o achite?

— Gândește-te la Edison, spun.

— Tocmai la *el* mă gândesc! se aprinde Ruth. Mă gândesc ce părere o să aibă el despre o mamă care n-a știut să-și apere cauza. Ochii ei se îngustează: Eu știu cum funcționează legea, Kennedy. Știu că Statul are sarcina probei. Și mai știu că, dacă îți cer eu asta, tu trebuie să mă chemi ca martoră. Deci întrebarea este: Ai de gând să-ți faci treaba? Sau vei fi și tu încă o persoană albă care m-a mințit?

Mă întorc spre Howard, care urmărește schimbul nostru de replici de parcă ar fi finala feminină de la U.S. Open.

— Howard, spun cu o voce calmă, ieși puțin, te rog, să-i spun ceva între patru ochi clientei noastre.

Howard ridică scurt bărbia și se strecoară afară. Eu mă întorc spre Ruth.

— Ce *naiba*? *Nu* e momentul să ții la principii. Trebuie să ai încredere în mine. Dacă te chem ca martoră și începi să vorbești despre rasă, anulezi tot avantajul pe care-l avem în momentul de față în ochii juraților. Vei vorbi despre lucruri care-i vor bulversa și stingheri. În afară de asta, își vor da foarte clar seama că ești ofensată și furioasă și asta va desființa orice simpatie pe care o simt față de tine în momentul de față. Eu am spus deja tot ce trebuia să audă juriul.

— Cu excepția adevărului, spune Ruth.

— Cum adică?

— Eu am încercat să resuscitez acel bebeluș. La început ți-am spus că nu m-am atins de el. Tuturor le-am spus asta. Dar nu e adevărat.

Simt că mi se face rău.

— De ce nu mi-ai spus asta înainte?

— La început am mințit pentru că m-am temut că o să mă concedieze. Apoi am mințit pentru că nu știam dacă pot avea încredere în tine. Și după aceea, de fiecare dată când încercam să-ți spun adevărul, mă simțeam atât de jenată că ți l-am ascuns atâta timp, încât mi-a fost tot mai greu. Inspiră adânc: Asta ar fi trebuit să-ți spun încă din ziua când ne-am cunoscut: Nu aveam voie să mă ating de acel bebeluș; asta scria în fișa lui medicală. Dar când s-a învinețit la față, l-am desfăcut din păturică. L-am mișcat. I-am atins piciorușele, l-am întors pe o parte, am făcut tot ce trebuie făcut când vrei să reanimezi un bebeluș.

Apoi am auzit pași și l-am înfășurat iar în păturică. N-am vrut să mă vadă nimeni făcând ceea ce nu aveam voie să fac.

— De ce să rescriem povestea, Ruth? o întreb după un moment. Auzind asta, juriul ar putea crede că ai făcut tot ce ai putut. Dar la fel de bine ar putea crede că ai greșit și ai făcut ceva care i-a provocat

moartea.

— Vreau ca juriul să știe că mi-am făcut treaba, spune. Tu o ții una și bună că toate acestea nu au legătură cu culoarea pielii mele – că e vorba despre competența mea. Ei bine, în plus față de toate celelalte, vreau ca ei să știe că *sunt* o asistentă medicală bună. Am încercat să salvez viața acelui bebeluș.

— Tu ai ideea asta că, odată ajunsă în boxa martorilor, îți vei putea spune povestea și totul va fi sub controlul tău, dar nu așa stau lucrurile. Odette o să te facă harcea-parcea. O să facă tot posibilul ca să arate că ești o mincinoasă.

Ruth mă privește.

— Mai bine să creadă că sunt o mincinoasă decât o ucigașă.

— Dacă ajungi acolo și prezinți o altă versiune decât cea pe care am prezentat-o noi până acum, îi explic cu grijă, îți pierzi credibilitatea. *Eu* îmi pierd credibilitatea. Eu știu ce e cel mai bine pentru tine. Nu degeaba ni se spune *apărători* – dacă faci ce-ți spun eu, te pot ajuta.

— M-am săturat să tot fac ce spun unii și alții. Ultima dată când am făcut ce mi s-a spus, m-am băgat în necazul ăsta. Ruth își încrucișează brațele: Mâine mă chemi ca martoră, îmi spune sec. Altfel am să-i zic judecătorului că nu mă lași să depun mărturie.

Și uite așa știu că am să pierd acest proces.

•

Într-o seară, când ne pregăteam cu Ruth pentru proces, noi lucram în bucătărie, iar Violet era tare neastâmpărată, zburda prin casă în chiloți, prefăcându-se că e un inorog. Discuția noastră era întreruptă de țipetele ei și brusc a scos un urlet nu de bucurie, ci de durere. În clipa următoare a izbucnit în plâns și noi am dat fuga în living, unde am găsit-o pe Violet zăcând pe jos, sângerând abundent la tâmplă.

Eu am avut senzația că mi se taie genunchii, dar, înainte de a apuca eu să mă întind spre fetița mea, Ruth o și ridicase în brațe și ținea apăsat pe rană un colț al bluzei ei.

— Șșș, încerca să o aline. Ce ai pățit?

— Am alunecat, a spus Violet printre suspine, în vreme ce bluza lui Ruth se îmbiba de sânge.

— Și văd că te-ai ales cu o mică tăietură aici, a spus Ruth calm. De care am să mă îngrijesc eu acum.

A început să-mi dea ordine în propria-mi casă, m-a trimis să aduc un prosop umed, un unguent cu antibiotic și un bandaj-fluture din trusa de prim ajutor. A ținut-o tot timpul pe Violet în brațe și i-a vorbit tot timpul. Chiar și atunci când a propus să mergem la Yale-New Haven, să vedem dacă nu cumva trebuie cusută, Ruth și-a păstrat sângele-rece, a vorbit măsurat, în vreme ce eu simțeam că-mi pierd mințile, întrebându-mă dacă nu-i va rămâne o cicatrice, dacă nu se va sesiza Protecția Copilului, pentru că nu-mi supravegheasem fetița mai

atent sau pentru că o lăsasem să alerge în șosete pe un parchet alunecos. Când rana lui Violet a necesitat două cusături, nu de mine s-a ținut ea agățată, ci de Ruth, care a asigurat-o că nu va simți nimic, dacă vom cânta în gura mare. Așa că am zbierat toate trei cât ne-au ținut bojocii „Let It Go", iar Violet nu a plâns absolut deloc. Mai târziu, când Violet dormea buștean în camera ei, cu un bandaj curat pe frunte, i-am mulțumit lui Ruth.

Ești bună în meseria ta, am spus.

Știu, mi-a răspuns.

Asta este tot ce își dorește ea. Ca oamenii să înțeleagă că a fost nedreptățită din cauza rasei ei și ca reputația ei de asistentă medicală să rămână intactă, chiar dacă va fi pătată de un verdict de vinovăție.

— Bei de una singură, spune Micah, când se întoarce acasă de la spital și mă găsește șezând în întuneric în bucătărie, cu o sticlă de Syrah. E primul semn, să știi.

Ridic paharul și iau o sorbitură lungă de vin.

— Primul semn de ce?

— De maturitate, probabil, recunoaște Micah. Ai avut o zi nasoală la serviciu?

— A început splendid. Ba chiar excepțional. Și după aceea s-a dus totul dracului foarte repede.

Micah se așază lângă mine și își slăbește nodul de la cravată.

— Vrei să vorbim despre asta? Sau să-mi aduc și eu o sticlă?

Împing sticla de Syrah în direcția lui.

— Am crezut că i-am obținut achitarea, spun. Dar Ruth s-a trezit să facă totul praf.

În timp ce Micah își toarnă un pahar cu vin, încep să-i povestesc totul. De la cum și-a împroșcat Turk Bauer ura până la privirea pe care o avea când s-a repezit la mine; de la valul de adrenalină pe care l-am simțit când mi s-a aprobat cererea de pronunțare a unei sentințe de achitare până la confesiunea lui Ruth că resuscitase bebelușul și la realizarea amețitoare a faptului că trebuie să o chem ca martoră, dacă îmi cere ea acest lucru. Chiar dacă asta îmi anulează șansele de a câștiga primul meu proces pentru omor.

— Ce să fac mâine? întreb. Indiferent ce o întreb pe Ruth, se va incrimina singură. Și asta fără să luăm în calcul ce-o să facă procurorul cu ea.

Mă înfior când mă gândesc la Odette, care încă nici nu știe ce pleașcă va cădea pe capul ei.

— Nu-mi vine să cred că am fost atât de aproape, spun cu voce slabă. Nu-mi vine să cred că o să strice totul.

Micah își drege glasul.

— Gândul radical numărul unu: Poate ar trebui să te scoți pe tine din ecuație.

Am băut deja suficient, cât să văd cam neclar silueta lui Micah, așa că poate l-am înțeles greșit.

— Poftim?

— Nu *tu* ai fost aproape. *Ruth* a fost.

Pufnesc pe nas.

— Să nu despicăm firul în patru. Ori câștigăm amândouă, ori pierdem amândouă.

— Dar miza ei e mai mare, spune Micah cu blândețe. Reputația ei. Cariera ei. Viața ei. Pentru tine, Kennedy, e primul proces care contează. Dar pentru Ruth e singurul proces care contează.

Îmi trec o mână prin păr.

— Care e gândul radical numărul doi?

— Dacă cel mai bun lucru pentru Ruth *nu* este să câștige procesul? răspunde Micah. Dacă nu contează atât de mult pentru ea *ce* va spune… cât faptul că în sfârșit va avea ocazia de a spune?

Merită să ai ocazia de a spune ceva, dacă asta înseamnă că vei ajunge la închisoare? Dacă de pe urma acestui fapt te alegi cu o condamnare? Chestia asta contrazice tot ce am învățat eu de-a lungul vieții, tot ce am crezut.

Dar nu eu sunt judecată în acest proces.

Îmi apăs degetele pe tâmple. Cuvintele lui Micah se rotesc în mintea mea.

El își ia paharul și îi varsă conținutul în al meu.

— Tu ai mai multă nevoie decât mine, spune și mă sărută pe frunte. Să nu stai trează până târziu.

•

Vineri dimineață, când mă grăbesc să ajung în parcare, la locul de întâlnire cu Ruth, trec pe lângă monumentul din spațiul verde de lângă primărie. A fost ridicat în memoria lui Sengbe Pieh, unul dintre sclavii implicați în revolta de pe vasul *Amistad*. În 1839, vasul transporta un grup de africani, luați de la casele lor pentru a deveni sclavi în Caraibe. Africanii s-au revoltat, i-au ucis pe căpitan și pe bucătar și i-au obligat pe ceilalți marinari să întoarcă vasul către Africa. Însă marinarii i-au păcălit pe africani și au cârmit spre nord – unde vasul a fost oprit de autoritățile americane. Africanii au fost ținuți captivi într-un depozit din New Haven, în așteptarea procesului.

Africanii s-au revoltat pentru că un bucătar mulatru auzise că echipajul format din albi avea de gând să-i ucidă pe negri și să-i mănânce. Albii de pe vas credeau că africanii erau canibali.

Nici unii, nici alții nu aveau dreptate.

Când ajung în parcare, Ruth nici nu se uită la mine. O ia grăbită către tribunal, cu Edison alături, până când o apuc de braț.

— Tot mai vrei să faci asta?

— Credeai că mă răzgândesc peste noapte? întreabă.

— *Sperasem,* mărturisesc. Te implor, Ruth!

— Mamă?

Derutat, Edison se uită întâi la ea, apoi la mine. Ridic din sprâncene, ca și cum i-aș spune: *Gândește-te ce-i faci lui.*

Ea își strecoară brațul pe sub cotul fiului ei.

— Haide, spune și o ia iarăși din loc.

S-a adunat și mai multă lume în fața tribunalului; acum, când presa a relatat că procuratura consideră cazul încheiat, setea de sânge e și mai mare. Cu coada ochiului îi văd pe Wallace Mercy și echipa lui, stând în continuare de veghe. Poate ar fi trebuit să-l asmut pe Wallace asupra lui Ruth; poate că el ar fi putut-o convinge să-și plece capul și să lase justiția să se pronunțe în favoarea ei. Pe de altă parte, din câte îl cunosc eu pe Wallace, nu cred că ar rata șansa de a spune ce gândește. Probabil s-ar fi oferit să o consilieze pe Ruth în ceea ce simte ea nevoia să spună.

Howard umblă de colo-colo în fața sălii de judecată.

— Deci, întreabă agitat, declarăm cazul încheiat? Sau…

— Da, răspund tăios. Sau.

— Dacă te interesează să știi, află că soții Bauer s-au întors. Sunt în public.

— Mersi, Howard, răspund cu un ton sarcastic. Acum mă simt și mai bine.

Mă mai adresez o dată lui Ruth, cu câteva clipe înainte de a ni se cere să ne ridicăm în picioare la sosirea judecătorului.

— Îți mai dau doar un sfat, șoptesc. Să fii cât se poate de rezervată și calmă. În secunda în care ridici glasul, procurorul se va arunca asupra ta. Și așa cum îmi răspunzi mie, să-i răspunzi și lui Odette când te va audia.

Se uită la mine. Privirile noastre se întâlnesc doar scurt, dar mi-e suficient să văd un tremur în privirea ei, să văd frica. Îi simt slăbiciunea și deschid gura, cu intenția de a o încuraja, dar apoi îmi amintesc ce mi-a spus Micah.

— Baftă! zic.

Mă ridic și o chem pe Ruth Jefferson în boxa martorilor.

Cum stă acolo, pare cumva mai mică. Are părul prins într-un coc la ceafă, ca de obicei. Am mai observat până acum cât de severă o face să pară? Își ține mâinile în poală, cu degetele încleștate unele într-altele. Eu știu că o face pentru a le împiedica să tremure, dar jurații nu știu asta. Pentru ei e doar exagerat de gravă, de afectată. Rostește jurământul încet, fără ca glasul ei să trădeze vreo emoție. Știu că o face pentru că se simte expusă. Însă timiditatea poate fi confundată cu aroganța, iar aceasta poate fi un cusur fatal.

— Ruth, încep, câți ani aveți?

— Patruzeci și patru, spune.

— Unde v-ați născut?

— În Harlem, New York City.

— Ați mers la scoală acolo?

— Doar doi ani. După aceea m-am mutat la Dalton, cu o bursă.

— Ați absolvit colegiul? întreb.

— Da, am studiat la SUNY Plattsburgh, după care am obținut diploma de asistentă medicală la Yale.

— Puteți să ne spuneți cât a durat acest program de studii?

— Trei ani.

— Când ați primit diploma de asistentă medicală, ați depus un jurământ?

Dă din cap.

— Se numește jurământul lui Florence Nightingale, spune Ruth.

Introduc ca probă un document, pe care i-l dau apoi lui Ruth.

— Acesta este jurământul?

— Da.

— Îl citiți, vă rog, cu voce tare?

— „Mă angajez solemn, înaintea lui Dumnezeu și a celor prezenți, să respect codul etic al profesiei de asistentă medicală; să colaborez loial cu ceilalți membri ai personalului medical și să urmez întocmai și după cea mai bună știință a mea indicațiile medicului sau asistentei medicale” – aici șovăie – „desemnați să-mi dirijeze munca”. Inspiră adânc și continuă: „Nu voi face nimic rău sau dăunător, nu voi da cu bună știință un medicament vătămător și nu-mi voi da concursul la malpraxis. Nu voi divulga nicio informație confidențială, pe care aș putea-o afla în cursul muncii mele. Și mă angajez să fac tot ce-mi stă în putință, pentru a crește standardele și prestigiul profesiei de asistentă medicală. Îmi voi pune viața în slujba celorlalți și a înaltelor idealuri ale profesiei de asistentă medicală”.

Ridică privirea spre mine.

— Acest jurământ este fundamental pentru dumneavoastră, ca asistentă medicală?

— Îl luăm foarte în serios, confirmă Ruth. Este echivalentul jurământului lui Hipocrate pentru medici.

— Cât timp ați fost angajată la spitalul Mercy-West Haven?

— Puțin peste douăzeci de ani, spune Ruth. Toată viața mea profesională.

— Care sunt atribuțiile dumneavoastră?

— Eu sunt asistentă medicală de neonatologie. Asist pacientele la naștere, sunt în sala de operații când se realizează o cezariană, acord îngrijiri mamelor și, după naștere, nou-născuților.

— Câte ore pe săptămână obișnuiați să lucrați?

— Peste patruzeci, răspunde. Ni se cerea frecvent să facem ore suplimentare.

— Ruth, sunteți căsătorită?

— Sunt văduvă, spune. Soțul meu a fost militar și a murit în Afghanistan. Asta s-a întâmplat acum zece ani.

— Aveți copii?

— Da, un fiu, pe Edison. Are șaptesprezece ani.

Cu privirea luminoasă îl caută pe Edison în public.

— Vă amintiți când ați venit la serviciu în dimineața zilei de 2 octombrie 2015?

— Da, spune Ruth. La ora șapte dimineața am intrat într-o tură de douăsprezece ore.

— Vi s-a cerut să-l îngrijiți pe Davis Bauer?

— Da. Mama lui născuse în dimineața aceea, devreme. Mi s-a cerut să-i acord îngrijire medicală postnatală lui Brittany Bauer și să realizez examenul nou-născutului.

Descrie în ce constă acest examen și spune că l-a realizat în salonul mamei.

— Deci Brittany Bauer a fost de față?

— Da, spune Ruth. Și soțul ei.

— Cu ocazia acestui examen ați constatat ceva vrednic de a fi luat în seamă?

— Am notat în fișă un posibil murmur cardiac. Nu mi s-a părut ceva alarmant – este foarte frecvent întâlnit la nou-născuți. Dar era totuși ceva ce medicul pediatru trebuia neapărat să verifice la următoarea sa vizită și de aceea l-am notat în fișă.

— Îi cunoșteați pe soții Bauer înainte de a se naște băiatul lor?

— Nu, răspunde Ruth. I-am cunoscut când am venit în salon. I-am felicitat pentru băiatul lor frumos și le-am explicat că am venit să-i fac un examen de rutină.

— Cât timp v-ați aflat cu ei în salon?

— Între zece și cincisprezece minute.

— Ați stat de vorbă cu părinții în acest timp?

— Am menționat murmurul cardiac și le-am spus că nu constituie un motiv de îngrijorare. Și le-am mai spus că nivelul glicemic al bebelușului crescuse de la naștere. După ce l-am spălat pe nou-născut, am propus să încercăm să-l punem la sân.

— Care a fost reacția lor?

— Domnul Bauer mi-a spus să plec de lângă soția lui. Apoi a spus că vrea să stea de vorbă cu șefa mea.

— Asta cum v-a făcut să vă simțiți, Ruth?

— Am fost șocată, recunoaște. Nu-mi dădeam seama cu ce îi supărasem.

— Ce s-a întâmplat după aceea?

— Șefa mea, Marie Malone, a lipit un bilețel în fișa bebelușului, care prevedea ca niciun angajat medical afro-american să nu intre în

contact cu nou-născutul. Am întrebat-o ce înseamnă aceasta și mi-a spus că a făcut-o la cererea părinților și că mă voi ocupa de alți pacienți.

— Când ați revăzut bebelușul?

— Sâmbătă dimineață. Eram în salonul de nou-născuți, când Corinne – noua asistentă a bebelușului – l-a adus înăuntru pentru circumcizie.

— Care au fost atribuțiile dumneavoastră în acea dimineață?

Își încrețește fruntea.

— Aveam două – ba nu, trei paciente. Fusese o noapte nebună; făcusem o tură suplimentară, pentru că o altă asistentă se îmbolnăvise. Mă dusesem în salonul de nou-născuți după așternuturi curate și ca să înfulec un baton de cereale, pentru că nu mâncasem nimic de când intrasem în tură.

— Ce s-a întâmplat după ce a fost circumcis bebelușul?

— Eu nu am fost în salon, dar am presupus că totul decursese normal. Apoi a venit Corinne la mine și m-a rugat să-l supraveghez, pentru că o altă pacientă a ei trebuia dusă în sala de operații, iar regulamentul prevede ca un bebeluș să fie monitorizat după circumcizie.

— Ați fost de acord?

— N-am prea avut de ales. Practic, nu mai era nimeni disponibil. Știam că fie Corinne, fie Marie, asistenta-șefă, se va întoarce rapid să mă înlocuiască.

— Când ați văzut prima dată bebelușul, cum arăta?

— Foarte bine, spune Ruth. Era înfășat și dormea profund. Dar după câteva secunde, când m-am uitat la el, am observat că era livid. Gemea. Mi-am dat seama că avea dificultăți să respire.

Mă îndrept către boxa martorilor și îmi așez o mână pe balustradă.

— Și dumneavoastră ce ați făcut în clipa aceea, Ruth?

Ruth trage adânc aer în piept.

— L-am desfășat. L-am atins, i-am lovit ușor piciorușele, am încercat să-l fac să reacționeze.

Jurații par mirați. Odette se lasă pe spate în scaun, cu brațele încrucișate, cu un zâmbet mijindu-i pe chip.

— De ce ați făcut asta? Când șefa dumneavoastră v-a cerut să *nu* vă atingeți de acel bebeluș?

— A trebuit să o fac, mărturisește Ruth.

Observ cât de eliberată se simte acum, ca un fluture ieșit din crisalidă. Nu se mai simte apăsare în glasul ei, iar cutele din jurul gurii au devenit mai puțin vizibile.

— Orice asistentă medicală bună ar face acest lucru într-o asemenea situație.

— Și după aceea?

— Următorul pas ar fi fost să tastez codul pentru situații de urgență, ca să vină o întreagă echipă de resuscitare. Dar am auzit pași. Mi-am dat seama că vine cineva și nu știam ce să fac. M-am gândit că o să am probleme, dacă mă vede careva punând mâna pe acel bebeluș, când doar mi se spusese să nu o fac. Așa că l-am înfășat la loc și m-am îndepărtat de lângă el, când a intrat Marie în salon. Ruth își coboară iarăși privirea în poală: M-a întrebat ce fac.

— Și dumneavoastră ce i-ați răspuns, Ruth?

Când ridică iarăși privirea, se citește rușine în ochii ei.

— Am spus că nu fac nimic.

— Ați mințit?

— Da.

— Și se pare că nu doar o dată – ulterior, când ați fost interogată de poliție, ați declarat că nu ați întreprins niciun efort de resuscitare a acelui bebeluș. De ce?

— Mi-a fost teamă să nu-mi pierd locul de muncă. Se întoarce către juriu, pledându-și cauza: Fiecare fibră a corpului meu îmi spunea că trebuie să-l ajut pe acel nou-născut… dar în același timp știam că am să fiu mustrată, dacă nu respectam ordinele șefei mele. Și dacă îmi pierdeam locul de muncă, cine ar fi avut grijă de băiatul meu?

— Deci practic aveați de ales între a vă da concursul la malpraxis și a încălca ordinul șefei dumneavoastră?

Dă din cap afirmativ.

— Era o situație din care nu aveam decât de pierdut.

— Ce s-a întâmplat după aceea?

— A fost chemată echipa de resuscitare. Sarcina mea a fost să fac compresii. Am făcut tot ce am putut, noi toți am făcut tot ce am putut, dar nu a fost suficient. Înalță privirea: Când s-a anunțat ora decesului și când domnul Bauer a scos din coșul de gunoi balonul Ambu și a încercat să continue resuscitarea, abia mi-am mai ținut cumpătul.

Ca o săgeată care își caută ținta, ochii ei se fixează asupra lui Turk Bauer, care șade în public:

— M-am întrebat: *Ce am scăpat din vedere? Aș fi putut face altceva?* Șovăie: Și apoi m-am întrebat: *Aș fi avut voie?*

— După două săptămâni ați primit o scrisoare, zic. Puteți să ne spuneți ce era?

— Era de la Departamentul de Sănătate Publică. Îmi suspenda licența de asistentă medicală.

— Ce v-a trecut prin minte când ați citit-o?

— Mi-am dat seama că sunt considerată răspunzătoare pentru moartea lui Davis Bauer. Știam că am să fiu suspendată de la serviciu și asta s-a și întâmplat.

— Ați lucrat de atunci?

— O scurtă perioadă de timp am primit ajutor social, spune Ruth.

După aceea am lucrat la McDonald's.

— Ruth, cum s-a schimbat viața dumneavoastră drept urmare a acestui incident?

Inspiră adânc.

— Nu mai am economii. Trăim de pe o săptămână pe alta. Îmi fac griji pentru viitorul fiului meu. Nu-mi pot folosi mașina, pentru că nu-mi pot permite să o înmatriculez.

Mă întorc cu spatele, dar Ruth nu a terminat încă.

— E ciudat, spune cu voce slabă. Te crezi un membru respectat al unei comunități – al spitalului în care lucrezi, al orașului în care trăiești. Aveam un serviciu minunat. Aveam colege care-mi erau prietene. Locuiam într-o casă de care eram mândră. Dar nu era decât o iluzie optică. Eu nu am fost niciodată un membru al vreuneia dintre aceste comunități. Eram tolerată, dar nu binevenită. Am fost și voi fi întotdeauna diferită de ceilalți. Ridică privirea: Și din cauza culorii pielii mele, eu voi fi cea pe care se va da vina.

Of, Doamne! îmi spun în sinea mea. *Of, Doamne, of, Doamne, taci din gură, Ruth. Nu vorbi despre asta!*

— Nu mai am întrebări, spun cu intenția de a limita pagubele.

Pentru că Ruth nu mai este o martoră. Ruth este o bombă cu ceas.

•

Când îmi iau locul la masa apărării, Howard stă cu gura căscată. Îmi împinge un bilețel: *CE SE ÎNTÂMPLĂ???*

Îi răspund mai jos: *E un exemplu pentru ce nu vrei NICIODATĂ să facă un martor.*

Odette pășește către boxa martorilor.

— Vi s-a cerut să nu îl atingeți pe acel bebeluș?

— Da, spune Ruth.

— Și până în ziua de astăzi ați spus că nu l-ați atins, înainte ca asistenta-șefă să vă ceară acest lucru în mod explicit?

— Da.

— Dar acum, când ați fost audiată ca martoră, ați declarat că, de fapt, l-ați *atins* pe acel bebeluș, când a avut probleme?

Ruth dă din cap.

— Așa este.

— Deci cum e? insistă Odette. L-ați atins sau nu pe Davis Bauer când a încetat să respire?

— L-am atins.

— Deci haideți să lămurim chestiunea aceasta. V-ați mințit șefa?

— Da!

— Și ați mințit-o pe colega dumneavoastră, Corinne?

— Da.

— Și i-ați mințit pe angajații de la Managementul de Risc al spitalului Mercy-West Haven, nu-i așa?

Dă din cap.

— Da.

— I-ați mințit pe polițiști?

— Da, i-am mințit.

— Deși înțelegeți că este datoria și obligația lor morală să încerce să afle ce s-a întâmplat cu acel bebeluș care a murit?

— Știu, dar…

— V-ați gândit să vă salvați locul de muncă, explică Odette, pentru că în adâncul sufletului dumneavoastră știați că faceți ceva nepermis. Așa este?

— Păi…

— Dacă i-ați mințit pe *toți* acești oameni, spune Odette, de ce, pentru numele lui Dumnezeu, ar crede juriul ce spuneți acum?

Ruth se întoarce către bărbații și femeile înghesuiți în banca juraților.

— Pentru că acum le spun adevărul.

— Bun, zice Odette. Dar acesta nu este singurul secret pe care-l aveți de mărturisit, nu-i așa?

Unde vrea să ajungă?

— În momentul când a murit bebelușul – când medicul pediatru a anunțat ora decesului – în adâncul sufletului dumneavoastră nu v-a păsat nici cât negru sub unghie, nu-i așa, Ruth?

— Bineînțeles că mi-a păsat! Se îndreaptă în scaun: Noi am depus toate eforturile, cum am fi făcut pentru orice alt pacient…

— Da, dar el nu era orice alt pacient. Era copilul unui suprematist alb. Copilul unui bărbat care desconsiderase experiența dumneavoastră îndelungată și competența dumneavoastră de asistentă medicală…

— Vă înșelați.

— … al unui bărbat care se îndoise de capacitatea dumneavoastră de a vă face meseria, dintr-un singur motiv: culoarea pielii dumneavoastră. I-ați purtat pică lui Turk Bauer și i-ați purtat pică bebelușului său, nu-i așa?

Odette stă acum la treizeci de centimetri de Ruth și îi zbiară în față. Ruth închide ochii la fiecare rafală, de parcă s-ar feri de un uragan.

— Nu, șoptește. N-am gândit niciodată așa.

— Dar ați auzit când a spus colega dumneavoastră, Corinne, că v-ați enervat când vi s-a cerut să nu vă mai ocupați de Davis Bauer, așa este?

— Da.

— Ați lucrat douăzeci de ani la Mercy-West Haven?

— Da.

— Ați declarat că sunteți o asistentă medicală cu experiență, competentă, care-și iubea munca, e adevărat?

— Da, este, recunoaște Ruth.

— Și totuși spitalul n-a avut nicio problemă să țină seama de dorințele pacientului, punându-le mai presus de respectul față de propria angajată, și să vă îndepărteze din funcția pe care ați deținut-o atâția ani?

— Așa se pare.

— Asta sigur v-a înfuriat, nu?

— M-a indignat, recunoaște.

Nu te pierde cu firea, Ruth, spun în sinea mea.

— V-a indignat? Ați spus, citez: *Copilul ăla nu înseamnă nimic pentru mine.*

— Au fost niște cuvinte care mi-au scăpat în toiul evenimentelor…

Ochii lui Odette sclipesc.

— În toiul evenimentelor! La fel a fost și când i-ați spus domnului dr. Atkins să sterilizeze bebelușul cu ocazia circumciziei?

— A fost o glumă, spune Ruth. N-ar fi trebuit s-o spun. A fost o greșeală.

— Ce *altceva* a mai fost o greșeală? întreabă Odette. Faptul că ați încetat să-i acordați îngrijire acelui bebeluș, în vreme ce el se căznea să respire, din simplul motiv că v-ați temut de repercusiunile asupra *dumneavoastră*?

— Mi se spusese să nu fac nimic.

— Și atunci ați luat în mod conștient decizia de a sta degeaba lângă sărmanul nou-născut, care se învinețea la față, gândindu-vă: *Dacă îmi pierd slujba?*

— Nu…

— Sau poate ați gândit: *Pe bebelușul acesta nu merită să-l ajut. Părinții lui nu vor să mă ating de el, pentru că sunt neagră, iar eu am să le fac pe plac.*

— Nu e adevărat…

— Aha. Ați gândit: *Îi urăsc pe părinții lui rasiști?*

— Nu!

Ruth își duce mâinile la cap, de parcă ar vrea să înăbușe glasul lui Odette.

— O, atunci poate a fost asta: *Îl urăsc pe acest* bebeluș, *pentru că îi urăsc pe părinții lui rasiști?*

— Nu! explodează Ruth atât de sonor, încât am senzația că se cutremură pereții sălii de judecată. M-am gândit că pentru acest bebeluș ar fi mai bine să moară decât să fie crescut de *el.*

Îl arată cu degetul pe Turk Bauer, în vreme ce se lasă tăcerea asupra juriului, asupra publicului și, da, asupra mea. Ruth își acoperă gura cu mâna. *E al naibii de târziu,* gândesc.

— O-obiectăm! se bâlbâie Howard. Cerem să se șteargă comentariul!

În aceeași clipă, Edison părăsește în fugă sala de judecată.

Când se declară ședința închisă, o prind pe Ruth de încheietura mâinii și o trag după mine în sala de conferință. Howard are bunul-simț să se țină deoparte. Când se închide ușa în urma noastră, mă întorc spre ea.

— Felicitări! Ai făcut *exact* ce nu trebuia să faci, Ruth.

Se duce spre fereastră, cu spatele la mine.

— Ai spus ce aveai de spus? Ești mulțumită că ai depus mărturie? Tot ce o să vadă juriul acum e o femeie neagră furioasă. Una care s-a enervat în asemenea hal și a fost atât de răzbunătoare, încât nu m-ar mira dacă judecătorul ar regreta că a respins acuzația de omor. Tocmai le-ai dat acelor paisprezece jurați toate motivele să creadă că ai fost atât de pornită, încât l-ai lăsat pe bebelușul acela să moară sub nasul tău.

Ruth se răsucește încet spre mine. Soarele după-amiezii o înconjoară cu o aureolă care o face să pară nepământească.

— Nu m-am înfuriat. *Sunt* furioasă. De ani de zile sunt furioasă. Numai că nu am arătat-o. Ce nu înțelegi tu este că în trei sute șaizeci și cinci de zile din an eu trebuie să am grijă să nu arăt sau să nu par *prea neagră,* așa că joc un rol. Îmi pun o mască pe față, ca un strat de ipsos. E istovitor. E al naibii de istovitor. Dar o fac, pentru că nu am bani de cauțiune. O fac, pentru că am un fiu. O fac, pentru că, dacă nu aș face-o, mi-aș pierde slujba. Casa. M-aș pierde pe mine. Așa că muncesc, zâmbesc, dau din cap, îmi plătesc facturile și tac din gură, mă prefac că sunt mulțumită, fiindcă asta vreți voi – ba nu – asta vă *trebuie* vouă să fiu eu. Și marea, trista rușine este că am acceptat farsa aceasta atâția ani din viața asta nenorocită. M-am gândit că, dacă fac toate acestea, pot fi și eu una dintre voi.

Se îndreaptă spre mine.

— Uită-te la tine, spune cu un rânjet. Ești atât de mândră că ești apărător public, că lucrezi cu persoane de culoare, care au nevoie de ajutor. Dar te-ai gândit vreodată că între nenorocul nostru și norocul vostru există o legătură directă? Casa pe care au cumpărat-o părinții tăi a fost poate scoasă la vânzare pentru că vânzătorii nu au vrut-o pe mama *mea* în cartierul lor. Notele bune, care ți-au permis în cele din urmă să studiezi dreptul, s-au datorat poate faptului că mama ta nu a trebuit să muncească optsprezece ore pe zi și că seara avea timp să-ți citească sau să-ți verifice temele. Cât de des îți reamintești ce noroc ai avut să fii proprietara casei în care locuiești, pentru că familia ta a putut strânge capital de-a lungul generațiilor, ceea ce familiile de culoare nu pot face? Cât de des deschizi gura la serviciu și te gândești ce grozav e că nimeni nu crede că vorbești în numele tuturor celor de-o culoare cu tine? Cât de greu e pentru tine să găsești o felicitare de ziua fetiței tale, cu o imagine a unui copil de aceeași culoare cu ea?

Cât de des ai văzut o reprezentare a lui Iisus care să semene cu tine?

Se întrerupe, gâfâind, roșie în obraji.

— Să știi că prejudecățile merg în două direcții. Există oameni care suferă de pe urma lor și oameni care profită de pe urma lor. Cine te-a făcut pe tine să te crezi Robin Hood? Cine ți-a spus ție că eu am nevoie să fiu salvată? Vii la mine, cu nasul pe sus, și îmi spui că ți-am distrus un caz la care ai lucrat atâta; te feliciți că ești avocata unei femei negre, sărace și chinuite… dar tu faci parte din ceea ce m-a făcut pe mine să fiu așa.

Ne despart doar câțiva centimetri. Simt căldura pielii ei; îmi văd imaginea reflectată în pupilele ei, când reîncepe să vorbească.

— Ai spus că mă poți reprezenta, Kennedy. Nu mă poți reprezenta. Nu mă *cunoști.* Nici măcar nu ai încercat vreodată. Se uită în ochii mei: Ești concediată! spune și iese din încăpere.

•

Rămân câteva minute singură în sală, năpădită de un noian de sentimente. Deci de aceea se cheamă *judecată.* N-am fost niciodată atât de furioasă, rușinată, umilită. În toți anii de când lucrez în justiție, am avut clienți care m-au urât, dar niciunul care să mă trimită la plimbare.

Așa se simte Ruth.

Okay, am înțeles: A fost nedreptățită de o grămadă de albi. Dar asta nu înseamnă că mă poate pune și pe mine în aceeași oală cu ei, că poate să judece un individ după restul mulțimii.

Așa se simte Ruth.

Cum își permite să mă acuze că nu sunt aptă să o reprezint, doar pentru că nu sunt neagră? Cum își permite să spună că nu am încercat să o cunosc? Cum își permite să-mi atribuie niște cuvinte pe care nu le-am spus? Cum își permite să-mi spună ce gândesc?

Așa se simte Ruth.

Cu un geamăt pornesc către ușă. Judecătorul ne așteaptă în biroul lui.

Când deschid ușa, dau nas în nas cu Howard. Aoleu, am uitat de el.

— Te-a concediat? zice și adaugă sfios: Am tras cu urechea.

Străbat coridorul.

— Nu poate să mă concedieze. Într-o fază atât de avansată a procesului, judecătorul n-o să-i dea voie.

Ca motiv, Ruth va invoca asistența juridică ineficientă, dar dacă a fost careva ineficient în acest proces, atunci doar clienta. Și-a spulberat singură achitarea.

— Acum ce se-ntâmplă?

Mă opresc și mă întorc spre el.

— Zău dacă știu, zic.

•

Când un proces se apropie de final, avocatul apărării depune o cerere de pronunțare a unei sentințe de achitare. Dar de data aceasta, când vin în fața judecătorului Thunder și a lui Odette, el se uită la mine ca și cum aș avea un mare tupeu să aduc chestiunea aceasta în discuție.

— Nu există nicio dovadă că moartea lui Davis Bauer a survenit drept urmare a acțiunilor lui Ruth. Sau a inacțiunii ei, adaug nehotărâtă, fiindcă în acest moment nu mai știu nici *eu* ce să cred.

— Domnule judecător, spune Odette. Asta este în mod evident o ultimă încercare disperată a apărării, după ce am auzit cu toții ce s-a spus în depoziție. De fapt, aș îndrăzni să vă rog cu tot respectul să reveniți asupra deciziei de a respinge acuzația de omor. Nu încape îndoială că Ruth Jefferson tocmai și-a dovedit intenția criminală.

Îmi îngheață sângele în vene. Mă așteptasem la o revenire în forță a lui Odette, dar nu mă așteptasem la *asta*.

— Domnule judecător, nu se poate reveni asupra deciziei. Ați respins deja acuzația de omor. Ruth nu poate fi acuzată de două ori de aceeași infracțiune.

— De data aceasta, spune judecătorul Thunder în silă, doamna McQuarrie are dreptate. Dumneavoastră, doamnă Lawton, ați avut o șansă, iar eu am respins deja acuzația de omor. Dar am să-mi rezerv dreptul de a decide asupra noii cereri a apărării, de pronunțare a unei sentințe de achitare. Se uită pe rând la noi: Pledoariile finale încep luni dimineață, doamnelor. Haideți să nu facem un circ și mai mare decât am făcut deja, bine?

Îi spun lui Howard să-și ia liber pentru tot restul zilei și plec acasă. Simt o presiune în cap, gândurile mi se înghesuie parcă într-un spațiu prea strâmt, mă simt ca și cum m-ar paște o răceală. Când ajung acasă, miroase a vanilie. Intru în bucătărie, unde o găsesc pe mama purtând un șorț cu Wonder Woman și pe Violet în genunchi pe un taburet de bucătărie, cu mâna într-un castron cu aluat de fursecuri.

— Mami! strigă și ridică două mâini lipicioase. Îți pregătim o surpriză, așa că fă-te că nu vezi.

Când îi aud cuvintele, mi se pune un nod în gât. *Fă-te că nu vezi.*

Cuvinte rostite de un copil mic.

Mama îmi aruncă o privire și își încrețește fruntea pe deasupra capului lui Violet.

— Ești okay? schițează din buze.

Drept răspuns mă așez lângă Violet, iau cu degetele aluat din castron și încep să-l mănânc.

Fiica mea e stângace, deși Micah și cu mine suntem dreptaci. Avem și o imagine ecografică intrauterină a ei, cum își suge degetul mare stâng.

— Dacă e atât de simplu? murmur.

— Dacă e *ce* atât de simplu?

Mă uit la mama.

— Crezi că lumea îi favorizează pe dreptaci?

— A, nu cred că m-am gândit vreodată la asta.

— Asta fiindcă *tu,* îi atrag atenția, ești dreptace. Dar ia gândește-te. Deschizătoarele de conserve, foarfecile, până și pupitrele de la colegiu care se desfac dintr-o parte – toate sunt făcute pentru dreptaci.

Violet ridică mâna în care ține lingura și se uită încruntată la ea.

— Puiule, spune mama, ia du-te tu și spală-te, ca să poți gusta după aceea primele fursecuri pe care le scoatem din cuptor.

Violet alunecă de pe scaun, ținând mâinile ridicate, așa cum face Micah înainte de a intra în sala de operații.

— Vrei s-o faci pe copilă să viseze urât? mă ceartă mama. Zău, Kennedy! De unde ți-a venit ideea asta? Are de-a face cu cazul tău?

— Am citit undeva că persoanele stângace mor mai tinere, fiindcă sunt mai susceptibile de a suferi accidente. Când erai tu mică, nu le dădeau călugărițele peste mână copiilor care scriau cu mâna stângă?

Mama își pune o mână în șold.

— Știi, blestemul unuia e binecuvântarea altcuiva. Stângacii se spune că sunt mai creativi. Nu au fost Michelangelo și da Vinci, și Bach stângaci? Și în Evul Mediu aveai noroc dacă erai stângaci, fiindcă majoritatea bărbaților lupta cu sabia în mâna dreaptă și scutul în mâna stângă, ceea ce însemna că un stângaci îi putea ataca prin surprindere – se întinde către mine cu o spatulă în mână și mă atinge în partea dreaptă a pieptului – uite așa.

Mă pufnește râsul.

— De unde știi tu așa ceva?

— Citesc romane de dragoste, puiule, zice. Nu-ți face griji pentru Violet. Știi, dacă își dorește, poate învăța să fie ambidextră. Tatăl tău se folosea la fel de bine de ambele mâini – la scris, la meșterit, sub centură. Zâmbește larg: Și *nu* mă refer aici la box.

— *Îîîh,* spun. Termină!

Dar între timp mintea mea lucrează: Dacă lumea e un puzzle cu forme în care tu nu te potrivești? Și singura cale de a supraviețui este să te mutilezi, să-ți cizelezi colțurile, să te șlefuiești, să te modifici, ca să te potrivești?

Cum se face că n-am fost în stare să modificăm mai bine formele puzzle-ului?

— Mamă? întreb. Poți să mai stai câteva ceasuri cu Vi?

•

Îmi amintesc că am citit odată într-un roman că nativii din Alaska, atunci când au avut primul contact cu misionari albi, au crezut că aceștia sunt stafii. Și de ce să nu fi crezut asta? Ca stafiile, albii trec

fără niciun efort peste granițe și limite. Ca stafiile, noi, albii, putem fi oriunde vrem noi să fim.

Decid că a sosit momentul să pipăi zidurile care mă înconjoară.

Primul lucru pe care-l fac e să-mi las mașina pe aleea casei și să merg un kilometru și jumătate pe jos, până în stația de autobuz. Înghețată bocnă, intru într-o drogherie să mă încălzesc. Mă opresc în fața unui raft în fața căruia nu m-am mai oprit niciodată și iau de acolo o cutie violet. Tratament pentru întins părul Dark and Lovely. Mă uit la femeia frumoasă de pe cutie. *Pentru păr cu textură medie,* citesc. *Păr întins, neted, lucios.* Arunc o privire peste instrucțiunile de utilizare, peste procesul în mai multe etape, necesar pentru a obține un păr care arată ca al meu după ce mi-l usuc cu foehnul.

Mă întind apoi după o sticlă cu loțiune pentru hidratarea părului Lustre's Pink. O cutie neagră de gel Ampro Pro Styl. O bonetă de satin, care previne, chipurile, electrizarea și ruperea părului în timpul nopții.

Sunt produse necunoscute mie. Habar nu am ce fac, de ce le sunt necesare persoanelor negre sau cum se folosesc. Dar pun pariu că Ruth ar putea înșira, fără să stea pe gânduri, cinci șampoane pe care le folosesc albii, datorită reclamelor omniprezente la televizor.

Merg pe jos în centru, unde șed puțin pe o bancă în așteptarea unui alt autobuz și urmăresc două persoane fără adăpost, care cer bani oamenilor de pe stradă. Ținta lor sunt îndeosebi albi bine îmbrăcați, în costume business, sau studenți cu căști pe urechi, și poate că unul din șase sau șapte își vâră mâna în buzunar după niște mărunțiș. Dintre cele două persoane fără adăpost una primește mai frecvent ceva decât cealaltă. E o femeie mai în vârstă, albă. De cealaltă persoană – un tânăr negru – lumea se ferește.

Cartierul Hill din New Haven se numără printre cele mai notorii ale orașului. Am avut zeci de clienți de aici – majoritatea implicați în trafic de droguri în zona Church Street South, unde locuiesc persoane cu venituri joase. Acolo locuiește și sora lui Ruth, Adisa.

Cutreier străzile. Copiii aleargă, se fugăresc. Fetele stau în grupuri și vorbesc de-a valma spaniolă. Bărbații stau la colțuri de stradă, cu brațele încrucișate, ca niște santinele mute. Sunt singura persoană albă din zonă. Începe să se întunece, când intru într-un magazin. Casiera mă urmărește cu privirea, în timp ce umblu printre rafturi. Îi simt privirea ca un fulger între omoplați.

— Pot să vă ajut? întreabă în cele din urmă, dar eu clatin din cap și ies.

Îmi dă o stare de neliniște să nu văd pe nimeni care arată ca mine. Trec pe lângă oameni care nu mi se uită în ochi. Sunt o străină în mijlocul lor, cineva care bate la ochi, cineva diferit de ei. Și totuși am devenit în același timp invizibilă.

Când ajung la Church Street South, dau o raită în jurul clădirilor.

Știu că unele dintre apartamente au fost declarate de nelocuit, din cauza igrasiei, din cauza unor deficiențe structurale. E ca un oraș-fantomă: perdele trase, locuitori ascunși în case. Dedesubtul unei scări văd doi tineri făcând o tranzacție. Pe treptele de deasupra lor, o doamnă în vârstă încearcă să tragă după ea o butelie de gaz.

— Nu vă supărați, strig. Pot să vă ajut?

Toți trei se holbează la mine, încremeniți. Tinerii se uită în sus și unul dintre ei își duce mâna la betelia jeanșilor, de unde mi se pare că se ițește mânerul unui pistol. Am senzația că-mi cedează picioarele. Înainte de a apuca eu să mă retrag, femeia în vârstă spune:

— *No hablo inglés,* și iuțește pasul.

Am vrut să trăiesc și eu ca Ruth, doar o după-amiază, dar nu dacă înseamnă să mă aflu în pericol. Dar chestia cu pericolul e relativă. Eu am un soț cu un serviciu bun, o casă la care nu mai am de plătit rate și nu trebuie să-mi fac nicio grijă că aș putea spune sau face ceva ce mi-ar amenința capacitatea de a pune mâncare pe masă sau a achita facturile. Pentru mine, pericolul arată altfel: E ceva ce m-ar despărți de Violet, de Micah. Dar indiferent cum arată babaul tău, tot îți cauzează coșmaruri. Are puterea de a te îngrozi și de a te determina să faci lucruri de care în mod normal nu te-ai crede capabil, numai pentru a te ști la adăpost.

În cazul meu, înseamnă să alerg prin noaptea care mă împresoară ca un tunel, până când pot fi sigură că nu mă urmărește nimeni. La distanță de câteva străzi, încetinesc într-o intersecție. Pulsul mi s-a domolit între timp, transpirația de la subsuori s-a răcit. Un bărbat cam de vârsta mea se apropie, apasă butonul semaforului și așteaptă. Pielea lui de culoare închisă e ciupită de vărsat pe obraji, parcă ar fi o hartă a vieții lui. În mâini ține o carte groasă, dar nu pot distinge titlul.

Mă hotărăsc să mai fac o încercare. Fac un semn din cap în direcția cărții.

— E bună? Caut și eu ceva de citit.

Își îndreaptă privirea către mine și apoi și-o ferește. Nu-mi răspunde.

Simt că-mi iau foc obrajii, când se aprinde semnul că putem trece. Traversăm strada cot la cot, în tăcere, după care bărbatul se răsucește și dispare pe o stradă.

Mă întreb dacă voia într-adevăr să o ia pe strada aceea sau dacă a vrut doar să se îndepărteze de mine. Mă dor picioarele, tremur de frig și mă simt înfrântă. Îmi dau seama că a fost un experiment de scurtă durată, dar măcar am încercat să înțeleg ce spunea Ruth. Am încercat.

Eu.

Îmi târăsc picioarele spre spitalul unde lucrează Micah și mă gândesc la acest pronume. Mă gândesc că, timp de secole, un bărbat

negru ar fi încurcat-o dacă ar fi intrat în vorbă cu o femeie albă. În unele părți din țara aceasta, încă mai este așa, iar repercusiunile sunt actele de justiție ale milițiilor civile. Pentru mine, urmarea acelei tentative de conversație la semafor a fost că m-am simțit respinsă. Pentru el, a fost cu totul altceva. Au fost două secole de istorie.

Biroul lui Micah e la etajul al treilea. E uimitor că, din clipa când intru pe ușa acestui spital, mă simt iarăși în elementul meu. Cunosc sistemul de sănătate, știu cum voi fi tratată, cunosc ritualurile și reacțiile. Pot trece prin fața recepției, fără să mă întrebe careva unde mă duc sau ce caut acolo. Le pot face cu mâna colegilor lui Micah și pot intra în biroul lui.

Astăzi e zi de operații pentru Micah. Mă așez la biroul lui, cu haina descheiată, cu picioarele scoase din pantofi. Mă uit la modelul tridimensional, ca un puzzle, al ochiului uman, de pe biroul lui Micah, în timp ce gândurile mi se învârtejesc. De fiecare dată când închid ochii, o văd pe femeia în vârstă din Church Street South, care se ferește de ajutorul meu. O aud pe Ruth, cum îmi spune că sunt concediată.

Poate că merit să fiu concediată.

Poate că mă înșel.

Am petrecut luni de zile concentrându-mă asupra achitării pe care voiam să o obțin pentru Ruth, dar, dacă e să fiu sinceră, o voiam pentru *mine.* Pentru primul meu caz de omor.

Am petrecut luni de zile spunându-i lui Ruth că un proces penal nu e locul în care să vorbești despre rasă. Dacă o faci, pierzi. Dar dacă nu o faci, plătești un preț – perpetuezi un sistem defectuos în loc să încerci să-l schimbi.

Asta a încercat Ruth să-mi spună, dar eu nu am ascultat-o. Ea are suficient curaj pentru a-și risca locul de muncă, mijloacele de trai, *libertatea* de a spune adevărul, iar eu sunt mincinoasa. Eu i-am spus că rasa nu este un subiect bine-venit în sala de judecată, când în adâncul sufletului meu știu că e deja prezent acolo. S-a aflat *mereu* acolo. Și nu dispare dacă închid eu ochii.

Martorii jură pe Biblie să spună adevărul și numai adevărul. Dar minciunile care constau din omisiuni sunt la fel de rele ca alte neadevăruri. Și să închei cazul lui Ruth Jefferson fără să spun pe față că ceea ce i s-a întâmplat ei a avut drept cauză culoarea pielii ei ar fi o pierdere chiar mai mare decât o condamnare.

Poate dacă ar exista avocați mai curajoși decât mine, nu ne-am mai teme să vorbim despre rasă acolo unde aceasta contează cel mai mult.

Poate dacă ar exista avocați mai curajoși decât mine, nu s-ar număra printre viitorii noștri clienți o nouă Ruth, care să fie pusă sub acuzare drept urmare a unui nou incident cu motivație rasială, pe care nimeni nu vrea să-l recunoască drept un incident cu motivație rasială.

Poate dacă ar exista avocați mai curajoși decât mine, îndreptarea sistemului ar fi la fel de importantă precum achitarea clientului.

Poate ar trebui să fiu eu mai curajoasă.

Ruth mi-a imputat că vreau să o salvez și poate că a avut dreptate. Dar ea nu are nevoie să fie salvată. Nu are nevoie de sfaturile mele, pentru că cine sunt eu ca să-i dau ei sfaturi, când eu n-am trăit viața ei? Are nevoie să i se acorde șansa de a vorbi. De a fi ascultată.

Nu-mi dau seama cât timp trece până se ivește Micah. Poartă uniforma de chirurg, care mi s-a părut întotdeauna sexy, și saboți Crocs, care nu sunt *deloc* sexy. Chipul i se luminează când mă vede.

— Ce surpriză frumoasă!

— Eram prin zonă, îi spun. Mă duci cu mașina acasă?

— Unde e mașina ta?

Clatin din cap.

— E o poveste lungă.

Strânge niște documente, verifică un teanc de mesaje, după care se întinde să-și ia haina.

— Toate bune? Erai la un milion de kilometri distanță când am intrat.

Iau de pe masă modelul ochiului uman și îl răsucesc în mâini.

— Mă simt ca și cum as sta sub o fereastră deschisă și, la un moment dat, cineva aruncă afară un bebeluș. Îl prind, nu? – fiindcă cine nu l-ar prinde? Dar pe urmă se mai aruncă un bebeluș, așa că îl dau pe primul altcuiva și îl prind pe-al doilea. Și tot așa mai departe. Și curând s-au strâns o grămadă de oameni care se pricep să dea bebelușii mai departe, așa cum mă pricep eu să-i prind, dar nimeni nu se întreabă cine dracu' aruncă de fapt bebelușii pe fereastră.

— Hm, spune Micah și își înclină capul. Despre ce bebeluș vorbim?

— Nu e un bebeluș, e o metaforă, răspund iritată. Eu îmi fac meseria, dar cui îi pasă dacă sistemul continuă să creeze situații în care meseria mea este necesară? Nu ar trebui să ne concentrăm asupra imaginii de ansamblu în loc să tot prindem ce se nimerește să fie aruncat pe fereastră?

Micah se holbează la mine ca și cum mi-aș fi pierdut mințile. În spatele lui atârnă pe perete un afiș cu anatomia ochiului uman. Se văd nervul optic, umoarea apoasă, conjunctiva. Corpul ciliar, retina, coroida.

— Tu îți câștigi traiul, murmur, făcându-i pe oameni să vadă.

— Păi, zice, cam așa, da.

Mă uit în ochii lui.

— Asta trebuie să fac și eu.

Ruth

Edison nu este acasă, iar mașina mea a dispărut.

Îl aștept, îi trimit SMS-uri, îl sun, mă rog, dar nu primesc niciun răspuns. Mi-l imaginez umblând pe străzi, cu vocea mea răsunându-i în minte. Se întreabă dacă o are și el, capacitatea aceasta de a se înfuria. Dacă natura sau educația contează mai mult; dacă e de două ori damnat.

Da, l-am urât pe bărbatul acela rasist, pentru faptul că m-a umilit. Da, am urât spitalul, pentru faptul că i-a ținut partea. Nu știu dacă acest lucru mi-a influențat în vreun fel capacitatea de a îngriji un pacient. Nu pot spune că, preț de o secundă, nu mi-a trecut prin minte. Că nu mi-am coborât privirea la acel nou-născut nevinovat și nu m-am gândit la monstrul în care se va transforma.

Asta mă face să fiu o ticăloasă? Sau doar un om?

Și apoi, Kennedy. Ce i-am spus nu a fost în mintea mea, ci în inima mea. Nu regret nici măcar o silabă. De fiecare dată când îmi amintesc cum m-am simțit când am ieșit din încăperea aceea – când am avut și eu o dată acest *privilegiu* –, am senzația că amețesc, de parcă aș zbura.

Când aud pași afară, zbor către ușă și o deschid, dar nu e fiul meu – e sora mea. Adisa stă cu brațele încrucișate.

— Mă gândeam eu că ești acasă, spune și se duce direct în living. După faza aia, m-am gândit eu că n-o să mai stai prin preajma tribunalului.

Se face comodă, își agață haina pe speteaza unui scaun de bucătărie și se așază pe canapea, cu picioarele pe măsuța de cafea.

— L-ai văzut pe Edison? E cu Tabari? întreb.

Clatină din cap.

— Tabari e acasă, cu copilul.

— Îmi fac griji, A.

— Pentru Edison?

— Da, printre altele.

Adisa lovește cu palma în locul de lângă ea. Mă așez și ea îmi apucă mâna și mi-o strânge.

— Edison e băiat deștept. O să se descurce el.

Înghit în sec.

— Vrei să… vrei să ai tu grijă de el, în locul meu? Să ai grijă sa, cum să zic, să nu renunțe?

— Dacă te gândeai să-ți faci testamentul, află că întotdeauna mi-au plăcut cizmele alea ale tale negre, de piele. Dă din cap: Relaxează-te, Ruth.

— Nu pot să mă relaxez. Nu pot să stau aici și să mă gândesc că fiul

meu își dă naibii tot viitorul, și asta numai din vina mea.

Se uită în ochii mei.

— Atunci ocupă-te să rămâi aici, ca să-l poți supraveghea.

Dar știm amândouă că nu depinde de mine. În clipa următoare, mă îndoi de spate, de parcă m-ar fi lovit în stomac un adevăr atât de crud și înfricoșător, încât nu mai pot respira: Am pierdut controlul asupra viitorului meu. Și asta numai din vina mea, la naiba!

Nu am respectat regulile jocului. Am făcut ce mi-a spus Kennedy să nu fac. Și acum plătesc pentru faptul că mi-am făcut vocea auzită.

Adisa mă cuprinde pe după umeri, îmi lipește capul de umărul ei. Abia atunci îmi dau seama că plâng.

— Mi-e frică, spun printre suspine.

— Știu. Dar o să te poți baza mereu pe mine, îmi promite Adisa. Am să-ți fac un chec și o să ascund o pilă în el.

Cuvintele ei mă fac să pufnesc în râs.

— Ba nu, n-o să faci.

— Ai dreptate, spune răzgândindu-se. Habar n-am să fac checuri.

Brusc, se ridică în picioare și își strecoară mâna în buzunarul hainei.

— Mă gândeam c-ar fi mai bine s-o ai tu.

După miros – o adiere de parfum, amestecată cu un iz înțepător de detergent – știu ce îmi dă. Adisa îmi aruncă în poală eșarfa norocoasă a mamei mele; e răsucită, dar se deschide în poala mea, ca un trandafir.

— *Tu* ai luat-o? Am căutat-o peste tot.

— Mda, pentru că m-am gândit că ori o iei tu, ori o îngropi pe mama cu ea, iar ea nu mai are nevoie de noroc, în vreme ce eu, Dumnezeu știe, am nevoie. Ridică din umeri: Și tu ai nevoie.

Se așază iarăși lângă mine. Săptămâna aceasta are unghiile date cu o ojă galbenă strălucitoare. Eu mi le-am ros pe ale mele până la sânge. Adisa ia eșarfa și mi-o înfășoară în jurul gâtului – fixându-i capetele sub bluză, așa cum făceam eu cu Edison –, după care își pune mâinile pe umerii mei.

— Așa, zice, de parcă acum aș fi gata să fiu trimisă afară, pe viscol.

* * *

Edison se întoarce acasă după miezul nopții. Are privirea rătăcită, e lipsit de astâmpăr, iar hainele lui sunt umede de transpirație.

— Unde ai fost? îl întreb cu severitate.

— Să alerg.

Dar cine aleargă cu un rucsac în spinare?

— Trebuie să vorbim…

— Nu am nimic să-ți spun, zice și trântește ușa de la camera lui.

Știu că e probabil dezgustat de ce a văzut astăzi în mine: furia mea, mărturisirea faptului că sunt o mincinoasă. Mă duc la ușă, îmi lipesc palmele de tăblia ei, strâng mâna pumn, cu gândul să bat în ușă, să-l

oblig să purtăm această conversație, dar nu pot. Mă simt goală pe dinăuntru.

Nu-mi mai fac patul; ațipesc pe canapea și dorm agitat. Visez iarăși despre înmormântarea mamei. De data aceasta mama șade lângă mine în biserică și în afara noastră nu mai e nimeni acolo. Pe altar e un sicriu. *Păcat, nu?* spune mama.

Mă uit întâi la ea și apoi la sicriu. Nu pot vedea peste marginea lui. Așa că mă ridic greoi în picioare, dar îmi dau seama că am prins rădăcini în pardoseala bisericii. Lujeri de viță au crescut din scândurile de lemn și în jurul gleznelor mele. Încerc să mă mișc, dar sunt înțepenită.

Mă întind în pantofi și reușesc să arunc o privire peste marginea sicriului deschis, ca să văd cine e mortul.

De la gât în jos e un schelet, cu carnea căzută de pe oase.

De la gât în sus are fața mea.

Mă trezesc cu inima bubuindu-mi în piept, dar imediat realizez că bubuiturile vin din altă parte. *Déjà vu,* mă gândesc și mă răsucesc cu fața către ușă, zguduită de forța cu care se bate în ea. Sar în picioare și întind mâna după mâner, dar în aceeași clipă ușa zboară din țâțâni, cât pe-aci să mă dărâme. Polițiștii care năvălesc în casa mea mă împing la o parte. Golesc sertare, răstoarnă scaune.

— Edison Jefferson? zbiară unul dintre ei, iar fiul meu se ivește în prag, adormit și ciufulit.

Îl înhață imediat, îi pun cătușe și îl trag către ușa casei.

— Sunteți arestat pentru infracțiune majoră motivată de ură, spune agentul de poliție.

Ce?

— Edison! țip. Stați puțin! E o greșeală!

Un alt polițist iese din camera lui Edison, ducând într-o mână rucsacul lui, cu fermoarul desfăcut, iar în cealaltă o cutie de vopsea spray roșie.

— Bingo! zice.

Edison se întoarce spre mine, atât cât i se permite.

— Îmi pare rău, mamă, dar a *trebuit* s-o fac, spune, după care e împins pe ușă afară.

— Aveți dreptul să nu spuneți nimic… aud, după care polițiștii dispar la fel de repede cum s-au ivit.

Tăcerea mă paralizează, îmi apasă tâmplele, gâtlejul. Mă sufoc, mă simt zdrobită. Mâinile mele bâjbâie pe măsuța de cafea, în căutarea mobilului pus la încărcat, îl smulg din priza din perete și formez numărul, deși e trecut de miezul nopții.

— Am nevoie de ajutorul tău.

Vocea lui Kennedy e fermă și puternică, de parcă m-ar fi așteptat.

— Ce s-a întâmplat? întreabă.

Kennedy

E trecut de ora două, când îmi sună telefonul mobil și văd pe ecran numele lui Ruth. Mă trezesc instantaneu. Micah se ridică în capul oaselor, cu promptitudinea specifică medicilor, dar eu clatin din cap. *E pentru mine.*

După un sfert de oră, parchez în fața secției de poliție din East End.

Mă duc ață la polițistul de serviciu, de parcă aș avea tot dreptul să mă aflu acolo.

— Ați arestat un băiat pe nume Edison Jefferson? întreb. De ce e acuzat?

— Dumneavoastră cine sunteți?

— Avocata familiei Jefferson.

Care a fost concediată acum câteva ore, adaug în sinea mea. Ochii polițistului se îngustează.

— Băiatul n-a zis nimic de-o avocată.

— Are șaptesprezece ani, spun. Probabil că e atât de îngrozit, că nu mai știe nici cum îl cheamă. Haideți să nu complicăm și mai mult situația, bine?

— A fost surprins de camerele de supraveghere de la spital, cum scria cu spray-ul pe pereți.

Edison? Acuzat de vandalism?

— Sunteți sigur că nu l-ați confundat? E un elev eminent. Pe cale de a fi admis la colegiu.

— L-au identificat agenții de pază. Și l-am surprins conducând o mașină cu numărul de înmatriculare expirat, înscrisă pe numele Ruth Jefferson. Până în fața casei lui.

Vai! Fir-ar să fie!

— A spray-al svastici și a scris *Die Nigger*.

— Ce? zic uimită.

Asta nu înseamnă doar vandalism. E o infracțiune motivată de ură. Dar e absurd. Îmi deschid poșeta, să văd câți bani am la mine.

— Okay, auziți? Puteți să-i aranjați o ședință specială de trimitere în judecată? Îl plătesc eu pe magistrat, ca să poată pleca băiatul acasă încă din noaptea asta.

Sunt condusă la celula de arest preventiv, unde îl găsesc pe Edison șezând pe jos, cu spatele lipit de perete și genunchii trași la bărbie. Lacrimi îi acoperă obrajii. Cum mă vede, se ridică și se apropie de gratii.

— Ce a fost în *mintea* ta? îl întreb pe un ton sever.

Își șterge nasul cu mâneca.

— Am vrut s-o ajut pe mama.

— Cum naiba să o ajute pe maică-ta faptul că te-au băgat la arest?

— Am vrut să-i fac probleme lui Turk Bauer. Dacă nu era el, toate astea nu se întâmplau. Și de astăzi toți dau vina pe ea, când ar trebui să dea vina pe el… Ridică privirea și se uită la mine cu ochii înroșiți: Ea e victima în cazul ăsta. Cum de nu vede nimeni asta?

— Am să te-ajut, îi spun. Dar ce vorbim noi doi e confidențial, asta înseamnă că n-ai să-i spui nimic mamei tale.

Dar mă gândesc că Ruth o să afle cât de curând. Probabil când va citi prima pagină a afurisitului ăluia de ziar.

Sună prea bine, ca să fie adevărat: „Fiul asistentei ucigașe arestat pentru infracțiune motivată de ură”.

— Și, pentru numele lui Dumnezeu, să nu scoți un cuvânt în fața magistratului!

După un sfert de oră, sosește magistratul în fața celulei. Ședințele speciale de trimitere în judecată funcționează ca niște trucuri magice; dacă ești dispus să plătești în plus, se pot modifica tot soiul de reguli. De față este un agent de poliție pe post de procuror, eu, Edison și judecătorul de închiriat. Lui Edison i se citesc actul de acuzare și drepturile.

— Ce se întâmplă aici? întreabă magistratul.

Aici intervin eu.

— Domnule judecător, este vorba despre o împrejurare foarte specială, despre un incident izolat. Edison face parte din echipa de atletism a liceului său, este un elev eminent, care nu a avut niciodată probleme; în prezent, mama lui este judecată pentru ucidere din culpă, iar el este supărat. Este foarte tulburat și aceasta a fost încercarea lui prost inspirată de a-și susține mama.

Magistratul se uită la Edison.

— E adevărat, tinere?

Edison se uită la mine, neștiind dacă să răspundă sau nu. Eu dau din cap.

— Da, domnule, spune cu glas stins.

— Edison Jefferson, spune magistratul, ați fost acuzat de o infracțiune motivată de ură rasială. Aceasta este o infracțiune majoră, iar Instanța va decide luni asupra trimiterii dumneavoastră în judecată. Aveți dreptul să nu răspundeți la întrebări și aveți dreptul la un avocat. Dacă nu vă permiteți un avocat, vi se va pune unul la dispoziție. Văd că o aveți aici, să vă susțină, pe doamna McQuarrie, iar cazul dumneavoastră va fi transferat în mod oficial la Biroul Apărătorilor Publici, de instanța superioară. Nu aveți voie să părăsiți statul Connecticut, iar eu am obligația de a vă atrage atenția că puteți fi deținut în închisoarea de stat, dacă sunteți arestat pentru orice altă infracțiune, înainte de soluționarea acestui caz.

Privirea lui îl obligă pe Edison să și-o plece pe a lui.

— Ai grijă să nu te mai bagi în vreo încurcătură, băiete.

Întreaga procedură durează o oră. Suntem amândoi cât se poate de treji, când ne suim în mașină, ca să-l conduc acasă. Sclipirile oglinzii retrovizoare îmi bat în ochi, când strecor câte o privire în direcția lui Edison, care șade pe scaunul de lângă mine. Ține în mână una dintre jucăriile lui Violet, o zână micuță, cu aripi roz. Pare minusculă în mâinile lui mari.

— Ce dracu', Edison? zic încet. Oamenii de teapa lui Turk Bauer sunt oribili. De ce te cobori la nivelul lor?

— Dar *tu* de ce te cobori? întreabă răsucindu-se spre mine. Te prefaci că ceea ce fac ei nu contează. Eu am asistat la tot procesul; abia dacă a fost menționat.

— Ce anume?

— Rasismul, spune.

Îmi țin respirația.

— Poate că nu s-a vorbit în mod explicit despre rasism în timpul procesului, dar Turk Bauer a fost foarte vizibil – un exponat vrednic de un muzeu.

Se uită la mine cu o sprânceană ridicată.

— Tu chiar crezi că Turk Bauer e singurul rasist din sala aia de judecată?

Parchez într-un loc liber din fața casei lui Ruth. Înăuntru e lumină, caldă și gălbuie. Ruth deschide imediat ușa și iese pe trepte, strângându-și în jurul corpului o jachetă tricotată.

— Slavă Cerului! murmură și îl strânge în brațe pe Edison. Ce s-a întâmplat?

Edison îmi aruncă o privire.

— Mi-a zis să nu-ți spun.

Ruth pufnește pe nas.

— Da, la asta se pricepe.

— Am spray-al o svastică pe spital. Și… încă ceva.

Ruth îl împinge la distanță de un braț și așteaptă.

— Am scris *Die Nigger,* murmură Edison.

Ruth îi trage o palmă. El se clatină înapoi și își duce o mână la obraz.

— Ești prost? De ce faci așa ceva?

— M-am gândit că o să dea vina pe Turk Bauer. Am vrut să nu se mai spună lucruri îngrozitoare despre tine.

Ruth închide o clipă ochii, de parcă s-ar căzni să-și recapete stăpânirea de sine.

— Acum ce urmează?

— Luni se decide asupra trimiterii lui în judecată. Va veni probabil și presa, spun.

— Eu ce să fac? întreabă ea.

— Tu, îi zic, n-o să faci nimic. Mă ocup eu de asta.

Văd că se chinuie să ia o decizie, dacă să accepte sau nu acest cadou.

— Okay, spune Ruth.

Observ că în tot acest timp a păstrat contactul cu fiul ei. Chiar și după ce l-a lovit, mâna ei s-a aflat pe brațul lui, pe umărul lui, pe spatele lui. Când plec eu, cei doi rămân în verandă, fiecare prins în regretele celuilalt.

•

Când ajung acasă, s-a făcut deja ora patru. Mi se pare aiurea să mă mai bag în pat și sunt oricum prea agitată. Mă hotărăsc să fac puțină ordine și să-i aștept cu clătite la micul dejun pe Micah și Violet, când s-or trezi.

Pe parcursul unui proces se îngrămădesc, în mod inevitabil, în biroul meu de-acasă, tot mai multe lucruri. Dar cazul lui Ruth e un caz încheiat. Așa că mă duc în vârful picioarelor în camera pe care o folosesc ca birou și încep să adun actele în cutii. Așez în teancuri documente, dosare, notițe făcute pe marginea probelor. Încerc să pun totul în ordine.

Lovesc din greșeală un teanc de pe birou și îl dărâm pe jos. Când ridic foile, îmi arunc ochii asupra depoziției lui Brittany Bauer, care nu a ajuns desigur să joace vreun rol, și asupra fotocopiilor rezultatelor de la laboratorul de stat, care au indicat tulburarea metabolică a lui Davis Bauer. E o listă lungă de tulburări. În dreptul majorității scrie *normal,* cu excepția, bineînțeles, a deficitului MCADD.

Arunc o privire peste restul listei, pe care nu am studiat-o niciodată îndeaproape, pentru că am profitat de prima șansă care s-a ivit. După rezultatele testelor sale, Davis Bauer pare să fi fost un copil normal în toate celelalte privințe.

Apoi întorc pagina și observ că mai scrie ceva și pe dos.

Și acolo, într-o mare de rezultate care nu ies cu nimic din comun, regăsesc cuvântul *anormal.* Se află mai jos în lista de rezultate – oare e mai puțin important, mai puțin primejdios? Compar rezultatul cu testele de laborator introduse ca probă, o listă încurcată de proteine pe care nu pot să le pronunț și linii frânte de la diagrame de spectrometrie pe care nu știu să le interpretez.

Mă opresc asupra unei pagini care îmi amintește de tehnica baticului. *Electroforeză,* citesc. *Hemoglobinopatie.* Iar în josul paginii e rezultatul: *HbAS/ heterozigot.*

Mă așez la computer și introduc rezultatul în Google. Dacă e o altă problemă medicală a lui Davis Bauer, dacă aș putea să o introduc ca probă, chiar și acum, aș putea solicita un proces nou, pentru că există probe noi.

Aș putea să o iau de la capăt cu un juriu nou.

Stadiu în general benign la purtător, citesc, iar speranțele mele scad. S-a zis și cu această potențială cauză de deces natural.

Se recomandă testarea / consilierea familiei.

Hemoglobinele sunt enumerate în ordinea hemoglobinei prezente (F > A > S). FA = normal. FAS = purtător, siclemie. FSA = β+–talasemie.

Apoi îmi amintesc ceva ce mi-a spus Ivan.

Mă așez pe jos, mă întind după teancul de depoziții și încep să citesc.

Apoi, deși e abia patru și jumătate, pun mâna pe telefon și caut în lista apelurilor preluate un anumit număr.

— Aici e Kennedy McQuarrie, spun, când Wallace Mercy îmi răspunde cu glasul îngroșat de somn. Și am nevoie de dumneavoastră.

•

Luni dimineață, scările de la intrarea în tribunal sunt ticsite de cameramani și reporteri, mulți veniți acum din alte state, care au prins povestea băiatului negru care a scris cu graffiti o expresie jignitoare la adresa propriei sale rase și care este fiul unei asistente medicale judecate chiar în acest moment, în acest tribunal, pentru presupusa ucidere a bebelușului unui suprematist alb. Deși i-am pregătit lui Howard o întreagă poliloghie, pentru eventualitatea că nu mi se va permite să rămân, judecătorul Thunder mă uimește iarăși, declarându-se de acord să amânăm pentru ora 10 pledoariile finale. Pot să joc rolul avocatei lui Edison, înainte de a-mi relua rolul de avocată a lui Ruth – chiar dacă numai pentru a fi în mod oficial concediată.

Camerele de filmat ne urmăresc de-a lungul coridorului, deși eu o cuprind cu un braț pe Ruth, iar pe Howard îl instruiesc să-l protejeze pe Edison. Ședința de trimitere în judecată durează mai puțin de cinci minute. Edison este eliberat pe răspundere personală și se stabilește data unei conferințe preliminare procesului. După care ne întoarcem, ferindu-ne tot drumul de presă.

N-am fost niciodată atât de fericită să revin în sala de judecată a judecătorului Thunder, în care cameramanii și jurnaliștii nu au acces.

Intrăm și ne îndreptăm spre masa apărării, în vreme ce Edison se strecoară discret în rândul din spatele nostru. Dar nici nu am ajuns bine la locul nostru, că Ruth se încruntă la mine.

— Ce faci?

Clipesc.

— Cum adică?

— Faptul că îl reprezinți pe Edison nu schimbă cu nimic situația, spune.

Nu mai apuc să-i răspund, fiindcă judecătorul Thunder s-a așezat pe scaunul său. Privirea lui se mută de la mine – prinsă în mod evident într-o discuție înfierbântată cu clienta mea – la Odette, în partea opusă a sălii.

— Părțile sunt pregătite să începem? întreabă judecătorul Thunder.

— Onorată Instanță, spune Ruth. Aș dori să scap de avocata mea.

Sunt destul de sigură că judecătorul Thunder nu s-a gândit că o să-l mai ia ceva prin surprindere în acest proces, până în clipa aceasta.

— Doamnă Jefferson? De ce sfântul vreți să vă concediați avocata acum, când apărarea a declarat cazul încheiat? Nu a mai rămas decât pledoaria finală.

Maxilarele lui Ruth zvâcnesc.

— E o chestiune personală, Onorată Instanță.

— Vă recomand insistent să renunțați la intenția dumneavoastră, doamnă Jefferson. Avocata dumneavoastră cunoaște cazul și, împotriva tuturor așteptărilor, s-a dovedit a fi foarte bine pregătită. Ea urmărește interesele dumneavoastră. Sarcina mea este să conduc acest proces și să fac în așa fel, încât să nu se mai lungească. Avem un juriu pregătit, care a ascultat toate probele; nu mai putem aștepta până vă găsiți dumneavoastră un alt avocat, iar dumneavoastră nu sunteți aptă să vă reprezentați singură. Se uită la mine: Nu-mi vine să cred, dar am să vă mai acord încă o jumătate de oră, doamnă McQuarrie, ca să faceți pace cu clienta dumneavoastră.

Îl însărcinez pe Howard să stea cu Edison, ca să nu se apropie presa de el. Pentru a ajunge în sala noastră obișnuită de conferință ar trebui să trecem și noi pe lângă presă, așa că ies mai bine cu Ruth prin spate și intrăm în toaleta pentru femei.

— Scuze, îi spun unei femei care dă să intre după noi, și încui ușa.

Ruth se reazemă de chiuvete și își încrucișează brațele.

— Știu că, în opinia ta, situația nu s-a schimbat cu nimic și pentru tine poate e într-adevăr așa. Dar pentru mine s-a *schimbat,* spun. Te aud acum, foarte limpede. Poate nu o merit, dar te implor să-mi mai dai o ultimă șansă.

— De ce ți-aș da-o? întreabă Ruth cu un ton provocator.

— Pentru că ți-am spus cândva că eu nu văd culoarea… și acum e *tot* ce văd.

Ruth pornește către ușă.

— Nu am nevoie de compasiunea ta.

— Ai dreptate. Dau aprobator din cap: Ai nevoie de echitate.

Se oprește din mers, dar rămâne tot cu spatele la mine.

— Vrei să zici egalitate, mă corectează.

— Ba nu, echitate. Egalitate înseamnă să te porți cu toți oamenii la fel. Dar echitate înseamnă să ții cont de diferențe, pentru ca toți să aibă șanse de reușită. Mă uit la ea: Prima *sună* bine. A doua *este* bună. Egalitate înseamnă ca doi copii să primească același test tipărit. Dar, dacă unul este orb și celălalt nu, nu mai e egalitate. Unuia trebuie să-i dai un test în Braille și celuilalt un test tipărit, ambele acoperind același material. În tot acest timp, eu le-am dat juraților un test tipărit,

pentru că nu mi-am dat seama că sunt orbi. Că eu sunt oarbă. Te rog, Ruth! Cred că o să-ți placă ce am de spus.

Ruth se întoarce încet spre mine.

— O ultimă șansă, se învoiește.

•

Când mă ridic, nu sunt singură.

Da, o sală întreagă așteaptă pledoaria mea finală, dar eu sunt înconjurată de poveștile care au făcut vâlvă în presă, dar au fost în cea mai mare parte ignorate de către tribunale. Poveștile lui Tamir Rice, Michael Brown și Trayvon Martin. Ale lui Eric Garner, Walter Scott și Freddie Gray. A Sandrei Bland și a lui John Crawford III.{53} Ale femeilor afro-americane din armată, care au vrut să-și poarte părul natural, și ale copiilor din Seattle, cărora Curtea Supremă le-a spus că nu este constituțional ca o școală să-și selecteze elevii în scopul respectării diversității rasiale. Ale minorităților din Sud lăsate fără protecție federală, atunci când în respectivele state din Sud au intrat în vigoare legi care le limitează dreptul de a vota. Ale milioanelor de afro-americani care sunt discriminați la locul de muncă și pe piața imobiliară. A tânărului negru fără adăpost din Chapel Street, care nu va primi niciodată tot atâta mărunțiș cât o femeie albă fără adăpost.

Mă întorc către juriu.

— Dacă v-aș spune astăzi, doamnelor și domnilor, că toți cei de față, născuți într-o zi de luni, marți sau miercuri sunt liberi să plece chiar în această clipă? Că li se vor da, de asemenea, cele mai bune locuri centrale de parcare din oraș, precum și cele mai mari case. Că vor fi chemați la interviuri pentru locuri de muncă înaintea celor născuți în celelalte zile ale săptămânii, că vor fi consultați primii de medici, indiferent câți alți pacienți mai așteaptă la rând. Dacă ați fi născuți de joi până duminică, ați putea încerca să-i ajungeți pe ceilalți din urmă – dar, fiindcă vă aflați în urma lor, presa ar sublinia tot timpul ineficiența dumneavoastră. Și, dacă v-ați plânge de acest lucru, vi s-ar imputa că bateți moneda cu ziua în care v-ați născut.

Ridic din umeri.

— Pare o prostie, nu? Dar dacă, în afară de aceste sisteme arbitrare care vă îngrădesc sorții de izbândă, toată lumea v-ar mai și spune tot timpul că doar beneficiați de egalitate?

Mă îndrept spre juriu și continui.

— V-am spus la început că în acest proces este vorba despre alternativă imposibilă în fața căreia a fost pusă Ruth Jefferson: să-și facă meseria de asistentă medicală sau să nu țină cont de indicațiile șefei ei. V-am spus că probele vor arăta că Davis Bauer avea probleme de sănătate care au condus la moartea lui. Și toate acestea sunt adevărate, doamnelor și domnilor. Dar în acest proces mai este vorba și despre altceva. Dintre toate persoanele de la spitalul Mercy-West

Haven care au avut de-a face cu Davis Bauer în cursul scurtei sale vieți, numai una se află în această sală de judecată, la masa apărării: Ruth Jefferson. Numai una este acuzată de crimă: Ruth Jefferson. Pe tot parcursul acestui proces eu am ocolit o întrebare foarte importantă: *De ce?* Ruth e neagră, le spun juraților verde în față. Lucrul acesta l-a deranjat pe Turk Bauer, care este un suprematist alb. El nu poate suporta persoanele negre sau asiatice, sau homosexuale, sau pe toți cei care nu sunt ca el. Și atunci a declanșat un lanț de evenimente care a avut drept urmare faptul că Ruth a devenit țapul ispășitor pentru moartea tragică a fiului său. Dar noi nu trebuie să vorbim despre rasă în sistemul de justiție penală. Noi trebuie să ne prefacem că este doar glazura de pe tortul acuzațiilor aduse – nu substanța sa. Noi trebuie să fim gardienii juridici ai unei societăți postrasiale. Dar să știți un lucru: la rădăcina cuvântului *ignorare* se află un cuvânt și mai important: *a ignora.* Și eu nu cred că e drept să mai ignorăm adevărul.

O privesc în față pe jurata cu numărul 12, profesoara.

— Completați această propoziție, spun. *Eu sunt…?*

Fac o pauză.

— Poate veți răspunde: *Timid.* Sau *blondă. Prietenos. Emoționată, inteligent, irlandeză.* Dar cei mai mulți dintre dumneavoastră nu vor spune *alb.* De ce nu? Pentru că este un lucru dat. Este o identitate considerată firească. Aceia dintre noi care am avut norocul de a ne naște albi nu ne gândim ce soartă fericită am avut. Există o mulțime de lucruri cărora nu le acordăm niciun pic de atenție. Probabil nu sunteți recunoscători pentru faptul că ați făcut un duș azi-dimineață sau că ați avut un acoperiș deasupra capului azi-noapte. Că ați luat micul dejun și că purtați lenjerie de corp curată. Pentru că toate aceste privilegii invizibile se trec ușor cu vederea. Sigur, e mult mai ușor să observi vânturile potrivnice ale rasismului, modurile în care sunt discriminate persoanele de culoare. Le observăm atunci când un bărbat negru este ucis în mod accidental de poliție sau când o fată cu pielea maro este șicanată de colegii ei de școală, pentru că poartă un hijab. Puțin mai dificil este însă să observi – și să-ți asumi – vânturile prielnice ale rasismului, modurile în care aceia dintre noi care nu suntem persoane de culoare am avut de profitat de pe urma simplului fapt că suntem albi. Dacă mergem la cinema, putem fi destul de siguri că majoritatea personajelor principale va arăta ca noi. Dacă întârziem la o ședință, putem fi siguri că nu se va da vina pe rasa noastră. Eu pot să mă duc la judecătorul Thunder și să fac o obiecție, fără să mi se spună că bat moneda cu rasismul.

Fac o pauză.

— Cei mai mulți dintre noi, când vin acasă de la serviciu, nu spun: *Ura! Astăzi n-am fost oprit și percheziționat!* Cei mai mulți dintre noi,

când sunt admiși la colegiu, nu gândesc: *Am fost admis la școala pe care mi-am dorit-o, fiindcă sistemul de educație chiar funcționează în favoarea mea.* Noi nu gândim aceste lucruri, pentru că nu avem de ce.

Jurații au început să devină neliniștiți. Se foiesc pe scaune și își freacă pantofii de podea, iar pe judecătorul Thunder îl văd cu coada ochiului cum mă scrutează, deși pledoaria finală îmi aparține în exclusivitate și, dacă aș avea chef, aș putea citi cu voce tare *Marile speranțe*.

— Știu că dumneavoastră gândiți: *Eu nu sunt rasist.* De fapt chiar am avut un exemplu pentru ceea ce credem noi că este rasismul *adevărat,* în persoana lui Turk Bauer. Mă îndoiesc că printre dumneavoastră se află mulți care să creadă, ca Turk Bauer, că băiatul lor este un războinic arian sau că persoanele negre valorează atât de puțin, încât nici n-ar trebui să li se permită să atingă un bebeluș alb. Dar și să-i luăm pe toți suprematiștii albi de pe planetă și să-i expediem pe Marte, rasismul tot ar exista. Și asta pentru că rasismul nu înseamnă doar ură. Noi toți avem prejudecăți, chiar dacă suntem de altă părere. Pentru că rasismul înseamnă cine deține puterea… și cine are acces la ea. Când am început să lucrez la acest caz, doamnelor și domnilor, nu mă consideram rasistă. Acum îmi dau seama că sunt. Nu pentru că aș urî oameni de alte rase, ci pentru că – în mod intenționat sau nu – am avut de câștigat de pe urma culorii pielii mele, așa cum Ruth Jefferson a avut de pierdut de pe urma culorii pielii ei.

Odette șade cu capul plecat la masa procurorului. Nu-mi dau seama dacă e încântată că-mi sap singură groapa cu spusele mele sau dacă e pur și simplu uimită că am curajul să irit juriul într-o fază atât de avansată a procesului.

— Există o diferență între rasismul activ și cel pasiv. E ca atunci când te deplasezi pe o bandă rulantă într-un aeroport. Dacă mergi pe ea, ajungi la celălalt capăt mai repede decât dacă stai. Dar până la urmă, tot acolo ajungi. Rasismul activ înseamnă să-ți tatuezi pe cap o svastică. Rasismul activ înseamnă să-i spui unei asistente-șefe că o asistentă medicală afro-americană nu are voie să se atingă de bebelușul tău. Înseamnă să râzi la un banc despre negri. Dar rasismul pasiv? Înseamnă să observi că în biroul tău nu lucrează decât o singură persoană de culoare și să nu-ți întrebi șeful de ce. Înseamnă să vezi programa școlară a copilului tău de clasa a patra și să remarci că singurul subiect de istorie a afro-americanilor este sclavagismul și să nu te întrebi de ce. Înseamnă să aperi în instanță o femeie care a fost pusă sub acuzare ca urmare directă a rasei ei… și să mușamalizezi acest lucru, de parcă n-ar avea mare importanță. Pun pariu că, în momentul de față, vă simțiți jenați. Să știți că și eu mă simt la fel. E greu să vorbești despre astfel de lucruri fără să jignești sau să te simți jignit. Acesta este motivul pentru care avocații nu trebuie să spună

aceste lucruri juraților. Dar în adâncul sufletului dumneavoastră, dacă v-ați întrebat despre ce este *cu adevărat* vorba în acest proces, veți ști că e mai mult decât întrebarea dacă Ruth a avut vreo legătură cu moartea unuia dintre pacienții ei. De fapt, are foarte puțin de-a face cu Ruth. Este vorba despre sistemele care funcționează de vreo patru sute de ani, sisteme menite să garanteze unor oameni precum Turk posibilitatea de a cere, în calitate de pacient, un lucru infam, iar acest lucru să le fie acordat. Sisteme menite să garanteze că oameni precum Ruth rămân în banca lor.

Mă întorc către jurați și îi privesc stăruitor.

— Dacă nu doriți, nu trebuie să vă gândiți la toate acestea, dar puteți totuși să o achitați pe Ruth. V-am adus suficiente probe medicale care să demonstreze că există multe îndoieli privitoare la cauza morții acelui bebeluș. L-ați auzit pe medicul patolog spunând că Davis Bauer ar putea fi astăzi în viață, dacă s-ar fi primit mai devreme rezultatele screeningului neonatal. Da, ați auzit și cum s-a înfuriat Ruth când a depus mărturie – și asta fiindcă atunci când aștepți patruzeci și patru de ani să ți se ofere șansa de a vorbi, rezultatul nu este întotdeauna cel pe care ți-l dorești. Ruth Jefferson nu și-a dorit altceva decât *să-și facă meseria.* Să îngrijească acel nou-născut conform pregătirii ei profesionale.

Mă întorc în cele din urmă către Ruth. O văd cum inspiră adânc și îi simt parcă respirația în pieptul meu.

— Dacă cei născuți într-o zi de luni, marți sau miercuri nu ar fi niciodată supuși unei verificări bancare ample, atunci când solicită un împrumut? Dacă ar putea merge la cumpărături fără să se teamă că vor fi urmăriți la tot pasul de agenții de pază?

Fac o pauză.

— Dacă medicul pediatru ar primi la timp rezultatele screeningului lor neonatal, pentru a putea realiza o intervenție medicală care să le prevină moartea? Dintr-odată, spun, genul acesta de discriminare arbitrară nu mai pare o prostie, nu?

Ruth

După toate câte au fost.

După ce luni de zile mi-a spus că rasa este un subiect care nu are ce căuta într-o sală de judecată, Kennedy McQuarrie a adus elefantul în sală și l-a plimbat prin fața juriului. L-a împins în banca juraților, astfel încât acei oameni n-au avut cum să se simtă altfel decât înghesuiți.

Mă uit cu atenție la jurați, toți căzuți pe gânduri și tăcuți. Kennedy vine să se așeze lângă mine și, preț de o clipă, mă mulțumesc să o privesc. Încerc să găsesc cuvintele care să exprime tot ce simt. Ce le-a spus Kennedy acelor străini este povestea vieții mele, spațiul în limitele căruia am trăit eu. Dar eu aș fi putut să strig ca din gură de șarpe și tot nu mi-ar fi folosit la nimic. Pentru ca juraților să audă, să audă *cu adevărat,* a trebuit să le vorbească cineva de seama lor.

Kennedy se întoarce spre mine, înainte de a apuca eu să spun ceva.

— Îți mulțumesc, zice, de parcă eu i-aș fi făcut ei o favoare.

Dar, dacă stau să mă gândesc mai bine, poate chiar i-am făcut.

Judecătorul își drege glasul și, când ridicăm amândouă ochii, îi vedem privirea severă. Odette Lawton s-a ridicat în picioare și stă acum în locul pe care tocmai l-a eliberat Kennedy. Când Odette începe să vorbească, îmi ating eșarfa norocoasă a mamei, pe care mi-am pus-o la gât.

— Să știți că eu o admir pe doamna McQuarrie și chemarea ei entuziastă la dreptate socială. Dar nu de aceea ne aflăm noi astăzi aici. Ne aflăm aici pentru că acuzata, Ruth Jefferson, nu a respectat codul etic al profesiei ei de asistentă medicală specializată în obstetrică și nu a reacționat în mod adecvat la criza medicală a unui nou-născut.

Procurorul se apropie de juriu.

— Ce a spus doamna McQuarrie… este adevărat. Oamenii au prejudecăți și uneori iau decizii care ni se par absurde. Când eram la liceu, am lucrat la McDonald's.

Lucrul acesta mă surprinde; încerc să mi-o imaginez pe Odette prăjind cartofi, dar nu reușesc.

— Eram singura fată neagră care lucra acolo. Au existat situații când lucram la casa de marcat și am văzut cum intră un client, se uită la mine și se duce apoi să comande la o altă casă de marcat. Cum m-a făcut asta să mă simt?

Ridică din umeri.

— Nu grozav. Dar i-am scuipat în mâncare? Nu. I-am aruncat burgerul pe jos și după aceea i l-am pus în chiflă? Nu. Mi-am făcut treaba. Am făcut ce trebuia să fac. Haideți să vedem acum ce a făcut

Ruth Jefferson. A avut un client care a optat pentru o altă casă de marcat, ca să zicem așa, dar *ea* a continuat să-și facă treaba? Nu. În loc să înțeleagă indicația șefei ei de a nu-i acorda îngrijiri lui Davis Bauer ca pe o simplă cerere din partea unui pacient, ea a transformat totul într-un incident rasial. Nu și-a respectat jurământul Nightingale de a acorda asistență pacienților ei – *în orice circumstanțe.* A acționat cu un dispreț total față de binele nou-născutului, pentru că era furioasă și și-a vărsat furia pe sărmanul copil.

Este adevărat, doamnelor și domnilor, că decizia lui Marie Malone de a o îndepărta pe Ruth de la îngrijirea lui Davis Bauer a fost o decizie rasistă, dar nu Marie este judecată aici pentru faptele ei, ci Ruth, care nu și-a onorat jurământul de asistentă medicală. Este adevărat că domnul Bauer și convingerile sale v-au făcut pe mulți dintre dumneavoastră să vă simțiți jenați, pentru că sunt extreme. În această țară, domnul Bauer are dreptul să-și exprime opiniile, chiar dacă ele îi fac pe alții să se simtă prost. Dar, dacă veți spune acum că ura lui Turk Bauer vă tulbură, trebuie să recunoașteți că și Ruth urăște. Doar ați auzit-o spunând că pentru acel bebeluș era mai bine să moară decât să ajungă ca tatăl său. Poate acela a fost singurul moment când Ruth a fost sinceră cu noi. Măcar Turk Bauer își exprimă pe față convingerile – oricât de respingătoare ar fi ele. Despre Ruth știm că este o mincinoasă. După spusele ei, Ruth a *intervenit* și l-a atins pe acel bebeluș în salonul de nou-născuți, deși șefei ei, avocatei de la Managementul de Risc al spitalului, precum și poliției le-a spus că nu. Ruth Jefferson a început să salveze acest bebeluș – dar ce a făcut-o să se oprească? Teama de a-și pierde locul de muncă. Și-a pus propriile interese mai presus de cele ale pacientului… și asta este exact ceea ce un angajat medical nu are voie să facă.

Procurorul face o pauză.

— Ruth Jefferson și avocata ei pot să ne tot spună că rezultatele de laborator au sosit prea târziu sau că relațiile rasiale din tara aceasta sunt așa cum sunt sau mai știu eu ce, spune Odette. Dar toate acestea nu schimbă cu nimic datele acestui caz. Și nu-l vor aduce niciodată pe acel bebeluș înapoi.

•

După ce judecătorul îi instruiește pe jurați, aceștia sunt conduși afară din sala de judecată. Judecătorul Thunder iese și el. Howard sare în sus.

— N-am mai văzut așa ceva!

— Mda, și probabil că nici n-ai să mai vezi vreodată, mormăie Kennedy.

— E ca în filmul ăla cu Tom Cruise, *Oameni de onoare… Nu poți suporta adevărul!* Ca și cum…

— Ca și cum mi-aș fi tăiat craca de sub picioare, completează

Kennedy. Cu bună știință.

Îmi așez o mână pe brațul ei.

— Știu că ce ai spus adineauri o să te coste, zic.

Kennedy mă privește grav.

— Ruth, e foarte probabil ca *pe tine* să te coste mai mult.

Kennedy mi-a explicat că, pentru că s-a renunțat la acuzația de omor încă înainte de a depune eu mărturie, jurații trebuie să decidă acum doar asupra acuzației de ucidere din culpă. Și că, deși probele noastre medicale creează o îndoială rezonabilă, o izbucnire de furie e ca un fier înroșit, înfipt în mintea unui jurat. Chiar dacă acum nu mai trebuie să decidă asupra unui omor premeditat, e totuși posibil să creadă că nu l-am îngrijit pe acel bebeluș atât de bine cât aș fi putut. Iar dacă acest lucru a fost posibil sau nu, în circumstanțele date, nu mai știu nici eu.

Mă gândesc la noaptea pe care am petrecut-o în închisoare. Mi-o imaginez transformându-se în multe nopți. Săptămâni. Luni. Mă gândesc la Liza Lott și la faptul că discuția pe care aș avea-o acum cu ea ar fi foarte diferită de cea pe care am avut-o atunci. Aș începe prin a-i spune că nu mai sunt naivă. M-am călit, ca oțelul. Iar calitatea excepțională a oțelului este că poți bate cu ciocanul în el, îl poți subția și întinde până la limită, și tot nu se rupe.

— A meritat să aud, îi spun lui Kennedy.

Un zâmbet slab se ivește pe fața ei.

— A meritat să spun.

Brusc, ne trezim cu Odette Lawton în fața noastră. Simt o ușoară panică. Kennedy mi-a spus că mai există o variantă pentru care ar putea opta procurorul – să renunțe la *toate* acuzațiile și să o ia de la capăt cu un Mare Juriu, folosindu-se de depoziția mea pentru a dovedi că am avut, în toiul evenimentelor, o intenție criminală, să o ia de la capăt cu o nouă acuzație de crimă de gradul al doilea.

— Am să resping cazul împotriva lui Edison Jefferson, spune Odette fără nicio altă introducere. Mă gândeam că vă interesează să aflați.

Rămân cu gura căscată. La orice m-am așteptat din partea ei, numai la *asta* nu.

Odette se uită la mine și, pentru prima dată de când a început procesul, îmi susține privirea. Cu excepția ciocnirii noastre din toaletă, nu s-a uitat niciodată în ochii mei; tot timpul cât am șezut la masa apărării a privit ori pe lângă mine, ori pe deasupra mea. Kennedy spune că așa se face; acesta este modul în care procurorii le reamintesc acuzaților că nu sunt ființe umane.

Și funcționează.

— Am o fată de cincisprezece ani, spune Odette, ceea ce este atât un fapt, cât și o explicație.

Apoi i se adresează lui Kennedy.

— Frumoasă pledoarie, doamnă avocat, spune și se îndepărtează.

— Și acum? întreb.

Kennedy trage aer în piept.

•

— Acum, spune, așteptăm.

Dar întâi trebuie să înfruntăm presa. Howard și Kennedy fac un plan, cum să mă scoată din tribunal fără să am de-a face cu jurnaliștii.

— Dacă nu reușim să-i evităm în totalitate, îmi explică Kennedy, răspunsul corect este: *nu comentăm.* Așteptăm decizia juriului. Punct.

Dau din cap.

— Nu cred că înțelegi, Ruth. O să vrea sânge, o să te frece și o să te ademenească să explodezi, ca să te poată avea pe bandă. În următoarele cinci minute, până ieșim din această clădire, tu ai să fii oarbă, surdă, mută. Ai priceput?

— Da, îi spun.

Inima mea bate ca o tobă, când ieșim pe ușa cu două canaturi a sălii de judecată. Instantaneu străfulgeră blițuri, mi se vâră microfoane sub nas. Howard intervine, împingându-i pe jurnaliști la o parte, în vreme ce Kennedy ne croiește calea prin acest circ mediatic: reporteri acrobați, care se întind unii peste capetele celorlalți ca să obțină o declarație, clovni care își oferă publicului prestația – soții Bauer într-un interviu aprins cu reporterul unui post conservator de știri – și eu, încercând să-mi fac numărul de echilibristică fără să cad.

Din direcția opusă vine Wallace Mercy. El și susținătorii lui formează brat la brat un baraj uman, ceea ce înseamnă că va trebui să-i înfruntăm. În centru se află Wallace și o femeie; mă uit la ei și văd cum fac un pas înainte, pentru a-i conduce pe toți ceilalți. Femeia e îmbrăcată într-un taior roz, din stofă de lână. Părul ei tuns periuță e vopsit într-o nuanță aprinsă de roșu. Se ține dreaptă ca lumânarea, iar brațul ei e petrecut pe sub brațul lui Wallace.

Mă uit la Kennedy, cu o întrebare mută în privire:

Ce facem?

Dar primesc răspunsul imediat. Wallace și femeia nu vin spre noi, ci ne ocolesc, îndreptându-se către celălalt capăt al coridorului, unde Turk Bauer, cu soția și socrul lui alături, stă încă de vorbă cu reporterul.

— Brittany, spune femeia și ochii ei se umplu de lacrimi. Vai, Doamne! Ce frumoasă te-ai făcut!

Întinde mâna spre Brittany Bauer, în vreme ce camerele filmează. Dar nu ne aflăm în sala de judecată a judecătorului Thunder, iar Brittany poate acum să spună și să facă tot ce vrea ea. Așa că mă uit cum se apropie mâna femeii de ea, cu încetinitorul parcă, și știu, încă înainte de a se întâmpla, că Brittany Bauer îi va da un brânci.

— Pleacă naibii de lângă mine!

Wallace Mercy face un pas spre ea.

— Cred că este o persoană cu care veți dori să faceți cunoștință, doamnă Bauer.

— Nu e nevoie, Wallace, murmură femeia. Am făcut cunoștință acum douăzeci și șase de ani, când am născut-o. Brit, scumpa mea, mă mai ții minte, nu?

Fața lui Brittany Bauer se încinge – de rușine sau de furie, sau de ambele.

— *Mincinoaso.* Ești o scârbă mincinoasă!

Se repede la ea, iar femeia, care e mai în vârstă, se prăbușește imediat.

Oameni se îmbulzesc să o tragă pe Brittany de lângă femeie, să o ajute pe aceasta să se ridice, să o ferească de Brittany. Aud strigăte: *Ajutați-o!* Și: *Aveți totul pe bandă?*

Apoi aud pe cineva urlând:

— Terminați!

E o voce profundă și puternică, obișnuită să poruncească, la auzul căreia Brittany se dă înapoi. Se răsucește și îl fixează cu o privire fioroasă pe tatăl ei.

— O lași pe cioara asta să spună ce vrea ea despre mine? Despre *noi?*

Dar tatăl ei nu se mai uită la fiica lui. Pământiu la față, se holbează acum la femeia care stă lângă susținătorii lui Wallace Mercy, apăsându-și pe buza sângerândă batista lui Wallace.

— Bună, Adele! spune.

— *Nu* m-am așteptat la așa ceva, șoptesc și îi arunc o privire lui Kennedy.

Și atunci îmi dau seama că ea exact la asta s-a așteptat.

Turk

Camerele filmează, când se dezlănțuie iadul pe pământ. Brit și Francis stau lângă mine și ascultă cum îi spun unui reporter de la un post de radio conservator că lupta noastră abia a început, când cuvintele mele capătă un înțeles propriu. O femeie neagră se îndreaptă cu pași apăsați spre Brit și o atinge pe braț. Bineînțeles că Brit se trage înapoi, la care femeia scoate pe gură o minciună sfruntată: Anume că Brittany Bauer, prințesa Mișcării White Power, e pe jumătate neagră.

Mă uit la Francis, așa cum mă uit la el de ani de zile. El m-a învățat tot ce știu despre ură; alături de el aș porni la război; de fapt, am și *pornit*. Mă dau înapoi, așteptând ca Francis să-și dezlănțuie faimoasa lui retorică, să o pună la punct pe oportunista asta de rahat, care își dorește cinșpe minute de faimă – numai că Francis nu o face.

Rostește în schimb numele mamei lui Brit.

Eu nu știu multe despre Adele, pentru că nici Brit nu știe. Doar numele ei și faptul că l-a înșelat pe Francis cu un negru și că el a fost atât de furios, că i-a dat un ultimatum: să-i lase fetița și să dispară pe veci din viețile lor sau să moară în somn. Ea a avut înțelepciunea să opteze pentru prima variantă și mai mult nu i-a trebuit lui Brit să știe despre ea.

Dar mă uit la părul lung și negru al lui Brit.

Vedem ce ni se spune să vedem.

Ridică și ea privirea către Francis.

— Tati?

Brusc mi se taie respirația. Nu știu cine e soția mea. Nu știu cine sunt *eu*. De ani de zile aș fi spus că mai bine bag cuțitul într-o persoană neagră decât să beau o cafea cu ea, dar în tot acest timp am trăit cu una.

Am făcut un *copil* cu una.

Ceea ce înseamnă că și băiatul meu era parțial negru.

Îmi vâjâie urechile, de parcă aș fi în cădere liberă, aruncat dintr-un avion, fără parașută. Mă apropii cu repezeală de sol.

Brittany se îndreaptă de spate și se răsucește, cu o expresie atât de suferindă, că mi se frânge inima.

— Scumpo, încearcă Francis s-o îmbuneze, dar ea scoate un sunet profund, din gâtlej.

— Nu! spune. Nu!

Și o ia la fugă.

•

Brit e scundă și rapidă. Știe să dispară și să reapară din umbră, cum altfel? Doar a învățat și ea, la fel ca mine, de la cei mai pricepuți.

Francis încearcă să-i adune pe membrii lonewolf.org, care au asistat la proces din solidaritate, ca să ne ajute să o căutăm pe Brit, dar acum ne desparte un zid de ei. Unii au plecat deja. Nu am nicio îndoială că-și vor închide conturile de utilizatori, dacă Francis nu limitează îndeajuns pagubele, pentru a-i reține.

Nici nu știu dacă-mi mai pasă.

Nu vreau decât să-mi găsesc soția.

Umblăm peste tot cu mașina în căutarea ei. Rețeaua noastră invizibilă, dar extinsă nu mai există. Suntem singuri acum, complet izolați.

Ai grijă ce-ți dorești, cum se spune.

În timp ce conduc, cercetând cele mai îndepărtate unghere ale acestui oraș, mă întorc și îl privesc pe Francis.

— Ai chef să-mi spui și mie adevărul?

— S-a întâmplat acum mult timp, spune cu glasul stins, înainte să mă alătur Mișcării. Am cunoscut-o pe Adele într-un local. Mi-a servit plăcintă. Și-a scris numele și numărul de telefon pe bon. Ridică din umeri: Trei luni mai târziu, era gravidă.

Numai gândul că te poți culca cu una de-asta îmi întoarce stomacul pe dos. Dar m-am culcat și eu cu una, nu-i așa?

— Dumnezeu mi-e martor, Turk, că am iubit-o. Nu conta dacă ieșeam să dansăm până la miezul nopții sau dacă stăteam acasă și ne uitam la televizor – ajunsesem să nu mă mai simt întreg dacă nu o aveam pe ea lângă mine. Și după aceea s-a născut Brit și mie a început să-mi fie frică. Totul era perfect, înțelegi? Și când totul e perfect, înseamnă c-o să se întâmple ceva rău.

Își freacă fruntea cu o mână.

— Duminica mergea la biserică, la aceeași biserică unde mersese de mică. O biserică de-aia pentru negri, cu toate cântările și aleluile lor de rahat – chestii pe care eu nu puteam să le suport. Eu mă duceam în schimb la pescuit și îi spuneam că ăla-i locul meu sacru. Dar șeful corului a început să fie interesat de Adele. Îi zicea că are o voce de înger. Au început să petreacă mult timp împreună, exersând la orice oră din zi și din noapte.

Francis datină din cap.

— Nu știu, poate am luat-o puțin razna. Am acuzat-o că mă înșală. Poate m-a înșelat, poate nu. I-am tras câteva. Am greșit, știu. Dar n-am mai putut, aveam senzația că mă rupe în bucăți și trebuia să fac ceva cu toată durerea aia. Știi cum e, nu?

Dau din cap în semn că da.

— S-a dus fuga la el să o consoleze și el a primit-o. Doamne, Turk, eu am împins-o în brațele lui. Și la scurt timp îmi spune că mă părăsește. I-am zis că, dacă pleacă, pleacă cu mâinile goale. Că nu o las să-mi ia fetița. Că, dacă încearcă, va fi ultimul lucru pe care o să-l

mai facă.

Se uită la mine mâhnit.

— N-am mai văzut-o de-atunci.

— Și lui Brit nu i-ai spus niciodată?

Clatină din cap.

— Ce să-i fi spus? Că am amenințat-o pe maică-sa că o omor? Nu. Am început să umblu prin baruri, cu Brit după mine. O lăsam în mașină, să doarmă în scaunul ei, în vreme ce eu mă îmbătăm. Și în perioada aceea l-am cunoscut pe Tom Metzger.

Mi-e greu să mi-l imaginez pe liderul lui White Alliance Army dând pe gât o bere, dar s-au întâmplat lucruri și mai ciudate pe lumea asta.

— Era cu câțiva dintre băieții lui. M-a văzut când am urcat în mașină și, când a zărit-o pe Brit pe bancheta din spate, nu m-a lăsat să conduc până acasă. Ne-a dus el acasă și mi-a spus că trebuie să mă pun pe picioare, de dragul copilului meu. Eu eram beat criță; i-am povestit cum mă părăsise Adele pentru un negrotei. Cred că nu i-am spus că era și ea neagră. Mă rog, Tom mi-a dat să citesc ceva. O broșură. Francis își țuguie buzele: Ăsta a fost începutul. Mi-era mult mai ușor să-i urăsc pe ei decât pe mine.

Farurile mele luminează o linie de cale ferată, un loc în care se aduna escadronul lui Francis pe vremuri, când era încă activ.

— Și acum, spune Francis, am s-o pierd și pe ea. Știe cum să-și acopere urmele, cum să dispară. Eu am învățat-o.

Durerea și șocul l-au adus pe Francis în pragul unei crize de nervi, dar, pe bune, eu n-am acum timp de asta. Am ceva mai important de făcut, de exemplu, să-mi găsesc nevasta.

Și mai am o idee unde ar putea fi.

•

Trebuie să intrăm prin efracție în cimitir; s-a lăsat noaptea și porțile sunt încuiate. Mă cațăr peste gard și sparg lacătul cu un baros pe care-l aveam în camionetă, ca să poată intra și Francis. Stăm puțin, să ni se obișnuiască ochii cu întunericul, pentru că știm că sclipirea unei lanterne ar putea s-o pună pe Brit pe fugă.

La început nu o văd; e beznă și Brit e îmbrăcată într-o rochie bleumarin. Dar când mă apropii de mormântul lui Davis, aud o mișcare. Norii care acoperă luna se risipesc pe moment, iar piatra de mormânt strălucește. Mai văd și scânteierea unui obiect de metal.

— Să nu te apropii, spune Brit.

Ridic palmele, ca și cum m-aș preda. Mai fac un pas spre ea, foarte încet. Spintecă o dată aerul cu lama cuțitului. E un briceag pe care-l are mereu la ea, în poșetă, îmi amintesc ziua când l-a cumpărat, la un festival White Power. Încercase mai multe modele, răsucise în mână plăsele de onix, de sidef. Îmi lipise lama unuia de gât, prefăcându-se că mă amenință. *Care mi se potrivește mai bine?* mă întrebase în glumă.

— Hei, iubito, spun cu blândețe. Hai acasă, e târziu.

— Nu pot. Sunt varză, murmură.

— E okay.

Mă las pe vine și mă deplasez în direcția ei, așa cum m-aș apropia de un câine sălbatic. Dau să-i apuc mâna, dar palma îmi alunecă din palma ei.

Cobor privirea și văd că am sânge pe palmă.

— Doamne Sfinte! țip, în clipa când Francis o luminează din spatele meu pe Brit cu lanterna iphone-ului său și scoate și el un țipăt.

Brit șade rezemată de mormântul lui Davis. Ochii ei sunt larg deschiși și privesc în gol, sticloși. În brațul stâng are șapte sau opt tăieturi adânci.

— Nu-l găsesc, spune. Tot încerc să-l scot din mine.

— Ce să scoți, iubito? întreb și întind iarăși mâna după cuțit.

Dar Brit se strânge ghem, ferindu-se de mine.

— Sângele ei.

În timp ce mă uit la ea, Brit ia cuțitul și se taie la încheietura mâinii.

Cuțitul îi cade din mână, ochii i se dau peste cap și atunci o ridic în brațe și alerg cu ea la camionetă.

•

Durează o vreme până ce starea lui Brit e din nou stabilă, deși acesta e un termen generos. Suntem la Yale-New Haven, un alt spital decât cel în care l-a născut pe Davis. I-au cusut tăieturile, i-au bandajat încheietura mâinii, i-au șters sângele de pe corp. Au internat-o în secția de psihiatrie și mărturisesc că sunt bucuros că e acolo. Eu nu sunt în stare să-i descâlcesc gândurile.

Abia dacă mi le pot descâlci pe ale mele.

Îi spun lui Francis să se ducă acasă, să se odihnească puțin. Eu am să rămân peste noapte în salonul pentru aparținători, pentru ca Brit să știe că nu e singură, dacă se trezește și are nevoie de mine. Dar în clipa de față e inconștientă, scoasă din circuit de calmante.

Un spital după miezul nopții e straniu. Coridoarele sunt slab luminate, sunetele sunt lugubre – scârțâitul sabotului unei asistente, geamătul unui pacient, bipăitul și fâsâitul tensiometrelor. Îmi cumpăr din magazinul de cadouri o căciulă tricotată; e pentru pacienții care fac chimioterapie, dar nu contează. Îmi acoperă tatuajul și în clipa de față nu vreau să atrag atenția.

Mă așez în cafeterie cu o cană de cafea în față și încerc să-mi pun gândurile în ordine. Sunt atâtea lucruri pe care le poți urî! Sunt atâția oameni pe care-i poți lua la bătaie, atâtea nopți când te poți îmbăta, atâtea ocazii când poți da vina pe alții pentru rahaturile tale! E ca un drog; și, ca orice drog, la un moment dat nu-și mai face efectul. Și atunci ce faci?

Mă doare capul la propriu de la cele trei adevăruri incompatibile

care mă preocupă: *1. Negrii sunt ființe inferioare. 2. Brit e pe jumătate neagră. 3. O iubesc pe Brit cu toată ființa mea.*

Numărul unu și numărul doi n-ar trebui să facă imposibil numărul trei? Ori e Brit excepția de la regulă? Adele a fost și ea o excepție?

Mă gândesc la mine și la Twinkie, cum visam în pușcărie la mâncărurile cărora le duceam dorul.

Câte excepții sunt necesare până când începi să realizezi că adevărurile care ți-au fost spuse poate că nu sunt adevărate?

Îmi termin cafeaua și o iau pe coridoarele spitalului, în sala de așteptare, citesc un ziar pe care l-a aruncat cineva la gunoi. Prin ușa de sticlă de la Urgențe mă uit la girofarurile ambulanțelor.

Nimeresc fără să vreau în secția de terapie intensivă a prematurilor. Zău că nu simt nevoia să mă aflu în apropierea vreunei secții de obstetrică; încă am răni deschise, deși ne aflăm într-un alt spital. Dar mă trezesc stând în fața geamului, lângă un alt bărbat.

— Ea e a mea, spune el și arată cu degetul un nou-născut dureros de mic, înfășurat într-o păturică roz. O cheamă Cora.

Mi se face puțin frică; ce pervers își face veacul în fața unui salon de nou-născuți, dacă nu are nicio legătură cu vreunul dintre bebelușii de acolo? Așa că îi arăt un bebeluș într-o păturică albastră. Lumina care se reflectă în incubator mă cam orbește, dar văd chiar și de-aici că are pielea maro.

— Davis, mint.

Fiul meu era la fel de alb ca mine, cel puțin pe dinafară. Nu arăta ca nou-născutul ăsta. Dar chiar de-ar fi arătat așa, îmi dau seama acum, tot l-aș fi iubit. Adevărul este că, dacă bebelușul ăsta ar fi Davis, nu ar conta că pielea lui e mai închisă la culoare decât a mea.

Nu ar conta decât că este în viață.

Îmi îngrop mâinile tremurânde în buzunarele hainei și mă gândesc la Francis și la Brit. Poate că atât cât ai iubit un om, atât îl poți și urî. E ca și cum ai întoarce un buzunar pe dos.

E logic ca și opusul să fie adevărat.

Kennedy

În timpul necesar juriului să dea verdictul, eu am patruzeci de ședințe de trimitere în judecată, dintre care treizeci și opt îi vizează pe bărbații negri. Micah face șase operații. Violet este invitată la o zi de naștere. Eu citesc un articol pe prima pagină a unui ziar, despre un marș al unor studenți de culoare de la Yale, care cer – printre altele – schimbarea numelui unuia dintre colegiile rezidențiale, care în prezent este denumit după John C. Calhoun, un vicepreședinte al SUA care a susținut sclavia și secesiunea.

Două zile stau cu Ruth la tribunal și așteptăm. Edison merge iarăși la școală și s-a pus pe treabă cu un entuziasm renăscut – e uimitor ce efect poate avea o mică ciocnire cu legea asupra unui băiat care a cochetat cu delincvența. Ruth a avut în acest timp – cu binecuvântarea mea și cu mine alături de ea – o apariție via webcam în emisiunea TV a lui Wallace Mercy. El i-a lăudat curajul și i-a dăruit un cec care acoperea o parte din suma pierdută de ea prin faptul că nu lucrase luni de zile – au fost donații de la oameni din toată lumea, din East End până în Johannesburg. După aceea am citit mesajele care însoțeau unele dintre contribuții:

MĂ GÂNDESC LA TINE ȘI LA BĂIATUL TĂU.

NU AM NICI EU MULȚI BANI, DAR VREAU SĂ ȘTII
CĂ NU EȘTI SINGURĂ.

ÎȚI MULȚUMESC CĂ Al AVUT CURAJUL
DE A TE ÎMPOTRIVI; EU NU L-AM AVUT.

Am aflat că Brittany Bauer suferă de ceea ce procurorul numește stres, iar Ruth numește nebunie curată. Nimeni nu i-a mai văzut nici pe Turk Bauer, nici pe Francis Mitchum.

— De unde ai aflat? m-a întrebat Ruth imediat după incidentul care s-a produs atunci când Wallace Mercy a adus-o pe Adele Adams la tribunal, pentru ca aceasta să se întâlnească „întâmplător” cu Francis și fiica lui.

— Am avut o bănuială, i-am spus. Mă uitam peste rezultatele screeningului neonatal și mi-a căzut privirea pe ceva ce nu mai observasem înainte, fiindcă ne concentraserăm pe MCADD: siclemie. Mi-am amintit ce mi-a spus neonatologul, anume că boala aceasta are o incidență mult mai mare printre afro-americani decât la alte comunități. Și mi-am mai amintit că Brit a declarat în depoziția ei că nu a cunoscut-o pe mama ei.

— Dar a fost mai mult o speculație, a spus Ruth.

— Mda, și tocmai de aceea am făcut niște săpături. Unul din doisprezece afro-americani poartă gena siclemiei, în vreme ce doar unul din zece mii de albi o poartă. Brusc, nu mi s-a mai părut o chestie trasă de păr. Așa că l-am sunat pe Wallace. De restul s-a ocupat el. A aflat numele mamei din certificatul de naștere al lui Brit și i-a dat de urmă.

Ruth s-a uitat la mine.

— Dar n-avea nicio legătură cu procesul.

— Nu, am recunoscut. Am vrut să-ți fac un cadou. M-am gândit că nimic nu subliniază mai bine toată ipocrizia aceasta.

Acum, când se încheie a doua zi fără să fi primit vreun răspuns de la juriu, parcă niciunul dintre noi nu mai are stare.

— Ce faci acolo? îl întreb pe Howard, care a stat tot timpul de veghe cu noi și tastează acum frenetic pe telefon. Un nou amor?

— M-am uitat la diferențele de pedeapsă pentru posesia de crack și pentru cea de cocaină, spune. Până în anul 2010, o persoană condamnată pentru posesia cu intenție de distribuire a cincizeci de grame sau mai mult de crack primea cel puțin zece ani de închisoare. Ca să primești aceeași pedeapsă, ar fi trebuit să distribui cinci *mii* de grame de cocaină. Chiar și în prezent, raportul diferenței de pedeapsă este de optsprezece la unu.

Clatin din cap.

— La ce-ți trebuie să știi asta?

— Mă gândesc la recurs, spune Howard cu seninătate. E limpede că avem aici un precedent în ceea ce privește prejudecățile în pronunțarea pedepsei, fiindcă optzeci și patru la sută dintre cei condamnați pentru infracțiuni legate de crack sunt negri, iar probabilitatea ca negrii care au săvârșit infracțiuni legate de droguri să fie condamnați la închisoare este cu douăzeci la sută mai mare decât în cazul albilor.

— Howard, îi spun frecându-mi tâmplele. Închide naibii telefonul ăla!

— E semn rău, nu-i așa? zice Ruth.

Își freacă brațele, deși caloriferul duduie și e sufocant de cald în încăpere.

— Dacă aveau de gând să mă achite, pun pariu că o făceau mai repede.

— Nicio veste e o veste bună, o mint.

•

După-amiază, judecătorul cheamă juriul în sala de judecată.

— Ați convenit asupra verdictului?

Președinta juriului se ridică în picioare.

— Nu, Onorată Instanță. Nu am reușit să ne punem de acord.

Știu că judecătorul îi va adresa juriului așa-numitul apel Allen, menit să-i încurajeze pe jurații aflați în minoritate să-și reconsidere poziția. Se întoarce către juriu cu o alură maiestuoasă, pentru a le insufla hotărâre.

— Știți că Statul a cheltuit o grămadă de bani pentru a derula acest proces și nimeni nu cunoaște mai bine datele situației decât dumneavoastră. Stați de vorbă unii cu ceilalți. Ascultați punctul de vedere al celorlalți. Vă încurajez să conveniți asupra unui verdict, ca să nu fim nevoiți să o luăm de la capăt cu toate acestea.

Juriului i se îngăduie să se retragă, iar eu mă întorc către Ruth.

— Trebuie să ajungi probabil acasă.

Ruth se uită la ceas.

— Mai am puțin timp, spune.

Așa că pornim spre centru, lipite una de cealaltă pentru a ne proteja de frig, cu intenția de a bea o cafea. Scăpăm de vântul tăios, strecurându-ne într-o cafenea plină de lume care sporovăie.

— După ce mi-am dat seama că n-am stofă de cofetar, am visat să îmi deschid o cafenea, îmi amintesc cu voce tare. Mă gândeam să-i spun Motive de Respingere.

Am ajuns la rând; o întreb pe Ruth cum preferă cafeaua.

— Neagră, spune ea și începem amândouă să râdem cu atâta poftă, încât barista-ul se uită la noi de parcă ne-am fi pierdut mințile, de parcă am vorbi într-o limbă pe care el nu o înțelege.

Ceea ce bănuiesc că nici nu este foarte departe de adevăr.

•

A doua zi dimineață, judecătorul Thunder ne cheamă pe Odette și pe mine în biroul lui.

— Am primit un mesaj de la președinta juriului. Nu reușesc să se pună de acord. Sunt unsprezece la unu. Clatină din cap: îmi pare rău, doamnelor.

După ce ieșim din biroul lui, îl găsesc pe Howard umblând de colo colo în fața ușii.

— Cum stăm?

— Proces nul. Sunt în impas, unsprezece la unu.

— Cine se împotrivește? întreabă Howard, dar e o întrebare retorică, pentru că știe că nu dețin această informație.

Dar brusc ne oprim amândoi din mers și ne privim.

— Jurata cu numărul doisprezece, spunem la unison.

— Zece dolari? întreabă Howard.

— Se face, îi spun.

— Am știut eu că trebuia să o recuzăm.

— Încă n-ai câștigat pariul, îi atrag atenția.

Dar în adâncul sufletului meu bănuiesc că are dreptate. Profesoara

care nu a vrut să admită un rasism implicit s-a simțit probabil foarte jignită de pledoaria mea finală.

Ruth mă așteaptă în sala de conferință. Ridică ochii spre mine, plină de speranță.

— Nu pot conveni asupra unui verdict, spun.

— Și acum ce se întâmplă?

— Depinde, îi explic. Procesul se mai poate judeca o dată, mai târziu, cu un juriu nou. Sau Odette renunță pur și simplu la urmărirea judiciară.

— Crezi că o să…?

— Am învățat acum mult timp să nu mă mai prefac că pot gândi ca un procuror, mărturisesc. Om vedea ce-o fi.

Jurații intră pe rând în sala de judecată; par istoviți.

— Doamnă președintă a juriului, spune judecătorul. Înțeleg că juriul nu reușește să se pună de acord asupra unui verdict. Așa este?

Președinta juriului se ridică în picioare.

— Da, Onorată Instanță.

— Credeți că, dacă vi se mai acordă timp, veți putea lua o decizie în cazul Statul vs doamna Jefferson?

— Din nefericire, Onorată Instanță, există un dezacord între noi.

— Vă mulțumesc pentru serviciul dumneavoastră, spune judecătorul Thunder. Suspend acest juriu.

Bărbații și femeile ies. În public se șușotește, oamenii încearcă să înțeleagă ce înseamnă aceasta. Eu încerc să apreciez în sinea mea care sunt șansele ca Odette să o ia de la capăt cu un Mare Juriu, pentru acuzația de ucidere din culpă.

— Mai e un lucru care trebuie făcut în acest proces, continuă judecătorul Thunder. Sunt pregătit să decid asupra noii cereri de pronunțare a unei sentințe de achitare, pe care a depus-o apărarea.

Howard mă privește peste capul lui Ruth. *Ce?*

Hai că asta-i bună. Judecătorul Thunder chiar are de gând să folosească ușița de scăpare pe care i-am lăsat-o din rutină. Îmi țin respirația.

— Am studiat legislația și am revăzut cu foarte multă atenție probele din acest caz. Nu există o dovadă plauzibilă că moartea acestui copil ar fi legată cauzal de vreo acțiune sau inacțiune a acuzatei. Se întoarce către Ruth: îmi pare foarte rău pentru tot ce a trebuit să suferiți la locul de muncă, doamnă. Lovește cu ciocanul: Accept cererea apărării.

În acest moment, aflu cu smerenie nu doar că nu pot să gândesc ca un procuror, dar și că sunt, în mod deplorabil, total pe lângă când e vorba de cum funcționează mintea unui judecător. Mă răsucesc către Ruth buimacă și cu un chicot în gâtlej. Ea șade cu fruntea încrețită.

— Nu înțeleg.

Judecătorul nu a declarat procesul nul. A dispus achitarea de bună credință a lui Ruth.

— Ruth, îi zic cu gura până la urechi. Ești liberă!

Ruth

Libertatea este tulpina delicată a unei narcise după o iarnă lungă. Este sunetul vocii tale, pe care nimeni nu o înăbușă. Este grația de a spune da și, mai important chiar, dreptul de a spune nu. În inima libertății bate speranța: pulsul posibilității.

Sunt aceeași femeie ca acum cinci minute. Sunt înțepenită pe același scaun. Mâinile mele sunt așezate pe tăblia zgâriată a aceleiași mese. În dreapta și în stânga mea șed avocații mei. Neonul de deasupra mea încă mai bâzâie ca un gândac de bucătărie. Nimic nu s-a schimbat și totul este altfel.

Ies năucă din sala de judecată. O puzderie de microfoane se ițesc în fața mea. Kennedy le aduce reporterilor la cunoștință că, deși clienta ei este bineînțeles încântată de verdict, nu vom face nicio declarație înainte de conferința de presă oficială de mâine. Că în momentul de față clienta ei trebuie să se întoarcă acasă, la fiul ei.

Câțiva mai zăbovesc, în speranța de a se alege totuși cu vreun comentariu, dar până la urmă se îndepărtează și ei. Într-o altă sală, se desfășoară în acest moment ședința de trimitere în judecată a unui profesor acuzat de posesie de material pornografic infantil.

Lumea continuă să se învârtă și un altul devine victimă, un altul se poartă ca un tiran. Acum se derulează povestea altcuiva.

Îi trimit un SMS lui Edison, care mă apelează, deși pentru asta trebuie să iasă din clasă, și îi ascult ușurarea strecurată printre vorbe. O sun pe Adisa la serviciu și trebuie să depărtez telefonul de ureche, când începe să zbiere de bucurie. Mă întrerupe un mesaj de la Christina: un șir de emoticoni zâmbitori, un hamburger, un pahar de vin și un semn de întrebare.

Curând? îi răspund.

— Ruth, spune Kennedy, când mă găsește stând cu telefonul în mână și privind în gol, ești bine?

— Nu știu, îi răspund cu toată sinceritatea. Chiar s-a terminat?

Howard zâmbește.

— Chiar s-a terminat, pe bune și fără echivoc.

— Îți mulțumesc, spun și îl îmbrățișez, după care mă întorc spre Kennedy. Și ție… Clatin din cap: Nici nu știu ce să-ți spun.

— Mai gândește-te, spune Kennedy și mă strânge în brațe. Îmi spui săptămâna viitoare, când ieșim să mâncăm de prânz.

Mă dau înapoi și o privesc în ochi.

— Cu plăcere, spun și am senzația că între noi se modifică ceva. E probabil raportul de forțe și acum suntem perfect egale.

Brusc realizez că, de atâta uimire asupra verdictului, am uitat eșarfa

norocoasă a mamei în sala de judecată.

— Am uitat ceva. Ne întâlnim jos.

Când ajung în fața ușii cu două canaturi, dau peste un funcționar administrativ postat în fața ei.

— Doamnă?

— Scuze – o eșarfă…? Pot să…?

— Sigur.

Îmi face semn să intru.

Sunt singură în sala de judecată. Străbat culoarul dintre rândurile publicului, trec pe lângă bară și ajung la locul în care am șezut. Eșarfa mamei zace încolăcită sub masă. O ridic și o pipăi de la un capăt la celălalt, ca și cum aș pipăi un tiv.

Cuprind cu privirea sala pustie. Într-o bună zi, Edison va pleda poate aici ca avocat în loc să șadă lângă un avocat, cum am șezut eu. Ba poate într-o bună zi se va afla chiar în scaunul judecătorului.

Închid ochii, să păstrez în mine acest moment. Ascult tăcerea.

Am sentimentul că au trecut ani-lumină de când am fost adusă într-o altă sală de judecată de pe acest coridor, în cătușe și cămașă de noapte, fără dreptul de a vorbi în numele meu, pentru a fi trimisă în judecată. Am sentimentul că a trecut o veșnicie de când mi s-a spus ce nu am voie să fac.

— Da, rostesc încet, pentru că este opusul constrângerii. Pentru că rupe lanțuri. Pentru că *pot.*

Strâng pumnii, îmi las capul pe spate și dau drumul cuvântului din gâtlej. *Da.*

Da.

Da.

Faza a III-a – Expulzarea placentei

ȘASE ANI MAI TÂRZIU

Oamenii trebuie să învețe să urască, iar dacă pot învăța să urască, pot fi învățați și să iubească.

— NELSON MANDELA, *Lungul drum spre libertate*

Turk

În camera de consultații a clinicii, scot din dispenser o mănușă de unică folosință, o umflu și îi leg capătul. Iau un pix și îi desenez ochi și un cioc.

— Tati, spune fetița mea. Ai făcut un pui de găină.

— Un pui de găină? zic. Nu-mi vine să cred că pentru tine e un pui. Doar e *clar* că e un cocoș.

Ea își încrețește fruntea.

— Care e diferența?

Ei bine, mi-am făcut-o cu mâna mea, nu-i așa? Dar n-am de gând să mă apuc să-i explic fiicei mele de trei ani care-i treaba cu păsările și albinele, în timp ce așteptăm să i se facă testul de streptococ. Lasă să-i explice Deborah, când o veni acasă de la serviciu.

Deborah, soția mea, este agent de bursă. Când ne-am căsătorit, am luat numele ei de familie, în speranța că o voi lua de la capăt, că voi deveni un alt om, un om mai bun. Ea lucrează opt ore pe zi, în vreme ce eu stau acasă cu Carys și îmi programez prelegerile în funcție de programul ei de la grădiniță și de întâlnirile ei de joacă. Colaborez cu filiala locală a Ligii Anti-Defăimare. Merg în licee, închisori, temple și biserici și vorbesc despre ură.

Le povestesc acestor grupuri cum obișnuiam să bat oameni, pentru că simțeam o durere atât de mare, încât ori le făceam lor rău, ori îmi făceam mie. Le explic că asta îmi dădea sentimentul că am un scop în viață. Le povestesc despre festivalurile la care mergeam, unde muzicienii cântau despre supremația albă, iar copiii jucau jocuri rasiste. Le descriu șederea mea în închisoare și munca mea de administrator al unui site care promova ura. Le vorbesc despre prima mea soție. Le spun că a fost măcinată de ură, dar că ceea ce s-a întâmplat în realitate a fost mult mai banal: o cutie de tablete, înghițite cu o sticlă de votcă. Ea nu a fost niciodată capabilă să vadă lumea așa cum este ea cu adevărat, astfel încât a găsit până la urmă o cale de a închide ochii pentru totdeauna.

Le spun că nimic nu este mai egoist decât să încerci să faci pe cineva să gândească altfel, doar pentru că nu gândește ca tine. Dacă ceva e altfel, nu înseamnă că nu merită respect.

Le mai spun și asta: aceeași parte a creierului care, din punct de vedere fiziologic, ne permite să dăm vina pentru toate pe oamenii pe care nu-i cunoaștem cu adevărat, ne permite și să simțim compasiune față de necunoscuți. Da, pentru naziști, evreii au fost țapii ispășitori, pe care aproape i-au exterminat. Dar aceeași bucată de țesut din cap i-a făcut pe alții să le trimită bani și ajutoare, să le aline suferința, deși

se aflau în celălalt capăt al lumii.

În discursul meu le vorbesc despre lungul meu drum către decizia de a pleca. A început cu o vizită în miez de noapte – niște tipi fără chip, cu glugi pe cap, trimiși de cei aflați la putere, ne-au spart ușa și ne-au bătut. Pe Francis l-au aruncat din capul scărilor; eu m-am ales cu trei coaste rupte. Bănuiesc că a fost petrecerea noastră de rămas-bun. A doua zi am închis lonewolf.org. Au urmat actele pentru divorț, pe care tocmai le pregăteam, când Brit s-a sinucis.

Și acum mai fac greșeli. Încă mai simt uneori nevoia de a trânti ceva sau pe cineva, dar acum o fac pe un teren de patinaj, într-o echipă de hochei pe gheață. Față de tipii negri sunt probabil mai circumspect decât ar trebui să fiu. Dar și mai circumspect sunt față de tipii albi, ale căror camionete au drapelul confederat pe parbrizul din spate. Fiindcă am fost și eu cândva ca ei și știu de ce sunt în stare.

Multe dintre grupurile cu care mă întâlnesc nu cred că e posibil să mă fi schimbat atât de radical. Atunci le vorbesc despre soția mea. Deborah știe totul despre mine, despre trecutul meu. Ea a izbutit să mă ierte. Iar dacă ea mă poate ierta, cum să nu încerc și eu să mă iert pe mine?

Fac penitență. De trei, patru ori pe săptămână îmi retrăiesc greșelile în fața unui public. Le simt ura. Și cred că o merit.

— Tati, spune Carys, mă doare gâtul.

— Știu, puiule, îi spun.

O așez în poala mea, când se deschide ușa.

Intră o asistentă medicală, care citește din mers datele lui Carys din fișa ei de primire în acest ambulatoriu.

— Bună ziua, spune. Numele meu este Ruth Walker.

Înalță privirea, cu un zâmbet pe față.

— Walker, repet când îmi scutură mâna.

— Da, ca numele acestei clinici: Walker. Eu sunt patroana… dar sunt și angajată aici. Zâmbește larg: Nu vă faceți griji. Sunt mai pricepută la medicină decât la contabilitate.

Nu mă recunoaște. Cel puțin, nu *cred* că mă recunoaște.

Mă rog, în fișă e trecut numele de familie al lui Deborah. Și apoi, eu arăt cu totul altfel acum. Mi-am îndepărtat toate tatuajele, cu excepția unuia singur. Mi-am lăsat părul să crească și mi-l tund într-un stil conservator. De când am început să alerg, am pierdut vreo cincisprezece kilograme de mușchi. Și poate că ceea ce este acum în interiorul meu emană altceva în exterior.

Se întoarce către Carys.

— Te supără ceva, nu-i așa? Îmi dai voie să mă uit?

O lasă pe Carys să șadă în poala mea, în vreme ce atinge cu gesturi blânde ganglionii umflați ai fetiței mele, îi ia temperatura, o convinge să deschidă gura, organizând un concurs de cântat, pe care îl câștigă

bineînțeles Carys. Îmi plimb privirea prin încăpere, observ lucruri pe care nu le-am văzut înainte – diploma de pe perete, de specializare în medicina primară, pe care este scris caligrafic numele lui Ruth Jefferson. Fotografia înrămată a unui tânăr negru, arătos, cu toca și roba de absolvire a Universității Yale.

Își scoate mănușile, lucru care îmi atrage atenția. Observ că poartă un inel cu un diamant mic și o verighetă la mâna stângă.

— Sunt nouăzeci și nouă la sută sigură că e streptococ, spune. Carys este alergică la vreun medicament?

Scutur din cap. Nu-mi regăsesc glasul.

— Pot să-i recoltez o probă din gât, îi fac un test rapid de depistare a streptococului și, în funcție de rezultate, putem începe tratamentul cu antibiotice, spune. Trage ușor de codița împletită a lui Carys: Iar tu, o asigură pe Carys, te vei simți *excelent* cât de curând.

Își cere scuze și se îndreaptă către ușă, să aducă ce-i trebuie pentru test.

— Ruth, rostesc în clipa când mâna ei apucă mânerul ușii.

Se răsucește. Mi se pare că ochii ei se îngustează preț de o secundă și mă întreb. Mă întreb. Dar nu mă întreabă dacă ne cunoaștem de undeva; nu admite că avem un trecut comun. Așteaptă doar să spun ce simt eu nevoia să spun.

— Vă mulțumesc, zic.

Dă din cap și se strecoară afară. Carys se foiește în poala mea.

— Mă doare încă, tati.

— Tanti o să te facă bine.

Mulțumită de răspunsul meu, Carys arată către degetele mâinii mele stângi, acolo unde a rămas ultimul tatuaj de pe corpul meu.

— Ăsta-i numele meu? întreabă.

— Cam așa ceva, răspund. Numele tău înseamnă același lucru într-o limbă care se cheamă galeză.

Carys tocmai a început să învețe literele. Așa că arată pe rând către degetele mele și citește:

— L. O. V. E.

— Așa este, îi spun cu mândrie.

O așteptăm pe Ruth să revină. O țin pe fetița mea de mână sau poate mă ține ea pe mine, de parcă ne-am afla într-o intersecție, iar misiunea mea ar fi să o conduc în siguranță pe partea cealaltă.

Nota autoarei

După vreo patru ani de când îmi începusem cariera de scriitoare, mi-am dorit să scriu o carte despre rasismul din Statele Unite. Ce mi-a atras atenția a fost o întâmplare din New York City, când un polițist negru care lucra sub acoperire a fost împușcat în spate, de mai multe ori, de colegii lui albi – în ciuda faptului că respectivul polițist purta așa-numita „culoare a zilei", o bentiță la încheietura mâinii, care le permitea polițiștilor să-i identifice pe cei care lucrau sub acoperire. Am început romanul, m-am împotmolit și am renunțat. Aveam sentimentul că nu pot trata subiectul așa cum s-ar fi cuvenit. Nu știam ce înseamnă să fii Negru în această țară și aveam dificultăți să creez un personaj verosimil.

Au trecut de atunci douăzeci de ani. Și iarăși mi-am dorit foarte mult să scriu despre rasism. Mă deranja faptul că autorii albi, care vorbesc în cărțile lor de ficțiune despre rasism, aleg de regulă subiecte istorice. Și iarăși m-am întrebat ce drept am eu să scriu despre o experiență care nu-mi aparține? Pe de altă parte, dacă aș fi scris numai despre ceea ce cunoșteam, cariera mea ar fi fost scurtă și plictisitoare. Eu sunt albă și am crescut cu toate privilegiile clasei mele sociale. Ani de zile îmi făcusem temele și cercetasem, luasem interviuri ample unor oameni care erau altfel decât mine, pentru a le face auzite glasurile: bărbați, adolescenți, persoane cu risc de suicid, soții abuzate, victime ale violului. Ce m-a determinat să scriu acele povești au fost indignarea și dorința de a le face cunoscute, întrucât cei care nu le trăiseră să devină mai conștienți de ele. De ce ar fi fost altceva să scriu despre o persoană de culoare?

Pentru că rasa este altceva. Rasismul este altceva. Are o anumită încărcătură și este un subiect dificil de discutat, motiv pentru care deseori nu discutăm despre el.

Apoi am citit un reportaj despre o asistentă medicală afro-americană din Flint, Michigan. Lucra de mai bine de douăzeci de ani în secția de obstetrică, dar într-o bună zi tatăl unui bebeluș a cerut să stea de vorbă cu șefa ei. I-a cerut acesteia ca respectiva asistentă medicală, precum și oricine arăta ca ea să nu se atingă de copilul lui. Bărbatul s-a dovedit a fi un adept al ideologiei supremației albe. Șefa asistentei a notat cererea tatălui în fisa bebelușului și, drept urmare, mai mulți angajați afro-americani au intentat un proces pentru discriminare, pe care l-au câștigat. Dar întâmplarea aceasta m-a pus pe gânduri și atunci am început să țes o poveste.

Știam că vreau să scriu din perspectiva unei asistente Negre, a unui tată skinhead, precum și a unei avocate publice – a unei femei care, la fel ca mine și mulți dintre cititorii mei, era o doamnă albă bine

intenționată, care nu s-ar fi considerat nicidecum rasistă. Brusc, am știut că sunt în stare să duc romanul la bun sfârșit și că am să și fac acest lucru. Spre deosebire de prima mea tentativă eșuată, de data aceasta nu scriam pentru a le arăta persoanelor de culoare cum sunt viețile lor. Scriam pentru propria mea comunitate, pentru oamenii albi, care nu au nicio dificultate să arate cu degetul un skinhead neonazist și să spună că e rasist… dar care nu pot recunoaște rasismul din ei înșiși.

Ca să fiu sinceră, e posibil să mă fi descris pe mine însămi, așa cum eram nu demult. Cititorii mei îmi spun deseori că au învățat multe din cărțile mele – dar și eu învăț o mulțime de lucruri atunci când scriu un roman. Dar de data aceasta am învățat despre mine. Mi-am analizat trecutul, educația primită, prejudecățile și am descoperit că nu eram chiar atât de nevinovată și de progresistă cum crezusem.

Majoritatea dintre noi cred că *rasismul* este un cuvânt sinonim cu *prejudecata.* Dar rasismul înseamnă mai mult decât discriminarea după culoarea pielii. Rasismul se mai referă și la cine deține puterea instituțională. Rasismul creează dezavantaje pentru persoanele de culoare, îngreunându-le calea către succes, dar în același timp oferă avantaje persoanelor albe, ușurându-le calea către succes. E greu să vezi aceste avantaje și este și mai greu să ți le asumi. Și atunci mi-am dat seama că tocmai de aceea *trebuia* să scriu această carte. Referitor la dreptatea socială, rolul aliatului alb nu este cel al salvatorului sau al reparatorului. Rolul lui este de a găsi alți oameni albi și de a le vorbi, pentru a-i face să înțeleagă faptul că multe dintre avantajele de care s-au bucurat în viață sunt rezultatele directe ale faptului că altcineva *nu* a avut aceste avantaje.

Mi-am început munca de cercetare stând de vorbă cu femei de culoare. Deși știam că nu asta este cea mai bună cale de a mă educa, să sâcâi cu întrebări persoane de culoare, am sperat totuși să pot participa împreună cu aceste femei la un proces, iar ele mi-au făcut în schimb un dar: mi-au împărtășit ce înseamnă cu adevărat să fii Negru. Le port atâta recunoștință acestor femei – nu doar pentru faptul că mi-au tolerat ignoranța, ci și pentru că au fost dispuse să mă învețe. Apoi am avut plăcerea de a sta de vorbă cu Beverly Daniel Tatum, fostă președintă a Spelman College și o renumită educatoare în materie de rasă. Am citit cărți de dr. Tatum, Debby Irving, Michelle Alexander și Davis Shipler. Am participat la un workshop pe tema dreptății sociale, cu titlul *Undoing Racism,* de la care plecam în fiecare seară plângând, pe măsură ce am început să descopăr, sub masca a ceea ce credeam că sunt, ceea ce eram cu adevărat.

Apoi m-am întâlnit cu doi foști skinheads, pentru a elabora un vocabular al urii pentru personajul meu adept al ideologiei Supremației Albe. Fiica mea, Sammy, a fost cea care l-a găsit pe Tim

Zaal, un fost skinhead care vorbise prin Skype clasei ei de liceu. Cu ani în urmă, Tim bătuse și lăsase apoi în plata Domnului un bărbat homosexual. După ce a părăsit Mișcarea, Tim a început să lucreze la Centrul Simon Wiesenthal, unde vorbea despre infracțiunile săvârșite din ură. Într-o bună zi, a aflat că bărbatul pe care aproape că-l omorâse în bătaie lucra și el acolo. Au urmat discuții, scuze și iertarea, iar acum sunt doi prieteni care le vorbesc în fiecare săptămână altor oameni despre experiența lor specială. Tim are acum o căsnicie fericită, cu o evreică. Frankie Meeink, un alt fost skinhead, lucrează pentru Liga Anti-Defăimare. Dacă odinioară recruta membri pentru escadroanele urii din Philadelphia, acum conduce un program numit *De la hochei la armonie,* un program menit să promoveze în rândul copiilor diversitatea rasială.

Acești bărbați m-au învățat că grupările White Power cred în separarea raselor și se cred soldații unui război sfânt al raselor. Mi-au explicat că aceia care recrutau pentru escadroanele urii își alegeau drept țintă băieți agresați, marginalizați sau care proveneau din familii violente. Distribuiau într-un cartier de albi fluturași cu mesaje împotriva albilor și urmăreau cine reacționa la ele spunând că albii se află sub atac. Apoi îi abordau pe acești oameni și le spuneau: *Nu ești singur*. Ideea era să redirecționeze furia recrutului înspre rasism. Violența devenea obiectul unei autorizări, a unei mandatări. M-au mai învățat și că, în prezent, majoritatea grupurilor de skinheads nu mai sunt trupe care caută violența, ci rețele de indivizi care lucrează în subterană. În ziua de astăzi, supremațiștii albi se îmbracă la fel ca niște oameni obișnuiți. Nu se mai disting de ceilalți, ceea ce creează un alt gen de teroare.

Când a trebuit să găsesc un titlu pentru această carte, am avut iarăși dificultăți. Mulți dintre voi, care îmi sunt de multă vreme cititori fideli, știu că nu acesta a fost titlul inițial al romanului. *Mici lucruri măreț*e face referire; la un citat frecvent atribuit lui dr. Martin Luther King, Jr: „Dacă nu pot face lucruri măreț, pot face lucruri mici într-un mod măreț”. Dar aveam eu dreptul, ca femeie albă, să parafrazez aceste sentimente? Numeroși membri ai comunității afro-americane reacționează sensibil atunci când albii folosesc cuvinte ale lui Martin Luther King, Jr, pentru a reda propriile experiențe – și asta pe bună dreptate. Pe de altă parte, știam că atât Ruth, cât și Kennedy au momente în roman când fac un lucru mărunt, care are însă o influență mare și pe termen lung asupra altor oameni. În afară de aceasta, pentru mulți albi care abia pornesc pe calea conștientizării de sine din punct de vedere rasial, cuvintele lui dr. King sunt deseori primul pas pe această cale. Elocvența lui, pe un subiect pe care majoritatea dintre noi nu ne simțim în stare să-l exprimăm în cuvinte, este sursă de inspirație și smerenie. Mai mult de-atât, deși schimbările individuale

nu pot elimina pe de-a-ntregul rasismul – există sisteme și instituții care trebuie revizuite din temelie –, totuși gesturile mici pot deopotrivă perpetua *și* parțial demonta rasismul. Din toate aceste motive – și pentru că sper că-i va încuraja pe oameni să afle mai multe despre dr. King – am optat pentru acest titlu.

Dintre toate romanele mele, acesta va rămâne unul special, datorită faptului că a schimbat radical modul cum gândesc despre mine și m-a făcut să conștientizez distanța pe care trebuie să o mai parcurg pe calea conștientizării rasiale. În America ne place să credem că am avut succes pentru că am muncit din greu sau am fost deștepți. Să admitem că rasismul a jucat un rol în succesul nostru înseamnă să admitem că visul american nu este chiar atât de accesibil tuturor. Peggy McIntosh, o educatoare în domeniul dreptății sociale, a subliniat câteva dintre aceste avantaje: de exemplu, ai acces la locuri de muncă și locuințe. Intri la întâmplare într-o frizerie și găsești pe cineva care știe să te tundă. Cumperi păpuși, jucării și cărți pentru copii, care înfățișează persoane din rasa ta. Ești promovat, fără să suspecteze cineva că datorezi acest lucru culorii pielii tale. Ceri să vorbești cu cineva din conducere și ești trimis la o persoană din rasa ta.

Documentându-mă pentru această carte, am întrebat mame albe cât de des vorbesc despre rasism cu copiii lor. Unele dintre ele au spus că o fac ocazional, altele au recunoscut că nu o fac niciodată. Când le-am adresat aceeași întrebare unor mame Negre, toate mi-au răspuns: *În fiecare zi.*

Am ajuns la concluzia că și ignoranța este un privilegiu.

Deci ce lucruri folositoare am învățat? Ei bine, dacă ești alb ca mine, nu te poți elibera de privilegiul pe care-l ai, dar îl poți folosi pentru a face bine. Nu spune: *Eu nici nu acord atenție rasei!*, ca și cum ar fi ceva pozitiv. Admite în schimb că există diferențe între oameni, care le îngreunează unora sosirea la linia de final și creează căi de succes echitabile pentru toți oamenii, care să țină cont de aceste diferențe! Educă-te! Dacă ești de părere că vocea cuiva este ignorată, spune-le altora să o asculte. Dacă un prieten spune un banc rasist, critică-l, nu-l accepta tacit. Dacă cei doi foști skinheads pe care i-am cunoscut s-au putut schimba atât de radical, am încredere că și oamenii obișnuiți pot face acest lucru.

Mă aștept să fiu criticată pentru această carte. Persoane de culoare îmi vor contesta dreptul de a scrie despre un subiect care nu-mi aparține. Oameni albi îmi vor contesta dreptul de a-i critica pentru rasismul lor. Vă rog să mă credeți că nu am scris acest roman cu gândul că va fi amuzant sau ușor. L-am scris pentru că am crezut că este ceea ce trebuie să fac și pentru că lucrurile care ne fac să ne simțim prost sunt cele care ne învață ceea ce noi toți trebuie să știm. După cum spune Roxana Robinson: „Un scriitor este ca un diapazon:

reacționăm când suntem atinși de ceva… Dacă avem noroc, vom emite o notă puternică, clară, care nu ne aparține, ci trece prin noi”. Persoanelor Negre care vor citi *Mici lucruri măreț*e: sper că i-am ascultat suficient de atent pe acei membri ai comunității voastre care și-au deschis sufletele în fața mea, pentru ca eu să fiu capabilă să vă redau experiențele cu acuratețe. Persoanelor albe care vor citi *Mici lucruri măreț*e: noi toți ne aflăm într-un proces continuu de transformare. Eu însămi nu dețin răspunsuri și continui să evoluez zi de zi.

Un incendiu face ravagii, iar noi avem două opțiuni: ori îi întoarcem spatele, ori încercăm să-l stingem. Da, este dificil să vorbești despre rasism și da, ne găsim cu greu cuvintele – dar noi, albii, trebuie să discutăm acest subiect între noi. Pentru că atunci vor prinde de veste și mai mulți oameni, iar discuția se va extinde, sper.

— JODI PICOULT
martie 2016

JODI PICOULT
MICI LUCRURI MĂREȚE

virtual-project.eu

{1} În original: *beaner,* termen depreciativ pentru „mexican”.
{2} Carne.
{3} Roman publicat în 1978 de către William Pierce (fondatorul organizației naționaliste-albe și rasiste National Alliance) sub pseudonimul Andrew MacDonald și care descrie o revoluție sângeroasă în SUA, ale cărei urmări sunt răsturnarea guvernului federal, războiul nuclear și războiul raselor.
{4} Escadronul Nord-American al Morții.
{5} „Visul meu s-a împlinit”. Aluzie la „I have a dream” (Am un vis), titlul unui discurs al lui Martin Luther King, Jr din 1963, în care cerea egalitate între rase și încetarea discriminării.
{6} Scholastic Aptitude Test, testul național de aptitudini, necesar pentru admiterea la o universitate.
{7} State University of New York College at Plattsburgh, colegiu public, de arte liberale, cu o perioadă de studiu de patru ani.
{8} Program coordonat de fundația privată, nonprofit, National Merit Scholarship Corporation, care oferă burse elevilor de liceu.
{9} Reuniune festivă, tradițională în SUA, organizată de un liceu, de regulă la sfârșitul lui septembrie sau începutul lui octombrie, la care sunt invitați foști absolvenți ai liceului și cu ocazia căreia se organizează, de exemplu, un banchet și se desfășoară un meci de fotbal american.
{10} American Civil Liberties Union, Uniunea Americană pentru Drepturi Civile.
{11} Special Supplemental Nutrition Program for Women, Infants and Children (WIC), program federal de asistență alimentară a femeilor însărcinate sau care alăptează, precum și a sugarilor și copiilor sub 5 ani, din familii cu venituri mici.
{12} Site american de cotare a firmelor locale.
{13} Mișcare radical-conservatoare din interiorul Partidului Republican.
{14} Spre deosebire de White Alliance Army, care este fictivă, celelalte sunt organizații nord-americane reale, rasiste, neonaziste, naționaliste și separatiste, adepte ale ideologiei Supremației Albe.
{15} Community college, instituție publică de învățământ superior, cu o durată de studii de doi ani, după care studenții pot să-și transfere o parte din credite la un colegiu de patru ani și să-și continue studiile universitare, pentru a obține titlul de bachelor.
{16} Națiunea Islamului, mișcare afro-americană religioasă și politică, născută în anii ’30 ca revoltă împotriva discriminării rasiale, dar considerată de către critici antisemită și adeptă a ideologiei Supremației Negre.
{17} Lanț de localuri fast-food cu specific mexican.
{18} Marcă de conserve cu feluri de mâncare pe bază de paste.
{19} Rezistența Albă Ariană, organizație neonazistă nord-americană, înființată în anii ’80 de Tom Metzger, fost Mare Dragon al statului California în Ku Klux Klan.
{20} Ritualul circumciziei în religia iudaică.
{21} Negrii nu se ridează (literal: Negrii nu se crapă).
{22} Advanced Placement, curs avansat, cu nivel de colegiu, urmat la liceu. Un examen național (AP Test) certifică nivelul de competență al elevilor, în disciplina respectivă, pentru colegiu. Un elev care a susținut examenul AP poate fi plasat la colegiu într-o clasă avansată și, dacă a obținut un punctaj mare, poate primi credite, de ex. pentru două semestre, în disciplina respectivă.
{23} Lupul singuratic.
{24} Partid naționalist-alb.
{25} „Marry me, Brit”. Căsătorește-te cu mine, Brit.
{26} Joc de cuvinte intraductibil, între „cantaloupe” și „can’t elope” (nu putem fugi, nu ne putem căsători pe ascuns).
{27} Joc de cuvinte intraductibil, între Liza Lott și „lies a lot”, care înseamnă fie „minte mult”, fie „stă mult întinsă”.
{28} În SUA, Medicina și Dreptul (printre altele) sunt studii postuniversitare, adică nu pot fi studiate după absolvirea liceului, ci abia după absolvirea, indiferent de specializare, a unui colegiu de patru ani.
{29} Arme și Muniție.
{30} Equal Employment Opportunity Commission, Comisia pentru egalitatea de șanse a angajaților.
{31} Toate viețile contează.

{32} Black Lives Matter (în traducere: viețile Negre contează) este o mișcare de protest împotriva violenței față de persoanele de culoare, care s-a născut în comunitatea afro-americană și s-a răspândit începând din 2013 prin folosirea în media de socializare a hashtag-ului #BlackLivesMatter.
{33} SNAP se referă la Supplemental Nutrition Assistance Program, un program federal de asistență alimentară.
{34} COBRA se referă la Consolidated Omnibus Budget Reconciliation Act, o lege din 1985, potrivit căreia un angajat care își pierde locul de muncă poate beneficia încă 18 luni de programul de asigurare medicală oferit de către fostul său angajator.
{35} „Obamacare" se referă la un pachet legislativ denumit oficial Patient Protection and Affordable Care Act, care a reformat în timpul administrației Obama sistemul asigurărilor medicale, prevăzând, printre altele, subvenții din partea statului pentru asigurarea de sănătate a celor care nu-și pot permite să se asigure privat și nu beneficiază de o asigurare din partea angajatorului.
{36} O școală-magnet este o școală publică, uneori specializată într-un domeniu anume, dar întotdeauna cu standardul de pregătire cel mai înalt dintre școlile publice. Este numită „magnet", deoarece atrage și elevi care locuiesc la mai mare distanță de școală, în zone care, din punct de vedere administrativ, nu ar fi arondate acestei școli. Această formă de învățământ a fost introdusă în anii '70 în scopul descentralizării sistemului public școlar și eliminării segregației rasiale din școlile publice.
{37} SHARP, Skinheads Against Racial Prejudice (Skinheads împotriva Prejudecăților Rasiale), este o mișcare apărută în SUA în anii '80, ai cărei membri se declară împotriva rasismului și nu vor să fie confundați cu skinheads de extremă dreaptă.
{38} The Order, numită și Brüder Schweigen (în germană: frații tac) sau Frăția Tăcută, a fost o grupare teroristă, adeptă a ideologiei Supremației Albe, activă în SUA din 1983 până în 1984.
{39} Thunder, în engleză: tunet.
{40} „Vom învinge", cântec gospel, devenit cântec de protest și imn neoficial al Mișcării afro-americane pentru Drepturi Civile din anii 1950-1960.
{41} „Happy" însemnând fericit, bucuros, mulțumit etc.
{42} Se referă la al Cincilea Amendament al Constituției Statelor Unite ale America, mai precis la dreptul unui martor într-un proces penal de a refuza să răspundă la întrebări care l-ar putea incrimina.
{43} Eric Garner (1970-2014) a fost un newyorkez afro-american, care suferea de astm și a murit sufocat în timp ce era arestat.
{44} Politician republican conservator, susținător al mișcării Tea Party.
{45} Moderator radio și TV, comentator politic conservator și controversat.
{46} Autor american de thrillere.
{47} Ray Bradbury, *Omul ilustrat,* trad. Nina Trifan, Editura Image, 1999, p. 70.
{48} Cântec despre eliberarea din sclavie a afro-americanilor, datând din perioada Războiului Civil, dar frecvent asociat cu Mișcarea pentru Drepturi Civile din anii 1950-1960, interpretat, printre alții, de către Joan Baez în 1963 cu ocazia Marșului spre Washington.
{49} Revolta din 1676, din colonia britanică Virginia, împotriva guvernatorului Sir William Berkeley, condusă de către Nathaniel Bacon.
{50} Bătălie din 1836, din cadrul Revoluției Texane, când coloniștii originari din Statele Unite s-au răzvrătit împotriva guvernului mexican.
{51} Avocată americană, specializată în libertăți civile și antidiscriminare.
{52} Clarissa Harlowe Barton (1821-1912), asistentă medicală, fondatoare a Crucii Roșii americane.
{53} Tamir Rice, un băiat afro-american, care avea un pistol de jucărie la el și a fost împușcat la vârsta de 12 ani, în 2014, de poliție. Michael Brown, un tânăr afro-american de 18 ani, neînarmat, împușcat tot în 2014 de poliție. Trayvon Martin, un tânăr afro-american de 17 ani, împușcat de un voluntar din așa-numita „supraveghere de vecinătate" a unui cartier din Sanford, Florida. Eric Garner, un newyorkez afro-american de 43 de ani, care suferea de astm și a murit sufocat în timp ce era arestat în 2014. Walter Lamar Scott, un bărbat afro-american de 50 de ani, împușcat din spate, în 2015, de un polițist, deși era neînarmat. Freddie Gray, un bărbat afro-american de 25 de ani, care a murit în 2015 în timp ce se afla în custodia poliției din Baltimore. Sandra Bland, o femeie afro-americană de 28 de ani, găsită spânzurată în celula de arest, la trei zile după arestarea ei în 2015. John Crawford III, un bărbat afro-american de 22 de ani, împușcat în 2014 de un polițist într-un magazin Wal-Mart, în timp ce

ținea în mână o armă de jucărie.

Table of Contents

Faza I - Travaliul timpuriu
- Ruth

Faza I - Travaliul activ
- Ruth
- Turk
- Ruth
- Kennedy
- Turk
- Ruth

Faza I - Tranziția
- Kennedy
- Turk
- Ruth
- Kennedy
- Kennedy
- Ruth
- Turk
- Kennedy
- Ruth
- Kennedy

Faza a II-a - Împingerea
- Ruth
- Turk
- Kennedy
- Ruth
- Turk
- Kennedy
- Ruth
- Kennedy
- Ruth
- Turk
- Kennedy
- Ruth

Faza a III-a - Expulzarea placentei
- Turk